F NTINUS,
B DICTUS
V ORIUS
IRICA

1556

6587

6169

A. XXIX. Vic

13 A. 3 245 83

Florence 29/8/10.

(1) VICTORIUS

(2) SYLVIUS, J. morborum mitiorum. [1555]

29/8/10.

245830(1)

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI MEDICI CLARISSIMI empirica.

Huic noſtræ ſecundæ editioni hæc acceſſerunt,

Camilli Thomaij Rauennatis, methodus rationalis, &c.

Trotulæ antiquiſsimi authoris, curandarum ægritudinum muliebrium liber unicus.

Cum Priuilegio Summi Pont. & Illuſtriſ. Senatus Veneti.

VENETIIS, IN OFFICINA ERASMIANA,
VINCENTII VALGRISII.
M. D. L V.

SANCTISS. AC BEATISS. PATRI DOMINO DOMINO NOSTRO IVLIO TERTIO PONT. MAX.

Benedictus Victorius felicitatem.

HERCVLES ferarum domitor, Sanctiſsime Pater, immortalitatis nomẽ apud poſteros probè conſecutus eſt, & in præcipuum deorum numerũ à priſca gente meritò relatus fuit: propterea quòd homines plurimis geſtorũ ſuorũ laboribus iuuerit, & maximam orbi terrarũ vtilitatem præclara facinorum virtute præſtiterit. Haud igitur iniuſtum ſanè fuit, ſi tantus Heros æternam ſibi famam comparauerit, quippe cùm vitam pro conſeruando hominũ cœtu, calamitoſas ærumnas tam ſtrenuè ſuſtinẽs, expoſuerit. Honeſtiſsimum generoſi laboris pręmium, eſt veræ gloriæ decus. Hoc equidẽ animo euoluens, & mecum accuratè perpendens, nolui nec laboris nec ſudoris conatibus vnquam parcere, donec rapidus meę vitę decurſus in communẽ opem delabens procumberet. Mortalis humanæ vitæ cõditio omnibus morborum telis propoſita, & periculorum caſibus ſemper inuoluta, facilè è medio tollitur: & hinc aliò migrat, niſi

commoda præſentis ſubſidij vis iam tum peritè præparetur. Librum itaque innumeris medicaminibus refertum, & proba experientiæ regula perpenſum, ſummis vigilijs, diligentiq́; lucubratione conſtruxi: vt quæ olim à me veriſsimè comperta ſunt, in vnum volumen congeſta iure prodirent. Non profectò (vt ingenuè fatear) mens cò ſe contulit, nec animi acies id nimirum dijiudicauit, vt à me inuenta, & iampridē cognita, pro gloriola captanda in lucem progrederentur: verum enimuerò vt Reipublicæ chriſtianæ potiſsimùm prodeſſem, & vita à non minimis noxis illæſa, quo ad fieri poteſt, conſeruaretur. Nec herclè multi iuuenes defuerūt, qui me ſupplices vehementer rogauerunt, crebriſq́; efflagitationibus vrgentes à me petierunt, vt iſthæc noſtra in publicum ederentur: vt etiam cùm in manus ſtudioſorum defluxerint, ab omnibus copioſè celebrarentur. Eorum tandem me vicit pietatis ardor. Sed vt liber noſter tutius per ora virorum euolando verſetur, prudentem cæterorum virorum cōſuetudinem penitus obſeruare decreui, vt quæ peperit ingenium, in patroni alicuius vlnis piè excipiantur. Ad te igitur Beatiſſimè Pater recens noſtræ fœturæ munus cādidè mittitur, & id ipſum ea quidem voluntate libenter complectaris, qua tibi charitate diligēter offertur. Ex induſtria rudem penè ſtylum ſcribentis obtinui, cùm rudes medendi magiſtros melius rei operam, quàm ſtyli curam conijcere, ani

maduerte-

maduerterim. Non enim phaleratis verborum lenocinjs ingruentes morbi profligantur, at exquiſitis remediorũ præſidijs procul inde excluduntur. Dogmaticum nequaquam ſodalitium me execrandis impiorum dictorum aculeis iniquè laceſſat, nec calumnioſis conuitiorum latratibus me acerbè inceſſat: quippe quòd ſupercilioſa ipſius dogmata cõſult⁹ omiſerim, & quòd me magis Empiricæ iam nunc familiæ, quæ cauſas aſpernans, explorata ſolùm remedia excogitat, vltrò addixerim. Proinde conſcius ſanæ mẽtis error pœnam non expoſtulat, & actor ſcitè ſaltans, è ſcena non exploditur. Cæterùm nec tuas laudes magnis rerum prȩconijs enumerare hîc opus eſt, cùm tu vir maximus, niſi à maximo dicendi genere concipi non poſsis. Quare noſtram Empiricam lubenti animo ſuſcipias quæſo, & interim mancipij tui memor, ſoſpes ac incolumis viuas feliciſsimè. Vale.

SANTENVS COTTIDERVS MEDICVS CARRARENSIS IN PRAECLARISSIMVM D. Benedictum Victorium præceptorem.

QVI ciuem ſeruat, tunc ciuica ſerta meretur,
Qui ciues curat, quid meret? omne bonum.
Exornat uarijs medicam Victorius artem
Præceptis, nouit quæ ſua uita diu.
Cùm noua nauis agit celerem per littora curſum,
Frangit et aduerſas ardua puppis aquas.
Arcus in oppoſitos extentus fortiter ictus,
Cùm ſtabili certum robore tentat opus.
His tutò poteris benè fungi: certior uſum
Tunc explorabis. ſi ſapis, apta tene.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI EXHORTATIO, AD MEDICVM RECTE', SANCTE'QVE MEDICARI CVPIENTEM.

DIXIT inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus, Dauidis LII. Noli tamen tu, qui medicus es, illo inſipiĕtiæ nomine teneri, eſt enim medicus opus Dei, creauit enim illũ altiſsimus, Eccleſiaſt. XXXVIII. Deus quoq; omnia fecit uerbo ſuo, & ſapientia ſua; Sapientiæ IX. Igitur Deus ſua ſapientia creauit te, & tu ſapientiam aſsiſtricem ſemper habebis, qua omnes homines ſanitati erunt reſtituti, qui operibus tuis ſubmittentur. Vbi autem Dei ſapientia à te abſuerit, in nihilum computaberis, Sapientiæ IX. Ob quam rem ſapiens eris, ſi in corde tuo dicas, eſt Deus; & omnia opera tua optima erunt, quoniam diuina, uniuerſa autem Dei operá valde bona, Eccleſiaſtici XXXIX. Si igitur Deum eſſe credideris, ueritatem facies, & in lucem uenies, operaq́ue tua manifeſtabũtur optima, quoniam in Deo facta erunt, Ioan. III. Et iterum, crede fili Deum eſſe, quoniam opera tua, quæ in humanum corpus operaberis perficiĕtur. Nam Dei cura erit de te, vt dixit Apoſtolus Petrus prima epiſt. capite V. ubi ait, quoniam Deo cura eſt de nobis. omnem igitur ſollicitudinem tuam proiice in Deum, & ſub potĕti manu eius humiliaberis, & exaltabit te in tempore uiſitationis ægrorum. & adhuc crede fili Deum eſſe, quoniam medicina à Deo eſt, Eccleſiaſtici XXXVIII. dicentis. Altiſsimus creauit medicinam de terra, creauitque eius ſcientiã, dixit enim: & dedit altiſsimus hominibus ſcientiam, quam uoluit honorari in mirabilibus ſuis, & in hominibus curans medicus mitigabit dolorem, & unguentarius facit pigmenta ſuauitatis,

& unctiones cōficiet ſanitatis, & nō conſummabuntur opera eius. hæc ille. Eandem mentem habuit Plato in libro de furore poëtico, ubi ait. Nónne cuique arti facultas à Deo tribuitur? & in conuiuio dixit: artes à Diis propter amorē humano generi traditas, ut ab Apolline medendi artem. Et huic alludens Hippocrates dixit ſecundo de priſca medicina: hancque artem medicinæ dignam eſſe cenſuerunt, quā Deo (quemadmodum putant) acceptam ferunt. Et dixit in libro de natura fœminea: in morbiſque hæc dico ſentióve, maximam quidem cauſam, & potiſsimum quid in hominibus eſſe diuinum numen. Ait etiam Hippocrates in libro de ſacro morbo: mihi quidem uidentur, qui magica arte utuntur nec Deos putare, nec ſi ſunt quicquam poſſe, nec prohibere poſſe. Quare mihi graues in Deos eſſe uidentur. Vt igitur præceptis Hippocratis obtemperare ualeas, ut decet, nedum Deum eſſe te credere uelim, ſed & ipſum firmo animo colere. Dixit hoc Hippocrates in libro de probitate, ub ait: medicina plurimum Diis concedit, Deoſque colere reperitur. Medici nanque plurimum Diis concedunt. Hoc etiam dixit Hippocrates in tertio de ratione uictus, ubi loquitur de ſomniis. de ſignis autem cœleſtibus, ſyderibuſque cum quis gnarus perituſque fuerit, & doctus, ſic prouideto, nutricatoque, Diiſque ſupplicato, & poſt ait. Terræ verò Mercurio, Heroibuſque ſupplicato: quam etiam ſententiam attulit Hippocrates in libro de languentium ſomnijs. Nempè idem uidebis ab Hippocrate libro de aere, aquis, & locis, vbi ait. cum pauperes Deos contemnant, ditiores verò contra. Plurimum enim Deos colunt, plurimaque ſacrificia faciunt, cum diuitijs abundēt. Pauperes verò minus. Hortor igitur te fili, quia homo es, & rebus uniuerſis melior, & quippiam è cæteris diuinitus ſortitus es, & ſimilis Deo, vt ait Galenus in libro, An animal ſit, quòd in utero eſt, uirtutem, & bonitatē aſſequi debere. Et quia medicus es, & philoſophus, ideo ſapiens es, & ſimilis Deo, ut dixit Hippocrates in libro de probitate, vbi ait, Medicus enim vir ſapiēs, eſt, & philoſophus Deo ſimilis, & quoniam Dei ſapientia eſt uirtus, & bonitas, aſſequere igitur uirtutem, & bonitatem, & ſapiens efficieris & ſimilis Deo. iuxta illud Galeni in libro de cognoſcendis, & curandis animi morbis, dicentis:

ſanè

ſanè Deo ſimilem eſſe ſapientē,& ob hoc quòd ſapiens eris, ſine peccato procedes, vt ibidem ait Galenus. Quapropter in omnibus tuis operibus felicitaberis, & Deus adiutor erit tibi,non autem eris tu Deo adiutor. quoniam Deo nihil eſt ab homine adiutorij, Iob XXVI. Dices autem tu quomodo Deum eſſe credam, quem non vidi vnquàm? Huic dixit Galenus in IX.de decretis Hippocratis, & Platonis, vbi ait. Quòd ſi propterea quòd ipſum Deum non videmus,nō eſſe etiam dicamus,ſimilitudinem iudicij in artibus minimè ſeruabimus. quemadmodū enim ridiculum eſt,ſi quis eo quòd videat aliquem quippiam fabricantem, iccirco artificem exiſtimet, etiam ſi male fabricatas partes aliquas fuiſſe depræhéderit. ſic cum optimè conſtitutam nauim, vel domum, vel lecticā conſpexeris,licet ignores quis ea condiderit, ſi abſq; arte,ſed fortuna extitiſſe ea omnia exiſtimes, meritò eris deridendus. quo fit,vt abſurdum ſit exiſtimare cauſam fabricę noſtri corporis, & eorum, quæ apud nos ſunt, & continuè apparent,temerariam,& fortuitam,& non artificialem. Habes igitur ſigna fili apud nos, quibus Deum eſſe cōfiteberis, quorum maximè eſt omnium animantium, ac noſtri corporis fabrica,vt probat Galenus in libro de fœtus formatione. crede igitur Deum eſſe,& ipſum cole.& illius nomine operaberis, & benè tibi ſuccedet. iuxta illud Marci XVI. in nomine meo ſi ſuper ægros manus imponent benè habebunt. Et ſi non vides eum, Beati enim qui non viderunt, & crediderūt,Ioan. XX. Nemo enim Deum vidit vnquam, Ioan. I. neq; nouit,neque videre poteſt niſi Chriſtus,Io VI.& ad Timotheum VI.Hortor igitur te fili, Deo ac eius voluntati obedire,ipſe enim & te pro ſui voluntate vtetur,vt dixit Iſa. XLV.veh qui contradicit factori ſuo, & poſt ait. Ego ſuſcitaui hominem ad iuſtitiam, & omnes vias eius dirigam. igitur fili in his quæ in arte medēdi operaberis,nihil mali inducas, credens id in occulto factum eſſe. Dixit enim Eccleſiaſticus XVI.non dicas, à Deo abſcondar, quoniam nihil occultum eſt Deo. Et XXIII. Dixit,& homo non intellexit, quoniam omnia videt oculus Dei. ſanè inquā Deum cole, quoniā ab æterno bonus eſt, & nō à ſeipſo bonus redditus eſt. Quapropter & nos omnes eum naturali amore proſequimur,vt ait Galenus in libro,quòd animi mores corporis

tempe-

temperaturas ſequuntur. Et poſt dixit authore Platone in Timęo. Nam nec denique eſt factus aliquando, cum perenniter ingenitus ſit, ac ſempiternus. Igitur quoniã Deo nihil occultum eſt, Eccleſiaſtici XVI. Ideo Deum vbique opinaberis, & cuncta videre. Dixit enim Hieremias XXIII. Putás ne, Deus è vicino ego ſum dicit Dominus, & non Deus de longè. Si occultabitur vir in abſconditis, & ego non videbo eum, dicit Dominus. Nunquid non cœlũ & terram ego impleo? dicit Dominus. Igitur hortor te fili vt in omni tui medicatione à Deo auxilium petas, & bene tibi erit. iuxta illud Pauli ad Epheſios XXXIII. vbi ait: nõ eſt Deus alius, vt De⁹ rectiſsimi aſſenſor cœli, auxiliator tuus, &c. Præterea hortor te fili, vt iuſiurandũ Hippocratis obſeruare coneris, præſertim per ea, quæ ad ægros ſanandos attinent. Aegrotantibus igitur victus rationem conſtitue pro facultate eorũ, & iudicio tuo commodam, omneq; detrimentum, & iniuriam ab eis prohibebis. Porrò neque vllius preces apud te adeò validæ fuerint, vt cuipiam venenum ſis propinaturus, neque etiam huius rei ſemper verendæ conſiliũ dabis: ſimiliter autem neque mulieri talum vuluæ ſubdititium ad corrumpendum conceptum, vel fœtum, conſilium dabis. Dico quoque tibi fili. Quòd in quãcunque domum ingreſſus fueris, ob vtilitatem ægrotantium intrabis, & ab omni iniuria voluntaria inferenda remotus eris, ab operibusq; venereis abſtinebis, ſiue muliebria, ſiue virilia fuerint. Menti quoq; habeas nobiles, pauperesq;, liberos etiam atque ſeruos, æqua lance medicari. Quæcunque etiam inter curandum videris, aut audieris, cognoueriſque in communi hominum vita, ea tanquam arcana apud te continebis. Quòd ſi ita feceris, porrò, & integrè, & ſanctè vitam, & artem tuam conſeruabis.

TYPO-

TYPOGRAPHVS LECTORI.

DIVINAM *profectò, & omni laude dignam Platonis ſentẽtiam exiſtimaui, cuius etiam meminit Cicero in libro Officiorum, qua neminem ſibi ſoli natum eſſe, ſed id temporis, quo nobis uita hac frui datum eſt, totum partim in adiuuanda patria, partim in demerendo humano genere conſumendum eſſe cenſet. Quamobrem ego omni ingenio, omniq; induſtria ſemper ſtudui, ut hominibus prodeſſe poſſem. hinc fit ut ſi non aliter, ſaltem hac mea impreſſoria arte ſtudioſis adiumẽtum aliquod afferre indies coner. huiuſce uerò meæ propenſæ erga ſtudioſos uoluntatis teſtes poſſunt eſſe omnes, qui rei literariæ operã ſedulò dare curant, quippe qui multa doctorum uirorũ uolumina in noſtra officina diligẽtiſſimè, & caſtigatiſſimè impreſſa, præ manibus habeant. Quin quotidie noua etiam publicare ſtudemus. En igitur amice lector in præſentiarũ tibi damus nouum hoc Medicinalis Empiricæ opus Excellentiſſimi domini Benedicti Victorij Fauentini. Ex cuius lucubratione facillimè comprehendere poteris eximiam Medicæ facultati utilitatem acceſſiſſe, et humanæ ſaluti optimè conſultum fuiſſe. Quam ſi alacri animo ſuſceperis, curabo ut maiora indies, atque excellentiora celeberrimi huius uiri opera, quæ uir ille undequaque doctiſſimus in manibus habet, cum incredibili omnium ſtudioſorum utilitate in lucem exeant. Vale.*

TABVLA

TABVLA MORBORVM ET INFIRMITATVM CONTENTARVM IN EMPIRICA Excellentiſsimi Domini Benedicti Victorii Fauentini.

A

ACCIDENTIA *animæ* pag. 274
Accidentibus febris continuæ acutæ quibus remedijs ſuccurratur 289
Apoplexiæ curatio 12
Apoſtematis ſtomachi curatio 95
Apoſtematis hepatis curatio 111
Apoſtematis matricis curatio 173
Ardoris urinæ curatio 185
Aſthmatis curatio 56

C

CALCVLI *renum curatio* 192
Cauſæ febris continuæ acutæ in generali 257
Cauſonidis curatio 312
Colicæ & iliacæ paßionis curatio 127
Confortantia membra principalia, & his ſeruientia 284
Cordis paßionum curatio 81
Coxorum, & puſtularum apparentium in facie curatio 250
Curatio antiqui doloris 1
Curatio febris putridæ continuæ acutæ per uictus rationem 263

Dentium

D

DENTIVM doloris curatio 41
Diareæ cholericæ curatio 138
Diabeticæ paſsionis curatio 199
Doloris capitis curatio 1
Doloris, & tinnitus, & ſurditatis aurium curatio 35
Doloris hæmorrhoidarum curatio 205

E

EDEMATIS curatio 240
Emorrhoidarum curatio 205
Epilepſiæ curatio 3
Epilepſiæ per conſenſum curatio 9
Exercitium febrientis quale 273
Exitus matricis curatio 172

F

FEBRIS peſtilentialis curatio 361
Febris quartanæ curatio 331
Febris lipiriæ curatio 331
Febris epialæ curatio 330
Febris quidditas & modi in generali 254
Febris putridæ continuæ & acutæ quidditas in generali 256
Febris putridæ continuæ acutæ curatio per uictus rationem 263
Febris putridæ continuæ acutæ curatio per materiæ concoctionem 274
Febris putrida eſt ægritudo ex repletione ibibem
Febris putridæ continuæ acutæ curatio per euacuationẽ materiæ 280
Febris cholericæ puræ à puritate choleræ curatio 301

Febris

Febris cholericæ interpollatæ curatio 303
Febris quotidianæ curatio 320
Febrium compoſitarum, quæ emitritei dicuntur, curatio 338
Febris ethicæ curatio 347
Flegmonis curatio 227
Fluxus ſanguinis narium curatio 39
Fluxus uentris cholerici curatio 138
Fluxus dyſenterici curatio 141
Fluxus hepatici curatio 149
Fluxus ſuperflui ſuperfluitatum albarum à matrice curatio 178

G

GOMOREAE curatio 186

H

HEPATIS doloris curatio 109
Hepatis apoſtematis curatio 111
Heriſipellæ curatio 236
Hydropis curatio 115
Hydropis aſcitis curatio 118

I

ICTERITIAE citrinæ curatio 124
Iliacæ & colicæ paſsionis curatio 127
Inanitionis utilitas 274

M

MATRICIS præſocationis curatio 168
Matricis doloris, ac tumoris, & uentoſitatis curatio 154
Melancholiæ curatio 28
Menſtruorum retentionis curatio 159

Menſtruorum

Menſtruorum ſuperflui fluxus curatio 164
Mictus ſanguinis curatio 189
Morpheæ curatio 249

N

NASI & *oris fœtoris curatio* 42

O

OPHTALMIAE, *ac doloris oculorum curatio* 37
Oppilationis, & tumoris ſplenis curatio 151
Oris, & naſi fœtoris curatio 42

P

PASSIONVM *cordis curatio* 81
Paßionis colicæ, & iliacæ curatio 127
Partus facilitatio, & doloris eius mitigatio 196
Paralyſis curatio 15
Phreneſis curatio 22
Pleuritidis curatio 62
Præfocationis matricis curatio 168
Puſtularum & coxorum apparentium in facie curatio 250

S

SCABIEI *curatio* 244
Sciatici doloris curatio 221
Sinochæ & ſinochi curatio 315
Signa continuarum & acutarū febrium in generali 259
Somnus febrienti nocuus 272
Surditatis, & tinnitus, ac doloris aurium curatio 35
Squinantiæ curatio 44
Sputi ſanguinis à pulmone curatio 48
Stomachi doloris curatio 87
Stomachi apoſtematis curatio 95

Singultus curatio 107
Splenis oppilationis ac tumoris curatio ~~115~~ 151
Superflui fluxus ſuperfluitatum albarum à matrice curatio 178
Superflui mictus inuoluntarij, uel diabeticæ paßionis curatio 199

T

TESTICVLORVM tumoris & doloris curatio 215
Tinnitus, & ſurditatis, ac doloris aurium curatio 35
Tußis curatio 73

V

VARIOLARVM & morbilorum curatio 387
Ventoſitatis ac tumoris matricis curatio 154
Vigiliæ, & quæ circa eam attendenda 273
Vlcerum pulmonis, & ſputi ſaniei curatio 52
Vlcerum matricis curatio 176
Vomitus curatio 102
Vrinæ ardoris curatio 185

FINIS.

BENEDICTI

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI MEDICATIO EMPIRICA.

DE DOLORE CAPITIS CAPVT PRIMVM.

AD DOLOREM capitis antiquū, remedium tale eſt: Præcedente lenitione uentris, ſi dolor magis retro adfuerit, uenam frontis ſecabis. Quòd ſi magis antè ægrum infeſtabit, ſanguiſugas poſt aures apponito, dum tamen prius ſecetur cephalica cubiti dextri, uel ſiniſtri, ſecundum quòd dolor infeſtat.

Aliud.

Recip. Corticē cepæ, ſub feruentibus cineribus decoque. Demum fruſtum eius auri imponito ex eadē parte qua dolor exiſtit, ſuper quod inungito ſic. olei laurini, olei roſati completi calidi ana drach.s. Demum cum bōbice claudito, idemq́; obſeruabis, ſi intēſus auris fuerit dolor. Aliud in unaquaq; materia ualens, & eſt expertiſsimum unguentum, cum quo uolo ut inungantur pulſus temporum, & frons tota.

Recip. Succi camomillæ recentis unc.iiij. ſucci roſarū recentium un.ij. ſucci rutæ recentis, ſucci betonicæ, ana un.i.s. ſucci radicum althææ un.ij. olei roſati omphacini lib.i.s. Alabaſtri optimi & puriſsimi un.iij. puluerizetur ſubtiliter alabaſtrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum cæra alba optima quantum ſufficit, ex omnibus conducatur unguentum. quod utiq; unguentū ualet omni dolori capitis à quacunque materia pendente, ſiue per eſ-

ſentiam, ſiue per conſenſum, ſiue cum febre, ſiue ſine fuerit, ſiue per ſe dolor ſit, ſiue per accidens ipſius febris: & in omni tempore paroxyſmi nos poſſumus uti, excepto principio.

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum ægrum infeſtaret, ut abſque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius uirtutis membri.

Recip. De prædicto unguento unc.s. opij gran.iij. inungantur cum prædicto unguento pulſus temporum, & ſi alicui alteri parti capitis adfuerit dolor, eidem unguentum applicabis.

Aliud.

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis infeſtaret ægrum.

Recip. Mucilaginis fœnugræci, mucilaginis ſeminum lini, mucilaginis ſeminũ meliloti ana unc.i. unguenti prædicti alabaſtrini unc. i. olei liliorum alborum unc.s. miſce, & in mortario bene ducantur, quouſq; fiat unguentum, cum quo ungatur pars capitis dolens: demum ſuper ipſa extendatur paululum de lana ſuccida. Fortificabis etiã ſi expedit cum quatuor granis opij, & hoc eſt bene expertum.

Aliud.

Et ualet in omni dolore capitis in quacunq; materia, & in quocunq; tempore.

Recip. Roſarum rubearum, florum camomillæ, meliloti, calamenti, abrotani ana M.ij. bulliant in lib.xl. aquæ & uini albi potentis uſq; ad conſumptionẽ medietatis. deinde abluãtur quotidie cum huiuſmodi decoctione calida, crura à genu infra, & brachia a cubito infra, mane et ueſperi, ſtomacho nõ impleto. Vbi uerò dolor capitis ortum habuerit à morbo gal

lico,

lico,purgato capite ſequentibus pilulis.

Recip. Pilularum aurearum ſcrup.ij. pilularum de fumo terræ drach.s.miſce cum ſyrupo uiolato. fiant pilulæ numero quinq;. capiat inde per xx.dies continuos apud diluculum ſequentem potionem ſuper dormiendo.

Recip.Decocti ligni guaiaci ſecundum artem facti lib.vi. folliculorum ſenæ,betonicæ,ſticados arabici, polypodij quercini ana ma.s.turbith boni, agarici electi ana drac.ij.s.miſce, & bulliant omnia uſq; ad conſumptionem tertiæ partis. deinde colentur,& de colatura.

Recip.unc.vi.oxymellis ſimplicis unc.ij.miſce pro una uice.cõtinuet hunc decocti modum,& bene erit.ubi uerò eſt dolor capitis per conſenſum ab utero, fiat ſanguinis miſſio ex ſaphena in talo.

Demum fiant lotiones prædictæ, addendo matricariam, & ſequetur modum curæ diſpoſitionum matricis poſt dicendum.

DE EPILEPSIA. CAP. II.

Cvm epilepſia apud antiquos Medicos reperiatur duplex, una quidem per proprietatem, alia uerò per conſenſum.

Primo curabimus epilepſiam proprietatis, ſecundo communitatis.

Et quia maior expedit cura in præſeruatione à caſu in paroxyſmum epilepticum, quàm curare in actu paroxyſmi.

Ideo primo dicemus curam præſeruatiuam ad epilepſiã.

Secundo uerò,quid agendum ſit hora paroxyſmi.

Primo igitur laudo, quòd ſi epilepſia fuerit in corpore carnoſo cõplexionis ſanguineæ,cũ rubedine faciei, & appa-

rentia uenarum in oculis, & caliditate membrorum uicinatorum cerebro, quòd fiat phlebotomia.

Prima quidem diuerſiua, & euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per ſectionem ſaphenæ dextri pedis, & intermedio uno die phlebotomia fiet ex communi dextri cubiti. Demum uerò tranſactis tribus diebus, ſecetur uena cephalica in curuatura eiuſdem cubiti. quibus phlebotomijs expeditis, dum ad eas præceſſerit uentris lenitio, conſulo, quòd digeratur materia peccans, quæ etſi ſanguis peccet ſecundum plurimum, tamen eſt per admixtionem ipſius pituitæ cum eo. quapropter cum phlebotomia ſit euacuatio epilepſiæ ſanguineæ, ſecabis uenam non expectata digeſtione. ſi tamen expediet, digeſtio erit in epilepſia pendente à pituita per eſſentiam in cerebro.

Digeſtiuum igitur erit ſequens.

Recip. Oxymellis *ſimplicis unc.i. mellis roſati colati unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce, continuato digeſtiuo per* vij. *dies continuos. & apparentibus ſignis digeſtionis in materia, purgetur materia à capite ſequẽti purgatorio, ſemper à leuioribus curam incohoando.*

Recip. Pilularum de Hiera Nicolai, *maſticinarum Cõciliatoris, aurearum* Nicolai, *ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiant pilulæ numero* v. *Facta hac prima purgatione, quieſcat æger per ſex dies continuos ab ulteriori purgatione: quoniam aſsidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit. Demum laudo quòd quolibet ueſperi cùm æger cubare uoluerit, capiat bolum infraſcriptæ mixturæ.*

Recip. Diacori, *conſeruæ ſticados, conſeruæ ſaluiæ ana unc.i. radicum pæoniæ ſubtiliter pulueriżatæ drach.ij. miſce*

cum

cum ſyrupo de ſticados, fiat mixtura. Doſis eſt unc.s. pro qualibet uice. Mane uerò in eiſdem ſex diebus per tres horas ante cibum, laudo quòd æger capiat unc.s. præparatarum radicum maſticando et expuendo ferè per tempus unius horæ.

Recip. Radicum acori unc.iij. & aduerte quòd in quibuslibet diebus purgationis, uel nõ purgationis, ſi patiens aluum ſtrictam habuerit, quotidie clyſtere unum ſtomacho ieiuno imponatur, quod ſit talis compoſitionis.

Recip. Florum ſticados arabici, florum camomillæ, betonicæ, & ſanſuci, ſaluiæ, rutæ ana m.i. mercurialis, foliorũ maluæ, uiolariæ ana m.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ. Demum de colatura.

Recip. unc.s. Hieræ compoſitæ unc.i. olei rutæ unc.iij. ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.i. ſaliis communis drach.iij. miſce, & imponatur clyſtere.

Tranſactis uerò ſex diebus, laudo ut in cura præſeruatiua ab epilepſia iterato patiens purgetur præcedẽte digeſtione cum ſequenti ſyrupo.

Recip. Syrupi de hyſſopo, ſyrupi de ſticados ſine ſpeciebus, mellis roſati colati ana un.s. aquarum hyſſopi, betonicæ, ſaluiæ ana unc.i. miſce. his expletis ſyrupis ſeptẽ diebus continuis, apparentibus ſignis cõcoctionis purgetur materia ſequentibus fortioribus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almanſoris, pilularum de agarico meſuæ, aurearum nicolai ana ſcrup.i. Ellebori nigri præparati, propter id quod de melancholia illi morbo coniungitur, ſcrup.s. miſce cum ſyrupo de hyſſopo. fiant pilulæ numero iij. quas patiens capiat poſt primam dormitionem de nocte.

Et aduerte, quòd in ægritudinibus cerebri, quanto pilulæ groſsiores ſunt, tãto efficacius operantur à cerebro, propter longiorem moram, quam trahẽt in ſtomacho. Facta hac pur=*gatione ſecunda, conſulo ut apponantur tres ſanguiſugæ ue=nis hæmorrhoidalibus ipſius patientis. tãto efficacius hoc fa ciès, quanto quòd ſigna ſanguinis apparuerint. & extraha=tur ſanguis pondere unciarum quatuor. melancholicis enim hæmorrhoides conferunt.* Demũ *quieſcat patiẽs per ſex dies continuos ab ulteriori purgatione, in quibus laudo, quòd in ueſperi cum ibit dormitum, ipſum capere debere bolum infra ſcriptæ mixturæ.*

Recip. Conſeruæ Iuæ *unc.i.conſeruæ ſaluiæ un.s.radicũ pæoniæ ſubtiliter pulueri zatarum unc.s. miſce cum ſyrupo de iua & fiat mixtura.* Mane *uerò quolibet in ijſdem ſex diebus uolo patientem uti & maſticatorio, & lotione in ex=tremitatibus, quorum quolibet materia detrahetur à capite, maſticatorium tale eſt.*

Recip. *Maſticis unc.i.pæoniæ unc.s.paſſularum enuclea=tarum unc.ij.pulverizentur pulverizanda, & omnia inſimul cum contuſis paſſulis miſceantur, & fiant maſticatoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens unũ maſticando expediat. & materiam à capite attractam ad os expuere conetur.* Facto *uno maſticatorio, laudo ipſum pa=tientem abluere ſibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, ſequenti lotione.*

Recip. *Calamenti, betonicæ, florum ſticados arabici, flo=rum ſticados montani, maioranæ, rutæ, iuæ ana* M.i. *radicum pæoniæ unc.s. miſceantur, & bulliant in forti lixiuio uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, & uſui reſeruetur.* His *ſex diebus exactis, laudo fiendam fore fortiorem tertiam purga=tionem,*

tionem,ut ea apertiorem uiam habeamus ad cætera applican da,& ad localia exercitanda.

Digeratur igitũ materia tertio iſto ſyrupo ſequẽte.

Recip. Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſſopo, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum pæoniæ, hyſſopi, ſaluiæ ana unc.i. caſtorei ligati in petia ſubtili et rara ſcrup.s. miſce. Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato, patienti exhibeatur. & ſic præcisè eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo uerò die purgetur materia ſequentibus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup.ij. pilularum fœtidarum ſcrup.i. Ellebori nigri præparati, Caſtorei optimi ana ſcrup.s. fiant cum ſyrupo de ſticados pilulæ numero v. & aduerte quòd has medicinas, et in doſi, & in uirtute debes metiri ſecundum robur uirtutis patientis, & ſecũdum ætatem, quoniam in pueris, uel in ſenibus patiẽtibus epilepſiam nimium graues ſunt prædictæ medicinæ. Quapropter magis & minus id relinquo iudicio & arbitrio prudentiſsimi medici.

Ad epilepſiam per proprietatem expertum eſt, ſequens remedium optimè conferre, ſi patiẽti per ſeptem horas ante cibum quolibet mane detur drach.i. infraſcripti pulueris.

Recip. ueſicarum Apri ſylueſtris cum propria urina numero ij. exicentur in furno lento igne, adeò ut non comburantur. quibus exiccatis ſubtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach.i. cum aqua pæoniæ quantum ſufficit ad diſſoluendum, & reperies utile præſidium ipſi corpori epileptico.

Ad idem, & eſt expertum, ſi detur patiẽti epile-

pſiam quolibet veſperi in ingreſſu lecti ſequens antidotum.

Recip. Caſtorei optimi drach.s. pulueris radicum pæoniæ ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de ſticados. fiat pilula una, quæ patienti exhibeatur.

Ad idem, & eſt expertum & optimum, ſi patienti epilepſiam per proprietatem, detur infraſcriptus bolus, quolibet mane per ſeptem horas ante cibũ.

Recip. Cranei humani drach.i.s. pulueris pæoniæ drac.s. mithridati optimi drach.ij. miſce, puluerizatis puluerizandis, & fiat bolus.

Ad idẽ, & eſt expertũ, ſi patiens quolibet mane quod ſequitur maſticet per vnam horam cõtinuè, & materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

Recip. Radicũ acori conditarum unciam.s. pro una uice.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti propinabis dare in ingreſſu lecti ſequentem bolum, ipſumq́ue detinendo in ore pluſquàm ſit poſsibile, demũ ipſum tranglutiendo inuenies ipſum optimè ualere.

Recip. conſeruæ Saluiæ, conſeruæ ſticados ana drach.ij. pulueris radicum pæoniæ drach.s. miſce, & patienti dato modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti in ingreſſu lecti dabis vnam de infraſcriptis pilulis, inuenies magnum præſidium ex his.

Recip. pulueris hyſſopi, pulueris praſsij ana drach.s. pulueris radicum pæoniæ drach.i. aſſæ fœtidæ ſcrup.i. caſtorei drach.s. puluerizentur puluerizanda ſubtiliſsimè, & cũ ſyrupo de hyſſopo, reformentur pilulæ numero ſeptem. Quòd

ſi hu=

ſi huiuſmodi remedia non cõtulerint, laudo ut ſine timore aliquo offeratur cauterium corpori patienti epilepſiam, et non ſolum unum, quinimo & tria.

Primum cauterium ſit ſemper actuale, & ſit de directo commiſſuræ coronali.

Secundum uerò ſit in fontanella.i.ſpondilibus colli, in prima uel ſecunda ſpondili, ubi collum iniungitur craneo.

Tertium ſit infra genu per quatuor digitos in parte ſyluestri infra duos muſculos. dico hoc in adulto corpore potente hæc medicamenta tolerare, in puero uerò epileptico non niſi apud primam, uel ſecundam ſpondilem colli committendum eſt cauteriũ. Facto uerò altero, uel pluribus de his cauterijs, regatur patiens regimine medicinarum ante dicto, quoniam plerunque neceſſitas cogit nos offerre cauteria à principio morbi.

Et hæc de epilepſia per proprietatem dicta ſint.

DE EPILEPSIA PER CONSENSVM.

Ad Epilepſiam per conſenſum, cùm ſecũdum plurimum epilepſia per conſenſum, ab aliquo membro corporis humani ſit per malum fumum abſq; præſentia humoris communicatum ipſi cerebro, & uentriculis eiuſdem, qui fumus quandoq; eſt ſapiens ſubſtantiam & naturam humoris peccantis, quandoq; uerò eſt fumus uentoſus ab illo affecto membro ad cerebrum communicatus.

Ideo laudo, quòd prima epilepſiæ curatio per conſenſum, ſit corrigere malam complexionem mẽbri ipſius conſentientis, & euacuare ab eodem membro cauſam exiſtentem in eo fiendæ epilepſiæ in cerebro. Et quoniam ſecundum plurimum uentriculus uel aluus propter fœtidas & corruptas

materias

materias exiſtẽtes in ipſis magis, quàm in alijs membris, epilepſia ipſi cerebro communicatur.

Ideo laudo, ut æger lenitiua medicina prius euacuetur, quæ medicina etſi ſtomachalis eſt, uel fuerit, non abſoluatur tamen à medicina habente uirtutem capitalem.

Leniatur igitur primo venter cum ſequenti medicina.

Recip. floris caßiæ nouiter tractæ unc.i. radicũ pæoniæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach.ij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo. Demum concoquere debes præſentem materiam exiſtẽtem in ſtomacho unà cum decoctione communicata uenis, cùm ſecundum plurimum ad ipſum ſtomachum mali humores confluunt à uenis.

Syrupus digeſtiuus eſt talis.

Recip. Syrupi de Betonica, ualet enim ſtomacho & capiti, ſyrupi de mẽta, oxymellis ſimplicis, ſyrupi de endiuia, mellis roſati colati ana drach.iij. aquarum betonicæ, mentæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce. continuato ſyrupo per tres dies continuos apparentibus ſignis concoctionis, dabis ſequens purgatorium.

Recip. Diacatholiconis drach.vi. electuarij roſati meſuæ drach.ij. electuarij indi maioris, electuarij de dactylis, electuarij ſucci roſarum ana ſcrup.i. miſce cum aqua decoctionis radicum pæoniæ, polypodij quercini, folliculorum ſenæ, & florum omnium cordialium, fiat potus. quòd ſi pergratum fuerit magis patienti capere medicinam in forma pilulari, ſumat per duas horas ante lucem infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum fœtidarum, indarum, aggregatiuarum, aurearum ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de menta, fiant pilulæ numero ſeptem.

Ad idem, conſulo facta purgatione, alternis diebus patiens vtatur infraſcripto clyſterio euacuante ab inteſtinis, & ſtomacho, virtutem ſui cerebro communicante.

Recip. Abſinthij, mentæ pulegij, calamenti ana. M.i. radicum pæoniæ, polypodij quercini ana drach.ij. aniſorũ, fœniculi, carui, dauci, ameos ana M.s. agarici ligati in petia drach.ij. uiolariæ, mercurialis, ana M.i.s. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura.

Recip. unc.x. Benedictæ, hieræ ſimplicis Galeni ana unc. s. olei rutæ unc.iij. mellis roſati unc.ij. ſacchari rubei unc.i. ſalis cõmunis dra.ij. uitelli oui numero.i. miſce, et fiat clyſtere.

Ad idem, laudo quòd quolibet mane, & veſperi per duas horas ad minus ante cibum capiat bolum infraſcriptæ mixturæ, quoniam & omnibus membris naturalibus confert, ventoſitates & malos fumos ipſorum reſoluendo.

Recip. Aromatici roſati, electuarij pliris arcoticon. Diagalangæ ana unc.i. Diairis, Diacori ana unc.s. radicum pæoniæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach.ij. miſce cum ſyrupo de menta, & fiat electuarium.

Ad idem conſulo, & eſt expertum, & eſt ſecretũ, ſi patiens vtatur bis in ſeptimana, vel ter in ingreſſu lecti vna de ſequentibus pilulis, proculdubio ſanabitur ab Epilepſia, nedum per conſenſum, verumetiam per proprietatem.

Recip. Caſtorei optimi, Aſſæ fœtidæ ana drach.s. radicũ pæoniæ ſubtiliter pulueriʒatæ drac.i. aromatici roſati: dra. ij. miſce cum ſyrupo de menta, & fiant pilulæ numero. vij.

Ad idem,

Ad idem, & expertum eſt, ſi patiens vnam de ſequentibus pilulis ceperit in ingreſſu lecti quolibet veſperi uel alternis diebus.

Recip. Ellebori nigri bene præparati, & mundi drach.i. ſpecierum diagalãgæ drach.i.s. radicũ pæoniæ ſubtiliter pulverizatæ drach.s. miſce cum ſucco abſinthij, & fiant pilulæ numero nouem. Quòd ſi his remedijs non curetur Epilepſia *hæc per communitatem, conſulo, ut deueniamus ad manũ chirurgicam. et à quocunq; membro inferiore cõmunicetur* Epilepſia *capiti, conſulo, ut fiant duo cauteria in duobus cruribus infra genu in parte ſylueſtri per quatuor digitos intra duos muſculos.* Demum *conſulo, quòd ſi medicus benè expertus cognouerit membrum, à quo communicetur* Epilepſia *cerebro, ſicut cognouit.* Galenus *de punctura facta in digito pedis ab animali uenenoſo, propter quam ab illo membro communicata fuit* Epilepſia *ipſi cerebro: tunc temporis cauterizetur membrum tale. Sicut, cùm ſecundum plurimum ſit à ſtomacho, cauterizatur de directo mali granati.* Et *quoniam omnis ægritudo per conſenſum ad aliquod membrum, ſi prolongetur, efficitur per eſſentiam in illo membro.*

Ideo laudo, quòd ultra hæc cauteria continuante morbo, cauterizetur commiſſura coronalis, ut prius dictum eſt.

Et hæc de Epilepſia.

DE APOPLEXIA. CAP. III.

CVM AD *fortem* Apoplexiam *impoßibilis ſit curatio.* Ideo *eiuſdem regimen & curam derelinquamus preſbyteris.* Quoniam *uerò leuis* Apoplexia *etſi difficilem habeat curam, non tamen impoßibilem, ideo eius curam perſtringemus. primò debet* Medicus *conſiderare à qua materia, uelu-*

ti à

ti à præcedente cauſa, fiat Apoplexia. Quòd ſi ſanguis fuerit, illico phlebotometur æger primò ex uena cõmuni extrahendo ſanguinem pondere unc. vi. habita uirtutis conſideratione, & ipſius ætatis: hinc uerò à quatuor uel quinq; horis iteratò æger phlebotometur ex cephalica cubiti dextri extrahendo ſanguinem pondere unc. iij. ad plus: hinc uerò ad ſex horas, quod per me expertum eſt, & bene contulit, phlebotometur uena recta frontis extrahendo ſanguinem pondere unc. iij. quibus phlebotomijs celebratis præcedente uẽtris lenitione, laudo quòd fiat ſequens clyſtere.

Recip. *Betonicæ, ſaluiæ, hyſſopi, centaureæ, ariſtologiæ, florum ſticados arabici, mercurialis ana M.i. florum camomillæ, aniſi, ana M.s.* Agarici, *pulpæ coloquintidæ ana drach. ij. ligetur in petia agaricus cum pulpa coloquintidæ, & bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde de colatura.*

Recip. *unc. x.* Hieræ *logodionis,* Hieræ *compoſitæ ana unc. s. mellis roſati unc. ij. olei rutæ unc. iij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. iij. uitelli oui numero. i. miſce, & componatur clyſtere.* Et *nota quòd clyſteria, quæ in apoplexia fiunt, debent eſſe fortia magis, quàm in epilepſia, propter uirtutes omnium membrorum ſopitas eſſe.* Et *ideo difficulter excitari poſſent ad expellendum ſibi nociuum.* Facto *clyſterio laudo, ut non expectes digeſtionem in materia, cùm paroxyſmus* Apopleticus *ſit ualde acutus, & in ualde acutis expedit mederi in eodem die, igitur dentur ſequentes pilulæ patienti apoplexiam. quòd ſi propter impedimentum datum muſculis deglutionis æger liberè non poterit pilulas deglutire, diſſoluantur in aqua ſaluiæ quantùm ſufficit.*

Recip. Pilul*arum cochiarum, almanſoris, fœtidarum ana.*

drachs.

drach.ſ. Aurearum Nicolai ſcrup.i.miſce cum ſyrupo de ſti cados, & fiant pilulæ numero.v. et aduerte quòd pilulæ debent eſſe in maiori doſi, ut melius excitent ſopitam uirtutem expulſiuã patientis apoplexiã. Facta euacuatione à toto corpore per dictas pilulas, conſulo ut patiẽti apponantur cucurbitulæ ſcarificatæ cum ſequenti ingenio, quo bene me reperi.

Primo forti frictione fricentur pulpæ crurum ſub genu, deinde applicentur cucurbitulæ eo in loco, & ſcarificentur. Demum fiat fortis frictio ſupra coxas infra nates, & iteratò cucurbitulæ apponantur, ſimili ſcarificatione facta. deinde præciſè eodem modo ſuper natibus ſic aſcendendo, uſque ad ſpatulas, in quibus facta forti & laborioſa frictione, apponãtur quatuor cucurbitulæ; ſimiliter ſcarificando, & in iſto ingenio habebis optimum modum diuertendi & trahendi materiam à capite patientis apoplexiam. His omnibus peractis. & ſi ſimus in eadem ægritudine eiuſdem naturalis diei, laudo ut detur patienti cauterium actuale de directo commiſſuræ coronali, & conſeruetur apertum plurimis ſeptimanis. Deinceps laudo, quòd ſi patiens non poterit deglutire ſyrupos, quòd continuè ori ipſius imponatur drach.i.uel.ij. mitridati optimi, ualet enim ad huiuſmodi morbum, & ante, & poſt euacuationem, & digeſtionem in materia. Si debilitate morbi patiens poterit liquida tranſglutire, conſulo ut ipſi detur ſequens digeſtiuum per tres dies continuos.

Recip. Syrupi de iua, de hyſſopo, oxymellis compoſiti ana unc.ſ. Aquarum iuæ, ſaluiæ, hyſſopi ana unc.i. Ne mireris ſi calidis utor, quoniam ut plurimum materia, ueluti coniuncta cauſa ipſius apoplexiæ, eſt pituitoſus humor replens caua cerebri: ubi à calidis facilè ſoluitur, tum etiam, quoniam ipſis calidis poſſet in toto corpore febris accendi. quo fit ut apoplexia,

plexia, ſpaſmus, & eius cauſa ſoluatur. Continuabit igitur hos ſyrupos per tres dies. poſteà laudo ut totum corpus purgetur ſequentibus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum Almanſ. fœtidarum ana drach.s. ellebori nigri, caſtorei optimi ana ſcrup.i. miſce, & fiant pilulæ numero vij. & patienti exhibeantur in medio noctis.

Ad apoplexiam pituitoſam expertum eſt, ſi patiens vtatur ſequẽti miſtura quater uel quinquies in die: releuabitur enim à paroxiſmo apoplexiæ.

Recip. Conſeruæ iris, conſeruæ acori, diamuſci amari ana unc.s. caſtorei optimi drach.i. miſce, & cum ſyrupo de ſticados fiat miſtura: & ſi poſsibile eſt, patiẽs ſemper in ore detineat quantitatem aliquam, licet paruam, hmõi miſturæ.

Recordare tamen theriacam magnam mirabile præſidiũ afferre apopletico, ſi acceperit drachmam unam per duas horas ante lucem, & nihil comedat, niſi ſex tranſactis horis ab aſſumptione theriacæ. At quoniam apoplexia non dat inducias neq; patienti, neq; medico, quin certiſsimè terminetur in mortem, uel in paralyſim alicuius particulæ corporis humani (eſt enim paralyſis criſis apoplexiæ) ideò de paralyſi dicam in ſequenti capite.

DE PARALYSI. CAP. IIII.

CVM *Paralyſis à doctoribus ponatur duplex, una quippe uniuerſalis, altera uerò particularis: uniuerſalis quidem, cùm totum teneat corpus animalis, quæ eſt uniuerſalis ſpaſmus, cum quo ſtat minimè uita, cùm ſit fortis apoplexia, ideò nollem ut ad eam medicus ſe intromittat curandam. Particularis autem paralyſis duplex eſt: Vna nõ equidem*

dem multùm diſtans ab uniuerſali paralyſi: & eſt quæ tenet alteram medietatem totius humani corporis, uel dextram, uel ſiniſtram, cuius paralyſis alterius partis timor eſt de caſu alterius. Altera uerò eſt paralyſis particularis, quæ uni ſoli particulæ accidit: ſicut ſunt omnes illæ particulæ, ad quas terminantur nerui in corporibus noſtris: ueluti eſt paralyſis linguæ, paralyſis faciei, brachij, uel digitorum unius, uel ambarum manuum, uel pedis, & hanc paralyſim particularẽ ſic curabimus. Nam ſi hæc paralyſis accidat corpori multùm carnoſo, & ſanguineæ temperaturæ, quòd in præteritis temporibus multiplicauerit, & uſus fuerit regimine generatiuo ſanguinis, & humorum calidorum, laudo fieri phlebotomiam uenarum ex parte ſana, & ſanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius quàm quantitatem. quoniam natura aſſueſcet ex paulatina & multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro læſo ad membrum ſanũ: quo fiet ut materia illa ſparſa facta debilior, citiùs reſoluatur à uirtute forti partis ſanæ: & ſic illi qui credunt, quòd ex phlebotomia partis ſanæ, uel ex fricationibus factis in eadẽ parte ſana, conducatur paralyſis in partem ſanam, errant: quoniam ignorant uirtutem ſparſam eſſe debiliorem ſe ipſa unita. Quapropter cùm ipſis fricationibus trahatur & ſpargatur materia ad partem ſanam, huius robur potentius eſt, ideoq; celeriter ſoluitur, & uitiata pars ſic ſanabitur. Sic igitur laudo, poſt phlebotomiam, uel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte ſana, dum tamen non te lateat, non ſolùm frictiones diuerſiuas in parte ſana factas præſtare præſidium, ſed etiam frictiones leues reſolutiuas, & non attractiuas in parte læſa multum iuuamentum præſtare, eo quòd frictionibus illis excitatur calor naturalis membri

membri ad reſoluendum materiam illam morbi, & reſerantur uiæ, ut ſpiritus ipſi poßint ad illud membrum tranſire, & ipſum uiuificare. Facta phlebotomia, laudo ut patiens paralyſim, euacuetur ſequenti pharmaco. Et non attendas eis qui in ægritudinibus frigidis uolunt expectare digeſtionem in materia, cùm pleriq; ſua multitudine peccent, eoq; tempore, quo digereretur, æger moreretur, et ideò audax eris à principio ipſi paralytico dare ſequenteis pilulas, quoniam cùm non laboriosè euacuent, rectè concedemus eas à principio.

Recip. Pilularũ de hiera ſimplici ſcrup.ij. agarici trochiſcati drach.s. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiant pilulæ numero quinq;, & dentur patienti in medio noctis. Facta prima euacuatione, digeratur materia ſequenti Syrupo, continuato per ſeptem dies in diluculo.

Recip. Oxymellis ſimplicis (cùm ut plurimũ materia ſit pituitoſa, & confluens à capite) mellis roſati colati, ſyrupi de ſticados ana unc.s. aquarũ hyſſopi, betonicæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce, apparentibus ſignis digeſtionis in materia quantumcunq; non completis. Cùm ſit morbus ualde diuturnus, patienti dabis ſequentes pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum Almanſ. de hiera Nicolai, agarici trochiſcati ana ſcrup.i. diagridij gran.i.s. miſce cum ſyrupo de ſticados: fiant pilulæ numero quinq;, & exhibeãtur ut priùs. Facta hac prima purgatione, laudo ut aperta fronte medicus applicet cauterium patienti paralyſim, uel totius lateris dextri, uel ſiniſtri, et non ſit medicus perplexus in tali cauterio, quoniam eſt de melioribus præſidijs, quibus ſperes ut paralyticatus curari poßit. Et aduerte, cùm paralyſis lateris dextri uel ſiniſtri ſit per obſtructionem factam in nucha, ut uirtus animalis motiua, & quãdoq; ſenſitiua im-

pediatur in tranſitu ad neruos continuatos parti dextræ uel ſiniſtræ, tribuentes illis motum & ſenſum: ideò ſi paralyticatum fuerit brachium, fiat cauterium in prima, uel in ſecũda ſpondili colli uerſus craneum, cùm ea in parte fluat materia à capite ad neruos dantes motum brachio, impediens trãſitum uirtutis animalis ad brachium. quòd ſi ſimul uel crus, uel pes paralyticatus fuerit, proculdubio laudo fieri ſecundum cauterium in ſpondilibus ipſius ſpinæ prope caudam, & ex his duobus actualibus cauterijs medicus ſe bene reperiet in curatione paralyſis tenentis alteram medietatẽ totius corporis. His cauterijs peractis, laudo ut iteratò digeratur & purgetur materia ſequenti ſyrupo, & pilulis, ſemper ad fortiora tendendo.

Syrupus digeſtiuus talis eſt.

Recip. Oxymellis ſimplicis, ſyrupi de ſticados, mellis roſati colati ana unc. s. ſyrupi de iua Nicolai drach. ij. aquarum iuæ, betonicæ, hyſſopi ana unc. i. miſce. Apparentibus ſignis digeſtionis in materia, ſyrupo quidem continuato per ſeptem dies, laudo ut purgetur cùm ſequentibus pilulis.

Pilulæ digeſtiuæ tales ſunt.

Recip. Pilularum fœtidarum, cochiarum Alman. de hiera Nicolai ana ſcrup. i. caſtorei optimi ſcrup. s. miſce, et cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero v. & exhibeantur patienti in medio noctis, ut ſimul & à capite, & à membris inferioribus euacuent. Facta hac digeſtione cum purgatione peccantis materiæ, laudo, ut regatur patiens paralyſim & cum his quæ interius aſſumuntur, & exterius applicantur, ualentibus à ſui natura ad ipſius paralyſis curationem.

Primùm igitur expertũ ad paralyſim cuiuſuis lateris ſit, ſi patiens

ſi patiens bis in ſeptimana capiat ſequentem bolum.

Recip.*Terebentinæ lotæ cū aqua iuæ unc.s. ſpecierū hieræ ſimplicis Gal.drach.iij.miſce,et detur patiēti in diluculo.*

Ad idem expertum in præſeruatione à paralyſi, & in curatione præſentis diſpoſitionis, ſi patienti quolibet veſperi in ingreſſu lecti detur infraſcriptus bolus.

Recip.*Conſeruæ iuæ,conſeruæ ſaluiæ,conſeruæ acori ana drach.ij.miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto: demùm uerò patienti per horam ante lucem detur drachma una mithridati optimi: & ſic continuādo per duodecim dies, uidelicet ueſperi dando bolum, & uerſus diem dando mithridatum optimum,uidebis experimentum.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi dabis patienti quolibet veſperi in ingreſſu lecti vnam de ſequentibus pilulis.

Recip.*Iuæ,herbæ paralyſis,betonicæ,florū ſticados Arabici ana drach.i.exiccentur in umbra, & ſubtiliſſimè pulueriʒentur: deinde*

Recip.*Turbith boni, & gummoſi drach.i.s.agarici optimi,& electi drach.ij.coloquintidæ drach.s.ʒinʒiberis, ſalis gemmæ ana gran.x.rheubarbari optimi, & electi drach.i.s. ſpicæ gran.vij. ſpecierum hieræ ſimplicis Gal.unc.s. ſcamoneæ præparatæ drach.i. omnia inſimul ſubtiliſſimè pulueriʒentur,& cum ſucco iuæ fiat paſta pilularum, quæ nominetur paſta pilularum de iua: doſis eſt pilula una unius ſcrupuli,quando patiens uoluerit cubare in ueſperi.* Et nota, quòd *ſi patiens paralyſim, non quidem quotidie, ſed ad minus bis in ſeptimana,capiat hanc ordinatam pilulam, uidebis repentinum iuuamentum in paralyſi.* Et attende, quòd in quatuor

 anni

anni temporibus, præcedentibus digeſtionibus cum ſyrupis ſupra ſcriptis, ſi exhibeatur patiēti drachma una prædictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodum præſeruabis à caſu in paralyſim corpus ipſum paratum in eam cadere, & meritò hæ pilulæ poſſunt dici glorioſæ in paralyſi.

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretū, ſi ter in die patiēti paralyſim exhibeatur media vncia infraſcripti electuarij, manè videlicet per tres horas ante cibum, veſperi verò per duas, & in ingreſſu lecti, pro qualibet ſcilicet vice dando ei vnciam mediam.

Recip. *Cerebri leporis recentis, & aſſati, uel in patella frixi lib.i. ſucci ſaluiæ, ſucci iuæ, ſucci radicū acori ana drac. iij. cinnamomi electi, garyophyllorū, piperis nigri ana drac. s. terebentinæ lotæ cum aqua, iuæ unc. iij. ſacchari diſſoluti in aqua iuæ quantum ſufficit, & conducatur electuarium ſecundum artem: & ſcias eſſe mirabile.*

At idem, & maximè valet vel in tempore frigoris, vel in medio tempore ſi per triduum dabis patienti quolibet menſe infraſcriptum potum. primò ſic ipſum conficies.

Recip. *Aquæ ardentis lib.i. radicum iuæ, radicum acori, radicum hyſſopi, ana drach. ij. piperis nigri, garyophyllorū, nucis muſcatæ ana drach.i. folij drach.s. omnia inſimul bene contundantur, & in petia ſubtili linea ligentur, & infundantur in aqua ardenti per duos dies naturales, deinde coletur aqua, & ſic dabis patienti.*

Recip. *Aquæ ardentis prædictæ unc.s. aquæ iuæ, aquæ endiuiæ ana drach. iij. miſce, & detur patienti in diluculo, et nō comedat niſi per horas ſex poſt aſſumptionem dictæ aquæ. Et aduerte quòd ſi cum prædicta aqua dilues membrum paralyticatum*

ralyticatum ſemel in die, & etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, magnum præſidium præſtabis patienti.

Ad idem, & eſt expertum, ſi quolibet mane fricueris membrum paralyticum, & mox poſt fricationem factam cum panno calido, leuiter tamen, inunges membrum cum ſequenti vnguento.

Recip. *Olei deſtillationis terebentinæ unc.ij. unguenti de bdellio deſcriptione Meſue unc.iij.miſce, & calidum inungatur membro, deinde ei applicato pellem uulpinam, totum mẽbrum tegentem. Et aduerte quòd pellis uulpina membro paralyticato magnum affert iuuamentum, ſi primitus eam ſuffumigaueris cum ſequenti puluere.*

Recip.*mirrhæ, maſticis ana drach.ij.olibani drach.i.s.garyophyllorũ, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloës, macis, ana drac.i.omnia ſimul ſubtiliter puluerizētur, deinde pulueres cũ aqua ardenti irrorētur: demùm ipſis exiccatis, iteratò cum prædicta aqua irrorentur. & ſic irrorando, & exiccando quinquies procedes: demum iteratò ſubtiliter puluerizentur, ex quo puluere poteris ſuffumigare pellem uulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris ſuper accēſis carbonibus, ubi fumus per totam pellem ſuſcipiatur, & membro applicetur, & efficacius erit, ſi puluis aſpergatur ipſi pelli uulpinæ, & calida membro applicetur, & ſemper æger ſic ligatam pellem ipſi membro exportet. & uidebis mirabile opus, nedum in paralyſi, uerùm & efficaciſſimum in tremore.*

Ad idem, & eſt expertum: & certè optimè valet, ſi patienti paralyſim in aliquo membro præcedentibus purgationibus, vngatur totum membrum ſequenti oleo.

Recip. Olei de euphorbio, de caſtoreo, ana unc. ij. olei de piperibus, maſticini, coſtini ana unc. iij. olei camomillæ unc. iiij. aquæ ardentis libram. s. bulliant inſimul lento igne uſque ad conſumptionem aquæ: demum cum prædicto oleo calido mané & ueſperi membrum paralyticatum inunges, moxq; uulpinam pellem præparatam ut ſupra, eidem applicabis.

Ad idem, & eſt optimum, & expertum, ſi membrum paralyticatum ſemel in die ponatur in ſequenti oleo in quo moram trahat ad minus per horam, vel per duas tertias horæ.

Recip. Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralyticati, radicum iuæ, radicum acori, radicum hyſſopi ana unc. ij. thuris, maſticis, ana unc. s. caſtorei, euphorbij drach. i. ſeraphini, ammoniaci ana drach. iij. garyophyllorum, nucis muſcatæ, ligni aloës ana drach. ij. s. miſce omnibus contundendis groſſo modo contuſis, omniaq;, inſimul in oleo bulliant igne lento uſq; ad conſumptionẽ quartæ partis olei, deinde coletur, & in dicto oleo calido membrum paralyticatum imponatur; primitus tamen membrum ipſum leui fricatione fricato: poſtquàm uerò membrum exierit balneum, ſtatim inunge ipſum cum unguento de bdellio Meſue calido, & ipſum eadẽ pelle uulpina calida circundato. Et aduerte quòd licet utraq; pellis uulpina, ſcilicet præparata & non præparata ab artifice pellione ueneat, ualeatq;: efficacior tamen eſt, ſi non ſit à pellione præparata, ſed ſolùm exiccata. Et hæc de paralyſi.

DE PHRENESI. CAP. V.

Cvm Phreneſis ſit cerebri calidum iam confectum apoſtema, cuius curationem uanam & caſſam dicunt medici, ob

dici, ob uitium in membro principali iam confirmatum eſſe, ideò noſtra intẽtio curatiua erit prohibere, ne phreneſis fiat, cùm ipſa effecta, in uanum laborant medici.

Apparẽtibus ſignis futuræ phreneſis, quæ ſunt ſigna præſentis paraphreneſis, ut dolor capitis aſsiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum inſigni apparẽtia uenarum in ipſis, fixio intuitus, ſitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non ſolitæ, & mentis aliqualis alienatio, ſiue hæc adſint uigore febris exiſtẽtis acutæ, ſiue ab alia cauſa, his quidem indicabis præſentem paraphreneſim, & timorem futuræ phreneſis. Quamobrem ſi adfueris à principio apparitionis huiuſmodi ſignorum, laudo ut utaris omni ingenio diuerſionis, aut retractionis uel uaporum malorũ aſcendentium ad cerebrum, uel materiarum raptum tendentiũ ad ipſum caput à deſuper in deorſum: et ſic laudo fieri primitus clyſtere ſequens.

Recip. Florum camomillæ, florum ſticados arabici, roſarum rubearum, ana M.i.s. foliorum maluæ, uiolarum, mercurialis ana M.i. furfuris groſsi ligati in petia M.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ: deinde coletur, & de dicta colatura accipe uncias decem, olei uiolati unc.iij. Et aduerte quòd in phreneſi multũ ualet oleum uiolatum, quoniam in ea admodum uiget inſtantia uigiliarum: uiola autem ſomnifera eſt: quare prohibẽda eſt in ſubetica diſpoſitione. accipe etiam caſsiæ nouiter tractæ, hieræ ſimplicis Galeni ana unc.s. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s. ſalis communis drach.ij. miſce, & inijciatur clyſtere. demùm facto ænemate, conſiderabis an adſit totius corporis plenitudo: ſi adeſt, tunc mittes ſanguinẽ ex uena communi, ſeu nigra cubiti dextri pondere quinq; uncia-

 rum.

rum. Facta hac phlebotomia, eadem die conſulo per unã horam poſt, patientem debere ſumere infraſcriptum bolum.

Recip. Sacchari roſati, conſeruæ acetoſitatis citri, diabuglosſati ana drach. ij. miſce, & patienti dato. Sequenti uerò die, ſtomacho ieiuno, perſeuerante morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo ſanguinẽ pondere quatuor unciarum. Facta hac phlebotomia, per duas horas poſt utetur clyſteri ſupra ſcripto, aduentante ueſperi, per horam ante cibum laudo fricationes fieri ſurſum à ſpatulis incipiendo, & deorſum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequente uerò die, quæ eſt dies tertia à prima phlebotomia, laudo in diluculo pro euacuatione choleræ ad ſurſum motæ patienti dari infraſcriptum bolum.

Recip. Floris caſſiæ nouiter tractæ drach. vi. Reubarbari electi drach. i. ſpicæ gran. vij. electuarij roſati Meſue, electuarij de ſucco roſarum ana ſcrup. iiij. miſce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quieſcere per totum ſequentem diem, ſcilicet ab exhibitione medicinarum, excepto quòd ea die ſequenti inijciatur illi clyſtere lotiuum ex aqua hordei, ſaccharo, & uitello oui. Quarta uerò die, adhuc perſeuerante morbo, laudo fieri phlebotomiam cum apertione uenarum hæmorrhoidalium, cum extractione ſanguinis pondere trium unciarum. attenta tamen uirtute patientis. Si uerò his diuerſionibus & phlebotomijs adhuc perſeueret morbus, laudo ut quinta die medicus inijciat digeſtionem in materia cum infraſcripto ſyrupo, in quo non modò eſt uirtus humorum æquatiua, uerumetiam acuminis choleræ remiſsiua.

Recip. Syrupi roſati, de ſucco acetoſæ, acetoſitatis citri, de ſucco endiuiæ ana unc. s. aquarum acetoſæ, bugloſſæ, ci-

choreæ

choreæ ana unc.i.miſce. Eodemq; die laudo,intentione diuerſionis, & etiam euacuationis, fieri fricationes in natibus & ſpatulis,cum appoſitione cucurbitularum ſcarificatarũ,primò in natibus, ſecundò uerò in ſpatuliis. Et aduerte, cùm tu uolueris cum euacuatione diuertere ex appoſitione cucurbitularum, debes incipere à deorſum ſcarificando in ſurſum, cùm uerò uolueris ipſis cucurbitulis diuertere ſine euacuatione (quod fit non ſcarificando) incipere debes à ſurſum trahendo. Laudo quoq; eadem die & ſequentibus medicum uti fortibus ligaturis in adiutorijs brachiorum, & in coxis quoque uti lotionibus cum aqua calida.

Recip.Decoctionis roſarum, florum comomillæ, meliloti,uiolarum, nenupharis, anethi ana partes æquales à genu infra, et à cubito in manus: his enim lotionibus non ſolùm diuertetur materia, & eius uapor à capite, ſed etiam ſomnus prouocabitur, qui admodùm neceſſarius eſt in phrenitide. Si uerò his præſidijs factis patiens nõ alleuietur, debes poſt has diuerſiones aggredi membrum læſum, uidelice caput,ne materia figeretur in cerebro, & apoſtema generaretur: quod timendum eſt,cùm præcedentia auxilia non contulerint. Laudo igitur,ut applicentur ſanguiſugæ uenis poſt aures,et mittatur ſanguis pondere duarum uel trium unciarum. moneo tamen, cùm ſemper eleuetur materia ſurſum, ne obliuiſcaris à principio morbi applicare oxyrhodinum fronti uſq; ad duo tempora,confectum ex aqua roſata, aceto, & oleo roſato.

Nunc uerò quia ſumus ferè in ſtatu morbi uel ad minus in augmento, applicabis fronti ſequẽs oxyrhodinum, cuius uirtus non ſolùm eſt repulſiua materiæ eleuatæ ad caput, uel illius uaporis,ſed etiam iam fluxæ reſolutiua.

Recip.Olei roſati unc.iij.aquæ roſatæ unc.ij.aceti optimi

uini

*uini albi un.i.caſtorei in his diſſoluti drach.i.*Et *aduerte quòd in hoc oxyrhodino adaucta ſunt reſolutiua, minora uerò facta ſunt repulſiua, quia longè diſtamus à principio morbi, cuius contrarium obſeruare debes in eodem morbi principio, augere ſcilicet repulſiua,& minuere reſolutiua.ita uidelicet.*

Recip.*aquæ roſatæ unc.iij.aceti optimi unc.ij.s.olei roſati unc.i.s.miſce. Si uerò his peractis,adhuc morbus perſeuerat, timere debes phreneticũ apoſtema eſſe in procinctu ſuæ generationis: quapropter tunc temporis audax eris ad phlebotomandum uenam rectam frontis, & mittere ſanguinem pondere trium unciarum. hæc enim phlemotomia omnis malas capitis extirpat ægritudines,& tunc temporis ex ea apparebit notabile iuuamentum ipſi ægrotanti. Si uerò cognoueris digeſtionem apparere per ſufficientia ſigna ex aſſumptis ſyrupis quinque, uel ſex, laudo ut patienti per diem unam poſt phlebotomiam frontis, detur infraſcriptum purgatorium.*

Recip. Diaſ*enæ lenitiui, diacatholiconis ana drach.iij.* Reubarbari *electi drach.i.s.ſpicæ gran.vij.electuarij de ſucco roſarum,electuarij de dactylis ana ſcrup.iiij.miſce, infundatur* Reubarbarum *cum ſpica in aqua endiuiæ cum modico uino odorifero quantùm ſufficit per decem horas, deinde fortis fiat expreßio, & omnia inſimul cum decoctione communi florum & fructuum cum aqua bulliant roſarum rubearum, florum ſticados* Arabici *ana drach.ij.agarici optimi ligati in petia.drach.i.miſceantur,& fiat potus.*Hac *medicina capta, & purgato debitè corpore, ſperandum eſt cauſam antecedẽtem & coniunctam phrenitidis, quo ad ſui maiorem partem, bene fuiſſe purgatam. quapropter, apparente adhuc morbi perſeuerantia cum aliquali mentis alienatione, laudo medicũ*

pluribus

pluribus ingenijs ſupra caput uti,ut reſoluatur reſiduum materiæ remanentis.

Primitus igitur abradantur capilli uerſus frontem et ſupra totam coronalem commiſſuram, uel totum caput tondeatur: demùm utaris fomentatione ſequenti ſupra commiſſuram coronalem manè ſcilicet & ueſperi.

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum nenupharis, roſarum rubearum, florum ſticados Arabici, anethi ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde cum ſpongia elota in prædicta decoctione tepida, & bene expreſſa, capiti pluries applicetur.

Secundum ingenium eſt, ut accipiantur pulli columborum uiui, & per dorſum euiſcerati, & cum ſua actuali caliditate commiſſuræ coronali applicentur, & moram trahant uſq; quo incipiant frigeſieri.

Tertium ingenium eſt, ut catuli unius menſis euiſcerati uiui cum ſua actuali caliditate eidem commiſſuræ coronali applicentur.

Quartum ingenium eſt, ut pulmones agni, uel caſtrati cũ ſua actuali caliditate eidẽ commiſſuræ applicentur: his enim ingenijs, quod remanſit de materia potente generare apoſtema phreniticum proculdubio reſoluetur. Et aduerte, quòd cùm una de cauſis potiſsimis maximè obnocuis phrenitidi ſit inſtantia uigiliarum, debes tu omni cura & omni ſolicitudine prouocare ſomnum in tali patiente: ob quam rem utere ſequentibus ingenijs in prouocatione ſomni.

Primum ingenium eſt, ut ueſperi, quando uult cubare, fiant ſequentes lotiones à genu infra, et à cubito ad manus calidè, diluendo quoq; ipſius patientis nares, & tempora.

Recip.

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum anethi, florum nenupharis. ana M.i.s. Corticum radicum mandragoræ. M.s. ſeminũ iuſquiami albi unc.s. miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem tertiæ partis, & uſui ſeruetur.

Secundum ingenium eſt, ut facta lotione prima, mox ungantur tempora, & pulſus manuum, & pedis cum ſequenti unguento.

Recip. olei nenupharis, unguẽti populeonis ana unc.s. croci, opij ana. gran.iij. miſce pro linimento.

Tertium ingenium eſt, ut cum ſequenti uino calido in ingreſſu lecti diluantur aures, & nares.

Recip. uini albi dulcis lib.s. ſeminum iuſquiami albi drac. ij. bulliant uſq; ad conſumptionem medietatis, & coletur uinum, & uſui reſeruetur.

Quartum ingenium, ubi præcedentibus ingenijs patiens non dormiret, qualibet hora noctis capiat infra ſcriptum potum, & proculdubio dormiet.

Recip. Syrupi de papauere, aquæ lactucæ ana unc.ij. miſce pro una uice. ſi uerò his omnibus ſalutaribus remedijs æger noluerit dormire, neq; uoluerit curari, commendabis eũ Deo, & preſbyteris. Et hæc dicta ſint de phrenitide.

DE MELANCHOLIA. CAP. VI.

ADVERTANT Medici practicantes, non trahere liberum commercium cum melancholicis, quoniam plerunq; magnum ipſis poſſet contingere malum, ſicuti euenit cuidam medico Bononienſi Ludouico de Leonibus nuncupato: melancholicus etenim quidam oſtendens ſe uelle blãdiri ſuæ excellentiæ, applicauit fortiſſimas manus gutturi: & niſi ego præſen-

præſentialiter adſuiſſem, cum ſuffocaſſet: & ideò cum ſecuritate omni conetur medicus melãcholicum uiſitare, imò hortor, ſi expediet, ut faciat ipſum quandoq; ligare, demùm uerò conſideret medicus, à quo humore melancholia ipſa originem trahat. an ab humore ſanguineo: cuius ſigna apparebunt talia: rubedo faciei, & oculorum, caliditas apparens in partibus auicinatis ipſi capiti, großicies, ſeu amplitudo, & plenitudo uenarum, & plurimus riſus, & hic plurimus riſus eſt unum de potißimis ſignis atteſtantibus ſuper melancholiam factam ex ſanguinis aduſtione. Si uerò nullum horum ſignorum apparuerit, uel remißè apparuerit unà cum furore, ferocitate, & maniaca cõfidentia, tunc ſtatues melancholiam eſſe per aductionem ipſius choleræ. Si uerò his non apparentibus, ſed potius dominium frigiditatis in toto corpore percipietur, unà cum apparente timore, & triſtitia, & ploratu ipſius patientis, ſtatim dijudicabitur melancholiã eſſe ab aduſtione naturalis melancholiæ. ob quam rem, ſi melancholia fuerit à ſanguine aduſto, curabis ægrum ab initio his ſequentibus ingenijs.

Primo phlebotomabis ipſum ex uena nigra, cùm credendum ſit, in eo abundantiam ſanguinis eſſe, & hoc præcedente uentris lenitione, quæ fiat cum ſequenti clyſtere.

Recip. Epithymi, thymi, florum ſticados Arabici, uiolariæ, mercurialis, foliorum maluæ ana. M.i. furfuris großi ligati in petia. M.i.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem medietatis: poſteà accipe de dicta colatura unc.x. caßiæ nouiter tractæ unc.i.s. olei uiolati unc.iij. de ſaccharo, ſale, ouo quantum expedit, accipiat & inijciatur clyſtere. Et aduerte, ut obſerues præceptum principis, & aliorum doctorum antiquorum, ut in exitu ſanguinis, ſi ſanguis

apparebit

apparebit clarus, limpidus, & ſubtilis, ſectam uenam obſeres, quoniam tunc phlebotomia bonum rapiet, & malum derelinquet. Si uero huiuſmodi ſanguis craſſus, turbulentus, ac niger apparuerit, tunc phlebotomiam cõplebis pondere quinque, uel ſex unciarum ſanguinis, habita quippe conſideratione ad ætatem, & ad uirtutem. Facta hac phlebotomia, conſulo ut conuertas te ad digeſtionem materiæ peccãtis: & ſic dabis digeſtiuum, in quo dicatur eſſe uirtus calefaciendi, & humectandi, magis autem humectandi, quàm calefaciendi, ex eò quia humor peccans in melancholia, aduſtione ipſa factus eſt frigidus, & ſiccus, tam etſi ex humoribus calidis plerunque fiat, & propter hoc, quòd tenet ueſtigium caloris primæ mineræ, licet frigidus ſit, plerunq; reddit animal ridiculoſum, ferox, & maniacũ: licet humor ipſe frigidus ſit. Cùm igitur humidum caloris acuitatem, uel ipſius caloris ueſtigium obtundat, ideò applicanda præſidia ipſi melancholico plus humida ſint, quàm calida. Dabis igitur illi ſyrupum hunc.

Recip. Syrupi de pomis ſimplicis un.i. ſyrupi uiolati unc. s. aquarum bugloſſæ, uiolarum, borraginis ana unc.i. miſce. Recordare, quòd in omni adminiſtratione ſyruporum in ipſa melancholia non eſt malum apponere ſyrupum uiolatũ, cùm ut plurimùm melancholici patiantur inſtantiam uigiliarum, & tua intentio debet eſſe in prouocatione ſomni: et hoc maximè completur cum ſyrupo uiolato. Tranſactis uerò duobus diebus à prima phlebotomia, phlebotomabis cephalicam cubiti dextri, extrahendo ſanguinem pondere trium, uel quatuor unciarum, ſed ſemper digeſtiuum continuabis per ſex dies continuos, & ſeptimo die apparentibus ſignis concoctionis, dabis patienti infraſcriptum purgatorium.

Recip. Diaſenæ lenitiui drach.vi. ſpecierum hieræ ſimplicis

cis Galeni drach.ij. confectionis Hamech drach.ij.s.diſſoluã= tur cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit: & cum qua bulliant folliculorum ſenæ, epithymi, po lypodij quercini ana drach.ij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem. Sequenti uerò die capiat patiens in diluculo ſequentem bolum.

Recip. Diabugloſſati, ſacchari uiolati ana drach.ij.miſce. Veſperi uerò eodem die ante cœnam fiant lotiones ad extre= mitates ipſius patientis cum infraſcripta decoctione calida, ſatis adaucto gradu caloris, continuè deorſum, & fortiter trahendo.

Recip. Roſarum rubearum, florum uiolarum, florum ſti= cados Arabici, maioranæ, florum camomillæ, anethi ana. M. i.s. bulliant in aqua fluminis currentis uſque ad conſumptio= nem tertiæ partis. & uſui reſeruetur: & ſic continuabis cum his diuerſiuis lotionibus per tres dies ſequentes. Si uerò eiſdem diebus patiens ſomno priuaretur, ueſperi poſt aſſum= ptam cœnam ſolicitabis ipſi patiẽti lotiones ſomniferas, quas diximus in capite de phreneſi, non relinquendo, ſi expedirẽt, alia ingenia, quæ ibi retulimus ad ſomnum inducendum. His quatuor, uel quinq; expletis diebus, perſeuerãte morbo, phle botomabis uenas hæmorrhoidales, iuxta præceptum Hippo= cratis, NEPHRITICIS ET MELANCHOLICIS HAE= MORRHOIDES INNATAE, BONVM. Et ipſis inciſis cũ phlebotomo, uel cum ſanguiſugis, extrahes de ſanguine pon= dere trium unciarum. Facta hac hæmorrhoidarum apertio= ne, laudo, ut iteratò materia purgetur, quia omni ſeptimana conueniens eſt ad minus ſemel purgare corpus melancholici. A quacunq; melancholia prouenerit morbus, exhibeatur ei ſequens medicina.

Recip.

Recip. Hieræ ſimplicis Galeni unc.i. cōfectionis hamech drach.i.s.miſce,& diſſoluantur cum aqua decoctionis epithy mi,folliculorum ſenæ, & polypodij quercini. Facta hac pur gatione,ſi morbus perſeueret, & cum ſignis dominij ſangui-nis, quorum potiſſimum eſt riſus, indubitatò uenam rectam frontis ſecabis, extrahesq; ſanguinem pondere trium uncia-rũ, & ſic facta phlebotomia hac, ſi melancholia adhuc per-ſeueret, ipſi capiti applicabis fomenta, pullos columborum, catulos,ijs ingenijs, quibus uſi fuimus in capite de phreneſi: & ſic curabis,Deo iuuante, melancholiam à ſanguine. Si ue rò fuerit melancholia cum maniaca confidentia, & feroci fu rore,eam curabis his ſequentibus ingenijs.

Primò (præcedente clyſteri lenitiuo ad remiſſionem fer-uoris, & ebullitionis choleræ) facies phlebotomiam ex ni-gra, uel uena hepatica: quippe non tantum de ſanguine ex-trahes, quantum ſi melancholia eſſet à ſanguine, ſed ſolùm tantum, quantum expediet pro remiſſione ebullitionis chole-ræ,& ſanguinis. quieſcat autem æger ſequẽti die,in qua me-dicus ſolicitus ſit tenere ipſum ligatum,ne ſibi, & ipſi ægro-tanti aliquid mali contingat. Tertia uerò die poſt phleboto-miam,purgetur patiens ſequenti purgatorio.

Recip.Diacatholiconis drach.vi.electuarij roſati Meſuæ drach.ij.reubarbari optimi electi drach.ij.s. ſpicæ gran. xij. incidatur reubarbarum cum ſpica, & deinde ſubtiliter pul-uerizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & diſſoluantur omnia cum ſequenti decoctione.

Recip. Quatuor florum cordialium ana. M.s. corticum myrobalanorum citrinorum unc.s.epithymi,thymi, folliculo cum ſenæ, polypodij quercini ana drach.ij. bulliant in ſuffi-cienti quãtitate aquæ uſq; ad cõſumptionem medietatis: de-

inde

inde colentur, & colatura uſui reſeruetur. Facta hac euacuatione, ſi morbus perſeuerabit, tunc eis præciſe ingenijs poteris uti, quibus uſus es in curatione melancholiæ ſanguineæ, conuenient quippe & phlebotomiæ factæ ratione infrigidationis, qua remittitur cholerica ebullitio. Si uerò melancholia fuerit ex aduſtione melancholiæ naturalis, eam curabis ſequentibus ingenijs.

Primò de hoc melancholico non timebis cùm ipſe de unaquaq; modica re timorem ſibi acquirat. Si uerò cognoueris hominem ipſum eſſe plenum ſanguine, ipſum phlebotomabis, & non aliter: quoniam curatio melancholiæ à melancholia eſt multi, & boni ſanguinis generatio: ſed ſi expediet ipſum phlebotomare, phlebotomabis ipſum ex uena baſilica lateris ſiniſtri, cùm in tali morbo multùm conſentiat ſplen, & eandem cautelam ſeruabis in ſanguinis miſsione, quam iam diximus, uidelicet: SI SANGVIS *exierit clarus, & ſubtilis, ſiſte ſanguinis miſsionem: ſi uerò turbidus, & craſſus, ſequere cum extractione ſanguinis quatuor unciarum ad plus, ne magis corpus infrigidetur & exiccetur, & hoc intelligatur ſemper præcedente clyſtere leniente: demùm uerò materiam digerere debes, continuando infraſcriptum ſyrupum per ſeptem dies.*

Recip. *Syrupi de pomis compoſiti, de fumoterræ maioris, uiolati, de epithymo ana unc. s. aquarū meliſſæ, bugloſſæ, boraginis ana unc. i. miſce. Et aduerte, quòd captis quatuor de his ſyrupis, nō errabis, ſi patiēti cum ſanguiſugis aperias hæmorrhoides cum extractione illius ſanguinis melancholici, et fæcalis pondere quatuor unciarum. Septimo uerò die, apparentibus ſignis concoctionis, pro ſequenti die dabis ei medicinam infraſcriptam.*

Recip. Quatuor florum cordialium ana M.ſ. myrobalanorum Indorum, chebulorum ana drach.ij. epithymi, thymi, folliculorum ſenæ, polypodij quercini ana drach.i. bulliant in ſufficienti quantitate lactis caprini uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & in colatura diſſolue diaſenæ lenitiui drach.vi. confectionis Hamec drach.ij. epithymi ſubtiliter pulverizati, pulueris hieræ ſimplicis Galeni ana drach.i.ſ. & fiat potus. Sequentibus uerò diebus laudo, ut omni ſeptimana patiens capiat unciam mediam infraſcriptæ medicinæ in diluculo, diſſolutæ cum aqua lactis caprini: quæ medicina nominatur Triphera de epithymo.

Recip. Tripheræ magnæ unc.i. ſpecierũ Hieræ ſimplicis Galeni unc.i.ſ. epithymi unc.ſ. pulverizentur pulverizanda, & cum modico ſacchari fiat miſtura. ultra enim quòd hæc medicina euacuabit humorem peccantem, prouocabit ſomnũ, de quo medicus in melancholia debet eſſe maximè ſolicitus.

Ad idem, recordetur medicus confortare fontem, & radicem uitæ cum epithemate cordiali infraſcripto manè, & ueſperi ante cibum.

Recip. Aquæ meliſſæ, bugloſſæ, borraginis, roſatæ ana lib.ſ. quatuor florum cordialiũ ana dnach.i. ligni aloës, been albi, & rubei, oſsis de corde cerui ana ſcrup.ij. croci ſcrup.i. aceti optimi unc.iij. uini albi odoriferi unc.iiij. pulverizentur pulverizanda, & miſce pro epithemate cordis.

Ad idem, debet medicus ſolicitare, ipſi patiẽti dare bolum infraſcriptæ miſturæ per tres horas ante cibum mane, & ueſperi.

Recip. Diamuſci dulcis, diamuſci amari ana drach.ij. diabugloſſati, diaborraginati, ſacchari uiolati ana unc. i. miſce cum ſyropo de pomis: & fiat electuarium.

Ad idem,

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti melancholiam à melancholia ipſa, quolibet mane in diluculo dabis tria oua ſorbilia plurimùm conferũt: tótque diebus continuabis hæc oua, quoad ipſe aſſumet in potu centum,& unum ouum, cum ſequenti puluere parumper ſuperaſperſo ipſi ouo.

Recip. Epithymi, thymi ana drach.ij. ſacchari albiſsimi unc.i.croci gran.iij.cinnamomi electi drach.i.puluerizentur omnia ſubtiliſsimè, & fiat puluis.

Ad idem. Valet & ad expellendam melancholiam lætitia,& gaudium: ſtare in cantilenis, in ludis, & ſonis: & habitare cum perſonis ſibi domeſticis, & familiaribus, & præcipuè cum puellis iucundis. Et hæc de melancholia.

AD DOLOREM, ET TINNITVM, ET ſurditatem aurium. CAP. VII.

PRIMO *euacuetur materia cum infraſcriptis pilulis, alijs uniuerſalibus præcedentibus.*

Recip.Pilularum ſine quibus, aurearum Nicolai,*agarici trochiſcati ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de ſticados: & fiant pilulæ quinq;. Pòſt,auribus intus,& extra apponas ſequens emplaſtrum maximi doloris ſedatiuum.*

Recip.Sepæ ſub feruentibus cineribus coctæ numero.i.butyri recentis unc.ij.olei camomillæ,olei roſati ana,unc.i.croci drach.i.miſce,& in mortario conducatur emplaſtrum,& ipſum calidum auribus apponatur diu,noctuq;: omnem enim auris dolorem tollit,apoſtema ſoluit.& ſi ad ſuppurationem conducendum eſt apoſtema, hoc ipſo emplaſtro conducetur.

Aliud, expertum in forti dolore, & tinnitu,&. ſurditate aurium.

Recip.Olei de caſtoreo unc.ij. olei roſati, amygdalarum amararum ana unc.i.aquæ ardentis unc.ij.miſce, & bulliant uſq; ad cõſumptionem aquæ ardentis, deinde in ingreßu lecti quolibet ueſperi inſundantur prædicti olei calidi guttæ quatuor in foraminibus aurium, & obſtruantur foramina cum bombice odoris muſci. & hoc eſt bene expertum.

Aliud, ſurditati mirabiliter cõferens, & dolori, & ſibilo aurium.

Rec.Cyclaminis,id eſt panis porcini,lib.s.ſcilicet de radice,& optimè à cortice mũdetur,deinde fortiter,& minutißimè trituretur: cui adde olei camomellini, olei roſati,amygdalarum amararum ana unc.ij. apponantur igni, & bulliant uſq; ad conſumptionem medietatis olei. deinde cum forti expreßione coletur oleum, de quo oleo in ingreſſu lecti imponantur foraminibus aurium guttæ quatuor calidæ. Poſt uerò panem porcinum ſic trituratum accipe, & more emplaſtri toti auri impone, & liga: manè uerò aurem mundato ab huiuſmodi cyclamine, & cum modico uini albi odoriferi calidi aures abluito: & ſic per decem dies uel plus continuato: & uidebitur optimum experimentum.

Aliud ad idem,& eſt bene expertum.

Recip.Aquæ uitæ unc.iiij. radicum cyclaminis unc.s.nucleorum perſicorũ, amygdalarum amararũ ana numero iiij. infundantur hæc omnia triturata in prædicta aqua uitæ per tres dies naturales continuos, deinde fiat fortißima expreßio eorum,& de prædicta aqua uitæ guttam unam tantùm ueſperi in ingreſſu lecti in foraminibus aurium ſtilla, & cum bombice claudatur: & ſic continuando alternis diebus in ſurditate,& tinnitu,uidebis pulcherrimum experimentum.

Aliud

Aliud ad idem.

Recip. Radicum altheæ mundatarum, & ſubtiliſsimè inciſarum unc.iij. radicum cyclaminis ſimiliter trituratarum unc.ij. fœnugræci, ſeminum lini ana unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, deinde colentur, & colaturæ adde, butyri recentis unc.s. olei amygdalarum amararum, olei roſati ana unc.i. miſce, & fiat emplaſtrum, quod die, & nocte calidum auribus ipſis apponatur.

Aliud ad idem.

Recip. Furfuris groſsi, milij ana M.s. ſalis communis M.s. florum camomillæ, ſeminum lini, ſeminum cimini ana M.i. miſce, et in tegula benè calefiāt, deinde irrorentur cū modico uini albi odoriferi, & manè & ueſperi fomententur aures.

Aliud domeſticum, & mulieribus familiare, & optimè expertum.

Recip. Olei nucum lib.i. bulliat in aliquo uaſe, & eo tunc, quo fumum emittit propter ebullitionem, tunc per embotum dictus fumus in foraminibus aurium recipiatur.

AD DOLOREM OCVLORVM, ET Ophthalmiam. CAP. VIII.

SI OCVLORVM *dolor fuerit cum præſentia ſanguinis ad ipſos collecti, expertum remedium.*

Primò eſt phlebotomia cephalicæ: pòſt uerò appoſitio ſanguiſugarum poſt aures, uel appoſitio uentoſarum cum ſcarificatione in parte colli, qua iungitur craneo: & hoc præcedente uentris lenitione.

Aliud, vbi fuerit dolor in oculo vel cum ſanguinis præſentia, vel ſine, in ſedatione doloris remedium tale eſt.

Recip. Aquæ albuminum oui unc.ii. lactis mulieris unc. iii. ſucci camomillæ ana unc.i.madefiant petiæ lineæ,& oculo imponantur quouſq; caleſiant, & iteratò apponantur. Si uerò uehementiſſimus eſſet dolor, his grana duo opii iungito, & dolor ſedabitur.

Aliud ad idem.

Recip.Medullæ panis optimè tritæ unc.i.medullæ pomorum dulcium bene tritorum unc.ii. lactis mulieris unc.i. olei roſati unc.s.miſce omnia inſimul: & fiat emplaſtrum, quod oculo apponatur. Si uerò uehemens dolor fuerit, ei adde croci, opii, ana gran.iii. & eſt benè expertum in ſedatione doloris.

Aliud,quod valet in dolore, ſiue defluxu ſanguinis ad oculum.

Recip.Mucillaginis ſem. altheæ, mucillaginis ſem. fœnugræci ana unc.ii. lactis mulieris unc.i.meliloti ſubtiliter pulverizati unc.ii.olei roſati unc.i.farinæ hordei unc.i.miſce,& fiat emplaſtrũ: cui adde (ſi expedit) opii,croci ana gran.iii.

Aliud, mirabiliter conferens in dolore oculi in qualibet cauſa.

Recip. Sief albi drach.s. diſſoluatur in lacte mulieris, & oculo imponatur.

Aliud ad idem.

Recip.Vnguenti dicti Alabaſtrini ſuperius deſcripti unc. i.lactis mulieris unc.ii. miſce, & infundantur petiæ lineæ in dicto liquore,& oculo apponantur.

Aliud remedium, vbi cum dolore ſimúl eſſet fluxus ſanguinis ad oculum.

Recip.Boli armeni, ſanguinis draconis, pilorum leporis combuſtorum ana drach.ii.pulverizentur ſubtiliter,& cum

albu-

albuminibus ouorum diſſoluantur: demùm cum patiens ibit dormitum, fiat linimentum in fronte ſuper ſupercilia oculi patientis, & ſupra oculum apponatur, & ligetur medulla panis albi madefacta in aqua roſacea, & ſic moretur per totam noctem, & eſt optimum experimentum. Si uerò ob nimium dolorem patiens deueniret ad diminutam uiſionem, utatur ſemel in ſeptimana ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti.

Recip. Pilularum lucis, ſine quibus ana drach.s. miſce cũ ſyrupo de ſticados, & fiant pilulæ quinq;, & continuè poſt aſſumptionem harum pilularum abluat patiens oculos cum infraſcripta lotione, quæ ualet in conſeruando uiſum, in ſedando dolorem, & confortando oculum.

Recip. Aquæ berbenæ, aquæ roſatæ, aquæ fœniculi ana unc.iiij. uini albi potentis unc.iij. tutiæ præparatæ, ſacchari candi ana drach.iij. aloës hepatici drach.ij. omnia inſimul, pulverizatis puluerizandis, miſceantur: & ſic per diem naturalem in infuſione permaneant, demùm colentur, & colatura oculi abluantur.

Aliud conferens & oculorum dolori, & maculis exiſtentibus in eis.

Recip. Succi fœniculi, ſucci berbenæ ana unc.s. unguenti alabaſtrini dicti drach.ij. miſce, & cum pluma, cùm patiens uadit dormitum, modicum de prædicto unguento ponatur in angulis oculorum.

DE FLVXV SANGVINIS Narium. CAP. IX.

EXPERTVM eſt ad fluxum ſanguinis narium apertio hæmorrhoidarum per ſanguiſugas, conſentiẽte ætate, & uirtutis robore. Si uerò patiens fluxum ſanguinis nariũ fuerit puer

rit puer à ſeptem ad quatuordecim annos expertũ eſt, quòd appoſitio ſanguiſugarum poſt aures curat.

Aliud ad idem.

Recip. Boli Armeni, *terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana drach.ij.acatiæ drach.i.pulverizentur ſubtiliter,& diſſoluantur cum ſucco plantaginis, & albumine oui quantum ſufficit,& fiat linimentum fronti,& gutturi.*

Aliud ad idem optimè expertum.

Recip.*Succi plantaginis, aquæ roſatæ, aceti optimi ana unc.iiij. albuminis oui optimè conquaſſati unc.ij. acatiæ cum prædictis diſſolutæ unc.s.miſce,& liniatur frons, & guttur cum petia madefacta in prædictis.*

Aliud ad idem benè expertum.

Recip.*Succi artbenitæ, ſucci plantaginis ana unc.ij.thuris,aloës hepatici, mirrhæ ana drach.i.s.pulverizentur pulverizanda, & miſce. Infundantur poſteà lichinia facta ex bombice,& imponantur naribus,ex quibus fluit ſanguis.*

Aliud expertum,& mirabile in hoc.

Recip. *Aquæ panis porcini quantum ſufficit, & ipſam patiens per nares trahat: & repentinum uidebis iuuamentum.*

Ad idem mirabile.

Recip.*Sanguinis humani,illius ſcilicet,à quo fluit ſanguis per nares, unc.i.uel ij. qui ſanguis ſuper laminam ferream igni appoſitam uratur: deinde ſubtiliſſimè pulverizetur, & dictum pulverem naribus inſufflabis: & optimum uidebis experimentum.*

Aliud ad idem.

Recip. *Aceti optimi,aquæ plantaginis ana lib.ij.madefiãt petiæ lineæ in huiuſmodi liquore, deinde apponantur plantis pedum.*

pedum, uolis manuum, & regioni hepatis, & ſtatim tolletur fluxus ſanguinis narium.

DE DOLORIBVS DENTIVM.
CAPVT X.

PRIMO *expertum eſt, quòd ſi fiat euacuatio cum ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti captis, plurimùm conferunt.*

Recip. *Pilularum de hiera* Nicolai, *pilularum aurearum eiuſdem, de agarico Meſuæ ana ſcrup.i.miſce cũ ſyrupo uiolato: & fiant pilulæ quinque.*

Aliud ad idem: & eſt expertum.

Recip. *Hieræ picræ Gal.unc.s.mithridati drach.ij. aquæ uitæ unc.s.miſce, & fiat linimentum, cum quo perſæpe in die liniatur dens dolens, & circa illius gingiuam: hoc enim ualet maximè in cauſa frigida.*

Aliud ad idem: quod vtique in cauſa calida mirabile eſt.

Recip. *Succi ſemperuiuæ: ſucci ſolatri ana unc.iij. lactis uaccini lib.i.olei roſati omphacini unc.ij.miſce, & petiæ madefactæ in huiuſmodi liquore applicentur maxillæ dentis dolentis.*

Aliud ad idem in cauſa calida.

Recip. *Medullæ pomorum dulcium optimè tritorum unc. ij. furfuris groſſi unc.iij. olei roſati omphacini unc.i. croci ſcrup.i.miſce, & fiat emplaſtrum loco dolenti applicandum.*

Aliud ad idem in vtraque cauſa.

Recip. *Vini albi potentis unc.s. radicum iuſquiami albi unc.i. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, uel medietatis uini, & cum dicto uino calido abluatur tota*

gingiua

gingiua dentis dolentis: & diu de prædicto uino in ore detineatur iuxta dentem dolentem.

Ad idem,& eſt expertum.

Recip. Aceti nigri fortißimi unc.iiii. ſandaracæ unc.s. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis: & de dicto aceto calido aliqua quantitas detineatur in loco dentis dolentis.

Aliud ad idem.

Recip. Florum ſaluiæ, roris marini, betonicæ, ſticados Arabici, maioranæ ana M.s. nigellæ, pyrethri ana. drach.ii. bulliant in ſufficienti quantitate uini albi uſq; ad conſumptionem medietatis, & colentur, & prædictæ herbæ colatæ cõtundantur, & ueluti emplaſtrum maxillæ dentis dolentis applicetur, & dictum uinum calidum in ore retineatur.

Aliud ad idem, ſi dens dolẽs eſſet perforatus, impleatur foramen cum ſequenti mixtura.

Recip. Theriacæ un.s. pyrethri, nigellæ ana drac.s. aquæ uitæ drach.i. miſce, et impleatur foramen dentis. Nota tamẽ, quòd omnibus his expertis non iuuantibus, ſingulo eorũ poteris addere duo grana, uel tria opii, ubi dolor multùm infeſtaret cum perſeuerantia, & applicare modo prædicto.

DE FOETORE ORIS, ET NASI.
CAPVT XI.

SI FVERIT *fœtor oris, & naſi per conſenſum à cerebro, quod cognoſcimus fœtore eorum, quæ per palatum & nares exeunt, compertum eſt ex experientia qualibet ſeptimana uti ſemel ſequenti medicina.*

Recip. Turbith boni, & gummoſi drach.ii. agarici electi drach.i. triturentur, & bulliant inſiml in ſufficienti quantitate

tate aquæ betonicæ, deinde colentur, & cum colatura quantitatis duarum unciarum diſſolue pulueris hieræ ſimplicis drach.iii. ſyrupi uiolati unc.i. & fiat potus. & exhibeatur patienti in medio noctis: & in quatuor, uel quinq; aſſumptionibus huius potus curabitur à fœtore oris, & naſi à capite.

Ad idem, benè expertæ ſunt hæ pilulæ tribus enim vicibus ſuæ aſſumptionis curabitur fœtor oris, & naſi.

Recip. *Folii, nucis muſcatæ, ligni aloës, garyophyllorum ana drach.i. ſpecierum hieræ ſimplicis Galeni drach.s. paſtæ pilularum maſticinarum Conciliatoris unc.i. miſce cum melle roſato: fiat paſta pilularum, de quibus pilulis patiens capiat drachmam unam de decem diebus in decem diebus.*

Ad idem, optima experta eſt ſequens aqua, cum qua quotidie, ſtomacho ieiuno, & mundo naſo à ſuperfluitatibus, debet caput purgare, eam ſurſum trahendo.

Recip. *Aquæ roſatæ lib.i.s. aquæ uiolatæ lib.i. aquæ maioranæ lib.s. nucis muſcatæ, ligni aloës, cinnamomi, galangæ, zedoariæ ana drach.ii. pulverizentur pulverizanda ſubtiliter, & cum prædictis aquis miſceantur, & in alambico ponantur, & deſtilletur aqua, quæ poſt diſtillationem aromatizetur cum octo granis muſci fini: & purgato capite cum prædicta aqua, uidebis mirabilia in fœtore oris, & naſi.*

Ad idem, qñ erit per conſenſum à ſtomacho, primò experta eſt hæc medicina multùm valere.

Recip. *Hieræ ſimplicis Galeni unc.i. turbith boni, & gummoſi ſubtiliter pulverizati drach.i.s. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo. Hanc medicinam capiat patiens in diluculo.*

Ad idem

Ad idem facta purgatione, mirabile experimentum eſt hoc ſequens.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib.i. nucis muſcatæ, garyophyllorum, cinnamomi, macis ana drach.i. muſci optimi ſcrup.i. pulverizentur pulverizanda ſubtiliter, & infundantur in prædicto uino per duos dies naturales, deinde coletur uinum à ſpeciebus, cui uino adde aquæ roſatæ unc.ij. & patiens quolibet mane, ſtomacho ieiuno, aßiduet tria, uel quatuor cochlearia prædicti uini.

Ad idem.

EXPERIMENTVM *optimum eſt quolibet mane ſtomacho ieiuno ferè immediatè ante prãdium uti pilula una alephangina uel ad minus alternis diebus.*

Ad idem, optima experta eſt ſequens miſtura, de qua quolibet mane, ſtomacho ieiuno, patiens capiat ad quantitatem caſtaneæ.

Recip. Diagalangæ, id eſt electuarij de galanga unc.ij. ſpecierum aromatici roſati, ſpecierum diamuſci dulcis ana. drach.i. muſci optimi gran.iiij. miſce cum ſucco pomorum dulcium: & fiat electuarium.

DE SQVINANTIA. CAP. XII.

COMPERTVM *eſt experientia phlebotomiam duarum uenarum ſub lingua eſſe iuuamentum præſtantißimum ſquinantiæ, præcedentibus tamen una, uel duabus phlebotomijs: ſcilicet phlebotomia uenæ nigræ, & phlebotomia cephalicæ, hoc eſt magis neceſſarium.*

Ad idem.

Optimè expertum eſt, quòd factis phlebotomijs prædictis, cucurbitulæ appoſitæ in collo ex oppoſito loco dolent

cum

cum ſcarificatione, & ſanguinis extractione, mirabiliter conferunt.

Ad idem.

Experientia optimè compertum eſt, poſt phlebotomiam dictam, prouocationem ſanguinis ex naribus cum ſetis pungentibus maximè conferre.

Ad idem. Factis phlebotomijs, expertum eſt medicinam hanc ex toto ſquinantiam curare.

Recip. Turbith boni, & gummoſi drach.i. bulliat in decem uncijs aquæ diſtillationis glycyrrhizæ uſq; ad conſumptionem medietatis. deinde coletur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc.iij.uel caßiæ nouiter tractæ unc.i.s. & exhibeatur patienti qualibet hora ſtomacho ieiuno, & præcedente clyſteri lenitiuo, de die, & noctæ, meridie, & in ſero poteſt exiberi.

Ad idem, in principio benè expertus eſt ſequẽs gargariſmus.

Recip. Aquæ diſtillationis glycyrrhizæ lib.ij. ſucci plantaginis, ſucci mororum celſium, ſucci myrtillorum ana unc. ij. miſce, & bulliant ſimul una forti ebullitione, deinde coletur, & relinquatur, ut infrigidetur, & patiens eo utatur leui gargariſmo.

Ad idem.

IN PRINCIPIO *experientia compertum eſt, puluerem foliorum plantaginis exiccatorum, & ſubtiliter pulucrizatorum, inſufflatorum cum canna in guttur multùm conferre.*

Ad idem.

VBI INDIGEMVS *reſolutione, ualet oleũ camomellinum, oleum uiolatum, oleum amygdalarum dulcium, &*

pinguedo

pinguedo gallinæ in æqualibus partibus, inungendo locum doloris cum applicatione lanæ ſuccidæ.

Ad idem, expertum eſt ſequens emplaſtrum, ubi apoſtema ſuo tumore, & ſua duritie difficilem reddit anhelitum, quoniam emollit, & reſoluit.

Recip. *Radicis altheæ minutim inciſæ, & mundæ, camomillæ, florum uiolarum, foliorum maluæ, cum radicibus ana M.i. bulliant omnia inſimul in ſufficienti quãtitate aquæ uſq; ad conſumptionem aquæ, deinde adde farinæ hordei, farinæ fœnugræci, farinæ ſeminis lini ana P.i. pinguedinis gallinæ unc.i. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum. quod pluries in die patienti applicetur.*

Ad idem, in via reſolutionis valet ſequens gargariſmus.

Recip. *Aquæ deſtillationis altheæ lib.i. ſyrupi de betonica unc.iij. miſce. & fiat gargariſmus. Si uerò ſyrupus non inueniatur, prædicta aqua miſceatur cum conſerua betonicæ, uel ſticados. Si uerò apoſtema ſquinanticum non tolleret ſui reſolutionem, tunc præparetur citiſsimè ad maturandũ, ut rũpatur, ne obſtruẽdo gutttur, ſubitò ægrum ſuffocet.*

Ad maturandum apoſtema valet emplaſtrum ſequens, appoſitum patienti calidum.

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus, radicum ireos, florum uiolarum, radicum altheæ ana. M.i. caricarum pinguiũ numero. vi. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ uſq; ad cõſumptionem duarũ partium aquæ, deinde adde farinæ frumenti. M.i. pinguedinis porci unc.i.s. butyri recentis unc.s. lactis unc.i.s. olei amygdalarum dulcium, liliorum alborum ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.*

Ad idem,

Ad idem, mirabile experimentum habetur in emolliendo, & maturando apoſtema ſquinanticum ex ſequenti gargariſmo.

Recip. Mucillaginis ſeminum maluæ, mucillaginis ſeminũ caulium ana unc. ij. mucillaginis ficuum unc. iij. butyri recentis unc. i. aquæ deſtillationis glycyrrhizæ lib. iiij. miſce omnia inſimul, & ipſo igne fiat liquor, quo utatur patiens ſæpe, & gargarizando, & lambendo calido. Poſtquam uerò apoſtema ſquinanticum ad maturationem fuerit conductum, experientia compertum eſt, ſequens emplaſtrum ipſum diſrumpere, faciens quoq; ad remanentis reſolutionem.

Recip. Nidorum hirundinum lib. i. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ ana quantum ſufficit ad conducendum emplaſtrum, & ipſum calidum gutturi applicetur.

Ad idem rumpendum.

Fortis uociferatio, & fortis motus gutturis in tranſgluttiendo, ſicut tranſglutire cruſtam panis, multùm conferre inuentum eſt. Si uerò huiuſmodi non ſuffecerint ad eius diſruptionem, patiens, uel chirurgicus cum digitis ſuis, uel cum cãdela cerea ſubtili gutturi immiſſa faciliter diſrumpentur. Si uerò non ſuffecerint, & chirurgicus oculo, uel tactu apoſtema percipiat, cum ferro diſrũpat. Immediatè poſt eius diſruptionem ad id experimentum ſequens per uiam paulatinè deglutionis, uel per uiam gargariſmi.

Recip. Aquæ hordei lib. ij. mellis roſati colati unc. iij. miſce, & æger gargarizando in quãtum eſt poßibile, conducat ſaniem ad os, ne ad membra ſpiritualia deſcendat ob nocumenta magna: & ſic æger mundificando uulnus ipſum conſolidabit.

DE SPVTO SANGVINIS À PVLmone. CAP. XIII.

*A*D SPVTVM *ſanguinis à pulmone compertum eſt experientia phlebotomiam ex baſilica, qualibet hora factam, iuuamentum præſtare: & hoc experimentum maiorem habet efficaciam, ſi altero die à phlebotomia baſilicæ, applicentur tres ſanguiſugæ hæmorrhoidibus.*

Ad idem, compertum eſt, quòd facta phlebotomia, ſequens medicina optimum conducit iuuamentum.

Recip. *Reubarbari electi drach.ij. torrefiat parum, & ſubtiliter puluerizetur, & diſſoluatur cum decoctione ſeminum acetoſæ, ſeminum portulacæ, & ſeminum endiuiæ, et patienti exhibeatur in diluculo.*

Ad idem

Compertum eſt experientia, ſi ſputum ſanguinis, ſicut frequenter, & ut in pluribus ex catarro ſalſo, & acuto contingere ſolet, tunicas uenarum pulmonis frangeret, cauterium actuale factum in commiſſura coronali ultimum præſtare iuuamentum.

Ad idem, optimè expertum eſt ſequẽs antidotũ.

Recip. *Succi portulacæ, ſucci plantaginis ana unc.i. coraliorum rubeorum drach.i. lapidis hæmatitis drach.s. puluerizentur puluerizanda, & totum hoc exhibeatur patienti qualibet hora, qua ſputo ſanguinis infeſtabitur patiens.*

Ad idem, expertum ſequens remedium.

Recip. *Gũmi Arabici, tragacanthæ, cornu cerui uſti, lapidis hæmatitis uſti, coraliorum rubeorum uſtorũ ana drac. s. boli Armeni ſcrup.ij. puluerizentur ſubtiliter, & cũ duobus*

bus albuminibus oui crudis miſceantur, et patienti totum exhibeatur qualibet hora ſputi ſanguinis.

Ad idem, experimento hoc ſequens remedium optimum eſt.

Recip. *Succi portulacæ, uel plantaginis, ubi non poſſemus habere ſuccũ portulacæ unc.iiij.trochiſcorum de Karabæ drach.ii.pulverizentur trochiſci ſubtiliter, & totum exhibeatur patienti, & ſtatim conſolidabitur uena.*

Ad idem, compertum eſt experiẽtia ſequens electuarium multùm conferre.

Recip. *Loch de portulaca unc.ii. tragacanthæ frigidæ unc.i.boli Armeni, terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana drach.i. hypochiſtidos, acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach.s.pulverizentur pulverizanda ſubtiliter, & cum ſucco plantaginis conficiatur electuarium, de quo patiens qualibet hora portiunculam teneat in ore lambendo.*

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum remedium ſequens.

Recip. *Reubarbari electi drach.ii. ſeminum portulacæ, coriandrorum præparatorum ana drach.i. torrefiant bona torrefactione, deinde pulverizentur ſubtiliter & illius pulueris drachmam unam ſumito, & eum ſucco portulacæ quãtum ſufficit patienti exhibeto hora ſputi ſanguinis.*

Ad idem, mirabile eſt, & ſecretum, ſequens medicamentum.

Recip. *Succi milleſolii unc.ii. lapidis hæmatitis uſti drach. ii.pulverizetur lapis ſubtiliter, & totum patienti exhibeatur frigidum, ſicut expertum eſt, omnia, quæ in fractura uenæ pulmonis exhibentur, actu frigida eſſe debere.*

Ad idem, mirabile experimentum eſt ſequens.

Recip. Stercoris muris ſcrup. ij. aniſorum drach. ſ. pulueriʒentur ſubtiliter, & cum aqua plantaginis quantum ſufficit totum detur patienti: & uidebis mirabilem effectum in conſolidatione uenæ ruptæ.

Ad idem, ſecretum, & infallibile experimentum ſequens datum qualibet hora patienti, & in quocũque tempore ægritudinis.

Recip. Teſtam oui crudi, abiecta quæ intrinſecus membrana eſt, exicceturq; tali exiccatione, ut poßit ſubtiliter pulueriʒari, de quo puluere ſume drach. ij. aquæ plantaginis unc. iij. miſce, & da patienti qualibet hora ſputi ſanguinis: et ſubitam uidebis conſolidationem. Si uerò uis hoc remedium & citius, & efficacius operari, ut confidentiam habeas, quòd de cætero non frangetur uena, per quinq; dies continuos in diluculo dabis drachmas duas prædicti pulueris diſſoluti in ſequenti ſyrupo.

Recip. Syrupi roſati de roſis ſiccis, de portulaca, myrtini ana unc. ſ. miſce.

Ad idem, expertum eſt ſequens medicamẽtum.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ unc. i. cornu cerui uſti unc. ſ. bulliant in decem uncijs aquæ plantaginis uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & colaturæ adde ſucci portulacæ unc. i. & patienti totum hoc in duabus uicibus exhibeto.

Ad idem.

Securißimum, & expertum eſt remedium tam in curatione ſputi ſanguinis, quàm in præſeruatione ab eo, quolibet mane ſtomacho ieiuno maſticare ſcrupulum unum reubarbari torrefacti.

Ad idem, optimum videbis iuuamentum, ſi infraſcripto

fraſcripto vnguento inunges coſtas, & præcipuè vbi percipitur punctura ex ruptura venæ.

Recip. Trochiſcorum de Karabæ drach.ij. olei citoniorum, olei roſati omphacini ana unc.s.miſce, & cum puluere ducantur, quouſq; fiat in formam unguenti.

Ad idem expertum eſt portare infraſcriptum cerotum ſuper coſtis, mirabile enim affert iuuamentum.

Recip. Seminis portulacæ, ſeminis acetoſæ, ſeminis plantaginis ana drac.ij. coralioru̅ rubeoru̅, ſeminum roſarum rubearum ana drach.i. hypociſtidos, acatiæ, granorum myrti, balauſtiorum ana drach.ij.s. gummi Arabici, tragacanthæ ana unc.s. maſticis drach.ij. omnia unica torrefactione torrefiant, deinde ſubtiliter pulverizentur, & pulverizata incorporentur cum ſucco plantaginis, uel portulacæ: demùm cum oleo roſato omphacino, cæra, & pice quantum ſufficit, fiat magdaleon, de quo tantam ſumas quantitatem, quantam expedit ad ipſum extendendum ſuper corium ad magnitudinem coſtarum.

Ad idem, expertum eſt quòd vinum ex toto derelinquere, eſt vtile, & potare infraſcriptam aquã.

Recip. Amidi, coraliorum rubeorum, gummi Arabici, tragacanthæ ana drach.i. bulliant omnia in lib.x. aquæ calibeatæ uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & colatura uſui potus reſeruetur.

Ad idem.

Expertum eſt, quòd ſi patiens quolibet die in ſero, cùm uoluerit dormire, ſorbeat ſcutellam unam ptiſanæ hordeaceæ, ex ea uidebis mirabilem effectum in præſeruatione, & curatione ruptæ uenæ.

DE VLCERIBVS PVLMONIS, ET Sputo ſaniei. CAP. XIIII.

EXPERIENTIA *compertum eſt, aßidua ſucci hordei potatione ſanari phthiſin, ad quam curandam eo uictu ſic debes uti.*

Recip. *Succi hordei unc.iiij.amidi unc.ij.miſce, & diſſoluantur cum iure pulli quantum ſufficit: et patienti exhibeatur manè in diluculo, aut ſero in ingreſſu lecti: & optimum iuuamentum tibi ſuccedet.*

Ad idem, compertum eſt experientia, ſequētem potionem phthiſicis multùm conferre.

Recip. *Pullam unam euiſceratam, & bene mundam, amidi, tragacanthæ, gummi* Arabici *ana drach.ij. hordei mundi, & excorticati lib.s.infundantur hæc omnia, præter pullam, in aqua ungulæ caballinæ per noctem, deinde colentur, & prædicta ponantur in uentre pullæ: ſinas deinde, ut bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem carnis pullæ, demùm facta forti expreßione ipſius pullæ ius pullæ, reſeruetur: de quo accipe libram mediam, ſyrupi de glycyrrhiza unc.i.s.miſce, & exhibeatur talis potus patienti phthiſim per decem dies continuos quolibet mane in diluculo, & uidebis curationem completam in præſeruatione à phthiſi, et in curatione præſentis phthiſis.*

Ad idem, optimè confert condimentum ſequēs, imò à ſui natura curat phthiſim.

Recip. *Carnis teſtudinis nemoralis lib.ij. coquantur in aqua ungulæ caballinæ, demùm optimè contundantur & diſſoluantur cum iure pulli: cui adde lactis amygdalarum dulcium, emulſionis ſeminum melonis, emulſionis phiſticorum*

ana

ana unc.ij. farinæ amidi unc.s. omnia apud ignem conducantur, quouſq; perfectè cocta erunt: demùm patienti phthiſim loco ferculi & in prandio, & in cœna exhibeatur.

Ad idem, valet condimentum ſequens.

Recip. *Caudarum cancrorum fluuialium lib.i. lactis uaccini, uel ouini lib.iiij. bulliant inſimul omnia uſq; ad conſumptionem medietatis lactis: demùm caudæ optimè contundantur, & cum optimo lacte diſſoluantur: cui adde farinæ hordei, farinæ amidi ana* P.i. *lactis amygdalarum dulcium unc. iiij. uitelli oui recētis numero.i. ſacchari albißimi unc.iiij. miſce, & apud ignem conducantur uſq; ad ueram coctionem, & patiens phthiſim manè, & ueſperi comedat quantum conuenit appetitui ſuo: & eſt mirabile.*

Ad idem, expertum eſt ſolo ſequenti condimento phthiſicos ſanari.

Recip. *Limaciarum nemoralium mundatarum optimè à ſuis mucillaginibus lib.i. herbæ ungulæ caballinæ benè trituratæ unc.ij. lactis uaccini, à quo non ſit extractum butyrum lib.ij. bulliant inſimul uſq; ad perfectam decoctionem limaciarum, & totum condimentum hoc cum ſaccharo mixtum detur patienti phthiſim loco cibariorum ſuorum.* Et *hoc de cibarijs.*

Ad idem, expertum eſt, quod ſi patiēs phthiſim omni ſeptimana vtatur ſequenti medicina, erit ipſi vtile.

Recip. I*uiubarum, ſebeſten ana numero.x. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ ungulæ caballinæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc.iij. uel floris caßiæ unc.i. & fiat*

potus, & patienti detur, ut dixi, uel ad minus in duabus ſeptimanis ſemel.

Ad idem, optimum eſt, & expertum ſequens potio, qua patiens debet vti quolibet mane per tres horas ante cibum.

Recip. *Aquæ deſtillationis radicum petroſelini, aquæ deſtillationis radicum fœniculi, aquæ deſtillationis radicum enulæ, aquæ deſtillationis radicum altheæ ana lib.i. gummi Arabici, tragacanthæ ana drach.iij. amidi unc.s. glycyrrhizæ mundæ unc.i. miſce, & bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis: demum coletur, & colaturæ adde tantum ſacchari, quantum fiat iuleb longum, de quo patiens uncias quatuor quolibet die prædicta hora capiat.*

Ad idem, ſecretum eſt, & benè expertum apud me hoc medicamentũ ſequens: & eſt puluis vnus, quo patiens phthiſim debet vti ſecundum modum infrà dicendum.

Recip. *Seminis papaueris albi drach.vi. ſeminum endiuiæ, ſeminum acetoſæ ana drach.i.s. ſeminum citoniorum mundatorum drach.ij. ſeminum melonum, cucurbitæ, citruli, cucumeris ana unc.i.s. gummi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach.i. ſucci glycyrrhizæ drach.ij. pulmonis uulpis drach. i.s. penidiarum ad pondus omnium, miſce, & torrefiant leui torrefactione omnia, deindè ſubtiliter pulverizentur.*

Recip. *Prædicti pulueris drac. ij. ſyrupi de iuiubis unc.i. s. aquæ deſtillationis limaciarum unc.iij. miſce, & tepidum exhibeatur in diluculo.*

Item.

Recip. *Prædicti pulueris drach.ij. ſyrupi de papauere, ſyrupi de iuiubis ana unc.i. aquæ ungulæ caballinæ unc.iij. miſce,*

ſce, & tepidum patienti phthiſim exhibeatur in ſerò cùm ibit dormitum.

Ad idem, cum prædicto experimento ſimul ſequens electuarium complet curationem phthiſis: quod electuarium non ſolùm curat phthiſim, imò quàm maximè corpus humanum reſtaurat.

Recip. Carnis pulparum faſiani, carnis pulparum caponis, carnis pulparum perdicis ana lib.s. carnis teſtudinis nemoralis lib.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uiolatæ uſq; ad completam decoctionem, deinde optimè contundantur, & diſſoluantur cum aqua ungulæ caballinæ, deinde.

Recip. Amygdalarum dulcium mundatarum, pinearum, phiſticorum, ſeminum melonum mundatorum, citruli, cucurbitæ ana unc.iiij. fiant omnium iſtorum emulſiones, quæ cum prædicta aqua diſſoluantur, & carnibus commiſceantur, deinde.

Recip. Amidi, tragacanthæ, gummi Arabici ana drach.ij. penidiarum unc.ij. ſacchari optimi quantum ſufficit, & fiat electuarium, cui adde pulmonis uulpis unc.s. cinnamomi electi drach.ij. incorporentur, & fiat electuarium, de quo electuario patiens quater in die naturali capiat unc.i. pro uice, ſcilicet per tres horas ante prandium, in meridie, immediatè ante cœnam, & in medio noctis.

Ad idem. Inter omnia phthiſicis medicamenta expertum eſt phthiſim ſanare potatum aſininũ lac, quod patiens ſumat in mane, & in diluculo parumper ſuper dormiendo, & veſperi in ingreſſu lecti, vt ſequitur.

Recip. Lactis aſinini recenter mulcti unc.vi. ſacchari albiſſimi unc.s. miſce, & ſumat patiens modo dicto: quem po-

tum continuet in uere per menſem, in autumno uerò per uiginti dies.

Ad idem, expertum eſt, vbi cum phthiſi non ſit iunctnm ſputum ſanguinis, cui tamen iungatur catarrus ſalſus, remedium ſequens.

Recip. *Succi glycyrrhizæ drach.ii. aloës loti drach.i. paſtæ pilularum de cinogloſſa drach.s. optimè ſimul omnia contundantur, & cum ſyrupo uiolato fiat paſta pilularum, de qua patiens alternis diebus in ingreſſu lecti unam capiat ad quantitatem ſcrupuli unius: hæc enim mundificat ulcus à putredine, ſiſtit catarrum ſalſum fluentem à capite, & pectus à ſuperfluitatibus mundat.*

DE ASMATE. CAP. XV.

IN PRINCIPIO *aſmatis experientia compertum eſt ſequentem medicinam excuſare medicum ab ulteriori operatione, quoniam ipſa ſanat ægrum.*

Recip. *Glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s. iuiubarum, ſebeſten ana numero.x. radicum enulæ mundæ unc.s. radicum ungulæ caballinæ drach.ii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionē medietatis: deinde colentur, & cū colatura diſſoluæ mannæ electæ unc.iii. uel floris caßiæ unc.i.s. & patienti exhibeto.*

Ad idem, expertum eſt ſyrupum ſequentem nó ſolùm in digeſtione materiæ aſmatis. ſed etiam in euacuatione conuenienti ipſius, ob facilitatem ſputi, multùm conferre.

Recip. R*adicum enulæ, radicum hyſſopi, radicum fœniculi ana unc.i. iuiubarum ſebeſten ana numero.x. carnium prunorum damaſcenorum numero.x. glycyrrhizæ, paſſularum*

enucleata-

enucleatarum ana unc.s.capillorum ueneris,ungulæ caballinæ ana drach.vi. aniſorum P.i. ſeminum cartami P.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde amidi, penidiarũ ana unc.i.pulmonis uulpis groſſo modo triti unc.i.s.miſce & iterum bulliant unica leui ebullitione, deinde colentur,& cum ſaccharo,uel melle quantum ſufficit reformetur ſyrupus, de quo ſyrupo bis in die in diluculo ſcilicet, & in meridie capiat infraſcriptam menſuram per octo continuos dies.

Recip.Prædicti ſyrupi unc.ii.aquarum hyſſopi,capillorũ ueneris, ungulæ caballinæ ana unc.i.miſce die uerò nona per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.

Recip. Agarici trochiſcati, pilularum cochiarum Almanſ. ana drach.s.miſce cum ſucco de glycyrrhiza, & fiant pilulæ numero v.

Ad idem,facta euacuatione præcedente, comperi ſequentem potionem, manè ſumptam, ſanare aſma, dũ ex eadem in veſperi fiat dicendũ clyſtere.

Recip.Gallum antiquum ad minus annorum trium, deinde ipſum per tempus flagellato, ipſum multum defatigando, non autem interficiendo, poſteà ipſum decollato, & immadefactum deplumato, demùm à uiſceribus benè ipſum mundato, & cum uino albo potenti abluito, ipſum modeſtè ſalito, deinde.

Recip. Seminum cartami, ſeminum aniſorum, ſeminum anethi ana drach.ii. radicum enulæ, radicum hyſſopi, radicum praſii ana unc.s.glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana drach.vi. tartari albi unc.s. pulmonis uulpis triturati drach.ii.omnia hæc groſſo modo contundantur, &

in uen-

in uentre galli ſuantur, demùm gallum ipſum in quinquaginta libris aquæ apponito, & ipſum coquito uſq; quo caro ab oſsibus ſeparetur, deinde forti facta galli expreſsione, gallus proyciatur: demùm decoctionem colato, & aëri eam exponito, ut pars clara reſidentia ſua ſeparetur, demùm partem hanc claram ipſius decoctionis in alio uaſe reſeruato: & ſic deinceps utere eo.

Recip. Prædicti iuris clari unc. vi. oxymellis ſimplicis unc. i.s. miſce, & (ut dixi) patiēti dato tepidè: ueſperi uerò per horam ante cœnam ſequens clyſtere imponito.

Recip. Iuris galli turbidi lib. i. uitelli oui numero. i. hieræ ſimplicis Galeni drach. v i. olei communis unc. iij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. miſce, & inijciatur clyſtere: & ſic continuabis per octo dies continuos: & optimum effectum in curatione aſmatis inuenies.

Ad idem, expertum eſt, & in paroxyſmo aſmatis, & in præſeruatione ab eo quolibet mane per tres horas ante prandium capere vnciam mediam infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Terebentinæ optimæ lotæ cum aqua ungulæ caballinæ lib. i. caricarum pinguium lib. s. penidiarum unc. iiij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. miſce inſimul omnia, & optimè conducantur in mortario quouſq; fiat forma electuarij, quod patiens ſumat modo dicto.

Ad idem.

Optimè expertum eſt uti alternis diebus ſolùm terebentinæ uncia media.

Ad idem, expertum eſt hoc ſecretum, vti ter in die ſequenti potione.

Recip. Succi enulæ, ſucci hyſſopi ana unc. ij. aquæ ungu-

læ caballi-

læ caballinæ lib.i.bulliant inſimul una forti, & longa ebullitione, demùm cum ſaccharo quãtum ſufficit fiat ſyrupus: de quo ſine aquis capiat unc.ij. manè, in meridie uerò uncias duas, & duas uncias in ingreſſu lecti.

Ad idem, expertum eſt hoc remedium adhuc ſtante paroxyſmo aſmatis, & eſt ſecretum, cum quo multos releuaui à paroxyſmo.

Recip. *Sulphuris uiui lib.s. pulueriʒetur ſubtiliter, & infundatur in aqua ungulæ caballinæ quantum ſufficit per diem naturalem, deinde benè abluatur cum prædicta aqua: demùm cum ſaccharo optimo quantum ſufficit fiat electuarium: de quo capiat & manè, & ueſperi, ſtomacho ieiuno, unciam mediam, & in paroxyſmo, & extra paroxyſmum, quoniam non ſolùm curat, ſed præſeruat etiam à paroxyſmo. Si autem ſuperueniet tibi timor de forti exiccatione ipſius pulmonis. qua anhelitus intercipitur propter difficultatem, laudo, ut in ingreſſu lecti, & in diluculo eiſdem diebus patiens capiat infraſcriptum potum, nec ob hoc derelinquatur electuarium.*

Recip. *Aquæ hordei unc.iij. ſyrupi uiolati unc.ij. miſce.*

Ad idem, præcipuè tempore paroxyſmi, ſequẽs experimentum eſt mirabile, & probatum.

Recip. *Oxymellis ſimplicis unc.ij. gummi Armoniaci guttæ quatuor. miſce, & totum patienti exhibeatur.*

Ad idem, experientia compertum eſt optimè conferre, & de repente aſma curare, ſi omni hora patienti exhibeatur tale medicamentum.

Recip. *Oxymellis ſimplicis unc.s. pulmonis uulpis ſubtiliter pulueriʒati drach.s. miſce pro una uice, & patienti exhibeatur.*

Ad idem

Ad idem, expertum eſt aſmati mirabiliter conferre, ſi patienti ter in die naturali exhibeatur vncia media ſequentis mixturæ, ſcilicet per tres horas ante prandium, per duas horas ante cœnam, & in medio noctis: cõtinuando per tres, vel quatuor dies, & non plures, videbitis ægrum ſanari.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ii. floris caßiæ nouiter tractæ unc.s. penidiarum unc.iii. olei amygdalarum dulcium recentis unc.i. pulmonis uulpis ſubtiliter pulverizati drach.ii. miſce, & fiat electuarium cum ſyrupo de hyſſopo.

Ad idem, expertum, & pro pauperibus ſecretum.

Recip. Radicum altheæ in umbra exiccatæ lib.i. mellis cocti, & deſpumati lib.iiii. miſce, & apud ignem conducatur quouſq; fiat forma electuarii, de quo patiens capiat frequenter: & benè ualebit.

Ad idem, valet pro pauperibus ſequens condimentum.

Recip. Aquæ fontis claræ lib.ii. porrorum ſubtiliter inciſorum unc.iii. butyri recentis unc.ii. ſacchari optimi unc.i.s. uitelli oui numero.i. omnia ſimul benè ægitentur: & in uaſe propè ignem conducantur, & totum patienti exhibeatur & in prandio, & in cœna.

Ad idem, & eſt ſecretum, & mirabile, & ſine dubio curat Aſma à quacunque cauſa, & eſt electuarium apud me magiſtrale: & appellatur.

DIABVTYRVM *Benedicti: de quo patiens debet aſſumere ter unciam mediam, ſcilicet in diluculo, in meridie, & in ingreſſu lecti.*

Recip. Butyri recentis in perlucida aqua fontis decies eloti unc.iiij. caricarum, nucleorum pini, dactylorum, amygdalarum

larum amararum ana unc.ij. ſucci glycyrrhizæ, tragacanthæ ana unc.s.hyſſopi, ireos, thymi, ſatureiæ, praſij, pulegij, ſeminum urticæ ana unc.s.cinnamomi,zinziberis, pyrethri ana drach.iij. garyophyllorum,galangæ, piperis nigri, aniſi,carni,cardamomi ana drach.ij.ligni aloës,nucis muſcatæ ana drach.i.aquæ mellis lib.iiij. ſic conficito,caricas paſſulas,& dactylos benè tritos in aqua mellis triduò infunde,poſteà lento igne coque,& uiolenter ſuccum exprime, cui ſucco adde butyrum, & inſuper adde mellis ſpumati lib.vij. & iterum lento igne ebullito unica forti ebullitione, demùm iterum cola,& colaturæ adde grana pini, & amygdalas, benè omnia contuſa, & omnia in mortario nulla intermiſsione benè ducito, alia uerò omnia ſubtiliter pulverizata, prædictis immittito, cui adde, pulmonis uulpis ſubtiliter pulverizati unc.ij. & diutius permiſcendo apud ignem electuarium conducito,& uſui dato.

Ad idem, valet ſequens vnguentum quo totũ pectus manè,& veſperi ante cibũ calido debet inũgi.

Recip. *Succi hyſſopi, ſucci altheæ, butyri recentis, olei amygdalarum dulcium ana unc.s. croci ſcrup.s. miſce, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem,& optimè valet lotura capitis ſequens, cùm vt plurimùm, aſma ſit per defluxum materiæ à capite ad membra pectoris.

Recip. *Foliorum hyſſopi, foliorum betonicæ, foliorum ſaluiæ ana.M.s.florum camomillæ,roſarum rubearum, granorum myrti ana. M.i. bulliant in ſufficienti quantitate lixiuij dulcis,& cum eo caput abluatnr ſemel in ſeptimana.*

Ad idem, valet optimè ſequẽs puluis impoſitus commiſſuræ coronali veſperi in ingreſſu lecti, obſeruato

ſeruato tamen, vt ſemper manè cum ſetula auferatur prædictus puluis à commiſſura coronali.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, ſampſuci ana drach. ß. roſarum rubearum, granorum myrti ana drach. i. thuris, maſticis, ſandaracæ, coraliorum rubeorum ana ſcrup. ii. garyophyllorum ſcrup. i. puluerizentur omnia ſubtiliter, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

Ad idem.

Expertum eſt multùm conferre, ſi in corpore patiente aſma, fiant duo cauteria, unũ in parte ſylueſtri brachij dextri longè à iuncturis ſpatulæ per quatuor digitos: alterum in crure dextro in parte ſylueſtri, diſtante à genu per quatuor digitos inter duos muſculos.

DE PLEVRITIDE. CAP. XVI.

CVM *pleureſis duplex exigat regimen, tentatiuum, & curatiuum, curatiuum regimen pòſt habebitis, tentatiuum uerò nunc: hoc autem tentatiuo acquiritur uobis notitia, ſcilicet an ſit pleuritis, an dolor uentoſus: & ſi fuerit humor paucus aut uentoſitas, illum, uel illam reſoluemus his fomẽtis: & ſic excuſabimur à tranſeundo ad aliud genus curationis. Fomenta ergo in principio uel curant uel docent curare. Materia igitur exiſtente pauca, & apta per poros cutis reſolui, ſi fuerit ſicca, ſiue cholerica, ſiue melancholica, cum fomentis humidis reſoluenda eſt, ex quibus filtrum, ſiue ſpongia in aqua calida infuſa, & optimè expreſſa, & pe tia linea ſubtiliſsimè conuoluta, & toto loco dolenti applicata, & bis, aut ter iterata, ſemper poſt infuſionem ipſius in aqua calida, cum optima expreſsione, & circumuolutione cum petia ſicca, quæ remaneat ſuper loco tanto tẽpore qua-*

que

que uice, donec calor ipſius tepeſcat, & deinde reinfundi in aqua calida oportet, ut ſuprà: quod aptius fieri poterit, ſi duæ ſpongiæ, aut duo filtra habeantur huic operationi deſeruientia: ut una earum remota, quàmprimum altera ſuper imponi poßit: & apponatur debitè calida, ſed non acutè, ſiue intensè.

Aliud ad hoc conueniens.

Sacculus ex furfuribus frumenti magis, ſecundum loci dolentis quantitatem, bulliant in aqua leui ebullitione, & loco dolenti, poſt fortem ipſius expreßionem, applicatus, & ſecundum neceßitatem reiteratus, ut ſuprà, maximè confert. His efficacior eſt ſpongia, ſiue filtrum infuſum in aqua deſcriptionis infraſcriptæ.

Recip. Radicum altheæ drach.iij. maluarum M.i. ſeminum lini unc.s. florum camomillæ, melilo. ana M.i. radices lotæ, & non abſterſæ, extracto ab ipſis meditullio, bulliant ſimul cum reliquis medicinis, in aqua fluuiali, quantum ſufficit uſq; ad ſufficientem decoctionem maluauiſci: & fiat, ut ab initio dictum eſt.

PARIETARIA quoq; cũ oleo in patella mortificata, & loco dolẽti ſuper impoſita, eſt ad hoc efficax: & reiteretur ſecundum neceßitatem, ut ſuprà. In materia autem humida, ſiue phlegmatica, ſiue ſanguinea, fomenta conuenientia erunt hæc, uidelicet ſaccellatio facta ex milio, ſale, aut furfure, debitè calefactis, & applicatis, ut ſuprà. Si uerò uoluerimus calefactoria medicamenta inter ſicca, & humida, aſpergemus res ſupra ſcriptas cùm eas calefacimus, uino, aut aqua, aut aceto, aut ex his ſimul miſtis, deinde in ſacculis ponemus, aut prius ex his ſimul miſtis faciemus ſacculos, quos calefaciemus ſuper lateribus calidis aſperſis cũ ſuprascriptis,

ſcriptis, aut uerò hos ſacculos infundemus in huiuſmodi debitè calidis, & poſt ſufficientem expreßionem applicabimus, ut ſuprà. In materia groſſa, cum humidis primò, tandem ad ſicca procedemus. In ſubtili, cum ſuccis ad reſoluendum materiam profundam fortius reſoluentibus indigemus, quàm ad reſoluendum ſuperficialem. In reſoluendo cum his calefactorijs ordo ſeruandus eſt, ut ſecundùm plurimùm ab humidis inchoëmus, & à debilioribus gradatim procedentes, ad fortius reſoluentia, habito ſemper reſpectu ad materiam reſoluendam: ut ſi ſubtilis ſit aut groſſa; poſita in ſuperficie, aut profundo; humida, uel ſicca; calida, uel frigida: cùm uerò pleureſis ſit uera, apta curari per reſolutionem, ſpuitionem, uel reſudationem, ſex principales intentiones ſunt habendæ. PRIMA *debita regiminis adminiſtratio. Secunda, diuerſio materiæ fluentis. Tertia, digeſtio. Quarta, euacuatio. Quinta, ſputi facilitatio. Sexta, reſolutio.*

Sed ad empiricam accedamus.

AD PLEVRITIDEM *prima hora inuaſionis doloris lateralis compertum eſt experientia, phlebotomare baſilicã brachij oppoſiti multùm conferre. Si uerò in quarta uel immediatè poſt quartam fiat phlebotomia ex baſilica eiuſdem lateris, citißimam uidebis euacuationem ipſius pleuritidis. Hic igitur eſt modus phlebotomandi, quem debetis ſeruare ſecundum mentem Galeni. Et nota, ſecundum documenta doctorum, quòd nulla committatur phlebotomia, niſi præcedente uẽtris lenitione uel cum caßia per os aſſumpta uel cum enemate lenitiuo: quod in pleuritide debet eſſe tale.*

Recip. *Hordei mundi pu.i. uiolarum M.i.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde de colatura accipe lib.i. cui adde olei uiolati unc. iij.*

ſacchari

ſacchari rubei unc.ij.ſalis communis drach.iij. uitelli oui numero.i.miſce,& fiat clyſtere. Si uerò contingeret, ut pleuriticus occurrat ipſi medico poſt quartum diem, ſicut plerunq; contingit, oppoſitam uenam non phlebotomabis, quoniam tunc æger moreretur: & etiam ex una duæ fierent, ob tractum materiæ putridæ ab uno latere ad alterum: ſed cùm conſilio ſociorum ueſtrorum eiuſdem lateris uenam ſecabitis.

Ad idem, facta conuenienti phlebotomia, per diem naturalem pòſt, eſt expertum experientia medicinam ſequentem pleuritidem ſanare, quanquam adhuc eſſemus ante quartam, quoniam ipſa euacuat materias in vijs latis à quibus fouebatur apoſtema pleuriticum.

Recip. *Mannæ granatæ unc.iij. diſſoluatur cum decoctione communi pectorali.*

Deſcriptio decoctionis communis pectoralis talis eſt.

Recip. *hyſſopi ſicci, capillorum ueneris, ficuum, dactylorum, ſebeſten, paſſularum, hordei mundi, glycyrrhizæ raſæ ana.p. æquales, bulliant hæ in aqua quantum ſufficit, & (ut dixi) diſſoluatur manna, & detur patienti in diluculo; uel loco mannæ, pro pauperibus poteris aſſumere unciam unam & mediam floris caßiæ.*

Ad idem, compertum eſt à principio, id eſt, ante quartam, vſum ſequentis electuarij, frequẽter lambendo ipſum, multùm in pleuritide conferre.

Recip. *Diadraganti frigidi, diapenidionis ſine ſpeciebus ana unc.i.diacodionis cum ſaccharo unc.s.miſce, & cum ſyrupo uiolato fiat electuarium.*

Ad idem, à principio expertum eſt iuleb ſequẽs

multum conferre, ſi calidum lambendo pleuritico propinetur.

Recip. Syrupi de iuiubis unc.ij. ſyrupi uiolati unc.i. miſce.

Ad idem, à principio repertum eſt ſequens vnguentum pleuritico multum conferre, ſi mane, & ueſperi, eo calido ungatur locus dolens.

Recip. Mucillaginis ſeminum citoniorum, olei uiolati ana unc.i. olei amygdalarum dulcium unc.s. ceræ quantum ſufficit: & fiat unguentum molle.

Ad idem, à principio, præcedentibus dictis euacuationibus, compertum eſt ſequens emplaſtrum pleuritidem curare, ut non tranſeat quartam.

Recip. Violariæ M.i.s. florum uiolarum M.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem aquæ, deinde adde farinæ hordei unc.i.s. olei uiolati, olei amygdalarũ dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrũ.

Ad idem, ante quartam compertum eſt ſyrupũ ſequentem pleuritico exhibitum bis in die, in diluculo ſcilicet & in meridie, multum conferre.

Recip. Syrupi uiolati, de iuiubis ana drach.vi. aquarum uiolarum, bugloſſæ ana unc.i.s. miſce pro una uice.

Et nota, hæc eſſe remedia, quæ melius exhiberi debent uſq; ad quartam, eo quia tunc intentio medici eſt incraſſare materiam, ne fluat ad membrum pectoris ad magnificandum apoſtema pleuriticum, uel ad ipſum faciendum: & omnes medicinæ iam enumeratæ talem exercent operationem. Trãſacta uerò quarta die ipſius pleuritidis, debet medicus mutare intentionem curatiuam, quoniam prius erat ſua intentio incraſſare materiam, poſt uerò quartam eſt incidere, & reſoluere materiam iam fluxam, & ideò ad modũ Galeni cùm fluxa

fluxa materia indigeat euacuatione, expertum eſt phleboto=miam tunc factam ex brachio loci dolentis citiſsimè curare pleuritidem, & ſic laudo, ut fiat adhuc non urgente uehe=menti neceſsitate, licet hoc non ſemper ſentiat Auicenna.

Ad idem, poſt quartam compertum eſt ſequens electuarium multùm conferre ipſum tepidè lambendo.

Recip. Diapenidionis ſine ſpeciebus unc.i.s. diadraganti frigidi unc.s.loch.de pino unc.i.miſce cum ſyrupo de glycyr=rhiza, & fiat electuarium.

Ad hoc compertum eſt miſturam ſequentem in pleuritide conferre poſt quartam, eam calidam lambendo.

Recip. Syrupi de glycyrrhiza unc.ij. ſyrupi iuiubini unc. i.miſce, & patienti exhibeatur. Aduerte, quòd ſi pleuritico (ſicut frequenter contingit) inungeretur fluxus uentris, ſi=ue fuerit ante quartam, ſiue poſt, in omni adminiſtratione Sy ruporum debes dare de Syrupo myrtino ſufficientem quan titatem: quoniam ultra hoc quòd ſiſtit fluxum, lenit partes pectoris, et facilitat ſputum: quæ ſputi facilitatio eſt re uera tota cura ipſius pleuritidis.

Ad idem, compertum eſt experientia, veluti diuinum quoddam, omnem pleuritidem curare, & ægrum à morte releuare ſequens medicamentum: quòd ægrotanti applicari non debet, niſi in quar=ta vel tranſacta quarta.

Recip. Dialthææ unc.ij. olei amygdalarum dulcium unc. s.miſce, cum quo unguento calido ungatur locus dolens, de=inde ſuperaſperge loco dolenti ſic uncto ſequentem puluerẽ.

Recip. Cymini unc.s. fiat puluis ſubtiliſsimus, & cribre=

tur: quo puluere ſuperaſperſo, ſume folium caulis ſuper cineribus ignitis calefactum, deinde folium ipſius caulis unge cũ butyro antiquo non ſalito: & loco dolenti ipſum calidũ applicato: & mirabilis effectus tibi apparebit in ſedatione doloris pleuritidis, & in reſolutione materiæ apoſtematis, & hoc remedium tibi honorem conducet, & ægro utilitatem maximam. Et *ſcias, quod hoc remedium ualet in quolibet alio forti dolore, exiſtente in toto corpore à capite infra.*

Ad idem, poſt quartam expertum eſt ſequens vnguentum quod dolori debet applicari, lana ſuccida ſuperpoſita.

Recip. *Olei decoctionis althææ unc.ij. olei camomillini unc. i. olei amygdalarum dulcium unc.s. ceræ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle.*

Ad idem, expertum eſt ſequens emplaſtrum curare apoſtema pleuriticum: imò ſi lateri pleuritico iungeretur vehemens dolor. huiuſmodi emplaſtri applicatio dolorem ſedat.

Recip. *Radicum althææ minutim inciſæ & coctæ unc.ij. florum camomillæ, florum uiolarum, meliloti ana M.ij. caricarum pinguium numero.vi. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: demùm colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana unc.i. farinæ fabarum unc.i.s. olei anethi, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.*

Ad idem, ſecretum eſt, & optimè expertũ præcedentibus euacuationibus ſi detur patienti infraſcriptus potus: & præcipuè, vbi medicus perciperet cum pleuritide iunctam eſſe ventoſitatem magnã, augmen-

augmentantem pleuriticum dolorem.

Recip. *Olei ſeminum lini unc.iiij. ſucci althææ unc.ij. miſce, & fiat potus, & detur qualibet hora, & quolibet tempore ipſi pleuritico, & detur patienti ſtomacho ieiuno manè, & ueſperi.*

Ad idem, conſulo, vt poſt quartam digeratur materia, regulariter operando, & ſequens ſyrupus eſt expertus multum valere tunc temporis.

Recip. *Syrupi de glycyrrhiza unc.i. de iuiubis, de pomis dulcibus ana unc.s. aquarum ungulæ caballinæ, capillorum ueneris, uiolarum ana unc.i. miſce, cùm enim poſt quartam intentio non ſit prohibere, quod fluit, incraſſando, uel immobilitando ipſum, ſed incidere, quod fluxum eſt, & partim reſoluere, & hæ intentiones in prædicto ſyrupo inueniantur, ideò eſt ſciendum, ipſum eſſe conuenientem.*

Ad idem, quoniam adhuc poſt quartam, apparentibus ſignis digeſtionis, conuenit patientem purgare cõpertum eſt ſequentem medicinam pleuriticum curare.

Recip. *Iuiubarum, ſebeſten ana numero.x. glycyrrhizæ raſæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s. florum bugloſſæ, uiolarum, borraginis ana unc.s. dactylorum enucleatorũ numero.iij. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uiolatæ uſq; ad conſumptionem medietatis, demùm colentur, & colaturæ adde mannæ electæ unc.ij. reubarbari electi infuſi in prædicta decoctione ſecundum artem drach.ij. ſpicæ gran. vi. & fiat potus. Et aduerte pro ſecreto quod in pleuritide non debet dari reubarbarum in ſubſtantia: quoniam ſua ſtipticitate multa, probibet facilem ſcreatũ: nec debet dari ſine decoctione dactylorum: quoniam dactyli ſtipticitatem reu*

barbari tollunt: aliter in pleuritide non eris auſus ſuper reu barbarum, niſi in infuſione, uel decoctione dactylorum.

Ad idem, optimè expertum eſt, & reperi me abbreuiare curam pleuritidis ſi manè, & veſperi per duas horas ante cibum detur patienti infraſcriptũ pomum ad comedendum.

Recip. *Pomum unum dulce, ſub cineribus benè decoctum, cui puluis ſequens ſuper aſpergatur.*

Recip. *Succi glycyrrhizæ, amidi, penidiarum ana drach. i. miſce, & fiat puluis ſubtilis ſuper aſperſus pomo. Si uerò tranſacta ſeptimana uſq; ad undecimam & poſt ad decimam quartam in pleuritide uirtus ægrotantis benè conſtet, & dolor lateris adauctus ſit, & membri grauedo, & febris, & alia accidentia pleuritidem ſequentia incrementum ſuſceperint, proculdubio credendum eſt apoſtema non obedire reſolutioni. quapropter medicus tunc temporis excuſatus eſt, ſi maturatiuis ipſis utatur, tentans ipſius apoſtematis ſuppurationem. nam in huiuſmodi cura quatuor hæ ſunt intentiones: prima quarum eſt maturatio: ſecundaq́, ruptio: tertia, abſterſio materiæ ſanioſæ: quarta, conſolidatio. Igitur ſi harum prima uſus fuerit medicus, excuſabitur (ut dixi) quoniam medicus in quantum poßibile eſt, deberet prohibere ipſius pleuritidis maturationem, cùm ipſa ſit uia ad ulcera pulmonis, & ad phthiſim, & inde ad mortem per tranſitum ſanici ab ulcere membranæ ad intrinſecas partes pulmonis. Sin autem ſecus non eſſet curatio, ad maturandum apoſtema pleuriticum ſequens emplaſtrum expertißimum eſt.*

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M. ij. radicum althææ mundatarum unc. ij. radicum liliorum alborum unc. i. radicum enulæ unc. s. florum camomillæ, meli-*

loti

ioti ana M.i. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ frumenti ana p.i. fermẽti drach.ij. pinguedinis porci, butyri ana unc.s. olei amygdalarum dulcium, olei communis ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum, cui adde croci drach.s. quod emplaſtrum loco dolenti applicetur calidum, & ter in die naturali permutetur.

Ad idem, ſcilicet ad ſuppurandam pleuritidem, optimè expertum eſt ſequens vnguentum.

Recip. *Mucillaginis ſeminis caulium, mucillaginis ſeminis altheæ ana unc.ij. mucillaginis ficuũ unc.i. lactis uaccini unc.iij. butyri recentis unc.ij. olei amygdalarum dulcium unc.ij.s. omnia inſimul miſceantur & leui igne benè ducantur, & cum ceræ quantum ſufficit, fiat unguentum molle: quod utique extenſum ſupra lanam ſuccidam, loco dolenti applicetur ter, uel quater in die naturali.*

Ad idem, in maturatione apoſtematis experta eſt ſequens antidotus.

Recip. *Butyri recentis unc.iiij. mucillaginis ficuum unc.ij. olei amygdalarum dulcium recentis unc.i. miſce, & omnia ſimul bene incorporentur, & cum ſacchari quantum ſufficit, fiat loch: de quo frequentiſſimè patiens in ore teneat lambendo.*

Ad idem, potus ſequentis aquæ calidæ lambendo multum confert.

Recip. *Iuiubarum, ſebeſten, ana numero xv. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s. radicum malux, radicum altheæ, radicum enulæ ana unc.s. dactylorũ enucleatorum, caricarum pinguium ana numero ij. bulliant*

inſimul in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unc.i.ſacchari quantum ſufficit, & fiat iuleb longum clarificatum, de quo patiens aſſumat ferè ſine intermiſſione. Si uerò poſt fortem dolorem lateris, dolor ipſe notabiliter minuatur, & poſt febrem intenſam febris ualde dimittatur, & alia accidentia ipſius pleuritidis in ſe multùm remiſſa fuerint, dum tamen in membro læſo remanſerit ſola grauitas, quam patiens ex ponderoſitate loci percipit, tunc medicus debet coniectare naturam non eſſe potentem ad apoſtematis reſolutionem, & quoniam apoſtema eſt diſpoſitum, & præparatum ad diſruptionem, ideò medicus debet omni ingenio curare, ut apoſtema ipſum rumpatur.

Ad rumpendum apoſtema pleuriticum.

Primum ingenium eſt ad rumpendum apoſtema pleuriticum, præcipere patienti, ut inordinato, & forti motu moueat membra thoracis, quoniam ex huiuſmodi motu uiolento, & forti, rumpetur apoſtema.

Ad idem, valet ſequens emplaſtrum.

Recip. Radicum altheæ coctæ unc.iiij. in mortario optimè contundătur, quibus adde butyri unc.i.mellis unc.i.s.ſtercoris columbini drach.ij.miſce, & calidum loco præciſè applicetur: & ſubitam uidebis diſruptionem apoſtematis. Si uerò apoſtema uel arte, uel natura diſrumpatur: quod medicus cognoſcet ex deſinentia ponderoſitatis membri, & ex apparentia exitus per exitum ſaniei, per ſcreatum, & per apparentiam ſaniei ex urina, tunc medicus debet ſolicitus eſſe, ne materia illa tranſeat ad pulmonem: & ſi tranſierit, ut non permaneat & figatur: necnon prohibeat etiam futuram phthiſim, ad quod expertum eſt ſequens lambitiuum.

Recip.

Recip. Aquæ hordei lib.i. mellis roſati un.iij. radicum althee unc.s. miſce, & buliant ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura calida patiens lambendo ſæpiſſimè capiat. eo enim remedio abſtergetur ſanies ab ulcere, & eam conducet ad inferiores partes cutis, & mundabit per uiam ſputi.

Ad idem.

Recip. Penidiarum unc.ij. mellis roſati unc.i. ſucci enulæ unc.s. pulmonis uulpis puluerizati drach.iij. miſce, & cum modico ſacchari fiat loch, cuius quantitatem ſæpiſſimè lambendo æger in ore teneat.

Ad idem.

Secretum eſt, & ualde expertum ad idem, quòd ſi quater in die naturali bibat patiens uncias quatuor aquæ hederæ terreſtris calidæ, uidebis optimam curationem diſrupti apoſtematis pleuritici, & eius mundificationem à ſanie, & probibitionem futuri empimatis, & phthiſis. & ad hæc benè conferunt ea, quæ dicenda ſunt in ſequenti capite de tuſſi.

DE TVSSI. CAP. XVII.

SI FVERIT *tuſſis à cauſa calida, dignoſcitur autem hoc à caliditate percepta in ſpiritualibus, à pruritu, & punctura eorundem, à perceptione materiæ ſubtilis in gutture prurientis, à rubedine faciei, & oculorum, & in eis caliditate apparente: compertum eſt, tanquàm ſublime remedium, duas phlebotomias alternis diebus factas multùm conferre. Prima quidem ex uena nigra dextri brachij cum extractione ſanguinis quatuor unciarum: Secunda uerò ex cephalica eiuſdem lateris, cùm ferè tuſſis calida ſit à defluxu materiei à capite.*

Ad

Ad idem, compertum eſt, medicinam ſequentem tuſsim calidam curare.

Recip. Iuiubarum, ſebeſten ana numero x. glycyrrhizæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, & cum colatura diſſolue floris caſsiæ noviter tractæ unc. i. electuarij roſati Meſue drach. ij. miſce, & fiat potus, & detur tuſsienti in diluculo.

Ad idem, ſcilicet ad tuſsim calidam, optimè conferunt ſequentes pilulæ, datæ patienti cum ibit dormitum.

Recip. Pilularum aurearum Nicolai ſcrup. ij. pilularum aſſaiaret ſcrup. i. miſce cum ſyrupo uiolato, & fiant pilulæ numero v.

Ad idem, expertum eſt, tanquam remedium efficax, ſequentem potionem multùm conferre: quam patiens debet frequentare per ſeptem dies continuos in ingreſſu lecti.

Recip. Aquæ hordei unc. v. diacodionis cum ſaccharo un. s. miſce, & apud ignem caleſiant, & tuſsienti exhibeto.

Ad idem, compertum eſt ſequentẽ potum mirabiliter conferre, patienti datum in ingreſſu lecti.

Recip. Succi hordei extracti ex hordeo recenti, & mundo unc. ij. pulueris diagraganthi frigidi unc. ij. miſce, & diſſoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, Iuiubarum, & paſſularum enucleatarum quantum ſufficit.

Ad idem, optimè expertum, & ſecretum in curatione tuſsis calidæ, & præcipuè cùm infeſtat ægrũ, vt vix poſsit dormire, aſſumere alternis diebus vnã de ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti.

Recip. Pilularum de cynogloſſa deſcriptione Meſue drac. i. cum

i.cum ſyrupo roſato: fiant pilulæ numero quinque, quarum unam capiat modo dicto.

Ad idem, experientia optimè expertũ eſt, quòd ſi patiens quolibet die ante prandium capiat vnam de infraſcriptis pilulis, curabitur à tuſsi calida.

Recip. *Pilularum maſticinarum Conciliatoris drach.i. agarici trochiſcati drach.s. pilularum aurearum Nicolai ſcrup.ij. miſce cum ſyrupo uiolato. fiant pilulæ numero.x. quarum unam capiat modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi patiens purgetur ſequenti medicatione ſyruporum, & medicinæ, ſanabitur à tuſsi calida. Syrupus, quem debet accipere per ſeptem dies continuos, eſt ſequens.

Recip. *Syrupi myrtini, uiolati, de Iuiubis ana unc.s. aquarum ungulæ caballinæ, plantaginis ana unc.i.s. miſce pro una uice. Facta digeſtione in materia, compertum eſt ſequẽtem medicinam tuſsim ipſam catarrhalem calidã curare.*

Recip. *Corticum myrobalanorum citrinorum unc.s. granorum myrti, Iuiubarum, ſebeſten ana numero x. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s. agarici ligati in petia drach.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: & cum prædicta colatura diſſolue mannæ granatæ electæ unc.ij. & hoc pro diuitibus. Si uerò pauper fuerit, caſsiæ nouiter tractæ unc.i. uel penidiarum unc.iij. electuarij roſati Meſue, electuarij de dactylis ana drach.i.s. miſce, & fiat potus, & patienti tuſsim exhibeatur in diluculo.*

Ad idem, vbi tuſsi cõiungeretur raucedo vocis; valet hæc mixtura ſequens, pluries in die eam aſſumendo, & lambendo.

Recip.

Recip. Diadraganti frigidi, diacodionis cum ſaccharo, dia penidionis ſine ſpeciebus ana unc.i. boli Armeni ſubtiliter pul uerizati drach.i. miſce, et cũ iulep uiolato fiat ad modũ loch.

Ad idem, & benè experientia docet, multùm ualere ſequens mixtura bis in die ſumpta. ſcilicet ante prãdium, & ante cœnam per duas horas ad quantitatem unius cochlearij.

Recip. Mannæ electæ unc.i.s. floris caßiæ nouiter tractæ unc.s. penidiarum unc.ij. pulueris tragacanthæ frigidæ unc.i.s. olei amygdalarum dulcium recentis unc.s. miſce, & fiat loch.

Ad idem, expertum eſt, ueſperi, cùm patiens ibit dormitum, aſſumere octo cochlearia infraſcriptæ mixturæ, ſanare tuſsim calidam.

Recip. Aquæ fontis claræ unc.x. ſacchari albißimi unc. ij.s. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde adde farinæ amidi, farinæ hordei ana quantum ſufficit ad incorporandam prædictam aquã ad formã liquoris denſi.

Ad idem, optimè expertum eſt, patientem aſsiduè tenere in ore lambendo unam de infraſcriptis paſtellis, mirabiliter conferre.

Recip. Sacchari candi unc.iij. gummi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach.ij. ſucci glycyrrhizæ drach.i. farinæ hordei drach.iij. omnia inſimul ſubtilißimè pulueri zentur, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua uiolata quantum ſufficit fiant paſtellæ.

Ad idem, experientia inuentum eſt, ueſperi, cùm patiens ibit domitum, in ore ſub lingua tenere unã de infraſcriptis pilulis, multùm conferre.

Recip. Diacodionis, pulueris tragacanthæ frigidæ, penidiarum

nidiarum ana drach.ij. boli Armeni drach.s. pulueriżentur omnia ſubtiliſsimè, & cum ſyrupo myrtino fiant formulæ ad modum lupinorum, uel pilulæ ad modum lupini, quod idẽ eſt.

Ad idem, optimum remedium auferens equidem tuſsim calidam ſequens ebullitio ex paſſulis & glycyrrhiza.

Recip. *Paſſularum enucleatarum unc.ij. bulliant in libra una aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde illi aquæ fortiter bullienti appone glycyrrhizæ raſæ recentis per fruſtra diuiſæ unc.ij. et omni hora teneat patiens fruſtrũ unum ipſius glycyrrhizæ bene maſticando. Si uerò præcedentia remedia in tuſsi calida non ſuffecerint, iam credendum eſt, ipſam foueri à catarrho, deſuper cadente ad membra pectoris. Conſulo itaq; tanquam ultimum remedium, & ſublime, fieri cauterium actuale in commiſſura coronali, unde quanquam materia ſit calida, cauterium tamen utilitatẽ præſtat: quoniam exiccando, & cerebrum confortando, prohibet fluxum materiæ ad membra anhelitus.*

Ad tuſsim frigidam cum præſentia materiæ pituitoſæ fluentis à capite ad membra anhelitus, expertum eſt, ſequentem medicinam ipſam curare.

Recip. *Diaſebeſten lenitiui unc.i. electuarij de dactylis drach.ij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, & capiat patiens per quatuor horas ante lucem.*

Ad idem, expertum eſt benè valere ſequens electuarium, frequentatum à patiẽte, ipſum lãbendo.

Recip. *Terebentinæ lotæ cum aqua capillorum ueneris unc.iij. caricarum pinguium unc.i. penidiarum unc.iiij. olei amygdalarum dulcium recentis unc.i. miſce, et optimè in mortario conducantur, quouſq; fiat electuarium.*

Ad

Ad idem, mirabiliter confert ſequens electuarium, ſi patiens ipſum frequentet lambendo.

Recip. Succi altheæ unc.iij. ſucci enulæ unc.i.penidiarum unc.ij.s. amidi unc.i. ſacchari quantum ſufficit diſſoluti cum aqua ungulæ caballinæ, & fiat electuarium.

Ad idem, medicina hæc optimè experta eſt, ſi in ingreſſu lecti patiens de ea capiat decē cochlearia.

Recip. Aquæ fontis claræ lib.i.mellis albi unc.iij. bulliant uſq; ad perfectam mellis deſpumationem, deinde paulatim infundatur farina amidi, paulatim aquam ſic bulliendo, & eam aquam ducendo, quouſq; deueniat aqua ad ſucci denſitatem.

Ad idem, pro tuſsi frigida ſequēs purgatio eam curat. Pro digeſtione materiæ primò.

Recip. Syrupi de hyſſopo, ſyrupi de glycyrrhiza, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum capillorum ueneris, ungulæ caballinæ, betonicæ ana unc.i. miſce pro una uice. quo ſyrupo continuato per ſeptem dies, capiat patiens infraſcriptam medicinam.

Recip. Electuarij de caßia unc.i. penidiarum unc.s. agarici præparati drach.i. miſce, et diſſoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, & iuiubarum quantum ſufficit.

Ad idem, expertum eſt ſequens medicamentum per uiam ſuffumigij.

Recip. Aquæ limpidæ lib.i. maſticis drac.i.s. thuris drac. ij. pulverizentur pulverizanda, & cum aqua miſceantur, & bulliant ad ignem lentum, et cùm erunt in forti ebullitione, ab igne detrahātur: demùm cum emboto patiens capiat fumum illius aquæ per eos, quouſq; effumabitur aqua. Si uerò materia ſit multum frigida, fiat ebullitio harum rerum in uino odorifero.

Ad

Ad idem, expertum eſt conditum ſequens, ſi patiens per duas horas ante prandium comedat unciam unam, & in ingreſſu lecti unciam aliam illius conditi.

Recip. Pinearum mundatarum, amygdalarum dulcium mundatarum ana unc.iij. penidiarum unc.vi. olei amygdalarum dulcium recentis unc.ij. ſacchari quantum ſufficit, & fiat in forma electuarij.

Ad idem, expertum eſt ſequens electuarium, ſi æger in ore lambendo ipſum teneat.

Recip. Diapenidionis ſine ſpeciebus, loch ſani, & experti ana unc.i. penidiarum unc.ij. ſyrupi de hyſſopo quantum ſufficit ad incorporandum, & fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter confert aſſumptio unius unciæ cum dimidia ſequentis aquæ in ingreſſu lecti, & per tres horas ante prandium.

Recip. Agarici optimi, & electi drach.ij. bulliant in libra una aquæ limpidæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde coletur aqua, & de colatura dabis unciam unam cum dimidia patienti modo dicto.

Ad idem, & in omni ætate eſt expertum, tam in pueris, quàm etiam in ſenibus, dare patienti tuſsim frigidam, cùm ibit dormitum, pilulam unam de ſequentibus pilulis quolibet ueſperi.

Recip. Agarici præparati drach.ij. thuris drach.i.s. pulverizetur thus, & cum ſucco de hyſſopo, & cum agarico commiſceatur, & fiant pilulæ numero.x. quarum unam capiat patiens modo dicto.

Ad idem, expertum eſt optimè ualere, ſi patiens frequentet lambitionem ſequentis aquæ calidæ.

Recip.

Recip.Thuris, maſticis, ana drach.i.s.amidi, glycyrrhizæ, puſſularum enucleatarum ana unc.s.radicum enulæ unc.i.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionē tertiæ partis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.

Ad idem, expertum eſt, omnem adminiſtrationem olei amygdalarum dulcium recentis per os multùm conferre, & præcipuè, ſi oleum condiatur modo ſequenti.

Recip.Olei amygdalarum dulcium unc.vi. ſacchari optimi diſſoluti in aqua ungulæ caballinæ quantum ſufficit: & fiat iulep: de quo patiens pluries in die lambendo capiat cochlearium unum: de quo etiam patiens frequenter capiat in ſuis ferculis.

Ad idem, optimè valet condimentum ſequens aſſumptum, & loco cibi, & loco medicinæ.

Recip.Butyri recentis ſine ſale lib.i. uitelli ouorum recentium num.iij. farinæ amidi unc.ij. ſacchari diſſoluti in aqua uiolata unc.i.miſce, & optimè conducantur, quouſq; fiat cōdimentum guſtui optimum. Si uerò præcedentia hæc non contulerint, conſulo, tanquàm ſecretum experimentum, in ſedatione tußis frigidæ à materia pituitoſa, cauterizare crus dextrū infra genu in parte ſyluestri, per quatuor digitos inter duos muſculos cruris, & optimum uidebis iuuamentum.

Ad idem, per ea, quæ extrinſecus applicantur, valet vnguentnm ſequens: cum quo calido totum pectus inungi debet.

Recip.Butyri antiqui ſine ſale, olei amygdalarum dulciū, olei liliorum alborum ana unc.i.mucillaginis ſeminū altheæ, mucill.ſeminum maluæ ana unc.s.croci ſcrup.s.miſce, & cū modico ceræ fiat unguentū. Et hæc de tußi calida, & frigida.

DE PASSIONIBVS CORDIS, SCILIcet de tremore, ſaltu, & pulſu cordis.

CAPVT XVIII.

Ad cordis paßionem, & præcipuè cùm in patiente fuerit antiqua, infallibile, & expertum eſt remedium (cùm ipſa ægritudo ut plurimùm ſit diuturna) facere phlebotomiam ex baſilica oppoſiti lateris, huiuſmodi ægritudinem ex toto curare, dum obſeruetur corporis lenitio, & euacuatio ante phlebotomiã faciendam cũ ſequenti medicina.

Recip. *Diacatholiconis drachm. vi. confectionis* Hamec *drach.ij.miſce, & fiat potus cum aqua bugloſſe. Sequenti uerò die fiat phlebotomia modo dicto. Si uerò patiens omni anno utatur prædicta phlebotomia, certè nunquam cardiacam paßionem percipiet.*

Ad idem, expertum & in præſeruatione à cardiaca paſsione, & in curatione præſentis cardiacæ, digerere materiam cùm ſequenti ſyrupo, & euacuare cum infraſcripta medicina, patientem ſanari à tali affectione. Syrupus ad cardiacam paſsionem talis eſt.

Recip. *Syrupi de corticibus citri, ſyrupi de pomis dulcibus ana drach.vi ſyrupi de epithymo drach.ij.aquarum tormentillæ, dictami albi, bugloſſæ ana unc.i.miſce pro una uice. Continuato Syrupo per ſemptem dies, octaua die patiens capiat infraſcripta medicinam.*

Recip. *Florum bugloſſæ, borraginis ana* M.i. *folliculorũ ſenæ, polypodij quercini ana drach.ij. myrobalanorum* Indorum *drach.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & cum colatura*

f diſſolue

diſſolue diaſenæ lenitiui drach. vi. Reubarbari *ſubtiliter pul-ueriʒati drach.i.s.miſce, & patienti potus exhibeatur in di-luculo.* Facta *phlebotomia prima, & ipſius alui purgatio-ne, ad paßionem cordis ſcias mirabiliter cõferre apertionem hæmorrhoidarum quater in anno ſecundum diuerſitatẽ qua-tuor temporum: & in tali apertione hæmorrhoidarum in paßionibus cordis ſemper benè me habui.*

Ad idem valet, & experta eſt ſequens confectio, ſi ante prandium capias per tres horas.

Recip. *Specierum pliris arcoticon, ſpecierum lætificantis, ſpecierum tria ſandalorum, ſpecierum aromatici garyophyl-lati ana drach.i. ſacchari albiſſimi diſſoluti in aqua bugloſſæ quantũ ſufficit, & fiat confectio in rotulis duarum drachma-rum pro qualibet, & patiens capiat unam, ſuperbibendo un-ciam unam uini maluatici.*

Ad idem, experta eſt ſequens miſtura multum valere in paſsionibus cordis.

Recip. Diaborraginati *unc.iiii. diabugloſſati, ſacchari ro-ſati ana unc.ii. conſeruæ acetoſitatis citri unc.i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, oßis de corde cerui ana drac. i. pulueriʒentur pulueriʒanda, & cum Syrupo de pomis dul cibus fiat miſtura, de qua patiens capiat per duas horas ante cibũ dimidium unciæ, & ante cœnam per duas drachmas. et ſcias, in omnibus paßionibus cordis ualere hanc miſturam, & etiam in febribus.*

Ad idem, & eſt ſecretum in paſsionibus cordis, & maximè in mulieribus, quæ ex conſuetudine ca-dunt in talem paſsionem.

Recip. *Corticum citri exiccatorum, zedoariæ, doronici, calami aromatici ana drach.i. cardamomi drac.s.* Radicũ *bu*

gloſſæ

gloſſæ exiccatarũ drach.ij. muſci fini ſcrup.s. epithymi drac. s. pulucrizentur omnia ſubtiliſsimè, & fiat puluis cribellatus, de quo puluere patiens capiat in diluculo drachmam unam, & mediam, diſſoluto in aqua tormentillæ, in ueſperi uerò, cùm ibit dormitum, drachmam unam diſſolutam in eadem aqua: & uidebis ante ſeptimum diẽ curari à paſsione cordis.

Ad idem, confectio hæc ſequens mirabilis eſt ualens quoq; in debilitate uirtutis, propter febres incenſiuas: & optima hæc eſt confectio in tempore peſtilentiæ, & in febribus peſtilentialibus.

Recip. *Cinnamomi electi drach.ij. macis drach.s. hyacinthorum, ſmaragdorum, rubinorum ana drach.s. margaritarum perforatarum, & non perforatarum ana ſcrup.i. auri ſubtiliter pulucrizati, argẽti ſubtiliter pulucrizati ana drac. s. omnia inſimul ſubtiliter pulucrizentur, & cum ſaccharo optimo diſſoluto in aqua roſata fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. uidi enim cum hac confectione multa corpora tempore peſtilentiæ fuiſſe conſeruata.*

Ad idem, & eſt ſecretum, cum quo in paſsione cordis ſemper bene me habui.

Recip. *Succi bugloſſæ ad ignem depurati unc.ij. ſacchari albiſsimi drach.ij. miſce, & tepidum quolibet die in ingreſſu lecti patiens bibat, & non tranſibunt decem dies, quòd patiẽs curabitur à cardiaca paſsione.*

Ad idem. & eſt expertum, quòd ſi patiẽs cardiacam paſsionem à qualibet cauſa, capiat infraſcripti iulep ter in die vncias quatuor, ſanabitur ab huiuſmodi paſsionibus.

Recip. *Radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana unc.s. florum bugloſſæ, borraginis ana unc.i. oſsis de corde*

ceruí,been albi, & rubei ana drach.ij.coraliorum rubeorũ, ſeminum roſarum rubearum,doronici, zedoariæ ana drach. i.s.granorum citri, granorum paradiſi ana drach.ij.s. hyacinthorum, ſmaragdorũ, utriuſq; margaritarum ana drach. i.bulliant omnia in libris decem aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis. deinde colentur, & colaturæ adde uini granatorum muzorum unc.x. ſucci pomorum dulcium unc.vi. iterũ bulliant unica forti ebullitione, & cum ſaccharo quantũ ſufficit, fiat iuleb longum, & aromatizetur ſecundum totum ſequenti puluere.

Recip. *Cinnamomi electi, macis, folij ana drach.i.muſci optimi ſcrup.i. ambræ griſiæ drach.s. puluerizentur ſubtiliter, & ligentur in petia ſubtili munda cum filo, & ponantur in uaſe ad medium iulep, & tandiu permaneant in eo, quandiu ex toto bibentur pulueres. & ſcias illud eſſe mirabile in præſeruatione à peſte, ſi patiens in diluculo capiat ipſius iulep quatuor uncias, in meridie, & in ingreſſu lecti totidem.*

Ad idem.

Ad paßionem cordis, per ea, quæ extrinſecus applicantur, expertum eſt in hora, qua affligitur patiens, apponere uentoſam de directo cordis, ipſam derelinquere per horam, eſſe notabile remedium, & præſentaneum.

Ad idem, manè, & veſperi ante cibum, ſiue dolor adſit, ſiue non, ipſius cordis ſequens epithema multùm conferre, inuentum eſt experientia.

Recip. *Aquæ roſatæ, aquæ borraginis, aquæ meliſſæ, aquæ acetoſæ ana unc.vi. ſandalorum alborum, rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach.i.s.ligni aloës, oßis de corde ceruí, cornu cerui uſti ana drach.i.coraliorum rubeorum,*

rum,been albi, & rubei ana drach.s. florum bugloſſæ, borraginis ana M.i. bulliant inſimul, puluerizatis puluerizandis, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, deinde adde uini maluatici optimi unc.iij. aceti optimi albi unc.ij. croci ſcrup.i.miſce, & cum ſindone de grana manè, & ueſperi ante cibum epithemate calido fomentetur cor.

Ad idem, ſecretiſsimum vnguentum eſt, cũ quo manè, & veſperi ante cibum debet inungi tota regio cordis, & hoc vnguentũ inuentum eſt pro pauperibus, quibus non eſtcopia coëmere epithemata.

Recip. *Olei nenupharis citrinæ unc.iii. pulueris florum nenupharis citrinæ drach.ii. ſandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana ſcrup.i. margaritarũ, ligni aloës, oſsis de corde cerui ana ſcrup.s. camphoræ gran. iii. ceræ albæ lotæ cum aqua nenupharis citrinæ quantũ ſufficit, puluerizatis puluerizandis, fiat unguentum molle. Et nota, quòd præſens unguentum, & dictum epithema ualent in febribus intenſiuis, & in aliis, quibus iungitur debilitas in uirtute.*

Ad idem, ſecretum eſt, & mirabile, & expertum, valens admodum in peſtilentia, & in præſeruatione, & in curatione, cum applicueris cordi mane, & veſperi ſequentem mixturam, & continuè ipſam deferes.

Recip.*Theriacæ optimæ unc.i. ſucci limonis unc.s. croci ſcrup.i.utriuſq; margaritarum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana drach.s. camphoræ gran.ii. miſce, & omnia inſimul benè ducantur cum duobus, uel tribus guttis uini albi odoriferi, quouſq; fiat linimentum, cuius linimenti quantitas extendatur ſuper ſindonem ſericam chermeſini, & ca-*

lidum cordi applicetur.

Ad idem, inuentum eſt ſacculum infraſcriptum cardiacæ paſsioni multùm conferre, ſi continuè patiens ipſum ferat ſupra cor.

Recip. *Florum borraginis, bugloſſæ ana M.s. ſeminum citri, ſeminum acetoſæ ana drach.ij. folij drach.s. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, been albi, & rubei ana drach. i. omnium fragmentorum ſcrup.i. utriuſq; margaritarum ana drach.s. doronici, zedoariæ, calami aromatici ana drach.i.s. oßis de corde cerui, cornu cerui uſti, ligni aloës ana drach.i. muſci optimi, ambræ optimæ ana ſcrup.i. pulue-rizentur omnia ſubtilißimè, & ex prædicto puluere fiant duo, uel tres ſacculi ad magnitudinem cordis, qui ſacculi antequam cordi apponantur, continuè ſuffumigentur cum uino albo odorifero.*

Ad idem, experimentum mirabile, & præcipuè valet pueris, hora qua patiuntur vermes.

Recip. *Aloës hepatici unc.s. croci ſcrup i. ſucci citri drach.ij. uini albi odoriferi drach.i. omnia inſimul benè miſceantur, & extendatur hæc mixtura ſuper petiam, & cordi applicetur.*

Aliud contra vermes puerorum.

Recip. *Farinæ lupinorum amarorum, aloës hepatici, ana drach.iij. ſucci abſinthij drach.ij. omnia bene ſimul miſceantur, & extendatur hæc mixtura ſupra petiam, & umbilico puerorum applicetur.*

DE DOLORE STOMACHI.

CAPVT XIX.

SI DOLOR ſtomachi proueniat à cauſa calida, cuius ſignum erit ſtomachi inflammatio, dolor acutus, & pungitiuus, amaritudo oris & uomitus cholericus, tunc expertum eſt, medicinam ſequentem curare dolorem ſtomachi.

Recip. *Reubarbari electi drach ii. ſpicæ gran.x. diacatholiconis drach. vi. electuarii roſati Meſue drach.iii.miſce, & fiat potus cum decoctione communi florum, et fructuum, qui exhibeatur patienti in diluculo, & hæc medicina excuſabit medicum à multo labore in auferendo dolorem ſtomachi à cauſa calida.*

Ad idem, compertum in dolore ſtomachi, & ſi dolor proueniat à vehementia febris, propter cauſam calidam aſsiduam, ante aduentum doloris per vnã horã ſequentem potionẽ mirabiliter conferre.

Recip. *Medullæ panis furfuracei unc.ii. ſuperaſpergantur uini granatorum muſorum, aquæ plantaginis ana unc. iiii. facta forti expreßione, detur tale uinum mixtum cum aqua, patienti: & uidebis mirabile experimentum in dolore calido ſtomachi.*

Ad idem experientia compertum eſt ſequentem purgationem cum digeſtione materiæ curare dolorem ſtomachi à cauſa calida. Syrupus, quem debet continuare per ſeptem dies, talis eſt.

Recip. *Syrupi acetoſitatis citri, ſyrupi roſati ana drach. vi. ſyrupi de abſinthio drach.ii. aquarum acetoſæ, cichoreæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce, octauo uerò die capiat infraſcriptam medicinam.*

Recip. Floris caſsiæ nouiter tractæ unc.i. reubarbari electi drach.ij. ſpicæ gran.x. reubarbarum cum ſpica ſubtiliter incidatur; & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & miſceatur cum caſsia, & fiat bolus cum ſaccharo: qui exhibeatur patienti in diluculo.

Ad idem, in dolore ſtomachi à cauſa calida, valet ſequens mixtura: cuius cochlear vnũ detur patienti manè, & veſperi ante cibum per vnam horam.

Recip. Diacitoniten ſine ſpeciebus cum ſaccharo unc.ij. ſacchari roſati, conſeruæ acetoſitatis citri ana unc.i. miſce cum ſyrupo de abſinthio, & fiat electuarium molle. Si uerò ægrum dolor plurimùm infeſtaret, ſicut plerunq; contingit in febribus cholericis, ut nimio dolore æger quaſi ſyncopizet, expertum eſt, eſſe optimi iuuamenti phlebotomare baſilicam lateris dextri, quæ mirabilis eſt in forti dolore non tantùm ſtomachi, ſed omnium membrorum naturalium. Et nota, quòd dato urinam nõ oſtendere de fienda phlebotomia, debes tamen tu regulariter à forti dolore à cauſa calida, eſſe pronus ad faciendam phlebotomiam. Si uerò dolor fortis adhæret à cauſa calida, qui nec ſedari poſſet phlebotomia, nec prædictis remedijs, conſulo, tanquam expertum, & ſecurum, patientem capere ſequentem bolum in quacunque hora doloris.

Recip. Electuarij de ſucco roſarum Nicolai drach.iij. philonij Romani ſcrup.ij. miſce, & fiat bolus, ex quo uidebis cito notabile iuuamentum.

Ad idem, expertum eſt ſequens remedium, & eſt multùm efficax quando cogetur medicus ſuccurrere fortiſsimo dolori, cui alia remedia non attulerint iuuamentum.

Recip. Syrupi roſati, ſyrupi de abſinthio ana unc.i.s. opij gran.i. miſce, & bulliant unica leui ebullitione, deinde ipſo permixto cum tribus uncijs iuris pullæ, dabis patiēti in potu.

Ad idem, per ea, quæ extrinſecus applicantur, optimè expertum eſt in hora doloris apponere vētoſam ſuper regionem hepatis, & videbis dolorem ſedari, quia vt plurimum prouenit à cholera demā data ab hepate ad ſtomachum.

Ad idem, multùm valet, fomentare ſtomachum cum ſequenti ſicca fomentatione: & plurimùm confert.

Recip. Roſarum rubearum, florum camomillæ, abſinthij, menthæ ana M.i. irrorentur cum uino albo tegulæ ignitæ: et prædictæ herbæ ſimul ſuper ipſas calefiant, & ſtomacho ſæpius applicentur.

Ad idem, & præcipuè, quando dolor in febrientibus corporibus reperitur, valet ſequens vnguentum: cum quo manè, & veſperi ante cibum totus ſtomachus debet inungi.

Recip. Olei citoniorum, olei roſati, olei abſinthij ana unc. s. coraliorum rubeorum drach.i. ligni aloës drach.i.s. ceræ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle.

Ad dolorem uerò ſtomachi à cauſa frigida, uel à uentoſitate, cùm ab ea, ut plurimùm, ſtomachi dolor proueniat, primò expertum eſt, quòd medicus antequam ſequatur illius curationem, debet præmittere ſequens clyſtere.

Recip. Mercurialis, foliorum maluæ, florum camomillæ, abſinthij, menthæ, ana M.i. furfuris groſſi ligati in petia M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colētur, & de colatura accipe libram

unam

unam, benedictæ unc.i.s.uitelli oui numero.i.miſce, & inijciatur clyſtere, ſtomacho ieiuno.

Sequenti uerò die experientia compertum eſt, ſequentem medicinam curare dolorem ſtomachi frigidum, uel uentoſum.

Recip. Agarici electi drach.ij. ligetur agaricus in petia, & bulliat in ſex uncijs aquæ claræ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde facta forti expreßione, coletur aqua, & cum prædicta colatura diſſolue diaſenæ lenitiui drach.vi. floris caßiæ nouiter tractæ unc.s.& fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Sequenti uerò die optimum remedium erit, digerere materiam per ſex dies continuos cum ſequenti ſyrupo.

Recip. Syrupi de abſinthio, de mentha, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum fœniculi, abſinthij, cichoreæ ana unc.i.miſce, ſeptima uerò die capiat patiens per horam ante lucem infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum alephanginarum, maſticinarum Conciliatoris, Agarici trochiſcati ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de mentha, & fiant pilulæ numero quinq;. Si uerò patiens dolore intenſißimo infeſtetur, conſulo, ut loco pilularum, dato etiam, quòd non præceſſerint ſyrupi, capiat infraſcriptum bolum qualibet hora doloris: & eſt ſecretum, & optimè expertum.

Recip. Electuarii de dactylis un.s.philonii Romani ſcru. iiii.miſce, & fiat bolus, ex quo uidebis ægrum citißimè releuari à dolore cum purgatione uentris.

Ad idem.

Eſt expertum in curatione dolori ſtomachi à cauſa frigida, et in præſeruatione ab eodẽ, uti alternis diebus, antequam patiens capiat prandiũ, ſcrupulos duos pilularũ de aloẽ loto.

Ad

Ad idem,& eſt optimum valde, quolibet manè, & in curatione doloris, & in præſeruatione ab eo, vti duabus vncijs infraſcriptæ potionis.

Recip. Aloës loti unc.s.mellis roſati unc.iij. bulliant in duabus libris aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur,& colaturã patiẽti dato in diluculo modo dicto.

Ad idem,& eſt expertum, ſi patiens capiat de infraſcripto electuario per duas horas ante cibum, manè, & veſperi vnciam mediam.

Recip. Diagalangæ, diacimini ana unc.i.mithridati optimi drach.i.miſce, & fiat electuarium.

Ad idem.

Expertum eſt,quòd ſi patiens capiat drachmam unam & mediam mithridati optimi in diluculo,& immediatè ſuperbibat hauſtum unum uini maluatici, confeſtim curabitur æger à dolore frigido ſtomachi.

Ad idem, vbi ex vehementia doloris neceſsitas vrgeret, expertum eſt hora doloris dare patienti infraſcriptum bolum, nam ſubito releuabitur à dolore.

Recip. Diagalangæ,diacimini ana drac.ij. philonij Romani drach.i.miſce, & fiat bolus.

Ad idem.

Vbi patientis uirtus eſſet fortis, experientia compertum eſt,dare patienti drachmas duas Philonij Romani poſt uehementiam doloris, ſtatim dolorem curare.

Ad idem,ſecretum eſt, & expertum, in hora doloris dare patienti infraſcriptum potum, ſtatimq; releuabitur patiens à dolore.

Recip. Aquæ deſtillationis camomillæ unc.v.nucis muſcatæ

tæ ſubtiliter puluerizatæ unc.s.miſce, & calidus talis potus patienti exhibeatur.

Ad idem, & maximè pro mulieribus patientibus dolorē ſtomachi per conſenſum à matrice: valet quoque in viris à cauſa frigida.

Recip. *Aquæ deſtillationis matricariæ lib.i. ſpicæ, ſquinanti ana drach.i.s. bulliant uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura quolibet mane in diluculo dabis patienti uncias duas.*

Ad idem.

Eſt expertum, & ſecretum, quòd ſi patienti quolibet ueſperi, in ingreſſu lecti dentur tria grana maſticis ad tranſglutiendum, præſeruat à dolore ſtomachi, atq; ipſum curat.

Ad idem.

Præcedente euacuatione compertum eſt omnes dolores frigidos ſanare aqua balnei Porectani, ſi patiens, ſtomacho ieiuno, bibat illius aquæ tria bochalia, ſi uerò non habuerit Porectanā aquam, ſciat omnes aquas minerales, quarum minera eſt aluminoſa, uel nitroſa, uel ſulphurea omnes ſtomachi dolores à cauſa frigida curare.

Ad idem, compertum eſt, ſequentem fomentationem dolorem ſtomachi efficaciſsimè curare.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani, fœnugræci, ſeminum lini ana M.i. roſarum rubearum, ſpicæ, ſquinanti ana drach.ij. dauci, carui, aniſorum, anethi, fœniculi ana M.s. galangæ, zedoariæ ana drach.ii. garyophyllorum, nucis muſcatæ, ligni aloës, macis, coraliorum rubeorum ana drach.i. bulliant omnia in ſufficiēti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde cum ſpongia infuſa in prædicto liquore*

quore calido, manè & uesperi ante cibum ſtomachus fomentetur, & immediatè poſt fomentationem factam, quotidie ungatur ſtomachus ſequenti unguento.

Recip. Olei ſpicæ, olei maſticis, olei abſinthij ana unc.i. nucis muſcatæ, ligni aloës, garyophyllorum, coraliorum rubeorum ana drach.s. puluerizentur pulueriẓanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro ſtomacho.

Ad idem, expertum eſt, fomentare ſtomachum manè, & veſperi, & in hora doloris modo ſequēti.

Recip. Olei de ſpica facti in duplici uaſe lib.i. & tepefiat oleum, & cum lana ſuccida infuſa in prædicto oleo fomentetur ſtomachus: & ultima uice relinquatur lana ſuccida ſuper ſtomachum ligata.

Ad idem, mirabilem effectum inuenies, ſi patiens continuè portet ſuper ſtomachum ſequentem ſacculum.

Recip. Abſinthij, menthæ, pulegij, calamenti ana M.s. nucis muſcatæ, garyophyllorum, macis, ligni aloës ana drac. i. puluerizentur omnia ſubtiliter: & ex illis fiat ſacculus: qui anteaquam ſtomacho applicetur, ſuffumigetur cum uino albo odorifero.

Ad idem, efficacius videbis experimentum ſi patiens ſuprà ſtomachum deferat continuè ſequēs cærotum.

Recip. Maſticis unc.iij. macis, garyophyllorum, cinnamomi electi, coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearū ana drach.ij. abſinthij ſicci, menthæ ſiccæ ana M.s. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco abſinthij denſentur pulueres: demùm cum modico oleo de mentha, & cum cæra, & pice quantum ſufficit fiat cærotum ſecundum artem: cuius

cuius cæroti quantitas extendatur ſupra corium, & ſtomacho applicetur.

Ad idem, & eſt ſecretum: & ſemper me bene reperi in curatione doloris ſtomachi in hora doloris, & etiam in præſeruatione, ſi patiens quolibet mane ante prandium, ſtomacho ieiuno capiat tria cochlearia ſequentis miſturæ.

Recip. *Mellis roſati colati unc. vi. nucis muſcatæ drach. i. s. aquæ uitis optimæ unc. ij. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem aquæ uitis, deinde colentur, & de colatura patiens capiat modo dicto.*

Ad idem, & eſt expertum, applicare ſtomacho patientis infraſcriptum remedium, dolorem ſtomachi curare.

Recip. *Cruſtæ panis furfuracei numero. i. & ſuperior, uel inferior pars torrefiat mediocri torrefactione, deinde cũ uino maluatico calido madefiat talis cruſta panis, & eidem ſuperaſpergatur puluis ſequens.*

Recip. *Maſticis, garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach. i. macis, cinnamomi ana drach. s. pulueriżentur ſubtiliter, & fiat puluis, & uidebis ex hoc experimento calido, ſtomacho applicato, quàm celerrimè dolorem ſedari.*

Ad idem, eſt optimè expertum, præcipuè in pueris, & infantibus patientibus dolorem ſtomachi, cuius ſignum erit infantiũ eructuatio, & vomitus.

Recip. *Medullæ panis furfuracei unc. iiij. torrefiant: demùm ſubtiliter pulueriżentur: cui adde ſucci abſinthij, ſucci menthæ ana quantum ſufficit ad incorporandum pulueres: quibus addatur nucis muſcatæ drach. i. hiſq; omnibus miſtis fiat uti unguentum: quod applicatum ſtomacho, dolorem ſedat,*

dat, uomitum retinet, ſingultumq́;, & eructationem tollit.

DE APOSTEMATE STOMACHI.
CAPVT XX.

A PRINCIPIO *generationis apoſtematis ſtomachi, præcedente uentris lenitione inuentum eſt, phlebotomiam baſilicæ lateris dextri prohibere ipſius generationem, ſi quidem phlebotomia fuerit copioſa uſq; ad ſex uncias ſanguinis: ſequenti uerò die compertum eſt, appoſitionem ſanguiſugarum hæmorrhoidibus maximè conferre prohibitioni generationis apoſtematis ſtomachi.*

Ad idem.

Experientia compertum eſt, prohibere generationem apoſtematis ſtomachi aßiduè uti in prandium, & ante cœnã immediatè uncia media floris caßiæ nouiter tractæ: imò dico tibi, quòd qui utetur tali aſſumptione caßiæ, præſeruabitur ab omni mala ſtomachi affectione.

Ad idem.

Compertum eſt per experientiam, quòd patiens timorem generationis apoſtematis, ſi frequentabit quolibet mane maſticare drachmam mediam reubarbari electi miſti cum duabus drachmis paſſularum enucleatarum, manifeſtè dignoſcet prohibitionem generationis apoſtematis, & cuiuslibet affectionis ipſius ſtomachi.

Ad idem, ſi apoſtema generatum in ſtomacho eſſet à cauſa calida, à principio frequentare ſequentem potum, prohibet generationem ipſius apoſtematis tum repercutiendo materias è ſtomacho, tũ prohibendo fluxum ab hepate ad ſtomachum.

Recip. *Aquæ plantaginis, roſatæ, acetoſæ ana lib.s. ſucci ace-*

ci acetoſæ, ſucci plantaginis, ana unc.iij. ſandalorum rubeorum, alborum, ana drach.ij. roſarum rubearum, granorum myrti ana unc.s. bulliant ſimul uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ: deinde coletur aqua, & colaturæ adde uini granatorum acetoſorum lib.i. iterum bulliant leui ebullitione, & cum ſacchari quantum ſufficit fiat iulep: de quo patiens frequenter in die capiat duo, uel tria cochlearia.

Ad idem, in materia calida, confert aſſumptio ſequentis liquoris pluries in die.

Recip. *Aceti paſſulati lib.i. ſacchari albi lib.s. bulliãt adinuicẽ, quouſq; efficiatur forma iulep.* Et *nota, quòd ubi materia eſſet fluxa ad ſtomachum, quod dignoſcemus dolore forti, & tumore ad tactum apparenti, & grauedine in ſtomacho, exiſtentibus omnibus his remedia prædicta non ſunt cõferentia: quia illis compingeretur materia in loco: & eſſet cauſa citiſſimæ generationis apoſtematis. Si uerò tranſactum fuerit principium generationis apoſtematis ſtomachi, & ſimus in augmento ipſius, quod prædictis ſignis dignoſceretur, tunc temporis tu indiges euacuatione, & digeſtione materiæ, quoniam tui intentio eſt ſemper prohibere factionem apoſtematis, atq; eius magnificationem.* Facta *igitur prædicta phlebotomia, ad apoſtema ſtomachi inuentum eſt, digerere materiam ſequenti Syrupo, & eam euacuare ſequenti medicina multùm conferre. Syrupus talis eſt.*

Recip. *Syrupi de duabus radicibus, uiolati, mellis roſati colati ana unc.s. oxymellis ſimplicis drach.ij. aquarum fœniculi, abſinthij, capillorum ueneris ana unc.i. miſce pro ſingulis ſex diebus. Sequenti uerò die, id eſt, ſeptima, capiat patiens infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Mannæ granatæ electæ unc.ij.s. reubarbari electi drach.*

drach.ij. ſpicæ gra x. miſce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui potus detur patienti in diluculo. Et aduerte, quòd in diſpoſitionibus ſtomachi, & præcipuè in apoſtemate, non debes tranſcendere medicinam benedictam, quoniam medicinæ laborioſæ, & ſcammoneatæ ultra hoc, quòd agitant corpus, & membra, conducunt materias ad locum apoſtematis, & ideo ipſum augmentant: idcircò caue ab exhibitione pilularum, & quorumcunq; ſoluentium in ſtomacho diu morantium. quapropter caßia fiſtula eſt ſublime remedium in quocunq; tempore apoſtematũ ſtomachi. Facta euacuatione, tui intentio debet eſſe ad reſolutionem materiæ facientis apoſtema. & ad hoc experientia inuentum eſt, quòd ſi patiens capiat. ſtomacho ieiuno, quolibet mane drachmam unam ſequentis pulueris cum iure pullæ, reſoluetur materia faciens apoſtema.

Recip. Praßij ſicci, abſinthij ſicci, mẽthæ ſiccæ ana drac. i. galangæ, ligni aloës ana drach. s. miſce, & fiat puluis ſubtilißimus, & qui patienti detur modo dicto.

Ad idem, compertum eſt multùm conferre, ſi patiens frequentet miſturam ſequentem, ſtomacho ieiuno manè, & veſperi.

Recip. Diagalangæ unc. i. aromatici roſati unc. i. s. tria ſandalorum unc. s. penidiarum ad pondus omnium, miſce, & cum ſyrupo de mentha fiat electuarium.

Ad idem.

Eſt bene expertum, ſi patiens capiat in diluculo quolibet mane uncias ſex aquæ deſtillatæ camomillæ, curari ab incepto ſtomachi apoſtemate.

Ad idem, ſublime remedium eſt ſequens conditum.

Recip. ſucci enulæ depurati unc.iiii. ſucci abſinthii nouiter facti unc.ii. ſacchari quantum ſufficit, & fiat ad modum loch, & exhibeatur patienti modo dicto, ſcilicet mane, & ueſperi ante cibum.

Ad idem, compertum eſt experientia, quòd ſi patiens tribus diebus continuis ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum ſanabitur ab apoſtemate ſtomachi, ubi tentamus materiæ reſolutionem.

Recip. Aquæ camomillæ, endiuiæ ana unc.s. aquæ optimæ ardentis drach.i. miſce, & fiat potus.

Ad idem, & eſt expertum, & optimum, dare patienti per ſex dies continuos ſtomacho ieiuno infraſcriptum potum: multùm enim ualet in reſolutione apoſtematis ſtomachi.

Recip. Vini maluatici unc.s. aquæ endiuiæ drach.ii. olei uitrioli Romani *guttas duas: miſce, & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, intentione habita ad reſolutioné apoſtematis ſtomachi, per ea, quæ exterius applicãtur, expertum eſt ſequentem fomentationem multùm conferre, ſtomacho applicatam manè, & ueſperi ante cibum.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſemium lini ana M.s. *abſinthii menthæ ana* M.i. *nucis muſcatæ, ligni aloës, garyophyllorum ana drach.ii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem tertiæ partis deinde cum ſpongia fomentetur ſtomachus.*

Ad idem, & eſt expertũ, applicare ſtomacho manè, & veſperi poſt prædictam fomentationem, ſequens vnguentum, bene conferre.

Recip.

Recip. Mucillaginis althææ, mucillaginis fœnugræci, mucillaginis ſeminis lini ana drach.i. olei ſpicæ, olei abſinthij ana unc.s. garyophyllorum, macis, nucis muſcatæ ana drach.i. pulueri zentur pulueri zanda, & cum modico cæræ fiat unguentum molle.

Ad idem, & eſt ſecretum mirabile, applicare ſtomacho etiam apoſtemato ſequens emplaſtrum, notabiliter conferre.

Recip. Mellis albi lib.ij. abſinthii uiridis unc.s. radicum althææ unc.i.s. omnia inſimul bulliant uſq; ad eorum perfectam decoctionem, deinde adde farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana ℥.i. olei abſinthii quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum, quod ſtomacho apoſtemato applicetur continuè, manè, & ueſperi mutando.

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, cum quo ſæpius bene me reperi.

Recip. Terebentinæ lib.ii. ſucci abſinthii, ſucci althææ ana unc.iiii. butyri recentis unc.i. croci drach.i. olei abſinthii unc.ii. miſce. & unica bullitione bulliant, deinde cum filtro madefacto cum prædicto liquore calido manè, & ueſperi fomentetur ſtomachus: & ſubitam materiæ reſolutionem uidebis.

Ad idem, & eſt expertum.

Recip. Emplaſtri de meliloto lib.i. olei amygdalarum dulcium lib.s. croci drach.i. miſce, & iuxta ignem liquefiant, & cum lana ſuccida madefacta in prædicto liquore calido, manè, & ueſperi apponatur ipſi ſtomacho.

Ad idem.

Sæpius per me expertum, & benè ſucceſſit in apoſtemate ſtomachi, quolibet mane per ſeptem dies dare, ſtomacho ieiuno,

iuno, drachmas duas terebentinæ lotæ cum aqua abſinthij, & immediatè ſtomacho applicare ſequens cærotum.

Recip. *Hyſſopi cæroti unc.i. emplaſtri de meliloto unc.s. olei amygdalarum dulcium unc.i. miſce, & extendatur ſuper petiam, & calidum ſtomacho applicetur.*

Si uerò prædictis ingenijs noluerit apoſtema ſtomachi obedire reſolutioni, cuius ſignum erit doloris augmentum, tumoris incrementum, & grauitas admodum aucta, tunc debet medicus ſequi ſuppurationem intentam à natura, ad cuius apoſtematis ſuppurationem expertum eſt ſequens emplaſtrum multùm conferre.

Recip. *Radicum ireos unc.ij. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana* M.i. *radicum althææ mundatarum, & minutim inciſarum unc.iij. florum camomillæ, meliloti ana* M.i. *bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumationem duarum tertiarum, deinde adde farinæ frumenti* M.i. *farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana* M.s. *pinguedinis porci, butyri recentis ana unc.i. lactis uaccini unc. ij. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum: quod ſupra apoſtema ſtomachi continuò deferatur.*

Ad idem, optimè expertum eſt in maturatione apoſtematis ſtomachi.

Recip. *Diachilonis magni drach.ij. unguēti mollitiui unc. i. mucillaginis althææ, maluæ ana unc.i. mucillaginis caulium unc.iij. croci drach.i. miſce, & iuxta ignem omnia benè liquefiant, & filtrum madefactum in illo liquore applicetur ſtomacho pluries in die.*

Ad idem, citam inuenies apoſtematis ſtomachi maturationem, ſi quater in die naturali ei applica-

ueris

ueris ſequens remedium.

Recip. *Farinæ frumenti lib.i. fermenti unc.ij. aquæ fontis lib.i. olei amygdalarum dulcium unc.iij. croci drach.ij. miſce, & apud ignem bene ducantur, quouſq; fiat ueluti unguentũ, & ipſum extenſum ſuper lanam ſuccidam, uidebis optimam apoſtematis ſtomachi maturationem. quo apoſtemate maturato, quod dignoſces per decrementum tumoris, doloris, & grauitatis membri, cum apparentia mollitiei ad tactum in loco doloris, tunc debes procurare ipſum apoſtema diſrumpi, diſrumpitur apoſtema pluribus ingenijs.*

PRIMVM *ingenium eſt, præcipere patienti, ut forti motu moueatur, quo anhelitus augeatur, & adaucta neceſſitate euentationis, pelliculæ ſtomachi extendantur, & apoſtema diſrumpatur.*

SECVNDVM *ingenium eſt, ut facta fricatione forti cum manibus, ſtomachus fricetur, et apoſtema diſrumpatur.*

TERTIVM *ingenium eſt, prouocatio ſternutationum frequentium cum pipere, pyrethro, nigella, uel elleboro albo.*

QVARTVM *ingenium eſt, fortis uociferatio.*

QVINTVM *ingenium eſt, applicatio ſequentis emplaſtri ipſi loco apoſtematis.*

Recip. *Farinæ orobi, frumenti ana M.i. fermenti unc.s. ſaponis gallicani drach.ij. ſtercoris columbini unc. s. olei de caſtoreo, de euphorbio ana drach.ij. miſce omnia, & iuxta ignem bene ducantur, quouſq; fiat forma emplaſtri, quod ſtomacho calidum applicetur, & mutetur per ſpatium decem horarum, & diſrumpetur apoſtema ſine dubio. Diſrupto autem apoſtemate, quod utiq; cognoſcitur per exeuntia mutata, per urinam ſubalbidam, & turbulentam, & per exeuntia*

tia per ſeceſſum ſanguinolenta, & ſanioſa, & per uomitum ſanguinolentum, & ſanioſum: tunc repentè tui intentio ſit, mundificare ulcus, ne profundetur, & ſtomachi tunicas penetret: ideò patienti iubebis, ut decies in hora capiat hauſtum unum ſequentis aquæ tepidæ.

Recip. *Aquæ hordei factæ cum hordeo non ſcorticato lib. ii. mellis roſati unc. iii. miſce, & bulliant unica bullitione, & uſui patienti detur: & ſic mundificato, & abſterſo optimè ulcere, natura ipſum conſolidabit, ſi* Deus *uoluerit.*

DE VOMITV. CAP. XXI.

Ad vomitvm *cholericum, qui cognoſcitur ab exeunte mutato, quod eſt cholera, cuiuſcunq; modi, & qualitatis fuerit, expertum eſt ſequens medicamentum multùm conferre.*

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. reubarbari electi drach. ii. ſpicæ gran. x.* Reubarbarum *eum ſpica ſubtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & diſſoluantur omnia cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit. & exhibeatur patienti per horam ante lucem.*

Ad idem, expertum eſt, poſt euacuationem, manè, & veſperi ante cibum dare patienti vnciam vnã ſequentis liquoris: & videbis mirabilem effectum in ſedatione vomitus cholerici.

Recip. *Succi citoniorum lib. i. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach. i. hypociſtidis acatiæ ana drach. s. reubarbari electi drach. i. omnia contundenda contundantur groſſo modo, & cum prædicto ſucco bulliant uſq; ad conſumptionem tertiæ partis ſucci, & deinde colentur,*

tur, & colatura uſui reſeruetur modo dicto. Et ſcias, hoc remedium eſſe ſecretum in curatione dyſenteriæ.

Ad idem, optimè expertum eſt: & præcipuè ſi vomitus fuerit periodicus: dare patienti per horam ante acceſſum vomitus, uel in hora uomitus, infraſcriptum potum, & cibum.

Recip. *Buccellam panis torrefactam, ſupra quam aſpergantur uini granati acetoſi unciæ quatuor. Comedat patiens buccellam panis, & bibat uinum.*

Ad idem, & eſt expertum, mirabiliter tollens uomitum cholericum, dare patienti manè, & ueſperi, ſtomacho ieiuno unã de infraſcriptis formulis.

Recip. *Seminũ acetoſæ, plantaginis, portulacæ ana drac. i. granorum granatorum muzorũ drach. i. s. hypociſtidos, acatiæ. hyſſopi ana drach. i. s. ſpecierum aromatici roſati ſcrup. ii. pulverizentur omnia ſubtiliſsimè, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua roſata quantum ſufficit fiat confectio in rotulis drachmarum duarum pro qualibet.*

Ad idem, optimè expertum eſt, inungere ſtomachum ſequenti unguento, multùm conferre in uomitu cholerico.

Recip. *Olei citoniorum, roſati ana unc. i. abſinthii unc. s. coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach. s. nucis muſcatæ drach. i. pulverizentur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro ſtomacho, cum quo manè, & ueſperi ante cibum inungatur ſtomachus.*

Ad idem, & eſt ſecretum in ablatione uomitus, tam in febrientibus, quàm in non febrientibus à materia cholerica, dare patienti quolibet manè in dilúculo infraſcriptum potum.

Recip. Syrupi roſati de roſis ſiccis unc.i.s. aquæ plantaginis unc.iij. trochiſcorum de ſpodio cum ſeminibus acetoſæ drach.i.pulverizentur pulverizanda,& miſce pro una uice.

Ad idem, & eſt optimum, applicare ſtomacho ſequens emplaſtrum.

Recip. Citonij cocti ſub cineribus numero.i. coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach.ij. pulverizentur pulverizanda,& omnia in mortario bene ducantur,& contundantur, & cum modico olei roſati, fiat emplaſtrum, & calidum ſtomacho applicetur. Si uerò uomitus quantumcũque cholericus ad modum ægrum infeſtaret,conſentiente ætate, & robore uirtutis, conſulo, ueluti remedium efficaciſſimum, ſecare uenam baſilicam dextram ipſius patientis, & extrahere ipſius ſanguinis uncias quatuor, uel quinque ad plus. Si uerò uomitus fuerit à cauſa frigida pituitoſa,uel melancholica, quoniam uomitum cognoſcimus ex exeunte ipſo mutato,quippe album,uel nigrum apparebit,tunc expertum eſt medicinam hanc à principio multùm conferre.

Recip. Diaſenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc.s. epithymi drach.i.s.agarici præparati ſcrup.ij.miſce, & diſſoluantur omnia cum decoctione communi florum,& fructuum quantum ſufficit.

Ad idem, mirabile eſt, & ſecretum in ſedatione vomitus pituitoſi,dare patienti infraſcriptum cõdimentum quolibet mane ſtomacho ieiuno.

Recip. Vitelli oui cocto numero.i. thuris, maſticis, ana ſcrup.i.pulverizentur pulverizanda,& pulueres aſpergantur ſuper ouum, quod patiens bibat.

Ad idem, eſt mirabile, & expertum in vomitu frigido,& in curatione ventoſitatum ſtomachi,dare pa-

re patiēti manè, & veſperi ante cibum tria cochlearia infraſcripti condimenti.

Recip. *Succi citoniorum lib.s. maſticis, macis, garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.ij. coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach.i. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis ſucci, deinde colentur cum forti expreßione, & colaturam uſui reſerua modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt, dare patienti quolibet mane ante cibum vnam de ſequentibus rotulis, multùm conferre in vomitu frigido.

Recip. *Specierum diagalangæ, ſpecierum aromatici roſati, ſpecierum aromatici garyophyllati ana drach.i. ſacchari diſſoluti in aqua menthæ quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet uice, & ſtatim patiens pòſt ſorbeat hauſtum uini maluatici.*

Ad idem valet, quoniam vomitus frigidus, eſt diuturnus morbus, ideo expertum eſt, plurimùm conferre, ſi patiens regatur digeſtione facta in materia, & illius purgatione: continuet igitur infraſcriptum ſyrupum per ſeptem dies continuos in diluculo bibitum.

Recip. *Oxymellis ſimplicis, ſyrupi de mentha, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum fœniculi, betonicæ, menthæ, ana unc.i. miſce, et aromatizetur cum modico cinnamomi per noctem totam. octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.*

Recip. *Pilularum cochiarum, pilularum ſtomachalium, elephanginarum ana ſcrup.i. diagridi gran.i.s. miſce, & fiant pilulæ numero v. corpore ſic euacuato.*

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patienti quo-

ti quolibet mane per ſeptem horas ante cibum infraſcriptum bolum.

Recip. Citonei cocti unc.i.s. theriacæ magnæ drach.i. ſaccbari albißimi ſubtiliter pulverizati drach.ii. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti per ſeptem dies continuos: & magnum uidebis iuuamentum in ſedatione uomitus frigidi.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibum vncias duas infraſcripti potus.

Recip. Vini maluatici optimi unc. vi. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muſcatæ ana drach.i. coriandrorum præparatorum, ſeminum citoniorum, coraliorum rubeorum ana drach.s. bulliant uſq; ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde coletur, & colatura uſui ſeruetur modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum, darę patienti immediatè manè, & veſperi ante cibum, tria cochlearia infraſcripti liquoris multum conferre, dato etiam quòd adeſſet febris.

Recip. Miuæ citoniorum aromatizatæ unc.ii. ſyrupi de mentha unc.i. miſce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, experientia compertum eſt ſemper cònferre, applicare ſtomacho patientis infraſcriptum cærotum, & videbis ægrotum repentè releuari à vomitu frigido.

Recip. Maſticis unc.iiii. olibani, macis, garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.i.s. ſeminum portulacæ, coriandrorum præparatorum, ſeminum acetoſæ ana drach.i. menthæ ſiccæ, abſinthii ſicci ana unc.s. pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum oleo de mentha denſentur pulueres: & cum pice, & cæra quantum ſufficit fiat cærotum, cuius quantitas

tas ſufficiens extenſa ſuper corium ſtomacho patientis applicetur.

Ad idem, & eſt expertum optimè, ſi manè, & veſperi immediatè ante cibum detur patienti bis in ſeptimana vna de infraſcriptis pilulis, mirabiliter conferre.

Recip. *Aloës loti drach.ii. maſticis drach.i. zinziberis drach.s. diagridii ſcrup.i. agarici electi drach.i.s. miſce cum ſyrupo de mentha, reformetur paſta pilularum. doſis eſt numero.i. ad quantitatem unius ſcrupuli. Quòd ſi cum prædictis ingeniis non curetur uomitus frigidus, conſulo, ut patiens bibat per aliquot dies aquam alicuius mineræ, uidelicet aquam ſulphuream, uel aluminoſam ſecundum modum, et formam exhibitionis huiuſmodi aquæ. Et hæc de uomitu.*

DE SINGVLTV. CAP. XXII.

AD SINGVLTVM *ortum ex repletione, compertum eſt multùm conferre, ſi patiens capiat infraſcriptas pilulas bis in ſeptimana.*

Recip. *Turbith boni, & gummoſi drach.ii. aloës hepatici drach.i.s. zinziberis, ſalis gemmæ ana grana x. ſpecierum hieræ ſimplicis Galeni, drach.ii. agarici præparati ſcrup.iii. miſce, & cum oxymelle ſimplici fiat paſta pilularum, doſis eſt ſcrup.iiii. & ex his pilulis uidebis ægrum citiſsimè releuari à ſingultu ex repletione.*

Ad idem, & eſt expertum.s. dare patienti quolibet manè, & veſperi ante cibũ per duas horas vnc. ij. infraſcripti liquoris, ſingultum curare.

Recip. *Vini albi odoriferi potentis lib.i. galangæ ſubtiliter pulverizatæ drach.i. miſce, & fiat potus, qui calidus patienti*

tienti detur modo dicto.

Ad idem, expertum eſt in ſingultu optimè valere, dare patienti infraſcriptum bolum per duas horas ante lucem.

Recip. Mithridati optimi drach. i. s. diagalangæ drach. ij. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti, & immediatè ſuperbibat hauſtum uini optimi, & potentis.

Ad idem, compertum eſt, multum conferre ſequentem mixturam, ſi detur patienti manè, & ueſperi ante cibum per horam, ad quantitatem nucis magnæ.

Recip. Diagalangæ unc. i. s. diatrion pipereon unc. i. ſpecierum aromatici roſati drach. ij. miſce cum ſyrupo de mentha, fiat electuarium, quod exhibeatur modo dicto.

Ad idem, compertum eſt, ſemper conferre, & curare ſingultum de repletione, fomentare. s. ſtomachum cum ſequenti fomento.

Recip. Macis, maſticis, garyophyllorum, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloës ana drach. ij. abſinthij, menthæ, pulegij ana M. i. ſquinanti, ſpicæ ana drach. ij. aniſorum, coriandrorum præparatorum ana M. s. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate uini rubei potentis, & etiam albi, omnibus ſubtiliter contuſis, & cum panno ſcarlatino fomentetur ſtomachus modo dicto.

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibum, radicem unam zinziberis uiridis: & immediatè ſuperbibat duos hauſtus uini maluatici, & uidebis ægrũ citiſsimè curari.

DE DOLORE HEPATIS.

CAPVT XXIII.

AD DOLOREM *hepatis à ſola uentoſitate pendentem, ſublime remedium eſt per intus aſſumere infraſcriptum electuarium manè, & ueſperi ante cibum.*

Recip. *Radicum galangæ, zedoariæ ana drach.ij. ſpicæ, ſquinanti ana drach.i. garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.s. pulueriƺentur omnia ſubtiliter, & cum melle deſpumato quantum ſufficit fiat electuarium.*

Ad idem, compertum eſt fomentum ſequens ſoluere hepatis ventoſitatem.

Recip. *Fœnugræci, ſemi. lini, florum camomillæ, meliloti ana M.i. ſpicæ, ſquinanti ana drach.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde cum ſpongia fomẽtetur hepar. Si uerò dolor hepatis fuerit à præſentia materiæ oppilantis uias hepatis, ut ſimus in cura doloris hepatis, per oppilationem, ſicut frequenter cõtingit hominibus, expertum eſt primo, phlebotomare baſilicam lateris dextri, quoniam ea fit materiæ deriuatio ad aliud membrum, & ideo extrahe ſanguinis quantitatem uſque ad ſex uncias: eſt enim hæc phlebotomia optima cura oppilationum hepatis, & principale remediũ. Neq; propter hanc curam uolo, ut in principio pleuritidis fiat phlebotomia ex eodem latere, quoniam in pleuritide ab alienis partibus fluctuant humores ad membranam ſubcingentem coſtas: oppilatio uerò & eius generatio in hepate plurimum fit ab humoribus genitis in eo: quapropter in principio pleuritidis uti debemus reuulſione, in oppilatione uerò hepatis, uel illius apoſtematis deriuatione uti debemus, uel euacuatione. Facta phlebotomia, & obſeruato debito regimine, non augumentante*

tante oppilatione, conſulo, ut tertio die patienti detur infra-ſcripta medicina, qua ipſa ſola oppilatio, & dolor hepatis optimè amoueri poterit.

Recip. Diacatholiconis unc.i. Reubarbari electi drac.ij. *ſpicæ gra. vij. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem datam à* Meſue *per x. horas.* Deinde *fiat fortis ex-preßio, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit fiat potus.* Facta *euacuatione expertum eſt, quòd ſi patiens regatur in digeſtione materiæ oppilantis, cum ſequenti ſyrupo diebus ſeptem continuis in diluculo aſ-ſumpto unà cū infraſcripta medicina. patiens liberabitur ex toto ab hepatis oppilatione, & dolore. Syrupus eſt ſequens.*

Recip. *Syrupi acetoſi diarhodon, ſyrupi de cicorea cum reubarbaro, Syrupi biſantini, Syrupi de endiuia ana unc.s. aquarum cuſcutæ, cicoreæ, luporū ana unc.i. miſce, pro una uice.* Octauo *uerò die per duas horas ante lucem capiat in-fraſcriptum potum.*

Recip. *Diacatholiconis, diaſebeſten lenitiui, diaſenæ leni-tiui, ana drach.ij. electuarij de pſyllio drac.i. reubarbari ele-cti modo dicto infuſi drach.i.s. ſpicæ gra.x. miſce, cū decoctio ne communi florum, et fructuum quantum ſufficit, & fiat po tus.* His *euacuationibus factis, expertum eſt, quòd ſi patiens utatur infraſcripto electuario indubitatè curabitur à dolore ex oppilatione hepatis, & eſt electuarium non habens par in tali diſpoſitione.*

Recip. *limaturæ calibis ſubtiliter puluerizatæ, & præ-paratæ drach.iiij. radicum galangæ, zedoariæ ana drach.ij. ſucci enulæ unc.i.s. amidi, cinnamomi, draganti, ana unc.s. paſſularum enucleatarum unc.i. puluerizentur puluerizan-da, & contundantur contundenda, & cum ſaccharo opti-*

mo

mo quantum ſufficit ſecũdum artem fiat electuarium, de quo patiens capiat manè, & ueſperi per duas horas ante cibum unc.s.

Ad idem, expertum eſt multum conferre, ſi patienti ter in die naturali detur vnc.s.ſequentis condimenti mane ſtomacho ieiuno, & meridie, & in ingreſſu lecti.

Recip. *Paſſularum enucleatarum lib.i. hepatis lupi unc. iiij.reubarbari optimi,& electi. unc.s.ſpicæ gran.x. puluerizentur puluerizanda,contundantur contundenda, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat electuarium.*

Ad idem, expertum eſt, ſequentem mixturam multum conferre, ſi detur patienti manè, & ueſperi ad quantitatem nucis ſtomacho ieiuno.

Recip. *Diarhodonis abbatis unc.ij. tria ſandalorum unc. i.reubarbari electi ſubtiliter puluerizati drach.i. miſce, & cum ſyrupo de cicorea fiat electuarium.*

Ad idem, expertum eſt re uera conferens ſi patiens oppilationem hepatis uel dolorem quolibet mane ſtomacho ieiuno maſticet drach.s.reubarbari electi bene maturi, & immediatè ſuperbibat hauſtum uini albi potentis. Multa alia remedia in hac diſpoſitione conferunt, quæ omnia tam quæ exterius applicantur, quàm ea, quæ interius aſſumuntur, derelinquam,cùm loquar de hydrope.

DE APOSTEMATE HEPATIS.

CAPVT XXIIII.

ATTENDE *quòd curatio apoſtematis hepatis eſt prohibere ne fiat, quòd ſi factum fuerit, eius cura uana eſt,*

& caſſa,

& caſſa, quoniam tunc cum hepate totum corpus ruit propter ipſum hepar eſſe membrum principale. Expertum igitur eſt ad principium generationis apoſtematis hepatis, quòd phlebotomia copioſa baſilicæ lateris dextri prohibet hepatis futurum apoſtema, ſemper præmiſſa uentris lenitione, ut cum caßia, uel cum clyſteri lenitiuo.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, quòd ſi tertia die poſt phlebotomiam aperiantur hæmorrhoides, citiſsimum iuuamentum apparebit in prohibitione generationis apoſtematis hepatis.

Ad idẽ, multũ valet in prohibitione generationis apoſtematis hepatis poſt phlebotomias factas ĩtercepta die vna, dare patiẽti infraſcriptã medicinã.

Recip. reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x. diacatholiconis unc. i. reubarbarum ſubtiliter incidatur cum ſpica, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & cum decoctione communi florum, & fructuum q. ſ. fiat potus, qui patienti detur in diluculo.

Ad idem, quoniam magna pars curationis apoſtematis hepatis futuri conſiſtit in apertione oppilationis ipſius hepatis, & in reſolutione materiæ facientis apoſtema in hepate, ideo expertum eſt, digerere materiam cum ſequenti ſyrupo, & eam eradicatiuè euacuare cum ſequenti medicina, multum conferre. Syrupus digerens materiam generantem apoſtema hepatis eſt talis.

Recip. Syrupi de cicorea, biſantini, acetoſi diarhodon, de endiuia cõpleti ana unc. ſ. aquarum lupulorum, cicoreæ, cuſcutæ ana unc. i. miſce pro una uice. continuet patiens ſyrupum iſtum per quinq; dies continuos, deinde eradicatiuè purget

get materiam ab hepate, tali pharmaco.

Recip. Electuarii de pſyllio, de dactylis ana drach.i. reubarbari electi drach.ii. ſpicæ gran.x. diacatholiconis unc.s. infundatur Reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi per x. horas, deinde fiat fortis expreſſio, & omnia ſimul cum decoctione communi florum, & fructuum q. ſ. diſſoluãtur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Purgato corpore cùm phlebotomia, tum pharmacia, & patiens cognouerit perſeuerantiam generationis apoſtematis hepatis, optimè expertũ eſt, ſi quolibet mane in diluculo ſollicitabit aſſumere quinque uncias infraſcripti liquoris, procul dubio curabitur ab apoſtemate hepatis futuro.

Recip. Reubarbari optimi & electi drach.i.s. aloës hepatici drach.ii. galangæ drach.i. aquæ cuſcutæ lib.iiii. ſacchari optimi unc.ii. bulliant omnia inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colatura uſui reſeruetur.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi patiens vtatur quolibet mane ante cibum per duas horas infraſcripta mixtura, ſanabitur ab apoſtemate hepatis.

Recip. Diarhodonis abbatis unc. iiii. Reubarbari electi ſubtiliter pulueriżati drach.ii. miſce cum ſyrupo de cicorea, fiat electuarium. doſis eſt drach. iii.

Ad idem, experientia compertum eſt, quòd ſi patiens vtatur infraſcriptis pilulis, tribus ſcilicet ante prandium per duas horas. & tribus ante cœnam, ſanabitur à futuro apoſtemate hepatis.

Recip. Trochiſcorum de ſpodio ſine ſeminibus acetoſæ, Trochiſcorum de reubarbaro ana drach.ii. ſubtiliter pul=

h ueri=

uerizentur cum ſyrupo biſantino, formentur pilulæ numero xxiiii.

Ad idem, quoniam materia indiget reſolutione, ex experientia comperimus, quòd ſequens fomentatio cum infraſcripto vnguento tollit generationem apoſtematis hepatis.

Recip. *Fœnugræci, ſeminis lini, ſeminis anethi, ſeminis acetoſæ ana unc.s. florum camomillæ, meliloti, abſinthii ana M.i.s. ſpodii, galangæ, ſpicæ, ſquinanti ana drach.ii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde cum ſpongia madefacta in prædicta aqua tepida, mane, & ueſperi fomentetur hepar, immediatè uerò poſt fomentationem ungatur regio hepatis cum ſequenti unguēto.*

Recip. *Olei camomillæ, olei ſpicæ, olei amygdalarum dulcium ana unc.iii. abſinthii ſicci, ſpicæ nardi ana drach.i. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem. Expertum eſt, quòd ſi patienti applicetur lana ſuccida intincta in oleo liliorum alborum, & oleo ſpicæ, curabitur ab apoſtemate futuro hepatis.

Ad idem, optimè expertum eſt, ſi patientis ſequens emplaſtrum hepati applicetur ipſum continuè mutando per diem naturalem, benè conferre.

Recip. *emplaſtri de meliloto, hyſſopi, ceroti, ana lib.s. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ, olei ſpicæ ana quantum ſufficit ad incorporandum, & conducendum emplaſtrum. Quòd ſi apoſtema generetur, tunc debes ſcire, quòd aut patiens morietur, aut tranſibit in hydropem. Quare de curatione hydropiſis modo dicturi ſumus.*

De hydrope. Cap. XXV.

Cvm hydrops ſit trium ſpecierum, à ſpiritu ſcilicet flatuoſo una, ab aqua inter cutem altera, à pituitoſa materia tertia naturæ rebelli in omnibus membris concentrata.

Quarum prima tympanites, Secunda aſcites, Tertia uerò hypoſarca nominatur. Ideo ad curationem hydropiſis à ſpiritu flatuoſo, compertum eſt, quòd hepatis confortatio, & ſui caloris uiuificatio eam curat.

Primo igitur procurabis hepatis confortationem, et ſpiritus flatuoſi reſolutionem cum ſequenti ſyrupo per ſeptem dies continuos.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi acetoſi, diarhodon, biſantini, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum Abſinthii, fœniculi, lupulorum ana unc.i. miſce, octauo uerò die in confortatione hepatis, & reſolutione ſpiritus flatuoſi, expertum eſt, ſequentem medicinam plurimum conferre.

Recip. Aniſorum, fœniculi, cartami ana drach.ii. agarici ligati in petia drach.iii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde coletur & cum colatura diſſolue reubarbari electi ſubtiliter pulueriza ti drach.ii. ſpicæ ſubtiliter pulueriʒatæ gran.x. ſoldanellæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach. ii. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem, & ex hac medicina tibi ſuccedet optimum iuuamentum.

Ad idem, ſic purgata materia, conſulo, ut utaris tanquam ſecreto infraſcripto puluere, cuius quolibet mane in diluculo drach.ij. dabis patienti, diſſolutam in aqua radicum ſambuci, quantum ſufficit.

Recip. Abſinthij ſicci, eupatorij ſicci, ſoldanellæ ſiccæ ana drach.ij. ſpicæ ſcrup.ij. pulverizentur omnia ſubtiliſsi= mè, & fiat puluis, qui exhibeatur, modo dicto.

Ad idem, & tene pro ſecreto, cōpertum eſt plurimum valere, & hydropem ventoſam ſanare, ſi euacuato corpore quotidie manè, & veſperi per duas horas ante cibum dentur patienti tres de infraſcriptis pilulis.

Recip. Trochiſcorum de aniſis, trochiſcorum de cappa= ribus ana unc.ij. reubarbari electi drach.iij. ſpodij drach.i. ſpicæ ſcrup.ij. ſubtiliter pulverizentur omnia, & cum ſuc= co abſinthij fiat paſta pilularum. doſis eſt, pilulæ iij. ex ſcru= pulis iij. confectæ.

Ad idem, & eſt expertum dare patienti quolibet mane per duas horas ante cibum mediam unciam infraſcriptæ mixturæ multum conferre.

Recip. Succi ireos unc.iij. galangæ, zedoariæ ana drach. ij. cinnamomi, garyophyllorum ana drach.s. ſoldanellæ unc. s. pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum melle deſpumato, quantum ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, compertum eſt, quòd ſi patiēti dentur drach.ij. infraſcripti pulueris mirabiliter conferre in hydropiſi ventoſa.

Recip. Vermium terreſtrium in umbra exiccatorū lib.s. ſed antea abluantur in uino albo potenti, galangæ drach.ij. aniſorum drach.i. pulverizentur omnia ſubtiliſsimè, & mo= do dicto exhibeatur patienti puluis iſte diſſolutus in aqua de= coctionis aniſorum & radicis Ireos.

Ad idem, optimè expertum eſt curare hydropē ventoſam, ſi patienti propinetur quotidie vna de infra-

infraſcriptis pilulis per tres horas ante lucem.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x. elaterij optimi drach. i. pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco ireos fiat paſta pilularum. & aduerte, quòd ſupradicta pilula non detur patienti febrem, neq; patienti debilitatē uirtutis, quoniam elaterium ſæuiſsima inducit accidentia, ut tremoris, uiolenti uomitus, & quandoq; epilepſiæ. Et mirabilem uidi effectum in curatione Hydropiſis uentoſæ, ſi quolibet mane in diluculo detur patienti infraſcriptus potus.

Recip. Aquæ radicū ebuli unc. ii. ſambuci unc. iiij. miſce. continuabis ſic potum iſtum per triginta dies continuos, & mirabile iuuamentum reperies.

Ad idem, expertum eſt, immo ſecretum, ſi patiens regatur infraſcripto remedio citiſsimè curabitur ab hydrope ventoſa, videlicet, ſi mane in ortu auroræ, capiat pilulam unam de infraſcriptis pilulis unius ſcrup. demum poſt tres, uel quatuor horas applicet toti uentri tumido infraſcriptum antidotum. Pilula hæc eſt.

Recip. Pilularum aggregatiuarum ſcrup. ij. Elaterij optimi gran. iiij. miſce: & fiant pilulæ numero tres. Antidotus talis eſt.

Recip. Vrinæ pueri non polluti lib. i. ſalis nitri præparati drach. vi. bulliant unica forti ebullitione inſimul ad ignem palearum uſq; ad conſumptionem tertiæ partis urinæ. Deinde cum prædicta urina calida diluatur uenter ſeu aluus, forti ſemper facta frictione cum manu, et ex hoc uidebis iuuamentum optimum in hydrope uentoſa.

Ad idem, præeuacuato corpore, ſublime remedium eſt ſequens.

Recip. Stercoris caprini, bouini ana lib.i. exiccentur in furno uſq; adeo ne comburantur. Deinde ſubtiliter pulueri-zentur, & pulueres incorporentur cum ſucco abſinthii, & cum oleo rutaceo quantùm ſufficit, adeò quòd fiat ſimile lini-mento. Demùm illius certa quantitas extendatur ſuper pa-num lineum, & calida uentri applicetur, cum ibit patiens dormitum. mane uerò ſequenti diluat ſibi uentrem cum ſe-quenti uino calido.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib.iiij. ſaluiæ, ro-ris marini ana M.i. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem quartæ partis uini, & cum dicto uino fiat ut ſupra dictum eſt. Diluto uerò uentre ſtatim patiens capiat bolum infra-ſcriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc.i. aromatici roſati, tria ſanda-lorum, diarhodonis abbatis ana unc.s. miſce cum melle roſa-to, & fiat electuarium.

Ad idem, & bene expertum, ſi fomentetur al-uus patientis cum ſequenti ſacculo calido multum conferre.

Recip. Cimini, aniſorum, milij, florum camomillæ, meli-loti, ſalis communis ana M.i. furfuris groſſi M. ij. Cale-fiant omnia iſta in uaſe ſtagnato, demum irrorentur cum ui-no albo optimo, & in ſacculo reponantur, & dictus ſaccu-lus uentri applicetur.

DE HYDROPE ASCITE.

AD Hydropem aſcitem compertum eſt ex ex-perientia phlebotomiam, & quemlibet alium mo-dum euacuationis ſanguinis ægrum interficere. Quapropter conſulo, quòd in Aſcite, ſicut neq; in alia

in alia ſpecie hydropiſis medicus non ſit audax ſuper phlebotomiam: ſed in primis compertum eſt, quod confortare hepar, & digerere materiam peccantem, & ipſam digeſtam euacuare eſt ualde conueniens. Continuet igitur à principio patiens diebus ſeptem continuis infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum Reubarbaro, biſantini, acetoſi, diarbodon ana unc.s. aquarum cuſcutæ, abſinthii, capillorum ueneris ana unc.i.miſce, & detur patenti caldus in aurora. Et expertum eſt, et Medicus hoc debet bene obſeruare in cura Aſcitis, quòd quolibet die aſſumptionis prædicti ſyrupi ſtomacho ieiuno in mane ſequens clyſtere multùm confert.

Recip. Soldanellæ M.i.s.mercurialis, florum camomillæ, foliorum maluæ ana M.i. Aniſorum, ſœniculi, carui, dauci ana M.i.bulliant omnia in ſufficienti quantitate, aquæ, uſque ad conſumptionem medietatis aquæ, & de colatura.

Recip. lib.i. olei rutæ unc.iii. benedictæ unc.i. electuarii de baccis lauri drach.i. uitelli oui numero.i. ſalis communis drach.iii. ſacchari rubei unc.i.s. & imponatur clyſtere, eo enim non ſolum euacuatur aqua citrina faciens aſcitem, ſed & ſoluitur uentoſitas, quæ ſemper iungitur aquoſitati, & eſt cauſa doloris ipſius hydropici. Continuatis ſyrupis cũ his clyſteribus per vii. dies, octauo die purgetur aqua citrina cum ſequenti medicina.

Recip. Eupatorii, omnium florum cordialium ana M.s. Agarici ligati in petia drach.i.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ cuſcutæ, uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde cum colatura diſſolue diacatholiconis drac.vi. Reubarbari electi drach.ii. ſpicæ gran.x. pulueriæntur pulue-

rizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur per horam ante lucem. et ſcias quòd hac medicina non ſolùm euacuatur aquoſitas inter cutem: ſed uirtus hepatis naturalis conforta tur, & eius oppilatio tollitur, quæ ſunt neceſſaria in curatione aſcitis. Et aduerte quòd in Aſcite. & etiam in alia ſpecie hydropiſis cauere debes à medicinis fortiter, & laborioſè euacuantibus, quemadmodum eſt ſcãmonea, coloquintida, elleborus, elaterium, electuarium de pſyllio, & ſimilia, quoniam euacuando debilitant multùm uirtutem naturalem hepatis, quæ eſt ſatis debilitata ex ægritudine. Quòd ſi plerunq; fueris uſus prædictis medicinis poſt euacuationem earum cõpletam debes ſemper attendere cõfortationi uirtutis hepatis cũ bis, quæ infrà dicemus, aliter enim faciendo uirtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco caderet, & totum corpus rueret.

Ad idem, poſt euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquoſitatis citrinæ expertum eſt, ſi bis in ſeptimana detur patienti Aſcitem ſequens potus, deo uolente ſanabitur.

Recip. *Aquæ hordei, decoctionis radicum ireos unc. iiii. mellis roſati unc. i. ſoldanellæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach. ii. uel. iii. ſecundum tollerantiam uirtutis patientis, imò uſq; ad unc. s. poteris dare, ſi præcedens doſis non completè operata fuerit, miſce, & fiat & potus, qui patienti detur calidus modo dicto, & attende, quòd ſi patiens per menſem uſque ad quadraginta dies continuabit dictum potum, indubitatò ſana bitur. & ſcias quòd ſoldanella ultra hoc quòd euacuat aquã citrinam, habet proprietatem confortandi hepar.*

Ad idem, ubi patiens non aſſumeret ſupra dictum potum, expertum eſt aſſumere ſemel in ſepti

mana

mana infraſcriptum potum multùm conferre.

Recip. Succi ireos quantum capit media teſta oui, mellicrati, unc.iiii. reubarbari electi ſubtiliter puluerizati drac. s. miſce, qui exhibeatur calidus patienti in diluculo, & uidebis mirabilem experientiam exiſto potu.

Ad idem, conſulo ut alternis diebus, in quibus patiens non aſſumeret aliud ſolutiuũ per duas horas ante cibum ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptam pilulam continuando per tres dies tantùm.

Recip. Pilularum aggregatiuarum ſcrup.i.elaterii, reubarbari electi ana gran.i.s. miſce cum ſyrupo biſantino, fiat pilula una, quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & eſt ſecretum, non reuelandum, niſi amicis, ſi bis in ſeptimana dabitur patienti aſcitem unc. s. infraſcripti ſecreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

Recip. Eupatorii, cuſcutæ, paſſularum, liquiritiæ, mirobalanorum citrinorum ana unc.s. radicum apii, fœniculi, capparis, agarici, ana unc.i.hæc omnia groſſo modo contuſa, coquantur uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis lib.s. ſacchari unc. iiii. iterum bulliant uſq; ad denſitatem mellis. Deinde adde reubarbari electi drach.i.turbith gummoſi drach.ii. foliorum mezereon infuſorũ in aceto drach.i.s. diagridi correcti ſcru. ii. ſpicæ, zinziberis ana drach.s. ex his omnibus fiat electuarium ſecundum artem, & aduerte bene quòd maior doſis eſt unc.s. ſed tuus conſuetus modus ſit minus dare, ſecundum tamen quod uidebis ex eo debilem uel fortem euacuationem, & uidebis ex iſto electuario mirabile iuuamentum.

Ad idem, bonam experientiam inuenies, ſi quolibet

libet mane per quindecim dies cõtinuos dabis patienti aſcitem in diluculo tres de ſequentibus pilulis,& immediatè poſt bibat infraſcriptũ ſyrupum.

Recip. Trochiſcorum de eupatorio, Trochiſcorum de abſinthio ana drach.ij. Trochiſcorum de reubarbaro, Trochiſcorum de lacca ana drach.i. pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ numero. 36.

Syrupus eſt talis.

Recip. Syrupi de cichorea ſine reubarbaro, de endiuia compoſiti, acetoſi, diarhodon ana unc.s.aquarum abſinthii, fœniculi, cichoreæ ana unc.i.miſce.

Ad idem, conſulo, vt quolibet mane & veſperi ante cibum per tres horas patiens capiat de ſequenti electuario vnc.s. & in curatione hydropiſis videbis optimum effectum.

Recip. Diacurcumæ unc.ij. diarhodonis abbatis unc.ii.s. miſce cum ſyrupo de endiuia fiat electuarium, imò conſulo tanquam optimum, & expertum, ſi detur patienti ſolùm diacurcuma,non inueniet par in aſcite.

Ad idem, non debes negligere vſu quotidiano confortare virtutem hepatis cum infraſcripto vnguento, manè, & veſperi inungendo regionem hepatis.

Recip. Vnguenti ſandalini unc.i.olei ſpicæ, olei camomillæ ana unc.s.miſce.

Ad idem,expertum eſt ex experientia, ſi patiens vtatur infraſcripto vnguento, manè, & veſperi vngendo totam aluum optimè conferre.

Recip. Vnguenti aragon, unguenti agripæ,unguenti marciaton ana unc.i.miſce, & fiat unguentum.

Ad idem,

Ad idem, ex experientia compertum eſt, multùm conferre ſequens vnguentum.

Recip. Succi ireos, ſucci ebuli, ſucci radicum ſambuci ana unc.i. ſucci cyclamini unc.s. cardamomi, calami aromatici, hyſſopi ana drach.ij. pulnerizentur pulnerizãda, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum eſt, optimè conferre, ſi totam aluum inungamus cum ſequenti oleo.

Recip. Terebentinæ lib.i. Thuris, maſticis, mirrhæ ana drach.ij. laudani drach.i. nucis muſcatæ, garyophyllorum, galangæ, zedoariæ ana drach.i.s. ſucci ebuli, ſucci cucumeris aſinini ana unc.i. puluerizentur puluerizanda, & omnia ſimul miſceantur, & in alembico ponantur, & diſtilletur oleum, & eſt ſecretiſsimum, non ſolùm ad tollendum tumorem uentris in aſcite, ſed etiam ad tumorem pituitoſum cuiuslibet alterius membri corporis hominis, & eſt mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à cauſa frigida.

Ad idem, expertum eſt multùm conferre ſequẽs linimentum, ſi cũ eo inungatur tota aluus, demum ſuperpõnatur lana ſuccida.

Recip. Aquæ ardentis lib.i. olei rutæ, olei diſtillationis Terebentinæ, olei amygdalarum dulcium ana unc.v. butyri recentis unc.iij. olei de caſtoreo, de euphorbia ana unc.i.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ lento igne uſq; ad conſumptionem aquæ. Deinde adde ſucci ireos unc.ij. ſucci lapatij acuti unc.i. iterum bulliant unica ebullitione, & cum eo liniatur tota aluus.

Ad idem, compertum eſt optimè valere ſequens emplaſtrum.

Recip. Herbæ pauarellæ lib.v. abſinthii uiridis, rutæ uiridis,

ridis, camomillæ uiridis, hyſſopi uiridis, praſsi uiridis ana lib.ii. butyri recentis lib.s.mellis lib.viii. bulliant omnia inſimul lento igne uſq; ad omnium bonam decoctionem, deinde adde ſtercoris bouini exiccati, & ſubtiliter pulverizati lib. i. puluerum galangæ, zedoariæ ana drach.s. olei rutæ unc. iii.miſce, & omnia inſimul bene incorporentur, quouſque fiat forma emplaſtri, quod mané, & ueſperi calidum applicetur toti aluo.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi patiens fomentetur cum ſequenti fomentatione, ſcilicet aluus illius, multùm conferre.

Recip.*Betonicæ, ſaxifragiæ, celidoniæ ana M.ii. centaureæ utriusq;, hyſſopi, agrimoniæ, foliorũ mezereon ana m.s. florum camomillæ, meliloti, aniſorum, fœnugræci, ſeminum lini ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate uini albi odoriferi uſq; ad conſumptionem quartæ partis uini, deinde igniatur lapis marchaſitæ magnæ, & loco marchaſitæ ſi non habeatur, pone ſpumam ferri, uel lapidis molendini, & tunc iſto ingenio facto, ubi foramen in aſſere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydropem fomentetur aluus. & hæc de hydrope aſcite, & c.*

DE ICTERITIA CITRINA.
CAPVT XXVI.

AD ICTERITIAM *citrinam à principio.i.ſpatio quatuor dierum, compertum eſt phlebotomiam baſilicæ lateris dextri, eam optimè curare, quòd ſi ipſa antiquata foret, nullatenus fieri debet, quoniam patiens repente caderet in hydropem. Facta quidem phlebotomia expertum eſt, quòd ſi patiens regatur ſequenti digeſtione materiæ, ſequentiq; purga-*

purgatione, excuſabitur Medicus ab ulteriori operatione.

Syrupus digeſtiuus in Icteritia citrina talis eſt.

Recip. Syrupi biſantini, de lupulis, de endiuia ana unc.s. aquarum lupulorum, ſeminum communium frigidorum, fœniculi ana unc.i.miſce, & cum ſyrupo infundatur per noctem ſcrup.i. Reubarbari electi, cum duobus granis ſpicæ, ipſis puluerizatis, & in petia ſubtili ligatis. qui ſyrupus cõtinuetur per ſeptem dies continuos in diluculo. Octauo uerò die detur patienti per duas horas ante lucem infraſcripta medicina.

Recip. Diacatholiconis unc.s. electuarij roſati Meſue drach.i.s. Reubarbari electi drach.i.s. ſpicæ gran.vij. electuarij de pſyllio drach.i.s. infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio, & omnia ſimul cum decoctione communi f. & fr. diſſoluantur & fiat potus. Facta euacuatione ad idem compertum eſt, & ſecretum, dare patienti quolibet mane ſtomacho ieiuno drach.i.s. infraſcripti pulueris mirabiliter conferre, & Icteritiam ipſam ſanare cõtinuando per quindecim dies continuos.

Recip. Vermium terreſtrium in umbra exiccatorũ prius cum uino præparatorum unc.ij. Reubarbari electi drach.i. ſtercoris canis exiccati unc.s. omnia ſubtiliter puluerizentur, & fiat puluis ſubtilis.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, ſiue Icteritia proueniat à cauſa antecedente intrinſeca, ſiue primitiua extrinſeca, ſicut contingit in vtentibus fortiſsimo exercitio, uel nimio coitu, ſi ipſi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infraſcriptum potum.

Recip

Recip. Marrubii unc.ii.lupulorum unc.i.radicum bugloſſæ, radicum enulæ, radicum eupatorii ana drach.s. Reubarbari groſſo modo inciſi drach.i.ligni aloës drach.i.s. bulliant omnia in lib.iii.uini albi potentis, & odoriferi, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur ſine expreßione, & de prædicto uino.

Recip.unc.ii.s. ſacchari albißimi drach.ii. miſce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum iſto enim uidebis quàm citißimè icteritiam citrinã curari. Et nota quòd ſi fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus, in aqua endiuiæ, & in eadem doſi.

Ad idem, compertum eſt experientia, quòd ſi patiens manè, & veſperi ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infraſcriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

Recip. Trochiſcorum de ſpodio drach.iii.reubarbari electi drach.i. pulueris uermium terreſtrium drach.i.s. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſyrupo de praßio fiant pilulæ numero 36.

Ad idem, expertum eſt, hoc quidem plurimum valere non ſolum in icteritia citrina, verùm & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione, dare, ſcilicet patienti quolibet mane ſtomacho ieiuno, infraſcriptum potum.

Recip. Vrinæ pueri non polluti, complexionis ſanguineæ, & bene robuſti unc. v. ſacchari albißimi unc.s. miſce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in Icteritia, & in hydrope continuetur per menſem, & uidebis optimam experientiam.

Ad idem, ualet ſi ſequens epithima manè, & ueſperi

ſperi epithimabis totam hepatis regionem.

Recip. *Aquæ roſatæ unc.iiii. acetoſæ, hepaticæ ana unc. iii. aquæ abſinthii unc.iiii. aquæ ſolatri unc.iii. ſpecierum ceroti Tria ſandalini unc.i. ſpodii drach.i.s. ſpicæ ſcrup.s. aceti fortiſſimi, unc.iii. miſce pro hepate.*

DE COLICA, ET ILIACA PASSIONE. CAPVT XXVII.

CVM *plerunq; colica, & Iliaca paſſio ſint in aliquibus morbi longi, in aliquibus uerò morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis: primum erit præſeruationis à colica, et iliaca: ſecundum uerò cum rationis colicæ, & iliacæ actu affligentis. Quò ad caput primum compertũ eſt ex experientia, quòd ſi aliquis utatur bis in anno ſequenti digeſtione in materia cum infraſcripto ſyrupo, eiuſdemq; materiæ purgatione cum infraſcripta medicina, non cadet in paſſionem colicam uel Iliacam. in tempore igitur ueris, & autumni per vii. dies continuos utatur ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Radicum galangæ, radicum zedoariæ ana drach. ii. radicum enulæ, radicum bugloſſæ, radicum borraginis ana unc.i. aniſorum, carui, dauci, ana drach.iii. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionẽ tertiæ partis. Deinde colentur, & colaturæ adde cinnamomi electi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis, ana drach.i. rumpantur groſſo modo ſpecies, & iterum bulliant unica leui ebullitione. Demum coletur facta forti expreſſione, & cum ſaccharo, uel melle deſpumato quantum ſufficit fiat ſyrupus de quo.*

Recip. *unc.ii. aquarum fœniculi, abſinthii, betonicæ ana unc.i. miſce, octauo uerò die capiat patiens infraſcriptam medicinam*

dicinam per duas horas ante lucem.

Recip.Benedictæ ſimplicis drach.ij. Diacatholiconis *unc. s. electuarij de dactylis drach.i.s. electuarij de baccis lauri drach.i.miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis aniſorum, & fœniculi, quantum ſufficit.* Hac *euacuatione facta, ſiue uernali, ſiue autumnali tempore, conſulo, quòd patiens bis in menſe in præſeruatione à colica utatur tribus de ſequentibus pilulis.*

Recip.Pulpæ coloquintidæ drach.ij.ſcammoneæ præparatæ drach.i.aloës loti ſcrup.iiij.aniſorũ, cartami, fœniculi, ana drach.ij.mirobalanorum citrinorum drach.i.s. Reubarbari electi drach.i. ſpicæ, zinziberis, ſalis gemmæ ana gran. vi.Turbith boni, & gummoſi drach.ij.s. puluerizentur omnia, & cum ſucco abſinthij fiat paſta pilularum. Doſis eſt ſcrup.i. in tribus pilulis, & experientia uidebis, quòd quilibet patiens Colicam, aut Iliacam, præſeruabitur à caſu futuro in utranque.

Ad idem, compertum eſt, imò mihi ſecretum, quód ſi aſſuetus pati colicam, aut iliacam, bis in ſeptimana capiat in diluculo infraſcriptum bolum, certè ſeruabitur ab illis ſine dubio.

Recip. Iuſtini optimi drach.ij. zucchari roſati drach.i. miſce, & cum ſaccharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, ſecretum eſt, à me bene expertum in præſeruatione à colica, ſi patiens bis in ſeptimana ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum.

Recip.Vini albi potentis, & odoriferi unc.ij. Nucis muſcatæ, garyophyllorum ana drach.s. galangæ drach.i. rumpantur ſpecies groſſo modo, & per noctem infundantur in uino

uino prædicto. Demum mane cum modico ſacchari albi patienti exhibeatur.

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione ab utraque affectione, ſi patienti detur infraſcripta cō fectio ſtomacho ieiuno, de mane ſuperbibendo hauſtum uini maluatici. Quòd ſi timor fuerit de hepatis caliditate uel febre, ſuper ipſam bibat tantundem de aqua Endiuiæ.

Recip. *Specierum aromatici roſati, ſpecierum diagalangæ, pul. diadraganti frigidi ana drach. ii. ſacchari optimi quā tum ſufficit diſſoluti in aqua menthæ, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.*

Expertum eſt ad idem, & ſecretum, quòd ſi patiens capiat infraſcriptam confectionem ſtomacho ieiuno, nunquam cadet in Colicam uel Iliacam paſsionem.

Recip. *Corticum raphani groſſo modo excorticati lib. ii. mellis albi lib. iiii. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem medietatis mellis. deinde adde pulueris cinnamomi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis, piperis nigri ana drach. ii. miſce, & omnia in uaſe recondantur, & quolibet mane capiat patiens unc. s. de dictis corticibus.*

Ad idem, expertum eſt optimè ualere in torſionibus inteſtinorum, ſi patienti pluries detur infraſcriptus potus.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium recentis iulebizat cum ſaccharo unc. i. aquæ ardentis drach. ii. aquæ camomillæ unc. i. miſce, & detur patienti modo dicto, & reperies ipſum nunquam moleſtari à doloribus ſtomachi, uel inteſtinorum.*

Ad idem, & præſertim cum patiẽs fuerit in actu doloris colici, ſeu iliaci, compertum eſt ſequentem medicinam mirabiliter conferre.

Recip. electuarij de dactylis unc.s. philonij romani drac. i.s. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris ſtomacho ieiuno. Et nota quòd hanc medicinã potes exhibere patienti urgente neceßitate ante digeſtionem materiæ.

Ad idem, ſtante doloris vehementia, ſine aliqua reprehenſione poteris exhibere infraſcriptum puluerem, & videbis ægrum ab eo ſubitò ſanari.

Recip. Foliorum mori celſi albi exiccatorum in umbra drach.i.s. corticum raphani oxiccatorum in umbra drach.i. oßium meſpilorum drach.i.s. miſce, & ſubtiliter pulverizentur & patienti dentur drach.ij. prædicti pulueris cum uino albo odoriſero, & eſt præſentaneum remedium, optimè conferens in colica.

Ad idem, & eſt expertum in breuiſsimo tempore huiuſmodi doloris remoueri, ſi patienti detur infraſcriptum medicamentum diſſolutum in aqua menthæ.

Recip. Athanaſiæ Nicolai *drach.i.s. pulueris confectionis eleſcoph drach.iij. miſce, & diſſoluatur in uino potenti, & qualibet hora doloris detur patienti.*

Ad idem, & eſt expertum per me, cum quo curaui repente omnes inteſtinorũ dolores dare.ſ. patienti infraſcriptum bolum qualibet hora doloris, melius tamen eſt, ſi exhibeatur ſtomacho ieiuno.

Recip. Diagalangæ, diabugloſſati ana drach.ij. philonij romani ſcrup.iiij. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, expertum in omni dolore inteſtinorũ, ſed maximè valet in dolore renum, & à uentoſitate, & a calculo.

Recip. Vini albi potentis unc.viij.galãgæ, cinnamomi, nucis muſcatæ ana drach.s.bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem medietatis uini, deinde colentur, & colaturæ adde aquæ endiuiæ unc.ij. confectionis eleſcoph unc.s. & detur patienti. Et nota quòd ſi febris adeſſet, dabis confectionem eleſcoph ſolam diſſolutam in iure pulli.

Ad idem, & eſt expertum.

Recip. Corticum raphani unc.i.infundantur in unc.vi. uini albi odoriferi per quatuor horas, & cum modico ſacchari patienti dabis.

Ad idem, pro ſecreto optimè valet in colica, & iliaca, & eſt, dare patienti quolibet mane vnc.vi.iuris galli antiqui ſub ſequenti forma conditi.

Recip. Galli antiqui trium annorum ad minus numero.i. interimatur eo præciſè modo, quo diximus in capite de Aſtmate & in uentre illius ponantur infraſcripta.

Recip. Aniſorum, carui, dauci, ameos, polypodij quercini, carthami, ana drach.i. pulueris oſſium meſpilorũ drach.i.s.enulæ unc.s.galangæ, radicum zedoariæ ana drac.i. tartari uini albi, unc.s.omnia inſimul contundantur mediocri cõtuſione, & bulliat gallus, eo præciſè modo, quo dximus de aſtmate, & de prædicto iure galli dentur patienti unc.vi.& unc.i. oxymellis ſimp. quolibet mane in diluculo, & uidebis optimum remedium in doloribus inteſtinorum, & etiam eſt expertum.

Ad idem, non exiſtente febre, optimum remediũ eſt dare patienti in hora doloris infraſcriptũ potũ.

Recip.Vini maluatici unc.ii.Eliſir uitæ drach.i.miſce,& detur patienti. Cuius Eliſir deſcriptionem dabo in fine huius capitis.

Ad idem, experimentum eſt mirabile, ſi in hora doloris abſque febre detur patienti infraſcriptus potus.

Recip.uini maluatici optimi drach.ii. olei uitrioli Romani optimi drach.s.miſce, & fiat potus.

Ad idem, expertum eſt, & bene confert, ſi patienti detur quolibet mane ſtomacho ieiuno infra ſcriptus bolus, curat enim dolorem, & præſeruat ab eo.

Recip. Mithridati optimi, uel theriacæ optimæ magnæ drach.i. ſacchari roſati drach.ii.miſce, & detur patienti.

Ad idem,& eſt expertum, ſi patienti detur in hora doloris ſequens potus.

Recip. Aquæ diſtillationis florum geniſtæ, aquæ diſtillationis lapularum uiridium inuentarum in frumentis ana unc. ii. ſacchari optimi unc.i. miſce, & detur patienti.

Expertum eſt,& ad idem, de quo debetis recordari in actu doloris dare infraſcriptum potum.

Recip.Olei amygdalarum dulcium recentium unc.iiii. ſacchari unc.s.nucis muſcatæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach.i.miſce, & dato patienti.

Ad idem, optimum eſt dare patienti infraſcriptum bolum, in hora doloris, & ante, & poſt in præſeruatione.

Recip. Terebentinæ optimæ unc.s. benedictæ ſimplicis drach.ii.miſce, & fiat bolus, qui patienti detur qualibet hora doloris.

Ad

Ad idem, ſequens clyſtere expertum eſt, valere optimè.

Recip. *Vini albi potentis, olei communis ana unc.v. butyri recentis unc.iiij.uitelli oui numero.i. ſalis cõmunis drac. iij. ſacchari rubei unc.i.s.miſce, & tepidum imponatur*. Et *nota quòd antequàm te applices curæ colicæ uel iliacæ procedere debes cum enematibus, quoniam per enemata ſecura & optima fit eorum curatio: cum uerò enemata non ſufficerint, tunc uiam habebis ad ea quæ per os aſſumuntur*.

Ad idem, ſequens enema fortius eſt, & cum eo colicam ſepius curaui.

Recip. *Vini albi potentis unc.xiij.butyri recentis unc.iiij olei communis unc.vi.aniſorum,anethi, fœniculi, carui,dauci,ameos, carthami ana drach.ij.miſce, & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis uini, deinde coletur, & colaturæ adde mellis roſati unc.ij. ſacchari rubei unc.i.s. ſalis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem, vbi dolor eſſet vehemens præcedentibus alijs clyſteribus expertum eſt, & ſecretum non ſtante febre ſequens enema colicam, & iliacam curare.

Recip. *Vini albi potentis lib.i.s.aquæ ardentis unc.ij. bulliant ſimul uſq; ad conſumptionem aquæ, deinde cum ſolo uino tepido fiat clyſtere*.

Ad idem, familiare, & domeſticum eſt ſequens clyſtere, quod ſecundum plurimum debet exhiberi à principio morbi.

Recip. *florum camomillæ, foliorũ maluæ, mercurialis, ana* M.i.*aniſorum, pulegii, calamenti, fœniculi, ana* M.s. *furfuris groſſi ligati in petia unc.i.s. bulliant in ſufficienti quantitate*

aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, & de colatura.

Recip. *lib.i. olei communis unc.iii.benedictæ unc.i. bieræ pigræ unc.s. ſacchari rubei unc.i.s. ſalis communis drach.ii. uitelli oui numero.i. miſce, & fiat clyſtere quacunque hora doloris.*

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere.

Recip. *Supraſcriptæ decoctionis unc.x.electuarii de baccis lauri, electuarii de dactylis ana drach.ii. benedictæ drach. vi.olei liliorū alborū un.iii.de reliquis ut ſupra fiat clyſtere.*

Ad idem, aliud expertum eſt ſequens clyſtere.

Recip. *prædictæ decoctionis lib.i.bieræ logodionis drac. vi. benedictæ unc.i. olei rutæ unc.ii. de reliquis modo dicto miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere vbi alia non contulerint, & vehemens neceſsitas fuerit in ſedatione doloris.

Recip. *Olei rutæ unc. viii. olei de caſtoreo unc.iii. philonii romani drach.ii. benedictæ unc.i. de reliquis ut ſupra excepto quòd modiciſsimè de ſale debes imponere, ut uirtus philonii poſsit in aluo morari, & fiat clyſtere.*

Ad idem, optimum eſt, & præcipuè vbi colica vel iliaca fuerit cum retentione fæcum.

Recip. *Pinguedinis gallinæ unc.iiii. electuarii de baccis lauri drach.iii.de reliquis ut ſupra miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idē, expertum eſt ſequens clyſtere, quo ſemper bene me habui.

Recip. *Fuſtorum alliorum ſiccorum M.ii.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis & de colatura.*

Recip. *lib.i.bieræ pigræ drach.vi. de reliquis ut ſupra, et*

iniiciatur

inijciatur clyſtere tepidum.

Ad idem, elegantiſsimum remedium, & ſubito auferens dolorem eſt ſequens enema.

Recip. *Aquæ thermarum ex ſulphure uel allumine, ſiue aquæ Poretæ, uel de Abano lib.ij. aniſorum, florum camomillæ, abſinthij, menthæ ana M.i. bulliant inſimul uſq; ad cõſumptionem medietatis aquæ, & de colatura.*

Recip. *lib.i. olei camomillæ unc.iij. benedictæ unc.i. de reliquis ut ſupra, & fiat clyſtere.*

Ad idem, experientia compertum eſt in colica, & iliaca paſsione, ſequens unguentum mirabiliter conferre, & eſt apud me ſecretum.

Recip. *Olei de caſtoreo, olei liliorum alborum, olei rutæ, olei de cheiri ana unc.iij. ſucci althææ, ſucci artemiſiæ ana unc.iiij. aquæ ardentis unc. vi. bulliant omnia inſimul uſq; ad conſumptionem aquæ. Deinde adde nigellæ, maſticis, cardamomi, galangæ ana drach.i.s. piperis, garyophyllorum, nucis muſcatæ, ligni aloës ana drach.i. pulverizentur hæc omnia ſubtiliter, & iterum lento igne bulliant, & cum modico ceræ fiat unguentum molle, cum quo locus doloroſus inungatur, & lana ſuccida tepida ſuperponatur, & cum iſto unguento uidebis mirabilem effectum.*

Ad idem, familiaris fomentatio conferens optimè, hæc eſt.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi, ſeminum lini ana M.i. abſinthij, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani ana M.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ. Deinde manè, & ueſperi, fomentetur, locus, quem locum fomentatum immediatè poteris inungere cum prædicto un-*

guento, & optimum eſt remedium.

Ad idem, & à me ſæpius expertum fomentare locum doloroſum ſequenti fomentatione.

Recip. *Terebentinæ lib.i. butyri recentis lib.s. olei communis unc.iiij. croci drach.i.s. miſce, & cũ filtro madefacto in dicto liquore calido locum fomentabis, & in hora doloris, & in præſeruatione à dolore.*

Ad idem, eſt expertum, ſi locus doloris emplaſtretur cum ſequenti emplaſtro.

Recip. *Parietariæ uiridis lib.iii. mellis lib.ij. uini maluatici lib.i. olei lib.s. bulliant inſimul omnia uſq; ad decoctionem parietariæ. Deinde parietariam ipſam loco dolenti calidam apponito, ad modum emplaſtri. Expertum eſt etiam multum conferre, præcipuè præcedentibus enematibus madefacere in aqua ardenti calida, & loco dolenti applicare, & dolorem tollit. Idem quoq; tibi ſuccedet, ſi locum doloroſum inunxeris cum oleo de uitriolo romano. Ad idem, & eſt expertum ubi alia non contulerint remedia, ponere patientem ab umbilico infra in balneo olei communis calidi, & in eo immorari per horam, uel minus, ſecundum quod æger potuerit. Deinde ipſo exeunte ex balneo fiat illi clyſtere immediatè ex prædicto oleo calido cum melle roſato ponderis unc.ij. cum uno uitello oui, & ſalis drach.ij. Ad idem expertum eſt, & in omni tempore poteſt fieri, applicare ſcilicet uentoſam magnam umbilico, & eſt de optimis remedijs in torſionibus inteſtinorum.*

Recepta optima, qua Pontifex maximus Clemẽs ſeptimus vſus fuit in ſui vltima ægritudine.

Recip. *Maſticis, thuris maſculi, macis ana lib.s. galangæ, zedoariæ ana unc.iiij. garyophyllorum, cinnamomi, xilobalſami,*

ſami, carpobalſami ana unc.ij. zinziberis, cardamomi, piperis longi, piperis nigri ana unc.s.turbith,agarici, reubarbari ana drach.ij.radicum indiuiæ, radicum bugloſſæ,borraginis ana M.ij.betonicæ,iuæ, florum ſticados Arabici, maioranæ, ſaluiæ,roris marini ana M.s.omnia inſimul groſſo modo contundantur, & ponantur in centum libris uini albi potentis, & odoriferi, & ſic per tres dies continuos ſtent in infuſione: deinde cum forti expreßione coletur uinum, quod uinum ſubitò ponatur in alembico, & diſtilletur aqua uitæ. Demum.

Recip. Sanguinis humani corporis ſani bene carnoſi lib.i. ponantur in aqua diſtillationis primæ, & iteratò ponatur in alembico, & diſtilletur aqua, & ſic procede diſtillando uſq; ad nouem uices diſtillationis. Demum.

Recip. Foliorum auri finißimi & optimi num. 100. foliorum argenti finißimi num. 50. hyacinthorum, ſmaragdorum, rubinorum, granatorum, utriuſq; margaritarum, corallorum rub. roſarum rub. ana drach.i.s. muſci optimi drach.s. miſce. Et omnia pulverizanda pulverizentur, & ponantur in aqua uitæ ultimò diſtillata, & ſtent in infuſione per diem naturalem. deinde omnia ponantur ſimul in alembico, & decima uice diſtilletur aqua lento igne, quæ aqua recondatur in uaſe uitreo groſſo, bene obturato, quoniam aliter tota aqua converteretur in ſpiritum, & exhalaret. Quæ aqua ad omnes frigidas ægritudines per intus, & per extra, mirabiliter confert, ſi illius drachma uel guttæ.iiij. cum modico uini albi odoriferi capiantur. Quòd ſi ægritudo eſſet calida, et non eſſet febris, ut in doloribus pendentibus à materia calida, eam dabis aquæ endiuiæ permixtam, qualibet hora doloris. Et nota quòd cùm iſta aqua uidebis miraculum, ſi in morbis

in extre-

in extremo debilitaretur ægri uirtus, ſi patienti talem debilitatem uirtutis dabis quinque uel ſex guttas aquæ prædictæ cum modico uini odoriferi, & ſtatim uidebis uirtutem releuari. & crede mihi, quòd in peſtilentia nihil tutius eſt, & nihil magis hominem defenſat à morbo epidimiali, quàm iſta aqua: quæ ſi in temporibus peſtilentiæ, & in locis, quolibet mane ante exitum domus biberit quis quinque uel ſex guttas prædictæ aquæ, uel cum uino potenti, uel cum aqua endiuiæ. uel ſi cum octo uel decem guttis per ſe, uel cum uino mixtis abluat quis ſibi nares intus, extráq;, & totam faciem, optimè à peſtilentia ſecurabitur, & cum iſto auxilio in peſtilentia ſemper benè me habui, & reperi. Valet etiam in *Apoplexia, & in* Epilepſia, *diluendo collum, & nucham.* Et *nominatur hæc aqua* Eliſir *uitæ* Benedicti.

DE FLVXV VENTRIS CHOLERICO, ſcilicet diarrhœa cholerica.

CAPVT XXVII.

AD DIARRHOEAM *cholericam expertum eſt, et maximè obſeruandum in actu practico, quòd phlebotomia baſilicæ à principio diarrhœæ cholericæ ipſam curat, exiſtente corpore fortis roboris, benè carnoſi, & denſorum muſculorum.*

Ad idem, expertum eſt ſequens enema multum conferre in diarrhœa cholerica.

Recip. *Aqua decoctionis hordei torrefacti lib.i. ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.i. miſce, & fiat clyſtere. & recordare quòd in enematibus ad fluxum uentris non conuenit ponere ſal, propter eius mordacitatem, & acuitatem.*

Ad idem, poſt enema compertum eſt à princi-

pio,

pio, ſi eſt fluxus cholericus ſequentem medicinam curare.

Recip.Seminum plantaginis, portulacæ, ſeminum acetoſæ, ſeminum endiuiæ, florum omnium cordialium ana p.s. miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ plantaginis uſque ad conſumptionem medietatis, deinde cum colatura diſſolue reubarbari electi drach.ii.diacatholiconis drach.vi.miſce, & fiat potus, & detur in diluculo patienti. Et nota, quòd ipſi reubarbaro in fluxu non conuenit ſpicam imponere, quippe nec ipſum reubarbarum dabis aliter quàm in ſubſtantia, quoniam ſic euacuando materiam cholericam relinquit ueſtigium ſtipticitatis. Capta hac medicina compertum eſt, digeſtionem in materia cum ſequenti ſyrupo fieri: deinde ſequenti pharmaco eam purgare, multùm conferre.

Syrupus conferens ad diarrhœam cholericam talis eſt.

Recip.Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarum unc. i. ſyrupi de endiuia unc.s.aquarum plantaginis, acetoſæ, buglosſæ ana unc.i.miſce pro una uice. & recordare tanquam optimum remedium, quòd quolibet die aſſumptionis ſyrupi patiens aſſumat clyſtere unum ueluti ſupradictum. Continuando igitur ſyrupum per .vi. dies compertum eſt ex experientia, ſequentem medicinam curare fluxum cholericum.

Recip.Corticũ myrobalanorũ citr.unc.s.ſemi. plantaginis, ſem.acetoſæ, ſemi.portulacæ, ſemi.endiuiæ ana drach.ii. florũ omniũ cordialiũ præter uiolas ana.p.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſq; ad conſumptionẽ medietatis: deinde cum colatura facta forti expreſſione, pro diuitibus diſſolue reubarbari electi torrefacti drach.i.s. diacatholiconis drach.vi. pro pauperibus reupontici torrefacti drac.

ii.miclctæ

ij.micletæ unc.s.pulueriƶentur pulueriƶanda,& fiat potus. cui adde ſyrupi roſati unc.s.

Ad idem, ex experientia compertum eſt, quòd ſi patienti diarrhœam detur manè, & veſperi, bolus infraſcripti electuarij, multùm conferet.

Recip. *Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo ſacchari antiqui roſati ana unc.i.coriādrorum præparatorū unc.i. coraliorum rub.drach.ij.pulueriƶentur ſubtiliter omnia pulueriƶanda,et cum ſucco citoniorum fiat electuarium.*

Ad idem, ex experientia compertum eſt, ſi patiens vtatur infraſcripto potu per duas horas ante cibum manè, & veſperi, bene conferre.

Recip. *Succi citoniorum unc.vi. ſucci endiuiæ, ſucci acetoſæ ana unc.iij. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis ana drach.ij.coraliorū rub.ſeminum roſarum rubearū ana drac. i.aquæ plantaginis unc.iiij.omnia inſimul bulliant uſq; ad conſumptionem tertiæ partis aquæ & ſuccorum: deinde colentur facta forti expreßione, & cum ſaccharo optimo quantùm ſufficit fiat ſyrupus, de quo patiens capiat unc.ij. modo dicto.*

Ad idem, compertum eſt ex experientia, quòd quotidie aſsiduare ſequens clyſtere, etiam tempore quo patiens caperet digeſtiua, diarrhœam cholericam curat.

Recip. *Aquæ decoctionis hordei torrefacti unc.viij.ſucci plantaginis unc.iiij.olei roſati omphacini unc.ij.uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s.miſce,& fiat clyſtere.* Et *ſcias quòd clyſteria in fluxu uentris ad frigiditatem debent declinare,cùm ipſum frigidum immobilitet humorem magis quàm ad calidum, aut ad tepidum.*

Ad

Ad idem, expertum eſt ſequens enema curare fluxum ventris cholericum, ſi patiens aſsiduet illud quotidie.

Recip. Olei roſati omphacini unc. vi. ſucci plantaginis unc.iiii.uitelli oui num.ii. miſce, & fiat clyſtere minus quàm tepidum: ex iſto enim clyſteri indubitato curabis fluxum cholericum, præmiſſa corporis euacuatione.

Ad idem, expertum eſt clyſtere ſequens diarrhœam cholericam curare, ſi quotidie patiens eo vtatur.

Recip. Lactis uaccini lapidati, uel calibeati lib.i. ſucci plãtaginis unc.iiii. ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.ii. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, expertum eſt ex experientia, ſi quotidie cum ſequenti vnguento ventriculus, & aluus ungatur, quòd æger curabitur à fluxu cholerico.

Recip. Olei roſati omphacini, olei citoniorum, olei myrtini ana unc.i. roſarum rubearum, coraliorum rubeorũ ana drach.i. maſticis, nucis muſcatæ ana drach.s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat unguentum molle: & quia magna pars curæ cholerici fluxus habetur ex curatione fluxus dyſenterici, ideo tranſeo ad curam dyſenteriæ pendentis à materia cholerica corrodente, & ulcerante tunicas inteſtinorum.

DE FLVXV DYSENTERICO.

CAPVT XXVIII.

ADVERTE *quòd licet fluxus uentris à principio nõ ſit aſtringendus, ſi tamen euenerit quòd eo ſanguis egeratur, excuſabitur tunc medicus, ſi conſtrictioni operã dederit:*

rit: eſt enim ſanguis uitæ & naturæ theſaurus.

Ad dyſenteriam igitur confert clyſtere ſequens.

Recip. *Aquæ decoctionis hordei torrefacti lib.i. olei roſati omphacini unc.iij. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc. i.s. miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem, ſi ſanguinis multitudo effluat.

Compertum eſt phlebotomiam uenæ baſilicæ fluxum dyſentericum curare, & ſic iubeo & conſulo, ut ſtomacho ieiuno ſecetur uena baſilica brachij dextri, cum extractione ſanguinis, tenore uirtutis, & ætatis.

Ad idem, compertum eſt ex experientia, medicinam ſequentem curare fluxum dyſentericum.

Recip. *Myrobalanorum citrinorum uſtorum drach.vi. ſeminum plantaginis, ſeminum acetoſæ, ſeminum endiuiæ omnium torrefactorum ana drach.iij. florum quatuor cordialium præter uiolas ana p.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde reubarbari electi torrefacti drach. ij.s. philonij perſici ſcrup.iiij. miſce, & fiat potus, & ex hac medicina uidebis optimum experimentum. quinimo excuſabit te ab ulteriori operatione.*

Ad idem, ex experientia compertum eſt, quòd ſi patienti dentur tres de infraſcriptis pilulis manè, & veſperi, ante cibum, indubitato curabitur à fluxu dyſenterico.

Recip. *Trochiſcorum de ſpodio cum ſeminibus acetoſæ, trochiſcorum de carabe ana drach.ij. ſuffuf de granis myrti deſcriptionis Meſuæ in antidotario de ſuffuf drach.i.s. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero xxi. & ſis audax in oblatione iſtarum pilula-*

rum,

rum, quoniam uidebis mirabile iuuamentum.

Ad idem, expertum eſt, ſi manè, & veſperi ante cibum per duas horas detur patiẽti vnc.s. infraſcriptæ mixturæ multùm conferre.

Recip. Confectionis de corneis, confectionis de ſorbis, confectionis de meſpilis ana unc.ij. coraliorum rubeorum, ſeminũ roſarum rub. acatiæ, hypociſtidos ana drach.s. miſce, cũ ſucco citoniorum fiat mixtura pulueriźatis pulueriźandis.

Ad idem, compertum eſt ex experientia, & in eo bene me reperi, ſi patiẽti dabitur infraſcriptus puluis diſſolutus cum vino rubeo ſtiptico in ingreſſu lecti, abſq; dubio curabitur fluxus dyſentericus.

Recip. Thuris maſculi, maſticis ana drach.ij. boli armeni drach.i. coraliorum rubeorum cornu cerui uſti, ana drach.s. lapidis hæmatitis uſti ſcrup.ij. pulueriźentur omnia ſubtiliter, & de iſto puluere detur drach.i.s. ipſi patienti, ſtomacho ieiuno, modo dicto.

Ad idem.

Ex experientia compertum eſt, & in fluxu dyſenterico laudatum optimè, ſi quolibet mane patiens maſticet drach.s. reubarbari torrefacti, ſtomacho ieiuno.

Ad idem, etiam eſt expertum, ſi patiẽti quolibet mane detur infraſcriptus potus, ſtomacho ieiuno.

Recip. Vini citoniorum, uini rubeo ſtiptici ana unc.vi. reubarbari torrefacti drach.i.s. boli armeni drach.i.s. coriãdrorum præparatorum torrefactorum drach.iij. contundantur contundenda, & bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, & de colatura dabis patienti unc.ij. modo dicto.

Ad idem, expertum eſt, ſi dabis patienti fluxum dyſen-

dyſentericum, mane ſtomacho ieiuno, duo cochlearia infraſcriptæ mucillaginis.

Recip. *Mucillaginis ſeminum citoniorum unc.iii. mucillaginis ſeminum acetoſæ, mucillaginis ſeminum pſyllii ana unc. i. pulueris coraliorum rubeorum drach.ii. ſacchari albiſsimi quantum ſufficit, & fiat ad modum loch, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, ſi cum dyſenteria fuerit coniunctus dolor uentris ſicut plurimum contingit ob inteſtinorum corroſionem, compertum eſt, & ſecretum, dare patienti tribus diebus continuis infraſcriptum potum, & confeſtim curabitur à fluxu uentris dyſenterico.

Recip. *Lactis caprini, uel ouini calibeati unc.iii. ſucci plantaginis unc.i.s. ſpecierum aromatici roſati drach.i. miſce, & fiat potus pro una uice.*

Ad idem, præcipuè cùm adſit dolor fortis, compertum eſt ex experientia infraſcriptum cibum curare dyſenteriam, & illius dolorem ſedare.

Recip. *Turturis depilati numero.i. granorũ myrti drac. ii. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis ana drach.ii. thuris maſculi gran.iii. cæræ nouæ citrinæ drach.ii. cinnamomi ſcrup.ii. omnia ſimul in uentre turturis imponantur, & ſuantur. Deinde lento igne coquantur, & detur patienti turtur ad comedendum, tribus diebus, uel quinque continuis, & ſic ſanabitur æger, uel ex carne turturis fiat contuſum.*

Ad idem, expertum eſt ex experientia, quòd ſi patienti fiat ſequens clyſtere curabitur.

Recip. *Capitis caſtrati bene mundi, & loti cũ aqua plantaginis numero.i. foliorum plantaginis M.ii. hordei torrefacti M.i.*

cti M.i. bulliant inſimul uſque ad completam decoctionem capitis caſtrati in aqua calibeata, deinde colentur, & de colatura.

Recip.lib.i. ſucci plantaginis unc.iii.olei roſati omphacini unc.ii.uitelli oui numero.i.ſacchari rubei unc.i.s.miſce, & fiat clyſtere. & ſcias quòd iſtud eſt de melioribus clyſteribus, ac ſecurioribus, qui poßint fieri in fluxu dyſenterico, & cholerico.

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere multum conferre.

Recip. Aquæ hordei torrefacti unc.viii.prius tamen calibeatæ, ſucci plantaginis unc.iiii. olei roſati omphacini unc. iii. pinguedinis hirci unc.ii. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s.miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, ſequens clyſtere eſt multum conueniens, & cum eo ferè ſemper curaui fluxum dyſentericum.

Recip. Lactis uaccini lapidati unc.viii. ſucci plantaginis unc.iiii. olei roſati omphacini unc.ii.uitelli oui numero.i.ſacchari rubei unc.i.s. miſce, & fiat clyſtere minus quàm tepidum, & conetur patiens diu retinere ipſum. Quòd ſi cum fluxu dyſenterico copuletur fortis corroſio inteſtinorum, & ulceratio, tunc aduerte quòd in omnibus præcedentibus enematibus addatur puluis ſequens.

Recip. Trochiſcorum de carabe pulverizatorum drach. iii. & modo dicto imponatur.

Ad idem.

Expertum eſt, quòd præcedentibus euacuationibus dictis ſolicitare lotiones infraſcriptas à genu infrà, & à cubito infrà, patienti multum conferre.

Prima lotio eſt hæc.

Recip. *Granorum myrti, balauſtiarum, corticum granatorum, gallarum, hypociſtidos ana m.i. bulliant in ſufficienti quantitate uini nigri ſtiptici, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde mane & ueſperi ante cibum fiat lotio, ſi etiã alia remedia patienti applicabuntur. unde notare debes quòd eadem die non inconuenit multa & diuerſa remedia patienti dyſenteriam applicare.*

Ad idem, ſecunda lotio hæc eſt.

Recip. *Foliorum meſpilorum, foliorum ſorbarum, foliorum citoniorum ana M.ij. & caſu quo folia non poſſent inueniri, tunc accipe fructus ſeminis plantaginis, ſeminis acetoſæ, ſeminis portulacæ ana unc.s. & caſu quo poſſes habere herbas loco ſeminum, multò efficacius operabuntur: bulliant omnia in ſufficienti quantitate aceti fortiſſimi uſq; ad conſumptionem tertiæ partis. deinde uſui reſeruetur.*

Ad idem, lotio hæc tertia eſt, experta, & ſecreta.

Recip. *Scoriæ ferri cum aceto præparatæ, limaturæ calibis cum aceto præparatæ, ana lib.i. bulliant in libris x. aceti fortiſſimi calibeati uſque ad conſumptionem medietatis, deinde mane & ueſperi per dimidiam horam patiens detineat plantas pedum, & uolas manuum in aceto prædicto, & uidebis effectum mirabilem, imò ſecretum ad ſiſtendum fluxum dyſentericum.*

Ad idem, experientia optimè comprobatum eſt, ſi patientis anus ſuffumigetur ſequentibus ſuffumigijs.

PRIMVM *perutile ſuffumigium, laminam ferream ignire debes, demum ſuper ipſam ponere Terebenthinæ optimæ unc.i. & mane & ueſperi ſedendo ſuper aſſellam, reci-*

piat

piat fumum ipſum, & ſic continuando per tres uel quatuor dies uidebis dyſenteriam curari.

SECVNDVM *ſuffumigium eſt mirabile, et expertum.*

Recip. *Stercoris aſini iuuenculi lib.ij. contundatur optimè, & in furno exiccetur, & aduerte ne ſtercus uratur, demum cum portione illius pulueris, manè, & ueſperi, ſuper ignitos carbones poſita in aſſella, dum ſedebit patiens ſuffumigabis ipſum: et ſcias quòd hoc eſt mirabile in fluxu dyſenterico puerorum, ſemper præcedente euacuatione facta cum reubarbaro.*

Ad idem, optimè expertum eſt, ſi patiens ſuffumigetur ſequenti ſuffumigio.

Recip. *Reſinæ pini unc.i. pone ſuper laminam ignitam.* Et *in ſub aſſella ſuffumigetur patiens.*

Ad idem, expertum eſt, & multum valet ad tollendam dyſenteriam, ſi ſuffumigetur patiens ſequenti ſuffumigio.

Recip. *Laminam ferream ignitam, & ſuper aſperge acetum nigrum fortiſſimum, & patiens recipiat in ſub aſſella fumum ipſum, & erit optimum.*

Ad idem, ſequens ſuffumigium eſt optimum & expertum.

Recip. *Corticum pinearum M.ij. bulliant in lib.iiij. aceti fortiſſimi, & cum fumo ſuffumigetur patiens, & cum incipit tepeſieri acetum, tunc ferrum ignitum in eo extinguetur, ut iterato eleuetur fumus, & ipſum recipiat patiens.*

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum.

Recip. *Meliſſæ lib.i. taſſi barbaſſi M.i. bulliant in uino nigro ſtiptico, & aceto fortiſſimo, ana quantum ſufficit, uſque ad conſumptionem tertiæ partis. deinde coletur ab aceto, &*

uino, & ponatur in ſacculo oblongo, & ſacculus calidus ano applicetur manè, & ueſperi, & ſic continuabis, & uidebis optimum experimentum.

Ad idem.

Ex experientia compertum eſt, & ubi alia non contulerint, & uirtute exiſtente forti, ſi patienti impoſueris ſuppoſitoriū de litio deſcriptione Raſis in nono ad Almanſorem: et recordare quòd propter uirtutem opij exiſtentis in eo, non permittes tale ſuppoſitorium in ano ſtare, niſi per dimidium horæ, uel minus: ideo debes alligare filum, ut ipſum poßis ex trahere ſemper ad libitum.

Ad idem.

Ex experientia compertum eſt, quòd ſi tota aluus inungatur cum ſequenti unguento, deinde puluis infraſcriptus ſuper aſpergatur toti aluo inunctæ, mirabilem uidebis effectum in dyſenteria.

Vnguentum tale eſt.

Recip. Olei maſticis, olei roſati omphacini, olei citoniorum ana unc.s. miſce.

Et tota aluus inungatur manè, & veſperi. puluis ſuper aſpergendus talis eſt.

Recip. Granorum myrti torrefacti, corticum granatorum, balauſtiarum, gallarum ana drach.ij. Maſticis, thuris, nucis muſcatæ, coraliorum rubeorum ana drach.s. Hypociſtidos, acatiæ ana ſcrup.ii. pulucrizentur omnia ſubtiliter & uſui ſeruentur modo dicto.

Ad idem, expertum eſt, imò ſecretum in dyſenteria, ſi patienti inungatur uenter cum ſequēti unguento, & ipſum tene menti, quoniam omnem dyſenteriam quantumcunque malam curabis.

Recip.

Recip. Trochiſcorum de carabe, Trochiſcorum de terra ſigillata ana drach.iii. galliæ muſcatæ, galliæ eleſanginæ ana drach.i.s. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearũ, maſticis, thuris, ana drach.i. pulucrizentur omnia ſubtiliter, & infundantur in aceto rubeo fortiſsimo per diem naturalem. Deinde uel apud ignem, uel in ſole ardentiſsimo exiccentur. Demum iterum ſubtiliter puluerizentur, & pulueribus adde olei citoniorum, olei roſati omphacini, olei maſticis ana unc.ii. ceræ albæ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle, quod tenebis pro ſecreto.

Ad idem, & eſt optimè expertum, vbi dyſenteriæ iungeretur dolor vehemens inteſtinorum, frequentare ſequens remedium, multum conferre.

Recip. Zirbi caſtrati numero.i. ponatur in patella, & unica frixione frixetur cum ſua pinguedine, & nõ cum alia. Demum ſuper ipſum aſperge puluerem ſequentem.

Recip. Taſsi barbaſsi exiccati unc.ij. Trochiſcorum de carabe ſubtiliter pulverizatorum unc.ij. & ipſum calidum aluo apponito ſæpius in die.

Ad idem, vbi etiam dyſenteriæ iungeretur fortis dolor.

Recip. Emplaſtri diaſiniconis deſcriptionis Meſuæ, & ipſum aluo apponito manè, & ueſperi ipſum permutando, ex quo uidebis optimum effectum.

DE FLVXV HEPATICO. CAP. XXX.

FLVXVS *hepaticus cognoſcitur primo ex parte excrementitiæ ſuperfluitatis, quoniam eſt liquida, & loturæ carnis ſimilis: & quoniam de nocte magis affligit patientem quàm de die; ad cuius curationem expertum eſt digerere ma*

teriam cum ſequenti ſyrupo, & eam euacuare cum infraſcripta medicina multum conferre.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi myrtini, ſyrupi de cicorea, ſyrupi roſati de roſis ſiccis ana unc.s. aquarum plantaginis, cicoreæ, epaticæ ana unc.i. reubarbari electi ſubtiliter puluerizati ſcru. ij. miſce cum ſyrupo per horas xxiiij. deinde mane in diluculo totum patienti dato, etiam cum ſubſtantia reubarbari, & ſic continuàbis per vij. dies continuos cum dicto ſyrupo, & uidebis bonum effectum.

Medicina hæc eſt.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. myrobalanorum citrinorum drach. i.s. puluerizentur ſubtiliter, & diſſoluantur in aqua diſtillationis plantaginis, & detur patienti.

Ad idem, expertum eſt multum conferre in fluxu hepatico, ſi quolibet mane patienti detur unc.s. infraſcriptæ mixtionis.

Recip. Triaſandalorum, diarhodon abbatis ana unc. ij. Reubarbari electi drach. i.s. hepatis lupi drach. i. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſyrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, experientia compertum eſt, quòd ſi patiens continuet infraſcriptum potum per quindecim dies, ſanabitur à fluxu hepatico.

Recip. Lactis uaccini calibeati unc. v. detur in potu patiẽti modo dicto.

Ad idem.

Compertum eſt ex experientia, ſi fluxus hepaticus fuerit recens, phlebotomare baſilicam dextram cum extractione ſanguinis unc. iiij. multum conferre.

Ad

Ad idem, experientia docet, ſi quolibet mane detur patienti ſequens potus, multum conferre.

Recip. *Succi hepaticæ depurati unc. iij. ſacchari albiſſimi unc.s. miſce, & detur patienti, ſuper quem aliquantulum, dormiat.*

Ad idem expertum eſt, ſi patientis hepati applicetur infraſcriptum cærotum, cõtinue illud ſuper hepar portãdo, curabitur patiens à fluxu hepatico.

Recip. *Cæroti triaſandalini unc.i. extẽdatur ſuper coriũ, & regioni hepatis apponatur. & nota quòd ferè omnia remedia dicta in capite de Dyſenteria, competunt huic fluxui, ſi illi applicentur aperientia hepatis oppilationem, ſicut permaxime eſt Reubarbarum. & aduerte quòd clyſteria de lacte maximè in hac diſpoſitione conferunt.*

DE TVMORE, ET OPPILATIONE ſplenis. CAP. XXXI.

CONSVLO *tanquam expertum, quòd ſi hæ diſpoſitiones ſplenis fuerint recentes, quòd fiat phlebotomia baſilicæ lateris ſiniſtri, & uidebis ilico ægrum curari ab his. quòd ſi diſpoſitiones fuerint antiquatæ, nullam facies phlebotomiam, quoniam tumores ſplenis permaximè efficerentur duri.*

Ad idem.

Conſulo tanquam expertum, & in opere ſecretum, quòd facta phlebotomia baſilicæ ſiniſtræ patientis, die ſequenti aperiantur hæmorrhoides, & ubi hæmorrhoides haberi nõ poſſent, incidatur ſaphena ſiniſtri pedis, & ex his bonum iuuamentum tibi ſuccedet.

Ad idem.

Conſulo, factis phlebotomiis, digeratur materia cum ſequenti ſyrupo, & euacuetur cum infraſcripta medicina.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi acetoſi, diarhodon, Syrupi de lupulis, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum cuſcutæ, lupulorum, melliſſæ ana unc.i. miſce pro una uice. quem ſyrupum patiens continuet per vii. dies continuos.

Medicina hæc eſt.

Recip. Diaſenæ lenitiui unc.s. Diacatholiconis drach.iii. confectionis hamec drach.ii.s. diſſoluantur cum decoctione communi f. et f. in qua præbullita ſint myrobalanorum indorum, myrobalanorum chebulorum, myrobalanorum emblicorum ana drach.i. agarici ligati in petia drach.i.s. et fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.

Ad idem, expertum eſt, ſi patiens utatur infraſcripto electuario quolibet mane per tres horas ante cibum, bene conferre.

Recip. Limaturæ ferri præparatæ unc.s. ſpecierum diarhodonis abbatis, ſpecierum diacurcumæ ana drach.ii. epithymi, thymi ana drach.ii. pulverizentur pulverizanda, et cum melle deſpumato quantum ſufficit fiat electuarium. Doſis eſt drach.ii. pro uice.

Ad idem, expertum eſt, ſi patienti detur coclearium unum infraſcriptæ mixturæ per tres horas ante cibum, multum conferre.

Recip. ſucci althææ depurati unc. ii.s. ſucci calamenti unc.ii. folliculorum ſenæ exiccatorum drach.ii. miſce cū melle deſpumato quantum ſufficit, fiat electuarium.

Ad idem, experientia compertum eſt, quòd ſi patiens hanc diſpoſitionem ſplenis, quotidie fomentetur

mentetur ſplen cum ſequenti fomento, multùm conferre.

Recip. *Radicum althææ, radicum maluæ ana unc.ii. ſeminum fœnugræci, ſeminum lini, florum camomillæ, meliloti ana M.i. calamenti, meliſſæ, cuſcutæ, pulegii, aniſorum, carui, fœniculi ana M.i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aceti albi fortiſsimi, deinde ſplenis regio fomentetur modo dicto.*

Ad idem, optimum & expertum, & ſecretum eſt, ſi quotidie manè, & veſperi ſplen vngatur cum ſequenti vnguento.

Recip. *Olei rutæ, olei de capparibus, olei camomillæ ana lib.i. uini potentis albi optimi lib.s. radicum althææ, radicum maluæ, radicum filicis, ana unc.s. triturentur optimè radices, & ſimul bulliant uſq; ad conſumptionem uini, deinde colentur cum forti expreſsione, & oleis colatis adde aceti albi fortiſsimi optimi lib.i. Cyclaminis optimè triturati, et mũdi unc. i. iterum bulliant forti ebullitione uſq; ad conſumptionẽ aceti, & iterũ colentur cum forti expreſsione: quibus oleis ſic colatis, adde oppoponacis, bdellii, galbani, armoniaci, ana drac. ii. diſſoluantur gummi in aceto forti, & cum aliis miſceantur, & iterum una leui ebullitione bulliant, ne gummorum uirtutes euaneſcant. deinde cum cæra optima citrina quantum ſufficit, fiat unguentum molle, & optimum eſt, & ſecretiſsimum.*

Ad idem.

Expertum eſt, & per ſe ipſum ſolum curare tumorem ſplenis, ſi fomentetur ſplen cum aceto fortiſsimo extinctionis marchaſitæ. Demum in eodem madefacere filtrum, & ipſi ſpleni applicare, & hæc fomentatio excuſabit te ab ulteriori operatione.

Ad

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, ſi patienti ſplenis exhibeatur infraſcriptus potus per xv. dies continuos, ſoluetur omnino ſplenis durities.

Recip. *Radicum filicis unc.s. radicum cuſcutæ drach.ij. miſce, & bulliant in uncijs viij. uini albi potentis, uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde coletur, & colatura patienti detur modo dicto.*

DE DOLORE, ET TVMORE, ET VENtoſitate matricis. CAP. XXXII.

AD DOLOREM *Matricis cùm ſecũdum plurimum ab oppilatione uiarum eius pendeat, ſi non fuerit cum ſuperfluo fluxu menſtruorum, fiat phlebotomia ex ſaphena pedis dextri. Si uerò fuerit cum præſentia uentoſitatis tendentis tunicas matricis, tunc prætermittatur phlebotomia tãquam obnocua ipſi matrici. Facta phlebotomia, ubi expedit ad dolorem matricis etiam ſi à uentoſitate eſſet, expertum eſt, digerere materiam afficientem matricem, & eam euacuare peridoneum eſſe.*

Syrupus valens ad dolorem matricis cum confortatione eius in præparatione apertionis viarum eius, talis eſt.

Recip. *Syrupi de matricaria unc.i. ſyrupi de duabus radicibus, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum artemiſiæ, fœniculi, calamenti ana unc.i. miſce, continuato ſyrupo per vii. dies.*

Medicina ſequens octaua die danda eſt, & multum experta eſt.

Recip. *Diacatholiconis, diaſenæ lenitiui ana unc.s. electuarij eleſcoph. drach.ij. ſpecierum hyeræ ſimplicis Galeni drac.*

i. miſce

i.miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis florum cordialium, & arthemiſiæ, qui exhibeatur patienti per horam ante lucem. Facta euacuatione in ſedatione doloris, *compertum eſt quòd ſi mulier capiat quolibet mane in diluculo infraſcriptum potum, proculdubio ſanabitur à dolore, & à uentoſitate matricis, & eſt ſecretum mulierum* Bononiæ.

Recip. *Aquæ arthemiſiæ lib.ij. ſpicæ, ſquinanti ana unc. s. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, deinde colentur ſine expreſsione.* Deinde.

Recip. *Colaturæ prædictæ unc. iij. mellis roſati colati unc. s. miſce, & detur patienti per nouem dies continuos: & aduerte quòd hæc potio multum utilis eſt, & optima ad imprægnandam mulierem.*

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi mulieri patienti etiam dolorem matricis à ventoſitate, detur infraſcriptus potus per x. dies continuos, ſanabitur à dolore matricis, & ſcias quòd eſt ſecretum memoriæ mandandum.

Recip. *Radicum matricariæ unc.i. Dauci unc.s. mellis albi unc.ij. miſce, & bulliant bene ſpumando mel, uſq; ad mellis decoctionem. Deinde cum forti expreſsione coletur, & prædicti mellis.*

Recip. *unc.ij. iuris pullæ, decoctionis aniſorum unc.iij. miſce, & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt à mulieribus.

Recip. *nucis muſcatæ drach.i. radicum matricariæ drac. i.s. ſpicæ ſcrup.i. bulliant in uncijs. vi. uini albi potentis, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde coletur, & colaturæ adde ſacchari albiſsimi drach.ij. & detur patienti mulieri in diluculo, & qualibet hora, qua dolor infeſtabit.*

Ad

Ad idem,& eſt expertum multum conferre,ſi patienti exhibeatur infraſcriptum medicamentum.

Recip.Diacimini, diagalangæ ana drach.ii. diabugloſſati drach.i.miſce,& detur patienti qualibet hora doloris,& immediatè bibat hauſtum uini albi potentis.

Ad idem, vbi dolor vehementer infeſtaret mulierem, & timor eſſet de debilitate virtutis futura, ſequens remedium inuentum eſt ſedare dolorem matricis.

Recip.Philonii romani drach.i.diacimini, diagalãgæ ana drach.s.miſce, & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris.

Ad idem, & eſt remedium mulierum, & optimè valens in dolore matricis, & etiam à uentoſitate liberat.

Recip.Pomum dulce euiſceratum numero.i.in cuius concauo ponantur infraſcriptæ ſpecies.

Recip. Nucis muſcatæ, macis, cinnamomi, ana drach.s. garyophyllorum ſcrup.s. òmnibus pulueri zatis cum modico ſacchari coquantur in dicto pomo cineribus ignitis appoſitis. Demum mulieri detur qualibet hora doloris. Quòd ſi dolor eſſet tantæ uehementiæ, ut ſuſpicaretur de uita mulieris, cum prædicti apponito gra. duo opii. & citam uidebis ſedationem doloris.

Ad idem, & eſt expertum.

Recip. Galangæ, zedoariæ, arthemiſiæ ana drach.i.ſpicæ,zinziberis, ana ſcrup.i.nucis muſcatæ, macis, cinnamomi, garyophyllorum ana drach.s.ſacchari albiſsimi unc.s. miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus, de quo puluere quolibet mane ſtomacho ieiuno dabis drac.ii.cũ duobus ouis ſorbilibus

Ad

Ad idem, & eſt expertum dare mulieri qualibet hora doloris infraſcriptum medicamentum multum conferre.

Recip. Sem. dauci ſubtiliter puluerizati drach.i. mellis roſati colati unc.ii. miſce, & detur patienti dolorem talem.

Ad idem, & eſt expertum, ſi mulieri manè, & veſperi abluantur pedes cum infraſcripta lotione, multum conferre.

Recip. Calamenti, matricariæ, florum camomillæ, ſaluiæ, roris marini ana M.i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate lixiuii, uel aquæ cineris, uſq; ad conſumptionē tertiæ partis, & cum ea abluantur crura ipſius mulieris à genu infrà.

Ad idem.

Multum conferunt frictiones factæ totis cruribus, incipiendo à ſupremo coxæ uſq; ad clauiculam pedis, cum panno aliquantiſper aſpero. conferunt etiam in eodem caſu appoſitiones uentoſarum ſuper coxas.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dolorem matricis aſsiduetur apponere infraſcriptum ſacculum toti regioni matricis die noctuque, conferre.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræcì, ſemi. lini ana M.ii. arthemiſiæ, calamenti, pulegii, abrotami ana M.i. aniſorum, fœniculi, ameos, polipodii quercini ana P.i. miſce. Et contundantur groſſo modo, & ex his fiat ſacculus, quo patiens utatur modo dicto.

Ad idem, poteris fomentare matricem cum ſequenti fomento ſicco, & erit valde vtile.

Recip. Arthemiſiæ, florum camomillæ, menthæ, calamenthi ana M.i. igniatur tegula, & ſuper aſpergatur uinum odoriferum. Deinde ponantur prædictæ herbæ ſuper dictam te-

gulam

gulam, & ipſæ calefactæ apponantur matrici qualibet hora doloris. & aduerte ne matrici applicentur fomentationes humidæ, quoniam humiditas multum nocua eſt matrici.

Ad idem, & eſt ſecretum, & experientia compertum eſt, ſi ipſius patientis mulieris interiora coxarum verſus vuluam vſquequo tangamus collum matricis, inungere cum ſequenti oleo.

Recip. *Olei ſiſamini unc.i. muſci fini gran.x. ambræ gran. iij. diſſoluantur hæc in oleo prædicto, & cum eo calido ungatur, ſicut dictum eſt.*

Ad idem, & eſt optimè expertum, inungere totam regionem matricis cum ſequenti oleo, & in eo madefacere filtrum, & calidum matrici applicare conferre.

Recip. *Olei de cheiri lib.i. olei ſambucini unc.iiij. miſce, et cum eo calido fiat, ut dictum eſt. Et nota quòd applicare dictum filtrum calidum madefactum in prædicto oleo uentri mulieris patienti dolorem ex partu, mirabiliter illos dolores ſedat.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi mulieri patienti dolorem matricis aſsiduetur ſequens clyſtere, multum conferre.

Recip. *Arthemiſiæ, florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſemi. lini, aniſorum ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem tertiæ partis deinde colentur, & de colatura.*

Recip. *unc.x. benedictæ unc.i. hieræ ſimp. unc.s. olei de cheiri unc.iij. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s. ſalis communis drach.iij. miſce, & fiat clyſtere. Quòd ſi mulier patiens dolorem ſit in partu, ſicut plerunque contingit,*

non debes tranſire tale clyſtere, quale eſt infraſcriptum: aliter mulieri enixæ nocumentum induceres non paruum.

Recip. *Iuris pullæ lib.i. arthemiſiæ, aniſorum, florum camomillæ ana M.s. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionē tertiæ partis iuris, deinde colentur forti expreſſione, & colaturæ adde olei de cheiri unc.iij. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i. ſalis communis drach.ij. & fiat clyſtere.*

Ad idem, & eſt experientia compertum, ſi dolor matricis diuturnus erit, applicare regioni matricis infraſcriptum cærotum erit multum conueniens.

Recip. *Matricariæ ſiccæ, florum cheiri exiccatorum ana unc.i. gallæ muſcatæ Meſuæ, uel alefanginæ pro pauperibus unc.s. galbani, bdellij, ſerapini ana drach.ij. olibani, maſticis, ana drach.i.s. diſſoluantur gummi in oleo de cheiri, & alia pulueriʒanda pulueriʒentur, & cum pice, & cæra, & modico olei ſiſamini fiat cærotum, cuius quantitas extenſa ſuper corium regioni matricis applicetur, & permutetur de octo in octo dies.*

DE RETENTIONE MENSTRVORVM. CAPVT XXXIII.

Cvm *medicus accerſitus fuerit ab initio retentionis mēſtruorum, ſi modum curæ ſequentis obſeruabit, proculdubio menſtrua aperientur. Igitur primo detur mulieri infraſcriptus bolus in diluculo.*

Recip. *Caſſiæ nouiter tractæ drach.x. ſpecierum hieræ ſimplicis drach.ii. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo: ſequēti uerò die per horas tres ante prandium, ut uirtus exoneretur à materia ſtante ſub forma cauſæ antecedentis, ſeu ab oppilatione exiſtente in ambitu totius corporis ipſius mulieris,*

ordina

ordina ei phlebotomiam baſilicæ brachii dextri cum extra-ctione ſanguinis unc.iiii. Deinde duobus tranſactis diebus per duas horas ante cœnam phlebotomiam ſtatue ex ſaphena cruris dextri, cum extractione ſanguinis unc.vi.demum per tres continuos dies in diluculo detur mulieri patienti retentionem menſtruorum, infraſcriptus potus.

Recip. Aquæ decoctionis ciccrum rubeorũ unc.viii.croci gran.iii.miſce, & tepidus exhibeatur: aduerte tamẽ quòd hic modus curæ non fiat à medico, niſi cùm mulier appropinquauerit tempori menſtruorum conſuetorum, & per octo dies ante aduentum eorum hic modus curæ exerceatur: ubi uerò his menſes non reſerarentur, ſequenti die ſaphena in talo pedis ſiniſtri ſecetur: & ſi fuerit neceſſe poſt phlebotomiam hanc aperire adhuc menſtrua retenta, iubeo digeſtionem in materia, & illius purgationem, conſuloq; quòd per vii. dies continuos mulier in diluculo capiat infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i. de arthemiſia, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum matricariæ, fœniculi, lupullorum ana unc.i.miſce. octauo uerò die purgetur materia obſtruens meatus matricis, cum ſequenti medicina.

Recip. Diaſebeſten lenitiui, diacatholiconis ana unc.s.agarici electi drach.ii. reubarbari drach.i.s. infundatur agaricus in oxymelle ſimplici cum modico zinziberis, & ſalis gemmæ per x.horas. Infundatur quoque reubarbarum cum modico ſpicæ in aqua endiuiæ, & cum modico uini albi odoriferi per totidem horas. Deinde eorum omnium fiat fortis expreſſio, & cum decoctione communi florum, & fructuũ, cum qua bulliat aloës loti ligati in petia drach.i. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Fa-

ctis

ctis his purgationibus, ſi per eas menſtrua non aperirentur, ad eorum maiorem apertionem expertum eſt multum conferre, ſi dabitur patienti infraſcriptus potus in ueſperi, cùm mulier ibit dormitum, & in diluculo, ſuper ipſum ad minus per horam dormiendo.

Recip. *Succi ſauinæ unc.ij. purificetur ſuccus, cui adde caßiæ ligneæ ſubtiliter puluerizatæ drach.ij. croci gran.iiij. aquæ diſtillationis raphani unc.ij. miſce pro duabus uicibus cum modico ſacchari. & ſcias quòd iſtud eſt forte aperitiuum menſtruorum: quo fit, ut cauere debeas ne mulieri prægnanti ipſum des, quoniam quæcunque prouocant menſtrua, faciunt abortum.*

Ad idem, eſt ſecretum, & optimè expertum in apertione menſtruorum, & prouocatione abortus dare mulieri bis in die in ingreſſu lecti, & in diluculo ſequentem potum.

Recip. A*quæ pimpinellæ unc.iiij. croci gran.ij. ſacchari drach.ij. miſce, & fiat potus pro una uice.*

Ad idem, eſt ſecretum, & expertum in prouocatione menſtruorum, & in exitu fœtus mortui, & in prouocatione abortus, & in facilitando partũ.

Recip. *Boracis mineralis drach.ij. caßiæ ligneæ ſcrup. ij. croci gran.iij. puluerizentur omnia ſubtiliſsimè, & cum quinque uncijs aquæ matricariæ exhibeatur ſemel in ſeptimana.*

Ad idem, expertum eſt, & ſemper valere in apertione menſtruorum, dare mulieri alternis diebus immediatè ante prandium tres de ſequentibus pilulis, certiſsimè menſtrua aperientur.

Recip. *Aloës loti drach.ij. cum ſucco ſauinæ fiant pilu-*

læ numero xxx. de quibus tres dabis mulieri modo dicto, & eſt expertum.

Ad idem, & eſt prouocatiuum menſtruorũ expertum, quòd ſi mulier fuerit prægnans, menſtrua non aperiet. Si verò non prægnans, fuerit, mox menſtrua aperiet.

Recip. *Betonicæ, ſquinanti, cinnamomi, cyperi, aſſari, nigellæ, caßiæ ligneæ, ireos ana drach. i. ex his fiat puluis ſubtilis, demum cribelletur, & pars groſſa quæ remanet, ponatur in uncijs xii. uini albi ſubtilis, & dimittatur in infuſione per diem naturalem, deinde uinum ſine expreßione coletur, & diuidatur in ſex partes, unicuiq; parti uini appones partem unam pulueris ſubtilis, & continuabis per ſex dies in diluculo, uel (quod melius eſt) in ueſperi cùm mulier ibit dormitum, ſic per ſex uices, & uidebis apertionem menſtruorum ſine nocumento.*

Ad idem.

Remedium domeſticum in prouocatione menſtruorũ eſt, quolibet mane, & quolibet ueſperi in ingreſſu lecti continuare frictiones, incipiendo à coxis, uſq; ad clauiculas procedere fortiter, & doloroſè fricando: & ſi frictiones ſolæ non contulerint, remedium eſt apponere uentoſas in domeſtica parte coxarum, & in plicatura genuum. Quòd ſi expediens fuerit, eas ſcarificabis.

Ad idem.

Expertum eſt, ſi ueſperi in ingreſſu lecti, & mane fiant infraſcriptæ lotiones à coxis infrà, procul dubio aperientur menſtrua, ſi cum ipſis lotionibus in diluculo detur patienti infraſcriptus potus.

Lotio hæc eſt.

Recip. Calamenti, pulegii, ſaluiæ, arthemiſiæ, roris marini ana M.i. radicum ireos, radicum ebuli, radicum ſambuci ana M.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate uini albi potentis, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, & fiant dictæ lotiones. Potus quem debet mulier aſſumere in diluculo quolibet die, quo fiunt lotiones, talis eſt.

Recip. Theriacæ antiquæ drach.i. croci gran.iii. aquæ arthemiſiæ unc.ii. miſce, & fiat potus. Et nota quòd iſto potu indubitatò aperientur menſtrua, ſi quinq; uicibus mulier ipſum capiat, ſuper factis lotionibus prædictis.

Ad idem, & eſt expertum, & mirabiliter aperit menſtrua, ſi ori matricis imponatur ſequens ſuppoſitorium.

Recip. Succi mercurialis unc.ii. ſalis nitri, ſalis gemmæ ana drach.i. fiat ſuppoſitorium longum de bombice, & ipſum madefactum in huiuſmodi ſucco ori matricis impone, & repentinam uidebis menſtruorum apertionem.

Ad idem, ſecretum eſt, & expertum, ſi mulieri in ore matricis imponatur ſequens pilula.

Recip. Theriacæ antiquæ unc.i. ſucci ſauinæ ſcrup.i. miſce, & fiat ad formam pilulæ, & cum digitis imponatur ori matricis, et citiſſime apparebunt tibi menſtruorũ apertiones.

Ad idem, ſi cum traiectorio in matrice proijciatur ſequens liquor, ſtatim uidebis apertionem menſtruorum.

Recip. Succi ſauinæ unc. iii. ſucci ebuli unc.i. croci drac. i. aquæ matricariæ lib.s. miſce, & cum traiectorio impellatur dictus liquor. Ad idem, ſi fuerit uirgo, cuius menſtrua retineantur, uiro copuletur, & ſanabitur: ſi uerò monialis

fuerit, ſolicita apponere ori matricis mercurialem, & menſtrua apparebunt.

DE SVPERFLVO FLVXV MENſtruorum. CAP. XXXIIII.

OCCVRRENTE *tibi muliere à principio, cuius menſtrua prærupta ſint pluſquàm oporteat, conſulo, ut tua intentio primò ſit ad oppoſitam regionem ſanguinem ipſum reuellere, & iſtud facies, & bene tibi ſuccedet, & pluribus uteris ingenijs. Vno phlebotomia per apertionem uenarum ſuperiorum. ſic igitur phlebotomabis primò baſilicam lateris dextri, & paululum de ſanguine extrahes, ſed tribus continuis diebus eandem reiterabis phlebotomiam, ut & ſucceſſiua continuata, & paulatina ſanguinis diuerſione natura aſſueſcat ad oppoſitam regionem. Quòd ſi hac phlebotomia non obſerentur menſtrua, conſulo, ut aperiantur phlebotomo, uel alio ingenio narium uenæ. Et hæc eſt optima cura in retentione menſtruorum ſuperfluentium.*

Secundum ingenium, quod omnino debes operari, eſt apponere uentoſam magnam ſupra hepatis regionẽ, alteramq; ſupra ſplenem, quoniam non ſolùm fiet reuulſio ſanguinis à matrice, ſed & in oppoſito loco fiet eiuſdem retentio. Et nota, quòd diu non debes propinari huiuſcemodi uentoſam apponere ſupra hepar, maximè cùm timor eſt quòd ſanguis detentus ab operatione naturæ derelictus in hepate, flegmonem generet. Igitur in diſpoſitionibus hepatis, & ſtomachi non debes ſic apponere huiuſmodi cucurbitulas, quoniam uidi multotiens apoſtemata generari ex his: & ideo melius eſt iterare appoſitionem earum, quàm quòd longo tempore in illis membris detineantur. Ad idem, & tene iſtud pro certo, quòd

quòd deriuare ſanguinem ad particulam propinquam matricis, eſt de his quæ maximè aſtringunt menſtrua, ueluti ſi mulieri patienti profluuium menſtruorum prouocentur hæmorrhoides cum appoſitione ſanguiſugarum. Quòd ſi hæc non contulerint, conſulo, ut digeratur materia cum his, quæ ſanguinem ingroſſant, ut cum ſequenti ſyrupo.

Recip. *Syrupi de ſucco plantaginis, ſyrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi roſati de roſis ſiccis ana unc.s. aquarum acetoſæ, plantaginis, portulacæ ana unc.i. miſce, continuato ſyrupo per ſeptem dies, detur mulieri patienti profluuium menſtruorum infraſcripta medicina.*

Recip. *Sem. plantaginis, ſem. acetoſæ, ſem. portulacæ ana drach.ij. myrobalanorum citrinorum drach.ii.s. ſem. citoniorum, coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſq; ad conſumptionem medietatis, & colentur cum forti expreßione, & cum colatura diſſolue electuarij roſati Meſuæ drach.iii. reubarbari electi drach.ii. boli armeni ſcru. ii. pulnerizentur pulnerizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur per horam ante lucem. Vbi autem hæc non contulerint, uolo ut habeas pro experto, & ſecreto, quòd ſi patienti profluuium menſtruorum per ſeptem dies continuos in diluculo dabis infraſcriptum bolum, optimum tibi ſuccedet iuuamentum.*

Recip. *Philonii perſici ſcrup.iiii. boli armeni ſcrup.i. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.*

Ad idem, volo vt habeas iſtud pro ſecreto in obſerando ſuperflua menſtrua, dare patienti infraſcriptum ſuccum, optimam videbis operationem.

Recip. *Succi millefolii unc. ii. ſacchari albißimi drach.i.*

 miſce.

miſce, & detur patienti in diluculo.

Ad idem, expertum eſt, & te excuſabit ab vlteriori operatione.

Recip. Trochiſcorum de terra ſigillata ſcrup.i. trochiſcorum de carabe drach.i. miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui exhibeatur mulieri tribus diebus alternatis in diluculo diſſoluti in uino nigro ſtiptico quantum ſufficit.

Ad idem, expertum eſt, ſi detur mulieri drach.i. ſequentis pulueris, citam videbis menſtruorum clauſionem.

Recip. Pelliculárum interiorum corticum nucis auellanæ ſyluestris immediatè ſuper nucleum exiſtentis unc.s. fiat puluis ſubtiliſsimus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem.

Si mulieri patienti diuturnum profluuium menſtruorum applicetur uentoſa magna in hepatis regione continuè per xv. dies continuos hora una, ſanabitur à profluuio menſtruorum.

Ad idem, expertum, ſi mulieri patienti diuturnum fluxum menſtruorum applicare intra duos renes cærotum ſequens, & pectini mulieris patiēti profluuium menſtruorum, multum conferre.

Recip. Boli armeni, terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana unc.s. thuris, maſticis, mirrhæ ana drach.ij. pilorum leporis combuſtorum, pilorum talpæ combuſtorum ana drach.i.s. acatiæ, hypociſtidos ana drach.i. ſeminis acetoſæ, ſeminis plantaginis, ſeminis portulacæ, ſeminis citoniorum ana drach.ij.s. pulueri zentur omnia ſubtiliter, & cum oleo roſato omphacino incorporentur pulueres, & deinde cum pice, & cæra quantum ſufficit fiat magdaleon, cuius quantitas

titas extenſa ſuper corium apponatur dictis partibus mulieris, & non remoueatur ab ea per ſex dies continuos, deinde reiteretur.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi mulier per decem dies continuos, cuius fluxus menſtruorum eſt diuturnus, capiat manè, & veſperi ante cibum vnam de infraſcriptis pilulis, ſanabitur à fluxu menſtruorum.

Recip.*Olibani, mirrhæ, maſticis, ana drach.i. boli armeni drach.s. pulucrizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero x.*

Ad idem, expertum, ſi mulier ſuffumigetur ſequenti ſuffumigio, multum conferre.

Recip. *Vngulæ aſini, uel equi, unc.i. pellis anguillæ exiccatæ unc.s. thuris, maſticis, ana drach. ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ ad formam auellanæ.* Deinde *manè, & ueſperi in aſſella ſuffumigetur uulua mulieris.*

Ad idem, expertum, ſi mulier quolibet veſperi in ingreſſu lecti inungat ſibi plantas pedum cum ſequenti linimento, curabitur à profluuio menſtruorum.

Recip.*Succi plantaginis, ſucci ſolatri, ſucci ſemperuiuæ, ana unc.s. coraliorum rubeorum, thuris, maſticis, ana drac. i.s. coriandrorum præparatorum, ſeminum roſarum rubearum ana ſcrup.ii. ſeminum iuſquiami albi, corticum radicum mandragoræ ana drach.s. aceti nigri fortiſſimi unc.s. puluerizentur pulueriza̧nda ſubtiliter, & omnia miſceantur, & eo tepido leniantur plantæ pedum modo dicto, & optimam uidebis experientiam.*

Ad idem, expertum eſt,& ſecretum, ſi mane, & in ingreſſu lecti, mulier capiat tres de infraſcriptis pilulis, & ſuperbibat hauſtum vini nigri.

Recip. *Trochiſcorum de carabe, de terra ſigillata, de ſpodio, ana drach.i. miſce. Et cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero xviij. & capiat modo dicto.*

Ad idem, dare mulieri per ſeptem dies continuos in diluculo drach. ij. triferæ deſcriptione Phenonis, multum valet.

DE MATRICIS PRAEFOCATIONE.
CAPVT XXXV.

AD *præfocationem matricis, ſi fuerit ex retentione mẽſtruorum, ſicut frequenter contingit, tunc curam habeas aperiendi menſtrua: ſi uerò fuerit ex apoſtemate matricis, curam uidebis cùm loquemur de apoſtematibus matricis.*

Si uerò fuerit ex retentione ſpermatis, curam hodie habebis.

Ad præfocationem ex retento ſpermate.

Sublimis cura, & infallibilis, & bene experta eſt, prohibere ſpermatis generationem cum ſyrupis appropriatis digerentibus, & cum euacuatione, de qua dicemus modo. Et aduerte, quòd in præfocatione matricis à ſpermate retento non debes uti phlebotomia, quoniam ipſa mirum in modum infrigidat matricem: & ſic ipſa magis infrigidata minus poterit reſiſtere generationi malorum uaporum à ſpermate: et hoc tibi dico in actu præfocationis matricis. In præſeruatione uerò ab ea, conſulo, ut docet experientia, quòd ipſa mulier ſolita pati talem præfocationẽ, quater in anno phlebotometur, & quinquies uel ſexies, ſecundum abundantiam

tiam ſanguinis in ea, quoniam diminuto ſanguine, minuetur propria materia generationis ſpermatis: cum uerò mulier eſſet prægnans, non phlebotomabis eam, quia accidentia ſæuiora inualeſcerent.

Ad idem, expertum, vbi adhuc ſtante fluxu menſtruorum mulier eſſet præfocata à ſola ſpermatis retentione, ſi dabitur mulieri infraſcripta confectio, multùm conferre, immediatè ſuper bibendo infraſcriptum potum.

Recip. *Sem. agni caſti, ſem. portulacæ, ſem. acetoſæ ana drach. i. ſem. menthæ ſem. calamenti, ana ſcrup. ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua menthæ quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis iij. drach. pro qualibet, una quarum mane & ueſperi ante cibum per horam detur patienti mulieri. deinde ſuperbibat immediatè infraſcriptum potum.*

Recip. *Aquæ menthæ unc. iij. uini citoniorum unc. ſ. miſce, & fiat potus.*

Ad idem, cùm fuerit à ſpermate retento.

Recip. *Aceti fortiſsimi unc. ij. ſalis gēmæ, ſalis nitri ana drach. ij. miſce, & in hoc liquore intingatur ſuppoſitoriū magnum factum ex bombice, & matrici imponatur. ualet hoc, & bene expertum eſt.*

Ad idem, quòd ſi mane & veſperi abluátur crura mulieris cum ſequenti lotione, multū conferet.

Recip. *Radicum Ireos, radicum calamenti, radicum ciclaminis ana M. i. bulliant in ſufficienti quantitate uini potētis uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, expertum nō ſolum in præfocatione à ſpermate,

ſpermate, ſed à quacunque alia cauſa, vbi patiens vtatur infraſcripto balneo, ſedendo in eo mane & veſperi, per tempus ad minus unius horæ.

Recip. Matricariæ, florum camomillæ, calamenti, abrotani, aniſorum, carui, dauci ana M.i. ſem. acetoſæ, ſem. agni caſti, coriandrorum præparatorum ana. M.s. bulliāt in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionē quartæ partis, deinde mulier ſedeat in dicta decoctione: poſtquàm exierit ex huiuſmodi balneo, inungat ſibi immediatè partes domeſticas coxarum, cum ſequenti unguento.

Recip. Gallia muſcatæ drach.i. olei ſiſamini drach.i.s. ceræ albæ quantum ſufficit, & fiat linimentum, cum quo non ſolum coxas, ſed & intrinſecas partes uuluæ uſque ad collum matricis inunges.

Ad idem, à quacunque cauſa, & eſt expertum, & ſecretum, dare patienti quolibet mane vnam de ſequentibus pilulis, ſtomacho ieiuno, multum conferre.

Recip. Aſſæ fœtidæ drach.i. dauci drach.s. omnia inſimul miſceantur cum melle roſato, & fiant pilule numero v. & iſtud ualet in curatione, & in præſeruatione à præfocatione matricis.

Ad idem, expertum eſt, ſi dentur qualibet ſeptimana una vice ſequentes pilulæ.

Recip. Pilularum aggregatiuarum drach.s. aſſæ fœtidæ, caſtorei, ana ſcrup.s. miſce, & cum melle roſato fiant pilulæ numero iij.

Ad idem, valens præfocationi in effectu, & ne mulier cadat in eam, dare quotidie per tres horas ante lucem in præſeruatione, & qualibet hora in curatione,

curatione, infraſcriptam pilulã multum conferre.

Recip. Aſſæ fœtidæ ſcrup.i. mithridati optimi ſcrup.ij. miſce, & fiant pilulæ numero tres, quarum una detur modo dicto.

Ad idem, & mulieri præfocatæ, & in præſeruatione à præfocatione ualet, dare infraſcriptum bolum, & multum confert.

Recip. Terebentinæ lotæ cum aqua matricariæ drach. iij. dauci ſcrup.i. miſce cum modico mellis roſati, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & à quacunque cauſa prouenit, ſecretum eſt, dare mulieri infraſcriptum bolum alternis diebus, & in curatione, & in præſeruatione multum conferre.

Recip. Agarici electi ſcrup.ij. terebentinæ drach.ij. ſem. dauci, aſſæ fœtidæ ana ſcrup.s. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ſi dabis mulieri infraſcriptum potũ, liberabis eam à præfocatione actuali, & præſeruabis à futura.

Recip. Aquæ diſtillationis radicũ dauci.i. paſtinacæ ſylueſtris unc.v. mellis roſati unc.i.s. miſce. & huiuſmodi potus excuſabit te ab exhibitione aquæ balnei ipſis præfocatis.

Ad idem, ſi ſuffumigabis nares ipſius mulieris in hora præfocationis ſequenti ſuffumigio, ſtatim releuabitur mulier à præfocatione.

Recip. Caſtorei drach.ij. capillorum dictæ mulieris præfocatæ drach.i. miſce cum reſina pini, fiant pilulæ ad modum auellanæ, cum una quarum ſuffumigetur mulier modo dicto.

Ad

Ad idem.

Recip. *Aſſæ fœtidæ, euphorbij, caſtorei ana drach.i. miſce, & fiat pilula ad formam auellanæ, & ſuffumigetur modo dicto.*

Ad idẽ, valet ſi mulieri quolibet mane per quatuor horas ante cibum, detur infraſcriptus potus.

Recip. *Aquæ roſatæ unc. iij. ſyrupi de corticibus citri unc.i. ſpecierum aromatici roſati unc.i.s. muſci optimi gra. ii. miſce, & fiat puluis, qui cum prædicta aqua detur mulieri modo dicto. Et de his ſatis.*

DE EXITV MATRICIS. CAP. XXXVI.

AD EXITVM *matricis compertum eſt, quòd ſi mulier cum digitis inunctis in ſequenti oleo pellat ſurſum collum matricis, demum imponendo infraſcriptum puluerem in collo ipſius matricis, mirabiliter conferre.*

Recip. *Olei maſticis, olei roſati omphacini, ana unc. ij. cũ prædicto oleo impellatur matrix ſurſum. & puluis, quo debet collum matricis ſuperaſpergi.*

Talis eſt.

Recip. *Cupularum glandium, balauſtiarum, corticum granatorum, granorum myrti ana ſcrup.i. thuris, maſticis, acatiæ, hypociſtidos drach.s. miſce, & fiat puluis ſubtiliſſimus.*

Ad idẽ, ſi regioni matricis in aluo mulieris imponatur ſequens cærotum, idem quoque ponatur in dorſo mulieris de directo matricis uſq; ad duas anchas, ſatis ualet.

Recip. *Seminum acetoſæ, ſeminum plantaginis, coriandrorum præparatorum ana drach.ij. coraliorum rubeorum*

ſeminum,

ſeminum roſarum rubearum ana drach.i. hypociſtidos, acatiæ, thuris, ana drach.i.s.gallarum, corticum granatorum, balauſtiarum ana drach.ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, & denſentur pulueres cum oleo roſato omphacino, deinde cum cæra & pice quantum ſufficit fiat cærotum. quod extenſum ſuper corium in locis dictis imponatur.

Ad idem, ſi mulieri patienti exitum matricis, quolibet mane aſſumpto infraſcripto liquore confeſtim imponatur magna uĕtoſa infra umbilicum immediatè, & ipſam per horam detineat, bene confert. Liquor talis eſt.

Recip. *Succi citoniorum, ſucci mirtillorum ana unc. ij. coraliorum rubeorum, boli armeni ana drach.i. puluerizentur omnia pulucrizanda, & detur mulieri.*

Ad idem, apponere cærotum factum ex gallia muſcata Meſuæ ipſi umbilico, plus tamen ſtomachum uerſus, multum ualet.

DE APOSTEMATE MATRICIS.
CAPVT XXXVII.

AD *apoſtema matricis, ſi apoſtema in initio ſui fuerit, phlebotomabis mulierem ex uena nigra brachij dextri, & tantò copioſius, quantò mulier erit plena malis humoribus. Tali enim euacuatione ſanguinis totum exonerabitur corpus à cauſa antecedente ipſius apoſtematis, ut inde reſiduum materiæ exiſtentis in matrice, natura ualeat reſoluere, deinde intercedente die phlebotomabis ſaphenam dextri pedis, & tantò plus de ſanguine extrahes, quantò mulier erit ſanguineæ temperaturæ, & abundantior erit materia in matrice.*

Ad

Ad idem.

His celebratis phlebotomiis, expertum eſt, quòd digere-re materiam facientem apoſtema infraſcripto ſyrupo, & eam euacuare infraſcripta medicina, multum confert.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi de duabus radicibus (& hoc ſi materia a-poſtematis fuerit frigida, ſicut in pluribus contingit, quo-niam materia generationis apoſtematis matricis ut plurimũ eſt melãcholica) ſyrupi matricariæ, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum artemiſiæ, lupulorum, bugloſſæ ana unc. i. miſce, & utere per ſeptem dies continuos. octauo uerò die purgetur materia ſequenti medicina.*

Recip. *Diaſenæ lenitiui unc.i.confectionis amech. drach. ii.electuarii indi maioris drach.i.uel minoris ſecundum forti-tudinem uirtutis patientis. diſſoluantur omnia cũ decoctio-ne matricariæ,epithymi,polypodii, folliculorum ſenæ quan-tum ſufficit, & fiat potus.*

Ad idem, ſi mulier vtatur ſemel in ſeptimana infraſcripta potione, præſeruabitur ab apoſtema-te matricis, & curabitur ab inſtante apoſtemate.

Recip. *Succi lupulorum unc.i.s. ſucci bugloſſæ unc.s. e-pithymi ſubtiliter pulueriꝫati drach.ii. aquæ decoctionis po lypodii, & ſenæ unc.ii. & fiat potus, qui calidus patienti exhibeatur.* Ad idem, *ſi detur mulieri patienti apoſtema ma-tricis, bis in ſeptimana unc.ii. ſucci fumiterræ cum unc.iiii. aquæ tormentillæ, ipſam curabis.*

Ad idem.

Si mulier quotidie ſtomacho ieiuno utatur decoctione mi-robalanorum indorum, & emblicorum cum unc.i. ſucci fu-miterræ, ſubitò proculdubio præſeruabitur à futuro apoſte-

mate

mate matricis, & à præſenti curabitur.

Ad idem.

Si mulieri patienti apoſtema matricis, quod utique terminandum eſt per uiam reſolutionis, & non per uiam ſuppurationis, expertum, ſi frequententur cucurbitulæ ſuper coxas, & in plicatura genuum ad minus bis in ſeptimana cum ſcarificatione, multum conferre. Et recordare quòd in curatione apoſtematis matricis nõ debes uti frigidis repercuſſiuis, quoniam matrix eſt membrum neruoſum, cui frigida admodum nocua ſunt: tum etiam quòd ipſis frigidis materia magis compingitur, & apoſtema concreſcet. Quapropter expertum eſt, ſi matricis apoſtemati applicetur ſequens emplaſtrum, multum conferre ad ipſius reſolutionem.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, matricariæ, foliorum maluæ cum radicibus uiolariæ, branchæ urſinæ ana M. i. radicum althææ minutim inciſæ unc. iii. bulliant in ſufficiẽti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.* De*inde adde farinæ ſeminis lini, farinæ fœnugræci ana M. i. butyri, pinguedinis anatis, pinguedinis gallinæ ana unc. s. olei anethi, decoctionis matricariæ ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.* Et *recordare quòd fomentationes humidæ (ut expertũ eſt) in ægritudinibus matricis obnocuæ ſunt. Ideo in actu practico quantum potes illas caue.*

Ad idem, eſt expertũ, ſi mulier aſsiduet ſequens emplaſtrum, quòd apoſtema matricis reſoluetur.

Recip. *Succi camomillæ uiridis, ſucci matricariæ ana unc. ii. emplaſtri de meliloto lib. i. miſce, & loco apoſtemato applicetur.*

Ad idem, ſi apoſtema matricis vngatur cum ſequenti vnguento, demum ei ſuperaſpergatur pul-

uis

uis ſequens, illius apoſtema reſoluetur. Vnguentum tale eſt.

Recip. *Succi althææ, ſucci ireos, ſucci matricariæ ana unc.ij.bdellij, oppoponacis, galbani ana drach.ij.diſſoluantur gummi cum prædictis ſuccis, & cum modico cæræ fiat unguentum molle, ungatur cum iſto unguento calido tota matricis regio, & ſtatim ſuperaſpergatur ei puluis ſequens.*

Recip. *Radicum zedoariæ exiccatarum, galangæ ana drach.ij.ligni aloës, macis, nucis muſcatæ ana drach.i.carui, dauci, ameos ana drach.i.s.miſce, & fiat puluis ſubtilis.*

Ad idem, ſi mulieri applicetur ſequẽs cærotum in loco apoſtematis matricis, multum confert.

Recip. *Diaquilonis ſine gummis unc. vi. cæroti hyſſopi unc.i.croci drach.ij. ſucci matricariæ unc.i.s. cum cæra & modico reſinæ pini, fiat cærotum, quo utere modo dicto.*

Ad idem, ſi ſequẽs liquor ſæpius in matrice mulieris imponatur, plurimum confert.

Recip. *Succi althææ unc.iij.lactis ouini unc.ij.croci drac. i.miſce, & imponatur modo dicto. Quòd ſi apoſtemata matricis noluerint obedire reſolutioni, ſed etiam cum his alijs ad ſuppurationem apoſtemata peruenerint, tunc diſrupto apoſtemate his medicaminibus, quibus utebamur ad diſruptionem apoſtematis ſtomachi, curabimus matricem cum curatione ulcerum eius.*

DE VLCERIBVS MATRICIS. CAP. XXXVIII.

AD *ulcera matricis facta quidem ex ſuppurato & diſrupto apoſtemate, primum remedium debet eſſe abſterſiuum, mundificatiuum, lotiuum, & in hoc expertum eſt ſequens*

ſequens medicamentum.

Recip. *Aquæ fontis claræ lib.ij. hordei non excorticati unc.iij. mellis roſati unc.iiij. miſce, & inuicem bulliant quouſque tertia pars aquæ conſumpta ſit, deinde colentur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectorio inijciatur aqua iſta tepida: & aduerte quòd quæ frigida ſunt, non debent ad intus matricem afferri, quia matrix neruoſa eſt, cui frigiditas nocua eſt. Cõtinuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tui tunc temporis ſit ad con ſolidandum. ad quod expertum eſt per me ſequens medicamentum multum conferre.*

Recip. *Lactis mulieris unc.iiij. olei roſati completi unc. ij. tutiæ præparatæ unc.s. aloës drach.ij. omnia ſimul mortario plumbeo bene ducantur, quouſque fiat unguentum molle, cuius portio aliqua diſſoluatur in aqua hordei, & pluries in die in matricem inijciatur per collum eius.*

Ad idem confert, ſi ſequens medicamentum in matricem mulieris inijciatur.

Recip. *Terebentinæ lotæ cum aqua matricariæ unc. iij. olei roſati unc.ij. litargirij argentei unc.i. mirrhæ, aloës ana drach.ij. tutiæ drach.i.s. omnia ſimul in mortario plumbeo bene ducantur, quouſq; fiat unguentum molle, cuius portio diſſoluta in lacte ouino uel uaccino imponatur, et uidebis iuuamentum.*

Ad idem, valet ſi matrix ſyringetur cum ſequẽti liquore.

Recip. *Vnguenti de tutia communis unc.ij. lactis ouini unc.viij. miſce, & unguentum optimè diſſoluatur, & cum prædicto matrix ſyringetur.*

Ad idem, ſi mulier in tempore quo fiunt reme-

dia localia prædicta, alternis diebus vtatur ſtomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infraſcripto bolo, ſatis valet.

Recip. *Terebentinæ ter lotæ in aqua matricariæ drach. iij. hyſſopi ſicci ſubtiliter pulverizati drach.i.s. mellis roſati drach.i.miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, valet ſi per tres horas ante cibum ſtomacho ieiuno mulier capiat decem dies continuos potum infraſcriptum.

Recip. *Lactis ouini recenter muncti unc.* vi. *mellis roſati unc.i.miſce, & detur patienti ut ſupra.* Et *hæc de ulceribus matricis.*

DE SVPERFLVO FLVXV SVPERfluitatum albarum à matrice.

CAP. XXXIX.

SVPERFLVITATES *albæ, quæ ſolent per uiam menſtruorum à matrice defluere, eorum coniuncta cauſa, eſt mala concoctio facta in ipſa matrice, propter id quod ad nutriendum matricem tranſmittitur non debité concoctum, conuertitur in talem albam ſuperfluitatem, uel ad ipſam matricem per cõſenſum à ſuperioribus membris, capite uidelicet, ſtomacho, & hepate, confluunt ſuperfluitates, quas natura matricis imbecillis nequit reſoluere, ſed ipſæ derelictæ ab opere naturæ conuertuntur in ſuperfluitates albas, & exeũt huiuſmodi ſuperfluitates. medicus autem debet dignoſcere complexionem harum ſuperfluitatum, & ex colore maximé. Nam ſi ſuperfluitates illæ fuerint albæ, uel albæ et aquoſæ, atteſtabuntur dominio humoris pituitoſi in matrice abundantis, quẽ natura nequit regulare. Si uerò citrinæ fuerint, atteſtabuntur dominio birioſi humoris in matrice exiſtentis,*

qui

qui defectu uirtutis matricis uertitur in ſuperfluitates matricales. Si uerò fuerint nigri coloris, humori melancholico atteſtabuntur. Quapropter ſecundum dominium humoris peccantis, medicus debet curare ſuperfluitates albas exeuntes à matrice, quoniã potius albæ dicuntur, cùm ferè ſemper aliquid humoris pituitoſi per uiam indigeſtionis illis miſceatur: euacuatione tamen directa ad humorem, quem manifeſtabit color illarum ſuperfluitatum. quapropter ad ſuperfluitates albas ſubrubeas effectas, ſublime remedium eſt phlebotomia baſilicæ, aſsiduè quidem facta ſemel in menſe, tribus continuis menſibus. Demum uerò rectificare ſanguinis complexionem, & fortificare uirtutem hepatis, ut ſanguis ab eo fluens, ſit pro alimento idoneus, & non pro generatione ſuperfluitatum: et quia rariſsimè ſuperfluitates ſanguineæ albæ à matrice naſcuntur, ideo de his non tantam habebit medicus ſolicitudinem, quantam habebit de ſuperfluitatibus albis à dominio choleræ, uel à dominio phlegmatis, cum magis contingant mulieribus. Obſeruabis igitur.

PRIMO, in cura ſuperfluitatum albarum ad choleram citrinam uergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.

SECVNDO, concoquas materiam facientem morbũ, quæ eſt cholera.

TERTIO, euacuabis eradicando materiam illam.

QVARTO, confortabis membra, tam per ea quæ intus aſſumuntur, quàm per ea quæ extrinſecus applicãtur. Obſeruato ad hæc, quòd tota tui intentio ſit in uigorando facultatem concoctricem ipſius matricis.

PRIMO igitur lenias uentrem mulieris ſequenti medicina.

Recip. Floris caſſiæ nouiter tractæ unc.i.myrobalanorũ citrinorum ſubtiliter pulucrizatorum drach.ij.miſce, et fiat bolus cum ſaccharo, qui exhibeatur mulieri in diluculo. & ſeptem diebus continuatis, ſequenti die dabis ei infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi roſati de roſis ſiccis, ſyrupi myrtini, mellis roſati colati ana unc.ſ. aquarum plantaginis, acetoſæ, enduiæ ana unc.i.miſce.

Et nota quòd in ſyrupis conuenientibus ſuperfluitati albæ cholericæ ex matrice fluenti debent eſſe tres intentiones.

Prima, quòd alteretur mala complexio calida hepatis generantis choleram.

Secunda, quòd corrigatur malitia phlegmatis, quòd ſemper peccat, etſi à ſubdominio ſit in his ſuperfluitatibus cholericis.

Tertia, quòd ſemper aliquod ueſtigium ſtipticitatis derelinquat in membris, & humoribus. & ſic in prædicto ſyrupo iſtæ tres intentiones habendæ ſunt, ut patet intuenti. octauo uerò die mulieri patienti detur infraſcripta medicina.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. electuarij ſucci roſarum drach.i.s. reubarbari electi drach.i.non apponas ſpicã, quoniam præparat reubarbarum magis aperire, nos autem attendimus ſtipticitati, myrobalanorum citrinorum drac.i.s. pulucrizentur pulucrizanda ſubtiliter, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit, fiat potus. & hæc pro digeſtione, & euacuatione cauſæ antecedentis ſuperfluitatum à matrice cholericarum.

Si uerò, ſicut plerunque contingit, ſuperfluitates iſtæ matricales albæ ab abundantia pituitoſi humoris initiũ trahãt, tunc

tunc principium curæ ſit primo leniendo, & uias communes exonerando: ſecundo digerendo: tertiò abundantiam pituitæ euacuando. Primò igitur dabis patienti infraſcriptam medicinam.

Recip. *Diaſebeſten lenitiui drach.* vi. *medullæ carthami drach.i.s.miſce cum melle roſato, & fiat bolus, qui exhibeatur in diluculo. Sequenti uerò die, et per ſeptem dies continuos dabis patienti infraſcriptum ſyrupum, et multum ualet hic ſyrupus in phlegmate, et in confortatione capitis, et ſtomachi, à quibus potiſſimum oritur pituita.*

Recip. *Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum betonicæ, ſaluiæ, fœniculi ana unc.i. miſce: octauo uerò die dabis patienti infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Diarob cum turbith unc.s. diſſolue cum aqua decoctionis capillorum ueneris, ſaluiæ, hyſſopi, et betonicæ, et patienti detur. Si uerò tibi occurrant ſuperfluitates albæ matricales uergentes in fuſcum, liuidum, uel nigrum colorem, diiudicabis illas oriri à melancholia: quæ diſpoſitio etſi deterior cæteris ſit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Diaſenæ lenitiui unc.i. myrobalanorum indorum puluerizatorum drach.ii.miſce, et fiat bolus cum ſaccharo: ſequenti uerò die dabis per ſeptem dies continuos patienti melancholicas ſuperfluitates matricis, infraſcriptũ ſyrupũ.*

Recip. *Syrupi ſabor regis, de epithymo, de lupulis, mellis roſati colati ana unc.s.aquæ meliſſæ, bugloſſæ, lupulorũ ana unc.i.miſce. octauo uerò die patienti dabis infraſcriptam medicinam.*

Recip. Diaſenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc.s. myrobalanorum indorum drac.i.s. confectionis amech.drac.ij. pulnei izentur puluerizanda, & cum decoctione communi florum, & fructuum, cum qua bulliant folliculorum ſenæ, polypodij ana drach.ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum ſuperfluitatum albarum à matrice à quacunque cauſa, expertum eſt, ſequentem confectionem multum conferre.

Recip. Coriandrorum præparatorũ, ſem. acetoſæ, ſem. plantaginis, ſem. agni caſti, ana drach.i. terræ ſigillatæ, boli armeni ana drach.s. ſpecierum aromatici roſati drach.ij. ſpecierum diadraganti frigidi drach.i. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua plantaginis quantum ſufficit fiat confectio in rotulis drachmarum.ij. pro qualibet: quarum una quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, ſuper quam immediatè capiat hauſtum uini nigri ſtiptici, & tantundem in ueſperi ante cibum.

Ad idem, expertum eſt, ſequentem confectionem breuiſsimo tẽpore ægritudinem illã curare, ſi patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

Recip. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana drach.ij. maſticis drach.i. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cũ ſaccharo optimo diſſoluto cum ſucco citoniorum fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & eſt expertum, optimè curare ægritudinem iſtam ſi detur patiẽti manè, & veſperi bolus infraſcripti electuarij.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ, & ſubtiliſsimè puluerizatæ unc.iij. pulueris trochiſcorum de carabe drach.ij. omnia

nia ſubtiliſsimè pulucrizentur, & cum melle decoctionis ſeminis acetoſæ fiat electuarium, cum quo uidebis optimam experientiam in his ſuperfluitatibus albis.

Ad idem, & eſt expertum, optimè valere, immo ſecretum eſt, cum quo curaui multas mulieres ab hac diſpoſitione, ſi mulieri quolibet mane ſtomacho ieiuno detur bolus infraſcriptus per ſex horas ad minus ante cibum.

Recip. *Albuminis oui recentis, & non cocti numero.ii. thuris maſculi, boli Armeni, terræ ſigillatæ ana drach. s. pulucrizentur pulucrizanda, & miſce, & patienti exhibeatur.*

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, & cum eo indubitato curabis hanc ægritudinem, ſi patienti mulieri dabis per xv. dies continuos in diluculo infraſcriptum potum.

Recip. *Vini rubei ſtiptici extinctionis calibis pluries in eo unc.iiij. gummi arabici dragaganthi ana drach.s.miſce, et fiat potus, qui detur modo dicto.*

Ad idem confert puluis ſequens, ſi mulier patiens ceperit drac.i.in diluculo, aliã verò drachmã in ingreſſu lecti diſſolutam in vino rubeo ſtiptico.

Recip. *Lapidis hæmatitis torrefacti, cornu cerui uſti, coraliorum rubeorum ana drach.i.s.miſce, fiátque puluis ſubtiliſsimus.*

Ad idem, expertum eſt, ſi dabitur patienti ſequens puluis modo prædicto, ſanabitur à ſuperfluo fluxu menſtruorum alborum.

Recip. *Oſsium dactylorum, & ſubtiliter pulucrizatorũ unc.s.ſanguinis draconis drac.i.miſce, & fiat puluis ſubtilis.*

Ad idem, bene expertum eſt, ſi detur ſequens puluis modo prædicto.

Recip. Oßium, granorum granatorum acetoſorum torrefactorum unc. ij. thuris drach. ii. miſce, & fiat puluis ſubtilißimus.

Ad idem, & eſt expertum, & re vera multum confert in ablatione menſtruorum alborum, & eſt, ſi mulier ſuffumigetur in vulua ſequenti ſuffumigio.

Recip. Aceti nigri fortißimi lib. iij. marcheſitæ lib. i. corticum pinearum lib. ſ. bulliant omnia inſimul, & manè, & ueſperi ante cibum ſuſcipiat mulier fumum per embotum uſque ad collum matricis.

Ad idem, & iſtud eſt bene expertum, & bene valet, ſi mulier manè, & veſperi abluat ſibi vuluã, vſq; ad os matricis, cum ſequenti vino.

Recip. Vini nigri ſtiptici lib. ii. ſcoriæ ferri lib. i. bulliant ſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde colẽtur, & cum uino calido abluatur membrum, ut dictum eſt. Et aduerte, quòd in quantum poßibile eſt debemus cauere mulierem ſedere in aqua, uel in alia re frigida, & humida, quoniam per ea laxabuntur ligamenta matricis, & præcipitabitur matrix, & eſt peßimus lapſus.

Ad idem, & expertum, ſequens vnguentum bene valere, ſi cum eo inungatur dorſum mulieris, & totum pecten.

Recip. Succi ſolatri, ſucci ſemperuiuæ, ſucci plantaginis ana unc. i. olei myrtini, olei roſati omphacini, olei maſticis ana unc. ſ. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, ſerici combuſti ana drach. i. boli armeni, terræ ſigillatæ,

gillatæ, pilorum leporis combuſtorum ana ſcrup.ij. omnia ſubtiliter puluerizentur, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.

DE ARDORE VRINAE.

CAPVT XLI.

CVM *ardor urinæ potiſſimum à calore punguente, uel à phlegmate ſalſo originem trahat, quo fit ut collum ueſicæ, & canalis uirgæ ulcere afficiantur corroſiuo; ideo experientia compertum eſt, quòd ſi humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem ſuæ euacuationis, uidelicet ad anum, optima perficietur cura. Primo igitur detur patienti infraſcriptus bolus, uidelicet.*

Recip. *Caſſiæ nouiter tractæ unc.i. liquiritiæ ſubtiliter pul uerizatæ drach.i. diaprunis ſolutiui drach.i.s. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, qui patienti exhibeatur in diluculo.*

Ad idẽ, expertum eſt, quòd digerere materiã cholericam cum ſequenti ſyrupo remittente acuitates humoris facientis ardorem, multum confert.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi uiolati, de nenufare, ana unc.i. aquarum plantaginis, portulacæ, ſem. communinm frigidorũ ana unc. i. miſce.*

Ad idem, expertum eſt, quòd ſolicitare infraſcriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie, multum confert.

Recip. *Aquæ maluæ unc. iiii. ſyrupi uiolati unc.ii. miſce: continuabis per ſeptem dies hos potus, octauo uerò die capiat infraſcritam medicinam.*

Recip. *Diaſebeſten lenitiui unc.i. diaprunis ſolutiui drac. i.s. miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.*

Ad

Ad idem, eſt expertum, quòd euacuato corpore ſi ęger aſsiduabit per x.dies continuos infraſcriptum potum, proculdubio ſanabitur.

Recip. *Aquæ fontis claræ lib.x.cicerum rubeorum lib.i.s. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis aquæ: deinde colentur, & colaturæ adde liquiritiæ raſæ ſubtiliter inciſæ unc.i. foliorum maluæ cum radicibus, radicum althææ mundæ, radicum graminis, agrimoniæ, cuſcutæ ana M.i. Iuiubarum, ſebeſten ana numero.x. ſem. mellonum mundatorũ unc.ij. granorum alchechengi M.s. granorum ſolatri unc.s. oßium meſpilorum cõtuſorum drach.iij.milijſolis unc.s. bulliant omnia uſq; ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, & ſic utere.*

Recip. *Iuris prædicti colati unc.vi. ſacchari duarum coctarum unc.i.s. miſce, & detur patienti in diluculo, & ſuper dormiat per horam.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi hæmorrhoides cõſuetæ eſſent in patiente ardorem vrinæ, earum apertionem ipſum ſanare.

DE GOMOREA. CAP. XLII.

AD *Gomoream primo expedit corpus euacuare, ut materia ad oppoſitam regionem deriuetur cum ſequenti medicina.*

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc.i. electuarij ſucci roſati drach.ij.miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, demum digeratur materia, ut melius purgetur cum ſequenti ſyrupo: quæ materia cùm ſecundum plurimum ſit cholerica, uel ad minus calida propter putredinem ſpermati acquiſitã, conueniet ſyrupus digeſtiuus materiæ cholericæ, in quo ſit facultas*

tas ſtipticandi uias, per quas tranſit ſemen ipſum.

Syrupus talis eſt.

Recip.*Syrupi myrtini, citoniorum, de ſucco acetoſæ ana unc.s. aquarum plantaginis, portulacæ, acetoſæ ana unc.s. miſce. Quòd ſi materia exiens fuerit frigida, ſicut contingit aliquando, cùm Gomorea ſit ex aliquo ſpermate aquoſo facto, & tunc cognoſces hoc, quoniam in exitu ſpermatis non percipies caliditatem, non pruritum, non ardorem, non mordacitatem, immo inſenſibiliter ex uirga exit, tunc dabis infraſcriptum ſyrupum.*

Recip.*Syrupi de ſticados unc.i. ſyrupi roſati, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce. Et nota cùm ſecundum plurimum materia faciens gomoream ſit mixta ex ſubtili calida, & aquoſa frigida, propter hoc dabis ſecundum plurimum ſyrupos mixtos ex habentibus reſpectum ad aquoſitatem frigidam ſpermatis, & ad aliqualem cholericitatem eiuſdem. digeſta igitur materia dabis patienti infraſcriptam medicinam per horam ante lucem.*

Recip. *ſem. plantaginis, ſem. acetoſæ, ſem. agni caſti, coriandrorum præparatorum ana drach.ij. corticum myrobalanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana drach.iij. turbith gummoſi ſubtiliter pulueriẓati, & ligati in petia drach.i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ, uſq; ad conſumptionem medietatis, & cum colatura diſſolue, reubarbari electi ſubtiliter pulueriẓati drach.ij. diacatholiconis unc.i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hæc medicina ualet in gomorea calida, & frigida, & plurimum ualet, cùm contingit illi incendium, & ardor.*

Ad idem, & expertum eſt, quando gomorea eſt à materia

à materia frigida aquoſa, ſi dentur patienti bis in die ante cibum per duas horas drach.ij. ſequentis confectionis, ſtatim bibendo ſuper eam vnc.ij. aquæ plantaginis, & eſt expertum.

Recip. Pinearum mundatarum lotarum cum aqua roſata, fiſticorum, ſem. cucurbitæ mundatorum ana unc.s. paſſularum unc.i. zinziberis, cinnamomi, macis, ſem. agni caſti, aniſorum ana drach.i. croci ſcrup.i. ſacchari quantum ſufficit, & conducatur electuarium ſecundum artem, quo patiens utatur modo dicto. Si uerò gomorea fuerit à materia acuta calida mordicante, tunc detur patienti infraſcriptum electuarium modo dicto.

Recip. Sem. mellonum mundatorum unc.ii. ſem. cucurbitæ mundatorum unc.i. ſem. agni caſti, unc.s. acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach.i. been albi, & rubei, ana ſcrup.ii. omnia inſimul pulueriżanda pulueriżentur, & contundantur contundenda, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, & expertum eſt, ſi gomoreæ adfuerit dolor, & ardor, detur patienti infraſcriptus potus per ſeptem dies continuos, ſanabitur à gomorea.

Recip. Lactis ouini unc.iii. aquæ plantaginis, uel ſucci eius unc.s. boli armeni drach.i. miſce, & tepidus patienti detur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur infraſcriptus potus bis in die per duas horas ante cibum mane, & veſperi proculdubio ſanabitur.

Recip. Lactis ouini unc. iiii. pilorum leporis combuſtorum, & ſubtiliſſimè pulueriżatorum drach. ii. miſce, & detur patienti.

Ad idem, & expertum eſt, ſi mane, & veſperi cũ ſequenti

ſequenti vnguento vngantur renes, & dorſum, & ilia, & pecten, curam optimam videbis.

Recip. Olibani unc.ij. acatiæ, hypociſtidos ana drach.ij. gallarum drach.i. laudani drach.s. olei maſticini, olei ſpicæ, olei myrtini ana unc.s. pulverizentur pulverizanda ſubtiliſſimè, & cum cæra quantum ſufficit fiat unguentum molle, & in fine adde camphoræ ſcrup.s. & eo uteris, quoniam eſt expertum.

Ad idem.

Et eſt pulvis mihi ſecretus, ſi eius quantitatem impoſueris cùm ſyringa uſq; ad collum ueſicæ in uirga, cũ lacte mulieris diſſolutam, quater aut quinquies, & decies in die, quàm breuiſſimè ſanabitur à gomoreæ ardore, & ulceratione, ſi eſſet in uirga, & in collo ueſicæ.

Recip. Tutiæ præparatæ unc.s. ſarcocollæ ablutæ, aloës hepatici, ſacchari candi ana drach. iij. miſce, & fiat pulvis ſubtiliſſimus, cuius drach.i. pro uice diſſoluatur cum prædicto lacte, & patiens ſyringetur.

DE MICTV SANGVINIS. CAP. XLIII.

Ad mictum ſanguinis, ſi fuerit creticus, quemadmodum quandoque contingit, ſicut & fluxus ſanguinis narium creticè plerunque aduenit corpori humano, ſicut & creticè ſanguis menſtruus ex mulieribus fluit, tunc curatio eius derelinquatur naturæ, quoniam eius conſtrictio eſſet grauitare naturam, & ipſam præparare ad malos lapſus. Si uerò ſanguinis mictus non habuerit creticum euentum ſed ſymptomaticum, tunc initium curæ erit ſanguinem ipſum diuertere ſurſum trahẽdo cum phlebotomia uenæ nigræ, & baſilicæ, paulatim, & pluries facta, ut natura melius aſſueſcat ad oppoſitam

ſitam regionem. & caſu quo non inuenirentur hæ, ipſius cephalicæ, & inuenta eſt multum conferre. Quòd ſi patienti aliquando prouocetur fluxus ſanguinis narium, òptima curatio erit euacuando, & diuertendo, & hoc eſt optimum ſecretum.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi materia ſubtilians ſanguinem, & ipſum exacuens digeratur cum ſequenti ſyrupo, & euacuetur cum ſequenti medidicina, multum patienti erit vtile.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi roſati de roſis ſiccis, myrtini, de ſucco acetoſæ ana unc.s. aquarum plantaginis, acetoſæ, portulacæ ana unc.i. & continua per ſeptem dies: octaua uerò die capiat ſequentem medicinam.*

Recip. *Reubarbari uſti drach.i.s. diacatholiconis drach. vi. miſce, & fiat potus cum decoctione cõmuni florũ, & fructuum quantum ſufficit. digeſta materia, & euacuata, experientia docebit, quòd ſi patienti quolibet mane per decem dies continuos detur infraſcriptus potus, ſanabitur.*

Recip. *milleſolij pulucrizati unc.i. lactis ouini recenter emuncti unc.v. boli armeni ſubtiliter pulucrizati drach.i. miſce pro una uice.*

Ad idem, experientia compertum eſt, quòd ſi per quatuor dies continuos detur patienti infraſcriptus liquor, curabitur ab indiſpoſitione mictus ſanguinis.

Recip. *Philonij perſici ſcrup.iiij. ſucci plantaginis unc. s. aquæ portulacæ unc.iiij. miſce pro una uice, & detur patienti in diluculo.*

Ad

Ad idem, & expertum eſt.

Recip. Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo unc.i. emulſionis papaueris albi unc. s. Trochiſcorum de carabe drach.i. pulucrizentur puluerizanda, & omnia ſimul bene miſceantur, & manè, & ueſperi per duas horas ante cibum quotidie detur patienti ad quantitatem nucis.

Ad idem, & expertum eſt.

Recip. Lapidis hæmatitis torrefacti drach.i. & pulueri-zetur ſubtiliter, & cum ſucco plantaginis quantum ſufficit diſſoluatur, & potui detur.

Ad idem, experientia compertum eſt, quòd ſi patientis hepar epithimetur ſequenti epithimate manè, & veſperi ante cibum, multum confert.

Recip. Aquæ plantaginis, ſolatri, acetoſæ, endiuiæ, abſinthij ana unc.iiij. ſandalorum alborum, & rub. been albi, & rub. roſarum rub. ana drach.i.s. ſpodij drac.ij. ſpicæ gra. x. aceti optimi unc.iij. puluerizentur puluerizanda, pro epithimate hepatis, miſce.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi ſequenti vnguento vngantur renes patienti, & à principio ancharũ vſq; ad pecten totum, & radicem virgæ, iuuamentum optimum conſequetur patiens.

Recip. Succi plantaginis, ſucci ſolatri, ſucci acetoſæ ana unc.i. olei roſati, olei myrtini ana unc.s. hypociſtidos, coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach.i. pulue-rizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum optimè eſt, ſi ſequens cærotum applicetur renibus patientis.

Recip. Seminum plantaginis, ſeminum acetoſæ, ſeminum

portulacæ

portulacæ ana drach.ij.gũmi arabici, dragaganti ana drach. i.s.hypociſtidos,acatiæ, boli armeni,ſerici combuſti, ana drach.i.s.terræ ſigillatæ, pilorum leporis combuſtorũ ana drac. i.puluerizentur omnia ſimul ſubtiliter, & cum oleo roſato omphacino, & cæra, & pice quantùm ſufficit fiat cærotũ.

Ad idem,expertum eſt,& optimè valet, ſi patienti detur infraſcriptus potus.

Recip.*Oſsium dactylorum combuſtorum drac.i.ſerici uſti drac.s.diſſoluantur cũ uino nigro ſtiptico,& patienti detur.*

DE CALCVLIS RENVM.
CAPVT XLIIII.

IN *præſeruatione à calculis renum, attenta cauſa generationis eorum efficiente,ſcilicet caliditate hepatis et renum, materiali uerò,& eſt humor pituitoſus & uiſcoſus.*

IDEO *in primis materias communes euacuabis à ſtomacho, & ab inteſtinis.*

SECVNDO, *materiam prædictam concoques,remittẽdo malam complexionem hepatis & renum.*

TERTIO, *digeſtam materiam eradicatiuè euacuabis. ideo à principio in cura generationis lapidis renum, digeſtio materierum ſit ſequens.*

Recip. *Syrupi de iuiubis, ſyrupi uiolati, de endiuia ana drach.iij. ſyrupi de duabus radicibus drach.vij. aquarum ſeminum communium frigidorum, endiuiæ, capillorum ueneris ana unc.i.continuato ſyrupo per vij. dies continuos, octaua uerò die dabis patienti infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.*

Recip. *Pulparum ſebeſten unc.s. medullæ carthami drac. iij. diacatholiconis, confectionis amech ana drach.ij. miſce, & fiat*

& fiat potus cum decoctione communi pectorali, purgata materia.

Ad idem.

Expertum eſt, ſi patiens quotidie ante prandium ingurgitet drach.iii.Caſsiæ nouiter tractæ, nunquam cadet in calculi generationem.

Ad idem, & eſt expertum indubitatò conferre, ſi patienti dabitur bis in ſeptimana ſequens bolus, non ſolùm eo præſeruabitur patiens à generatione calculi, immo nũquam percipiet inteſtinorum colicam vel iliacam.

Recip. Iuſtini optimi drach.iii.ſacchari uiolati drach.i.s. miſce, & fiat bolus.

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione à calculo, ſi patiẽti bis in ſeptimana in ingreſſu lecti detur infraſcriptus potus, non obſtante cœna.

Recip. Semin. mellonum mundatorum unc.i. ſucci graminis unc.s.iuleb uiolati unc.s.miſce, & omnia diſſoluantur in aqua decoctionis liquiritiæ quantum ſufficit, fiat potus pro una uice.

Ad idem, in curatione lapidis renum præſentis, vel in renibus exiſtẽtis, vel in poris vritidibus, quo patiens pateretur vrinæ ſtranguriam, & optimum, & expertũ eſt, dare patienti infraſcriptum bolum, quacunque hora moleſtetur.

Recip. Terebentinæ lotæ cum aqua uiolata unc.s. Benedictæ drach.ii. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum optimè, ſi patienti detur totus infraſcriptus puluis vna ſorbitione.

Recip. Nucleorum perſicorum torrefactorum unc.ſ. oſſium meſpilorum drach.i. pulueriʒentur omnia ſubtiliſſimè, & cum aqua ſaxifragiæ quantum ſufficit ad diſſoluendum prædictum puluerem, & dabitur patienti, qua hora moleſtabitur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dabis infraſcriptum potum, nõ tranſibunt ſex horæ, quòd patiens proijciet lapidem.

Recip. Corticum raphani fortiſſimi unc.i. uini albi odoriferi unc. viij. miſce, & ſtent in infuſione per xij. horas. De*inde coletur uinum, & ipſum tepidum exhibeatur patienti.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dabitur infraſcriptus bolus, proculdubio eijciet lapidem, vel franget, vel pulueriʒabit ipſum.

Recip. Electuarij litontripon deſcriptione Nicolai *drac. iij. iuſtini drach.i. miſce, & detur patienti cùm moleſtabitur.*

Ad idem, & expertum eſt, cùm patienti dabis infraſcriptum puluerem.

Recip. Lapidis inuenti in capite cancrorum unc.ſ. torrefiat, & ſubtiliter pulueriʒetur, & cum aqua ſaxifragiæ tepida diſſoluatur puluis, & detur patienti.

Ad idem, & eſt expertum.

Si patiens obſeruabit iſtum modum curæ, uidelicet cum pinguedinæ gallinæ, & butyro recenti mixtæ, & calefactæ ungens locum à ſupremo ancharum directè uſq; ad principium uirgæ cùm forti frictione manu calida, quoniam per huiuſmodi ſpatium deriuantur ad collum ueſicæ pori uritides uerſus dorſum, pòſt in eodem ſpatio applicabis duas cucurbitulas uel etiam tres: illis enim attrahentibus eleuabitur, & dilatabitur tunica pori uritidis: & ſic teneas dictas cucurbitulas

bitulas applicatas per ſpatium horæ unius, & ſubito remotis cucurbitulis, dabis patienti infraſcrptum potum.

Recip. Seminum naponum, ſeminum urticæ ana drach. ij. radicum graminis, radicum ſaxifragiæ ana drach. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde lactis nucleorum perſicorum drach. i. & dabis patienti, poſt cuius aſſumptionem aliquantiſper dormiat, & uidebis ipſum repente mingere lapidem.

Ad idem, & expertum eſt, & multoties in hoc bene me habui, ſolicitare patienti pluries in die ſequentem fomentationem.

Recip. Olei ſcorpionum confecti ex oleo amygdalarum amararũ, terebentinæ, butyri recentis ana lib. s. croci ſcru. i. calefiant omnia in pentula ſimul ad ignem, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido, in antedicto ſpatio ipſius alui appoſito fomentabis.

Ad idem, & eſt expertum, ſi antedicto ſpatio applicetur ſequens emplaſtrum.

Recip. Radicum althææ minutim inciſæ lib. i. parietariæ lib. s. bulliant omnia in oleo ſcorpionum quantum ſufficit, deinde adde croci drach. i. ad modum emplaſtri applicetur.

Ad idem.

Recip. Sanguinis hircini præparati drach. iij. diſſolue cum aqua diſtillationis florum geniſtæ quantum ſufficit, & patienti dabis.

Ad idem, expertum eſt, & præſertim vbi eſſet vrinæ ſuppreſsio, ſi hora qua æger afficitur, potaret infraſcriptum potum, multum conferre.

Recip. olei uitrioli romani drac. i. uini maluatici un. i. miſce.

Ad idem, eſt expertum, & multum valet, ſi ægro in hora afflictionis detur ſequens potus.

Recip. *Succi limonis immaturi unc.i. uini maluatici unc. iii. miſce, & totus detur patienti.*

AD FACILITANDVM PARTVM, & ad mitigandum eius dolorem.

CAPVT XLV.

AD *facilem partum reddendum, conſulo quòd nullus medicus ſe intromittat, niſi poſtea quàm prægnans egreſſa fuerit lunam noni menſis ſuæ imprægnationis. Tunc temporis expertum eſt, ſi quotidie ueſperi in ingreſſu lecti ceperit grana ſeptem lauri, mirabiliter in ea facilitabitur partus, quia eorum aromaticitate, & caliditate mitigabitur ipſius partus dolor.*

Ad idem, & eſt expertum, immo ſecretum ſingulare, dicta hora alternis diebus ſi in cœna ceperit infraſcriptum condimentum, mirabilem inueniet effectum.

Recip. *Granorum iuniperi, granorum lauri ana numero vii. caßiæ ligneæ ana drach.s. cinnamomi inegri drach.i. omnia ſimul ponantur in uentre turturis unius pinguis, & carnoſi, deinde coquatur in uerucum pinguedine pulli, & patienti mulieri pro eſu dabis.*

Ad idem, eſt expertum, ſi quolibet mane detur mulieri in menſe partus per tres horas ante cibum vnc. s. infraſcriptæ mixturæ, optimum inuenies remedium.

Recip. *Succi hyſſopi, ſucci enulæ, ſucci althææ ana unc.i. cinnamomi electi drah. i.s. pulueri zetur cinnamomum, &*

cum

cum ſaccharo diſſoluto cum aqua fœniculi, & matricariæ fiat electuarium.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi mulier manè, & veſperi inungat ſibi pectē, dorſum, & alchatin cum ſequenti vnguento, optimum præſidium inueniet in facilitate partus.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborū, olei camomillæ ana unc. i. s. ſucci althææ, ſucci radicum maluæ ana unc. i. croci ſcrup. s. mucillaginis ſemi. caulium, mucillaginis ſemi. fœnugræci, mucillaginis meliloti ana unc. s. miſce, & cum cæra alba lota cum aqua uiolata quantum ſufficit fiat unguentum.*

Ad idem, expertum eſt, ſi cùm mulier appropinquauerit partui, quotidie bis imponat in ſequenti liquore petiam lineā, ipſamque applicet collo matricis, miram partus facilitatem videbis.

Recip. *Butyri recentis loti cum aqua uiolata unc. iii. mucillaginis caulium unc. ii. mucillaginis althææ, mucillaginis ficuum ana unc. s. miſce, & collo matricis apponito.*

Ad idem, expertum eſt, ſi ſemel quotidie fomentetur pecten, & vulua mulieris prægnantis ſequenti fomentatione, hoc peridoneum erit.

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus florum camomillæ, uiolariæ, fœnugræci, ſem. lini ana M. i. foliorum caulium M. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis. Deinde cum ſpongia madefacta in dicto liquore fiat fomentum modo dicto.*

Ad idem, eſt expertum, quòd ſi mulier cùm ſe appropinquet partui, abluat ſibi crura vel manè vel veſperi, ſemel in die cum ſequenti lotione, facili-

tabitur partus.

Recip. Vini albi odoriferi lib.vi. calamenti, ſaluiæ, roris marini ana m.s. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem quartæ partis uini, & utatur hac lotione modo dicto.

Ad idem, & expertum eſt optimè, ſi pluries in die prægnans ſibi fricauerit collum matricis cum ſequenti oleo, multum ualebit ad facilitandum partum.

Recip. olei amygdalarum dulcium unc. iiij. ſeminum althææ, ſeminum caulium ana drach.ij. butyri recentis unc.i. miſce, & bulliant uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui reſeruetur.

Ad idem, & eſt expertum, quòd non ſolum facilitabitur partus, uerùm etiam ſine dolore mulier pariet, ſi per x. dies uel xv. ante partum alternis diebus capiat infraſcriptum potum, per tres horas ante cibum de mane.

Recip. Theriacæ magnæ ſcrup.i. pulueris liquiritiæ, pulueris cinnamomi ana gran.iij. uini albi pauciferi unc.i.s. miſce, fiatq; potus, qui detur modo dicto mulieri prægnanti.

Ad idem, ſi mulier eſſet in hora partus, & cum difficultate pareret, utatur ſequenti remedio, & ſtatim pariet, & eſt ſecretum.

Recip. Corticum raphani, mercurialis ana unc.i. croci gran.iij. caſsiæ ligneæ ſubtiliter puluerizatæ drach.i. ſucci ſabinæ drach.ij. miſce, & inſimul omnia bene contundantur, et hoc totum contuſum ligatum in petia ſubtili, iungatur collo matricis, & ſtatim parturiet.

Ad idem, & eſt optimum, & expertum, ſed non dabis niſi urgente magna neceſsitate, uel ubi fœ-

tus

tus eſſet mortuus.

Recip. Succi ſauinæ unc.ij. boracis mineralis ſubtiliter pulverizati drach.i.uini albi odoriferi unc.i.miſce, & potui dato, & ſubitum effectum dignoſces.

Ad idem, ualet ſequens potus, ſi mulier non poterit habere fœtum vel viuum, vel mortuum.

Recip. Boracis mineralis drach.ij.aquæ matricariæ unc. v.miſce pro una uice, & mulieri patienti dato.

DE SVPERFLVO MICTV INVOluntario, vel de diabetica paſsione.

CAPVT XLVI.

CVM *Diabetica paßio ſecundum plurimum contingat à caliditate tum dilatante uias urinales, tum eliquante corporis humiditates per fluxũ earum ad uias urinæ, ideo prius laudo, ut tollatur mala complexio calida hepatis, & renum, cum his quæ uirtutem ſtipticam habent, conferre eiſdem membris.*

PRIMO *igitur digeratur materia, prædictorum membrorum temperaturam alterando cum ſequenti ſyrupo.*

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi myrtini, ſyrupi roſarum de roſis ſiccis ana unc.s.aquarum plantaginis, acetoſæ, bugloſſæ ana unc.i.miſce. Laudo quoq; quòd cum ſequẽti puluere ſyrupus aromatizetur.

Recip. Myrobalanorum citrinorum, coraliorum rubeorum ana ſcrup.ii.miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui ligetur in peia rara, & ſubtili per noctem, moram trahat in ſyrupo. continuato uerò ſyrupo ſic aromatizato per ſeptem dies continuos, capiat patiens medicinam hanc.

Recip. Florum roſarum, florum borraginis, florum bu-

gloſſæ ana unc.s. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis, ſeminum portulacæ ana drach.ij. corticum myrobalanorum citrinorum unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ plātaginis, uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde floris caſsiæ nouiter tractæ drach.vi. reubarbari drach.i.s. myrobalanorum citrinorum drach.i.s. pulucrizentur ſubtiliter pulueriʒanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur duabus horis ante lucem.

Ad idem, corpore euacuato compertũ eſt, quòd ſi patiens vtatur per menſem continuum infraſcripto electuario, ſanabitur à diabetica paſsione.

Recip. Mucillaginis ſeminis pſillij cum omni cautela benè conductæ, & confectæ, mucillaginis ſeminum citoniorũ ana unc.i. & aduerte quòd ſi cautius in cura procedere uolueris, poteris derelinquere mucillaginem ſeminum pſillij tanquàm timoroſam, & multiplicare quantitatem mucillaginis ſeminum citoniorum, myrobalanorum citrinorum, oſsium dactylorum, coraliorum rubeorum ana drach.ij. pulueriʒentur pulueriʒanda, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat electuarium. doſis eſt unc.s. mane tribus horis ante prandium.

Ad idem, compertum eſt optimè valere, ſi quotidie patiens capiat tres de infraſcriptis pilulis ſtomacho ieiuno per tres horas ante prandium.

Recip. Trochiſcorum de ſpodio cum ſemine acetoſæ drac. iij. pulueriʒentur ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero xv.

Ad idem, & eſt expertum, vbi diabetica paſsio plurimũ infeſtabit, vt de nocte dormire nequeat, ſi patiens vtatur alternis diebus ſtomacho ieiuno, ieiunando quippe poſt aſſumptionem huius boli

ſequenti

ſequenti per quinque horas.

Recip. Philonij perſici ſcrup.iiij. ſacchari roſati antiqui unc.i.miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur ter in ſeptimana ſequens potus per menſem, ſanabitur à diabetica paſsione.

Recip. Granorum myrti, oßium granorum granatorum ana unc.s. balauſtiarum, corticum granatorum hypociſtidos ana drach.ii.ſeminum citoniorum, ſeminum acetoſæ, ſeminum roſarum rubearum ana drach.i. coraliorum rubeorũ drach.s.been albi, & rubei ana drach.i.s.bulliant in ſufficienti quantitate uini nigri ſtiptici uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, demum coletur, &

Recip. Vini prædicti unc.iii.myrobalanorum citrinorum ſubtiliter pulueriżatorum drach.i.s.miſce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, & eſt efficax, & multum conueniens, ſi patiens ſolicitetur aſſumere bolum infraſcripti electuarij.

Recip. Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo, ſacchari roſati uetuſti, ana unc.ii. ſpodii drach.ii. coraliorũ rubeorum drach.i.s. myrobalanorum citrinorum drach.i. pulueriżentur pulueriżanda ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum quantum ſufficit, fiat electuarium.

Ad idem.

Optimè expertum ſi patienti quolibet manè myrobalanum unum citrinum optimè conditum detur.

Ad idem.

Quoniam ægritudo hæc plurimum à mala complexione hepatis, & renum prouenit, ideo conſulo, ut quotidie epithimentur

thimentur hepar, & renes cũ hoc ſequenti epithimate prius ebullito, & poſt infrigidato.

Recip. *Aquæ plantaginis, aquæ roſatæ, acetoſæ, ſolatri ana lib.s. aquæ abſinthij unc.iiij. ſpecierun cæroti triaſandalini unc.i. ſpodij drach.ij. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis ana drach.ij. ſpicæ gran.x. aceti optimi unc.iij. miſce, & cum petia alba linea madefacta in dicto liquore, & bene expreſſa, epithimentur hepar, & renes.*

Ad idem, facto epithimate mox vngantur renes, & hepar, cum ſequenti unguento.

Recip. *Olei roſati, olei myrtini, olei citoniorum ana unc. i. ſandalorum alborum, & rubeorum, roſarum rubearum, ſpodij, coraliorum rubeorum ana drach.i. ſucci plantaginis, ſucci ſemperuiuæ ana unc.s. puluerizentur puluerizanda, et cum modico cæræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti diabeticam paſsionem mane ſtomacho ieiuno ſedeat in infraſcripta decoctione, & in ea moram trahat per ſpatium unius horæ.

Recip. *Granorum myrti, balauſtiarum, corticum granatorum, gallarum, corticum pinearum, hypociſtidos, acatiæ ana M.i. ſpodij drach.iij. roſarum rubearum, coriandrorum præparatorum ana M.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeate uſq; ad cõſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & colatura uſui ſeruetur.*

De lapide veſicae CAP. XLVII.

Ad *probibendum lapidis generationem in ueſica debet teneri corpus mundum à multitudine humoris pituitoſi,*

tuitoſi, ex quo, ut materia, generatur huiuſmodi lapis. debet quoque alterari temperatura hepatis, & renum ad frigidum, & confortare uirtutem concoctricem ipſius uentriculi, ne ex diminuta concoctione multiplicetur humor pituitoſus. Non *ab re igitur, conſulo, ut digeratur materia prius cum ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Oxymellis ſimpl. ſyrupi de liquiritia, de duabus radicibus, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum de endiuia, betonicæ, hyſſopi, ana unc.i. miſce. poſt uerò ſeptimum ſyrupũ purgetur patiens in præſeruatione à futuro lapide ueſicæ, ſequenti purgatione.*

Recip. electuarij indi Almanſoris, cõfectionis amech ana ſcrup.iiij. Diaſebeſten lenitiui, diacatholiconis ana unc.s. miſce, & diſſoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum, facta in aqua Euphragiæ quantum ſufficit, & detur patienti ante diluculum.

Ad idem, ut præſeruetur patiens à generatione lapidis ueſicæ, laudo ut bis uel ter in menſe capiat pilulas infraſcriptas per duas horas ante lucem.

Recip. *Pilularum de lapide lazuli, pilularum indarum, cochiarum almanſoris ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de liquiritia, & fiant pilulæ numero. v.*

Ad idem, confert multum, eſtq́ue ſecretum, ſi patienti detur infraſcriptus bolus per decem dies continuos, quolibet menſe mane in diluculo ſuper quem parum dormiat.

Recip. Liton tripon drach.iij. amygdalarum amararum, nucleorum perſicorum ana numero. x. omnia ſimul bene con tundantur, & fiat bolus cum ſaccharo, qui detur patienti, & uidebis idoneum effectum.

Ad

Ad idem,& eſt expertum in præſeruatione à generatione lapidis mirabile.

Recip. *Succi ſaxifragiæ unc.i.mitridati optimi drach.i.miſce, & diſſoluatur cum uino optimo potenti, & exhibeatur patienti ſemel in ſeptimana ſtomacho ieiuno per tres horas ante cibum.*

Ad idem,& eſt expertum, & mirabile ad præſeruationem generationis lapidis renum, & veſicæ, ſi patienti bis in ſeptimana detur infraſcriptus potus ſic continuando per duos menſes.

Recip. *Liquiritiæ mundæ, radicum althææ, radicum maluæ ana unc.i.milii ſolis unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ſaxifragiæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & de colatura.*

Recip. *unc.iiii.oßium meſpilorum ſubtiliter puluerizatorum drach.ii.miſce, & tepidus detur patienti.*

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, & bene menti tenendum in præſeruatione à generatione lapidis, & in diſruptione lapidis geniti.

Recip. *Terebentinæ unc.iiii. aduratur ſuper laminam ferream ignitam, donec poßit puluerizari.* Deinde

Recip. *prædicti pulueris drach.ii. aquæ ſaxifragiæ unc.iiii.miſce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo bis in ſeptimana. quòd ſi patiens ſic continuabit per duos menſes continuos, proculdubio præſeruabitur à generatione lapidis ueſicæ.*

Ad idem.

Recip. *Terebentinæ non lotæ unc.s.liton tripon drach.ii. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti,ut dictum eſt.*

Ad idem,& eſt expertum optimè conferre, ſi detur

tur patienti modo dicto hic bolus.

Recip. Terebentinæ decies lotæ in aqua drach. vi. & cum ſucco ſaxifragiæ fiat bolus cum modico ſacchari, & detur patienti.

Ad idem, & eſt expertum.

Si patiẽti detur ſanguis hirci præparati optimè, optimum uidebis iuuamentum: modus etiam exhibitionis ſanguinis hirci præparati, eſt triplex.

Primus talis eſt.

Recip. Sanguinis hirci præparati unc. s. diſſoluatur in uino albo potenti, & detur ſtomacho ieiuno.

Secundus modus talis eſt huiuſcemodi exhibitionis.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iii. ſucci ſaxifragiæ unc. i. s. miſce ſanguine pulueriżato, & patienti detur.

Tertius modus ſupradictæ exhibitionis talis eſt.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iii. olei amygdalarum amararum, uel olei confecti ex nucleis perſicis quoniam melius unc. iiii. ſacchari unc. s. miſce, & detur patienti, & ſcias quòd etſi ſanguinis hircini exhibitio his modis conferat in præſeruatione à generatione lapidis ueſicæ, plus tamen confert ad diſruptionẽ eiuſdem, ſi natus eſt diſrũpi: quòd ſi non, tunc ſubmittatur officio ipſius chirurgici.

DE CVRATIONE DOLORIS HAEmorrhoidarum. CAP. XLVIII.

DOLOR *hæmorrhoidarum plerunq; contingit ex multiplicato ſanguine melancholico ad ipſas hæmorrhoidas, ut nihil ipſius extra expiret, ſed reddantur cæcæ & ſurdæ hæmorrhoides, quæ ſic dicuntur, quoniam ab ipſis nihil*

ſanguinis

ſanguinis profluit, & ſic propter tenſionem factam, ſanguine exire non potente, conducitur dolor intenſus hæmorrhoidarum. & hic habebis primum ſermonem noſtrum, in quo curabimus hæmorrhoidarum ablationem doloris cæcarum & ſurdarum.

Primo igitur conſulo, ut occurrente tibi corpore taliter affecto, quòd fiat clyſtere lenitiuum ſecundum ſequentem deſcriptionem.

Recip. Olei uiolati unc. iiij. decoctionis foliorum caulium unc. vij. uitelli oui numero. i. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis ſcrup. ij. & fiat clyſtere. Quòd ſi tantũ ex hæmorrhoidibus circulus obſeratus fuerit, ut minimè clyſtere poſſit imponi, dabis per os ipſi patienti floris caßiæ nouiter tractæ unc. s. habita ſolutione uel lenitione, debes ſolicitare phlebotomiam baſilicæ lateris dextri, quoniam diuertit & euacuat fluentem ſanguinem ad hæmorrhoidas. Facta uerò phlebotomia, ſi adhuc perſeueret doloris uehementia, hortor ut die interpoſito deriuetur ſanguis per ſaphenam lateris dextri ſectam. Qua phlebotomia celebrata, ſi adhuc dolor infeſtat, cùm ſint hæmorrhoides cæcæ, die quidem interpoſito hæmorrhoidas aperies uel cum aſpera petia fricando, uel cũ folijs ficuum, uel cum phlebotomo. Sed quoniam plerunque diſrumpunt uenas plusquàm ſit opportunum, quo fit ut ulcera in hæmorrhoidibus ſignentur; ideo conſulo ſecurius aperiri ſanguiſugis bene purgatis extremitatibus hæmorrhoidarum appoſitis, & duas uel tres, ſecundum quòd expediet applicabis.

Et nota quòd prima phlebotomia ex baßilica, & ſecunda ex ſaphena debent eſſe abundantes: cũ ſanguiſugis uerò non tranſibis quantitatem ſanguinis quatuor unciarum propter debilitatem

debilitatem corpori acquiſitam ex præcedentibus copioſis phlebotomijs. & quia ſanguis hæmorrhoidalis craſſus eſt et melancholicus, ideo ea hora auferẽdus eſt, qua humores craſſi & melancholici mouentur. quapropter in curatione hæmorrhoidarum per phlebotomiam ſaphenæ, uel per appoſitionem ſanguiſugarum, conſulo ſanguinis miſsiones in ueſperi fieri debere. Quòd ſi adhuc perſeuerabit dolor materiam conducens, & ſanguinem ad hæmorrhoidas ipſas, digerẽda eſt, quæ ſecũdum plurimum eſt materia bilioſa, uel humor pituitoſus ſatis aquoſus.

Syrupus itaque digerens, eſt infraſcriptus.

Recip. *Syrupi uiolati, de liquiritia, de iuiubis, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum lupulorum, borraginis, ſeminum communium frigidorum ana unc.i. miſce. & nota quòd poſiti ſyrupi ſunt lenientes partes alui, & emollientes tunicas uenarum hæmorrhoidalium: hoc ideo, quoniam medicus in doloribus hæmorrhoidarum à tota ſui intentione debet cõmittere uentris lenitionem, & hæmorrhoidarum emollitionem, & his ſanabitur dolor hæmorrhoidarum. Continuato iſto ſyrupo per ſeptem dies continuos, corpus purgare debes cum medicina, cuius facultas ſit uentrem lenire, & humores melancholicos euacuare. Cùm enim mũdificabitur ab his ſanguis, dolorem non cauſabit in hæmorrhoidibus.*

Medicina talis eſt.

Recip. *Diaſenæ lenitiui drach. vi. pulpæ ſebeſten unc. s. diacatholiconis, medullæ cartami ana drach. ij. confectionis amech drach. ij. miſce, & diſſoluatur in decoctione communi pectorali quantum ſufficit, & fiat potus, qui patienti detur per duas horas ante lucem. Facta corporis purgatione, conſulo, ut bis uel ter in die ungantur hæmorrhoides cum ſe-*

quenti

quenti unguento: quod plurimum ualet in doloris ſedatione. & aduerte quòd dicendum unguentum non habet par in ſedatione doloris hæmorrhoidarum in mulieribus prægnantibus, quæ propter retentionem menſtruorum ferè ſemper moleſtantur hæmorrhoidibus ſatis doloroſis.

Recip. *Olei uiolati loti cum aqua uiolata, butyri recentis loti, ana unc.i. uitelli oui numero.i. olei de ſeminibus lini unc.s. ceræ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle.*

Ad idem, & expertum eſt, ſi aſsiduè cum ſequẽti oleo ungatur circulus, & lana ſuccida madefacta in tali oleo intus ponatur ad locum hæmorrhoidarum.

Recip. *Olei de ſemine lini, olei de chryſomelis ana unc. iiii. porcellionum, uermium terreſtriũ ana unc.i. bulliant inſimul uſque ad perfectam coctionem animalium. deinde colentur cum forti expreßione, & uſui ſeruentur.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi infraſcriptus ſacculus calidus frequenter hæmorrhoidibus, vel ano applicetur.

Recip. *Taßi barbaßi bene triti, mellegæ ana M.i. bulliant in uino albo potenti uſque ad cõſumptionem medietatis uini, deinde ponantur in ſacculo oblongo ad ſimilitudinem uirgæ, & facta forti expreßione à uino, ano apponatur. ſic reiterando ſæpius in die, optimum uidebis effectum.*

Ad idem, multum confert ſequẽs emplaſtrum, ſi eius applicatio ad anum ſolicitetur.

Recip. *Medullæ panis furfurei lib.i. lactis ouini, uel uaccini, uel caprini lib.ii. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionẽ duarum tertiarum lactis, deinde adde pinguedinis renum caprarum unc.ii. pulueris uermium terreſtrium unc.i. bene miſceantur*

ſceantur omnia, & calidum ano applicetur.

Ad idem, & eſt optimum & mirabile, ſi patiens bis in die, mane ſcilicet & veſperi, ante cibum ſedeat in infraſcripto balneo calido.

Recip. *Foliorũ maluæ, cũ radicibus, radicum althææ, biſmaluæ, uiolariæ, braßicæ, florũ taßi barbaßi, camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminũ lini ana M.i.s. bulliãt omnia in ſufficienti quantitate aquæ fluminis, uel alterius aquæ dulcis, uſq; ad conſumptionẽ medietatis, demum bis in die patiens moram trahat per ſpatium temporis unius horæ modo dicto.*

Ad idem, & eſt aliud balneum, quo multotiens bene me reperi in ſedatione doloris hæmorrhoidarum.

Recip. *Olei oliuarum lib. xxx. radicum althææ unc. iij. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem quartæ partis olei, deinde patiens ſedeat bis in die in dicto oleo per horam: cùm uerò exierit balneum, ſtatim lanam ſuccidam oleo dicto madidam circulo calidam applicabis, ſimul & femori, & dictam lanam ad minus per duas horas loco dicto tenere conetur applicatam. ſtatim quoq; cùm exierit balneum prædictum, capiat patiens infraſcriptum bolum confectionis, & non comedat, eoq; cibum aliquem accipiat, niſi tranſactis duabus horis ſequentibus.*

Recip. *Succi radicum taßi barbaßi unc. iiij. penidiarum unc. iij. pulueris liquiritiæ unc. s. ſacchari quantum ſufficit, & fiat electuarium.* Et *aduerte quod ſecundum plurimum in doloribus hæmorrhoidarum cæcarum aluus obſtructa eſt: ideo conſulo ut eo ipſo tempore, quo alia medicamenta exercerentur, alternis diebus ad minus patiens utatur ſequẽti clyſterio: reperiet enim in ipſo non ſolum alui lenitionem, quin*

imò & certam doloris ablationem.

Recip. *Olei oliuæ, decoctionis radicum althææ ana unc. v. Butyri recentis unc.iiii. ſucci foliorum porrorum unc.i.s. ſacchari unc.ii.uitelli oui numero.i. ſalis communis drach.ii. Et nota quòd ſi hæmorrhoides eſſent ulceratæ, nullatenus debes apponere ſal in clyſterio.*

Ad idem, & eſt iſtud valens in eadem intẽtione.

Recip. *Florum taßi barbaßi, foliorum caulium, foliorum maluæ, uiolariæ, fœnugræci, ſem. lini ana M.i. furfuris großi ligati in petia M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura.*

Recip. *Vnc.x. olei oliuæ unc.iii. butyri recentis unc.ii. ſucci apii unc.i.s. uitelli oui numero.i. ſalis communis, et ſacchari ut expedit, & fiat clyſtere.*

Ad idem, & eſt medicamen in cuius experientia ego edoctus ſum, ſi triginta diebus continuis ſequentem liquorem calidum per circulum in loco hæmorrhoidarum cum ſyringa, vel lana ſuccida bis in die applicabis, procul dubio ſanabitur dolor hæmorrhoidarum.

Recip. *Succi porrorum unc.ii. ſucci apii unc.i. butyri uaccini, olei nucum, olei decoctionis cataputiæ ana unc.i.s. olei raphani unc.i. ſepi renum caprarum unc.i.s. omnia ſimul in mortario bene ducantur, & totum uſui ſeruetur.*

Ad idem, & eſt vnguentum optimum, & à me expertum, quo hæmorrhoides dolentes ſanantur vbi adhuc eſſent vlceratæ, ſi cum dicendo vnguento ſæpius in die hæmorrhoides vngantur.

Recip. *Succi corticum medianarum ſambuci unc.ii. ſucci apij*

ci apij unc.i. ſucci celidoniæ unc.i.s.butyri recentis, ſepi renum caprarũ ana unc.i.maxillarũ lucci exiccatarum, porcellionũ, qui à Galeno dicuntur ouici, terreſtrium exiccatorum, uermium terreſtrium exiccatorum ana unc.i.olei decoctionis cataputiæ unc.s. pulueri zentur pulueriz anda ſubtiliter, & cum modico cæræ albæ fiat unguentũ molle, cuius portio cum lana ſuccida loco hæmorrhoidarum ponatur, & in lacte uaccino diſſoluta, anus ſyringetur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi hæmorrhoides, dato etiam quòd eſſent vlceratæ, ſequenti vnguento vngantur, & ſi eo patiens vtatur frequenti vſu, indubitato ſanabitur.

Recip. *Succi cælidoniæ, pinguedinis colli inuli, ubi extant crines, ana unc.iij. miſce, & eius portio, uel cum ſyringa, uel cum lana ſuccida loco patienti imponito. Et nota quòd ſi tanti uigoris eſſet dolor, qui iam ſupraſcriptis medicamentis ſolui non poſſet, timore non afficiaris, ſi unicuiq; unguentorum eorum gra.iij.opij apponantur cum gra.iij.croci.*

Ad idem.

Et eſt expertum, multum conferre patienti, ſi frequentet ſeßionem ſuper tabula calida bene terſa de ligno pini, inuncta pinguedine renum caprarum, & mirabilem aſſequemur effectum. Et omnibus his remedijs celebratis, ubi dolor ſolutus fuerit, omni ingenio debes præſeruare, ne iteratò patiens cadat in talem affectionem hæmorrhoidalem, ob quam rem conſulo, ut homo præſeruandus, alternis diebus quolibet menſe per tres horas ante prandium capiat bolum infraſcripti electuarij immediatè ſuperpotando unc.iiij.iuſculi cicerum rubeorum.

Recip. *Myrobalanorum indorum, belliricorum, emblico-*

rum electorum ana drach. s. cum aqua bugloſſæ abluendo, ab his amaritudo remoueatur. radicum taßi barbaßi drach. vi. ameos, ſpicæ, ſquinanti ana ſcrup.i. zinziberis, cinnamomi, galangæ, nucis muſcatæ ana ſcrup. ij. ſcoriæ ferri præparatæ drach. vi. penidiarum un. iiij. ſacchari quantum ſufficit, fiat electuarium.

Secundum uerò propoſitorum principalium erat ſuccurrere fluentibus hæmorrhoidibus pluſquàm oportet, et dolori iuncto illi fluxui.

Plerunque tamen uolo, ut habeas menti, quòd hæmorrhoidibus fluentibus non omnes obſeruandæ ſunt, ſed cum ab illis totum corpus expurgetur à fæculentis, & turbidis humoribus maximè obnoxijs toti corpori, ideo ſemper unam de hæmorrhoidibus apertam ſeruare debes, iuxta illud Hippocratis, *antiquas hæmorrhoidas ſananti, ſi non unam dimiſerit, aut in hydropem, aut in phthiſim, aut in maniam corpus conducet.*

In obſeruatione igitur hæmorrhoidarum fluentium, conſulo, primò vt hæc obſerues ingenia.

PRIMO, *phlebotomabis baſilicam dextri lateris, non magnam tamen quantitatem ſanguinis extrahendo, ut melius natura aſſueſcat ad ſanguinis euacuationem oppoſitam.*

Et ideo primo die educes à baſilica ſanguinis quantitatem unc. ii. uel iii. ad plus, ſequenti uerò die iterato ex eadem uena ſanguinem mittes, pondere unc. ii.

Et tertia de ſimili modo ſanguinem mittes ex eadem uena.

Secundum ingenium eſt.

Quod in ſubito ac in ſuperfluo fluxu non dante moram ipſi medico in ſui operatione eſt, quòd ſub dextra mamilla in loco hepatis apponatur uentoſa magna: fiet enim tunc temporis

poris retentio,et diuerſio fluxus ſanguinis hæmorrhoidalis, iuxta illud Hippocratis: *hæmorrhoidibus plurimum fluentibus ſicya magna hepati appoſita ægritudinem ſoluit.*

Tertium ingenium in plurimo fluxu ſanguineo hæmorrhoidarum eſt.

Si fluxum ſanguinis ex naribus promouebis, non quidem una uice ſimul multum de ſanguine educes, ſed succeßiuè, & pluribus mißionibus parum de ſanguine pro uice educendo, intentum tuum adipiſceris, ſic enim natura melius aſſueſcit ad oppoſitas euacuationes.

Quartum ingenium eſt.

Ingroſſare ſanguinẽ,ne ita impetuosè ſui ſubtilitate fluat ad ipſas hæmorrhoidas.His igitur celebratis ſanguinis miſſionibus æquetur materia ſequenti ſyrupo, quem patiens bis in die,uidelicet in diluculo, & in meridie, aſſumat.

Recip.Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarum unc. i. de ſucco acetoſæ, myrtini, ana unc. s. aquarum plantaginis, acetoſæ, portulacæ, ana unc.i. ſumptis decem de his ſyrupis, ſequenti die iube patientem capere infraſcriptam medicinam,duabus horis ante lucem.

Recip.Seminis acetoſæ, ſeminis plantaginis, ſeminis portulacæ, ſeminis endiuiæ ana drach.ij.roſarum rubearum, florum borraginis,florum bugloſſæ ana M.s.*bulliant omnia inſimul in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem medietatis,deinde coletur, & cum colatura diſſolue diacatholiconis drach.vi.reubarbari electi drac.ij.ſubtiliter pulverizetur reubarbarum,et fiat potio. Facta purgatione expertum eſt,quòd ſi manè,& ueſperi epithimetur hepar ſequenti epithimate, multùm confert.*

Recip.Aquæ ſolatri, roſaceæ, abſinthij, acetoſæ, endi-

uiæ ana un.v.ſpecierũ ceroti triaſandalini dra.vi.ſpodij dra. i.s.ſpicæ gr.x.aceti optimi unc.iij.miſce ꝑ epitimate hepatis.

Ad idem, conſulo, vt qualibet vice,facto epithimate vngantur hepar, & renes cum ſequenti vnguento frigido.

Recip.Vnguenti ſandalini, infrigidantis galeni ana unc. i. ſucci ſolatri, ſucci ſemperuiuæ, ſucci plantaginis ana unc.s. ſeminum roſarum rubearum, coraliorum rubeorũ ana drac. i.acatiæ drach.s. pulueriȥentur pulueriȥanda ſubtiliter, & cum modico cæræ, & olei myrtini, & citoniorum, fiat unguentum molle. Quòd ſi hæmorrhoides multum fluant, ut prædictis medicamentis fluxus ſiſti non poſsit, conſulo, quòd ipſis hæmorrhoidibus fluentibus.i.orificijs earum apertis, ſequens unguentum applicetur.

Recip.Aloës hepatici, mirrhæ, thuris, ſanguinis draconis, boli armeni ana drac.s.pulueriȥentur ſubtiliter,& cum albumine oui,& modico olei roſati omphacini incorporētur pulueres,et cum bombice madefacto in liquore ungantur orificia hæmorrhoidarum.

Aduerte tamen

Quòd earum una ſemper remaneat aperta, ut dictum eſt. quòd ſi neque iſto medicamento fluxus prædictus amoueatur, ultimo deuenire poteris ad cauterium actuale, cauteriȥando orificia aperta hæmorrhoidarum, unam ſemper derelinquendo. Et aduerte tanquam notatu dignum, quòd ſi una tantùm hæmorrhoidalis uena fuerit aperta conducens multum ſanguinem fluentem,quem natura non poſſet tolerare,couſulo,ut omnibus prædictis ingenijs orificium illius uenæ obſeretur,& quoniam illius obſeratio timoroſa eſt propter dictum Hippocratis, conſulo, ut altera uena hæmorrhoidalis

rhoidalis confeſtim aperiatur appoſita ſanguiſuga, quoniam tunc modeſtè ſanguis euacuabitur hæmorrhoidalis, & corpus non cadet in aliquam prædictarum ægritudinum, & ſuperfluus fluxus tolletur, cum quo eſt timor de caſu uirtutis.

Ad idem, & eſt expertũ in præſeruatione à ſuperfluo fluxu ſanguinis hæmorrhoidalis, ſi patiẽs quolibet mane per tres horas ante cibum, capiat rotulam vnam infraſcriptæ confectionis.

Recip. *ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis, ſeminum portulacæ, ſeminum roſarum rubearum, acatiæ, hypociſtidos ana drach.i. reubarbari electi ſcrup.iiij. myrobalanorum citrinorum ſc rup.ij. pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum ſaccharo albiſſimo diſſoluto in aqua plantaginis, uel roſata quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis duarũ drachmarum pro qualibet. Quòd ſi multum ſolueret uentrem, tamen bis in ſeptimana patiens eam aſſumat.*

Ad idem, expertum eſt, ſi patiens omni veſperi ante cœnam per horam vnam capiat de infraſcriptis pilulis multum conferre, & in mane, vnam de ſupradictis rotulis, vt dictum eſt.

Recip. *Trochiſcorum de carabe dra.i.s. fiant pilulæ num. viij. cum ſyrupo myrtino.*

DE DOLORIBVS, ET TVMORIBVS teſticulorum. CAP. XLIX.

CVM *teſticulorum tumores præter naturam per confluxum humorum ad ipſos ortum habeant.*

Ideo laudo, cùm influxus illius humoris fuerit à toto corpore, quòd prius totum corpus mundetur phlebotomia. quapropter conſiderabis materiam ipſam fluentem, ſiquidem in

fluxu ſit, quantuncunque pars aliqua illius ſit fluxa.

Conſulo, ut utaris phlebotomia diuerſiua. Secabis igitur uenam mediam dextri cubiti cum extractione ſanguinis unciarum quinque.

Quòd ſi cognoueris materiam ut plurimum fluxam eſſe ad teſticulos, quod oſtendet tibi dolor, tumor, & grauitas.

Tuuc utere phlebotomia euacuatiua. Secabis igitur ſaphenam malleoli dextri, cum extractione ſanguinis unciarum quinque.

Vnum tamen aduerte, quòd ſi patiens tumorem in teſticulis fuerit tumor ab indurata materia frigida, nullatenus uti debes phlebotomia, propter ipſam eſſe cauſam maiorem inducentem durltiem in ipſis teſticulis: ipſos tamen curabis modo infra dicendo.

Materia igitur faciente tumores teſticulorum calida exiſtent, ehis phlebotomijs factis conſulo, ut præcedente ſemper lenitiuo clyſterio, quatuor cucurbitulas ſuper nates imponere de directo ad ipſos teſticulos, eas quoque ſcarificabis, & ſanguinem extrahes. Quibus factis, confeſtim debes materiam digerere cum ſequenti ſyrupo, in quo eſt uirtus prohibitiua fluxus materiarum ad teſticulos. Alteratiua etiam malæ complexionis calida, & confortatiua uirtutis hepatis & teſticulorum, æquatiuaq́; materiæ etiam confluxæ ad teſticulos.

Recip. Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarũ unc. i. de endiuia, portulacæ ana unc. s. aquarum lupulorum, plantaginis, cicoreæ ana unc. i. miſce. ſumpto ſyrupo per ſex dies continuos, conſulo, quòd purgetur materia cum ſequenti medicina.

Aduerte tamen quòd in ægritudinibus teſticulorum, & ani,

ani, non debes uti medicinis laborioſis & ſcammoneatis, quoniam illorum membrorum ſitus deorſum eſt, ad quem confluunt omnes euacuandæ ſuperfluitates.

Scammonedta enim medicina multam ſuperfluentium humorum quantitatem ſui forti attractione ad teſticulos & ad anum conduceret.

Quo fit, ut prædicti tumores concreſcant, & accidentia ſæuiora efficiant. ſit igitur medicina talis.

Recip. Diaſebeſten lenitiui, quod multum ualet in his tumoribus, unc.i. Reubarbari optimi & electi drach. ij. ſpicæ gra.vij. miſce, & cum decoctione pectorali fiat potus. et attende quòd non blaſphemarem, ſi in medicinis pro tumoribus teſticulorum apponeretur aliquid de diaphinicone, cũ ſit medicina ſecuritatis, neque laborioſè euacuans, cum ſcamonea ſit in eo bene conſolata, & eius uirtus non tranſcendit hepar.

Præterea conſulo, ut pro euacuatiuis ad minus alternis diebus patiens utatur clyſterio lenitiuo, uel ante cibum capiat medullam caßiæ recenter tractæ pondere drach.iiij. diuertetur enim uel deriuabitur plurimum materia ad anum, & uirtus teſticulorum quotidie reddetur ualidior ad reſolutionem materiæ facientis tumorem. His factis remedijs procedere debes ad tumorem & dolorem teſticulorum.

Remedium expertum eſt ſequens.

Recip. Olei liliorum alborum, olei roſati completi, ana unc.ij. hyſſopi humidæ unc.i.s. & in eo liquore madefiat lana ſuccida, & calida teſticulis applicetur, ſoluitur enim tumor & dolor teſticulorum iſto remedio.

Ad idem, eſtque expertum conferens multum tumori indurato.

Recip.

Recip. Paſſularum enucleatarum unc.iij. farinæ hordei, farinæ cicerum alborum ana unc.ij. farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana unc.s.mellis nnc.i.s.omnia ſimul bene miſceantur, & in mortario contundantur, & calida teſticulis applicentur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi ipſis teſticulis applicetur ſequens cærotum, & continue feratur.

Recip. Mucillaginis ſeminis althææ, mucillaginis ſeminis fœnugræci ana unc.i.mucillaginis ficuum unc. i.s. farinæ fabarum unc.s.croci ſcrup.ij.miſce omnia, & cum oleo camomillæ .ſ. modico, & cæra, & pice quantum ſufficit, fiat cærotum.

Ad idem, & eſt aliud cærotum multum conferens in eadem dipoſitione.

Recip. Gummi Arabici, dragacanthi ana drach. ij. galbani, armoniaci ana drach.i.s.farinæ fabarũ, cicerum alborũ ana unc.i.diſſoluantur gummi in oleo amygdalarum dulciũ, et modico aceti, deinde omnia ſimul bene miſceantur, & cum pice, & cæra quantum ſufficit fiat cærotum.

Ad idem, ualet fomentatio ſequens, mane & ueſperi facta.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugreci, ſeminum lini ana M.i.bulliant in ſufficienti quantitate uini albi uſq; ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde cum filtro infuſo in dicta decoctione calida fomententur teſticuli. ſtatim uerò facta fomentatione applicetur ipſis tumidis teſticulis ſequens emplaſtrum.

Recip. Radicum maluæ, althææ, ireos, ana unc. i. florum camomillæ M. ij. prius bulliant radices unica forti ebullitione: deinde adde ebullitioni flores camomillæ, & bulliant

uſque

uſq; ad perfectam radicum decoctionem.

Deinde adde farinæ fabarũ, farinæ fœnugræci ana p.i.croci dra.i.mellis un.ij.olei camomillæ,olei amygdalarũ dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.

Ad idem, & eſt unguentum multum conferens in tumoribus teſticulorum.

Recip. *Olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i. cimini drach.ij.laudani,galbani,ana unc.i.diſſoluantur gummi in aceto forti, & pulverizentur pulverizanda, & cum modico cæræ fiat unguentum molle,in quo lana ſuccida intincta applicetur teſticulis.*

Ad idem,& eſt expertum, ſi patienti applicetur ſequens emplaſtrum die noctuque.

Recip. *Cicerum alborum lib. i. bulliant in uino albo odorifero, uſq; ac completam decoctionem, deinde in mortario bene contundantur, & adde farinæ camomillæ unc.ij.croci drac.i.olei liliorum alborum unc.ij.miſce,& calidum teſticulis applicetur.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi die noctuque patiens portet ſequens medicamen teſticulis applicatum.

Recip. *Pulueris radicum ireos exiccati unc.s.cinnamomi pulverizati,anethi pulverizati ana drac.ij.croci ſcru.i. omnia ſubtiliter pulverizentur, deinde accipe petiam unam de ſcarlato madefactam in uino albo potenti calido,deinde eã ſuperaſperge de prædicto puluere,& petiam calidam ſic teſticulis applicato.*

Ad idem,& eſt expertum, ſi teſticulis applicetur ſequens medicamentum mane & ueſperi.

Recip. *Theriacæ antiquæ unc. i. olei amygdalarum dul-*

cium

cium unc.s.croci drach.s. uini albi potentis unc.i. miſce, & cum dicto liquore intinges lanam ſuccidam, & teſticulis applicato. Et ſi teſticuli ad tantam duritiem ducantur, ut ſui duritie inobediant reſolutioni fiendæ ex prædictis medicamentis, prius applicabis ipſis medicamenta emollientia, quemadmodum ſequens medicamentum.

Recip. *mucillaginis ſeminū cauliū lib.s. mucillaginis ficuum unc.ij. mucillaginis ſeminū maluæ unc.i. olei ſiſamini unc. i.s. olei amygdalarum dulciū unc.i. miſce, et cum lana madefacta in dicto liquore calido teſticulis applicato per modū fomenti, quòd ſi aliqualem mollitiem factam cognoueris in teſticulis, ſtatim applicabis ei ſequens medicamentum.*

Recip. A*bſinthij uiridis* M.*ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.*

Deinde *adde mellis unc. ij. farinæ cicerum rubeorū unc.i. croci drach.i. olei camomillæ unc.i. miſce, & calidum teſticulis applicetur.*

V*bi uerò neque medicamentis reſolutiuis iam dictis, neque mollientibus, teſticuli obedire noluerit, tunc diſpone ipſos ad manum chirurgici, & ſi uidebis folliculum eius aqua plenum eſſe, ipſum perforabis, & exibit aqua. Si uerò neque aquam uideris, ſed ſolum materiam grauitantem teſticulum, & ipſum apoſtemantem, procuret chirurgicus ſanationem, & apoſtematis diſruptionem.* Demum *curet ipſum curatione ulcerum.* Q*uòd ſi patiens ſanitatem non adipiſcatur, remedium eſt inciſione conuenienti teſticulum extrahere, & in poſterum illemet teſticulis non dolebit.*

De

DE CVRA DOLORIS SCIATICI.

CAPVT L.

Scias quòd ſecundum plurimũ dolor ſciaticus fit à materia pituitoſa, cui permiſcetur aliquid humoris bilioſi calidi, quo iuuatur motus pituitæ uſq; ad ſciam. quapropter dolor iſte prouenit à materia exiſtente ad intra uenam ſciæ, à cuius multitudine humoris replentis uenam illam, eiuſdem extenſione dolor cauſatur. Laudo igitur ut primo uenter leniatur cum exhibitione caßiæ pondere unc.i.s. uel cum clyſterio lenitiuo, facto ex decoctione foliorũ maluæ, uiolariæ, blitis, furfuris großi ligati in petia, addendo quantum ſufficit dictæ decoctioni caßiam uel mel roſatum, oleum uiolatum, & ſaccharum, ſal, & uitellum oui ſecundum quod expedit: deinde facta uentris lenitione abſq; dubio phlebotometur ſciatica, quæ deriuatur in clauiculam partis ſylueſtris eiusdem cruris dolentis, & extrahe ſanguinis quantitatem unciarum v. et nota quòd hæc phlebotomia multoties excuſat medicum ab ulteriori euacuatione, quoniam tollit dolorem ſciaticum, ſecundum plurimum à principio.

Secundo uerò facta phlebotomia, conſulo ut digeratur materia cum ſequenti ſyrupo.

Recip. Mellis roſati colati, oxymellis ſimplicis, ſyrupi de betonica ana unc.s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ ana unc.i. miſce. continuato ſyrupo per ſeptem dies in dilucu lo ſumpto, capiat patiens ſequenti die per tres horas ante lu cem ſequentes pilulas.

Recip. Agarici præparati, pilularum de hiera nicolai, aurearum nicolai ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiant pilulæ nu.v. Facta hac leui purgatione, ſicut decet in principio doloris ſciatici, infeſtante quippe dolore uolo quòd

iterato

iterato fortiori purgatione, atq; fortiori materiæ pituitoſæ concoctione æger ſic medicetur. Quieſcat igitur æger per duos dies ſequentes ad aſſumptionem pilularum dictarum, in quibus quolibet mane ante cibum per tres horas capiat infra ſcriptam mixturam.

Recip. Conſeruæ ſaluiæ, ſacchari roſati ana drach.ij. miſce pro una uice. Tertio uerò die ſequenti per vij. dies conti nuos capiat infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de ſticados ſine ſpeciebus, ſyrupi roſati, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ ana unc.i. miſce. octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarũ almanſoris ſcru.ij. de hermodactilis, aurearum nicolai ana ſcru.i. miſce, et cum ſyrupo de ſticados fiant pilulæ numero v.

Et nota eo tempore quo aſſumit ſyrupos ſi moleſtaretur uehementia doloris ſciatici, ad doloris ſedationem utatur ſequentibus ingenijs. Primo apponantur quatuor uentoſæ ſuper nates cum ſcarificatione, & ſanguinis extractione. Secundo quolibet mane ſtomacho ieiuno, uel alternis diebus uta tur ſequenti clyſterio.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminum lini, florũ ſticados Arabici ana M.s. foliorũ maluæ, mercuria lis, furfuris groſsi ligati in petia ana M.i. bulliant omnia inſi mul in ſufficienti quantitate aque uſq; ad conſumptionem me dietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. Vnc.x. benedictæ, hieræ ſimplicis ana unc.s. mellis roſati unc.iij. olei communis unc.iij. ſalis communis drac. ij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc.i.s. ex his imponatur clyſtere. Tertium ingenium eſt fomentare locum doloris, dato

dato etiam quòd eſſet totũ crus dolens, iſto ſequenti ſacculo.

Recip. *Florum camomillæ, milii mundi, furfuris ana* M. i.iii. *ſalis* M.s. *Quòd ſi adhuc dolor perſeueret, laudo ut fiat tertia humorum peccantium digeſtio, & eorum exquiſita euacuatio, & maxime à loco dolente. quieſcat igitur patiens duobus diebus poſt prædictas pilulas aſſumptas, & quolibet mane tribus horis ante cibum accipiat infraſcriptam mixturam.*

Recip. *Conſeruæ acori, conſeruæ ſticados, ſacchari roſati ana drach.i.s. miſce pro una uice.* Tertia *uerò die capiat ſequentem ſyrupum per* vii. *dies continuos.*

Recip. *Syrupi de iua nicolai, de ſticados, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum iuæ, betonicæ, cicoreæ ana unc.i. miſce. octaua uerò die capiat infraſcriptas pilulas*

Recip. *Pilularum de hermodactylis, pilularum fœtidarum, pilularum cochiarum ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de ſticados fiant pilulæ numero.* v.

Et *nota quòd eisdem diebus, quibus capit ſyrupos inſtãte dolore, utatur ſupradictis ingeniis, uel altero eorum.* Iterum *nota quòd in caſu ualentiores ſunt medicinæ in forma pilulari, quàm in forma potionis, quoniam longiorem moram trahunt in ſtomacho, & à longinquis partibus melius euacuant, ſicut oportet.* His *omnibus exactis purgationibus, expertum eſt ſi patiens utatur tribus diebus alternatis tribus ſequentibus clyſterijs, proculdubio ſanabitur à dolore ſciatico.*

Primum clyſtere tale eſt.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, florum anethi, fœnugræci ana* M.i. *florum ſticados arabici, maioranæ, betonicæ ana* M.s. *abſinthij, menthæ ana p.i. agarici ligati in pe-*

tia

tia drach. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura.

Recip.*lib.i.olei rutæ, mellis roſati, ana unc. iij. benedictæ, hieræ compoſitæ ana drach. vi. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach.iij. miſce, & imponatur clyſtere: conetur patiens retinere pluſquàm ſit ei poßibile, & uoluat ſe ſuper latus doloris moram contrahendo, & pluſquàm poteſt ſuper illud latus quieſcat. ſequenti uerò die aſſumat per tres horas ante prandium, ſequentem mixturam.*

Recip. *Conſeruæ ſaluiæ, conſeruæ acori, ana drach. ij. Tertia uerò die eadem hora ſtomacho ieiuno ante prandium capiat ſequens clyſterium.*

Secundum clyſtere.

Recip. *Florum Camomillæ, meliloti ana M.s. pulegij, calamenti, abrotani, florum ſticados arabici, betonicæ, ſanſuci, iuæ, herbæ paraliſis ana M.i. agarici, pulpæ coloquintidæ ligatæ in petia ana drach.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura.*

Recip.*lib.i.olei de cheiri unc.iij.mellis roſati unc.ij.hieræ compoſitæ, hieræ logodionis ana unc.s. ſalis communis drac. ij.uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc.i.s.miſce, & imponatur clyſtere: quieſcat ſequenti die, & ſtomacho ieiuno de mane capiat infraſcriptam mixturam.*

Recip.*Cõſeruæ iuæ drach.ij. ſacchari roſati drach.i. miſce. Sequenti uerò tertio die patiens capiat tertium clyſtere tale.*

Tertium

Tertium clyſtere.

Recip. Prædictæ decoctionis ultimæ lib.i. electuarij indi maioris, bieræ, logodionis, bieræ ruffini ana unc.s. olei rutæ, unc.iij. mellis roſati unc.ij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc.i.s. ſalis communis drach.ij. miſce, & fiat clyſtere. his equidem clyſterijs, ut expertus ſum, & euacuationibus præmiſsis, proculdubio patiens ſanabitur à dolore ſciatico.

Et nota quòd neq; medicus, neque patiens terreri debent, ſi ex illis clyſterijs aliquando conducatur dyſenteria, quoniã ſignum eſt optimæ euacuationis, operationiſq; clyſteriorum. Vbi uerò perſeueraret dyſenteria, ſtatim eam curabis ſequẽti clyſterio bis in die facto.

Recip. Lactis uaccini lib.i. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc.i. olei roſati omphacini unc.ij. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem.

Recip. Decoctionis hordei torrefacti lib.i. ſucci plantaginis unc.ij. olei roſati omphacini unc.iij. ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui num.i. miſce, & fiat clyſtere.

Quòd ſi his remedijs exactis adhuc dolor ſciaticus perſeueraret, ſublime remedium eſt balneare patientem ſequenti balneo, ipſumq; medicari ſequentibus remedijs. Primum remedium erit balneum tale.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi, ſeminis lini ana M. ij. abſinthij, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani, iuæ, florum ſticados arabici, betonicæ, maioranæ, herbæ paraliſis, ſaluiæ, roris marini, chamædrios, chamæpiteos, ana M.i.s. Bulliant in lib. 200. aquæ fontis claræ, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis. deinde coletur, & aquæ huiuſmodi colatæ adde ſulphuris uiui lib.s. nitri præparati

unc.iiij. ſalis gemmæ unc.iij.iterum bulliant unica forti ebullitione, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur. ſic quòd quolibet mane per octo dies continuos patiens ingrediatur. Tinam huiuſcemodi decoctionis, & moram trahat in ea per tempus unius horæ bene coopertus, excepto capite, pòſt uerò exiens ex balneo, totoq; corpore bene abſterſo ingrediatur lectũ calidum, et ſtatim capiat infraſcriptam mixturam.

Recip. Theriacæ magnæ drach.i. ſacchari roſati unc.i. s. miſce. Demum quieſcat, & dormiat in lecto per duas horas pannis bene coopertus, ſudabit multum, abſtergatur bene à ſudore illo: & immediatè inungatur ſibi locus doloris, qui erit totum crus, ab ancha uſq; ad malleolum ſylueſtris lateris ipſius cruris, cum ſequenti unguento calido.

Recip. Vnguenti marciaton, unguenti agrippæ, unguenti aragon ana unc.i.miſce, & ſic continuet patiens cum omnibus prædictis ingenijs, ſcilicet cum balneo, & cùm unguẽto per octo dies continuos, proculdubio ſanabitur à dolore ſciatico. Si uerò medicamentis præcedentibus patiens non ſanetur à dolore ſciatico, cõſulo, ut omnino ſubmittatur cauterio: cauterium enim ſit actuale, & non potentiale, ſi poſſibile fuerit, cùm ipſum ſit magis exiccatiuum, & membri confortatiuum: locus etiam cauterij ſit crus dolens in parte illius ſylueſtri infra genu per quatuor digitos, intra duos ibidem muſculos apparentes: iſto enim cauterio conuertitur materia faciens dolorem à loco doloris ad extrà, & à toto corpore ad locum ipſius cauterij. Quamobrem conſulo nullatenus cauterium dimittendum eſſe, alijs non conferentibus. Et hæc dicta ſufficiant de dolore ſciatico.

TRACTATVS DE AFFECTIOnibus, quæ cutim afficiunt.

DE PHLEGMONE. CAP. I.

Cvm phlegmon ſit ſanguineum apoſtema, idcirco in initio illius curationis non prætermittas phlebotomiam. & in quacunque corporis parte initium capiet phlegmon, ad oppoſitam partem trahendo, ſanguinem mittes, ut ſi in dextra, in ſiniſtram: ſi ſurſum, in deorſum, & in alijs ſic procede, niſi apoſtema fuerit peſtiferum. Facta phlebotomia diuerſiua, attenta quidem ſemper uirtute, & etiam ætate, phlebotomabis patientē ex eadem parte lateris ſlegminātis, ut humor quidem iam ad particulam patientem fluxus eſt, ea phlebotomia deriuetur uel euacuetur. His ſanguinis miſsionibus peractis, uentris lenitione ſemper præcedente, conſidera ſi phlegmon fuerit in loco propinquo membro principali, & tunc non debet fieri curatio cū his quæ ipſam materiam repellunt, ut cùm fuerint phlegmones in emunctorijs cerebri, uel ſub aſellis: in illis quidem timere debes de reuulſione materiæ ad cerebrum, in iſtis ad cor uel ad hepar. Caue quoq; quantum poſsibile ſit, ne in emunctorijs teſticulorum, & in inguinibus initio curæ phlegmonis, uti repellentibus: quoniam teſticuli membra ſunt principalia, facilè ad ipſos materia poſſet duci: ob quam rem ſi apparuerit phlegmon in alijs membris noſtri corporis longè diſtantibus à principalibus, ſecurè uti poteris à principio repellentibus, & tanto ſecurius, quanto ſi ſanguinis miſsiones præceſſerint.

Medicina reuulſiua materiæ erit talis.

R*ecip. Succi ſolatri, plantaginis, ſemperuiuæ, ana unc. i.*

roſarum rubearum,mirtillorum ana drach.ij.puluerizentur puluerizanda ſubtiliter,miſceantur,& cum petijs lineis madefactis in illo liquore medicaberis patienti.

Ad idem, poteris repellere cum ſequenti medicamine.

Recip. *Aceti optimi unc.iij.albuminis oui nu.i.aquæ roſatæ unc.i.s.roſarum rubearum ſubtiliter puluerizatarũ drac.s.miſce,& petias lineas madefactas in dicto liquore loco patienti applicabis.*

Ad idem, & eſt remedium materiæ optimum fluentis ad phlegmonem.

Recip. *Vnguenti de ceruſa unc.ij.ſucci plantaginis,ſucci ſemperuiuæ ana unc.i.aquæ roſatæ unc.ij.miſce, & cum petijs lineis medicaberis.*

Ad idem, & eſt expertum, & optimè valet in repellendo materiam.

Rec. *Laminam plumbeã ſubtiliter conductã quantum expedit magnitudini phlegmonis,cui aſperges puluerem iſtum.*

Recip. *ceruſæ unc.s.roſarum rubearum,coraliorum rubeorum ana drach.ij.miſce, & fiat puluis ſubtilis.*

Ad idẽ, & eſt expertum quòd non ſolum repellet, immo ſiquid reſoluendum eſt, reſoluet.

Recip. *Vrinæ pueri maſculi citra decem annos lib.i.albuminis oui numero iij.Aceti albi fortiſſimi lib. s. aquæ roſatæ unc.ij.miſce, & cum petijs madefactis in dicto liquore, uel (quod melius eſt) cum placellis de ſtupa lini locum medicaberis ſæpius in die. & aduerte quòd ſi opus reuulſionis materiæ fruſtraretur, quod ſic dignoſces, quoniam ex applicatione repellentium in prima die uel ſecunda naturali ipſius phlegmonis, nullum apparebit indicium abolitionis ipſius phlegmo-*

phlegmonis, tunc uti debes aliis ingeniis, & ſunt ſimul repellere atque reſoluere. applicabis igitur illi primo remediũ ſequens, quod eſt expertum in prohibitione augumenti ipſius apoſtematis.

Recip. Olei camomillæ, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana unc.ii. hyſſopi humidæ drach.i. ſucci plantaginis unc.i.s. roſarum rubearum pulverizatarũ drac. ii. miſce, & cũ lana ſuccida infuſa in dicto liquore calido locũ patientẽ medicaberis. & aduerte quòd cũ ſola tui intẽtio ſit reuellere, medicinas actu frigidas applicabis, quia frigido actu, & poteſtate reuellimus: ſi uerò tui intentio erit reſolutio, tunc medicinas actu, & potentia calidas applicare debes, cum reſolutio fiat ab utroq; calido, & in effectu, & in poteſtate. & ſcias quod non debes intromittere te ad curationem phlegmonis, uel reuellendo, uel reſoluendo, niſi factis phlebotomiis, et ſufficientibus euacuationibus totius corporis, ad quas debet præcedere peccantis materiæ digeſtio. Et ideo laudo, quòd poſt ſanguinis miſsionem euacuetur primo corpus medicina purificante ſanguinem, non expectando eius digeſtionem, quoniam natura phlegmonis eſt, quæ digeſtionem non expectat. dabis igitur primo medicinam ſequentem.

Recip. Caſsiæ nouiter tractæ drach. x. reubarbari electi drac.i.s. ſpicæ gra.x. miſce, & diſſoluantur cũ decoctione cõmuni florum, & fructuum quantum ſufficit, & dabis patienti hora exhibitionis medicinarum in diluculo. Et cùm intentio curationis phlegmonis ſit ſanguinem ipſum purificare, & maximè cum cholera ſanguini permiſceatur, ideo eſt apponendum reubarbarum choleræ euacuatiuum, & ſanguinem mundificatiuum, & ad eandem intentionem potes admi-

ſcere ipſi caßiæ diaprunem ſolutiuum, uel electuarium roſatum meſuæ, uel electuarium de ſucco roſarum nicolai ſi uerò cognoueris per indicia, quòd phlegmon generetur ex ſanguine cum permixtione pituitæ, uel atræ bilis, ut docuit nos Galenus in libro de tumoribus præter naturam, appones caßiæ uel turbith, uel electuarium de dactylis, uel indum, uel puluerem hieræ ſimplicis Galeni, quoniam euellunt omnes ſuperfluitates à toto corpore, uel pro atra bile cappones elleborum nigrum, polypodium, uel puluerem ſenæ, uel confectionem amech. Mundato itaque corpore ſic, & ex præcedentibus phlebotomiis poteris aggredi audacter magis intẽtionem reuulſionis, & reſolutionis, & eo quidem tempore reſiduum materiæ remanentis digerere procurabis, & digeſtiua erunt appropriata materiæ peccanti, ut ſi materia fuerit ſanguinea choleræ admixta, ſyrupi ſint digerentes choleram, ut eſt talis.

Recip. Syrupi de ſucco endiuiæ, ſyrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi roſarum ana unc. s. aquarum endiuiæ, acetoſæ, cicoreæ ana unc. i. miſce. Si uerò fuerit admixtio phlegmatis cum ſanguine, digeratur materia cum oxymelle ſimplici, cum ſyrupo de duabus radicibus, cum melle roſato colato, addendo aquas fœniculi, capillorum ueneris, & hyſſopi. Si uerò permixtus fuerit humor melancholicus, non prætermittes ſyrupum Sabor regis, ſyrupos de epithymos, de thymo, de lupulis, de fumo terræ, & melle roſato, cum aquis bugloſſæ, borraginis, lupulorum, meliſſæ, fumi terræ, & huiuſmodi. & eo quippe tempore quo materia digeritur, & factus eſt trãſitus phlegmonis ad ſtatum, tunc relictis ipſis repellentibus, cum reſoluentibus, & maturantibus ipſum phlegmonẽ procedes, primò tamen augmentabis reſoluentia ipſis maturantibus

tibus minoratis, quia phlegmonis cura eſt reſoluere ipſam materiam ſanādam. A principio igitur ſtatus phlegmonis medicamento ſequenti medicaberis.

Recip. *radicum althææ mundæ unc.ii. florum camomillæ, meliloti, anethi ana M.s. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. deinde addatur farinæ fœnugræci, ſeminis lini, ana unc.i. farinæ tritici unc.s. olei camomillæ, amygdalarum dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.* Et *aduerte, & tene menti quòd in quolibet medicamento quantumcunq; reſolutiuo ipſi phlegmoni ſemper addere modicum de oleo uiolato, & de oleo roſato completo, propter id de calido, quod ſemper ſecum phlegmon conducit, & hoc quidem emplaſtrum phlegmoni tepidum applicabis quater in die naturali.*

Ad idem, valet ſaquens medicamentum.

Recip. *mucillaginis ſeminis althææ, mucillaginis ſeminis maluæ, & mucillaginis ſeminis, fœnugræci, mucillaginis ſeminis lini ana unc.i. ſucci althææ unc.ij. olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ, hyſſopi humidæ ana unc.s. olei uiolati unc.i. miſce, & cum lana ſuccida in prædicto liquore madefacta. phlegmonem medicaberis. & ſcias, ut ſit minus faſtidium patienti phlegmonem, poteris applicare parti patienti cærotum, quod optimè cōficeretur ex prædictis rebus unà cum cæra, & modico reſinæ, quantum ſufficit ad faciendum cærotum, quod extenſum ſupra corium phlegmoni applicabis.* Et *ſcias, quòd ex eiſdem rebus, ex quibus factum eſt ſupradictum emplaſtrum in uia maioris reſolutionis, poteris phlegmonem ipſum fomentare cum ſpongia uel filtro madefacta in aqua decoctionis dictarum re*

rum, & facta quidem fomentatione, mox applicabis dictũ cærotum. Aduentante uerò ſecunda parte ſtatus, ubi cognoſces reſoluentia non complere opus ſuum, ſtatim debes ſolicitare ipſius phlegmonis ſuppurationem, quam utique cõplebis cum ſequenti emplaſtro.

Recip. radicum maluæ cum folijs, uiolariæ ana m.i.s. radicum althææ mundæ, & minutim inciſæ unc.ii. radicum liliorum alborum unc.i.s. Bulliant omnia uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ, deinde adde mucillaginis ſeminis cauliũ unc. i.s. farinæ frumenti unc.s. fermenti unc.i. pinguedinis porci, butyri recentis, lactis mulieris ana unc.i. olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum, quod calidum loco patienti apponatur. & aduerte ne calida multum emplaſtra apoſtematibus applicentur, quoniam partes materiæ ſubtiles reſoluerentur, & groſſum petrificaretur, quod eſſet impedimento maturationis: eadem quoq; emplaſtra frigida minimè apponantur, quoniam ſui frigiditate materiam compingerent, & maturatio prohiberetur.

Ad idem, optimè maturat, & ad ſuppurationem conducit hoc ſequens emplaſtrum.

Recip. Lactis uaccini à quo non ſit extractum butyrum lib.i. medullæ panis ſubtiliter trituratæ lib.i. ſucci caulium unc.iij. croci drach.s. olei liliorum alborum unc.iij. miſce, & calidum phlegmoni applicetur.

Ad idem, optimè ad maturationem conducit ſequens medicamentum.

Recip. Diaquilonis ſine gummis un.iij. ſucci caulium unc. i.s. croci drach.i. ceræ citrinæ quantum ſufficit ad incorporandum unguentum ſatis denſum, quod extenſum ſuper corium

rium per unum uel duos dies continuos patiens poterit portare, & bene erit.

Ad idem, & eſt optimum, cùm apparuerint ſigna maturationis in phlegmone, applicare ei ter vel quater in die permutãdo ſequẽs medicamentũ

Recip. *farinæ tritici lib.s.olei roſati completi unc.iiij. aquæ fontis claræ unc.iij.croci drach.s.miſce, & omnia ſimul apud ignem benè ducantur, quouſq; fiat ueluti unguentum.*

Ad idem,& eſt expertum in maturatione phlegmonis, ſi ipſi applicetur ſequens medicamentum repente ſuppurabit.

Recip. *Tritici bene maſticati,& ſtomacho ieiuno cum ſaliua bene permixti lib.s.olei roſati cõpleti unc.ij. croci drac. i.miſce, & loco patienti cum aßidua permutatione applicetur.maturato uerò phlegmone, cuius indicia erunt mollities cum undoſitate apparens, carentia doloris, febris remißio, & loci tenſionis priuatio, tunc temporis debes præparari ad illius diſruptionem, quod ſi patiens ferro uel igne terreretur, diſrumpatur phlegmon ſequentibus ingeniis.*

Recip. *Diaquilonis ſimplicis unc. ii. fermenti unc.i. olei amygdalarum dulcium unc.s.miſce, & groſſo modo extendatur ſupra petiam uel corium, & in medio pone ſtercoris columbini ſubtiliter pulverizati drach.i.& phlegmoni hoc applicabis ſtercore ipſo columbino appoſito in loco in quo habilior erit phlegmonis diſruptio.*

Secundum ingenium eſt, ſi applicetur phlegmoni maturato ſequens ruptorium, eo in loco maximè, quo facilius diſrumpetur phlegmon.

Recip. *fermenti unc.s. ſalis communis drach.i. aceti optimi drach.ii.pulueris cantaridarum ſcrup.iiii.omnia ſimul bene*

ne miſceantur, & in mortario bene conducantur quouſque fiat paſta, cuius drach.s. uel ſecundum quantitatem phlegmonis diſrumpendi applicabis ipſi apoſtemati, ſuperpoſito cæroto prædicto maturatiuo, uel emplaſtro ſuprà dicto.

Tertium ingenium eſt, maximè ualidum in diſrumpendo apoſtemate maturato, ſi in loco, in quo tẽtabis diſruptionem, tres uel quatuor guttas infraſcripti liquoris appoſueris, eodem quippe cæroto ſuprapoſito.

Recip. Vitrioli romani unc.ii. arſenici unc. ii. ſublimati unc.s. ſucci uitis albæ unc. vi. cantharidarum bene trituratarũ drach.ii. omnia ſimul bene miſceantur, & ponantur in alembico, & diſtilletur liquor, qui erit ad modum olei, de quo duas uel tres guttas cum baculo loco diſrumpendo applicabis, diſrupto apoſtemate, & etiam cum ferro debes cautelam obſeruare, ne euacuetur totum apoſtema à ſanie ipſa, quia cùm ſanies ipſa dicatur eſſe multum ſpirituoſa ad ſimilitudinem ſpermatis, uirtus membri, & totius tantum debilitaretur, quòd eſſet timendum de caſu eius. Quapropter euacuato apoſtemate à parte ſaniei, ſtatim ipſum à principio diſruptionis ſic medicaberis.

Recip. Albuminis oui numero.ii. ſalis drach.ii. boli armeni drach.i. madefiant placellæ ſtupeæ in dicto liquore, & per diem naturalem loco diſruptionis apoſtematis eas applicabis, ubi uidelicet timeres fluxum multi ſanguinis ad locum inciſum. Vbi uerò non haberes hunc timorem, ſicut in ſuppuratis apoſtematibus ferè hoc nunquam eſt timendum. Ideo talia apoſtemata ſic ſecundum plurimum medicaberis à principio ſuæ diſruptionis.

Recip. Terebentinæ unc.ii. uitelli oui numero. & optimè agitentur, quouſq; fiat forma unguenti, de quo unguento ten

tam

tam factam ex petia uel eius filis ad quantitatem foraminis effecti, extendes, & foramini impones. Demum uerò ipſum unguentum extendes ſupra petiam, & totum apoſtema teges. Factaq; idonea ligatura non multum quidem ſtricta, ne prohibeatur euentus ſpiritus, & caloris ad membrū, & materiæ reſiduæ maturatio, ſic continuabis per tres dies, quod materia fuerit ſufficienter euacuata, & labia uulneris optimè digeſta. mūdificato uerò apoſtemate mutabis intentionem ad maiorem iteratam mundificationem, & abſterſionem, & ſic appones unguentum ſequens, & tentam intinctam in ſequenti unguento, foramini apoſtematis ab extremis ad fundum uſq; attingentem, & nō cum extremis acutis lædentem.

Recip. Terebentinæ unc. ii. mellis unc. i. miſce, & uſui ſeruato, ſemper ſuper ponendo unguentum digeſtiuum prius factum.

Mundificato uerò phlegmone, quemadmodum poteris uidere ex priuatione generationis ſaniei, & ex alterius malæ materiæ currentis ex ulcere, tunc curabis cum abſterſione, & mundificatione, & cùm tunc indigebit uulnus carnatione, & ulceris conſolidatione, ideo cum ſequenti unguento procedes.

Recip. Terebentinæ unc. ii. mellis unc. i. s. thuris, maſticis, myrrhæ, aloës ana drach. i. ſarcocollæ drach. s. puluerizentur puluerizanda, & omnia in mortario beneducantur, & agitentur quouſque fiat unguentum, & ſic continuabis uſq; ad ueram ipſius conſolidationem.

Demum uerò, ſi ex inobedientia ipſius ægrotantis, aut medici ignorantis, ſequeretur fraudulentum ulcus, & putridū, ex ipſo iam diſrupto phlegmone, illius curam relinquo prudenti chirurgico.

DE HERISIPELLA. CAP. II.

Ad herisipellam, ſi fuerit cum tumore, tunc eius cura eſt ſanguinis miſsio ex baſilica. & aduerte quòd ſi tumor in heriſipella fuerit edema, ſicuti contingit hydropicis, quorum crura edemate afficiuntur, tunc caue à phlebotomia, quoniam citiſsimè corpus deduceretur ad hydropen uel ad eius confirmationem, & eſſet auſa perditionis ipſius ægrotantis.

Si uerò heriſipella fuerit abſq; tumore, ut ſit ſimplex apoſtema adhærens pilis, tunc temporis debes cauere phlebotomiam, indicatur enim ex hoc choleram potius peccare, ſanguine quidem pauco permixto. Quòd ſi ſanguis non peccans euacuetur, tunc bono euacuato, malum derelinquetur. quo fit ut adaucta materia cholerica ulceretur heriſipella, quod maxime cauendum eſt in cura heriſipellæ.

Primo igitur ad heriſipellam ſine tumore, euacuabis totum corpus ſequenti medicina.

Recip. *Floris caſsiæ nouiter tractæ unc.i. electuarii ſucci roſarum nicolai drach.ii.s. miſce, & diſſoluatur cum aqua endiuiæ quantum ſufficit, & exhibeatur patienti in diluculo.*

Et *aduerte quòd apparente heriſipella ſine tumore non oportet expectare digeſtionem in materia ante fiendam euacuationem, quoniam materia peccans eſt cholera ſubtilis facilè mobilis, & per ſui naturam facilè euacuabilis eſt, digeſtione non expectata, ut uoluit Galenus, in de quando, & qualiter euacuare oportet.*

Facta euacuatione, tunc non intendas ad digeſtionem materiæ, ſed tantùm ad alterationem, qua acuitas humoris remitti debet. Patienti igitur ſequentem ſyrupum dabis.

Recip.

Recip. Syrupi roſati, de ſucco endiuiæ, de ſucco acetoſæ ana unc.s. aquarum plantaginis, acetoſæ, roſarum ana unc. i. miſce. & aduerte quòd tua intentio in heriſipella nõ tantum ſit remittere acuitatem materiæ, quantum eſt cum exhibitione ſtipticantium prohibere curſum choleræ ad patientem particulam, & hæ intentiones complentur per ſyrupũ roſarum, de ſucco acetoſæ, per ſyrupum myrtinum cum prædictis aquis. ob quam rem, conſulo, ut facta euacuatione, cum his quæ extra applicantur, medicemur heriſipellam, his quidem diebus quibus caliditas materiæ remittitur, cum ſyrupis dictis infrigidantibus, & totum regimen conſiſtit in ablatione uini, totaliter priuando corpus, & à carnibus, & ab ouis, & à pluribus alijs, quæ habent ſanguinem, et choleram augmentare, & humorẽ exacuere poſſunt, de quibus eſt uſus maximè coitus, & forte exercitium inflammans, & uſus rei piperatæ, alliorum, cæparum, & ſimilium, & ualet à principio ſequens medicamen.

Recip. Succi plantaginis, ſolatri, ſemperuiuæ ana unc. vi. aquæ roſatæ unc. iij. miſce, & cum petijs infuſis in prædicto liquore heriſipelle medicaberis.

Et aduerte quòd in his ſuccis non debet permiſceri aliquid, quod ſua humiditate emolliat, ſicut eſt ſuccus foliorum maluæ, lactucæ, & huiuſmodi, quoniam ſui emollitione timẽdum eſſet, ne heriſipella ad ſuppurationem uerteretur, quæ eſt uia ad ulcus; quapropter ſemper à principio ſtipticis uti debes. & obſerua cautelam hanc quòd cùm dilutæ petiæ ſuper membrum heriſipellatum incipiant calefieri, ſtatim eas amouere procurabis, ne ab illis reuerberata caliditate ad mẽbrum concreſcat heriſipella.

Caue quoque, ne calore membri attrahente ad ſe petiam

illam;

illam, & eam exiccante, petia illa adhæreát ipſi heriſipellæ. quoniam in ipſius ablatione poſſet heriſipella ulcerari, quod magnopere timendum eſt.

Ad idem, valet ſequens medicamentum.

Rec. *Atramẽti lib.s. per ſeipſum ſolum ualet ab eo intincta heriſipella, et hoc propter ingredientia eius cõpoſitionem frigida eſſe, & ſtiptica.*

Ad idem, valet ſequens medicamentum.

Recip. *Vnguẽti de cæruſa nnc.ij. totum, uel illius pars extendatur ſupra petiam, & heriſipellæ apponatur.*

Ad idem, & eſt efficacius.

Recip. *Vnguẽti de cæruſa unc.vi. ſucci plantaginis unc. ij. aquæ roſatæ unc.i. miſce, & eo extenſo ſupra petiam heriſipellæ apponatur.*

Ad idem, in augmento, & principio ſtatus valet ſequens medicamentum, & eſt expertum, quo ſtatim curabitur heriſipella.

Recip. *Lithargirij argẽtei unc.vi. ſucci plantaginis unc. iij. olei roſati unc.ij. aceti optimi unc.i. miſce, et omnia in mortario plumbeo beneducantur, quouſque fiat unguentũ participans de colore plumbi, de quo unguento extẽſo ſupra petiã ad quantitatem ſufficientem, appones ipſi heriſipellæ, hæc quidem permutando mané, et ueſperi, & ſecundũ quod oportet ſolicitabis quidem hæc dicta remedia, quouſq; eris certus de augumẽto heriſipellæ, & de ſtatu eiuſdem. Cum autem heriſipella cœperit declinare, quod cognoſces ex mutatione coloris ad album colorem, uel ad ſubrubeum, tunc temporis ſiſte gradum ab applicatione frigidorum, quoniam illis adducere potes patientem ad alterum duorum inconuenientium, uel ad carnis mortificationem, ubi appareret color ipſius rubeus,*

beus,obſcurus, & ſic eſſet periculum,ne cum infrigidantibus ipſis,heriſipella ad heſtiomenum conduceretur. ob quam rem laudo ut derelictis tunc infrigidantibus ipſis apparente altero illorum colorum, manè, & ueſperi fomenteiur locus cum ſpongia madefacta in ſequenti liquore.

Recip. Floris camomillæ, meliloti, fœnugræci ana M. s. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.

Facta uerò quotidiana hac fomentatione cum petia madefacta in dicto liquore, laudo, ut abluatur locus cum modico uini albi odoriferi calidi:hoc enim eſt quod prohibet futuram membri mortificationem ex heriſipella.

Si uerò color membri cœperit albus apparere, ſiſte(ut dixi) ab infrigidantibus: applicatione enim eorum frigiditas neruis applicata, eſſet, & foret cauſa tremoris, uel alicuius ſpaſmi ipſius membri,cùm frigidum inimicum ſit neruis.

Si uerò heriſipella fuerit ulcerata, uel ex medici imprudentia, uel malo patientis regimine, uel ex malitia materiæ, quæ corrigi non potuit à uirtutibus medicinarum,ei applicabis unguentum ſequens,& proculdubio ſanabitur ab ulcerata heriſipella.

Recip.Lithargirij unc.iij. unguenti populeonis, ceruſæ ablutæ, infrigidantis Galeni ana unc. s. olei roſati completi unc.i.miſce,& omnia in mortario bene ducantur, quouſque fiat unguentum,quod in opere continuabis uſq; ad conſolidationem heriſipellæ.

Et hæc de heriſipella dicta ſint.

De

DE EDEMATE. CAP. III.

Cvm edema fiat maximè ex materia pituitoſa cum paulo choleræ admixta, credendum eſt quòd maximè fiat in membris frigidis, & longe diſtantibus à fonte caloris corporis animalis, ut ſunt crura, & pedes, cùm tamen, & in alijs membris propinquis fonti, & radici caloris contingere poßit, aut propter natiuam caliditatem membrorum affectorum corruptam eſſe, aut ad minus uitiatam. quamobrem cùm tibi apparuerit membrum tumidum præter naturam deperdens quem habuit colorem, cedatq; digitis illud prementibus, cum remanentia cauitatis, & ueſtigij impreßionis, proculdubio dices membrũ tale edema pati. quo fit, ut edematis cauſam dignoſcere ualeas ipſam eſſe pituitoſam materiam, quam & principalium caliditas infrigidata, & particulariũ membrorum uirtus concoctiua defecata progignunt, ob quam rẽ cùm omnis curatio ſuo medicetur contrario, commune præceptum obſeruabis, curationem ſcilicet edematis conſiſtere in applicatione calefacientium, & exiccantium.

In initio igitur curæ ipſius edematis materiam ipſam digerere debes cum his, quæ ne dum opponuntur temperaturæ materiæ pituitoſæ, uerum etiam & membra ipſa confortantia, & innatam caliditatem augumentantia. detur igitur infraſcriptus ſyrupus per nouem dies continuos.

Recip. oxymellis ſimplicis unc. i. ſyrupi de duabus radicibus, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum ſaluiæ, betonicæ, bugloſſæ ana unc. ii. miſce. demum quibuſdam apparentibus ſignis concoctionis, non quidem completè, quoniam hoc fieri non poteſt, propter materiam hanc rebellem eſſe concoctioni, et propter uiciatam caliditatem concoquentem principalium

cipalium membrorum, purgabis cum ſequenti medicina.

Rec. *Diacatholiconis unc.s.agarici optimi, & electi dra. i.s.electuarij indi maioris ſcru.iiij. electuarij de ſucco roſarũ dra.i.& recordare, quòd cum qualibet medicina euacuatiua phlegmatis permiſcere debes aliquod euacuatiuum choleræ. cùm de ſe phlegma non moueatur ad membra, niſi eo ſubtiliato, et pro moto à flaua bile. Infundatur agaricus cum modico zinziberis, & ſalis gemmæ in oxymellite quantũ ſufficit per x.horas deinde facta forti expreßione, omnia ſimul dißoluantur in aqua decoctionis hyſſopi, ſaluiæ, betonicæ, & quatuor florum cordialium quantum ſufficit, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Si uerò edema fuerit uitio corruptæ caliditatis hepatis non bene ſanguificãtis, ſicut in hydrope accidit, ut crura, & alia membra corporis tumida, & edemata facta ſint, purgabis corpora poſt ſyrupos ſequenti medicina.*

Recip. *Diacatholiconis unc.s. reubarbari optimi, & electi drach.ij. ſpicæ gran.x. agarici præparati ſcru.ij. electuarij de dactylis drach.s. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem per x.horas, & facta forti expreßione omnia ſimul diſſoluantur cum communi decoctione florum, & fructuum quantum ſufficit, & fiat potus qui patienti exhibeatur modo dicto. Et aduerte quòd omnes medicinæ, quæ à nobis in capite de hydrope fuerũt dictæ, eædem conferunt in edematica paßione hydropi coniuncta. Facta hac prima purgatione in materia cum dicta euacuatione, laudo, ut iterato digeratur materia, & euacuetur, quoniam diuturnæ ægritudines maximè pendentes à pituita, paulatina indigent digeſtione, paulatinaq; & ſucceßiua euacuatione. replicabis igitur ſyrupum ſequentem per nouem dies continuos.*

Recip. Syrupi de iua Nicolai, quòd ſi ei iungatur timor de hydrope, dabis ſyrupum de cicorea cum reubarbaro nicolai, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum hyſſopi, iuæ, capillorum ueneris ana unc.i. miſce. Apparente concoctione, & ſi non completa in materia, dabis patienti per duas horas ante lucem ſequentem medicinam.

Recip. Diacatholiconis unc. s. pulueris hieræ ſimplicis Galeni drach.s. pulueris turbith boni, & gummoſi ſcrup.iiij. pulueris reubarbari ſcrup.ij. ſpicæ, zinziberis, ſalis gemmæ ana gran.iij. omnia ſimul miſceantur, et cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit, diſſoluantur, & fiat potus.

Et aduerte, quòd poſt purgationem materiæ procurabis unà ſimul procedere cum remedijs per intus exhibitis, & per extra applicatis, ut his & illis materia edematis corrigatur, & membra innatæ caliditatis uigentia reddantur. laudo igitur ut quolibet mane per duas horas ante cibum detur patienti bolus infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc.i. triaſandalini drach.s. diatrion pipereon drach.ij. diarhodonis abbatis unc.i.s. miſce, cum ſyrupo de duabus radicibus fiat mixtura: eisdem quoq; diebus mane et ueſperi diluantur membra edemata cum ſequenti decoctione, uel cum ſpongia madefacta in prædicta decoctione locus fomentetur.

Recip. Saluiæ, roris marini, florum ſticados montani, maioranæ, florum camomillæ, iuæ ana M.s. ſalis nitri, ſalis gemmæ, alluminis ana drach.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ cineris, ſiue lixiuij, uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur. Vbi uerò crura eſſent edemata, eorum fiat lotio cum prædicta decoctione,

ctione, uel ſequenti.

Recip. Aquæ cineris lib.xx. florum camomillæ, radicum ebuli, ana M.i. ſalis communis lib.s. aceti albi optimi unc.iiij. miſce, & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.

Ad idem valet ſequens lotio, & eſt multum experta in terris maritimis.

Recip. Aquæ maris lib. xx. aceti optimi lib.ij. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde ipſa dicto uſui ſeruetur.

Ad idem, ſcias quòd cõferunt omnes aquæ termarum calidæ, ſapientes naturam uel ſalis, allum inis, nitri, & ſalis gemmæ. quòd ſi patiens aſsiduum uſum frequentet in dictis balneis, proculdubio ab edemate, & præcipuè in cruribus exiſtente, ſanabitur. Quòd ſi prædictis non ſanabuntnr membra edemata, laudo, ut his ingenijs ſequentibus patiẽs gubernetur.

Primum eſt, cauterizare membra huiuſmodi cum actuali cauterio pluribus in locis, ipſo enim nedum extrahetur æquoſitas pituitoſa talem progignẽs affectionem, uerumetiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentum melius concoquere ualeant, & ſuperfluum ſecernere.

Secundum ingenium eſt, ut membrum tale taliter affectũ ſiccetur cum applicatione ſequentis emplaſtri, poſiti ſupra corium ad quantitatem conuenientẽ, & poſitum ſupra edematam partem membri affecti.

Recip. Fermenti unc. vi. cantaridarum ſubtiliter puluerizatarum drach.i. ſalis communis drach.iij. aceti fortiſsimi quantum ſufficit ad incorporandum uelut unguentum quodam,

dam,quod extenſum ſupra corium modo dicto mẽbro applicetur,ipſumq́; non amouebis à membro per ſpatium decẽ horarum,quo eleuato apparebunt tibi ueſicæ aqua plenæ, ſupra quas appones folium caulis perunctum butyro recenti, & ſic mane, & ueſperi folium mutabis, & uidebis copiam aquoſitatis facilè exire à membro edemato. quòd ſi membrũ tale ad ulcerationem conducetur, nimio quidem calore adurente apparente in membro, mox eleuato folio caulis apponere debes ſequens unguentum.

Recip. Vnguenti de cæruſa unc.i.s.litargirij unc.ij. ſucci plantaginis unc.i.olei roſati unc.s. omnia ſimul miſceantur, & in mortario ducantur, quouſq; fiat unguentum,quod uſui ſeruetur. eo quippe unguento ulcera corrigentur,& aquoſitas pituitoſa extrahetur,& edema ſanabitur. Quòd ſi hæc non contulerint, hoc remedium ſequens debes edemati applicare.

Recip. Saluiæ ſiccæ, roris marini, betonicæ ana unc. s. cardui, dauci, aniſorum, fœniculi ana drach. ij. pulverizentur omnia ſubtiliſſimè, & prædictus puluis ſuperaſpergatur ſpongiæ ſiccæ ad quantitatẽ mẽbri edemati, eamq́; illi ſuperalligabis,& ſic mane & ueſperi continuando,uidebis diſſolutum edema. & hæc de edemate.

DE SCABIE. CAP. IIII.

CVM ſcabies ſecundum plurimum fiat ab humore per uiam aduſtionis ſanguinis, uel choleræ,uel melancholiæ, uel per uiam ſalſi phlegmatis deſuper redundantis ad totum cor pus, laudo ut apparente pruritu & rubedine in membris totius corporis ſcabie afflictis, quòd fiat phlebotomia ſecundum diuerſos ſitus per reſponſum ad materiam peccantem,

tem, ut ſi fuerit ex ſanguinis aduſtione, cuius indiciũ erit pruritus, & rubedo membrorum, ut diximus, tunc fiat phlebotomia ex baſilica dextri lateris, & extrahatur ſanguis in pondere unciarum vi. conſentiente robore & ætate. Si uerò ſcabies ex aduſtione choleræ fuerit, cuius indicium eſt temperatura ægri cholerica uehemens, & acutus pruritus, & citrinitas tum loci ſcabioſi, tum etiam exeuntis à puſtulis ſcabioſis: tunc remittatur ebullitio in cholera, & phlebotometur eadem baſilica brachij eiuſdem, cum ſanguinis extractione pondere unciarũ vi. Quòd ſi phlegma ſalſum ſcabiei cauſa fuerit, cuius indicium eſt uiolentus & intolerabilis pruritus ſine apparentia rubedinis uel citrinitatis, in prædictis fiat phlebotomia ſatis minuta ex eadem baſilica uſq; ad tres uncias ſanguinis ad plus in pondere. Quòd ſi ab aduſtione melãcholiæ ſcabies trahat originem, cuius indicium eſt carentia fortis pruritus, & liuiditatis apparentia in colore membri ſcabioſi & puſtulati, cum exitu ſorditiei liuidæ uergentis in nigrum: tunc temporis phlebotomabis ſaluatellam ſiniſtræ manus cũ extractione ſanguinis pondere unciarum vi. Quòd ſi patiens conſuetus ſit pati hæmorrhoidarum fluxum, earũ fiat apertio cum ſanguiſugis applicatis hæmorrhoidibus, & extrahe ſanguinis uncias iiij. Et attende, quòd non eſt credendum illis, qui dicunt quòd in ſcabie apparente non debet fieri phlebotomia, ne natura tentans exonerare ſe, impediatur à ſuo opere, quoniam cum in ſcabie materia plurima uitiata ſit ad intra uenas, non eſt timẽdum fieri phlebotomiam, & ſi etiam tractus ſanguinis ad extra uenas fiat, ex eo quòd in multitudine peccantis materiæ exiſtentis ad intra uenas, & euacuatæ per phlebotomiam iuuamẽtum maius adfuerit, quàm nocumentum, quòd poſſet contingere ex aliquali ad-

huc per phlebotomiam retractione materiæ ab extra uenas ad intus, fiet enim ex ipſa phlebotomia natura uigentior ſupra reſiduum materiæ remanentis, ad naturam regulandam ab intus ad extra uenas. Et caue ne ante totius corporis euacuationem ætate adhuc tolerante inungas ſcabiem, quoniã plerunq; facta inunctione corporis poroſitates obſerantur, quo fit, ut materiæ malæ intus peccantes, prohibita expiratione earum, magis putreſiant, & febres inducant, ſicut ferè in omnibus contingit præmittentibus unctiones euacuationi. Facta igitur ante dicta phlebotomia, laudo, ut peccans materia digeratur cum ſequenti ſyrupo, ualet enim in omni materia aduſta faciente ſcabiem.

Recip. *Syrupi de fumoterræ, de lupulis, de endiuia, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum ſcabioſæ, fumiterræ, cicoreæ ana unc. i. miſce, & laudo, ut eo tempore quo digeritur materia, quotidie in mane per quatuor horas ante cibũ, ad prouocandum magis ſcabiem ad cutim, patiens utatur ſequenti balneo.*

Recip. *foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ cum radicibus ana M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & cum colatura diluat ſe patiens in omnibus membris ſcabioſis. Appa rentibus uerò pòſt ſignis digeſtionis in materia, purgetur pa tiens cum ſequentibus pilulis, ſi pilulæ ſibi ſint magis familiares, uel cum ſequenti medicina in forma boli, uel in forma potionis ad libitum patientis.*

Recip *pilularum de fumoterræ ſcrup. ij. aurearum nicolai, fœtidarum, ana ſcrup. s. miſce, & fiant pilulæ numero* v. Vel ſic.

Recip. *diacatholiconis unc. i. confectionis amech drach. s.*

electuarij

electuarij ſucci roſarum ſcrup.iiii. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, uel fiat potus cum decoctione communi florum et fructuum quantum ſufficit, cum qua bulliant folliculorum ſenæ, polypodii quercini, ſummitatum fumiterræ ana drach. ii. et detur patienti duabus horis ante lucem. Et aduerte quòd cùm hæc ſit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiã, uel ante ſyruporũ aſſumptionem, recordari debes de lenitione præcedente cum Caßia fiſtula, uel cum diaprunis non ſolutiui, uel cum tamarindis, uel cũ trociſcis de uiolis ſine ſcamonea, quæ omnia multum leniunt euacuando humores aduſtos, his euacuationibus tum phlebotomia, tum pharmatia factis, poſteris audacter tranſire ad unctiones in ſcabie conuenientes.

Ad ſcabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præceſsit euacuatio propter ætatem non conſentientem, plurimum valet ſequens vnguentum ſine aliquo timore.

Recip. Olei roſati unc.iiii. ſalis communis drach.i.s. butyri recentis loti unc.i. omnia ſimul bene miſceantur, & in mortario bene ducantur, donec fiat unguentum molle.

Ad idem, & valet in pueris, & in ſequentibus ætatibus, & ante euacuationem, & poſt euacuationem, & eſt expertum bene, ſi quotidie ante ingreſſum lecti prope ignem ſubtiliſsimè membra ſcabioſa, uel totum corpus inungatur ſequenti unguento.

Recip. Terebentinæ lotæ in aqua roſata unc.iiii. ſucci limonis unc.i.s. Butyri recentis unc.i. uitelli oui numero.i. ſalis communis drach.ii. olei roſati unc.ii. miſce, & diu omnia agitentur in mortario, donec fiat unguentum pro ſcabie.

Ad idem, valet ſequens unguentũ non niſi præ-

cedente digeſtione,& totius corporis euacuatione, & vbi ſcabies eſſet plurimum craſſa.

Recip. *Succi lapatij acuti, & ſucci fumiterræ, & ſucci plantaginis ana unc.i.litargirij argentei unc.iiij. Terebentinæ lotæ cum aqua roſata unc.ij. Ceruſæ ablutæ, butyri recẽtis loti ana unc.i.s. ſucci limonis unc. ij. uitelli oui numero ij. ſalis communis unc.i.olei roſati unc.i.s. miſce, & omnia ſimul in mortario plumbeo bene ducantur, uel agitẽtur, donec fiat unguentum.*

Ad idem,& eſt aqua mirabilis, cum qua patiens debet ſcabiem inungere,facta forti, & ſubtili dilutione.

Recip. *Aquæ diſtillationis lapatij acuti lib.ij. ſucci plantaginis unc.iiij. aquæ roſatæ unc.iij. ſucci limonis unc.ij. litargirij unc.vi. ceruſæ unc.s. ſublimati unc. i.s. ſalis communis unc.s. ſulphuris uiui drach.iij. pulverizentur pulverizanda ſubtiliſsimè, & cum aquis miſceantur, & in infuſione maneãt per diem naturalem. Demum ponantur omnia in alembico, & lento igne aqua diſtilletur. Et ſcias quòd prædicta aqua non ſolùm confert ſcabiei, ſed etiam ad delendũ cruſtas morbi gallici: etenim non ſolùm tolluntur cruſtæ morbi gallici, ſed etiam earum ueſtigia delentur. Et ſcias quòd quemadmodum præcedens aqua multum confert ad ſcabiem ſanandam, ita plurimum conferunt aquæ termarum ſulphureæ, ueluti de Poreta, de Abano, de Petriolo, & huiuſmodi: euacuato enim corpore, & à ſuperfluis bene mundato, ſi in prædictis balneis patiens balneetur, uidebis ſuper hoc iuuamentũ præſtans. Et unum tibi dico, ſicut experientia compertum eſt, ſi adhuc uehementi, & ſæua ſcabie totum corpus occupante quis moleſtaretur, ſi peteret Piſanas termas de aquis, quæ*

balnea

balnea in comitatu Piſarum ſic dicta ſunt, certè uidebis mira culum, cùm non tantum à qualitate manifeſta, quantũ à proprietate ſua poſſunt huic conferre.

Ad idem.

Conſulo, ut eo tempore quo patiens ſcabiem inunctionem fecerit, ſemper de mane apparente luce, conſulo, uel laudo, ut utatur ſequenti balneo calido in toto illius corpore, mox exiens è balneo ingrediatur lectum calidũ, dormiat, & ſudet.

Recip. Foliorum lapatij acuti, foliorum fumi terræ, foliorum maluæ cum radicibus, foliorum borraginis ana M. iij. furfuris ligati in petia M. ij. ſiliginis M. iij. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colẽtur, et colatura uſui ſeruetur. Et hæc de ſcabie.

DE MORPHEA. CAP. V.

AD *morpheam, & alias cutis defœdationes originem habentes ab humore melancholico, conſulo, ut purgetur materia peccans cum ſequenti medicina.*

Recip. Diaſenæ lenitiui unc. i. Caßiæ nouiter tractæ unc. s. miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypodij querci ni, epithimi, thimi, et aliorum fructum, & florum omniũ communium, & demum digeratur materia, nulla facta phlebotomia in tali curatione, quoniam augeret cauſam Morphææ cũ ſequenti ſyrupo.

Recip. Syrupi de fumo terræ de epithymo, de thymo, de endiuia ana unc. s. Aquarum borraginis, meliſſæ, fumi terræ, ana unc. i. miſce. Continuato iſto ſyrupo per ſeptem dies continuos, purgetur materia ſequenti purgatorio duabus horis ante lucem.

Recip. Diaſenæ lenitiui drach. vi. confectionis amech

drach.

drach.ij. electuarij ſucci roſarum drach.i.miſce, & fiat potus cum prædicta decoctione.

Facta purgatione, laudo quòd ungantur omnes corporis partes morphea affectæ cum ſequēti oleo calido ueſperi cùm ibit dormitum.

Recip. Olei de tartaro, uini albi potentis unc.iij.

Ad idem valet ſequens unguentum.

Recip. Olei de Tartaro unc.ij.olei amygdalarum amararum unc.i.ſucci lapatij acuti unc.i.s. ceræ quantum ſufficit, & fiat unguentum, quo inungatur morphea modo dicto.

Et aduerte quòd cum ueſperi fiet dicta unctio, de mane cō tinuè diluatur locus affectus morphea cum ſequenti aqua.

Recip. Aquæ diſtillationis lapatij acuti lib. iij. interiorū mellonum cum ſeminibus lib.ij. ouorum hirundinum numero decem, ſalis nitri unc.s. Tartari uini albi optimi unc.ij. omnia ſimul miſceantnr pulueriꝫatis pulueriꝫandis, & ponantur in alembico, & diſtilletur aqua, & uſui ſeruetur.

DE COXIS, ET PVSTVLIS APPArentibus in facie. CAP. VI.

CVRATIO *puſtularum apparentium in facie, quas communi nomine coxos appellant, regulatur dieta, & ab initio ſic ordinanda eſt.*

Primo iniungatur patientibus dieta non multiplicatiua ſanguinis cholerici, uel phlegmatis ſalſi, cum ſecundum plurimum eorum materia immediata ſit ſanguinis acuti, uel choleræ multitudo, uel ipſius ſalſi phlegmatis. Caueat igitur ab omnibus cibarijs calidis, quemadmodum ſunt carnes, & cuiuſcunque condimenti commixtæ, multus uſus ouorum quantumcunq; recentium, omnesq; res ſalſæ, & ex ſalſis omnia fa

cta cõdimenta talis affectiones progignũt . ita et omnia piperata.i.condimenta facta ex pipere, quibus aſſociatur zinziber, cinnamomum, garyophyli, macis, & huiuſmodi . caueat quoq; patiens à coitu, tanquam à re admodum obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur, & fiant tunc materiæ præparatæ ad generationis talis affectionis. principiũ igitur euacuationis erit capere infraſcriptũ bolum per duas horas ante prandium.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc.i.carnium tamarindorum unc.s.miſce, & fiat bolus cum ſaccharo . ſequenti uerò die conſulo, ſanguinis mißionem ex hepatica cubiti dextri cum extractione ſanguinis quinque unciarum . ſequenti uerò die pro alteratione temperaturæ calidæ hepatis capiat patiens in diluculo ſequentem ſyrupum.

Recip Syrupi de ſucco acetoſæ, de ſucco endiuiæ, ana drach.vi. de fumo terræ unc.s.aquarum ſeminum communiũ frigidorum, lupulorum, fumi terræ, ana unc.i.miſce . captis tribus de prædictis ſyrupis, laudo quòd iterato patiens phlebotomet ſaluatellam ſiniſtræ manus cum extractione ſanguinis pondere unciarum iiij. cõtinuet uerò patiens ſyrupos uſque quo ſeptimum ceperit ſyrupum. octauo uero die apparẽte ſigno concoctionis in materia purgetur ſequenti purgatorio.

Recip. Seminis acetoſæ, plantaginis, endiuiæ ana drach. ij.quatuor florum cordialium ana M. s. tamarindorum unc. s. Iuiubarum, ſebeſten, ana numero decem, Carnium prunorum damaſcenorum, paſſularum enucleatarũ ana unc.s.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem midietatis . Deinde cum colatura diſſolue floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. electuarij ſucci roſarum drach.i. Con-

fectionis

fectionis amech, diaprunis ſolutiui, ana ſcrup. ij. & fiat potus. quieſcat tamen patiens poſt purgationem per duos, uel per tres dies.

Demum poſt meridiem faciat uenarum hæmorrhoidarum apertionem, cum extractione ſanguinis pondere unciarũ iiij. præcedente tamen clyſterio lenitiuo.

Peractis uerò his euacuationibus, tum cũ pharmacijs, tũ cum phlebotomijs ueſperi cum patiens ibit dormitum, uolo, quòd inungantur ei loca affecta ab illis puſtulis cum ſequenti unguento abluat mane uerò totam ſibi faciem, cum infraſcripta aqua. Vnguentum tale eſt.

Recip. *Nucleorum perſicorum torrefactorum, & ſubtiliter pulverizatorum unc. i. ſucci plantaginis, ſemper uiuæ ana unc. s. ceruſæ ablutæ drach. i. s. cum cæra quantum ſufficit fiat unguentum molle.*

Ad idem, & eſt vnguentum expertum, & admodum valet veſperi inuncta facie.

Recip. *Succi citri unc. ij. ceruſæ unc. s. ſarcacollæ drac. ii. ſalis communis drach. i. olei roſati unc. s. lithargirii argentei drach. vi. omnia ſimul in mortario bene ducantur. demũ ſuperaddendo modicum aquæ roſatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.*

De mane uerò abluatur facies cum aqua dicenda.

Recip. *Aquæ roſatæ lib. s. aquæ diſtillationis lapatii acuti, lib. ii. Coraliorum rubeorum, margaritarum ana drach. ii. camphoræ drach. i. puluerizentur puluerizanda & omnia ſimul bulliant unica ebullitione; deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, ſi patiẽs

ter

ter vel quater in die abluat ſibi faciem cum infra-ſcripta aqua, quæ hæc eſt.

Recip. Camphoræ drach.ij.ceruſæ ablutæ unc.i.cicerum rubeorum lib.s.interiorum mellonum lib.i. ouorum hirundinum numero decem, margaritarum drach.ij. ſeminum bombacis drach. iij. ſalis communis drach. ij. ſucci limonis unc. iiij. tartari uini albi unc.s. puluerizentur pluuerizanda, & contundantur contundenda, & infundantur omnia inſimul in lib. x. aquæ diſtillationis lapatij acuti per duos dies naturales.

Demum omnia inſimul ponantur in alembico, & diſtilletur aqua,qua utatur patiens modo dicto,& proculdubio ſanabitur ab huiuſmodi affectione.

FINIS.

BENEDICTI

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI DOCTRINALIS EMPIRICA DE FEBRIBVS.

DE QVIDDITATE, ET MODIS FEBRIS IN GENERALI, Caput primum.

FEBRIS A FERVORE DICTA *eſt, quia noſtra corpora feruendo febriunt, & per febrem in ebullitione ponuntur, ob quod Galenus dixit in prima particula aphoriſmorum cõmento 16. Febris eſt calor naturalis mutatus in igneum. Et quoniam non poteſt in igneum mutari, niſi corpus ex toto afficiatur; ideo dicimus febrem eſſe affectum & caloris naturalis, & totius corporis humani, ob quod* Princeps *in prima quarti dixit, febrem eſſe totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem conſueuimus eam appellare.*

PRIMO, *quia eius nocumētũ cõmunicatur toti corpori*

SECVNDO, *quia communicatur calori naturali per totum corpus expanſo. quod non contingit alijs morbis afficientibus corpora noſtra. Quæ febris curanda à nobis habet tria genera principalia, ut in primo de febribus ad Glauconem Galenus ſcripſit: & ſecundum numerum trium partium exiſtentium in corporibus humanis tria ſunt ipſius febris genera. Sunt enim membra, humores, & ſpiritus, neceſſaria ad eſſe humani corporis. Quoniam ut ſcribitur à*

Principe

Principe prima ſen. primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus reſultat. Quòd ſi feruor hic primo uel ſucceſſiuè ſit in his membris, nocumentum manifeſtũ cauſans in actionibus naturæ ipſorum.

Vnum genus febris habemus: quod genus dicitur Ethica, quaſi habitualis facta, & affixa. Si uerò idem feruor in humoribus tanquam in ſubiecto primo conſiſtat impediens actiones conſuetas naturæ, ipſius humoris, uel totius corporis, humoralem febrem nuncupabimus. Et eſt alterum genus febris. Quòd ſi calor ebulliens in ſpiritibus fuerit ipſos impediens in actionibus naturæ: uel actiones naturæ impediens per ipſos calefactos ſpiritus, erit tertium genus febris, quam Ephemeram dicimus, unius diei duraturam tantum, ab Ephemero animali dicta: de cuius uita meminit Ariſtoteles in vi. de animalibus. Scias tamen quòd febris ſumit diuerſitatem generum ſolum diuiſione rerum corporalium exiſtentiũ in corpore humano. Cum & alia plura ibi ſunt, à quibus non poſſunt genera febrium diſtingui, ut accidentia, & uirtutes, & complexiones. Ab harum enim diuerſitate utpote in corpore, febres non diſtinguuntur. Quare dicam febrem eſſe corporis affectionem: ſiue membra, ſiue humores, ſiue ſpiritus affecti fuerint. Quoniam autem febris Ephemera breuis terminationis eſt, & à toto genere ſalubris, ideo in præſenti modicam habebimus ſolicitudinem de ea. Remittẽs me ad ea, quæ à Principe ſcripta ſunt in quarto Canone. & à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. Et quoniam aliorum duorum generum ſcilicet putridæ & ethicæ.i.habitualis. Febris putrida ſæpius occurrit humanis corporibus. Ideo noſter proceſſus erit circa curam febrium putridarum. Quarum quædam ſunt acuti

morbi;

morbi; quædam uerò non acuti, ſed crocini, iuxta ſermonem Galeni in ſecunda particula aphoriſmorum commento 19. Ideo noſter proceſſus erit à Curatione febrium putridarum acutarum, demum ad curationem reliquarum ueniemus. Et quoniam febrium putridarum quædam ſunt continuæ. Quædam interpollatæ. Primo de cura febrium putridarum cōtinuarum ſermonem tractabimus compendioſè. Deinde de alijs.

DE QVIDDITATE FEBRIS PVTRIdæ continuæ,& acutæ in generali.

CAPVT II.

VOLENTES acutam continuam febrem cognoſcere, dicamus cum Galeno in ſecunda particula aphoriſmorum commento 19. Quòd febris acuta continua eſt, quæ cum uelocitate ſui finis eſt magna, etenim ob materiam eius factam eſſe ſubtilem, & mobilem cum uelocitate finem ſuum attingit. qui eſt uel ſalus, uel mors. Et quoniam ex uelo ci motu materiæ ſubtilis hinc inde male afficiuntur membra noſtri corporis, & eorum uirtutes. Ideo in ipſis ſæua fiunt accidentia, ideo dixit quòd eſt magna iuxta etiam tenorem uerborum Galeni in prima particula pronoſticorum dicentis. Magnitudinem morbi debere metiri iuxta ſæuitatem accidentium. Vel dicitur febris continua acuta: quia cum uelocitate ſui motus, in ea eſt timor, ut ait Galenus in loco præallegato, propter enim uelocem motum materiæ currentis de membro ad membrum, & idem in aphoriſmo præallegato acutorum morborum &c. Ait, uirtutes corporum in tantum moleſtantur, ut terrentur, ut etiam ipſe patiens, & medicus, & aßidentes ipſi de futura timeant morte. & ideo dixit

dixit in ea eſt timor. Et propter hoc habetis duo.

Primum quòd medicus omni ſolicitudine, & prudētia debet ſe præparare ad curationē febrium acutarum continuarū.

Secundo, modum pronoſticationis in generali in febribus acutis. Semper ſcilicet timorem in ipſis pronoſticari.

DE CAVSIS CONTINVAE ACVTAE febris in generali. CAP. III.

ET FEBRIS *continuæ acutæ in generali adſunt cauſæ: quas Medicus debet cognoſcere antequàm ad curam accedat, ut eſt dictum Galeni, in primo regiminum acutorum, commento tertio, oſtendentis. Neminem debere febrem curare, niſi nouerit cauſam. Item, primo de febribus ad Glauconem dicit Galenus. Quòd oportet Medicum ægritudines, & cauſas, & tempora earum cognoſcere. Sic igitur huius febris tria erunt genera cauſarum, iuxta modum determinationis Galeni in tertio tegni, & in libro de cauſis pulſuum: cauſæ ſcilicet antecedentes; coniunctæ, et primitiuæ.*

Quæ ad noſtrum modum loquendi conſuetum ſecundum Galenum, ad duo poſſunt reduci, ſcilicet ad genus cauſarum intrinſecarum & extrinſecarum. Cauſæ igitur coniunctæ huius febris continuæ in genere, eſt ipſa putredo, quæ licet multotiens non iungatur cordi per ſe, per putridam tamen effumationem ad cor ipſum attingit, ut dicam putredinē cum effumatione putrida eſſe cauſam coniunctam febris. Quapropter cum intentio Curatiua ex tertio tegni ſit cauſam remouere ægritudinis, rectè conſiderabis hanc febrem nō poſſe amoueri, niſi amota putredine unà cum putrida effumatione ad cor. Cuius cauſæ coniunctæ aliæ etiam ſunt non multum diſtantes ab ea, quas uulgus medicorum appellat etiam

cauſas coniunctas: ut eſt prohibita tranſpiratio, & euentatio humoris qui in noſtro corpore non poteſt euentari, qui afficitur calore extraneo, & ita putrefit, iuxta illud Ariſtotelis quarto meteororum: Putredinem eſſe corruptionem innati caloris ab aliena caliditate in unoquoq; humido. Huius autem prohibitæ tranſpirationis cauſa eſt, humorũ coartatio in uenis. Nam cùm ipſi coartantur & ingroſſantur ibi, prohibetur eorum euentatio. Cuius coartationis humorum cauſa eſt oppilatio. Quapropter ſi omnes has rerum cauſas coniunctas uelimus dicere, immediatiorem tamen cauſam cæteris, dicemus eſſe putredinem ipſam cum effumatione putrida ad cor. Quare ipſius Medici intentio curatiua in ipſa erit, ſolicitare remotionẽ oppilationis, coartationis humorum, prohibitæ tranſpirationis, & putredinis cum ſua effumatione putrida. cauſæ uerò antecedentes continuæ febris acutæ, erit multitudo humorum exiſtentium ad intra uenas groſſorum & uiſcoſorum, qui dicũtur eſſe cauſæ obſtructionis meatuum corporum, & inde prohibitæ tranſpirationis, & ita putredinis, & poſt putridæ effumationis, & ipſius febris. Quare medicus in actu practico ſolers in præſeruando ab hac febre, debet ſuis temporibus ſolicitare æquationem großorum, & uiſcoſorum humorum (qui utique dicuntur eſſe obſtructionis meatuum corporis) & eorum à corpore euacuationem.

Secunda cauſa antecedens, poteſt eſſe ſiccitas quædam magna reperta in uenis corporis humani, ut contingit in inflãmatiua æſtate, propter quod natura cogitur ad uenas trahere multitudinem humorum, & præcipuè calidorum; quia habiliores ſunt ad motum, à quorum caliditate uelut ab extraneo, humores in uenis ſuper calefacti putrefiunt, et febres faciunt.

faciunt. Cauſa uerò primitiua, eſt cauſa extrinſecus operans, quæ primitiua dicitur, quia primum mouet antecedentes cauſas ſcilicet & coniunctas. Coniunctæ autẽ & antecedentes eam mouere non poſſunt, ſicut eſt aëris intenſa caliditas, à qua non ſolùm ſpiritus inflammantur, ſed & humores. Et ſic à calido extraneo putrefacti humores febres cauſant: ut plerunq; contingit in æſtate ualde calida.

Secũda cauſa primitiua, poteſt eſſe mala qualitas impreſſa aëri, ut in locis peſtiferis, in quibus aër mala illa, & peſtifera qualitate affectus, ingrediens corpora, humores noſtri corporis afficit, & ſic putredinem quandam cauſat, quam peſtilentiam dicimus, de qua infra ſermonem habebimus.

Tertia cauſa primitiua, poteſt eſſe uehemens frigiditas aëris, à qua ſerrantur poroſitates corporis, ut inde fumi mali exhalare non queant. Et quaſi per Antiperiſtaſim ſuper calefacit eos humores. Et tanquam à calido extraneo putrefiunt, & febres putridas acutas cauſant. ut plerunque contingit euentus febrium continuarum in tempore hyemis.

Aliæ autem primitiuæ poſſunt eſſe cauſæ à cibo, & potu ſecundum diuerſitatem qualitatum illis aduenientium, à quibus poſſunt humores in corpore putrefieri, & febres cauſari. Et hæc pro cauſis generalibus prædictæ febris.

DE SIGNIS CONTINVARVM, ET acutarum febrium in generali.

CAP. IIII.

SIGNA, quibus febrem continuam acutam dignoſcemus, generaliter ſunt. Capitis dolor, materia enim febris cùm ſit in cõtinua ebullitione à ſuperflua putrido calore mali effumant uapores, quia attigentes pelliculas cerebri mali-

tiam complexionis cauſant in eis, & extendendo ſolutam cō-tinuitatem: propter quod capitis dolorem efficiunt.

Secundo, capitis calor, & totius corporis, quoniam cum materia faciens hāc febrem dicatur eſſe in ambitu totius corporis, tunc caliditate totum corpus afficit. Et quia fumi eleuati leues, caput attingunt, ideò caput, & totum corpus calet, hoc autem non contingit in aliis febribus non acutis.

Tertio, febris intenſio, quoniam cognoſcitur per continuum augmentum caloris in toto, quia materia eius eſt ſubtilis, & de facili inflammabilis. Ideo propter hoc intenditur in caliditate cordi communicata, propter quod febris continuò augetur.

Quarto, caliditatis penetratio ad interiora manus tangentis cum caliditate mordaci. cuius cauſa eſt materia febris ſubtilis, & facilè penetrabilis, uehementi caliditate fundata potius in ſicca materia. Ideo caliditas manum tangentis facilè penetrabit. Cuius oppoſitum contingit in febre Ethica. Cum enim calidum ſit in humido membrorū, potius ad lenitatem quandam, & anodinam caliditatem declinat.

Quinto, uigiliarum inſtantia, cùm enim uapores à minera putredinis eleuati ad cerebrum, calidi & ſicci, ſint natura ignei, apti ſunt ſua caliditate reſoluere cerebri humiditates, & uigilias inducere. fit enim ſomnus naturaliter humido ac frigido.

Sexto, anguſtia totius corporis, & inquietudo. Materia enim febris continuæ ſubtilis eſt, & mobilis, & hinc inde ad omnes corporis particulas mouetur. ut hanc pungendo, alteram agitando, non relinquit membra in uno ſitu quieſcere, nec totum corpus.

Septimo, ſitis intollerantia, & uehementia. Cùm enim à minera

à minera putredinis facientis hanc febrem cõtinuam acutam, eleuentur uapores calidi, & ſicci, ad ſuperiores partes: ut ad orificium ſtomachi, ad meri, ad linguam,& ad palatum, efficiunt caliditatem, & ſiccitatem in membris illis.

Octauo, ariditas, & ardor linguæ, & palati, propter eandem dictam cauſam.

Nono, pulſus uelocitas. Cùm enim febris ſit calor extraneus in corde accenſus,quantò febris maioris fuerit acuitatis, tantò intẽſiore calore extraneo cor afficietur. Quare etiam cor tunc maiori euentatione indigebit, propter quã pulſus uelocitatur: et quia motus anhelitus ſequitur motum pulſus; ideo uelocitatur anhelitus, & uelocior redditur.

Decimo, urina rubea, tincta aliquando multa citrinitate quia rubedo & citrinitas caloris affectus ſunt, & quantò eſt gradus rubedinis, uel citrinitatis maior,tantò ab illo dijudicabis maiorem calorem. & ſic à minera febris contingit ſignum inſeparabile rubedo urinæ, ſimiliter tinctura citrina. Nec mireris ſi in primis diebus non appareat rubea, uel citrina: quia materia peccans non bene permixta adhuc ſanguini eſt. Et hoc modo niſi in primis duobus,uel tribus diebus, urina ſic apparuerit, non debetur phlebotomia in febre continua in primo die, uel ſecundo: quia materia non bene adhuc ſanguini permixta eſt. Quòd ſi talis permixtio prima die apparet, fiat phlebotomia eadem die. Verùm cùm permixtionis ſigna nõ niſi in ſecunda uel tertia die apparent, conſulo, ut eodem quoque tempore phlebotomia fiat.

Vndecimo, præter hæc, quæ dicuntur à Galeno in primo ad Glauconem, eſt etiam apud eum carentia horripilationis, uel rigoris, uel typi. Dixit enim in ſecundo de differentijs febrium: Proprium eſt ipſarum continuarum non horrere.

huius dicti cauſa eſt: quia rigor, typus, ſeu horripilatio, contingunt ex materia faciente febrem, ſparſa ad lacertos, & corporis muſculos. Conſiderate tamen, quòd in acuta continua poteſt eſſe rigor: ut in caſu, quo multa eſſet materia ad intra uenas cũ uirtute expulſiua forti: ut eius pars expellatur ab intra uenis ad extra ad muſculos faciens rigorem: permanens autem materia in uenis putrida multa, continuam faciet febrem. Et ſic in continua ſimul apparebit rigor: ſed non eſt rigor in interpollata: quoniam non ſeruat ordinem perioditionis.

Duodecimo, eſt tempus menſurans febrem continuã acutam comparatione ad interpollatam: quia in hac febre non inuenitur terminus 24. uel minus horarum, ut in interpollatis inuenitur. Sed continua afflictio usque ad totum tempus ſtatus incluſiuè. Quòd ſi cum omnibus his ſignis cognoueris materiam cholericam peccare in hac febre, eueniet tibi febris magnitudo, & intenſio. Et ideo ſi uideris febris intenſione cum accidentium comitantium ſæuitia, iudicabis hanc febrem continuam eſſe à cholera.

Decimotertio, paraphreneſis, & in ſomno loquutio frequens: ſomnia terribilia. Quum enim à materia putrida faciente febrem eleuentur uapores calidi, & ſicci: qui afficientes ſpiritus animales in cerebro, promouent eos ad deſeruiendum uirtutibus animalibus ad operationes naturæ ſuæ contrarias: & ſic loquuntur neſcientes ſe loqui. Et nota quòd hæc ſigna dicta plenius uerificantur: ſi cætera illis proportionata concurrent: ut ætas iuuenilis, et æſtas, regio calida, & ſicca, præteritum ragimen. Quòd ſi prædicta omnia ſigna reperiantur in corpore iuuenis: in tempore æſtatis, in regione calida, & ſicca, cum præterito regimine calido,

calido, & ſicco, iudicium tuum efficietur certius; quòd illa febris erit continua acuta. Et hæc de ſignis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE continuæ acutæ in generali, per uictus rationem. CAP. V.

FEBRIS, ueluti re magis alterante corpora, indiget aëre declinantes ad frigidum, & humidum, quia contrariatür cauſæ facienti febrem acutam; & febri ipſi, quæ eſt caliditas, & ſiccitas. Et ideo exponatur æger febriens ad aërem naturalem frigidum, & humidum: ſi naturaliter talis non eſt, arteficialiter talis fiat: & diſponatur cum folijs ſalicis, nenufaris, uitis, cannarum, & ſimilium irrorata camera cum aqua roſata; & hæc omnia per totum cubiculum ſpargantur, & manibus æger ea tractet, & odorans, ex his remittetur caliditas febris acutæ, & humectabūtur ſpiritus, & calor naturalis ad intra. Obſeruandi tamen ſunt duo canones in tali herbarum applicatione.

Primus, quòd hæ herbæ collectæ ſint ante ſolis ortum: ne humiditas, & frigiditas nocturna, caliditate ſolis remittantur.

Secundus canon eſt, quòd in principio paroxyſmi non applicentur herbæ ægro: neque per cubile ſpargantur. Tunc temporis enim calor naturalis retractus ad intra, extranea frigiditate magis concentraretur: & per hoc principium paroxyſmi produceretur. Similiter alteretur aër cameræ per irrorationem factam frequenter cum aqua roſata, uiolata, nenufaris: & cum cæteris aquis frigidis: in quibus plerunque apponantur ſandali, camphora. Hæc enim

ultra hoc quòd infrigidant, & humectant, etiam cor confortant. Poteſt quoque fieri pomum, quod patiens poſt paroxyſmi principum odorando manibus tractet.

Recip. Florum nenufaris, florum roſarum. uiolarũ ana M.i. contundantur, & cribellentur. Demum adde ſandalorum alborum & rubeorum, ana drach.ij. Camphoræ drach.s.pulueriz entur, & cum modico aquæ roſatæ incorporentur, & fiat pomum.

Fructus etiam laudantur, non ut edantur, ſed ut manibus tractentur. cuius generis ſunt citonia, limones, & ſimiles ad frigidum, & humidum declinantes: fugiat autem quantum poteſt, ne frigida manibus teneantur in principio augmenti febris: quia tunc calor naturalis incipit expandi ad exteriora, & fortè frigiditate percepta iterum concentraretur, & paroxyſmus prolongaretur. Et reprehendendi ſunt illi, qui nedum in principio paroxyſmi ægris balnea ad pedes, & manus adhibent cum aqua frigida, ſed etiã in augmento: quia in augmento dubium eſt de concentratione caloris naturalis, & paroxyſmi prolongatione. In declinatione etiam, quum natura calorem putridum ad extrema diſpenſare conatur, impedietur ab eo opere cum aqua frigida. Tamen irregulariter operando ſuadeo, ſi in febricitante cauma fuerit, & dubitamus uirtutem deficere, in cura tunc non prohibemus irrorationem factam cum aqua frigidaa: ut aqua roſata, uiolata, nenufaris, & balneationem extremitatum in ijsdem. Imo & potum eiusdem aquæ concedemus: quia maius iuuamentum eſt: quod euenit ægro in cuſtodia uirtutis, & ſecuritate à morte, quàm nocumentum, quod proueniret ex aliqua morbi prolongatione.

De cibo

De cibo autem dico, quòd indicatione ſumpta à morbo cō ſtante uirtute, in principio ex toto debemus auferre cibum. Et ideo ſi uoluerimus regulariter gubernare acutè febrientem, ſi uirtus ægri conſtet indicatione ſumpta à morbo, nihil cibi dabimus: quia morbus ſemper indicat de ſui ablatione, cùm ſit res præter naturam. Morbi uerò conſeruatio eſt ciborum exhibitio. Ideo indicatione ad morbum habita, et ad uirtutem conſtantem, nihil dabimus. Procedemus igitur à primo die inceptionis febris uſq; ad quartū hoc modo, ſi cognoueris per accidentium ſæuitatem, quòd criſis in quarta futura ſit: ut ſit capitis dolor fortiſsimus, febris intenſio uehemens, ſitis, uigiliæ, inquietudo, paraphreneſis, uſq; ad quartam diem excluſiuè, & incluſiuè nihil dabimus: excluſiuè, quia diuerteretur natura conuertens ſe ad cibum à morbi pugna: incluſiuè, quia eſt dies Criſis, & ſi impropriè, in quo reſpectum habemus & ad cibum dandum, & ad medicinam. Quòd ſi times uirtutem à ſymptomatibus ſæuis debilitari, erimus contenti ſolo potu aquæ hordei, diſpenſando ſecundū horas comeſtionis conſuetas, ut horis prandij, cœnæq; ſumat aquæ hordei unc. x. & blandiendo ſiti in medijs horis poſſumus unc. iiij. aquæ prædictæ exhibere. Si uerò in ægro cognouimns conſuetudinem fuiſſe multi cibi: & quòd tale corpus reſolutioni accommodum eſt, ut ſunt cholerica corpora, tunc poſſemus uenire ad ptiſanæ collatæ exhibitionē. Quòd ſi æger & aſsidentes conqueruntur de cibo pauci, & exigui nutrimenti, poterimus dare ptiſanam non collatam. Et ſic in his diebus uſq; ad quartam, ubi criſim impropriam tamen expectamus in ægritudine acuta, uel peracuta, his cibis contenti erimus. Sed uetularum iurgia, & opprobria uitantes, ægrum hac dieta regemus uſq; ad quartam. Primo

inceptionis morbi die nihil comedat. Sequenti die enemate præcedente, quod uentrem mundet, et inteſtina à fæcibus abſtergat, demus medullam panis loti decocta in aqua communi ſine ſale. Veſper, idem ferculum exhibeatur, & cum iſtis continuet uſq; ad quartam. Quòd ſi uideris uirtutem non ſuſtentari cum prædicto cibo, conſulo, ut detur panis in iure pulli decocti, & macri, & ſic procedendo uſq; ad quartam. tranſacta quarta die, in qua Criſis non apparuit, quia accidentia non fuere tantæ ſeuitatis ante quartam, ut in ea potuerit criſis apparere, uſq; ad ſeptimam æger diætandus eſt diæta groſsiori: & ſic ſuaſerim dari hordeum fractum decoctum uel in ſimplici aqua, uel in iure pulli ſine ſale, ſecundum uirtutis tollerantiam, unà cum lacte quatuor ſeminum communium frigidorum, & maiorum, uel cum lacte amygdalarum dulcium. Quòd ſi timor eſſet de repletione capitis propter amygdalas, condiantur amygdalæ ſic. primo depillentur, deinde ponantur in aqua calida per v. uel vi. horas: & in prædicto tempore quinquies aut ſexies agitentur cum baculo: ſic enim euacuabuntur à uiſcoſitate, qua febri inimicabantur, & capiti, & exhibeantur tunc, & conſulo, ut procedámus mane, & ueſperi, ſic cibando uſq; ad ſeptimum.

In ſeptimo cùm ſit dies criſis, à cibo abſtineto, & à medicina. Poſt ſeptimam, ſi criſis ad undecimam, uel quartamdecimam prolongatur, cibandus eſt æger groſsiori diæta.

Et ſic couueniens eius diæta erit aſſumere ſecundum horas conſuetas cibandi; ferculum ex pane loto decocto in iure pulli: concedes quoq; lactucam, endiuiam, decoctas in eodem iure, uel in aqua ſimplici, cum modico aceti, uel cum uino granatorum, niſi pectoris mala diſpoſitio uetet. Quare ſi æger tollerare poteſt uſq; ad undecimam binã cibationem mane, &

ne, & ueſperi, ex ferculo hoc facto, uel ex pane decocto in iure pulli cum oleribus dictis, ſic procedes. Si uerò ægri uires hanc diætam ſufferre nequeant, exhibe pulli carnium contuſarum liquorem ad pondus unc. v. ſemel tantùm in die in iure diſſolutarum, unà cum ferculo facto ex lactucis, & endiuia. ueſperi autem contentetur ſolo hordeato cum lacte ſeminum communiũ frigidorum, uel lacte amygdalino. Quòd ſi expediens ſit, & urgeat neceſsitas maioris cibationis, detur mane, & ueſperi, contuſum pulli, ueſperi tamen in minori quantitate quàm mane, ne uirtus noctu à materia morbi in concoctione facienda, ad cibi concoctionem reuocetur. Vnum tamen nota, quòd carnes ſemper alterentur ad frigidum, & humidum, cum lactucis, & ſimilibus. ut endiuia, acetoſa, plantagine, ſpinachijs, uel cum ſeminibus communibus frigidis maioribus. uel cum bugloſſa. Quòd ſi uirtus ab undecima uſq; ad quartamdecimam bene conſtabit, tunc diætam ſubtiliorem præcedentem eliges, ratione ſtatus, in quo ſilentium habere oportet. Quare conſtante uirtute laudarem, ut æger ſolo hordeato ſemel in die, aut pluries ueſcatur, ſecundum uirtutis tenorem, uel cum lacte ſeminum communium frigidorum, uel lacte amygdalarum, ſecundum quod expedit uirtuti. Aduentãte uerò quartadecima, quæ dies eſt criſis radicalis, ſi uirtus non reclamat, nihil cibi dandum eſt. Acutæ enim ægritudines in quatuordecim diebus iudicantur. Quod ſi in quartadecima uirtus fuerit alleuiata à materia morbi, iudicabimus terminum illius febris ſaluum eſſe. Sin accidentia aucta fuerint, iudicatis timorem ægri.

Deinde in offerendis ægro cibis, conſiderandum eſt, quòd cibaria, quæ in talibus febribus concedantur, non ſint ſummæ frigiditatis: quia cum digeſtio calido celebretur, à ſummè frigidis

gidis impedietur, & humor incrudabitur, & digeſtioni minus obediens reddetur. & ideo non conuenit in digerenda materia febris aqua cucurbitæ, citruli, cucumeris. Plerunq; enim contingit cum febre ipſa uirtutem debilitari, & tunc ſi darentur ſummè frigida, calor naturalis debilis ab intenſa frigiditate obtunderetur. Itaq; cùm ſolis frigidis febres non curantur, conſulo, ut remiſſè frigida permiſceantur frigidis, ut cauſæ febrem facienti repugnemus: remiſſè uerò frigidis uirtutem digerẽtem iuuemus. Si igitur endiuiam, uel lactucam febrienti conceſſeris, non inconueniens erit aliquid bugloſſæ permiſcere, uel borraginis, intentione habita ad ſolam herbarum alterationem, ubi uerò indigeremus maiori apertione aliter fiet, ut poſtea dicemus.

Secundo conſiderabis, ne cibaria febrienti dulcia exhibeantur, indicatione ſumpta à cauſa febris acutæ continuæ.

Quum enim ipſa ſit cholera, uel humor alius calidus: dulcia uerò in choleram, uel humorem calidum facilè conuertantur, ideo prohibebis dulcia. Et per hoc reprehendo eos, qui ſaccharum exhibent febrientibus acutè, quum ſaccharum ipſum declinet ad choleræ conuerſionem. Mel quoque indicatione ſumpta à febre, & eius cauſa, febrientibus non eſt concedendum, tum quia calidum, tum quia dulce, nec in cibis ſolum à melle, ſed etiam ſyrupis digeſtiuis abſtinere debemus. Vnde ſtante caliditate in ætate, complexione, regione, & tempore, ægritudine, & cauſa eius, non dabis mel roſatum collatum.

Tertio conſidera, quòd cibaria putredini parata acutè, et continuè febrientibus dari minimè debent, ut ſunt fructus, poma, pira, melones, citruli, etiam olera, quæ facilè putreſiunt, quia ſua humiditate putreſcibili febris cauſam augerẽt.

Ideo

Ideo recordare, ſi aliquãdo concedere uelis poma, pira, & ſimiles fructus coctos, non facias hoc cibi gratia, ſed appetitus excitandi cauſa: olera autem à nobis conceſſa in febribus non expectant in ſtomacho putrefactionem.

Quarto conſiderabis, ne cibaria ſtiptica febrienti acutè exhibeantur, ut ſunt fructus ſtiptici, citonia, carnes toſtæ: quia omnis febris materialis cùm ab opilatione pendeat, ſtiptica magis opilant, & cùm in omni febre, curæ nobis ſit, uiarum apertio, ſtiptica uerò uias obſtruunt, & per hoc opilant. Ex his omnibus concludo, quòd cibus in acutis continuis febribus conuenientiſſimus eſt ptiſana colata; uel non colata. has itaq; primo exhibeatis ægro.

De potu in febre cõtinua acuta laquor. Vinũ porrò auferri uolo, quia calidũ: febris autem calida eſt, & omnis cõplexio diſtemperata ſuo ſimili augetur. Secundo quia uinũ ad caput euaporat. In acuta autẽ febre continua, uapores ad caput eleuantur, propter quod augerentur ſimul à duobus uaporibus accidentia, quæ capiti accidunt ex febre, ut capitis dolor, paraphreneſis, uigiliarum inſtantia, quia à uaporibus calidis quandoque humiditates reſoluuntur reſolutione ad uigilias præparante. Quod ſi id corpus uino aſſuefactum eſt, detur uinum aquoſum, & imbecille, multa aqua dilutum, & albũ. Si uerò febri coniungeretur uirtutis debilitas, cùm propter ſimboleitatem, quam habet uinum cum ſpiritu, & ſanguine humano, eſt de bonis, & citiſſimè reſtaurantibns uirtutem. Quare tunc admittas uinum album, odoriferum, aromaticũ quia maius iuuamentum eſt, quod euenit ægris in reſtauratione uirtutis proſtratæ, quàm eſt nocumentum, quod ex aliquali augmento febris accidit, ut Galenus docet primo ad Glauconem, in cura febris Sincopalis, cap. 13. & 12. methodi cap.

di cap. 5. & 6. Si enim duo contraria accidentia conſequentur, inſpicere oportet, quod eorum ſit fortius. Si enim ſincopis fortior eſſet febre, uinum concedemus. Sin febris fortior ſincopi, à uino abſtinendum eſt, quia febrem augeret, quæ mortis occaſio eſſe poſſet. Summatim autem dico, quòd ubi in aliquo tempore febrium putridarum uirtus eſſet admodum reſoluta & accidentia febris eſſent quieta, ita ut non timeremus de maiori reſolutione uirtutis propter accidentia ipſa, tunc expertum eſt, uinum dare in omni tempore febris eſſe ſatis conueniens, quoniam ſemper Medicus debet eſſe ſollicitus de eo, quod magis ſuſpectum eſt. & eſt reſolutio uirtutis, & tunc confortabimus uirtutem, non adaugendo accidentia, quæ quietant: quòd ſi ex uini potu tunc etiam accidẽtia adaugerentur, maius erit iuuamentum, quod euenit in reſtauratione uirtutis, quàm ſit nocumentum eueniens ex aliqualiter auctis ſymptomatibus. ubi uerò in febribus putridis accidentia ægrum inquietarẽt, adhuc ſtante debilitate uirtutis uinum non dabo: ab eo etenim in tantum poſſent accidentia concreſcere, ut æger necaretur. Quòd ſi illi debilitati uirtutis cum ſæuitate accidentium uolueris ſuccurrere, alia inueniemus ingenia paulò infrà dicenda. Potus igitur febricitãtium febre putrida conueniens ſit aqua hordei non multæ decoctionis, uel aqua decoctionis ſeminum endiuiæ, ſeminum lactucæ cum uino granatorũ, uel iulep uiolato. Quod ſi in huiuſcemodi febribus adhuc uirtus ſit reſoluta cum ſæuitate accidentium, laudo potum iuris pullæ macræ, cuius decoctio non dicatur eſſe multum longa: eo enim iuſculo alterabitur mala complexio calida, & uirtus confortabitur nutrimento æquali.

Potus autem febrientis, ubi febris fortior eſt ſincopi, quod ex pulſu

ex pulſu uehementi diſcernes, eſt uinum granatorum cum aqua bugloſſæ, ſuccus de ribes, ſuccus acetoſitatis citri, quæ & caliditatem remittunt, & cordialia ſunt. Potus uerò cõuenientiſſimus in febre acuta continua, eſt aqua hordei: & ideo laudo, quòd iſte potus non permutetur. Aqua uerò hordei eſt multiplex decoctionis, ideo non approbo, ut febrienti cum cibo detur aqua hordei multæ decoctionis, quia hæc cibũ corrumpit multa hordei uirtute. Aqua uerò hordei, quæ cum cibo, & extra cibum conceditur continuè febrienti, ſit paucæ, uel mediocris decoctionis, quia tunc & ſitim ſedat, et totum corpus refrigerat atq; humectat. Potus etiam febrientis conueniens eſt uinum granatorum medij ſaporis, niſi obſtante pectoris ægritudine, aut ſtomachi debilitate: quia tũc poſſumus dare aquam endiuiæ cum iulep uiolato, aut alio potu conuenienti uti poſſumus, ut eſt ſequens.

Recip. Seminum endiuiæ, plantaginis, acetoſæ, lactucæ ana drach.iij. bulliant in quatuor lib. aquæ limpidæ uſq; ad cõſumptionẽ medietatis, deinde coletur, & colaturæ adde uini granatorum unc.iij. iulep uiolati unc.ij. iterum lento igne bulliant quouſq; elongetur iulep.

Neq; turberis, ſi quipiam concedant in febre quotidiana, uel quartana uinum eſſe idoneum, quoniam hoc eſt abuſiuum: cùm & ipſe febres ſint, & putredinem habeant. Ideo in eis uino etiam neglecto, poterimus talem potum exhibere.

Recip. Radicum fœniculi, petroſelini, bugloſſæ, endiuiæ ana unc.i. bulliant in lib.v. aquæ currentis claræ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde coletur, & colaturæ adde ſucci pomorum dulcium, uini granatorum dulcium ana unc.ij. cinnamomi electi drach. s. & iterum lento igne bulliant cum ſaccharo uſque quo fiat iulep longum maximè con

uenicns

ueniens in febribus, cuius cauſa eſt materia frigida, ut pituitoſa, uel melancholica. & hæc de potu febricitantium in generali dicta ſint.

De somno.

In hora *paroxyſmi principij particularis expertum eſt, ſomnum febrienti admodum nocuum eſſe. Et ideo ab eo tunc cauendum eſt. Ratio eſt, quoniam in principio paroxyſmi, retrahitur calor ad interiora, & materia ſubmergitur: in ſomno uerò idem calor retrahitur, & ad interiora uertitur. Quo fit, ut duæ ſint cauſæ ſubmerſionis caloris naturalis. Vna ſomnus. Altera principiũ paroxyſmi, ex quo facile principium paroxyſmi prolongaretur: & timor eſſet, ne calor naturalis propter multos modos ſubmerſionis eius in principio paroxyſmi ſuffocaretur. Ideo tunc omnino cauendus eſt ſomnus. In augumento uerò particulari paroxyſmi febris, ſimpliciter prohibendus eſt ſomnus. Ratio eſt, quoniam in hora augumenti fit expãſio caloris ad exteriora: in ſomno uerò fit retractio caloris ad interiora, & ſic ex ſomno, in augumẽto poſſet reddi principium paroxyſmi. Dico hoc uerum fore, quando uirtus in febre fuerit obtenta à prauis humoribus. Vbi uerò natura prauos humores in febre uicerit, tunc in augmento, & maximè in ultima parte augmenti, poteris ſomnum concedere febrienti, & in ſtatu ſimiliter. Et hoc dixit princeps in prima quarti, & in quarta primi, cum dixerit, & fortè apud ſtatum non nocet. Et hanc ſententiam uoluit Galenus in ſecundo aphoriſmorum, commento primo illius aphoriſmi, in quo morbo ſomnus laborem præſtat. &c. Vbi ait: quòd ſi fuerit uirtus uicta. à prauis humoribus in augmento, & ſtatu paroxyſmi, nõ concedes*

concedes ſomnum, cùm ex eo mala ſequantur ſymptomata, ut erunt, dolor capitis, inquietudo, uertigo, & mentis alienatio. Vbi uerò dixit Galenus, in eiſdem temporibus uirtus prauos uicerit humores concedatur, ſomnus: quoniam tunc uirtus fortis benè concoquet prauos humores, in declinatione uerò ſomnus conuenit, iuxta illud principis: & in declinatione ſomnus plurimum iuuatiuus eſt. hortor igitur uos, quòd in febribus, in quibus praui humores uirtutem obtinebunt in temporibus particularibus febrium principij, augmẽti, & ſtatus, non concedatis ſomnum: in declinatione uerò non inconueniet ſomnus.

DE VIGILIA MAXIME' ATTENDERE DEBETIS.

DICIMVS *quòd in temporibus uniuerſalibus febris, non ſinatis uigilias ipſas adaugeri: quoniam propter uigiliã ſuperfluam admodum debilitantur ſpiritus animales: quo fit, ut illi non rectè deſeruiant uirtuti animali: & ſic in febribus ex ſuperflua uigilia plerunq; contingunt deliria, & paraphreneſes, tum etiam quoniam in uigilia ſpiritus ſunt in cõtinuo motu ex motu, uerò calefient, & inflammabuntur: quo fit, ut humores eadem inflammatione inflammentur, & incendium addetur augmento febris.*

DE EXERCITIO.

DICIMVS *quòd cùm corpus febriens localiter moueri non poſsit, loco exercitij ordinentur ei frictiones totius corporis: non fiat autem hoc, niſi corpore præeuacuato: quoniam non euacuato corpore, facilè ex frictionibus*

bus agitabuntur humores, & materia febris, & febris, & ſymptomata augmentabuntur.

DE INANITIONE, ET REPLETIONE.

CERTVM *eſt, cùm febris putrida ſit ægritudo de repletione, quòd inanitio ipſam curabit, ex* Hippocrate *ſecundo aphoriſmorum aphoriſmo* xxij. Hortor igitur *uos, quòd in omni tempore febris, corpus teneatur euacuatum, ſeu inanitum: quia omnis tunc eius repletio eſt mala, cùm ægritudo de repletione adaugeatur repletione.*

DE ACCIDENTIBVS ANIMAE.

GAVDEAT *æger, & non triſtetur, gaudeat cũ gaudentibus, præcipuè cum medico, offerendo ſibi crebrò pecunias, citius quoniam ſanabitur.*

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONtinuæ acutæ per materiæ concoctionem. CAP. VI.

VNVM *obſeruabis in hac cura, quòd ſi morbus fuerit continuus, acutus, & furioſus: quod ex accidentium ſæuitate, & uehementia, dignoſces, ut ex capitis dolore, ſiti intolerabili, inquietudine, & totius corporis faſtidio, & illis multum auctis irregulari curatione materiæ digeſtionem non expectamus immo morbi, uelocitate materiam euacuabimus. Secundo conſiderabis, dato quòd materia non eſſet furioſa, ſed ex modo ſuæ ſubſtantiæ cum facilitate educi poſſet, tunc ante digeſtionem euacuare licebit, ut contingit in materia ſubtili ad motum apta.* Q*uam ſententiam, &*

Auicenna,

Auicenna, & Galenus ſecuti ſunt in libro Quando, & qualiter euacuare oportet. In materia igitur furioſa non præcedente digeſtione ſequenti pharmaco utere.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ij. uel floris caßiæ nouiter tractæ drach.vij. reubarbari optimi, & electi drac. ij. ſpicæ gran.x. diaprunis ſolutiui ſcrup.iiij. Infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ cum modico uini albi odoriferi ad x. horas. Deinde fiat fortis expreßio, & omnia ſimul dißoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit, cum qua bulliant Tamarindorum unc.s. & fiat potus.

Quòd ſi ægritudo non fuerit furioſa, & materia ex modo ſubſtantiæ ſuæ obediens erit euacuationi, & non rebellis, non expectata digeſtione euacuabimus eam ſequenti pharmaco.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ij. uel caßiæ nouiter tractæ unc.i. electuarij ros. Meſuæ drach.ij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, uel diſſoluantur cum aqua decoctionis Tamarindorum, ac florum, & fructuum quantum ſufficit.

Quòd ſi materia non fuerit furioſa, & non obediat, et ex modo ſuæ ſubſtantiæ det nobis inducias ad digerendum, cõſulo, ut præcedente enemate lenitiuo, incipias materiam ipſam digerere. Enema lenitiuum tale eſt.

Recip. hordei non excorticati, ut melius abſtergat: foliorum maluæ, uiolariæ ana M.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde de colatura

Recip. Lib.i. ſacchari rubei unc.ij. olei uiolati unc.iij. uitelli oui numero i. ſalis communis drach.ij. miſce, & fiat clyſtere. Poſtea uerò digeratur materia: & moneo, ut in di-

gerendo materiam conſideres ſubſtantiam materiæ peccantis, & qualitatem eiuſdem. Si enim ſubſtantia materiæ fuerit ſubtilis: quod ex urinis ad citrinitatis, & ſubtilitatis gradum tendentibus cognoſces, per uiſus penetrationem per omnes partes urinæ. Tunc procedemus cum ſyrupis ingroſſantibus, ut ſyrupo uiolato, iuiubino, de endiuia gentilis. i. ſyrupo compoſito, ſyrupo de ſucco endiuiæ, cum aquis appropriatis, ut plantaginis, endiuiæ, acetoſæ. Si autem materia fuerit ſubſtantiæ groſſæ, cum ſyrupis materiam ſubtiliantibus, ut oxyzaccara, ſyrupo acetoſi ſimplici, ſyrupo de endiuia, qui ualet in utraq; materia. Secundo conſidera qualitatem materiæ peccantis. Et quia materia peccans eſt calida, immo ſemper ſyrupi ſint infrigidatiui, non ultima infrigidatione, quia prohiberetur reſolutio, & digeſtio per incrudationem humorum, ſint ergo frigidi, non tamen ultimo frigidi. Tertio conſidera, quòd in digerenda materia in febribus iſtis, attendere debes ad confortationem principalium membrorum, hepatis maximè, quod eſt minera generationis humorum, & cordis, quod fundamentum, & radix eſt uitæ. Vbi igitur materia ſubtilis eſſet, & calida, ualet ſyrupus ſequens.

Recip. Syrupi uiolati, ſyrupi de endiuia, de ſucco acetoſæ ana unc. s. aquarum bugloſſæ, cicorea, acetoſæ, ana unc. i. miſce. Syrupus uiolatus remittit acuitatem caloris præternaturalis, & eſt cordialis. Syrupus de endiuia remittit caliditatem præter naturalem, & hepar confortat. Syrupus de ſucco acetoſæ ualet pro corde, & mirè prodeſt in febribus incenſiuis. Syrupus in materia febrili ad groſſum declinante is eſt.

Recip. Acetoſi ſimplicis, ſyrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum

aquarum buglоſſæ, cicoreæ, endiuiæ ana unc.i.miſce. Tempore uerò eo, quo fit digeſtio in materia, conſulo, ne uenter ægri ſtipticus ſeruetur: ſed quotidie ſi natura non eſt mollis alui, tamen arte lenitio cuſtodiatur. Clyſteria autem ſint lenitiua ſolùm, & præparantia ad euacuationem materierum exiſtentium in uijs latis: non autem attractiua ſint à longinquis. Quia cùm materia exiſtens in uenis ſua ſubtilitate ſit ad motum parata, ex hiſce acutis clyſteribus agitata materia ad periodum moueri poſſet. In clyſteribus itaq; non ponatur hiera nec ſimplex, nec compoſita, nec electuarium aliquod ſolutiuum, nec olea multum attractiua, & calida, nam ultra hoc, quod attrahendo, materiam agitant, totius etiam corporis calorem augent. Sint uerò enemata ex decoctione rerum lenientium tantùm, ut de herbis, malua, biſmalua, uiolaria, blitis, ſpinachia, caulis, & ſimilia ad frigidum, & humidum declinantia. Non negabimus caſſiam, ſi fortis fuerit ſtipticatio, neq; mel uiolatum, neq; roſatum. Sed ſi uenter obediet lenitionibus, contentus ero cum decoctionibus apponere ſaccharum duarum coctarum, oleum uiolatum, mel uiolatum, cum uitello oui, & ſale, ſecundum modum prius dictum. Hoc autem enema quotidie fiat, niſi aliunde uentris lenitio fiat, quia ſcimus quod ſuperfluitates primæ digeſtionis fouent cauſas febris, & coniunctas, & antecedentes.

Quòd ſi patiens enemata abhorret, alio ingenio conducamus uentris lenitionem. Et ſic conſulo, ut omni mane ante cibum capiat infraſcriptam decoctionem, ad quantitatem unc. iij. quolibet mane.

Recip. Iuris pulli ſine ſale, & ſine aliqua pinguedine un. vi. carnium prunorum damaſcenorum numero v. paſſularũ enucleatarum unc.s. bulliant ſimul uſq; ad medietatem iuris

deinde coletur ſine expreßione, exhibeatur ante cibum per unam horam. uel fiat etiam hoc.

Recip. *Aquæ claræ unc.vi. caßiæ fiſtulæ cum toto cortice, & medulla unc.s. frangatur caßia per portiones. bulliant in prædicta aqua ad tertiam partem: coletur, et colatura tepida exhibeatur modo prædicto.*

CONSIDERANDUM, *quòd præſens digeſtio in hac febre continua acuta debet fieri à primo die inceptionis febris, uel à die ſecunda poſt euacuationem minoratiuam uſque ad ſeptimam diem. Quòd ſi urgeat neceßitas euacuationis, non habebis excuſationem in ſexta die ad exhibendam medicinam eradicatiuam. Quòd ſi neceßitas non urget, caue ab exhibitione pharmaci in ſexta. Quia poſſet materia moueri ad criſim in ſexta, & tunc fortè impediretur motus criſis, quē natura intendit in ſeptima, & tunc ab exhibito pharmaco tantum natura debilitari poſſet, quòd aduentante criſi in ſeptima, uirtus non ſuſtineret pugnam morbi. Neq; in ſeptima euacuare debes: quia eſt dies criſis. in qua nihil agendum. In octaua uerò præparabis te ad euacuationem materiæ, apparentibus ſignis digeſtionis, cum quibus & qualibus, dicā poſtea. Euacuatione facta, ſi uideris multum materia indigeſtæ relictum fuiſſe: propter quod febris ſuum acumen continuaret: iterum præparabis te ad digeſtionem iteratam. Syrupi ſecundæ digeſtionis ſint non ſolùm alteratiui complexionis calidæ, & ſiccæ, ſed & aperitiui uiarum, & oppilationum remotiui, à quibus febris ipſa fouebatur per fomentum putridum.*

Syrupus conueniens in digeſtione eſt talis.

Recip. *Syrupi dinarij ſcilicet biſantini, ſyrupi de endiuia ana drach.vi. aquarum abſinthij, in quacunq; febre cronica,*

& acuta,

& acuta, poſt ſeptimam appone abſinthium, quia ſtomachū confortat, & hepar, et cholerę acuitatem remittit, bugloſſæ, cicoreæ ana unc.i. miſce. Et ſic continuabis hāc ſecundam digeſtionem in materia faciente febrem acutam, obſeruatis his, quæ prius dixi, ſcilicet quòd uenter quotidie leniatur. Neq; patiens in digerendo materiam ſit ſolicitus, ac cupidus in comeſtione alicuius rei uel in potu impediente digeſtionem, ut ſucci fructuum ſcilicet cucumeris, melonum, citrulorum, cucurbitarum, quia prohibent reſolutionem, & materiæ digeſtionem impediunt. Apparentibus autem ſignis digeſtionis facta euacuatione in octaua, conſulo, niſi urgentiſsima fuerit neceſsitas euacuationis eradicatiuæ, quòd ipſa non fiat niſi poſt decimam quartam: urgente neceſsitate euacuationis fiat in duodecima, quia non eſt dies periculoſa. Quòd ſi dies duodecima maioris inquietudinis eſſet, & coactus eſſet eradicatiuè euacuare, nolo deſiſtas, ſed conſideres horam aduentus acerbationis per ſeptem horas ante, eodem die euacuare poteris, uel in fine duodecimi diei. hæc ſunt pro intentione digeſtionis. Quòd ſi coactus eſſes ultra prolongare digeſtionem ſecundum ordinem prolongationis febris, intentio magis ſit ad aperiendum, quàm alterandum, quia longa actione caloris putredinalis materia illa erit incinerata, & facta melancholica: quare indiges maiori apertione, quàm infrigidatione. Et ſic ſyrupi tui erunt, ſyrupus de duabus radicibus, ſyrupus de quinq; radicibus, ſyrupus de lupulis, ſyrupus de pomis compoſitis, et ſimiles aperitiui ſyrupi, cū aquis appropriatis, aqua fœniculi, apij, lupulorum, ſemper addendo aqua bugloſſæ, rationem cordis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONtinuæ acutæ per euacuationem materiæ.

CAP. VII.

ET NON *te lateat, quòd euacuatio in huiuſcemodi febribus fieri poteſt duplici ingenio, aut phlebotomia, aut pharmacia. Bene igitur conſidera, ſi in huiuſmodi febre continua acuta conueniat phlebotomia. & quia in pluribus in principio ægritudinis fieri debet, quia euacuatio eſt uniuerſalis, moneo ubi uocatus es, ut ſigna phlebotomiæ conſideres, & eſt ætas iuuentutis, complexio ſanguinea, tumor faciei, ac oculorum inflatio cum rubedine, uenæq́; in oculis tumentes, & apparentes, caliditas in toto corpore, conſuetudo ad phlebotomiam: ſi horum plura ſigna adſint cum urina rubea groſſa, febrientem phlebotoma ex baſilica lateris dextri cum extractione ſanguinis tenore uirtutis obſeruato. Dato quòd urina non eſſet groſſa, rubea, uel citrina atteſtãs dominio choleræ, conſidera ſi corpus ſit iuuenile, muſculoſum, ſanguineum: tunc non obſtante dominio choleræ, phlebotomare poteris, non tamẽ copioſè, ac ſi ſolus peccaret ſanguis, uel cholera ſanguini permixta. Vnum tamen dico, ſi febriens continua acuta tibi occurrit, ætate, & uirtute conſentiente, à principio ipſum phlebotomando non peccabis, quia minera intra uenas eſt, & uenæ ſectio à uenis non ſanguinem ſolùm, ſed etiam alios humores putrefieri aptos, peccantes educet. Hoc igitur generale ſit præceptum, quòd in febre acuta continua, à principio, & maximè in tertia die phlebotomabis ægrum, quia tunc materia peccans bene permixta eſt ſanguini. Quòd ſi ſanguis peccaret uel per ſe, uel cum alio humore, copioſè phlebotomare audacter potes: fa*

cta

cta phlebotomia digeſtionem incipies ſecũdum modum dictũ, aduentante die euacuationis primæ iam dictæ, dabis febrienti medicinam ſequentem, præcedente lenitiuo enemate, uel uentris lenitione, uel alio ingenio celebrata. Quia corpora quæ euacuare uelis, oportet fluxa facere.

Recip. Carnium prunorum damaſcenorum numero. x. tamarindorum unc.s. iuiubarum, ſebeſten ana numero xv. paſſularum enucleatarum unc.s. quatuor florũ cordialium, bugloſſæ, borraginis, roſarum, uiolarum ana drach.ij. liquiritiæ mundæ drach. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, cum colatura diſſolue Mannæ electæ unc.ij. uel florum caſſiæ nouiter tractæ drach.vi. reubarbari electi drach.i.s. ſpicæ gran.vij. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem per nouem horas: diaprunis ſolutiui, electuarij de dactylis ana drach.i. diſſoluantur omnia & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucẽ, dormiat ſuper ipſum per duas horas, uel unam cum dimidia. Deinde uſque per totum tempus vi. uel vij. horarum maneat uel in lecto, uel in camera deambulando, ſi poteſt clauſis feneſtris. finita ac completa actione medicinæ, quòd ex ſiti, & ſomni aduentu dignoſces, dabis ei lotiuum aquæ hordei unc. v. uel iuris pulli ſine ſale cum modico ſacchari abſterſiui.i. ſacchari duarum coctarũ, lotiuo ſumpto per horam dormiat, quia ſomno corroborantur uires corporis euacuatione debilitatæ, poſtea ſumat prãdium ſecundum modum ſuperius dictæ ordinatæ. Sequenti die per tres horas ante cibum fiat ſequens enema lotiuũ tale.

Recip. Aquæ hordei unc. xv. ſacchari duarum coctarũ unc.ij. uitelli oui numero.i. miſce, & fiat clyſtere. Quòd ſi medicina exhibita, non abſoluatur patiens à febre, accedes ad

ſecun-

ſecundam digeſtionem reſidui materiæ peccantis, ut diximus, dando ſyrupo appropriatos. Apparentibus uerò ſignis digeſtionis in materia, conſulo, ut iterum purgetur materia ſequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. *electuarij roſati Meſuæ drach.ij. agarici electi ſcrup.iiij. zingiberis, ſalis gemmæ, ſi non affuerit impedimentum ex parte pectoris ana gran.iij. reubarbari electi drach.i.s. ſpicæ gran.* v. *infundatur agaricus cum ſuis correctiuis in oxymelle ſimplici per nouem horas. Similiter reubarbarum infundatur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi quantum ſufficit per totidem horas.* Deinde *fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit, diſſoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, modo aſſumptionis medicinarum ante, & poſt ſupradicto.*

Si uerò ab hac ſecunda digeſtione, & euacuatione materiæ, patiens à febre non abſoluatur, conſulo, ut tertia uice digeratur materia ſuis ſyrupis prædictis. Deinde *purgetur materia ſequentibus pillulis, ut.*

Recip. *pilularum aggregatiuarum ſcrup.ij. Agarici trociſcati ſcrup.i. reubarbari electi ſcrup.s. diagridij grana.i. miſce cum ſyrupo uiolato. fiant pillæ numero* v. Exhibeantur *mane per duas horas ante lucem.* Et *ſcias quòd hæ pilulæ conferũt in febrium declinatione uniuerſali: quia ſunt magis euacuatiuæ humorum groſſorum, qui per incinerationem facti ſunt.* Quòd *ſi his pilulis adhuc non liberatur æger à febre, credatis mihi, quòd materia non ſolùm peccat qualitate, ſed etiam modo ſubſtantiæ ſcilicet quia materia ex proceſſu febris erit incinerata. & ingroſſatum eſt, & ueluti in cinerem redactum, quoddam caloris putredinalis fomentum.* Et

ideo

ideo conſulo, ut in proceſſu utamur aperitiuis fortibus, non negligentibus tamen extinctionẽ putredinalis caloris. Præterea cùm longo, diuturnoq; tempore febris præterito, æger uehementer debilitatus eſt, rectò procedemus digerendo & aperiendo, potius quàm euacuando. Idq; cum cibis medicinalibus, quibus notabilis uiarũ apertio fit: & conducetur materia ad uias urinæ, uel ſudoris, uel alterius cuiusdam euacuationis inſenſibilis. Quòd ſi illis præparetur materia ad uiam ſeceſſus leui quadam medicina: ſi non ſemel, pluribus tamen uicibus facilem uiam habebit ad euacuãdum. Conſulo igitur, quolibet mane æger ante diluculum capiat ſequentem potionem, per ſeptem, uel nouem dies continuos.

Recip. Radicum fœniculi, radicum petroſelini, radicum apij, radicum bugloſſæ, radicum endiuiæ ana unc.s. Cicerum rubeorum unc.i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate iuris pulli ad medietatis conſumptionem. Deinde colentur, & colaturæ adde de ſyrupo cicoreæ cum reubarbaro unc.i. ſi reubarbarum abhorret, loco eius exhibe ſyrupum biſantinum, uel ſyrupum de duabus radicibus. Quo iure hauſto, ſtatim pannis ſe cooperiat, ut dormiendo, ſi poßibile eſt, ſudor prouocetur. ſi ſudor nõ prouocetur, notabilem operationem per uias urinæ uidebis. Aſſumpto hoc iure, ſi ad ſeceſſum materiæ declinent, exhibeto pilulas ſequentes.

Recip. pilularum aggregatiuarum, agarici trociſcati ana ſcrup.i. diagridij grana i.s. miſce, cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero iij. Nota agaricus tarde operationis eſt, & aliarum medicinarum, quibus admiſcetur, operationem tardat. Ideo addidi diagridium, quod tarditatem operationis remouet. Hæc pro ſecunda intentione euacuationis dicta ſint.

De

DE HIS QVAE CONFORTANT MEMbra principalia, & his ſeruientia.

CAP. VIII.

PRO HEPATE *confortando conſulo, poſt euacuationem materiæ à tot, ac tantis euacuationibus: cùm in eo relicta ſit mala complexio calida, quòd hæc auferatur ex epithemate extrinſecus applicato, et per unctiones.* Pro quo *diligentiſsimè obſerua, quòd à principio earum febrium pendentium à materia, ipſa materia nondum euacuata, epithemata hepati nullo modo applicanda ſunt.* Errant *igitur, qui hũc modum ſequuntur, quia materia intus frigiditate compingitur, quod facit ad maiorem præparationem indigeſtionis, & maiorem oppilationem.* Interdum *uerò, ſi à principio iſtius febris fuerit cauma humorum, ut ab intenſiſsimo calore uirtutem deficere timeas, excuſaberis, ſi à principio epithemata frigida applicabis, maius enim febrienti iuuamentum eueniet in conſeruanda uita, quàm nocumentum ex prolongatione febris.*

Epithema hepatis tale eſt.

Recip. *Aquarum roſatæ, hepaticæ, ſolatri, endiuiæ, acetoſæ, ana unc.* v. *aquæ abſinthij unc. iij. ſpecierum cærotri aſandalini unc.i. ſpicæ gran.x. ſpodij drach.i.s. aceti optimi unc.iiij. pulueriz entur pulueriz anda, miſce pro epithemate hepatis. quod epithema ſic conficiatur, primo unica forti ebullitione bulliant, ut medicinarum uirtutes ingrediantur aquas.* Deinde *infrigidatis omnibus madefiat petia linea in iſto liquore, & manu compreſſa teneatur fortiter donèc caliditatem manus accipiat, & hepati applicetur.* Et *tandiu ſtet, nec diutius, donec calefieri cœperit, & iterum remoueatur,*

tur, & ſic mane, & ueſperi ante cibum hoc epithema applicetur. Vnguentum quo epithematis loco inunges hepar ad confortandum.

Recip. Vnguenti ſandalini, infrigidantis Galeni, olei ſpicæ ana unc.s. miſce. Et nota quòd renes, quum comitentur hepar per uenas magnas ab hepate uenientes, eadem caliditate etiam renes epithimentur, magis tamen conſuetum eſt, & obſeruandum, ut ſolo dicto unguento renes inungantur. Porrò cùm hepar non modo per exterius applicata confortetur, ſed etiam per ea, quæ interius ſumuntur, ob eam rem laudo, quòd patiens in declinatione febris infraſcripta utatur mixtura.

Recip. Diarhodonis abbatis, uel deſcriptione communi triaſandalorum ana unc.i. diabugloſſati unc.s. miſce cum ſyrupo biſantino fiat electuarium, de quo duabus horis ante cibum, groſſæ caſtaneæ quantitatem ſumito.

Cordi uerò ſuccurremus confortantes per ea, quæ per extra applicantur, & intra ſumuntur. Nec te fugiat in praxi in principio febris acutæ, epithemata cordi applicare non eſſe peccatum. Quia cor eſt uitæ fons, & origo tum quòd in corde non eſt materia humoralis faciens febrem, quæ ratione frigiditatis epithematis poßit compingi intus, ut erat in hepate. Nota etiam quod cordis epithemata non debent eſſe multum eleuata in frigido: quia membrum natura calidum: quantumuis calida ægritudine laborans intenſa frigida non patitur. quia ultra hoc, quòd malam complexionem calidam corrumpit, periculum eßet de naturalis cordis caliditatis extinctione. Ideo frigidiora epithemata hepati per calidum lapſo magis conueniunt, quàm cordi cæteris paribus. Neque hepati ſola intenſa frigida applicare conducet.

Ideo

Ideo in epithemate hepatis poſui aquam abſinthij, & ſpicam, ut aliorum frigiditatem frangerent, hepatisq; ſubſtantia magis confortaretur.

Epithema cordis tale eſt.

Recip. Aquæ roſatæ, aquæ borraginis, aquæ bugloſſæ, aquæ acetoſæ, meliſſæ, endiuiæ, ana unc.v. florum bugloſſæ, florum borraginis, roſarum rubearum ana drach.i. s. ſandalorum albo. & rubeorum ana drach.i. Been albi, oßis de corde cerui ana ſcrup.ij. Camphoræ, ſi fortis eſt inflammatio, gra.vi. Croci ſcrup.i. uini maluatici, aceti optimi ana unc. iiij. pulueriʒentur pulueriʒanda, miſce pro epithemate cordis.

Pro pauperibus hoc ſequens unguentum erit conueniens.

Recip. *Olei nenufaris citrinæ unc. iij. pulueris florum nenufaris citrinæ drach.ij. ſandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana ſcrup. i. Margaritarum, ligni aloës, oßis de corde cerui ana ſcrup.s. camphoræ gran.iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenufaris citrinæ quantum ſufficit. pulueriʒatis pulueriʒandis, & cum modico ceræ albæ fiat unguentum pro corde ante cibum. Valet in omni anxietate cordis. fit quoq; cordis confortatio cum his, quæ intra ſumuntur. Conueniunt autem conditum acetoſitatis citri, ſyrupi de ribes, ſacchari roſati, ſacchari uiolati, diabugloſſati, diaborraginati, conficiendo electuarium tale.*

Recip. *Diaborraginati, diabugloſſati, ſacchari roſati ana unc.s. conſeruæ acetoſitatis citri unc.i. ſpecierum aromatici roſati drach.i.s. miſce, cum ſyrupo de ribes fiat electuarium, cui adde foliorum auri numero s.*

Confor-

Confortamus ſimiliter hepar, & cor cum infraſcripto electuario.

Recip. Diabugloſſati, ſacchari roſati ana drach.i.s. ſpecierum diarhodon abbatis, ſpecierum triaſandalorum ana drach.i.s. miſce, cum ſyrupo acetoſitatis citri fiat electuarium. Cui adde folicrum auri numero v. poterimus loco electuarij, exhibere confectionem in rotulis.

Recip. Specierum aromatici roſati, ſpecierum triaſandalorum, diarhodonis abbatis, ana drah.i.s. ſacchari optimi diſſoluti in aqua roſata, & bugloſſæ quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis. Confortantia ſtomachum. & inteſtina ſunt, quæ interius ſumuntur, & extra applicantur.

Quæ intra ſumuntur in cauſa frigida confortantia ſtomachum, non declinent ad intenſiorem gradum caloris propter febrem, ut diacitonitem cum ſaccharo & ſpeciebus. Mellis roſati colati, ſyrupus de menta in quo non eſt multus gradus caliditatis. Quòd ſi timemus caliditatem rei exhibitæ, temperabis cum aliquo ſyrupo frigido, ut ſyrupus de citonijs.

Confortatio in cauſa calida ſtomachi non debet eſſe cũ ſummè frigidis, te impediatur concoctio, ut

Recip. Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo, ſacchari roſati ana unc.i.miſce, cũ ſyrupo de mẽta fiat electuariũ.

Si cognoueris febrilem calorem remiſſum: quia ſumus in declinatione febris manifeſta, non malum eſt prædicto electuario miſcere drach.i.ſpecierum aromatici roſati. De quo electuario aſſumat quotidie per duas horas ante cibum quantitatem magnæ caſtaneæ. Quòd ſi ob caliditatem ſtomachi à calore febrili corruptam, ſtomachus multiplicat ſuperfluitates multas; & in inteſtinis, quo fit, ut continuò in flatum conuertantur, bonum erit, relicto priori electuario uti

rio uti infraſcripto.

Recip. Specierum diagalangæ, ſpecierum aromatici roſati, puluerum diadraganti frigidi ana drach. i. ſacchari quantum ſufficit, diſſoluti in aqua menthæ, fiat confectio in rotulis drach. ij. pro qualibet. Eadem confectio prodeſt doloribus ſtomachi, & inteſtinorum, qui plerunque contingunt in febrium declinatione, & immediatè poſt eius aſſumptionem, bibatur aliquantulum de iure pulli decoctionis aniſorum. Quòd ſi dolores ſtomachi et inteſtinorum superuenerint non ſtãte febre, poſt ipſam confectionem, modicum uini maluatici bibere prodeſt.

Per exterius confortant ſtomachum, uel inunctiones, uel fomẽtationes. Fomentatio ſtomacho debilitato conferẽs, & uentoſo in febrium declinatione, & ſtante adhuc febre ſi urgeret neceſſitas talis eſt.

Recip. Florum camomillæ, roſarum rubearum, menthæ ſiccæ, abſinthij ana M.i. ſuper calefiat tegula, & irroretur cum optimo uino albo, & odorifero: deinde madefiant herbæ ſuper ipſam, & ſic ſtomacho applicentur mane, & ueſperi remouendo ante cibum.

Vnguentum confortatiuum ſtomachi ſtante febre, & pòſt, tale eſt.

Recip. Olei ſpicæ, olei maſticis, olei citoniorum, olei abſinthij, ana unc. i. nucis muſcatæ, ligni aloës, garyophyllorum, macis ana drach. s. coraliorum rubeorum, roſarum rubearũ ana drac. i. cinnamomi electi ſcrup. ij. muſci fini, gran. iij. puluerizentur puluerizanda cum modico cæræ fiat unguentum molle: quo calido inungatur ſtomachus mane, & ueſperi ante cibum.

Et hæc de curatione febrium continuarum acutarum.

AD

AD SVCCVRRENDVM ACCIDENTIbus febris continuæ acutæ. CAP. IX.

QVONIAM *ſecundum plurimum in omni febre putrida acuta, contingunt accidentia ſæua, plerunque trahentia ad ſe curam. Ideo eſt utile plurimum & ægrotanti, & medico, illis accidentibus ſuccurrere.*

Primo quippe febriens quandoq; ſiti clamoſa infeſtatur, ideo expertum eſt, ſi febriens crebrò bibat duos, uel tres hauſtus ſequentis iulep, ſitis ipſa ſedabitur, cum hoc etiam ipſi febri iuuamentum præſtabit.

Recip. Seminum endiuiæ, acetoſæ, plantaginis ana drac. ij. ſeminum citoniorum drach. iij. quatuor ſeminum communium frigidorum ana drach. i. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ fontis claræ, uſq; ad conſumptionem medietatis. Deinde coletur ſine expreſſione, & colaturæ adde uini granatorum acetoſorum unc. i. s. ſucci acetoſitatis citri, ſacchari candidi, ana unc. i. s. Iterum lento igne bulliant & fiat iulep longum.

Ad idem, multum expertum eſt conferre, ſi febriens in ore teneat lambendo frequenter de ſequenti mixtura.

Recip. Mucillaginis ſeminum citoniorum unc. ij. mucillaginis ſeminum maluæ unc. i. puluerum diadraganti frigidi, ſacchari candi ana drach. ij. ſacchari albiſſimi quantum ſufficit, & fiat loch molle.

Ad idem, expertum eſt, & optimè valens in tuſſi, & difficultate anhelitus, ſi febriens ferè continuò teneat in ore fruſtum ſequentis liquiritię ſenſim maſticando ipſum.

Recip. Liquiritiæ mundæ, & bene raſæ, & per fruſta diuiſæ unc.ij. paſſularum enucleatarum unc.i. ſeminum citoniorum mundatorum unc.s. ſacchari candi unc.i. miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, usque ad conſumptionem medietatis. demum uſui reſeruetur modo dicto. Ex ijsdem quoq; rebus potes cõficere cum ſaccharo albiſſimo loch molle, de quo patiens portiunculas teneat in ore lambendo

Ad idem, expertum eſt dare patiẽti de infraſcripta mixtura.

Recip. ſucci coſtarum lactucæ, ſucci ſemperuiuæ, ſucci limonis ana unc.ij. mucillaginis ſeminum citoniorum, ſacchari candi ana unc.i. & cum ſaccharo albiſſimo fiat loch molle.

Ad idem expertum eſt.

Si fuerit ſitis ualde clamoſa ſicut in cauſone inflammatiuo contingit, quòd patienti febrem cum ſiti illa clamoſa condonetur potus multæ aquæ frigidæ, obſeruatis conditionibus recitatis à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem, & ab Auicenna primo quarti, inter quas debetis obſeruare, ut dixit Princeps, quòd febricitantis uentriculus in uirtute concoctiua non ſit imbecillis admodum.

Ad idem expertum eſt.

Si totum guttur extrinſecus inungatur cum ſequẽti oleo.

Recip. Olei de floribus ſalicum, de floribus cucurbitæ, uiolati ana unc.ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis claræ frigida, & ſæpius in die eodem inungatur guttur, ut dixi.

Attende, quòd cum omnibus his dictis ſemper potus ægrotantis ſit, uel aqua hordei non multæ decoctionis, uel aqua cocta cum ſucco granatorum, & omnino parcat uino.

Item

Item ad idem, & eſt expertum.

Si patienti mane & ueſperi ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubito infra, cum aqua dulci ſimplici & calida: fiet enim nedum euaporatio humidi uaporis ad ſuperiora, uerùm & tractus uaporum calidorum à ſuperioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de maximè ſedantibus ſitim in febribus eſt, euacuare cauſam ſitis, quæ ſecũdum plurimum eſt in ſtomacho, defluxa tamen ab hepate. Et ideo hortor uos, quòd aliquando adhuc non concocta materia cõdonetis ægrotãti modicum floris caſsiæ, uel tamarindorum, uel mannæ. quorum uirtus eſt euacuatiua tantùm materiæ exiſtentis in uentriculo. Attende iterum, quòd ad ſedandam ſitim in febribus utile remedium eſt, ſi frigida continuò coquantur cum ſuis cibarijs, ut eſt lactuca, plantago, portulaca, ſemina mellonum, & alia ſemina communia frigida: condianturq; ſecundum plurimum cibaria cum ſucco granatorum, uel agreſtæ, uel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuũ ſitis, eſt ſuccus acetoſitatis citri. Quãdoque ipſi febri iungitur aliud accidens ſatis horrẽdum, quod eſt inſtantia uigiliarum, propter quam ſpiritus reſoluuntur, & uirtus debilitatur: ex qua inſtantia uigiliarum plerunq; febriens deducitur ad deliria, ad inquietudinem, & ad mortem. Ideo hortor uos, ut procuretis abolitionem omnino inſtantiæ uigiliarum, primò quippè incipiendo à debilioribus prouocantibus ſomnum, ut uirtus melius aſſueſcat ad fortiora, & ſic non terrebitur. Ideo in primis, & ante euacuationem, & poſt, expertum eſt, lotiones extremitatibus admodum ualere, maximè factas ueſperi poſt cibum: his enim lotionibus uapores frigidi, & humidi cum uaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eiſdem quoque ſua caliditate actuali diuertuntur

uertuntur uapores calidi, & ſicci, qui à minera putredinis aſcendebant ad cerebrum, & ſomnum prohibebãt, eius cauſam auferentes.

Lotio igitur erit ſequens.

Recip. Florum camomillæ, anethi, nenufaris, uiolarum ana M.ij. capitum papaueris albi numero decem, foliorum lactucæ, uitis, cannarum, ſalicum ana M.i. & hoc ſi folia iſta inueniri poterint, ſi non, ſis contentus prædictis. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ currentis uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur. Vbi uolueris decoctionem iſtam fortificare. Adde ſeminum Iuſquiami albi unc.s. corticum radicum mandragoræ unc.i.s. hortor ſemper uos, ut in prouocatione ſomni primitus tentetis ea, quæ per exterius applicantur, quoniã prouocatiua ſomni per interius non ſunt ſine timore.

Ad idem expertum eſt, quòd quacunque hora non poterit aliquis dormire, cũ ſequenti unguento inungantur tempora, & ſub naribus, & pulſus manuum, & pedum cum plantis eorum.

Recip. Vnguenti populeonis, olei nenufaris ana unc.s. croci, opij, ana gran.iij. miſce, & fiat linimentum.

Ad idem, expertum eſt, & mirabile in prouocatione ſomni, ſi patienti inſtantiam uigiliarum, diluantur aures, & maximè pulpæ earum, & nares cum ſequenti uino.

Recip. Vini albi dulcis unc. vi. ſeminum Iuſquiami albi drach.ij. Bulliant uſq; ad conſumptionem medietatis uini, cũ quo inungantur aures, & nares, & æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum eſt non potenti dormire, ſacculus iſte ſequens, ſi naribus applicetur.

Recip.

Recip. Seminum lactucæ, ſeminũ nenufaris, ſeminum papaueris albi, ſeminum Iuſquiami albi ana drach.ij. corticum radicum mandragoræ drach.i. contundantur, & ponantur in ſacculo. & bulliant in aquæ lactucæ, aquæ nenufaris, uini albi odoriferi ana unc.iiij. certè ſi patiens huius ſacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

Recip. Florum nenufaris quantum expedit ad conficiendum plumaceolum, ſeminum iuſquiami albi unc.ij. miſce, & conficias plumaceolum, ſuper quod æger capite cubet.

Item ad idem, expertum eſt, quod poſt cœnam, cùm patiens cubare voluerit, imponantur per nares quatuor guttæ ſequentis olei, & dormiet.

Recip. Olei de ſeminibus papaueris albi, olei uiolati ana unc.iij. opij gran.i.s. Bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis olei, imponatur oleum (ut diximus) & certè dormiet. Vbi autem hæc, quæ per exterius applicantur non contulerint in prouocatione ſomni, hortor, ut per interius applicentur ea, quæ ſomnum habent prouocare: dum tamen obſeruetur generalis regula: quòd à ſomniferis non inducentibus ſtuporem, incipiamus. Et ideo compertum eſt, ſequens remedium utile eſſe, & expertum.

Recip. Medullæ panis unc.s. Infundatur in uino cocto, ſeu ſapa, & ſic madefacta poſt cibum, cum æger dormire uoluerit, exhibeatur.

Ad idem & eſt expertum, & familiare, ſi poſt cibum febricitanti patienti inſtantiam uigiliarũ exhibeatur ſequens potus.

Recip. Succi lactucæ, ſucci nenufaris, ſucci uiolarum, ana drach.ij. miſce, & cum modico uini albi odoriferi exhi-

beatur ut dictum eſt. Si uerò per hæc febricitans non dormierit, laudo, quòd ſecundum maiorem uel minorem neceſsitatem ſtupefacientia ægrotanti exhibeantur. obſeruabis primo præceptum principis in quarta primi dicentis, & ſi neceſſe fuerit ſtuporem inducere, non tranſcendas tale, quale eſt papauer album, quoniam cum ſuo ſtupore eſt domeſticum.

Ideo expertum eſt, ſi patienti inſtantiam uigiliarum exhibeatur per horam poſt cœnam, ſequẽs potus, omnino dormiet.

Recip. *Syrupi de papauere, de nenufare, aquæ lactucæ ana unc.ij.miſce & patienti exhibeatur.* Et *ſcias quòd hic potus cum hoc, quòd inducit ſomnum, maximè confert febri.*

Ad idem, ſi hic potus non contulerit, conſulo, ut deueniamus ad opiata incipiendo ſemper à debilioribus, primò dabimus ſequentem bolum poſt cibum in ueſperi patienti inſtantiam uigiliarum.

Recip. De *requie opiata ſcrup.ij. ſacchari uiolati drac. ij.miſce pro una uice.quòd ſi iſtud non ſuffecerit, cum eodem ſaccharo uiolato, uel nenufarino adde ſcrup. ij. athanaſiæ.* Q*uòd ſi fuerit opportunum aſcendere, adde ſaccharo nenufarino ſcrup. ij. philonij romani, & adhuc ſi fuerit tui intentio magis ſomnum prouocare, cum eodem ſaccharo adde triferæ magnæ drach. s.* Q*uòd ſi cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte ſuis aſtantibus.* Et *hæc de inſtantia uigiliarum.* Q*uandoque uerò ipſi febricitanti iungitur dolor capitis ſatis intenſus, quoniam huiuſmodi dolor prouenit à uaporibus eleuatis à materia faciente febrem, qui attingẽtes pelliculas cerebri, ultra hoc, quòd cauſant malam complexionem, extendendo cauſant malã compoſitionem*

poſitionem in cerebro, & inde dolorem inferunt, & plerunque eaſdem pelliculas pungendo, dolorem pungitiuum capitis conducunt. Ideo ſuccurrendum eſt illi dolori.

Primò cum omni genere diuerſionis à capite. Laudo igitur, ut fiant primò lotiones, quibus uapores illi aſcendentes, ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri debent ante cibum mane, & ueſperi, quia tunc non permiſcebuntur illi uapores fumis cibi, ut reddantur ad diuertendum difficiliores.

Lotio talis eſt ſequens.

Recip. Florum camomillæ, roſarum rubearum, florum ſticados arabici, betonicæ, calamenti ana M.i. bulliāt in ſufficienti quantitate aquæ currentis usque ad conſumptionem medietatis, cum qua fiat lotio cruribus, à genu infra, & à cubito infra. Et attende, quòd in tali lotione apponuntur calida, & ſi ægritudo fuerit calida: quoniam ipſius calidi proprium eſt attrahere. Secundò cùm aqua illa, qua diluuntur pedes & manus, ſit caliditatis alicuius pungentis, et mordicantis, à duplici caliditate fiet maior attractio, uidelicet caliditate actuali aquæ, & poteſtatiua.

Secundum remedium eſt, mane & ueſperi frictiones fieri à ſuperioribus ſpatulis incipiendo uſque ad pedes.

Tertium remedium eſt, appoſitio cucurbitularum ſine ſcarificatione, incipiendo à ſpatulis ad nates, ad coxas, & ad pulpas crurium. Quòd ſi expediret ſcarificatio, tunc incipe ab inferioribus, & procede ad ſuperiora: neque turberis ſi Galenus dicat in libro de cucurbitula, quòd cucurbitulæ non debent apponi niſi in corpore prius mundato: hoc intelligitur, ſi tui intentio fuerit euacuare tantùm per cucurbitulas. Si uerò fuerit tui intentio, trahere de membro ad membrum, cucurbitulæ apponi poſſunt ſine ulla euacuatione præ-

ne præcedente. Laudo quoq; quòd ubi prædicta nõ contulerint, quòd temporibus applicetur oxyrhodinum confectum ex oleo roſato, aqua roſata, & aceto, quoniam intentio tui eſt repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem aceti quantitatem addere debes. Scias tamen quòd elegãs remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris eſt tale, uidelicet clyſterium factum ex rebus diuertentibus à capite; ut

Recip. Foliorum maluæ, uiolarum, florum ſticados arabici, betonicæ, furfuris groſſi ligati in petia ana M.i. bulliãt in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. unc.x. olei uiolati unc.iij. hieræ ſimplicis drach. vi. mellis roſati unc.ij. ſalis communis drach.ij. uitelli oui numero i. miſce, & fiat clyſterium, conſulo quoque tanquàm expertum, & probatum in dolore capitis, prout eſt accidẽs febris, quòd bis in die, mane & ueſperi, inungantur tempora, & frons tota cũ unguento alabaſtrino. Cuius deſcriptionem habetis in Empirica noſtra de curatione morborum à capite usque ad pedes, in capite de dolore capitis. Vbi uerò hæc dicta non contulerint, conſulo tanquàm remedium expertum, quòd aperiantur uenæ hæmorrhoidales cum phlebotomo, uel hirudinibus: per eas enim uenas hæmorrhoidales apertas nedum euacuatur materia febris, uerùm & uapores una ſimul euacuabuntur, ualentes attingere caput, & iſtud remedium in febribus quantumcunq; intenſiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intenſione febris frequenter ſolet contingere. Et ideo cum his, et cum dicendis ſuccurremus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod eſt delirium, uel paraphrenitis, cuius medica-

tio

tio uel prohibitio futuræ phrenitidis, conſiſtit in omnibus auxilijs conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.

Et ideo attende quòd curatio paraphrenitidis, quæ eſt à ſolis uaporibus mineræ febris lædentibus cerebrum, debet eſſe ſolicitare, ne uapores in materiam uertantur, & fiat uera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit uana. Solicitet igitur medicus in delirio; et phrenitide, diuerſiones, quas numerauimus ad ſuccurrendnm dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appoſitione uentoſarum, cum ſcarificatione, & ſine, cum miſsione ſanguinis diuertendo à capite. Quòd ſi prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remediũ eſt, apponere ſanguiſugas poſt aures, quoniam eſt diuerſio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipſam. Poſtea uerò præſentaneum remedium eſt, ad prohibendam futuram phrenitidem, aperire uenas narium, uel cum phlebotomo, uel ſetis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hirudinibus uenis nariũ applicitis. Hortor quippe quòd ubi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus ſolicitet diuerſiones cũ clyſterijs, quoniam ultra hoc, quòd clyſteria diuertant materiã à capite, euacuant materias communes exiſtentes in uijs latis, quibus fouetur minera putredinis febrilis, inter quæ clyſterium ſequens eſt maximi iuuamenti.

Recip. Mercurialis, florum camomillæ, betoniæ, ſticados arabici, maluæ, uiolariæ, furfuris groſſi ligati in petia ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. x. olei rutæ unc. iij. hieræ ſimplicis. Et ſi uolueris fortificare magis clyſterium, hieræ logodionis. Et ſi adhuc magis fortificare uolueris, hieræ Ruffini drachm. vi.

mellis

mellis roſati unc.ij. ſalis communis drach.ij.uitelli oui numero.i.miſce,& fiat clyſtere ieiuno ſtomacho. Et hæc de phrenitide, & de paraphrenitide ex febre dicta ſint, cùm de his latius diximus in de medicatione Empirica.

Vbi uerò cum febre iungeretur ſomnus profundus,qui ſecundum plurimum cauſatur in febribus à uaporibus materiæ febris eleuatis ad cerebrum,qui ſui caliditate cerebri humiditates pituitoſas eliquant,quæ eliquatæ confluunt ad uentriculos cerebri,& eos oppilant,& ſomnum inducunt, ideo ad prohibendum huiuſmodi accidens, ne in ſubethicam tranſeat diſpoſitionem, hortor, ut primò fiat ſequens clyſterium.

Recip. Agarici optimi drach.ij. pulpæ coloquintidæ dra. i.s.betonicæ, florum ſticados arabici, camomillæ, calamenti, mercurialis, ana M.i.Agaricus, & coloquintida ligentur in petia, ne eorum ſubſtãtia hæreat inteſtinis: propter quod timendũ eſſet de diarea, uel dyſenteria. Et omnia ſimul bulliant in ſufficienti quantitate aquæ usque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. unc.x. olei rutæ unc. iij. hieræ logodionis drach. vi. ſacchari rubei unc.i.s. mellis roſati unc. ij. uitelli oui numero.i. ſalis communis drach.ij.miſce, & fiat clyſteriũ.poſt clyſterium non negligat patiens omnia genera diuerſionum cum lotionibus uidelicet ſuprà dictis, cum ligaturis fortibus, cum appoſitione cucurbitularum, & cum appoſitione hirudinum hæmorrhoidibus, & non negligat etiam appoſitionẽ oxyrhodini fronti,& temporibus appoſiti, nõ negligat quoque medicus remedium à me expertum,& probatum in profunditate ſomni, & ſubethica diſpoſitione, & eſt aſſumere drach.ij.capillorum patientis, & ipſos uri, urentesq; ipſos extinguere cum aceto fortiſſimo, & abraſa commiſſura coronali,

ronali, prædicti capilli calidi applicentur, & ſic permutentur de tribus horis in tribus horis, & apparebit remedium præſtans, & ſubitum in abolitione ſomni. Non *etiam medicus negligat continuam appoſitionem fortißimi aceti in naribus, & oculis, & temporum, & cum eodem aceto madefactionem, his enim fit repercußio uaporum eleuatorum à minera febris, quibus materia eliquabatur, & ſomnus conducebatur. Vbi uerò in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodum febrientem moleſtantes, remedia ſunt hæc ſequentia.*

Ex*pertum eſt, quòd ſi lingua aſpergatur, & bene fricetur cum ſaluia, uel maiorana infuſa in oxymelle ſimplici, uel in melle roſato, uel in aqua hordei, & aceto, poſtmodum ipſi linguæ imponatur ſequens mixtura, ſublime remedium eſt, ſi poſt lambendo ſupra linguam ipſa teneatur.*

Recip. *Aquæ hordei multæ decoctionis, ut melius ſit abſterſiua unc.ij. mellis deſpumati drach.ij. ſacchari candi unc. i.s. miſce, & unica forti ebullitione inſimul bulliant, & uſui ſeruetur.* Item.

Ad idem, expertum eſt, ſi frequenter ſupra linguam patiens teneat de ſequenti mixtura.

Recip. *mucillaginis ſemi. citoniorum, mucillaginis ſemi. psyllij, ſeminum maluæ ana unc.s. ſacchari candi unc.i. mellis roſati unc.s. ſacchari albißimi quantum ſufficit, & fiat loch molle. Vbi uerò cum febre iungeretur inquietudo die noctuq́;, hortor, quòd cùm talis inquietudo proueniat à materia hinc inde currente per totum corpus, & non relinquẽte ægrum, neq; membra ſui in eodem loco, & ſitu quieſcere, quòd omnino materia febris euacuetur, euacuatione quippe minorante materiam, ut natura reddatur potẽtior ſupra re-*

ſiduum

ſiduum materiæ cum medicinis ſecuris, & ſine moleſtia euacuantibus, derelinquentibusq; ueſtigium digeſtionis in reſiduo materiæ remanentis: cuiusmodi eſt electuarium roſarum Meſuæ, electuarium de ſucco roſarum Nicolai, electuarium de dactilis. Hæc enim electuaria cum hoc, quòd euacuãt minorando materiam facientem febrem, ſunt ſecura ſine nocumento. Et ideo dato quòd eſſemus in primis diebus, ubi iungeretur hæc inquietudo die noctuq;, conſulo, ut ſine timore minoretur materia ſequenti pharmaco.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ drac. vi. electuarij de dactilis, uel electuarij de ſucco roſarum Meſuæ drach. ij. s. Quòd ſi cum his adderetur aliquid reubarbari in utraq; materia, calida ſcilicet & frigida, non damnarem iſtum modum euacuandi cum reubarbaro: euacuando enim corpus, confortat membrum à quo euacuat. Facta iſta euacuatione quoniã admodum attendendum eſt huic inquietudini, hortor, ut ueſperi antequàm cibum inglutiat, cũ manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui quadam frictione totũ corpus à ſpatulis usq; ad plantam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem actualem, & motum factum aperiuntur poroſitates corporis, & materia præparatur ad perſpirationem, & inquietudo tolletur. Item ad idem expertũ eſt, & uos maximè obſeruabitis remedium ſequẽs in inquietudine totius corporis propter febrem. Quòd primitus fiant frictiones cũ panno calido per totum corpus. Deinde leui quadam unctione frigida idem corpus totum ungatur ſic.

Recip. Olei de ſeminibus cucurbitæ, olei de floribus ſalicis, olei uiolati quantum ſufficit. ubi uerò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quieſceret, hortor uos, ut fiant frictiones totius corporis cum appoſitione cucurbitularum,

larum, incipiendo à pulpis coxarum eas ſcarificando. Deinde ad coxas procedendo, ſuper aſcendendo ad ſpatulas, fiet enim his euacuatio materiæ per cutim & tractus ab intimis eiusdem materiæ ad exteriora. Et hæc de accidentibus contingentibus febribus putridis dicta ſint.

DE FEBRE CHOLERICA PVRA à puritate choleræ. CAP. X.

DEVS AVERTAT *quòd quis febriens febricitet à cholera pura, non permixta alicui alteri humori, quoniam cum cholera pura uehementis caliditatis, & ſiccitatis exiſtat, cuius caliditas alienare non refrangitur, accidentia ita ſæua ab ipſa procedunt, ut æger ſæuitate accidentium, & magnitudine morbi illico deficiat. nihilominus poſſibili poſito in eſſe quòd aliqua febris ſit à puritate cholere. Remedium generale eſt, citiſſimè & uehementer infrigidare, iuxta illud principis in quarta primi, & eſt dictum Galeni in primo artis curatiuæ ad Glauconem dicentis: ad febrem uehementis caumatis uehementer debemus infrigidare. & quoniam quælibet euacuatio, quia cum nocitiuo euacuat aliquid iuuatiui & ſimul ſpiritus ipſos. Ideo ex parte ſui corpus ipſum infrigidat, ideo hortor uos. In principio huius febris quòd euacuetis, & non phlebotomia, quoniam cum in ea febre peccet pura cholera, & phlebotomia non euacuet puram choleram. Ideo phlebotomia in tali febre non conueniet, & hoc eſt quod dixit princeps in doctrina de phlebotomia, quòd tunc phlebotomia rapiet bonum, & derelinquet malum, quo fit ut ex phlebotomia in tali caſu citius æger moriatur. Expertum igitur eſt, quòd ſi à principio euacuetur cholera pura cũ ſequenti medicina, eſt ergo maximè utile, ut*

Recip.

Recip. Diaprunis non ſolutiui unc.i. electuarij ſucci roſarum drach.ij.s. miſce, & cum ſaccharo fiat bolus, poſt cuius boli acceptionem in aurora in potu ægrotanti dabis unc. iij.uel iiij.aquæ cucurbitæ, uel citruli, uel cucumeris. nō mireris ſi hæc medicina ſit eradicatiua, quoniam ægritudo pendet à materia turgente. Cognoſces autem febrem eſſe à puritate choleræ, primo ab habitudine corporis, quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, ſitis eſt clamoſa, dolor capitis intenſus, inquietudo, inſtantia uigiliarum, & citrinitas apparens maximè in oculis. Quòd ſi egeſtiones citrinæ igneæ fuerint, & urinæ ſimiliter cum abundante ſubtilitate in modo ſubſtantiæ, iudicium tuum efficietur certius, quòd ſit febris à puritate choleræ, in qua febre cum intenſiuis debes infrigidare corpus: facta prædicta euacuatione digerere debes materiam cum ſequenti ſyrupo. Cuius uirtus eſt ingroſſare choleram puram, quæ ſubtilis eſt, & eam infrigidare.

Recip. ſyrupi de ſucco limonum, de ſucco granatorum ana drach.vi. aquarum ſeminum communium frigidorum, ſolatri ana unc.i.s. Continuabis ſyrupum febrienti bis in die, in aurora ſcilicet & in meridie. & attende quòd in tempore, quo materiam iſtam concoques, cibabis ægrum lactucis, plātagine, ſpinachijs, cucurbita, citrulo, & cucumere; quoniā & ſi ſui frigiditate intenſa inimicentur calori, & ſpiritibus humanis, ingroſſant tamen materiam illam turgentem, & furioſam, quo fit, ut febris, & accidentia remittantur. Et attende quòd cùm hæc materia ſit uehementis acuminis, & ſecundum plurimum exiſtat in locis propinquis cordi, uel citiſſimè, id eſt ante ſeptimam, ægrum interficiet, uel beneficio primæ euacuationis, & alterationis factæ, æger liberabitur, & ideo

& ideo in his non expectabis ſigna concoctionis. Cùm non det ægritudo inducias ad concoquendum, ſed ſolum ad alterandum. Ideo non eris ſolicitus ad ſecundum euacuationem fiendam expectatis ſignis digeſtionis præcedentibus. Et hæc eſt febris illa, quam cauſonem incenſiuum, & mortiferũ medici appellant. Ideo in ea ſermonem non prolongabimus, cũ uel nunquam, uel rariſsimè huius febris curam attingemus. & ideo de his febribus, quæ ſecundum plurimum in humanis corporibus ſunt uagantes, dicemus in ſequentibus.

DE FEBRE CHOLERICA INTERpollata CAP. XI.

ATTENDENDVM eſt, quod febris cholerica, ut ex primo artis curatiuæ ad Glauconem habetur, duplex eſt, una continua, de qua iam meminimus. Altera uerò interpollata: quæ & ſi ab eadem materia ortum trahant: una tamen à cholera putrida facta ad intra uaſa dependet. quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem ſupra poſuimus, & ponemus, cùm loquemur de cura Cauſonidis. Altera uerò à materia putrefacta ad extra uenas, originem trahit. Et hanc interpollatam, ſeu intercidentem uocamus. Cuius duo ſunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius ſermonem iam habuimus. Alius uerò eſt interpollatæ febris cholericæ nothæ, id eſt ſpuriæ, quoniam non pendet à puritate choleræ, ſed à uitio alterius humoris cum cholera permixti, ueluti phlegmatis, aut melãcholiæ. Et huius duo ſunt modi. Vnus qui fit ex mixtione phlegmatis craſsi, uel tenuis, & aquoſi, & hic eſt modus febris cholericæ interpollatæ nothæ maioris famæ, quoniam ut in pluribus ſic accidit, ut choleræ permiſceatur

pituita

pituita. Alter uerò modus eſt, cùm choleræ admiſcetur melancholia. Et dicitur febris cholerica interpollata notha minoris famæ, quoniam ut in paucioribus euenit, quòd febris ſit de cholera admixtione melancholiæ, & hæc diuiſio etiam locum habet in continuis de cholera. Et nota quòd propter uariam admixtionem aliorum humorum cum cholera, hæ febres à medico exquiſitè in malitia, & duratione paroxyſmorum non cognoſcuntur. Eſt enim pituita, uel melãcholia humor ineptus concoctioni. Curationem igitur tertianæ interpollatæ nothæ maioris famæ aggrediemur. Cùm igitur febris huiuſmodi conditionis erit. Cùm fueris primo accerſitus ad ægrum, cognito quippe morbo annotabis primo, ſi adſit uentris lenitio. quòd ſi non, ſis contentus altero duorum, uel exhibitionis floris caſsiæ recenter tractæ. ut

Recip. Floris caſsiæ nouiter tractæ drach.x. cum puluere liquiritiæ fiat bolus, & patiẽti exhibeatur per horam ante cœnam uel prandium. quòd ſi patiens caſsiæ aſſumptionem abhorreat, fiat ei ſequens clyſterium, ut

Recip. Aquæ hordei, uel aquæ decoctionis maluæ, uiolariæ, uel blitis unc. x. olei uiolati unc.iij. caſsiæ tractæ unc.i. ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.i. ſalis communis drach.ij. miſce, & fiat clyſterium. Deinde conſidera urinã, & corporis habitudinem in ægrotis, ubi æger fuerit carnoſus, & facies plena, cum rubedine, & urina rubea, illico ægrum phlebotomabis, ex baſilica lateris dextri tãtus ſanguis extrahatur, quantum tollerat robur uirtutis, & ætas. His uerò non apparẽtibus ex parte habitudinis totius, & ex urina, non facies phlebotomiam, quoniã eſt timoroſa, niſi ægrotanti iungeretur fortis dolor, & in forti dolore alijs non apparentibus ſignis phlebotomiæ, conuenit phlebotomia. ut in

prima

prima particula aphoriſmorum tetigit Galenus *dicens, nullam medicinam eſſe meliorem in fortiſsimo dolore ipſa phlebotomia.* Facta *phlebotomia ſi expediet, uel non facta, ſi non apparebunt ſigna phlebotomiæ, cùm ægritudo det nobis inducias propter humorem pituitoſum permixtum choleræ hebetantem actiuitatem choleræ, laudo, ut medicus digerat materiam hanc febrem facientem.* Conſideret *autem in hac digeſtione fienda medicus qualitatem materiæ peccantis, & modum ſubſtantiæ eius, & digerat per applicationem contrariorum: quia etenim materia hæc eſt calida propter dominãtem choleram, ideo indiget frigido digerente.* Et *quoniã materia peccans eſt cum admixtione phlegmatis uiſcidi, & hærentis, ideo indiget abſterſione.* Et *quoniam omnis febris materialis pendet ab oppilatione, ideo & digerentia ſint oppilationum aperientia, magis tamen ſint à principio alterãtia, quàm aperientia.* Et *ideo expertum eſt, in digeſtione materiæ ſequentem potionem multum ualere.*

Recip. *hordei mundi, & non excorticati. p. i. ſcariolæ, borraginis ana* M.s. *aceti drach. ij. bulliant omnia in ſufficiẽti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura quolibet mane exhibeãtur unc. vi. ipſi patienti cum modico ſacchari, & ſic eam continuet in aurora, quouſq; appareant ſigna concoctionis materiæ.* V*bi uerò patiens decoctiones abhorreret, detur ei ad digerẽdum cauſam facientem hãc febrem iuxta* A*uicennã in prima quarti, ſequens ſyrupus.*

Recip. *Syrupi acetoſi ſimplicis, endiuiæ, mellis roſati colati ana unc. s. aquæ ſacchari unc. iij. miſce pro una uice.* In *ſyrupo acetoſo ſimplici inuenitur uirtus infrigidatiua ratione aceti, & ſacchari, & uirtus inciſiua, meritò aceti, etiã uir-*

tus hepatis confortatiua, & alteratiua propter ſyrupum de endiuia, & uirtus abſterſiua merito mellis roſati. Continuet ſyrupum iſtum tot uicibus in aurora, quotiens ſigna concoctionis apparuerint, deinde purgetur materia peccans in hac febre, habendo reſpectus hos.

PRIMVS eſt ad materiam peccantem, ſi fuerit cholerica, uel pituitoſa, uel ex his permixta, quoniã tunc debemus euacuare cum medicina reſpiciente humores peccantes.

SECVNDVS eſt ad mineram generationis humorum, quæ eſt hepar, quoniam in euacuando generaliter debemus cuſtodire naturalem uirtutem hepatis, dando medicinam hepatis confortatiuam.

TERTIVS eſt ad uirtutem cordis, ne exhibeamus, ſi poßibile eſt, in euacuando medicinam irritantem, & perturbantem uirtutem uitalem, ſicut eſt ſcammonea.

QVARTVS eſt, reſpicere conſuetudinem ægrotantis in euacuando. Vbi enim æger non aſſuetus fuerit euacuationi, benigniorem medicinam, & tenuiorem ei cõferre debemus. Si uerò aſſuetus fuerit euacuationibus, magis erimus audentes ad fortiorem dandum medicinam, quoniam aſſueti aſſuetos ferunt labores.

QVINTVS reſpectus eſt, ubi materia eſt euacuanda per ſeceſſum, exhibeatur medicina ſeceßiua. Si uerò per uomitum, uomitiua.

SEXTVS reſpectus eſt, ut in euacuando nunquàm cõtribuamus medicinam uiolentantem uirtutem ſtomachi, ſicut ſunt elaterium, ſcammonea ſimplex, coloquintida, & huiuſmodi. His igitur omnibus obſeruatis reſpectibus in præſenti febre eo, quod peccat materia mixta ex cholera et phlegmate, ideo in ea medicinam euacuatiuam phlegmatis, et cholerae

leræ

leræ condonabimus, ut reubarbarum quod euacuat cholerã, deinde phlegma, ut dicit Meſue, uel electuarium de ſucco roſarum, uel electuarium roſatũ Meſuæ cum permixtione certæ quantitatis electuarij de dactilis, uel electuarij indij, ſi materia eſſet putrefacta in locis longinquis à corde, uel electuarium de pſyllio, cuius uirtus eſt euacuatiua choleræ, et phlegmatis, quæ omnes medicinæ cum hoc, quòd euacuant materiam propriam febris, confortant hepar, & quia ſunt medicinæ ſecuræ, in quibus confortatur ſcammonea, uirtus cordis confortatur etiam & roboratur. & quia in ipſis medicinis dictis quædam mitis caliditas inuenitur; ideo erunt & ipſius uentriculi confortatiuæ, ipſumq; roborantes. Poſt igitur primam materiæ digeſtionem in hac febre tertiana notha maioris famæ conueniet ſequens medicina apparentibus ſignis concoctionis.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. pro diuitibus, pro pauperibus, floris caſſiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi pro diuitibus drachm. i.s. pro pauperibus uerò, reupontici drach. ij. infundantur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi, reubarbarum uel reuponticum cum. x. granis ſpicæ, demum fiat fortis expreſſio, & omnia ſimul cũ decoctione communi florum & fructuum, quantum ſufficit, diſſoluãtur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti more exhibitionis medicinarum per duas horas ante lucem. Vbi uerò ægrotans prædicta facta concoctione, & euacuatione non præualuerit, more principis in quarta primi, iteratò debes materiam concoquere, & eandem euacuare. hortor igitur, ut ſecunda digeſtione digeratur materia cum ſequenti ſyrupo.

Recip. Syrupi acetoſi de radicibus unc. i. de endiuia, mellis roſati colati ana unc. s. aqua rũ abſinthij, multum uale

abſinthij decoctio in his febribus poſt ſeptimam, ut princeps in prima quarti, & eam laudat Galenus, tanquam ſtomachi confortatiuam, & oppilationum aperitiuam: cicoreæ, bugloſſæ ana unc. i. miſce pro una uice. & recordari debes in omni tua adminiſtratione de bugloſſa propter cor, quòd in omnibus febribus admodum quæritur: quoniā febris eſt paſſio cordis. Sequatur autem patiens prædictum ſyrupum quouſque fiat digeſtio in materia, quæ remanſit poſt primam euacuationem. Deinde euacuetur hac medicina multum experta.

Recip. Diacatholiconis, *eſt enim electuarium benedictū, & lenitiuum, quod eſt conueniens baſis omnium medicinarū ſolutiuarum unc. s.* Mannæ *electæ unc. i. reubarbari electi ſcrup. iiij. ſpicæ gra. vij. electuarij de dactilis drach. ij. electuarij ſucci roſarum drac. s.* Infundatur *reubarbarum eo modo, quo diximus. & omnia cum decoctione communi florum & fructuum diſſoluantur, & fiat potus. Sed attende quòd ubi cum febre iungeretur aliqua ipſius thoracis mala diſpoſitio, tunc diſſolue medicinam cum decoctione cōmuni pectorali, & exhibeatur patienti modo dicto. ubi uero ſub iudiceadhuc lis eſſet, ſcilicet quòd febris continuaret, tunc ite ratò materiam concoque, & cum ſyrupo magis aperitiuo, & ſi minus alteratiuo, quia in ſtatu uniuerſali febris maiori indigemus apertione & minori alteratione. Detur igitur in fraſcriptus ſyrupus.*

Recip. *Syrupi biſantini cum aceto, niſi fuerit mala pectoris diſpoſitio, tunc enim ſine aceto exhibeatur, ſyrupi de endiuia compoſiti, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum capillorum ueneris, cicoreæ bugloſſæ ana unc. i. miſce pro una uice. Continuet autem patiens ſyrupum, uſque quo appa-*

ruerint

ruerint ſigna concoctionis, deinde purgetur cum ſequenti medicina.

Recip. *Diacatholiconis unc. i. reubarbari electi drach. i. s. ſpicæ gran. vii. agarici optimi & electi, ſcrup. iiij. zinziberis, ſalis gemmæ, ſi non affuerit mala pectoris diſpoſitio, ana gran. iii. electuarij de dactilis drach. i. s. infundatur reubarbarum ut dictum eſt, infundatur quoq; agaricus cum ſuis correctiuis in oxymelle ſimplici quantum ſufficit per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio omnium, & cum decoctione communi florum & fructuum quãtum ſufficit, fiat potus, & patienti exhibeatur modo dicto. Vbi uerò patiens fuerit à medicinis faſtiditus, cõſulo, ut loco medicinæ ei exhibeantur ſequentes pilulæ multum ualentes in declinatione febrium uniuerſali. ut*

Recip. *Pilularum aggregatiuarum ſcrup. iiij. fiant pilulæ cum ſyrupo uiolato numero vii. & patienti exhibeantur apud diluculum, quibus pilulis, ſi expediet, in minori doſi acceptis, poteris addere uel reubarbarum, uel agaricum, uel pilulas aureas, uel pilulas de hiera* Nicolai, *& eas patienti exhibere. Vbi uerò ex præhabitis æger non præualuerit, ſignum eſt, corpus febriens indigere maiori apertione, ſimul cum paulatina euacuatione. Ideo uerſus declinationem uniuerſalem febris conſulo, ut quolibet mane in diluculo patiẽs capiat unam de infraſcriptis pilulis immediatè potando ſequens* Apozima.

Pilulæ ſunt.

Recip. *Agarici electi, aloës loti, reubarbari electi ana drach. i. maſticis, zinziberis, ſalis gemmæ ana grana v. ſpicæ grana vii. puluerizentur pulueriza nda ſubtiliter, & cum ſucco abſinthij fiat paſta pilularum. doſis eſt, nume-*

ro i. ſcrup. unius.

Apozima uerò poſt ipſam pilulam bibendũ eſt.

Recip. R*adicum ſœniculi, petroſelini ana drach.ij. cicerum rubeorum unc.i. capillorum ueneris drach. i.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ usq; ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura.*

Recip. *unc.v.Syrupi acetoſi diarhodon unc.i. miſce, & detur modo dicto. Vbi uerò ſtante tanta morbi diuturnitate æger non releuaretur à febre hac tertiana notha, conſulo, quòd duobus diebus continuis prouocetur ſibi uomitus: per hoc enim ſignificatur, quòd cùm tot fuerint factæ euacuationes per ſeceſſum, remanſit materia in ſtomacho euacuanda per uomitum. primo igitur die à debiliori uomitiuo incipiendo per v. uel iiij. horas ad minus ante cibum celebretur uomitus ſequens.*

Recip. A*quæ hordei calidæ unc.viij. ſyrupi acetoſi ſimplicis, uel oxymellis ſimplicis unc.iij.miſce, & detur patienti, retineat uomitiuum in ſtomacho patiens per quartam partem unius horæ. Deinde cum penna intincta oleo prouocet uomitum: ſequenti uerò die eleuet uirtutem uomitiui ſic.*

Recip. A*ſſaræ baccharæ cum radicibus unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis: deinde coletur facta forti expreßione, & de colatura.*

Recip. *unc.vi. oxymellis ſimplicis unc.ij. miſce & detur patienti: ſtet autem patiens cum prædicto uomitiuo in ſtomacho per duas tertias horæ: deinde potet iuſculum pullæ tepidum ad quantitatem unius ſcutellæ, & cum penna oleo intincta prouocet uomitum. Quòd ſi non euomat, aliam iuſculi ſcutellam usque ad quartam ſuperbibat. Si enim materia il-*

la uomitu

la uomitu non eijceretur, certè excerneretur per ſeceſſum. Et attendite. Quòd in his febribus non laudo fortiora uomitiua, & excellentiora, quoniam multam ad uentriculum attraherent materiam, & fortè materia febris moueretur ad iteratam indigeſtionem. Et tunc in declinatione febris uniuerſali, morbus reuocaretur ad principium. Vbi uerò cum prædictis æger non ſanaretur, Laudo tanquam expertum, & bene probatum, quòd quolibet mane apud diluculum inungatur ei tota ſpina dorſi uſque ad caudam cum ſequenti unguento: & immediatè poſt unctionem bibat ſequẽs Apozima.

Vnguentum tale eſt.

Recip. *mucillaginis ſeminis citoniorum, mucillaginis ſeminis pſyllij, olei uiolati loti, butyri recentis loti ana unc.i. ceræ albæ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle pro ſpina dorſi.* Et attendite. Q*uòd iſtud unguentum mirabiliter ualet in febribus eorum, qui non poſſunt, uel non ualent medicinas aſſumere, ut euenit in pueris, & in ſenibus, & ferè ſemper bene me reperi.*

Apozima tale eſt.

Recip. *Summitatum abſinthij benè recentium drach.ij. cicerum rubeorum unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ usque ad conſumptionem medietatis*. Deinde colentur, *& de colatura dentur patienti unc. iiij. immediatè poſt unctionem, & uidebitis mirabile iuuamentum.* V*bi uerò cum prædictis non ſanaretur æger.* Remedium expertum *apud me eſt ſequens, ante aduentum paroxyſmi per v.horas nullo cibo præcedente. detur patienti infraſcriptus potus, quo aſſumpto immediatè ligetur ſequens mixtura pulſibus manuum, & temporum, & pedum.*

Potus erit talis.

Recip. *Vini granatorum, uel ſucci eorum unc. ij.*

Mixtura hæc eſt.

Recip. *Vnguenti populeonis unc. i. telæ aranearũ drac. ij. miſce, & fiant pilulæ ad quantitatem unius ſcrup.* Et una *cuilibet pulſui ſuperligetur, easq; patiens detineat, uſque ad tempus, quo timor paroxyſmi iam præterierit, & certè ſanabitur, & ſi non ſanetur, mutetur patiens de terra in terram, & de aëre in aërem, & præualebit, ſi* Deo *placuerit.*

De causonide CAP. XII.

Dicitvr *Cauſon à caumate ſeu incendio. Quare dicitur febris Cauſon, febris incenſiua, hanc ſententiam habemus ab* Hippocrate, *&* Galeno *in quarta particula aphoriſmorum, cuius febris Cauſonidis curationem, etſi ex ſuprà habitis facilè haberi poßit, nil minus pro eius curæ complemento præſentem ſermonem faciemus.* Debes *igitur recordari de eo, quòd diximus. Quòd ubi ægritudo ſecundum acumẽ extremos habuerit labores, tenuißima oportet uti diæta: quod in Cauſonide usq; ad quartam, confidendo quòd uirtus poßit perdurare uſque ad ſtatum, æger permaneat ſine cibo, uel quod æger ſola aqua hordei utatur.*

Quòd ſi cognoueris tu in tempore illo uirtutem ægri indigere cibo, dabis ptiſanam hordei colatam. Quòd ſi hæc non ſuffecerit ad manutenendum uirtuti, dabis ptiſanam non colatam. Quòd ſi hæc adhuc non ſuffecerit, eris excuſatus eleuare cibum, non tamen extra latitudinem diætæ tenuis, quoniam laudabile eſt, medicum aliquãdo aliquantiſper uirtutem debilitare, & cum hoc ægritudinem propellere. Obſeruata *igitur hac tenui diæta, medicus applicet ſe curationi Cauſonidis,*

nidis, ſuppoſita uirtute forti, & diſtinguendo tempora. Si enim fuerimus in principio, penſitet medicus ſupra uehementiam febris, & ſupra corporis habitudinem, & ſupra urinam. Quòd ſi fuerit febris uehementiſſimi incendij cum habitudine corporis ſanguinea, & urinæ rubor cum craſſitie appareat, illico æger eſt phlebotomandus conſentiente ætate et robore. Et incidatur media uena. i. communis, uel baſilica, & non propter hoc debes terreri de dicto principis dicētis: Et caue ne deducas ægrum ad calidorum humorum ebulitionem, quoniam ſigna extant miſſionis ſanguinis. Vbi uerò hæc ſanguinis ſigna non apparuerint, illico à principio æger euacuandus eſt, medicina hac ſoluente humores acutos, & calidos, irruentes ſua turgentia de membro ad membrum.

Medicina hæc eſt.

Recip. Carnium prunorum damaſcenorum numero decem, florum borraginis, bugloſſæ, uiolarum ana M.s. tamarindorum unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde cum colatura diſſolue Caſſiæ fiſtulæ nouiter tractæ unc. s. reubarbari electi ſecundum artem infuſi, additis gran.x.ſpicæ, drach.i. s. diaprunis ſolutiui, uel electuarij ſucci roſarum drach. ij. miſce, cum decoctione communi florum et fructuum qnantum ſufficit, fiat potus, & exhibeatur patienti apud diluculum. Facta hac euacuatione præparetur reſiduum materiæ remanentis ad concoctionem, quia materia eſt multi incendij. Ideo indiget multa infrigidatione. Detur igitur patienti ſyrupus ſequens bis in die, & maior, & citior fiet infrigidatio.

Recip. Syrupi de ſucco endiuiæ, de ſucco plantaginis, de ſucco portulacæ ana unc. s. aquarum endiuiæ, plantaginis, portulacæ ana unc.i. miſce. Apparentibus ſignis concoctio-

nis

nis poſt aſſumptionem ſyruporum hortor, ut propter febris uehementiam, & incendium magnum, liberè ægrotanti concedatis potum multæ aquæ frigidæ, iuxta dictum principis prima quarti, & Galeni in xij. methodi curatiuæ, obſeruatis conditionibus ſequentibus, ne error in medicando contingat.

Prima eſt, quòd æger non ſit decrepitus, quoniam à multa frigiditate aquæ paucitas natiui caloris ipſius decrepiti necabitur.

Secundæ, ut in membris corporis non ſit apoſtema, quoniam præ frigiditate aquæ, materia apoſtematis magis compingeretur, & inde in apoſtemate augmentum fieret.

Tertia, ne uirtus totius corporis dicatur eſſe debilis, quia à frigiditate aquæ, facilè poſſet debilis calor necari.

Quarta, ut dixit Galenus xij. methodi, quòd materia ſit digeſta, & nō cruda, à frigiditate etenim aquæ humores crudi ad maiorem mouerentur indigeſtionem.

Quinta, quòd febris non ſit de cauſa frigida, quia à frigiditate aquæ adaugeretur cauſa faciens febrem.

Sexta, ut non ſit appilatio manifeſta in toto, à frigiditate enim compinguntur, & ingroſſantur materiæ facientes augmentum oppilationum.

Septima, ut ſit ſitis uehementia, quoniam non complebitur actus, niſi ſtante uehemētia appetitus aquæ frigidæ. Modus dandi aquam talis ſit, aqua actu ualde frigida offeratur, ut incendium facilè extingui poſsit. demum ut creſcat appetitus ægrotantis ad ipſam, ſit hæc medici cautella, aliquando promittere ſibi potum aquæ frigidæ, aliquando denegare, inquirendo ab ægrotante, biberes ne aquam frigidam ſi tibi concederem? quòd ſi patiens affirmet quòd ſic, deneget ip-

ſam

ſam medicus, & inde ad modicum dicat, pur ſi concederem tibi aquam, ſicut eſſet mei intentio, biberes ne? Quòd ſi æger promiſerit bibere aquam, detur multa aqua ex frigidiſſimo puteo extracta, & tantum de aqua patienti tribuatur, quantum uno hauſtu ſolo bibere poterit. hinc uerò ad quartam unius horæ partem, ſiti reuertente, iterum & ſecundum hauſtum aquæ medicus febrienti concedat: demum tertiũ hauſtum, & ſic procedendo quouſq; patiens aqua frigida ſaturatus fuerit: poſt quod ſequetur alterum duorum, aut quòd æger incipiet ſudare, & tunc benè cooperiatur pannis, & ſudet, & liberabitur: uel mouebitur uehementi motu ſtomachus per uomitum, iuuetur patiens cum remedijs ſupra dictis, & liberabitur: uel fluxus uentris excitabitur, & cum clyſteribus patiens iuuetur, & ſanabitur. & hæc ſunt experta in curatione cauſonidis, cum his quæ in prædictis capitibus dicta ſunt.

DE SINOCHA ET SINOCHO.

CAPVT XIII.

SCRIBITVR à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem, & in 9. methodi, & in ſecundo de differentijs febrium. Quòd ſanguis in corpore noſtro poteſt abundare ſui multitudine, & quantitate, absq; quòd putrefiat, & ex ſola ſui quantitate, & multitudine prohiberet ſui ipſius expirationem. Quo fit ut prohibita euentatione ab eo, ad ipſum cor aſcendant uapores mali calidi, & caliditatem præter naturalem accendant in corde, & ab eo ad alia membra corporis permeent & febrem procurent, quam febrem authores Sinocham appellant, quæ eſt de ſanguine non putrefacto: ſed ſola ſui quantitate peccante: & hanc febrem ſolam

putauit

putauit Galenus eſſe de ſanguine. Vbi uerò ſanguis in noſtro corpore putrefieret, adhuc ſeruata ſanguinis natura, ex illius putredine fit febris, quam Sinochum appellant. ſcias tamen horum nominum, ſcilicet ſinocha & ſinochus diſcrimen uti à poſteris, à Galeno tamen non curatur, & uno pro alio utitur, aſſerens, ſinocham uel ſinochum utrunque cùm febris ſit continua, dici dupliciter, ſcilicet cum putredine et ſine putredine, ut uidere poteris ſecundo de differētijs febrium cap. ſecundo, ubi eas, nomine ſinochæ febris, appellat, in nono uerò methodi cap. ſecundo, tertio, & quarto, nomine ſinochi. Eſt igitur ſinochus febris de ſanguine putrefacto ſeruata ſanguinis natura, licet ad Galeni ſcopum in ſecundo de criſibus capite XII: & XIIII. hoc aſſentire non debemus, quoniam ut ipſe fatetur, & in nono methodi curatiuæ, cum ſanguis incipit putrefieri, non eſt amplius ſanguis, ſed in naturā choleræ uertitur, propter quod ſecundum Galenum, non datur febris de putredine ſanguinis, quoniam cum ſanguis incipit putrefieri, & febrem facit, eam quippè facit de genere choleræ uel atræ bilis. & ſic curatio febris ſinochi ſi eſt cum putredine, ad Galeni mentem explebitur per curationem febris cholericæ, de qua ſuprà diximus, ſecundum autem Auicennam prima quarti, & ferè omnes alios authores, febris de putredine ſanguinis datur, ad mentem Galeni uerò utrum detur, uel non detur, non eſt præſentis negotij. Primo igitur curabimus nos ſinocham febrem, & dicemus, quòd cùm ſanguis ſua multitudine peccet, æger à nobis primo regi debet diæta attenuante. ratio eſt, quoniam cùm talis febris pēdeat à multitudine nutrimenti, non à qualitate uitiati, ſed ſola quātitate. Ideo tale nutrimentum tolli, & attenuari debet, & iſtud fit diæta tenuiſſima. Igitur caueat patiens à cibis multiplican=

plicantibus ſanguinem. Non dabitis carnes, non oua, parcat patiens totaliter uino, quoniam hæc ſunt, à quibus ſanguineũ procreatur nutrimentum. Contentetur igitur patiens tribus diebus ab initio morbi ſola aqua hordei, uel ptiſana. Quòd ſi fuerit opportunum coactè dare plus de cibo, ei detur panatella decoctionis herbæ ſemperuiuæ, uel plãtaginis, uel portionum cucurbitæ, uel ſeminũ eius. hoc ideo non quia ſanguis ſit mala qualitate affectus, ſed quoniam ſui prohibita traſpiratione calefit, & hæc ſua frigiditate remittunt illam caliditatem, quam acquiſiuit ſanguis ex prohibita euentatione. & non ſit audax medicus quiſpiam iſtis febribus uinum admittere, quoniam ſui familiaritate & occulta conuenientia, quam habet cum ſpiritu & ſanguine, plurimum ſanguinis generatiuum eſt. Obſeruato igitur debito regimine in tenui diæta, conſulo quòd in his febribus ſtante uentris ſtipticitate, uel alui ſtrictura cum ſequenti clyſterio leniatur uenter.

Recip. Pullæ paruæ numero i. foliorum maluæ, uiolarũ, ſemperuiuæ, uirgæ paſtoris, ſolatri ana M.i. bulliant hæc in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis. Et attende, quòd hæc debent eſſe eleuata in gradu frigiditatis, quoniam uapores, qui eleuantur à prohibita euentatione ſanguinis, ſunt admodum calidi, ideo indigent maiori infrigidatione, & de dicta colatura.

Recip. unc. x. cui adde caſsiæ tractæ unc. i. olei uiolati, uel de floribus cucurbitæ, ſi potes ipſum habere, unc. iij. ſacchari rubei unc.i. s. ſalis communis drach. ij. uitelli oui numero i. miſce, & fiat clyſtere, facto clyſterio lenitiuo, conſulo, ut indubitato fiat phlebotomia ex uena media, ſeu communi, cùm ipſa euacuet à ſuperioribus, & inferioribus corporis,

& ſanguis

& ſanguis ſua quantitate peccat in toto corpore, & non de relinquas hanc phlebotomiam conſentiente ætate, & robore, quoniam cum ſui multitudine ſanguis peccet, phlebotomia eſt multitudinis euacuatiua. Ideo phlebotomia omnino eſt neceſſaria. Sit autem huiuſmodi ferè uſq; ad ſincopem deductiua, quoniam multus ſanguis peccans ſola quantitate, alia non indiget euacuatione, quàm ipſa phlebotomia, quæ phlebotomia cùm ſit huius febris potiſsima curatio, ſit ferè uſq; ad ſincopem ſtante robore, & ætate. Et ideo dicit Galenus: *quòd curatio huius febris non eſt apud negligentem medicum, quoniam propter ſanguinis multitudinem, & prohibitam euentationem facilè poſſet uerti in putredinem in effectu, & ſic alius fieret morbus deterior, qui eſſet iuxta* Galenum *febris continua de cholera, ubi cholera eſſet genita ex putredine ſanguinis.* Facta *phlebotomia, ſtatuat medicus pro certo, quòd materia peccãs non eſt pharmacia educenda, quoniam ſanguis non educitur pharmacia. ſtatuat quoq; medicus pro certo, quòd in hac febre non indiget digeſtione materiæ, quoniam ſanguis non expectat digeſtionem.* Ideo *ſi in hac febre medicina exhibeatur, ſit medicina euacuans à uijs latis tãtum ut à ſtomacho, & ab inteſtinis, quoniam etſi non euacuatur materia peccans ſua quantitate ad intra uenas, quæ eſt ſanguis, euacuantur tamen materiæ illæ, quæ fouebant uapores eleuatos propter prohibitam expirationem, & euentationem ipſius ſanguinis oppilantis ſui multitudine.* Et ideo *medicus non tranſcendat caßiam, mannam, tamarindos, uiolas, & huiuſmodi, quoniam ipſis propter euacuationem materierum communium minuetur prohibita euentatio ipſius ſanguinis, & ipſe refrigerabitur facta phlebotomia.* Demum *in hac febre concedamus alterantia caliditatem febrilem, caliditatem*

liditatem quoque ſanguinis ipſi ſanguini acquiſitam, propter probibitam tranſpirationem. quòd ſi ſolam ipſam alterationem, digeſtionem appellare uoluerimus, in hac febre conueniunt digeſtiua.

Syrupus conueniens erit hic.

Recip. Syrupi de ſucco limonum, de ſucco granatorum ana drach. vi. aquarum acetoſæ, roſatæ, plantaginis ana unc. i. Et attende. Quòd in his alterantibus, nedum debet eſſe uirtus infrigidatiua, ſed etiam ſtiptica, quæ reuellant, uel prohibeant uapores, ne ad cor aſcendant. Et expertum eſt, quòd alteratio per ſyrupos nedum iuuat in hac febre, uerum & alteratio quæ fit in cibarijs in communi eſu, ipſis iuuat ægrotis. Et ideo cum plantagine, cum ſumach, cum acetoſa, iuſculua ægrotantium ſunt paranda. Quòd ſi his æger non curabitur, certè uertetur materia ſanguinea peccãs ſola multitudine in putrefactionem. Et quia dixit Galenus in ſecundo de criſibus. Quòd cùm ſanguis putrefit, ſtatim in choleram uertitur, ideo fiet febris tertiana continua à cholera ex putrefactione ſanguinis, cuius curam habuiſtis ſuprà, cùm loquuti fuimus de cura febriũ cholericarum. Secundum tamen ſententiam principis, uertetur febris hæc in febrem pendentem à ſanguine putrefacto, adhuc ſtante in forma ſanguinis, qui ſanguis ſic putrefactus, ſecundum ſententiam Galeni in ſecundo de criſibus, poteſt aliquando putrefieri putredine irrecuperabili, aliquando recuperabili. Quòd ſi fuerit multa putredo, ſecundum Auicennam, quæ reduci non poſſit, proculdubio æger morietur hac febre ſanguinis.

Si uerò putredo ſanguinis non fuerit tanta, ut medicus poſsit eam reducere, tunc febris erit curabilis. Curetur primo per phlebotomiam, ut diximus, ſecundo per digeſtionem

in materia, non per digeſtionem ſanguinis, ſed per digeſtionem illius humoris fouentis ſanguinis putredinem, qui humor maximè cholericus eſt, & idem euacuetur, quoniam his digeſtiuis, & euacuatiuis choleræ, relinquetur ſanguis ſuæ naturæ, per quam non impediente altero, reuertetur ad ſui naturam putrido abolito, ob quam rem cum digeſtiuis choleræ, & euacuatiuis in hac febre procedes eo modo, quo diximus in cura febrium cholericarum.

DE FEBRE QVOTIDIANA.

CAP. XIIII.

SCRIBITVR *à Galeno primo artis curatiuæ ad Glauconem de febre quotidiana, quam ipſe amphimerinam nuncupauit, quòd febris quotidiana omni die corpus affligit, pendẽs à materia pituitoſa putrefacta ad extra uenas. Quòd ſi talis materia putreſcens fuerit in locis longinquis cordi, tepidior erit febris illa, & manifeſtam quietem oſtendet. Si uerò fuerit putreſcẽs hæc materia pituitoſa in locis ualde propinquis cordi, febris ualidior erit ſine quiete media, cũ unus paroxyſmus intret alium, quo fit, ut potius dicamus quotidianam continuam, quia continuè affligit corpus, quanquam non ſit à materia putrefacta ad intra uenas. Et ideo fuerunt aliqui credentes, continuitatem febris quotidianæ eſſe propter ingreſſum paroxyſmorum ex loco putredinis ualde propinquo cordi, & non tantùm ex materia putrefacta ad intra uenas, licet uerius ſit, quotidianam continuam fore tantùm à materia intra uenas putrefacta. Quam febrem interpollatam quotidianam cognoſcemus primo ex pulſu, propter enim dominantem materiam frigidam hebetantem motum prouenientem à uirtute pulſatili, pulſus à principio tardior,*

dior, & rarior erit, quàm in febre cholerica, & dixi in principio, quoniam in augmento, & ſtatu, propter adauctã putredinem acquiritur materiæ maior caliditas, ubi augetur neceſsitas euentationis, & pulſus inſpiſſatur, & uelocitatur. Ideo ſi febrientis ſic pulſus erit talis à principio, in augmento uerò, & ſtatu, in illis diſpoſitionibus adauctus, ſpiſsior, & uelocior erit.

Ab urina ſignificatur febris quotidiana, quoniam ipſa eſt alba in principio, in ea nullum ſignum concoctionis apparẽs. quia enim materia eſt frigida, & frigiditas eſt cauſa albedinis, ideo eſt, quòd in principio urina alba, uel ſubalba exiſtit, in augmento uerò uerſus ſtatum propter adauctam caliditatem ex putredine urina fit rufa, uel ſubrufa, ob quam rem ſi ex parte urinæ apparuerit in febre à principio alba, demum uerò ſubrufa, quotidianam febrẽ iudicabimus: ex parte quoque horæ euentus paroxyſmorum iudicabimus febrem quotidianam, cùm poſt meridiem paroxyſmus ægrum inuaſerit, quoniam incipit motus humorum frigidorum in ueſperi. Cùm igitur prouentus paroxyſmorum in febre hunc ordinem tenuerit, ſcilicet quòd ægrum paroxyſmi inuaſerint poſt meridiem, iudicabis febrem ipſam quotidianam fore: ex parte quoque accidentium eãdem febrem dignoſcere poteris, quoniam non adeſt ſitis ualida, non inquietudo multa, non dolor capitis intenſus, non paraphrenitis, hæc enim ſequuntur caliditatis potius incendium, quod in hac febre non inuenitur, propter frigidam eſſe materiam. & huius febris quotidianæ, cùm cauſa dicatur eſſe pituita ipſa, & pituita generetur, ut dixit princeps in prima primi in de generatione humorum, aliquãdo propter diminutam concoctionem factam in ſanguine, cũ flegma ſit ſanguis diminutè concoctus, ideo attendendum eſt,

quòd ſi febris fuerit à phlegmate dulci, quod eſt ſanguis diminutè concoctus, putrefacto tamen, aderunt non nulla ſigna atteſtantia naturam ſanguinis. Si uerò fuerit quotidiana à flegmate uitreo, uel acetoſo, quæ ſupremum gradum in latitudine phlegmatum obtinent, ut frigus, & rigor, & alia accidentia frigidum humorẽ atteſtantia, erunt intenſiora. Quòd ſi à phlegmate ſalſo hæc ægritudo prouenerit, certè ſapit naturam febris tertianæ. Et eius curatio à cura febris tertianæ non multum elongabitur. Vbi ſcire debes, quòd plerunq; in febre quotidiana accidit, ut unà pars phlegmatis remaneat in intimis corporis, altera uerò in exterioribus corporis exiſtens, cum nondum putrefacta ſit, detinet in ſe frigiditatem illam, quæ phlegmati conuenit, propter quod exteriora corporis admodum frigent. Quæ autem pars in intimis corporis permanſit, cùm ipſa facilè putrefiat, in interioribus corporis nimia apparebit caliditas. Quo fit, ut ſi febris quædam phlegmatica tibi occurrat, qua corporis exteriora frigeant, interiora uerò caleant, hanc febrem epialam nuncupabis, ab epi quod eſt ſupra, & algor frigus, quaſi frigus ſupra ſit in exterioribus partibus corporis. Si uerò contrà acciderit, ſcilicet quòd in febre phlegmatica, interius membra frigeant, exterius uerò caleant, ſignificabitur quòd peccat phlegma craſſum, & uitreum in partibus interioribus corporis, in exterioribus uerò peccat phlegma ſalſum, de facili calefaciens exteriora corporis membra. Et hanc febrem ubi interiora frigent, & exteriora calent, lipiriam appellamus. Harum igitur febrium pendentium à phlegmate putrefacto, curam ſic habeto.

Cùm curatio uniuerſalis ex canonibus medicinæ, quia euacuat multitudinem humorum, præcedere debeat particula-

rem

rem euacuationem eligentem humorem proprium, & determinatum. ideo hortor medicum bene perpendere ſi in febre quotidiana, ſi etiam continua foret, ſanguinis miſsio expediat. Conſideret igitur ſi pituitoſa materia peccet ſine ſanguinis permixtione. quod cognoſcimus ex urina alba, cui nihil rubedinis permixtum fuerit, & ex remiſsione incendij, & aliorum accidentium febris, & ſic miſsio ſanguinis omnino prohibenda eſt, quoniam ex tali ſanguinis miſsione humores frigidi magis incrudabuntur, & ægritudo prolongabitur. Item quoniam ſanguinis miſsio bonum rapiet, & malum derelinquet, rapiet enim ſanguinem theſaurum uitæ, & derelinquet pituitam, quæ ex maiori ſui copia & abundantia natiuam infrigidabit caliditatem. Neq; turberis de dicto Galeni in undecimo methodi cap. quartodecimo. Quòd in omni febre putrida continua conueniat phlebotomia, quoniam iſtud uerum habet, cùm materia fuerit ſanguini permixta. uel aliter dicere poſſumus, quòd Galenus in loco dicto ſolam indicationem aſſumpſit à putredine, quæ cùm ſemper addat caliditatem materiæ propter prohibitam euentationem, meritò eius phlebotomia conueniet, cùm ſit infrigidatiua. quia tamen indicatio aſſumpta à materia plerunque maior eſt indicatione aſſumpta à putredine; ideo tunc miſsio ſanguinis non eſt adhibenda. Si igitur non erunt indicia indicantia de mixtione ſanguinis cùm pituita, non eris audax ſupra phlebotomiam fiendam, propter dictum principis in doctrina de phlebotomia: caue ne ægrum ad alterum duorum perducas, aut calidorum ebullitionem, uel ad frigidorum incrudationem. Quòd ſi apparuerint indicia permixtionis ſanguinis cum pituita, tunc ægrum phlebotomabis, ſit autem parca, & non copioſa phlebotomia illa, ſecundum quòd humores frigidi permi-

ſcentur ſanguini, qui non egent euacuatione per ſanguinis miſsionem.

Facta igitur, uel nõ facta ſanguinis miſsione in quotidiana febre, debes præparari ad materiam peccantem corrigendã. Vbi enim materia pituitoſa adhuc in principio febris exiſtẽs, eſſet craſſa, & multa, propter cuius craſsitudinem timeremus, ne uirtus poſſet perdurare uſque ad tempus completæ maturationis dictæ materiæ craſſæ, & multæ, tunc non expectata maturatione, materiam pituitoſam euacuabimus euacuatione minorante eius quantitatem, & uirtus tunc reddetur potentior ſupra reſiduum materiæ remanentis ad concoquendum, uel ad facilitandum eius expulſionem, ut docuit Galenus in commento illius aphoriſmi. Cùm morbi inchoãt etc. & hanc ſententiam uoluit princeps in quarta primi, capite tertio, cùm dixit. Et ubi non fuerimus ſecuri, quòd uirtus poſsit durare uſque ad tempus completæ maturationis. & per hæc uerba innuit princeps. Quòd ſi materia in febre quotidiana fuerit craſſa, & multa, non erimus excuſati ab euacuatione fienda in principio minorante partem materiæ, & ideo oportet medicum ſcire craſsitiem, & ſubtilitatem materiæ. Quòd ſi materia craſſa fuerit, eam debes ſubtiliare antequàm euacues. Si uerò craſſa fuerit, & multa; ut innuit in principio textus, tunc ante maturationem debes euacuare, ſi non, contrà, & per hoc habemus mentem principis fuiſſe, quòd in alio caſu, quàm in furioſa materia, ante maturationem debemus euacuare. Quòd ſi materia ipſa fuerit furioſa, eius euacuatio à principio ſit electiua uel eradicatiua. Vbi uerò materia non fuerit furioſa, & à principio indigeat euacuatione, ſit eius euacuatio minoratiua. Et attende quòd euacuatio dicitur eradicatiua, uel medicina, nõ quia

quia una uice habet totam materiam eradicare, & à membro euellere, ſed quoniam eſt eius natura totam illam materiam à membro euellere. & in hoc uerificamus ſententiã illius aphoriſmi Hippocratis *primæ particulæ, cùm dixit: cõcocta medicari, & non mouere cruda. &c. Quoniam cùm materia fuerit turgens, eam cum medicamento purgante, ſoluenteq́; eradicatiuè euacuare debemus.* Et *ideo dixit* Hippocrates, *medicari oportere digeſta, & non mouere cruda: neque his duabus partibus ſcilicet concocta medicari, & non mouere cruda, idem intellexit* Hippocrates, *neque idem replicat, ſed cenſuit, ſecundam fere rationem uerificantem primam, ut dicere uelit, oportet medicari concocta, quia non oportet mouere cruda, niſi materia fuerit turgens. Quòd ſi fuerit turgens, eam eradicatiuè euacuare cõuenit, & à principio morbi.* Et *adde tu.* Et *ubi materia non turgeat, & egeat euacuatione, cùm ſit plerunque ad intra uenas, à quibus non euacuant clyſteria, minorabis materiam, euacuando partem illius, iuxta præceptum* Galeni *in commento illius aphoriſmi. Quum morbi inchoant.* Et *hæc eſt uera* Hippocratis *mens, etſi ornatè loquentes aliter dicant à ueritate cadentes.*

V*bi uerò in febre quotidiana à principio apparuerint indicia multæ, & craſſæ materiæ, conſulo, quòd ſtatim non expectata maturatione cũ ſequẽti bolo fiat materiæ minoratio.*

Recip. F*loris caßiæ nouiter tractæ unc.i. ſpecierum hieræ ſimplicis* Galeni *drach.ij. miſce, & fiat bolus. neque reputarem ego inconueniens, ſi loco hieræ, in minoratione materiæ pituitoſæ adderẽtur* drac.ij. *electuarij de dactylis: quoniam etſi in eo ingrediatur ſcammonea, ipſa tamen eſt ita conſolata, ut eius uirtus non tranſcendat hepar. quare partem materiæ peccantis, ſolum euacuabit. uel in forma pilula-*

ri, eandem materiam poteris minorare, ut cum ſcrup.iiij.pilularum elefanginarum, uel cum pilulis, quæ etſi ſint eductiuæ, merito naturæ ſui ipſius phlegmatis minorando doſim pilularum tranſibunt in materiam medicinæ minoratiuæ, uerbi gratia, ſi pilulæ cochiæ in doſi quatuor ſcrupulorum erũt euacuatiuæ materiæ pituitoſæ eam eradicando, earum tamen ſi dentur ſcrup.ij. tranſibunt in naturam medicinæ minoratiuæ, quia partem materiæ peccantis euacuabunt. Et ideo non damnabitur medicus ille, qui in quotidiana febre minorabit ipſum phlegma cum duobus ſcrup. pilularum cochiarum, & ſimilium. demum conſiderato dicto Galeni in commento illius aphoriſmi: inchoantibus morbis &c.

Cùm facta minoratione in materia uirtus reddita ſit potentior ſupra reſiduum materiæ remanentis ad euacuandum, uel concoquendum, & materia reddatur habilior ad concoquendum,

Laudo, ut præparet ſe medicus in febre quotidiana ad digeſtionem materiæ pituitoſæ, obſeruato præcepto ſupra dicto. quia enim materia pituitoſa craſſa eſt: ideo indiget ſubtiliatione, quia uiſcida, & hærens indiget inciſione, & abſterſione. Et quia hepar febre uitiatum eſt, propter ipſum eſſe mineram generationis humorum, ideo indiget confortatione, & remiſsione caloris febrilis cum his, quæ ultra hoc, quòd confortent hepar, tollant etiam oppilationẽ ipſius, quæ propriè eſt mater febris quotidianæ. Conſulo igitur, ut à principio detur ſequens ſyrupus.

Recip. Syrupi acetoſi ſimplicis, conuenit enim in utraque materia calida, & frigida, & eſt inciſiuus, ſyrupi de endiuia compoſiti, confortat enim hepar, & tollit eius oppilationem: mellis roſati colati, benè abſtergit pituitoſam materiam hærentem,

rentem, & confortat uentriculum, qui eſt lacuna phlegmatum, ana unc.s. aquarum betonicæ, ultra enim hoc, quòd confortat caput, obſtat materiæ pituitoſæ, fœniculi, bugloſſæ ana unc.i. miſce pro una uice. Continuatis ſyrupis iſtis quouſque ſigna concoctæ pituitæ apparebunt, detur infraſcripta medicina.

Recip. Quatuor florum cordialium ana drach.ij. polipodij quercini, ſeminum cartami, ana drach.ij. ſeminum fœniculi, ſeminum dauci ana drach.i.s. iuiubarum, ſebeſten, ana numero decem, paſſularum enucleatarum, liquiritæ mundæ ana unc.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue caßiæ nouiter tractæ unc.i. uel diacatholiconis drach.vi. reubarbari optimi, & electi, quoniam etiam euacuat phlegma, præſertim cùm exhibetur in ſubſtantia patienti drach.i.s. ſpicæ gra.vij. electuarij indij drach.ij.s. & fiat potus, qui patienti exhibeatur per duas horas ante lucē, more exhibitionis medicinarum.

Vbi uerò in diebus, quibus concoctio celebratur, patiens haberet aluum ſtrictam, conſulo, ut quotidie, uel ad minus alternis diebus fiat ei clyſteriū, in quo ſit uirtus inciſiua phlegmatis, & eductiua materiæ pituitoſæ exiſtentis in inteſtinis, à qua in uenis fouetur materia faciens febrem.

Clyſterium erit ſequens.

Recip. Violariæ, foliorum maluæ ana M.s. mercurialis, betonicæ, aniſorum ana M.i. furfuris craßi ligati in petia M.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, & de colatura.

Recip. unc.x. benedictæ drach.vi. hieræ ſimplicis Galeni unc.s. mellis roſati unc.i.s. olei communis unc.iij. ſalis cō-

munis drach.ij. ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero i. miſce, & fiat clyſterium. Quoniam autem in ægritudinibus pendentibus à materia pituitoſa, quæ ſecundum plurimum diuturnam cauſat ægritudinem; Ideo conſulo, ut ex præcepto principis in prima quarti, quòd medicus paulatinè concoquat, & paulatinè euacuet. Ideo poſt primā in febre quotidiana digeſtionem,

Laudo, medicum aggredi ſecundam concoctionem cum ſyrupis magis reſpicientibus materiam pituitoſam fortius incidentibus, & abſtergentibus, & oppilationē remouētibus.

Detur igitur pro ſecunda digeſtione ſequens ſyrupus.

Recip. *Syrupi acetoſi de radicibus unc.i. de endiuia compoſiti, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum abſinthij, fœniculi, apij, uel hyſſopi ana unc.i. apparentibus ſignis digeſtionis in proceſſu, purgetur materia ſequenti purgatorio, cum prædicta decoctione diſſolue turbith boni, & gummoſi ſubtiliter pulueriżati drach.ij. agarici electi infuſi ſecundum artem drach.i.s. reubarbari electi ſcrup.ij. zingiberis, ſalis gemmæ, ſpicæ ana gran.iij. & fiat potus pulueriżatis pulueriżandis, qui patienti exhibeatur hora dicta.*

Vbi uerò paroxyſmi continuarent motum & ordinem ſuum, tunc cognoſcemus reſiduum materiæ remanſiſſe, quod euacuatione indiget, & digeſtione.

Digeratur igitur materia cum ſequenti ſyrupo.

Recip. *Oxymellis diuretici, ſyrupi de quinque radicibus, ſyrupi de endiuia compoſiti ana unc.s. aquarum abſinthij, fœniculi, betonicæ, ana unc.i. miſce, deinde apparentibus ſignis concoctionis, purgetur materia cum ſequentibus pilulis.*

Recip.

Recip. pilularum de hiera Nicolai, pilularum indarum, p.aggregatiuarum ana ſcrup.i. turbith ſubtiliter pulueri-zati ſcrup. s. miſce, & cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero v.

Vbi uerò adhuc paroxyſmi proſequerentur, ſignificatur mihi, quòd oppilatio eſt uehemens, & membrorum facultates ſatis imbecilles. ideo laudatum & expertum eſt in aperiendo oppilationes, & in confortando uirtutes membrorum, maxime naturalium, quòd exhibitio quotidiana ſequentium trochiſcorum eſt admodum utilis, ut

Recip. trochiſcorum de abſinthio, trochiſcorum de eupatorio ana drach.ij. trochiſcorum de reubarbaro drach.i. puluerizentur ſubtiliſsimè, & cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ numero xxx. Doſis eſt numero iij. apud diluculum, ſupra quas immediatè patiens bibat apozima ſequens.

Recip. iuſculi cicerum rubeorum unc. vi. radicum fœniculi, petroſelini, aſparagi ana drach.ij. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem tertiæ partis iuris. Deinde coletur et modo dicto exhibeatur. Ex his enim pilulis cum ſuo apozimate, ſenſibilis fiet apertio, & inſenſibilis euacuatio. Et ſic continuet patiens per decem dies continuos huiuſmodi dictos trochiſcos. Quòd ſi adhuc ueſtigia febris remanſerint in ægrotante, ſicut huius febris conſuetudo eſt, laudo, ægrum poſt complemẽtum dictarum euacuationum manè in diluculo ingredi balneum aquæ dulcis calidæ. Præparabitur enim materia ad perſpirationem per poros cutis, in quo balneo moram trahat per tempus medietatis horæ.

Demum exeat balneum, & eius corpus pannis calidis optimè abſtergatur, deinde immediatè capiat infraſcriptum bolum.

Recip.

Recip. theriacæ antiquæ, uel mithridati optimi drach.i. ſacchari roſati drach.i.s.miſce, poſt quem bolum bibat hauſtum iuris cicerum rubeorum, & ingrediatur lectum benè pannis coopertus, dormiat, & ſudabit. Et febris in ſpatio trium dierum euaneſcet.

De febre epiala. Cap. XV.

Attendendum eſt, quòd cùm pendeat hæc febris maximè à phlegmate uitreo, quod phlegma frigidius eſt cæteris,

Ideo in eius cura debemus uti magis calefacientibus. Verum eſt, quòd oportet obſeruare communem canonem medicinæ. Quòd à debilioribus ſemper inchoandum ſit, ut uirtus aſſueſcat.

Ideo facta una trium digeſtionum ex præcedentibus dictis in hoc capitulo, cum ſua purgatione, conſulo, ut in digerendo phlegma uitreum iterato perueniamus ad ſyrupum de calamento.

Recip. ſyrupi de calamento unc.ij. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc.iiij.miſce, & patienti dato in aurora.

Continuet autem patiens prædictam potionem per decem dies, quoniam phlegma uitreum indiget lõgiori tempore ſuæ concoctionis: & ideo pòſt euacuetur tale phlegma cum hieris magnis, ut cum hiera Ruffini, & hiera logodionis, & hiera compoſita Nicolai ſic.

Recip. diacatholiconis unc.s. hieræ logodionis, uel Ruffini, uel Nicolai drach.ij. ad conſolandum uerò hieras adde reubarbari electi ſubtiliter puluerizati drach. i. ſpicæ gran. vij. & fiat potus cum aqua decoctionis cicerum rubeorum.

& quo-

et quoniam in hac febre ſtomachus eſt maximè faſtiditus propter phlegma uitreum in eo maximè collectum,

Ideo conſulo, quòd poſt cibationem ægrotantis ei donentur drach.ij. Diacalamenti, uel diatrion pipereon. Sunt enim medicinæ nedum confortantes uentriculum, uerùm & æquantes materiam peccantem. Et quoniam quæcunque conferunt in febre quotidiana in proceſſu uniuerſali, ut diximus, ea conferunt in hac febre Epiala.

Ideo ſi expediet ad illam decurres curationem.

DE FEBRE LIPIRIA. CAP. XVI.

CVM PENDEAT *ipſa febris à phlegmate permixto choleræ, iunge intentiones curatiuas quotidianæ intentionibus curatiuis tertianæ, ut ſuprà diximus. Et curabis lipiriam. Quare. &c.*

DE FEBRE QVARTANA. CAP. XVII.

QVEMADMODVM *colligitur ex Galeno in ſecundo de differentijs febrium,*

Febris quartana eſt febris procedens à melancholia extra uenas putrefacta, affligens ægrum de quarto in quartũ. Pro quo attende, quòd melancholia ipſa aliquando poteſt putrefieri ad intra uenas, & tunc faciet cõtinuam quartanam, & quia hoc rariſsimè contingit, ut dixit Auicenna in prima quarti, capite de quartana;

Ideo diximus quartanam eſſe interpollatam febrem.

Item attende, quòd febris quartana, quæ pendet à melancholia putrefacta ad extra uenas, habet motum ſui periodi de quarto in quartum, non niſi ex natura & forma ſpecifica humoris melancholici. Et dicant quid uolunt alij, & maximè

ximè Galenus in ſecundo de differentijs febrium. Et hæc melancholia inuenitur duplex. Quædam naturalis, quæ uerè fæx ſanguinis eſt, quæ cùm exijt naturam ſui, & putreſit, generat quartanam de melancholia ab aduſtione ſanguinis. Altera uerò melancholia eſt non naturalis, genita ex aduſtione aliorum humorũ, ut dixit Auicenna in prima quarti, in doctrina de generatione humorum. Quòd ſi naturam traxerit melancholicam ex aduſtione choleræ, dicetur quartana cholerica. Si uerò phlegmatis, quartana phlegmatica. Si melancholiæ, quartana melancholica. Et ideo attende. Quòd ſi cum quartanario periodo apparuerint ſigna ſanguinis, & rubedo, & craßities urinæ, habitudo corporis ſanguinea, regimen præcedens ſanguinis multiplicatiuum, iudicabis febrem quartanam eſſe pendentem à melancholia genita per aduſtionem ſanguinis, ut dixit Galenus in ſecundo de differentijs febrium, & in undecimo methodi.

Quòd cùm ſanguis exit naturam ſuam, eius ſubtile uertitur in choleram, & ſpiſſum in melancholiam. Si uerò cum eodem periodo quartanario apparuerint ſigna choleræ, phlegmatis, uel melancholiæ, certè iudicabis hanc febrem quartanam ſapere, quid choleræ, uel phlegmatis, uel melancholiæ. Et ſecundum hoc uiam habebis ad curationem omnis ſpeciei quartanæ.

Et attende, quòd etſi quartana febris ſapiat naturam ſanguinis, uel choleræ, tamen ægritudo frigida eſt, quoniam aduſtio ducit humorem ad incinerationem, & inde infrigidationem. Cuius febris quartanæ curatio in duobus ſtat ingenijs: in diæta uidelicet, et in adminiſtratione medicinarum. In diæta quippe obſeruabis diætam febris quartanæ ſemper uergi ad calidum, & ad humidũ, quæ diæta ſit lata ſatis, & abun-

dans, ſtrictior tamen, quàm conueniat corpori tempore ſuæ ſanitatis. comparatione igitur ad diætam acutorum, minus ſubtiliamus diætam in quartana. comparatione uerò ad obſeruantiam corporis ſibi ipſi ſani, diætam magis ſubtiliamus, ut ex prima particula aphoriſmorum habemus à Galeno, *et ab* Auicēna *in quarta primi, ubi dicit, quòd in chronicis morbis ſubtiliamus comparatione ad ſanum corpus, minus tamē quàm in acutis ſubtiliamus.* Conueniunt *igitur in quartana, etſi à principio fuerimus, carnes laudabiles, & boni nutrimenti, & facilis concoctionis, ut eſt caro gallinarū, pullorum gallinarum, caponum, perdicum, faſianorum, hædi, uituli lactantis, & ouium, auium in arboribus degentium. ptiſana conuenit, oua ſorbilia, & bibere uinum odoriferum. Cùm enim ægritudo diuturna ſit, & medicus debet ægrum cibare in ordine ad ſtatum, qui ſtatus cum ualde longinquus ſit, ut poßit uirtus perdurare usque ad ipſum, lautius ægrum cibare debemus. Lactuca, borrago, bugloſſa, fœniculum, petroſelinum. omnia hæc bene conueniunt in febre quartana, quoniam cùm humor terreſtris ſit uias admodum obſtruens, ideo ei conueniunt, quæ humectant, & uias aperiunt. Quantum uerò ad adminiſtrationē medicinarum ſcire debes, quòd ſi apparuerint ſigna permixtionis ſanguinis cum melancholia, non denegabimus ſanguinis mißionem, primo ex baſilica ſiniſtra, ſecundo uerò poſt tres dies ſaluatella ſiniſtra phlebotomatur, hæ enim ſanguinis mißiones humores aduſtos euacuant, præſertim cùm multi fuerint in corpore, euacuantq́; principaliter à receptaculo humoris melancholici, uidelicet à ſplene.* Et *attende quòd his peractis phlebotomijs uidi ex experientia, quòd ſi poſt ſex dies apponantur hirudines hæmorrhoidibus, ægrum liberari à quartana. Quòd ſi ſigna ſanguinis*

guinis non apparuerint, neque permixtionis ſanguinis cum melancholia, blaſphemanda eſt ſanguinis miſsio: quoniã peccantem humorem magis infrigidabit, & ægritudinem prolongabit. Ideo *ad medicinarum exhibitionem tunc tẽporis tranſire oportet. & quoniam hæc ægritudo ſui diuturnitate dat inducias, ideo conſulo, ut prius materia digeratur, niſi timueris tu, quòd a principio materia peccans adeò multa ſit, ut propter ſui multitudinem in tantum aggrauetur natura, ut digerentia ad actum reduci non poſsint: quo fit, ut perdatur facultas digerentis, & morbus prolongetur. Quapropter tunc temporis conuenit medicum rectè operando minorare materiam peccantem. dabit igitur à principio medicus in febre quartana minoratiuum ſequens.*

Recip. *diaſenc lenitiui unc.i. epithymi ſubtiliter plue rizati drach.i. s.* Vnde *attende quòd hæc medicina euacuando partem materiæ peccantis, in reſiduo eius relinquit ueſtigiũ concoctionis, &* ideo puto *medicos illos male ſenſiſſe, qui in multitudine materiæ à principio negant medicinam minoratiuam, quoniam nõ cognoſcunt medicinam minoratiuam adeò conſolatam fore, ut poſt euacuationem partis materiæ reſiduum eius ualeat concoquere, poſt uerò ipſius materiæ minorationem, uel ipſa minoratione non præcedente, digeratur à principio materia ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Syrupi acetoſi de radicibus unc.i. oxymellis ſimplicis unc.s. aquarum meliſſæ, cicoreæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce pro una uice.* Eo *uerò interim, quo materia hæc digeritur, iuuetur natura ad euacuationem materierum communium fouentium materias proprias, ſicut cum clyſterio alternis diebus facto, ut*

Recip. *folliculorum ſenæ, polypodij quercini ana p.s. boraginis,*

raginis, lupulorum, foliorum maluæ, mercurialis ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura

Recip. unc.x.confectionis amech non ſolutiuæ unc.i.hieræ ſimplicis Galeni unc.s. olei communis unc. iij. ſalis drac. ij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc.i.s. miſce & fiat clyſterium.

Vbi uero patiens non obediret clyſterijs, conſulo, ut ante prandium per horam detur patienti alternis diebus ſequẽs potus.

Recip. iuris decoctionis paſſularum unc.vi.diaſenæ lenitiui, uel Amech non ſolutiui unc.s.miſce, & patienti exhibeatur. Apparẽtibus ſignis concoctionis, materiæ dico diminutæ concoctionis, cùm in quartana non ita citò appareant ſigna concoctionis, euacuetur materia ſequẽti pharmaco, ut

Recip. florum quatuor cordialium ana M.s. corticũ mirobalanorum indorum unc.s. folliculorum ſenæ, polypodij quercini ana drach.i.s. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ uſq; ad conſumptionẽ medietatis, Deinde facta forti expreſſione coletur, & cum colatura diſſolue diaſenæ lenitiui, diacatholiconis ana drach. iij. amech ſolutiui drach.ij. reubarbari electi drach.i.s. ſpicæ gran. vij.reubarbarum cum ſpica ſubtiliter pulueriżetur, & cũ modico uini albi odoriferi irroretur, & ſic omnia diſſolue, & fiat potus. Facta hac prima corporis mundificatione, quia morbus diuturnus eſt, ideo conſulo per quinque dies continuos, ut patiens per duas horas ante cibum mane capiat ſequentem potum.

Recip. Succi borraginis depurati unc.iij. ſacchari albiſſimi drach.ij.miſce, et patienti detur tepidus. Deinde iterato medicus ſequatur ulteriorẽ materiæ cõcoctionem cum ſequenti

quenti ſyrupo in uirtute magis eleuato ad concoquẽdum materiam melancholicam.

Recip. *Syrupi de epithymo, ſyrupi de thymo, de lupulis, de endiuia ana unc.s.* Aquarum *lupulorum, borraginis, cicoreæ ana unc.i. miſce pro una uice.* Continuet autem patiens *ſyrupum iſtum, uſque quo appareant ſigna alicuius digeſtionis, deinde purgetur cum ſequentibus pilulis.*

Recip. Pilularum *indarum, de lapide lazuli ana ſcrup. i. pilularum aggregatiuarum drach.s. miſce, & cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero* v. & *per duas horas ante lucẽ patienti exhibeantur. facta hac ſecunda materiæ euacuatione, conſulo, ut procedamus ad huius febris quartanæ abolitionem cum his, quæ per me ſunt experta, & tolletur febris* Deo *fauente.* Hæc *autem ſunt.*

Primum *experimentum eſt, quod omnibus his peractis ſi apud lunæ coniunctionem, ideſt in coniunctione ſecetur ſaluatella manus ſiniſtræ, curabitur æger à quartana.*

Secundum *experimentum eſt, quòd omnibus præcedentibus actis, ſi uenæ hæmorrhoidales ſecẽtur ſublimè remediũ eſt in tollendo quartanam.*

Tertium *experimentum eſt obſeruandum in die paroxyſmi, quòd per* v. *horas ante aduentum paroxyſmi, patiens ponatur in balneo aquæ dulcis calidæ, in quo per horam trahat, & in exitu balnei corpore eius bene abſterſo immediatè capiat ſequentem bolum.*

Recip. *Mithridati optimi drach.i. diaborraginati drach. i.s. miſce, poſt cuius aſſumptionem æger dormiat in lecto per horam.* Quòd *ſi ſudor in eo promoueatur, bonum eſt, & ſanabitur æger, & ſic continuet per* vij. *dies ante aduentum paroxyſmi, ut dixi.*

Quartum

Quartum experimentum eſt, & certè inuentum utile, & expertum, quoniam febris quartana cum eo non tranſibit decem paroxyſmos.

Recip. aquæ uitæ optimæ ex optimo uino diſtillatæ quater uel quinquies unc.v. pulueris garyophyllorum electorũ drach.i.miſce, & in uaſe bene obturato ponatur, et ſtet infuſio iſta per xxiiij. horas, quouſque fiat reſidentia groſſi, & fæculenti ab aqua clara, & limpida, quæ colorem uini acquiret, deinde coletur ſubtile, & limpidum à craſſo, & ſic utere in die paroxyſmi per v. horas ante eius aduentum nullo cibo præcedente ante paroxyſmum.

Recip. aquæ uitæ prædictæ unc.s. uini albi dulcis unc.i. miſce, & patienti exhibeatur, de parte uerò craſſa, & fæculenta mixta cum oleo anethino calido eadem hora inungatur tota ſpina dorſi, & ſic continuando uidebis certè febrem quartanam non tranſire decimum paroxyſmum. Quintum experimentum eſt.

Recip. Succi borraginis depurati unc.iiij.polypodij quercini, epithymi ana drach.i. bulliant hæc omnia inſimul unica forti ebullitione, deinde facta forti expreſsione coletur, & de colatura

Recip. drach.ij. uini albi odoriferi unc.s.miſce, & exhibeatur patienti per horam ante aduentum paroxyſmi, & eſt expertum. Sextum experimentum eſt.

Recip.Succi ſummitatum abſinthij drach.ij. theriacæ magnæ drach.i.uini albi potentis unc.s. miſce, & patienti exhibeantur per tres horas ante futurum paroxyſmum. Septimum experimentum eſt.

Recip.epithymi,thymi, polypodij quercini, folliculorum ſenæ ana drach. i.s. pulueriẓentur omnia ſubtiliſsimè, &

cum ſucco borraginis reformetur paſta pilularum, & ante aduentum paroxyſmi per horam patiens deglutiat tres pilulas illius paſtæ in doſi unius drachmæ. Octauum experimentum eſt, & eſt per me expertum. Quòd ante aduentum paroxyſmi per duas horas patiens capiat drach.i. trochiſcorum ad quartanam deſcriptorum ab Auicenna in quinto canone in antidotario ſuo. Nonum experimentum eſt, cum ſequenti unguento ante aduentum paroxyſmi per duas horas ungatur tota ſpina dorſi ex oppoſito ignis: deinde immediatè ingrediatur lectum.

Recip. olei coſti, olei laurini ana unc.ij. olei caſtorei unc.i. aquæ uitæ optimæ unc.ij. miſce, & bulliant omnia uſque ad conſumptionem aquæ, & ipſum uſui reſerua. Et hæc de quartana dicta ſint.

DE FEBRIBVS COMPOSITIS, QVAE emitritei dicuntur. CAP. XVIII.

SCRIBITVR ab Auicenna in prima quarti, quòd febres diuerſificantur ex modo ſuæ conſiſtentiæ. Quædam enim ſimplices ſunt, quæ ex dominio unius humoris putridi tantum procedunt. Et ob hoc Galenus in ſecundo de criſibus, in capite X.XI.XII. non niſi tres ſingulares, & ſimplices febres cõſtituit: uidelicet ex putredine choleræ, uel phlegmatis, uel melancholiæ, quoniam cùm ſanguis putrefit, perdit formam ſanguinis, & eius ſubtile conuertitur in choleram, & craſſum in melancholiam. Quare iuxta ſententiam Galeni, febres putridæ ex modo ſuæ conſiſtentiæ ſingulares non erunt, niſi tres, uidelicet tertiana, quotidiana, & quartana. Et attende quòd humores prædicti uel putreſiunt ad

intra

intra uenas, & cauſant continuam febrem, uel putrefiunt ad extra uenas, et cauſant interpollatam. Erit igitur ſingularis febris uel continua à putredine ad intra uaſa exiſtente, uel interpollata à putredine exiſtente ad extra uaſa. Cùm autem ſimplicia coniuncta cauſant compoſitionem, non erit difficile inuenire omnes ſpecies febris compoſitæ ex cognitione febrium ſimplicium in unum coëuntium. Erit igitur febris cõtinua alteri continuæ febri iuncta aliquando, ut febris tertiana continua cum quotidiana continua, uel cum quartana cõtinua. Et quia hoc rariſsimè contingit, & ſi contigerit, ferè ſemper eſt mortalis febris. Ideo de tali febre compoſita ſermonem non faciemus, quoniam deplorati ſolis pronoſticis ſunt relinquendi. Aliquando uerò iungitur tertiana interpollata cum quotidiana continua. Et hæc eſt prima ſpecies febris compoſitæ, quam nos appellamus paruum emitriteum, quoniam propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & materiam pituitoſam putrefactam ad intra uenas, in hac febre non poſſunt eſſe ſæua accidentia, propter quod dicitur paruus emitriteus, quia paruæ malitiei eſt. Aliquando uerò iungitur febris quotidiana interpollata cum tertiana continua, & appellatur medius emitriteus. Cùm enim in ea materia cholerica ſit putrefacta ad intra uenas, & pituitoſa ad extra uenas, ſæuiora contingunt accidentia, propter quod in malitia hæc febris compoſita erit uigentior prima. Et ideo dicitur medius emitriteus. Aliquando uerò tertiana interpollata iungitur quartanæ continuæ, uel econtrà, & hæc febris eſt tertia ſpecies compoſitarum febrium, quæ maior emitriteus appellatur à ſæuitate accidentium prouenientium. uel ex melancholia putrefacta ad intra uenas, uel ex cholera ad intra uenas putrefacta. Quarta uerò ſpecies

febrium compoſitarum, quæ non uerus emitriteus appellatur, eſt cùm tertiana interpollata iungitur quotidianæ interpollatæ, quarum omnium curam habebis in præſenti capite. Attende tamen quòd ſigna ducentia te in cognitionem earum febrium compoſitarum ſunt ſequentia. Si enim fuerit paruus emitriteus propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & pituitoſam putrefactam ad intra uenas refrangentem acuitatem choleræ, accidentia febris erunt remiſsiora, ut ſitis, inquietudo, acuitas caloris, paruus rigor, & terminus ipſius febris excedet terminum durationis febris tertianæ ſingularis, & minuetur à termino febris quotidianæ ſingularis.

Secundum ſignum eſt, quoniam propter pituitam putrefactam ad intra uenas, omni hora percipietur febris in ægrotante. Quòd ſi de tertio in tertium rigor apparuerit, et ſi tepidus, certè iudicabis febrem tertianam interpollatam iunctã eſſe continuæ quotidianæ.

Tertium ſignum eſt, quod aſſumitur ex pulſu, quoniam ex pituita peccante ad intra uenas minuitur acuitas choleræ, ideo pulſus erit minus celer, & minus frequens, cùm pituita merito ſuæ frigiditatis tardet pulſum, cholera uerò celerem pulſum conducat.

Quartum ſignum, eſt caliditas percepta in toto, quoniam minus intenſa inuenitur, quàm in tertiana ſingulari, & magis intenſa, quàm in quotidiana ſingulari. Quòd ſi bene hæc omnia ſigna perpendes, cognoſces primam ſpeciem febris compoſitæ, quam emitriteum paruum nuncupamus, eadem quoque uia, & medium emitriteum, & maiorem emitriteum cognoſces.

Secundum quod indicia apparebunt humoris magis dominantis

minantis in emitritea febre.

Quòd ſi ſigna choleræ magis uigentia erunt, remiſsiora uerò ſigna pituitæ, medium iudicabis emitriteum. Vbi uerò ipſius melancholiæ indicia magis uigebunt, maiorem melancholiæ quantitatem indicabunt, & ſic maiorem emitriteum dijudicabis: ſequuntur enim indicia maiorem quantitatem humoris peccantis, non nego tamen quin aliquãdo æqualia poſſent eſſe indicia apparentia, & pituitæ, & choleræ, ut eam innuamus ſententiam, quam quidam tenent quartam eſſe emitritei ſpeciem ex humoribus æquè permixtis æqualia indicia mouentibus: & hæc de ſignis. Curatio uerò febrium compoſitarum ſeu febrium emitritearum per ſequentia cognoſcetur. Attende igitur primo, quòd febris emitritea difficilis eſt curationis, ut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad Glauconem, quoniam peccans materia craſſa eſt, & inobediens concoctioni. Et ideo dixit Auicenna in prima quarti capite proprio: febrem emitriteam aliquando prolongari usque ad vij. menſes: quo fit, ut merito ſuæ diuturnitatis inducentis debilitatem in uirtute, dicamus emitriteam febrem periculoſam eſſe. Iterum attende. Quòd febris emitritea eſt febris mali modi, & ſimilis febri epidimiali, eò quia uirtus moleſtata à malitia duarum febrium admodum debilitatur. Et ideo ſecundum plurimum accidunt emitriteæ febres tempore peſtilentiæ, ob quam rem hortor uos. Quòd in febre emitritea cuſtodiam cordis ſollicitetis. Et cum his quæ per intus aſſumuntur, & extra applicantur confortantibus uirtutem cordis, de quibus ſermonem faciemus, cùm loquemur de febre peſtilentiali. Item attẽde, quòd febris emitritea quia compoſita eſt, indiget cura compoſita. Hanc ſententiam habes à Galeno in primo de differentijs febrium capite viij. &

in.iij. de ſimplici pharmaco, diſtinctione tertia, capite tertio. ideo ſicut materia peccans in emitriteo eſt compoſita ex diuerſis materijs, ita & medicinæ ei condonandæ ſunt compoſitæ ex ſimplicibus diuerſis, uel compoſitis diuerſis, reſpicientibus diuerſitatem humorum in emitritea febre peccantium. Item attende, quòd cùm materia febris emitriteæ dicatur eſſe merito ſui modi ſubſtantiæ, uidelicet craßitudinis inobediens concoctioni, & euacuationi, hortor uos, ut non una euacuatione tantum ſitis contenti totam materiam emitritei euacuare, ſed paulatinè digerere oportet, atq; euacuare paulatinè. Et ideo primitus digeramus materiam, & non expectando ſigna completæ digeſtionis euacuabimus partem peccantis materiæ, ſic enim faciendo ſecurabimus ægrum à debilitate uirtutis, ſine moleſtia materiam euacuando. Item attende. Quòd febris emitritea habet quinq; tēpora ſui paroxyſmi, ſicut poteritis uidere à Galeno in libro de tēporibus particularibus paroxyſmorum. taceant igitur illi, qui dicunt declinationem non eſſe partem paroxyſmi, quia tunc nō eſſent tempora particularis paroxyſmi niſi tria, & dicit Galenus, ea eſſe aliquando quatuor, aliquando quinq;, ea autem tempora emitriteæ febris ſunt iuxta Galenum principium, anomalia, augmentum, ſtatus, & declinatio. & intelligo per tēpus anomaliæ inæqualitatem motuum materierum, qua neq; principium, neque augmentum dijudico, ſed propter diuerſitatem illam motuum apparentium in emitritea febre, tunc non iudicamus eſſe principium, neq; augmentum. Et hoc accidit ex diuerſis naturis diuerſorum humorū peccātium in emitriteo. Parui igitur emitritei cura eſt, ut materia primitus concoquatur, & quoniam pituita ad intra uenas eſt putreſcens, cholera uerò ad extra, ideo peccatum in maiori quan-

titate

titate pituitæ inuenitur in emitriteo paruo. Quare iuxta unum documentum datum, digeſtiuum debet eſſe compoſitum ex digerente pituitam ſecundum magis, & digerente cholera̅m ſecundum minus. Syrupus igitur patienti ſequens exhibeatur, ut

Recip. Syrupi biſantini, uel ſyrupi de duabus radicibus unc.i. ſyrupi de endiuia pro cholera, oxymellis ſimpl. ad incidendum materiam craſſam ana unc.s. aquarum fœniculi, bugloſſæ ana unc.i.s. endiuiæ unc.s. miſce, pro una uice.

Continuetur autem ſyrupus præſens per ſeptem dies continuos, quia materia non citò obedit concoctioni, eo tamen tẽpore quo digeritur materia, etſi ſimus in principio morbi, hortor uos ad cordis confortationem, cùm hæc febris ſapiat naturam epidimialis febris, in qua uirtus cordis læditur à duplici febre, uidelicet à continua de phlegmate, & ab interpollata de cholera. patienti igitur quotidie applicetur epithema cordiale, & exhibeatur mixtura cordialis eo modo quo dicemus, cùm loquemur de febre peſtilentiali. Apparentibus igitur ſignis concoctionis, etſi non completè, dico non cõpletè, quia propter materiã eſſe craſſam concoctioni inobedientem, non debemus expectare completam digeſtionem, ſed ſæpius digerere & ſæpe euacuare. dico ſæpe euacuare, quoniã propter diuturnitatem temporis, in quo eleuantur multi uapores oppoſiti & à pituita uidelicet, & à cholera, petentes cerebrumq́, facilè in patiente emitriteum poſſet apoſtema cerebri gigni. Et ideo ut medicus prohibeat illius generationem, ſolicitet euacuationem magis quàm alterationẽ per extinctiua caloris. Et ideo apparet emitriteum ſapere naturã febris peſtilentialis, cùm nedum uirtus cordis debilitatur, uerùm & cerebri apoſtema gignitur. Sunt enim hæc ſymptomata

mata comitantia peſtilentiam. digeramus igitur ante euacuationem, quia materia eſt craſſa, cum ſyrupo dicto, euacuemus uerò non expectantes completam digeſtionem, ne fiat quod dictum eſt. Medicina igitur euacuatiua talis eſt in emitriteo paruo.

Recip. *betonicæ pro capite, fœniculi, abſinthij ana* M.i. & *pro phlegmate, ſint in maiori quantitate: roſarum, florum uiolarum ana* M.s. *hæc pro cholera in minori quantitate. florum bugloſſæ, borraginis ana* p.i. & *hæc pro corde, bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ usq; ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue Caßiæ nouiter tractæ unc.s. pro lenitiuo, turbith boni, & gummoſi pro phlegmate in maiori quãtitate drach.ij. zinziberis gran.v. reubarbari electi, pro cholera in minori quãtitate drach.i. ſpicæ gran.v.* Attende tamen *quòd cùm in emitriteo paruo peccet materia craſſa, quia phlegmatica, pone reubarbarum in ſubſtantia, quoniam ſic magis craſſos euacuat humores. & aduerte, quòd loco turbith, & reubarbari ſimul in eadem intentione potes ponere in medicina mixturam de diaturbith cum reubarbaro, & ex his potum conficias & ægroto dabis, modo exhibitionis aliarum medicinarum. completa euacuatione per medicinam, iterato materiã concoquere debes, etſi ſimus in paruo emitriteo, & eleuare digeſtiua in eadem compoſitione, & in maiori uirtute ad concoquendum pituitam, deinde choleram. propinetur igitur ſequens ſyrupus patienti.*

Recip. *Syrupi de quinque radicibus unc.i. oxymellis cõpoſiti, endiuiæ ana unc.s. aquarum abſinthij, fœniculi, cicoreæ, ana unc.i. miſce pro una uice. apparentibus ſignis concoctionis dabis medicinam iam præſcriptam excepto, quòd*

minoretur

minoretur tertia pars turbith, uel diaturbith, & addatur drach.i.agarici electi in oxymellite ſimplici infuſi, & uidebis uigoroſiorem medicinæ operationem in eductione pituitæ & choleræ. Medij uerò emitritei curam habebis, ſi cauſas facientes ipſius compoſitionem conſiderabis. fit enim ex cholera putrefacta ad intra uenas, & ex pituita ad extra. quare cùm maior humor ſit putreſcẽs tã ad intra, quàm ad extra uenas, à maiori quãtitate choleræ pendet medius emitriteus, & à minori phlegmate quapropter & digeſtiua, & euacuatiua in eo magis atteſtabuntur choleræ, quàm pituitæ.

Attende tamen, quòd cùm in medio emitriteo maior ſit timor de generatione apoſtematis cerebri propter putreſcentem materiam cholericam ad intra uenas, medicus debet eſſe ſolicitus in euacuatione illius materiæ, non enim tantam expectat digeſtionem cholera propter ſui ſubtilitatem, quantã expectabat pituita in paruo emitriteo. primo igitur digeratur materia cum ſequenti ſyrupo, ad quem laudo præcedere uentris lenitionem uel cum manna, uel cum caßia, & tamarindis.

Recip. Syrupi de endiuia, de ſucco acetoſæ ana drach. vi. mellis roſati colati unc.s.aquarum cicoreæ, endiuiæ, buglosſæ, ana unc.i.miſce: in iſto enim ſyrupo magis uigent reſpicientia choleram, minus uerò pituitam, & ſic exigit medius emitriteus. quinq; aſſumptis de ijs ſyrupis, laudo, ut non expectet ulteriorem digeſtionem: ſed vi. die in diluculo ſequentem ægrotanti condonabis medicinam.

Recip. florum quatuor cordialium ana M.s. tamarindorum, corticum myrobalanorum citrinorum ana drach.ij. agarici ligati in petia drach.i.bulliant omnia in ſufficienti quãtitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde coletur,

tur, & cum colatura diſſolue diacatholiconis drach.vi.reu-barbari electi drach.ij. ſpicæ gran.x. turbith boni, & gum-moſi drach.i.zinziberis gran.v.infundatur reubarbarũ cum ſpica in aqua endiuiæ cum modico uini albi odoriferi per de-cem horas. Deinde fiat fortis expreßio, & fiat potus, & quia etiam in medio emitriteo propter pituitam redditur ma teria craſſa, ideo conſulo, ut paulatinè digeras, & paulati-nè euacues. diſpone igitur ad iteratam digeſtionem cum ſy-rupis eiuſdem conditionis, uidelicet magis reſpicientibus bi-lem, minus uerò pituitam, & non recedas apparentibus ſi-gnis concoctionis à medicina data. Vnum tamen aduerto: quòd in medio emitriteo frequententur lotiones cum aqua calida decoctionis camomillæ, betonicæ, & roſarum, manè ſcilicet & ueſperi, ut diuertantur uapores à cerebro, quibus in medio emitriteo facilè poteſt cerebri apoſtema procreari, laudo quoque ut fiant frictiones propter eandem cauſam.

Quòd ſi in medio emitriteo iungeretur dolor capitis, uel delirium aliquod, laudo appoſitionem hirudinum hæmorrhoi dibus: cùm ipſæ etiam diuertant, & euacuent uapores, & humores à capite. Maioris uerò emitritei cura ſolicitari debet. neque in ea medicus debet eſſe negligens, & hoc ideo, quoniã maior emitriteus periculoſißimus eſt, ab eo pauci eua dunt, & hic eſt, qui ſecundum plurimum apparet in peſti-lentia. quia enim maior emitriteus pendet à melancholia pu-treſcente ad intra uenas, et à cholera ad extra uenas, in eo ap parent accidentia horribilia, cùm uterque humor maximè re bellis ſit omnibus uirtutibus membrorum principalium cor-poris noſtri. Conſiderabis igitur in maiori emitriteo maiorẽ quantitatem materiæ melancholicæ putreſcentis ad intra ue nas, & minorem choleræ putreſcentis ad extra. ſint igitur

eius

eius digeſtiua,& euacuatiua magis reſpicientia melancholiã, minus uerò choleram. ſyrupus igitur conueniens præcedente uentris lenitione cum diaſene lenitiuo, & caſſia erit ſequens.

Recip. Syrupi de epithymo unc.i. de bugloſſa, de endiuia ana unc.s. aquarum meliſſæ, borraginis, cicoreæ ana unc.i. miſce, aſſumptis tribus, uel quinq; de his ſyrupis, euacuabis cum ſequenti medicina.

Recip. Confectionis Amech non ſolutiuæ unc.i. epithymi ſubtiliter pulueri zati drach.ij. reubarbari electi drach.i. ſpicæ gran.v. reubarbarum ſubtiliter pulueri zetur, & cũ modico uini albi odoriferi irroretur, & omnia cum decoctione florum cordialium, folliculorum ſenæ, & polypodij quercini, & tamarindorum diſſoluantur, & fiat potus. Quòd ſi in maiori emitriteo adhuc malignitas uigeat, ueritatẽ aſtantibus de periculo mortis pronunciabis.

Sequere tamen tu eius curam cum his, quæ dicemus de cura febris peſtilentialis. & hæc de febribus compoſitis dicta ſint.

De febre ethica. cap. XIX.

Dixit Galenus in ſecundo de criſibus, capite decimotertio, & primo de differentijs febrium capite nono.

Quòd ethica dicitur ab affixione. Eſt enim ueluti qualitas affixa, & habitualis de difficili remouibilis à ſubiecto. de qua loquens Galenus ſecundo prædictionum dixit, ipſam eſſe continuam, quæ propriè in nocte augmentatur. Et in libro de inæquali diſcraſia dixit, ipſam à principio curare difficilè eſſe, in fine uerò nequaquam. Cuius ethicæ curã modo expediemus. de qua loquens princeps prima quarti dixit: ethicam

ethicam eſſe febrem continuam in duris particulis corporis exiſtentem, conſumentem humiditates omnes membrorum et totius corporis. Cuius duæ ſunt ſpecies. Vna quæ dicitur ethica febrilis, altera uerò maraſmus. ſicut dixit Galenus in his, quæ ſcripſit de tabe. Nos igitur primo ethicam expediemus febrilem. ſecundo uerò maraſmum. Et attende, quòd cùm ethica febris ſit totius corporis humiditatũ cõſumptio, imaginari debes de humani corporis humiditatibus, ſicut de illis repertis in lucerna, quæ ſunt tres.

Prima eſt, oleum circundans totum lychnium ueluti humidum nutrimentale lucentis flammæ in lychnio. ſecundum eſt humidum intrinſecatum ſubſtantiæ lychnij, quo immediatè fouetur flamma lychnij. tertium eſt humidum radicale lychnij, quo tenentur partes ipſius lychnij ſubſtantiales ad unum. Docet etenim experientia, oleum ex flamma continuè conſumi, conſumiturq́; humidum oleaginum ad intra lychnium conſiſtens. conſumitur quoque & ſubſtantia ipſius lychnij, quæ incinerando deficit. Sic & in humano corpore tres inueniuntur humiditates, quas princeps in prima primi, doctrina de humoribus. Duas appellauit humiditates, una eſt ros. & eſt humiditas ex primis humiditatibus genita, circundans omnia membra corporis noſtri, ueluti oleum lychnij ſubſtantiam circundabat, qua membra irrorantur, & ipſa uertitur in intrinſecum nutrimentum ipſorum membrorum.

Extat ſecunda humiditas intrinſecata porris, & meatibus membrorum, quæ de proximo tranſit in membri ſubſtantiam, ueluti nutrimentum in effectu, & dicitur cambium, quoniam immediatè cambiatur in ſubſtantia membri.

Tertia uerò humiditas, quæ eſt quarta de ſecundis apud

Auicennam

Auicennam, eſt, qua membrorum partes tenentur, & dicitur gluten, quia glutinat, & adunat partes membri. Ex quibus dictis attendere debes, Quòd tres ſunt ſpecies ethicæ. Cùm enim ethica ſit conſumptio omnium humiditatum membrorum corporis noſtri, ſi fuerit conſumptio roridæ humiditatis, erit prima ſpecies ethicæ, ſimilitudine conſumpti olei in lucerna. Et hæc eſt difficilis cognitionis, & facilis curationis, licet dicat Galenus in de inæquali diſcraſia. Quòd quælibet ſpecies ethicæ à principio eſt difficilis curæ, quoniã in ſe quælibet ſpecies antequàm noſcatur, magis affigitur, & habituatur: quo fit, ut à principio cuiuslibet ſpeciei ethicæ in ſe propter eſſe principium difficilè cognoſcibile, id idem erit difficile curabile. Cùm autem quælibet ſpecies ethicæ à principio nõ curetur, eadem ſpecies in proceſſu ſui ipſius nequaquam curabitur, & hoc uoluit Galenus: comparatione uerò ethicæ primæ ſpeciei ad alias ethicæ ſpecies à principio i. ethica primæ ſpeciei, facilioris erit curæ, & ſic dixit Auicenna. Si uerò fuerit conſumptio cambij, ſeu humiditatis imbibitæ membris ad ſimilitudinem conſumptionis olei imbibiti in ſubſtantia lychnij. Erit ſecunda ſpecies ethicæ, quæ eſt facilioris cognitionis quàm prima, & difficilioris curationis. Si uerò fuerit conſumptio hnmiditatis glutinis ad ſimilitudinem conſumptionis humiditatis radicalis lychnij, dicetur tertia ſpecies ethicæ, quæ facilis eſt cognitionis & difficillimæ curæ.

Et attende. Quòd indicia, quibus facilè poteris cognoſcere hanc ethicam febrilem ſunt hæc.

Primum aſſumitur ex modo caliditatis præter naturalis apparentis in toto, quoniam uniformis eſt, & æqualis, non plus affligens uno die, quàm altero, quantum eſt ex parte

qualitatis

qualitatis caliditatis ethicæ, & dico hoc, quoniam in aliqua horarum inuenitur corpus ægrum magis alteratum & calefactum, & hoc ex parte diſpoſitionis membri & rei, ei extrinſecus contingentis. & propter hoc eſt ſecundum ſignum ethicæ, quod paulo poſt cibum ethicum corpus magis maniſeſtè inflammatur: & ratio eſt, quoniam cùm membra ex caliditate ethica, facta ſint calida & ſicca, humidum nutrimentale ex cibo acquiſitum ſuperincendit talia membra, ſicut cũ humidum aqueum ſuperaſpergitur calci calidæ & ſiccæ.

Docet enim experientia, quòd ab illo humido aqueo ſupra calcem proiecto eleuantur fumi circundantes aërem calefacientes. ita & humidum cibale attingens membra ipſius ethici, eſt hæc cauſa quare ab illis membris eleuantur fumi totum corpus inflammantes magis.

Et ideo tertium ſignum febris ethicæ, quòd poſt refectionem rubeſcunt maxillæ, quia maximè uapores illi uergunt ad faciem.

Quartum indicium ethicæ febris eſt, quòd caliditas ad tactum, in primo tactu apparet mitis, & non acuta, neque mordicatiua. ratio eſt, quia caliditas ethicæ eſt concentrata in membris & duris particulis.

Ideo longius diſtat à ſenſu tactus. Quòd ſi tactus perſeueret in proceſſu, apparebit calor magis acutus & mordicatiuus. Cuius oppoſitum contingit in febribus putridis, à primo enim tactu in his acutior, & mordacior percipitur caliditas, quia in humoribus inuenitur, & in partibus mollioribus.

Quintum uerò ſignum aſſumitur ex parte pulſus. eſt enim pulſus rarus, tardus, & paruus, & hoc propter debilitatem uirtutis pulſatilis. durus uerò inuenitur hic pulſus pro-

pter duritiem arteriæ, quoniam caliditas ethicæ inuenitur in ſolidis particulis.

Sextum ſignum aſſumitur ab urina, oculi enim oleagini apparent in urina ipſa, quia ſignificatur conſumptio humiditatis, quæ fit in omni ſpecie ethicæ.

Septimum ſignum ſumitur ab habitudine corporis, quoniam tangendo cutis apparet arida, quoniam continuè corpus exiccatur propter cõſumptionem omnium humiditatum omnium membrorum.

Attende tamen, quòd ea, quæ dicta ſunt indicia ethicæ ſunt ſolius ethicæ, & non ipſius commixtæ cum putrida febre: ſi enim putrida iungitur ethicæ, confunduntur ſigna.

Quare oportet te benè perpendere cuius putridæ commixtæ ethicæ ſint indicia, an tertianæ, an quotidianæ, an melancholicæ. Et ſecundum hoc habebis uiam ad curationẽ putridæ iunctæ ethicæ, quæ propter eſſe periculoſiorem non dantem nobis inducias, ueluti dat ethica, curationi putridæ prius debes attendere, non neglecta tamen cura ethicæ. ex dictis quoque ſignis facilè poteris deuenire in cognitionem cauſarũ ethicæ. Cuius ſunt cauſæ procatarticæ, ſeu primitiuæ. Et ſunt quæcunque extrinſecus contingentia corpori humano nimium ſupercalefaciunt, ſicut fortis calor ſolis, & fortis calor balnei, & comeſtio rerum ualde calidarum, & exiccantium, ſicut ſunt piperata, ab his enim in membris totius corporis figitur caliditas, & ſiccitas concreſcit. Quo fit, ut corpus tabidum remaneat. Quapropter quæcunq; corpori humano extrinſecus adueniunt: in ſumma nimium calefacientia, & exiccantia illius membra, ſunt ethicæ febris cauſæ procatarticæ. Cauſæ uerò ethicæ præcedentes aliæ ſunt, & ſunt quæcunque intrinſecus corpori contingunt

tingunt calefacientia, & exiccantia totum corpus, ſicut febris ephimera, quæ eſt caliditas, & ſiccitas maximè humidũ conſumens. Cùm enim in ea ſpiritus incenduntur, permeántque ſpiritus ad omnes corporis minimas partes, earum humidum facilè conſumere poſſunt. & hoc eſt, quod facilè ex ephimera fit ethica, febris quoque putrida poteſt eſſe cauſa ethicæ præcedens, cùm etenim diuturno tempore perſeuerauerit putredinalis calor in humoribus, humidum conſumit, & ut idem calor conſeruetur, uertit eius operationem in humidum membrorum, quo diſſoluto, fit ethica. Cauſa uerò coniuncta, quam contentiuam appellat Galenus, eſt caliditas exiſtens in particulis ſolidis totius corporis, quæ continuè agens in humidum ipſorum membrorum ipſum exiccat, & totum corpus tabidum reddit. Curatio uerò ethicæ febrilis ſic habetur.

Primò attende. Quòd ſi ethicæ febrili iungatur febris putrida alicuius generis, primo debes attendere putridæ nõ derelinquendo ethicam. Ratio eſt, quoniam medicus debet attendere ei, quod magis ſuſpectum eſt. Cùm autem putrida ſit magis ſuſpecta: quoniam ethica dat moram, & inducias, quam non dat ſic putrida.

Ideo primo debes putridæ attendere, & recordari de auxilijs, quæ diximus in ſuis capitibus proprijs.

Item attende. Quòd medicus in ethica ſimpliciter non debet attendere euacuationi humorum, quoniam peccatum eſt in membris, non in humoribus.

Ideo debet ſolis alteratiuis caloris ethicæ, & humectatiuis ſiccitatis membrorum contentari. Igitur cùm cura ethicæ conſiſtat in infrigidando, & humectando. primo expedit, ut cures ethicã cum cibis infrigidatiuis, & humectatiuis.

Et attende. Quod ubi eſſes coactus uti calidis in ethica, ſicut uino uel aqua carnis, & huiuſmodi, fac, ut præcedant infrigidatiua, & ideo uinum abſolute ethicis denegandũ eſt, niſi ei iungeretur uirtutis debilitas. Si igitur uinum dare ethicis eſſes coactus, recordare ipſum limphare cũ aqua ſeminum communium frigidorum: & ſit uinum pauciferum, ferè in omnibus diſpoſitionibus aquæ aſsimilatum, de quo uino loquitur Galenus tertio de ratione uictus in acutis commento primo. Quòd ſi ſine uino ethicum ipſum poteris ſuſtentare, eius potus ſit aqua hordei non multæ decoctionis, uel ſequens potus facile ethico exhiberi poterit.

Recip. Aquæ ſeminum communium frigidorum, uiolatæ endiuiæ, lactucæ ana lib. i. ſeminum endiuiæ, ſcariolæ, portulacæ, ana drach. ij. iuiubarum, ſebeſtẽ ana numero xx. bulliant omnia inuicem in ſufficienti quantitate aquæ, deinde coletur, & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat iuleb longum, de quo iuleb bibat ſine miſericordia, cibaria uerò ipſius ethici ſimiliter ſint frigida & humida, ueluti eſt ptiſana. Eſt enim cibus admodum conueniens ipſi ethicæ, infrigidat enim & humectat, & licet hordeum dicatur eſſe ſiccum, ipſum tamen propter elixationem fit humidum, & maxime conuenit ipſis ethicis tempore ueſpertino, cùm ſomno calore naturali intrinſecato agente in ipſum melius diſſeminetur per omnia membra corporis noſtri ad ea magis humectanda.

Secundus cibus ſit aſſumere paruam pullam, & ipſam depilatam, & euiſceratam: diluatur cum aqua ſeminum communium frigidorum, & uiolarum, in qua aqua ſtet per 5. horas pulla infuſa, deinde ad ignem lentum ponatur, & elixetur in aqua communi, in qua ponãtur folia lactucæ, endiuiæ, ſcariolæ, ſeminum papaueris ana p. s. decocta uerò pulla, patiens

tiens illius carnes comedat, uel denſas, uel contuſas. ferculum uerò eius ſit ex dicto brodio, in quo concoquatur farinæ amidi, farinæ hordei ana p. s. ſacchari albiſsimi unc. s. lactis amygdalarum dulcium unc. i. ſine ſale patienti exhibeatur.

Tertius cibus ipſius ethici eſt talis.

Recip. Succi cucurbitæ, uel cucurbitæ optime contuſæ unc. iiij. lactis amygdalarum dulcium unc. ij. farinæ amidi unc. s. ſacchari optimi unc. i. miſce, & coquantur omnia in iure paruæ pullæ, & patienti ethicam exhibeatur mane, & ueſperi.

Quartus cibus eſt, ut accipiatur medulla panis, & infundatur uaccino, uel caprino per 6. horas, deinde coquatur in lacte amygdalarum dulcium quantum ſufficit, addendo emulſiones ſeminum papaueris albi, & ſeminum communium frigidorum ana unc. s. & cum ſaccharo fiat ferculum ſine ſale.

Quintus cibus eſt, aſſumere caudas cancrorum, & eas infundere in lacte uaccino per 6. horas, deinde in lacte eodem cohcoquere huiuſmodi caudas, cui adde lac amygdalarũ dulcium, emulſiones ſeminum papaueris, & ſeminum communium frigidorum ana unc. s. & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat condimentum.

Sextus cibus eſt, capere teſtudinem nemoralem, & cum aqua calida eam ſeparare ab oſsibus ſuis extrinſecis, deinde eam euiſcerare cum aqua uiolata & ſeminum communium calidis bene diluere. demum in lacte uaccino infundatur per noctem caro dictæ teſtudinis. poſt uerò cum portionibus cucurbitæ recentis in lacte uaccino coquatur, & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat condimentum, patiens uerò comedat carnem teſtudinis, & cum lacte decoctionis dictæ teſtudinis

dinis conficiat ferculum.

Septimus cibus eſt, capere limacias, & eas benè diluere cum prædictis aquis, deinde eas coquere in lacte uaccino, & cum lacte amygdalarum dulcium & ſaccharo fiat condimentum, & recordare, quòd lac in omni adminiſtratione eſt cõueniens ethicis, & lac præcipuè à quo extractum eſt butyrum, cùm butyrum facile inflammet. Laudo igitur ad modũ Galeni in quinto methodi curatiuæ lac humanum pro cibo ipſis ethicis. *Conuenit enim & præcipuè cùm ſugitur ex mamilla mulieris nutritæ ex cibis infrigidantibus, & humectantibus ut ex lactucis, ex hordeo, ex lacte ſeminum mellonum, & ex carnibus alteratis cum his, poſt uerò lac aſininũ multum ethicis ualet, infrigidando, humectando, & nutriendo, dum ſit lac recenter mulctum & cum ſua caliditate bibitum. Quòd ſi febris putrida ethicis iungeretur, non ita laudo lactis exhibitionem in ethicis propter putridam, cui inimicatur lac, iuxta illud* Hippocratis*: lac dare caput dolentibus, & febrientibus malum. contentetur igitur ethicus cũ putrida febre, ptiſana, & alijs cibarijs dictis, in quibus non adminiſtratur lac.*

Octauus cibus talis eſt.

Recip. pulparum caponis carnoſi, & non pinguis numero ij. infundantur in lacte uaccino per diem, deinde optimè contundatur caro, & cum aqua ſeminum communium frigidorum, cui miſce farinæ hordei p.s. lactis amygdalarum dulcium unc.i. emulſionis ſeminum papaueris drach.ij. ſacchari quantum ſufficit, & fiat condimentum. Laudo quoq; *ratione humectationis. Quòd ethicus comedat, uel deglutiat ſuccum fructuum frigidorum, & humidorum, ſicut ſunt poma, quorum pomorum ſuccum deglutiat propter inten-*

tionem dictam, & cucurbitæ conuenit, & citruli, ſi ſtomachus tolerabit, & ſuccus cucumeris, de mellonibus autē res eſt ſuſpecta, quia cito acetoſantur in ſtomacho.

Poſt diætam, quam magnoperè debet medicus obſeruare in cura ethicæ, licet aliquando ipſi ethico condonare ſyrupos infrigidatiuos & humectatiuos, ſicut eſt ſyrupus de papauere, uiolatus, de nenufare, de endiuia, de portulaca, & huiuſmodi.

Expediet enim ethicum frequentare ſequentem ſyrupum.

Recip. *Syrupi de papauere, uiolati, de endiuia ana unc. s. aquarum ſeminum communium frigidorum, lactucæ, uiolarum ana unc. i. miſce. & quoniam huiuſmodi ſyrupi non contribuuntur ethico merito digeſtionis materiæ, ſed ſolum merito infrigidationis, & humectationis habituatæ materiæ calidæ, & ſiccæ acquiſitæ membris ipſius ethici, ideo poſt ſyrupos non tētabit medicus euacuationem per pharmacum, neque in ethico expectamus apparentiam ſignorum digeſtionis. Si tamen ex inordinato uictu ethicus pateretur uentriculi & inteſtinorum plenitudinem, qua & foueretur mala natura habituata ipſi ethico, tunc conſulo medicum poſſe euacuare à uijs latis cum manna, uel caßia. Quòd ſi non contentetur de his dictis, procuret medicus impoſitionem clyſteriorum, in quibus ſit uirtus nutritiua, & alteratiua malæ complexionis calidæ, & ſiccæ. Quorum unum tale eſt.*

Recip. *iuris pullæ paruæ bene carnoſæ unc. x. in quo bulliant, ſeminum papaueris, florum nenufaris, uiolarum lactucæ, maluæ ana* M. *i. deinde coletur, & colaturæ adde olei uiolati unc. iij. ſacchari albißimi unc. ij. mellis uiolati unc. i. s.*

unc. i. s. ſalis communis drach. i. s. uitelli oui numero i. & conficiatur clyſterium.

Item, expertum eſt, ſequentem mixturam multum conferre ethico, ſi eam pluries in die capiat.

Recip. conſeruæ uiolarum, conſeruæ nenufaris, conſeruæ portulacæ ana unc. i. amidi, dragaganti ana drach. i. miſce, & cum modico ſacchari albiſſimi fiat mixtura.

Item, ſequens mixtura multũ laudatur ethicis.

Recip. emulſionis ſeminis papaueris albi, emulſionis ſeminum communium frigidorum ana unc. ij. ſucci lactucæ depurati, ſucci endiuiæ, ſcariolæ ana unc. s. ponantur ad ignem lentum, & cum ſaccharo albiſſimo quantum ſufficit fiat mixtura.

Item ex experientia compertum eſt, ſequens unguentum ſanare ethicos febrientes, cum quo tota ſpina dorſi, & dorſum, & thorax, & utrunque latus hypochondriorum ungatur.

Recip. mucillaginis ſeminum citoniorum, ſeminum pſyllij, ſeminum maluæ ana unc. i. lactis mulieris puellam lactantis & parturientis unc. i. s. gummi arabici, dragaganti ana drach. i. butyri recẽtis ſine ſale loti, olei uiolati loti ana unc. i. s. ceræ albæ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle.

Item compertum eſt, quòd in ethica multum attenuante corpus humanum, ſequens balneum ſtomacho ieiuno multum confert.

Recip. Gallinarum pinguium depilatarum, & euiſceratarum numero iij. capitum caſtratorum pinguium numero ij. uiolariæ, lactucæ, endiuiæ ana M. i. florum nenufaris M. ij. capitum papaueris albi nu. xx. bulliant omnia in 200. lib. aquæ uſq; ad conſumptionem carnium gallinarum, & capi-

tum caſtratorum. deinde coletur: & ſic procede, pone aquã illam in tina non multum calidam, ſed infra tepiditatē, ne calore balnei incendatur caliditas ethici, & ſiccitas concreſcat. Deinde ingrediatur ethicus balneum dictum, & in eo trahat moram per horam, ante tamen ingreſſum immediatè leues ipſi ethico fiant frictiones, ut balnei humiditas facilius ingredi poßit uſque ad ſolida membra, poſt uerò exitũ à balneo immediatè inungatur totum eius corpus cum oleo uiolato, ut ſui unctuoſitate claudat poroſitates exteriores corporis ethici, ne humidum intus acquiſitum exire ualeat, & etiam humectabitur corpus ethici ab humiditate olei uiolati, & à detento humido intus ipſius balnei. & quoniam ultra humectationem indiget ethicus febrius reſtauratione totius corporis, & omnium membrorum.

Ideo expertum eſt, ſequens electuarium multũ ethicis valere, ſi bis in die mane, & veſperi vnam comedat vnciam.

Recip. Carnis pulparum caponis, carnis teſtudinis nemoralis, ana lib.s. optimè coquantur, & contundantur, & diſſoluantur cum aqua uiolata quantum ſufficit, deinde adde gummi arabici, amidi, dragaganti ana drach.ij. lactis amygdalarum dulcium, lactis ſeminum mellonum ana unc.i.s. ſeminum endiuiæ, lactucæ, portulacæ, ſeminum citoniorum ana drach.ij. ſeminis cucurbitæ, cucumeris, citruli ana unc.i. ſucci liquiritiæ ana drach.i.s. contundantur ſemina contundenda, & pulucrizentur puluerizanda, & cum ſaccharo albißimo fiat mixtura.

Item recordari oportet, quòd patiens ethicam ſollicitet potum lactis, uel mulieris, uel aſinini, uel caprini. ouinum quoque lac & uaccinum non ſunt praua in curatione ethicæ,

cæ, cùm in omnibus his lactibus ſit intentio infrigidationis, & humectationis. Et hæc de ethica febre.

DE MARASMO. CAP. XX.

DIXIT *Galenus in libro de maraſmo. Quòd maraſmus interpretatur tabefactio, uel arefactio, ſeu conſumptio totius corporis propter malam complexionem frigidam & ſiccam acquiſitam membris totius corporis, & ideo ad hanc ſimilitudinem dicitur maraſmus ethica ſenectutis, cum temperatura ſenis ſit frigida, et ſicca naturalis. Vnde ſicut in ſene uiget frigiditas, et ferè totus calor naturalis deficit, cuius caloris naturalis defectus eſt propter conſumptionẽ humidi ipſius ſenis. ideo et humanum corpus dicetur maraſmatum, quando uigebit frigiditas, ferè propter totam conſumptionem caloris naturalis, et augebitur ſiccitas ex conſumptione humidi radicalis, et propter hoc corpora patientia ethicam ſenectutis ſemper ad tactum frigida apparent, et ipſa net frigiditas in toto corpore percipitur, apparente quippe in eis arida ſiccitate, et ex his poteris cognoſcere cauſam contentiuam ipſius maraſmi, quoniam eſt mala temperatura frigida, et ſicca in toto corpore percepta ſine febre, aſſimilata temperaturæ naturali ſenis. habes quoque magnam difficultatem curationis maraſmi, cum aſſimiletur complexioni ſenis frigidæ, et ſiccæ, propinquæ morti.*

Ideo ſi maraſmus curari poterit, curabitur per inductionem temperaturæ contrariæ temperaturæ ipſius maraſmi. procurabis igitur in cura maraſmi adminiſtrationem calidorum, et humidorum, calidorum quippe, quoniam in maraſmo dominatur frigiditas: humidorum uerò, quia in maraſmo

dominatur arida ſiccitas.

Summa igitur curationis rerum ipſius maraſmi eſt per nutrientia, quæ nutrientia per os exhibentur, ſicut optimæ carnes boni nutrimenti, & facilis concoctionis, ut ſunt carnes caponum, faſianorum, perdicum, francolinorum, uituli lactantis iuuenis, cuniculi, hœdorum, & his ſimiles, non negligendo potum iuris pinguis dictorum animalium pluries in die potati, nutrietur quoque patiens maraſmum, nedum per ea, quæ aſſumuntur per os, uerùm per ea, quæ imponuntur per clyſteria.

Et ideo hortor uos in curatione maraſmi. Quòd bis in die mane, & ueſperi ſtomacho ieiuno imponatur ſequens clyſterium.

Recip. *Iuris caponis benè pinguis, uel cuiuſuis alteriu animalis boni nutrimenti lib. i. uitelli ouorum numero ij. ſacchari albiſſimi unc. i.s. ſine ſale, & ſine ſpeciebus aromaticis acutis imponatur clyſterium. ſal enim, & ſpecies irritant uirtutem inteſtinorum ad expellendum, & hoc non expedit, ubi tentamus nutritionem cum clyſterio: attrahēt enim inteſtina ſuccū ipſius clyſterij per meſaraicas ſuas, per quas portabitur nutrimentum illud uſque ad hepar: & nutriet in tantum, quòd uidi ex experientia maraſmatum maximè ſaluari, & reſtitui cum clyſteribus iſtis. laudo quoque ut ferè omnia condimenta maraſmato cum lacte condonentur, & præcipuè potagium ſequens, quotidie in diluculo ipſi maraſmato exhibitum.*

Recip. L*actis ouini, uel caprini, uel uaccini quomodo haberi poſſit lib. i. uitelli ouorū numero iij.* V*ini albi dulcis unc. iiij. miſce, & bene ad inuicem ducantur, & agitentur. & ad lentum ignem coquantur ſemper miſcendo ne oua denſentur,*

& ægro-

& ægrotanti maraſmato totum exhibeatur . præter hæc ex experientia compertum eſt, quod balneum calidum, & humidum, quod patiens quotidiè ingrediatur, eſt admodũ conueniens, humectando enim nutrit totum corpus per ingreſſum humiditatis nutritiuæ per poroſitates totius corporis.

Balneum eſt tale.

Recip. Capones pingues, & pingues gallinas, & capita caſtratorum pinguium numero ij. pinguedinis caſtrati propè renes exiſtentis lib. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ pro balneo totius corporis uſque ad conſumptionẽ carnium dictorum animalium & capitum caſtratorum, deinde coletur, & ſtomacho ieiuno in tinam ingrediatur corpus maraſmati, immediatè uerò poſt exitum balnei, patiens comedat duas portiunculas panis infuſi in lacte ouino calido, & bibat inde lac, & ipſo exiccato leuiter non multum fricato, ne unctuoſitas auferatur à cuti his, ingrediatur lectum calidum, & dormiat, cùm ſomnus ſupra cibaria boni nutrimenti faciat ad citam impinguationem. laudo quoque, quod maraſmatus quotidie mane, & ueſperi ſugat lac à mamillis pulchræ puellæ ſanguineæ temperaturæ, iuuenis decem & octo annorum, nutritæ cibis calidis, & humidis per modum dictum. & hæc de maraſmo dicta ſint.

DE FEBRE PESTILENTIALI.

CAP. XXI.

DE FEBRE *peſtilentiali ſumus dicturi in præſenti capite, quæ propter magnitudinem morbi & ſymptomatum ſæuitatem indiget magno ſtudio, & magna medici ſollicitudine, & prudentia. quæ febris à principe prima quarti appellatur febris mali modi, cùm latenter ægrum percutiat, & ipſum*

& ipſum necet. Dixit enim princeps, febrem hanc exterius corpus quietare, interius uerò admodum ipſum perturbare, & in ea, corpora ægrotantia ſecundum plurimum perdunt.

Attende igitur primo, quòd apud authores inueniuntur hæc omnia, peſtilentia, epidimia, & undemia. Eſt enim peſtilentia corruptio aëris propter prauam et occultã qualitatem, qua accidunt diuerſæ ægritudines in diuerſis, & uarijs indiuiduis, etſi diuerſorum generum. inuenitur igitur peſtilentia, & in hominibus ſimul & in generibus animalium brutorum.

Epidimia uerò eſt corruptio aëris ob prauam & occultã qualitatem, qua plures contingunt ægritudines in indiuiduis ſolius unius generis, & ſic epidimia uel erit in indiuiduis humanis tantùm, uel in alijs indiuiduis animalium brutorum unius generis ſolius. Et hic morbus apud Galenũ cum cõtingit indiuiduis humanis morbus appellatur uulgaris, quoniam ex contagio per uulgum uagatur.

Vndimia uerò eſt corruptio aquæ, & terræ ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam. & attende, quòd licet propriè iſta nomina ſint diuerſa; à Galeno tamen, et ab Auicenna pro nominibus ſynonymis capiuntur. ex his etiam habere poteris differentiam inter morbum peſtilentialem, & epidimialem, & undemialem. quoniam morbus peſtilentialis ſimul in pluribus indiuiduis plurium generum inuenitur ex corruptione aëris ob prauam, & occultam qualitatem. Et attende quòd in peſtilentia etſi aër corrumpitur, non corrumpitur tamen ſecundum ſui ſubſtantiam, ſed corrumpitur per qualitatem ei iunctam. Et ideo dicitur peſtilentia, uel epidimia aëris corruptio qualitatiua, & non ſubſtantialis. &

per

per hoc attende, quòd peſtilentia amoueri poterit, quia aëris qualitas amouebitur, & non ſubſtantia, morbus uerò epidimialis eſt morbus in indiuiduis unius generis tantùm inuentus ob aëris corruptionem qualitatiuam, quæ qualitas occulta & praua dicitur, quia occultè intrinſecus operatur, & occultè animal interficit. Morbus uerò undemialis animãtibus acquiritur uel ſimul plurium generum, uel unius generis tantùm, propter aquæ, uel terræ corruptionem ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & ex his facilè ſcire poteris febrem hanc, quam mali modi diximus, eſſe triplicem, uidelicet peſtilentialem, epimidialem, & undemialem. nos autem de his febribus loquentes, ſub nomine febris peſtilentialis, de eis loquemur ad modum Galeni in primo de differentijs febrium capite ſecundo, & tertio, & quarto, & quinto.

Attende igitur, quòd febris peſtilentialis eſt duplex, una quæ immediatè pendet à peſtilentia, quoniam occulta, et praua qualitas acquiritur ex aëre ipſo taliter affecto humiditatibus ipſius cordis, propter quam cor patitur febrem peſtilentialem ab ipſa peſtilentia immediatè quæ erat mala qualitas, malus quippe influxus aëri acquiſitus, & hæc febris propriè dicitur peſtilentialis, & eſt illa, quam nos nominamus febrem peſtilentiæ, quoniam uagatur tempore, quo uiget peſtilentia. Alia uerò eſt febris peſtilentialis in noſtris humanis corporibus inuenta, quæ mediatè pendet à peſtilentia, ueluti ſi mala qualitas aëris iungeretur alicui febri, deinde illa mala qualitas communicaretur humiditatibus cordis, cauſaretur tunc temporis non immediatè ab affecto corde à qualitate aëris occulta ſed mediatè, & dicitur febris peſtilentialis mediatè pendens à peſtilentia, quæ eadẽ febris progigni

gigni poteſt ex prima omnium humorum corporis humani affectione à qualitate occulta aëris, ipſos humores primò inficiente. humores enim ſic affecti, & mala putredine corrupti, malos & prauos uapores effumant ad cor facientes febrem, quam peſtilentialem appellamus. ſed attende, quòd etiam unum genus febris poteſt hominibus contingere, quam dicimus peſtilentialem per ſimilitudinem ad ueram peſtilentialem febrem. contingere enim poteſt aliquem humorem in noſtro corpore exiſtentem aliqua mala, & occulta qualitate in eodem corpore genita affectum eſſe, non pendentem ab influxu, & ab aeris corruptione, illi tamen malæ aeris qualitati ſimilis, quæ ferè omnia ſymptomata conducet, quæ etiam mala, & occulta qualitas ipſius aeris producere poſſet. & propter hoc quidam medici imperiti uidentes hoc genus febris pronunciant eam eſſe ueram peſtilentialẽ, credentes malam eſſe in aere factam qualitatem occultam. Nos autem dicemus iſtam febrem non debere ueram appellari peſtilentialem, ſed potius febrem mali modi, & ſic febris mali modi erit in plus, quàm febris peſtilentialis: cùm omnis febris peſtilentialis ſit mali modi, & non econtra. quas febres Galenus appellauit male morigeratas. Et iterum attende, quod loquendo de febre peſtilentiali, quæ mediatè pendet à peſtilentia, cuilibet generi febris poteſt contingere, ut ephimeræ, & ſic dabitur ephimera peſtilentialis, quoniam ipſi febri ephimeræ poteſt iungi illa praua, & occulta aeris qualitas, propter quã dicitur ephimera peſtilentialis. ſimili modo dabitur tertiana peſtilentialis, & interpollata, & continua, & quotidiana peſtilentialis, & quartana, & ſanguinea.

Expertus enim fui multas harum febrium præceßiſſe in tempore peſtilentiæ, quæ à me peſtilentes, nunquàm dijudi-

catæ fuerunt. & in proceſſu praua & occulta qualitas aëris fuit eis iuncta, propter quam factæ fuerunt peſtilentiales, & febrientia illa corpora interfecerunt, & ex hoc potes habere, quòd licet in corporibus noſtris plerunque tempore peſtilentiæ appareant apoſtemata non peſtifera, in proceſſu tamen illis poteſt iungi occulta aëris qualitas, qua peſtifera effecta ſunt. memoria enim teneo ego, quòd tempore peſtilentiæ M.D.XXVII. fuerunt cuidam febrienti applicatæ in natibus cucurbitulæ ſcarificatæ, & pauló póſt illi ſcarificationi iuncta fuit illa praua, & occulta qualitas. & ipſa ſcarificatio apoſtemate peſtifero affecta fuit, & breui æger moriebatur.

Ex his uerò quæ diximus facilè poſſumus uenire in cognitionem cauſarum peſtilentiæ, & febris peſtilentialis.

Attende igitur quòd peſtilentia poteſt habere radicem à ſuperioribus, & etiam ab inferioribus. à ſuperioribus quidem, quoniam contingit aliquando quòd in aliqua regione, uel in aëre alicuius determinati loci, influxus quidem iungitur ex determinata quadam planetarum coniunctione, qui influxus peſtilentia dicitur, eſt enim aëris corruptio qualitatiua naturæ humanæ inimica. & ex his habes duo, primo cauſam generalem peſtilentiæ, & eſt dictus influxus. habes ſecundo diffinitionem peſtilentiæ, & eſt corruptio aëris qualitatiua occulte operans, & humanæ naturæ inimica.

Ab inferioribus uerò cauſam peſtilentiæ habemus, & eſt corruptio qualitatiua terræ uel aquæ occultè operans, & inimica naturæ humanæ, quæ corruptio aliquando eſt terræ naſcentium, aliquando uerò ab intimis ipſius terræ pergignitur. illis enim omnibus quandoq; iungitur mala qualitas, ob quam mali eleuantur uapores propter putredinẽ eiſdem acquiſitam,

quiſitam, qui corporibus hominum contingentes, inſpiratione aëris, uapores illi attingunt cor, magnum cordi nocumẽtum procreantes, quemadmodum meo contigit tempore, quòd quidam puteum quendam cauernoſum multo tempore clauſum aperuerunt, & in apertione hinc ad modicum eorũ duo mortui fuerunt. fuit enim aquæ illius putei iuncta mala qualitas quæ occultè operans, & inimicata naturæ humanæ omnes illos necauit. & ex hoc habere potes, quòd undemia eſt cauſa peſtilentiæ, quia ex uaporibus aqueis & terrenis mala qualitate affectis afficitur etiam aër ipſe, quapropter erit in aëre corruptio ex mala & praua qualitate ueniente ab aqua, uel à terra. Et ſic habes alteram cauſam peſtilẽtiæ propriè, quæ eſt ab aqueis uel terrenis uaporibus.

Et ex his poteris habere cauſam febris peſtilentialis propriè. quoniam eſt uel mala qualitas occulta aëris communicata cordi, qua putrefiunt cordis humiditates, quibus putrefactis ſuperincenditur caliditas præternaturalis ipſi cordi, & febrem cauſat, & eodem modo contingit de mala, & praua qualitate aquea, uel terrena attingẽte cor, & eodem modo febrem progignente.

Nota tamen hoc, quod annotatione dignum eſt, quòd aliquando poteſt hominibus contingere febris ex putredine ſola, reperta in humoribus corporis eorũ, quæ febris non propriè peſtilentialis dici debet, ſed ſimilis ipſi peſtilentiali, quoniam in effectu, qui eſt mors, & in ſymptomatibus febri aſſimilatur peſtilentiali. & hoc benè docti ſumus poſt penurias: multa hominum uidelicet pauperum corpora ceciderunt in febres, quas peſtilentiales medicorum uulgus appellabat, hoc autem eueniebat ex commixtione malorum ciborum, & ciborum mali chymi; qui facillimè putredini erant parati.

Vnde

Vnde ex his generabantur in eis putredines malæ, & uene=noſæ, quæ ad intra eorum corpora operabantur occultè, & ea interficiebant, et hæ febres propriè peſtilentiales nõ ſunt, ſed ſimiles illis, & dicuntur febres mali modi, quia ex putre=dine, & qualitate occulta humorum tantùm interius corpo=ra turbabant, & exterius eadem quietabant. ſigna uerò de=monſtratiua ipſius febris peſtilentialis, facilè ex dicendis po=teris habere.

Conſidera igitur primo ſi ſis in tẽpore, in quo uigent mor bi peſtilentiales, uel febres peſtilentiales, & tunc facilè po=teris iudicare hanc eſſe febrem de numero febrium peſtilen=tialium: ſi tibi tale corpus febriens offeretur, & iudicium tuum efficietur certius, ſi ipſi febrienti iungeretur magnum cauma, & incendium, magnaq́; nocturna inquietudo. cùm enim in febre peſtilentiali humiditates cordis corruptæ ſint & putrefactæ propter earum præſentiam in corde, magnũ & in eo, & in toto corpore incendium cauſatur. nocturna uerò inquietudo erit, quia de nocte uapores recluduntur ad intra cor ipſum admodum inquietantes, omniumq́; membro=rum facultates. Item apparet linguæ nigredo cum aridita=te, & ſiti clamoſa. hoc ideo accidit, quoniam cùm magnum ſit incendium ex parte cordis à putredine humiditatum cor=dis expirando mali uapores aſcendunt ad os exiccando, & per ulteriorem eius actionem denigrando: quo fit ut ſitis ue=hemens ſequatur: eſt enim ſitis appetitus frigidi, & humidi propter præſentiam caliditatis, & ſiccitatis ab illis uapori=bus in ore productis. Item & nauſea apparet, quoniam cor offenſum à putredine ſuarum humiditatum conatur eam ex=pellere propter propinquitatem oris ſtomachi ad ipſum. no=cumentum enim communicatur ipſi ſtomacho, & per hoc

inſurgit

inſurgit nauſea. Item inſtantia uigiliarum adeſt, quoniam à putredine cordis humiditatum, mali ſuperaccenduntur uapores, qui attingentes cerebrum, eius humiditates exiccant, & per hoc deficit cauſa ſomni, quæ eſt abundans ipſius cerebri humiditas, & per hoc aliud indicium apparet, uidelicet dolor capitis, quoniam ab eiſdem uaporibus punguntur pelliculæ cerebri, quo fit ut patiantur et ſolutam continuitatem, & malam temperaturam, deinde dolorem. Item pulſus frequens & uelox propter neceßitatem euentationis adauctam à uehementi caumate ipſius cordis, paruus uerò, & debilis, quia uirtus cordis admodum oppreſſa eſt à putredine humiditatum eius, non potens magnificare, neque pulſum ipſum fortificare. Item urina apparet turbulenta propter magnam putredinem, & ebullitionem cordis communicatam toti maſſæ humorali. liuidæ quoque urinæ apparent propter debilitatem caloris non potentis regulare humiditates cordis. Item egeſtiones fœtidæ ſunt, malum expirantes odorem propter putredinem magnam. Item apparent plerunque puſtulæ, botor, & carbunculi & apoſtemata, quoniam cùm magna dicatur eſſe putredo in humiditatibus cordis, magna etiam fit putredo in uenis & in toto corpore, quo fit, ut tantum de materia putrida in peſtilentia uel in febre peſtilentiali abundet, quòd natura non poteſt eam regere, & gubernare: ob quam rem exijt ſymptomatice ad debiliora loca materia, progignens puſtulas, & apoſtemata. Item apparet ſudor admodum fœtidus, & in multa quantitate, & frigidus, fœtidus propter fæculentam putredinem, multus uerò propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura nequit regulare, quo fit, ut ille ſudor ſymptomaticus dicatur, & omnis ſymptomatica euacuatio mala eſt, frigidus uerò propter debilitatem

bilitatem caloris natiui derelinquentis humiditates cordis. Vbi igitur omnia hæc indicia in eadem febre iungentur, proculdubio iudicabis ipſam eſſe febrem peſtilentialem, uel febrē mali modi. huius autem febris peſtilentialis curam ex ſequentibus dicendis habebis. In primis attende cùm offertur tibi corpus febriens hac febre peſtilentiali, conſidera, quòd cùm phlebotomia ſit uniuerſalis euacuatio, ſi eam præmittere debeas. ubi enim adſunt ſigna ſanguinis, ſicut eſt rubedo urinæ cum craßitie, & aliquali opacitate, et habitudine corporis ſanguinea, et regimen multiplicatiuum ſanguinis præterierit, illico phlebotomiam facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre peſtilentiali phlebotomiam contemnunt. cōtradicunt enim Galeno uolēti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennæ cùm inquit, cùm uides urinam rubeam & craſſam, illico phlebotoma, neque locum ueritatis habet id, quod dicunt, quòd ideo in febre peſtilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia uirtus debilitatur, & quoniam ſanguinis mißio auget debilitatem in uirtute, ideo timendum eſt (ut dicunt) ex ſanguinis mißione uirtutē tantum debilitari ne poſſit illi tantæ debilitati reſiſtere. Nos autem dicimus primo quòd non eſt credendum, quòd in principio morbi tam ſubitò uirtus debilitetur, quòd non poßit phlebotomiam ſufferre, ut inquit Hippocrates ſecundo aphoriſmorum: inchoantibus morbis ſi quid mouendum eſt, moue &c.

Secundo dico, quòd apparentibus indicijs ſanguinis credendum eſt ſanguinem ſupra alios dominari humores. quo fit ut à principio morbi uirtus potius ſit debilis per aggrauationem, quàm per uiam reſolutionis, & ſic phlebotomia cōuenit, quia exonerabit naturam, quæ reddetur potentior

ſupra reſiduum materiæ malignantis. Quare hortor uos, ut à principio febris peſtilentialis conſentientibus robore, & ætate, & apparentibus ſignis phlebotomiæ, non prætermittatis ipſam: ſi enim omiſſa fuerit, cùm iam peccatũ ſit in ſanguine, & non in alijs humoribus, & ſanguis nõ expectet digeſtionem, certè in breui æger deficere poterit. Attende tamen, quòd cùm febris peſtilentialis pendeat à malignitate materiæ, qua uirtus facilè debilitari poſſet, ideo hortor, quòd ubi etiam ſanguinis miſsio fuerit neceſſaria, non exquiſitè ipſam facere debes, quia ex exquiſita ſanguinis miſsione per reſolutionem ſpiritus, & caloris naturalis, uirtus admodum debilitatur, & tantò magis, quantùm materia peccans maligna eſt, et uenenoſa directè uirtutem opprimens. eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & ſi putabis eam non ſufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cùm propter timorem de uirtutis debilitate, melius eſt, & ſecurius partire euacuationem, quàm una uice totum ſimul euacuare, ſicut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad Glauconem diſtinctione tertia, capite ſexto. ob quam rem iubeo, quòd etiam euacuando per ſanguinis miſsionem in febre peſtilentiali à principio utamur minoratione. cùm enim materia peccans dicatur eſſe multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit ualde utile. Vbi uerò indicia ſanguinis non aderunt in principio febris peſtilentialis, nequaquàm ſanguinis miſsionem committes, tunc enim peccatum eſt in alijs humoribus à ſanguine, neque ipſi ſunt permixti ſanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet. quo fit, ut materia magis malignetur, & repentè ægrum interficiat, ſicut docuit me experientia, quòd eodem præciſè tempore, & eadem hora, qua peſtilentiatus phlebotomabatur, morie-

moriebatur. Et ideo uituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre peſtilentiali committunt ſanguinis miſsionem, immo in febre peſtilentiali, ſi non apparuerint ſigna ſanguinis, caue à phlebotomia ſicut à diabolo. Si uerò apparuerint ſigna ſanguinis cum robore, et ætate conſentientibus, ſi tu non phlebotomabis, ſanguis iuſtus erit ſuper te, & filios tuos. Vbi uerò phlebotomia à principio non fuerit neceſſaria, ſcias quòd omnino febrientem febre peſtilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non ſit eradicatiua, quoniam cùm illi iungitur imbecillitas uirtutis, euacuatione eradicatiua, timendum eſt, ne uirtus ad maiorem ducatur debilitatem, & æger moriatur. ſed dices tu, materia in febre peſtilentia eſt turgens, ſeu furioſa, & turgente materia à principio debemus euacuare iuxta præceptum Hippocratis aphoriſmo uigeſimo ſecũdo primæ particulæ. Hinc dico uerum eſſe, quòd turgente materia uti debemus illius eradicatione, niſi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis uirtutis. Et ideo cùm in febre peſtilentiali propter radicatam naturæ debilitatem, hoc timendum eſt maximè. ideo generaliter in principio febris peſtilentialis cum neceſſarium ſit euacuare, ſi per medicinam euacuabimus, ſit euacuatio illa minoratiua, & non eradicatiua. Attende tamen, quòd ubi in principio huius febris cognoſceres uirtutem eſſe fortem, & optimè reſiſtentem malignitati materiæ, cùm materia dicatur eſſe furioſa, poteris à principio uti eradicatione, uſque tamen ad terminum quem natura ſufferre poterit. non apparentibus igitur ſignis ſanguinis, à principio minorabis materiam in febre peſtilentiali. Attende quòd cum in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit uirtutem cordis, ideo iubeo, quòd in omni euacuatione per pharmacum

macum tam minorando quàm eradicando, ipſi medicinæ addantur, quæ cor confortant, & eius uirtutem roborant, & malam, & occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur, quo fit, ut in euacuando uirtutem cordis uitalem ſuſtentemus. erit igitur minoratiuum in febre peſtilentiali pendente à putredine choleræ ſequens.

Recip. Margaritarum, hyacintorum, ſmaragdorum ana ſcrup.i. radicum ualerianæ, radicum bugloſſæ, radicum borraginis ana M. s. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, ſerici crudi ana drach. s. omnia infundantur per noctem bene trita, & in petia ligata in æquis portionibus aquarū endiuiæ, bugloſſæ, tormentillæ, & dictami albi, deinde unica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione diſſolue Mannæ electæ unc. ij. reubarbari electi drach. i.s. ſpice gran. vij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more aſſumptionis aliorum pharmacorū. uel potes minorare materiam cum ſequenti pharmaco.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. uel floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi drach. i.s. ſpicæ gran. vij. triferæ perſicæ, quæ admodum cordialis eſt, drach. ij. cum prædicta decoctione diſſolue, & fiat potus. Minorata igitur materia cholerica licitum eſt reſiduum materiæ remanentis digerere cum ſequenti ſyrupo, ſemper obſeruando quòd ipſis digerentibus materiam cholericam permiſceantur quæ habent uirtutem cordis confortare, & manu tenere.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi acetoſitatis citri, de endiuia ana unc. s. aquarum lupulorum, acetoſæ, borraginis ana unc. i miſce.

Item

Item

Recip. *Margaritarum, coraliorum rubeorum, boli armeni orientalis ana drach. s. puluerizentur ſubtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in ſyrupo. facta uerò leui expreſsione puluerum patienti in diluculo exhibeatur ſyrupus, uel fiat hic ſyrupus magiſtralis ſequens.*

Recip. *Aquæ endiuiæ, acetoſæ, borraginis ana unc.iiij. Aquæ tormentillæ unc.iij. boli armeni orientalis, coralliorũ rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, margaritarum, omnium fragmentorum, ſeminum citri ana drach.ij.miſce, & omnia inſimul bulliant unica forti ebullitione, colentur, deinde adde uini granatorum unc.* vi. *ſucci acetoſitatis citri unc. iij. ſucci limonum unc.ij. iterum lento igne bulliant, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, qui ſyrupus ſic exhibeatur patienti.*

Recip. *Prædicti ſyrupi unc.iij. aquæ tormentillæ, aquæ radicũ endiuiæ ſylueſtris ana unc.ij.miſce pro una uice. Apparentibus ſignis digeſtionis ex multiplici aſſumptione alterius horum ſyruporum, eradicetur materia cholerica cum ſequenti pharmaco.*

Recip. *Mannæ electæ unc.ij. electuarij ſucci roſati drac. ij. reubarbari electi drach.i. s. infundatur reubarbarum ſecundum artem in aqua endiuiæ, & tormentillæ cum modico ſpicæ per.x. horas: deinde fiat fortis expreſsio, cui adde triferæ perſicæ drach. i.s. & cum alijs omnibus fiat potus, & patienti detur. Vbi uerò materia peccans in febre peſtilentiali fuerit pituitoſa à principio, non debes negligere minorationem illius materiæ cum his, quæ pituitoſam habent euacuare materiam, ut*

Recip. Agarici optimi, & electi ſcrup. iiij. turbith ſubtiliter pulverizati drach.i. zinziberis, ſalis gemmæ ana gra. iij. floris caſsiæ nouiter tractæ drach. vi. infundatur Agaricus in oxymelle ſimplici cum ſuis correctiuis per x. horas, deinde fiat fortis expreſsio, & cum ſuperiori decoctione cordialium diſſoluantur, & fiat potus. Minorata uerò materia pituitoſa, præpara te ad reſiduum illius materiæ concoquēdum. dabis igitur ſequentem ſyrupum quo uſque ſigna digeſtionis apparuerint.

Recip. oxymellis ſimplicis, ſyrupi de duabus radicibus, ſyrupi de corticibus citri ana unc.s. aquarum dictami albi, betonicæ, borraginis ana unc.i. miſce, & hic ſyrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, uel fiat ſequens ſyrupus magiſtralis.

Recip. Aquæ borraginis, lupulorum, dictami albi ana unc.iiij. been albi, & rubei, oſsis de corde cerui, utriuſque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum myrobalanorum indorum, corticum citri, ſeminum citri ana drach.ij. pulverizentur omnia pulverizanda ſubtiliter, & bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquarum, & coletur, & colaturæ adde ſucci granatorum dulcium unc.vi. ſucci pomorum dulcium unc. v. iterum bulliant lento igne unica ebullitione, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, qui ſic patienti exhibeatur.

Recip. prædicti ſyrupi unc.ij. aquæ betonicæ, lupulorum, tormentillæ ana unc.i. miſce, pro una uice. Apparentibus uerò ſignis digeſtionis, conſentientibus robore & ætate, ſequentem medicinam eradicatiuam dabis patienti.

Recip. Diacatholiconis unc.s. electuarij indij drach.ij. agarici electi ſcrup.iiij. zingiberis, ſalis gemmæ ana gran. iij.

triferæ

triferæ perſicæ, turbith gummoſi ana drach.i. infundatur agaricus ut ſupra, & cum decoctione prædicta cordialium, fiat potus pulueriʒatis pulueriʒandis. ſi uerò in febre peſtilentiali materia melancholica maximè peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum ſequenti pharmaco, ut

Recip. *Diaſenæ lenitiui drac.vi. confectionis amech drac. ij. floris caßiæ nouiter tractæ drach.iij. miſce, & diſſoluantur cum aqua meliſſæ, & fiat potus, qui apud diluculum patienti exhibeatur. & quoniam derelictum eſt reſiduum materiæ melancholicæ cum praua, & occulta qualitate cor ipſum admodum infeſtantis, illud concoquatur cum ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Syrupi ſabor regis, ſyrupi de fumo terræ, de endiuia ana unc.s. aquarum radicis tormentillæ, radicis ualerianæ, radicis borraginis ana unc.i. miſce, & aromatiʒetur cum modico cinnamomi, & corticum citri. uel ſic digeratur materia eadem.*

Recip. *ſyrupi de pomis compoſiti, de lupulis, de endiuia ana unc.s. aquarum tormentillæ, lupulorum, bugloſſæ ana unc.i. miſce. uel ſic digeratur materia cum ſyrupo ſequenti magiſtrali.*

Recip. *Epithymi, thymi, polypodij quercini, ſummitatum fumiterræ ana M.s. corticum citri, radicum ualerianæ, radicum bugloſſæ, radicum borraginis ana unc.s. been albi, & rubei, ligni aloës, oßis de corde cerui ana drach.ij. ſerici crudi, limaturæ auri ana drach.s. hyacinthorum, granatorũ, ʒaffirorum, ſmaragdorum, utriuſque margaritarum, ana ſcrup.i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ tormẽtillæ, uſque ad conſumptionem medietatis, deinde adde ellebo*

 ri nigri

ri nigri præparati drach.i. ſucci pomorum dulcium unc.iiij. ſyrupi de ſumoterræ unc.iij. iterum bulliant lento igne, et cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, de quo.

Recip. unc. iij. aquæ tormentillæ unc.ij. aquæ radicum ualerianæ unc.i.s. miſce pro una uice. Et attende quòd in febre peſtilentiali præcipuè pendente ab humore melancholico non debemus expectare completam digeſtionem propter malignam materiam, quæ continuè agit in humores cordis, ideo ſumptis duobus uel tribus de prædictis ſyrupis, hortor, ut euacuetur materia faciens febrem peſtilentialem cum ſequenti medicina eradicatiua.

Recip. Thymi, epithymi, polypodij quercini, folliculorũ ſenæ ana M.i. florum borraginis, bugloſſæ ana p.i. corticum myrobalanorum Indorum unc. s. omnium fragmẽtorum ana drach.i. radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana unc. s. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate aquarum lupulorũ, fumiterræ, tormentillæ, ana uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue diaſenæ lenitiui drach.vi. agarici electi drach.i.s. zinziberis, ſalis gemmæ ana gran.iiij. confectionis amech, triferæ perſicæ ana drach.ij. infundatur agaricus cum ſuis correctiuis in oxymelle ſimplici quantum ſufficit per nouem horas. deinde fiat potus, & patienti detur facta forti expreßione. Et attende quòd febris peſtilentialis non ſolum ex uno ſimplici humore, mala & occulta qualitate affecto contingere poteſt, uerùm & ex permixtione plurium humorum, quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem peſtilentialem progignit, & hæc eſt illa ſpecies emitritei peſtilentialis, quæ ſecundum plurimum in peſtilentia apparet. rarò enim ſolus humor unus afficitur in corpore noſtro, quo fit, ut ſecundum plurimum plures

plures afficiantur humores in ipſa peſtilentia, & procreatis febribus compoſitis pernicioſiſſimus conducitur emitriteus. Iterum attende quòd in peſtilentia, & in febre peſtilentiali magis uitiatur ſanguis praua, & occulta qualitate, quia cùm peſtilentia, & febris peſtilentialis pendeant à putredine humorum cordis, & magis humor ſanguineus abundat in corde quàm alius humor, quia cor eſt lacuna ſanguinis. Ideo eſt, quòd & malæ, & prauæ affectiones magis cõtingunt ſanguini, & propter hoc dico uobis, quòd & ſi non ſemper in principio illarum diſpoſitionum fiat phlebotomia, ſecundum plurimùm tamẽ coacti ſumus eam celebrare. poſt uerò ſanguinem magis in humore cholerico aduenit illa peſtilentialis affectio, cùm poſt ſanguinem magis abundet cholera in corde quàm phlegma & melancholia: tertio uerò in phlegmate: quarto autem in melancholia, peſtifera hæc affectio contingit. Ideo ex hoc patere poteſt febrem peſtilentialem in omnibus humoribus poſſe incendi, magis in ſanguine, ſecundo in cholera, tertio in phlegmate, & ultimo in melancholia, & in uno quippe ſimplici humore, & in pluribus mixtis, quo fit, ut detur febris peſtilentialis compoſita eo precisè modo, quo ſupra narrauimus in capite de febribus compoſitis, cui peſtilentiali febri iunguntur ſymptomata offendentia aliquando membra principalia et illis deſeruientia, quibus prudens medicus ſuccurrere debet, cum ea non ſint aliquo pacto negligenda. Primum uerò ſymptoma, cui admodum medicus attendere debet, eſt uirtus uitalis offenſa, cui in febre peſtilentiali ſuccurrendum eſt, ſic primo per ſequentem mixturam pluries die noctuq; ipſi ægrotanti exhibitam.

Recip. *aquæ roſatæ lib.s. uini albi odoriferi unc.iiij. boli armeni orientalis drach.ij. miſce, propinetur autem ipſi patienti,*

tienti, quoniam ultra hoc, quòd uirtutem cordis habet roborare, etiam præſeruat, ne quis in peſtilentiã cadat: ratione enim aquæ roſatæ remittitur cauma & incendium in febre iſta: ratione uini confortatur uirtus uitalis exiſtens in corde, ut ipſa cõfortata renuat materiam malignam cor ipſum turbantem: ratione boli armeni à proprietate confortatur cor, ultra hoc quod ſui ſtipticitate prohibet tranſitum uaporum uenenoſorum ad ipſum cor, & ideo laudo, quòd huius potionis aliquid pluries exhibeatur patienti, licet etiam poßit iſtud ipſis ſanis condonari in præſeruatione à febre peſtilentiali. Secundum remedium in confortatione cordis eſt ſequẽs.

Recip. Aquæ diſtillationis florum borraginis, florum bugloſſæ, radicum ualerianæ, radicum endiuiæ ſylueſtris, roſatæ muſcatæ ana lib.s. hyacinthorum, ſmaragdorum, granatorum, margaritarum ana drach.i. oßis de corde cerui, ſandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, ſerici crudi ana ſcrup. ij. bulliant omnia inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonum, pomorum dulcium ana unc.ij. uini granatorum unc.iiij. iterum bulliant unica forti ebullitione uſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde cum ſaccharo quantum ſufficit fiat iuleb longum, quod aromatizetur ut infra.

Recip. Ambræ optimæ ſcrup.i. muſci fini gran.x. cinnamomi electi, macis ana drach.s. coraliorum rubeorum, ſeminum citri ana ſcrup.i. pulueriʒentur omnia ſubtilißimè, & ligentur in petia linea ſubtili, & ponantur in ſyrupo, & ſic ſtet per xxiiij. horas, & patienti propinabis dictum ſyrupũ ei exhibendo unc.i. uel ij. pro uice, debilem enim cordis uirtutem reſtaurat, & à febre peſtilentiali, & peſtilentia homi-

nem præſeruat.

Tertium præſiduum in cordis confortatione eſt ſequens.

Recip. ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonum, ſucci pomorum dulcium ana unc. iiij. florum bugloſſæ conditorum cum ſaccharo, florum borraginis, ana unc. ij. radicum ualerianæ conditarum cum ſaccharo, radicum bugloſſæ, radicum borraginis, radicum endiuiæ ſylueſtris ana unc. i. omnia ſimul contundito, quibus contuſis adde ambræ optimæ, muſci optimi ana drach. s. omnium fragmentorum, coraliorum rubeorum, margaritarum, been albi, & rubei, oßis de corde cerui, ſerici crudi ana unc. s. pulueris unicorni, boli armeni orientalis optimi ana drach. i. ſacchari optimi quantum ſufficit, & fiat confectio, de qua æger quotidie capiat drach. ij. mane, & ueſperi, per duas horas ante cibũ: roborat enim cordis uirtutem, & facit crementum operationum uitæ, & præſeruat, ne corpus in peſtilentiam, uel febrem peſtilentialem cadat.

Quartum remedium in uirtute uitali confortanda eſt ſequens.

Recip. Aquæ borraginis, ualerianæ, tormentillæ, roſatæ muſcatæ, cicoreæ ana unc. iiij. ſandalorum alborum, & rubeorum, oßis de corde cerui, been albi, & rubei, ana drac. ij. corticum citri exiccatarum, corticum limonum ana unc. s. canforæ, croci ana gran. v. uini albi optimi odoriferi, aceti optimi ana unc. iij. miſce, & unica leui ebullitione bulliant unà ſimul, deinde quotidie epithymabis cor patienti febrem peſtilentialem: ſui enim uirtute benigna confortat cor, propellitq; omnem uenenoſitatem, quæ cordi poteſt accidere.

Quintum præſidium in rehabendo cordis uirtutem ualde reſolutam, & in reſoluendo malas putredines in corde inuẽtas,

tas, et in repellendo uenenoſos fumos ad cor aſcendentes.

Recip. Theriacæ magnæ optimæ unc.i. ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonis ana unc.s. coraliorum, ſeminum roſarũ rubearum ana drach.s. canforæ, croci ana gran.iij. miſce, et omnia ſimul benè ducantur donec fiat linimentum, quo manè, et ueſperi inungas ægri totam cordis regionem: ſupra quam inunctionem pone etiam petiam de ſerico cremiſino, et certè ſublime remedium eſt in præſeruatione à peſtilentia, et in cordis confortatione, & quoniam in febre peſtilentiali cor malignitatem acquiſitam ab hac febre conſentit cerebro.

Ideo & in ea cerebrum confortandum eſt. confortetur autem cum aromaticis, & rebus boni odoris, ſicut cum aqua roſata, cui aliquid canforæ permiſceatur, cum qua balneentur tempora, nares, & aures, ſed optimum cerebri confortatiuum eſt ſequens.

Reeip. Succi acetoſitatis citri, ſucci limonis ana unc.s. margaritarum, fragmentorum omnium ana drach.i. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muſcatæ, macis, folij, ligni aloës, ſandalorum alborum & rubeorum ana ſcrup.iiij. ambræ optimæ drach.i.s. muſci optimi ſcrup.i. laudani perfecti unc.s. omnia inſimul bene agitentur, & cum modico aquæ roſatæ muſcatæ incorporentur, & fiat pomum, quod geſtatum in manibus patientis febrem peſtilentialem, & illius, qui conatur præſeruari à caſu in ea, ſublime iuuamentum conducit. & quoniam eadem malignitas peſtilentialis hepati cõmunicatur à minera læſionis, quæ eſt cor, ideo hortor quòd mane, & ueſperi, epithemetur hepar ipſum ſequenti epithemate.

Recip. Aquæ abſinthij, hepaticæ, ſolatri, roſatæ, endiuiæ ana unc. v. ſpecierum cæroti triaſandalini unc. i. aceti

optimi

optimi unc.iii.ſpodij drach.ij.camphoræ gran. x. puluerizẽtur pulucrizanda ſubtiliter, & omnia miſceantur pro epithemate hepatis. Confortetur quoq; hepar cum ſequenti mixtura, de qua mane, & ueſperi ante cibum per duas horas patiens capiat drach. ij.

Recip. Specierum triaſandalorum, ſpecierum diarhodonis abbatis ana drach. ij. ſacchari optimi diſſoluti in aqua roſata muſcata quantum ſufficit, & fiat confectio in rotulis. cum autem præ cordis malignitate ſtomachus in uirtute ſui naturali patiatur.

Ideo hortor ut mane, & ueſperi ante cibum, ſequenti unguento ſtomachus ungatur.

Recip. olei ſpicæ, maſticis, olei citoniorum ana unc. s. garyophyllorum, macis, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloës, coraliorum rubeorum ana ſcrup.i. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum cera quantum ſufficit, fiat unguentum molle pro ſtomacho. Et ſcias, quòd confectio ſupra dicta, & iuleb, in confortatione cordis ualent, & quoq; in corroboratione uirtutis ſtomachi. Iterum ſcias, quòd in febre peſtilentiali uel peſtilentia, accidit quandoque ſincopis, uel lipotomia quædam: quorum ſymptωmatum curationem habebis, ſi cum confortãtibus cor ſupradictis procedes, cùm ſit ſincopis cordis paßio pendẽs à debilitate uirtutis cordis propter reſolutionem ſpirituum, & caloris naturalis, nõ potentis gubernare humiditates cordis. Vltimo attende, quòd in hac peſtilentiali febre, & in peſtilentia, plurimum accidũt apoſtemata, ut carbunculi, & anthraces. quorum apoſtematum curatio eſt, primo ut procuretur, quòd materia quæ uenenoſa eſt, & maligna, attrahatur ad exteriora per locum anthracis & carbunculi. qua attracta, remoueatur per apertam

tam exituram in anthrace, uel carbunculo.

Primum ingenium ad attrahendum eſt tale.

Recip. gallum adhuc non coëuntem, uiuum, & illius anum depilabis, & immediatè appones gallum cum ano ſupra anthracem, & carbunculum, & tandiu teneatur quouſque gallus moriatur, & uidebis apertionem apoſtematis, & attractionem multæ materiæ uenenoſæ ab intus ad extra.

Secundum ingenium, eſt aſſumere ſæpe unum ſciſum ſecundum latitudinem per duas medietates, deinde unam medietatem linies cum theriaca magna optima, & apoſtemati appones, & optimum uidebis experimentum in attractione materiæ peſtilentis ad extra, & in remiſsione malignitatis eius merito theriacæ.

Tertium ingenium eſt ſequens linimentum, cum quo ſæpe apoſtemata linies, & eſt optimum & expertum in attractione materiæ peſtiferæ ab intus ad extra per loca apoſtematum.

Recip. Succi apij, ſucci ſcabioſæ, ſucci conſolidæ minoris, ſucci acetoſellæ, ſucci uincitoſichi, ſucci rutæ, ſucci granatorum ana unc.iiij. cum uitellis ouorum quantum ſufficit, fiat linimentum, cuius portio aliqua extenſa ſupra petiam apponatur apoſtematibus poſt linitionem factam cum eodem linimento.

Quartum ingenium eſt ſequens ad hæc omnia dicta, quòd cucurbitula magna apponatur apoſtemati, qua ad extra apoſtema multum concreſcet, et multa materia mala ab intus ad extra attrahetur. poſt uerò repente ſcarificabis cũ phlebotomo totum apoſtema, uel cauterizabis ipſum actuali cauterio aureo in tribus, uel quatuor locis, ut materia illa uenenoſa exeat, et auro membrum confortetur. ſtatim autem

tem facto cauterio cum ſcarificatione appones ſequens emplaſtrum.

Recip. pomorum granatorum diuiſorum per quatuor portiones numero decem, bulliant in aceto fortißimo uſque quo liquefiant, deinde colentur, & colaturæ adde ſucci conſolidæ minoris, ſucci acetoſellæ, ſucci apij ana unc. iij. theriacæ magnæ unc. s. miſce, & fiat emplaſtrum. Quòd ſi iſto emplaſtro æger non ſanabitur, relinque eum miniſtris medicorum, ſcilicet chirurgicis. Tu autem longè fuge.

Alterum præterea ſymptoma plerunque contingit in febribus peſtilentialibus, & ſunt quædam maculæ apparentes per multa membra corporis febrientis, & maximè in illis, in quibus uiget maior caliditas, ſicut in dorſo: ibi enim interius inuenitur uena magna, quam chilim appellamus, in qua uiget multus ſanguis, & arteria magna eandem comitans uenam, multo ſanguine ſpirituali repletam, ab ambabus igitur uenis magna communicatur dorſo caliditas. ob quam cauſam primo, & in maiori quantitate, huiuſmodi maculæ ibi apparent, quas noſtris temporibus uulgus nominat (petechie) quæ apud Paulum bullæ nominantur, apud uerò alios papullæ & botor, & ſecundum quod maior ebullitio in cæteris membris creſcit, eædem bullæ in alijs exire incipiunt, quæ plurimum non exeunt niſi per motum materiæ, & actionem uirtutis.

Ideo eſt, quòd incipiunt apparere in die criſis, in quo fit motus materiæ in uirtutem, & uirtutis in materiam. & attende quòd ſecundo diuerſitatem humorum mala qualitate affectorum diuerſificantur & bullæ iſtæ in colore, & modo ſubſtantiæ. Si enim febris peſtilentialis à ſanguine contigerit, earum color rubeus apparebit, alijs quippe eleuatio-

res

res propter maiorem ſanguinis quantitatem dbundare in corpore. Si uerò à cholera citrinæ apparebunt, ſi à pituita albæ, ſi à melancholia nigræ uel liuidæ: ubi enim à dominio ſanguinis exibunt huiuſmodi maculæ, ſalubriores ſunt alijs, maiorem nobis ſalutis confidentiam arguentes.

Iterum attende, quòd ſi huiuſmodi maculæ apparebunt in die criſis cum imbecillitate uirtutis, fugit à nobis ſpes ſalutis, quoniam eſt ſignum, quòd tales maculæ exeunt per uiam ſymptωmatis mali, non per uigorem uirtutis materiam uenenoſam potentis expellere.

Vbi uerò prædictæ maculæ apparuerint cum fortitudine uirtutis, ſignum eſt, quòd cura febris peſtilentialis cum dicto ſymptωmate non eſt negligenda. Et propter hoc iterum attende, quòd ubi cum febre peſtilentiali non apparuerint adhuc huiuſmodi maculæ peccante ſanguine, uel alijs humoribus permixtis ſanguini, conuenit phlebotomia neceſſariò conſentientibus robore & ætate, ſicut ſupra narrauimus ex teſtimonio Galeni primo de differentijs febrium capite nono, & Pauli ſecundo artis medicæ capite xxxvi.

Vbi uerò cum febre peſtilentiali exeunt huiuſmodi maculæ, certe communis modus praticæ eſt phlebotomiam negligere, quoniam natura non debet impediri à motu materiæ, cum quo utilitas et iuuamentum uirtuti aduenit, ſed propter materiam illam peſtiferam, & uenenoſam exire ab intus ad extra, uirtus ipſa alleuatur.

Ideo medicus debet ſequi motum naturæ rectè operantis, phlebotomia autem facilè motum illum impedire poſſet, quia poſſet ad intima reuocare materiam illam, quam natura tentat ad extra expellere.

Attende

Attende tamen, quòd aliquando non fui ego deceptus in faciendo phlebotomiam adhuc maculis illis incipientibus apparere, quoniam conſideraui, & per ſigna cognoui, quòd magna erat plenitudo in corpore, & maximè ex ſanguine, cùm maculæ illæ apparebant rubeæ, & ſic intentione habita ad multitudinem cauſæ præcedentis exiſtentis in uenis, quæ erat ſanguis, phlebotomiam commiſi, & cum ea bene me reperij. et iſtud præceptum habetur à principe in prima quarti capite de uariolis & morbillis, ubi oſtendit, quòd etiam illis apparentibus morbillis & uariolis, & fuerit in toto magna plenitudo, phlebotomia non eſt contumax. Sit autem talis phlebotomia parca, ut euacuet ſolam cauſam præcedentem, & uirtus reddatur potentior ad reſolutionem reſidui remanentis. ſit enim in omni tui euacuatione cuſtodia de uirtute: cùm enim ipſa uirtus habeat militare contra materiam malignam & uenenoſam, non multum de ſanguine debes euacuare, quoniam arma uirtutis deperderentur, quæ ſunt ſanguis, ſpiritus, & naturalis calor. facta autem phlebotomia ſi erit expediens, dico ſi erit expediens, ſcilicet apparentibus ſignis maximæ repletionis in ſanguine. & dico ſi erit expediens, quia ſecundum plurimum cauere debemus à phlebotomia apparentibus illis maculis, & alium quippe modum curæ aſſequi debemus, qui eſt ſequens. apparentibus igitur huiuſmodi maculis à medicina laxatiua omnino caueres debes, quoniam per eam nedum materia mouetur ad oppoſitum motus, quem natura tentat, ſed ex agitatione facta ab ea, uirtus imbecillior fit, laudo tamen quòd aliquando adhuc apparentibus maculis illis, ſi expediet uti medicina, ſit lenitiua tantū euacuans à uijs latis, quoniam ſolum medicina illa euacuat materias communes fouentes materias proprias, abſq; quod

retrahat materiam ad interiora, quam natura ad extra conatur propellere. conuenit igitur manna, caſsia, tamarindi, & huiuſmodi.

Vbi tamen loco medicinæ lenitiuæ quis uteretur clyſterio lenitiuo, ſecurius eſſet, et magis ad propoſitum morbi: ſecurius quoq; erit in hac febre peſtilentiali apparentibus his maculis curare febrem hanc, ſequendo motum naturæ, cùm enim natura tentat ad extra expellere, omni cura, omni diligentia, & ſollicitudine iuuemus naturam, ut materiam complete expellat, & hoc pluribus fit ingenijs.

Primum ingenium eſt, inuoluere ægrum in panno rubeo de ſcarlato, quoniam ſui caliditate, & inſpecto colore illius rubeo, ſanguis mouetur ad ipſum, & ad extra.

Secundum ingenium eſt, ut cum petia eiusdem panni fiant frictiones toti corpori à ſurſum in deorſum: ratione enim motus in exterioribus, caliditas attrahitur, qua dilatantur uiæ, & cutis poroſitates, qua etiam materia attrahitur, & per easdem poroſitates perſpirat, & euacuatur.

Tertium ingenium eſt, ut cum manibus madefactis in aqua ſimplici calida totum corpus fricando madefiat. humiditate enim aquea ſiccitas cutis facta arida à uehementia caliditatis & ſiccitatis febris tollitur, à caliditate uerò poroſitates aperiuntur, & ad cutim materia attrahitur, & eadem ad perſpirationem mouetur.

Quartum ingenium eſt, appoſitio cucurbitularum multarum paruarum quidē ſupra ſpatulas, brachia, pectus, dorſum nateſq; cum totis cruribus, ſurſum & deorſum. his enim certi ſumus, quod ſequemur motum, quem natura tentat unà cum attractione materiæ morbi, & exoneratione naturæ à multa materia mala & uenenoſa.

Quintum

Quintum ingenium eſt, propinare ægroto in exitu illarum macularum ſequentem potionem.

Recip. lentium unc. ij. aquæ fontis claræ lib.iiij. bulliant unica forti ebullitione: deinde proijciatur aqua tota, & lentibus adde aquæ fontis claræ lib.iij. hordei mundi, & excorticati unc.ij. dactylorum enucleatorum numero iiij. miſce, & bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis. deinde coletur, & colatura patienti exhibeatur, & cum cibo, & ſine cibo. hortor tamen quòd cum omnibus prædictis ingenijs non negligamus cordialia: cum quibus ingenijs, & cordialibus exhibitis, ſi maculæ illæ delituerint, tunc temporis medicinam, ſi expedierit, laxatiuam poteris ægroto condonare; iuxta modum quem in præcedentibus narrauimus: & hæc de febre peſtilentiali, & de ſuis ſymptωmatibus dicta ſint.

DE VARIOLIS ET MORBILLIS CAP. XXII.

SCIRE debes, quòd cum plurimum uariolæ, & morbilli apparent, quoniam ſignificant magnam ſanguinis ebullitionem. Eorum indicatio eſt ſupra peſtilentiam, uel febrē peſtilentialem futuram, & propter hanc cauſam doctores ſcribentes de febre peſtilentiali iungunt ipſi caput de morbillis, & uariolis, quæ affectiones diuerſæ ſunt ex parte materiæ, conuenientes tamen ex parte agentis: ex parte quidem agentis, quoniam utraque pendet à magna ſanguinis ebullitione, materiæ uerò quia morbilli à ſanguine cholerico originē trahunt, uariolæ uerò à ſanguine craſsiori melancholico. modum autem generationis earum diſpoſitionū ſub ſilentio tranſeo, cùm à principe in prima quarti ſufficientiſsimè modus illam decla-

le declaratus ſit. Et ideo potius empiricè, quàm rationaliter earum curam ponam. Attende igitur quòd uariolæ, & morbilli cum procedant à diuerſa materia, morbilli uidelicet à ſubtili, uariolæ uerò à craſſa materia, ideo eſt, quòd morbillorum cura facilior, & breuior erit, uariolarum uerò longior, & difficilior. Alterum attende, quòd uariolæ, & morbilli habent quatuor tempora earum conſiſtentiam menſurantia, uidelicet, principium, augmentum, ſtatum, & declinationem. et quoniam ſtatus ſapit naturam præteriti augmenti, ideo debet medicus ſequi curam conuenientem augmēto uariolarum, & morbillorum. in declinatione uerò medicus derelinquat naturæ, quæ rectè curabit uariolas, & morbillos, mundificabitq; cutim, niſi tantæ ebullitionis, & acutici fuerit materia illa, ut ueſtigia, & foueæ poſt uariolas in cuti remaneant. Principium autem ratione modi ſubſtantiæ materiæ peccantis in uariolis erit trium uel quatuor dierū, quoniam earum materia craſſa eſt, & non uelocis motus ad exitum. Ideo eſt, quòd non in breui poſt indicia uariolarum exeunt uariolæ. quia autem materia morbillorū tenuior eſt, et facilioris motus, ideo citius mouetur ad criſim, quare principium eorum abbreuiabitur, & ſic in prima uel ſecunda die morbilli ſecundum plurimum incipiunt apparere. Igitur in modo curæ primo diætam debes regulare, in principio enim utriuſq; diæta ſit attenuans, quoniam ægritudines illæ ſunt ex repletione, & inanitio erit eorum cura, cum enim ſit uehemens ebullitio in ſanguine, & tota humorali maſſa, ideo cauendum ab his, quæ ſanguinem multiplicant, & humores exacuunt. Et ideo in principio apparentibus indicijs earum affectionum, non dabis uinum, nec dabis cibaria calida, ſicut carnes, & oua recentia, non dabis piperata, neq; acria, quoniam

niam ab his uel ſanguis augetur, uel humores exacuuntur, ideo earum potus erit aqua hordei in principio, quoniam ultra hoc, quòd remittit ebullitionem, ad faciliorem præparat exituram, dabis endiuiam, lactucam, ſpinachia, cucurbitam, & alia infrigidantia, & humectantia, quoniam ab his ebullitio remittitur. Quòd ſi coactus fueris propter ætatem eleuare diætam, in principio detur iuſculum paruæ pullæ, decoctionis cucurbitæ, citruli, & aliarum rerum infrigidantium, & humectantium. Attende quoque quòd in principio nõ debet æger teneri coopertus multis pannis, ne ab ijs inducta caliditas adaugeat ebullitionem in materia faciẽte illas affectiones, neq; debet teneri diſcoopertus pannis, ne frigiditate ambientis poroſitates corporis obſerentur, & fiat impedimentum ad exitum uariolarum, & morbillorum. ſit igitur patiens coopertus pannis moderatè, & in principio non ſint rubei, neq; attractiui caloris, ut ſunt panni de ſcarlato, ne materia indigeſta attrahatur, & non dum præparata ad exitũ. Aduentante uerò augmento, quod erit poſt tres uel quatuor dies, poteris eleuare diætam ad ea, quæ uirtutem roborant, & materiam præparant ad exituram, ideo patienti dare poteris panem tritum in brodio pullæ decoctum, poteris dare oua ſorbilia, ſcilicet uitellos, & in proceſſu uſque ad ſtatum poteris dare carnem pullinam in modeſta quantitate, dico in modeſta quantitate, ne natura à multitudine cibi grauata materiam morbillorum, & uariolarũ nequeat ad extra expellere. Aduentante uerò ſtatu poteris eandem diætã, quam in augmento obſeruaſti, continuare, & non dubites ſi Hippocrates dixerit in prima particula aphoriſmorum quòd in ſtatu morbi tenuiſsima uti oportet diæta, quoniam hic nõ eſt ſtatus ebullitionis, ſed ſtatus exituræ uariolarum. Et ideo

fuerunt aliqui non damnandi, qui horum morborum conſi-ſtentiam diſtinxere, non per principium, augmentum, ſtatū, uel declinationem, ſed per primos, & ſecundos dies, ut in ſecundis quidem diebus poßimus diætam eleuare, ut diximus, & etiam uinum pauciferum contribuere. & ſic diætam illam aliquantiſper eleuatam poteris continuare per totum tempus ſtatus, quod eſt in ſecundis diebus uariolarum exitus, deinde poſt hanc obſeruandā diætam poteris uariolas, et morbillos curare per adminiſtrationem phlebotomiæ, & potionis. Si igitur fueris in primis diebus, ut in tempore principij apparentibus indicijs ſanguinis, uel permixtionis ſanguinis cum alijs humoribus, ætate & robore conſentientibus, phlebotomiam poteris exercitare. ſignificatur enim quòd in ſanguine, & in tota humorali maſſa eſt ebullitio magna, quæ phlebotomia tollitur. Si enim illis indicijs apparentibus quis phlebotomiam negligeret, poſſet eſſe cauſa defluxus ſanguinis cum alijs humoribus ad aliquod membrum corporis humani, quòd ſi principale membrum fuerit, æger necabitur: ſi uerò non principale, in eo generabitur apoſtema, quod merito peccantis materiæ magnæ ebullitionis, reddetur difficilis curæ. ideo illis apparentibus indicijs phlebotomiam non debes prætermittere. Cùm uerò apparere cœperint uariolæ, & morbilli, non exiſtentibus ſignis abundantis repletionis corporis, nequaquàm phlebotomiam committere debes, quoniam tentares oppoſitum motum, quem natura rectè, & non errans committit. phlebotomia enim trahit ab extra ad intus, in exitu uerò uariolarum trahitur ab intus ad extra. ſi tamen magna adeſſet repletio totius corporis, adhuc incipientibus uariolis exire, phlebotomiam ipſam poteris admittere. ea enim natura uigentior fit a materia exonerata ad re-

gulandum

gulandum reſiduum materiæ uariolarum, & morbillorum. ſi uerò ætas non conſenſerit phlebotomiæ, fuerint tamen indicia plenitudinis humoralis, & non ſanguineæ, cum maximè peccet cholera, poteris uentrem lenire, uel cum clyſterio lenitiuo, uel cum medicina non eradicatiua ſed lenitiua, ſicut eſt ſequens.

Recip. florum uiolarum, ſebeſten, iuiubarum ana M. s. dactylorum enucleatorum numero ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. deinde colentur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc. iij. uel floris caſsiæ nouiter tractæ drach. x. & plus & minus ſecundum ætatem, & robur uirtutis. facta uentris lenitione, hortor, ut tota medici intentio ſit ad præparandum, & ad facilitandum exitum uariolarum & morbillorum. Ideo laudo, quòd mane loco ſyrupi, & omni hora cum ſitierit patiens potet de infraſcripta decoctione.

Recip. lentium excorticatarum M. i. hordei excorticati M. s. ficuum ſiccarum numero iiij. dactylorum enucleatorum numero iij. iuiubarum numero xx. laccæ drach. i. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & colatura uſui reſeruetur. & ſic procede cum hac potione & regimine ſuperius dicto uſq; quo uariolæ incipient cadere, et morbilli deliteſcere. Et quoniam in his affectionibus oculi, nares, guttur, & pectus læduntur, ideo eſt his omnibus ſuccurrendum cum ſequẽtibus, primo abluantur oculi cum aqua roſata, uel cum aqua decoctionis ſumach, ſuccurratur uerò naſo per attractionem aquæ hordei. quidam enim oculos tangunt, & naſum cum auro. habet aurum à proprietate ut defenſet illa membra à nocumentis uariolarum & morbillorũ. ſuccurratur uerò gut-

turi in ore detinendo ſaccharum candidum, uel ſæpe utendo ſequenti gargariſmo.

Recip. aquæ plantaginis lib. i. ſyrupi myrtini unc. ij. miſce, ſuccurratur uerò pectori & pulmoni cum ſyrupo uiolato, cum ſyrupo myrtino, cum diapenidione ſine ſpeciebus, cũ diacodione, & cum huiuſmodi, ea in ore detinendo & lambendo; aliquando uerò contingit poſt caſum uariolarum, ut foueæ remaneant, & cauitates in cute, quibus ſuccurẽdum eſt, eas diluendo cum ſequenti decoctione.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. ſalis communis unc. i. lappatij acuti unc. iij. miſce, & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis aquæ, deinde coletur, & colatura uſui ſeruetur, & cum foueæ diluuntur hac decoctione, ſit ipſa frigida, ne caliditate aquæ foueæ magis dilatentur. Et hæc de uariolis & morbillis dicta ſint.

FINIS.

RATIONALIS METHODVS ATQVE COMPENDIOSA AD OMNES FERE' CVRANdos morbos internarum partium humani corporis,

per Camillum Thomaium Medicum Rauennatem nuper in lucem edita.

De dolore capitis.

PRIVS quàm aggrediamur quæ ſunt dicenda de dolore capitis, intelligendum eſt, quòd dolor accidit omni parti corporis quæ tactum habet. Non tamen eſt inditum propriũ nomen dolori uniuſcuiuſque partis, ſed plerunque denominatur à dolore ipſo, & parte patiente: ſecundum quam denominationem in capite dolor capitis nuncupatur.

Dolor autem iſte propriè nõ eſt morbus: ſed ſymptoma, quod pertinet ad actionem læſam tactus, partium dolentium in capite, quæ ſunt duæ membranæ ſub caluaria cerebrum inuoluentes, uel membrana quæ extra caluariam cooperit.

Diſtinguitur dolor iſtarum partium, quoniam quorum membrana caluariam cooperiens male afficitur, dolent ad tactum: quorum affectus eſt in interioribus membranis, cerebrum ipſum circundantibus, magis dolent circa radices oculorum, in ipſorum motu. Sentiunt autem eæ partes in dolore, corruptionem ijs contingentẽ, & propterea dolor propriè eſt ſymptoma, quod dicitur actio corrupta tactus, &

pende

pendet à morbo inæqualis temperaturæ, & ſolutæ continuitatis. Qui duo morbi interdum fiunt cum confluxu humorũ, quandoq; citra eorundem confluxum: ſi citra eorundem humorum fluorem fuerint morbi dolorem efficientes, ab externa cauſa aliqua neceſſariò corpori occurrente, uel peregrina contigerint. Verum ſi facti fuerint cum confluxu humorum, hoc dupliciter: quoniam uel confluxerint à cerebro ad partes dolentes, & tunc dicitur dolor fieri capitis primario uitio, aut confluent aliunde, & dicetur per conſenſum earũ partium, à quibus confluunt, & dolorem hunc præcedent affectus earundem partium. Humor autem confluens, interdum eſt ſanguis, aliquando cholera, nonnunquam phlegma, rarò melancholia.

Intelligendum tamen, quòd humores qui calida & frigida qualitate ſunt prædití, ſi ſicci fuerint intentius afficiunt quàm qui humidi, propterea quòd tactum humiditate hebetant. & quia frigidis humoribus, remiſsiores fiunt dolores, quàm qui à calidis, licet hi acutiores, illi uerò prolixiores & diuturniores exiſtant.

Methodus itaque medendi dolori capitis eſt, ut in primis inſtituta ratione boni & conuenientis regiminis atq; uictus, quæ aduerſetur cauſæ doloris, eius cauſa auferatur, ſi fuerit ex extrinſecis occurrentibus, prohibeatur. deinde caput ipſum, parteſq; eius dolentes auxilijs contrarijs contemperentur. Si humorum confluxus dolorem effecerit, humor ille ſubtrahatur, ſanguis ſcilicet ſectione cephalicæ: ſi alius humor, ſolutione uentris educatur. mox ad oppoſitum auriũ ſcarificatu, frictionibus, lotionibus, & uentoſis, lyſteribusq; diſtrahatur, reprimaturq; aliquo repercuſsiuo, tum capiti extrinſecus admoto, tum naribus odorato, uel auribus iniecto.

inieсto. Poſtremo, caput ipſum auxilijs contraria qualitate præditis, contemperetur. Si quid præterea digerendum eſt, in fine rei clementer digeratur, unguento præcipuè alabaſtri, quod in omni dolore capitis plurimum præſtare, experientia comprobatum eſt. Si tamen uitio alterius membri dolor capitis contigerit, methodus curationis eſt, ut membri eius, priuſquàm capitis, ratio habeatur.

De vertigine et scotomate.

In vertigine et ſcotomate ægro omnia uidentur in gyrum uerti, & caput circumagi, etiam obtenebrantur oculi, & aliquando caderet æger, niſi ab aliquo cõtineretur. Propterea uertigo & ſcotoma propriè uidentur eſſe ſymptomata, quæ pertinent ad actionem læſam facultatis uiſiuæ & motiuæ, quæ læditur in uertigine (quum caput circumagi, & omnia in gyrum agi uidentur) corruptè. quoniam uidet, quod naturaliter uidere non debet. In ſcotomate autem, cum obtenebrantur oculi, læditur ablatè, cum nil omnino uidet. Etiam cum non poteſt omnino æger continere ſeſe quin cadat, niſi ab aliquo contineatur, læditur actio uirtutis motiuæ (quæ corpus mouet motu tonotico uocato) ablatè. Pendent iſta ſymptomata interdum ab externa cauſa, mouente ſpiritus & humores capitis, ut aſpectu rotationis, uel fluentis aquæ, aut rei alterius uiolenter motæ: interdum fiunt à cauſa interna, quoniam à morbo officiali, obſtructione maiori uel minori, contingente in uertigine & ſcotomate, ſi ſit ſine caſu ad terram, in uijs ſpiritus uiſiui: & quum fuerit cum caſu contingente, etiã in uijs ſpiritus motiui. Cauſa harum obſtructionum in uertigine eſt uapor aliquanto ſubtilior, in ſcotomate uerò craſſior circumactus,

cumactus, ſpiritus uiſtuos circummouens, qui aliquando eleuatur ab humoribus in cerebro, & tunc fit uitio primario capitis: uel ab iiſdem in aliis membris, et dicitur fieri per conſenſum oculorum et capitis ad illa membra. Iſti uapores eleuantur ab omni humore, ſed præcipuè à ſanguine, raro à cholera et melancholia, plurimum à phlegmate, ob debilitatem naturalis caloris reſpectu illorum humorum, à quibus ſua debili actione calor eleuat et non diſcutit. Si itaque fit et eleuatur huiuſmodi uapor à ſanguine, ſigna eius ſunt rubedo faciei, oculorum in illa hora, exuberantia uenarum apparentium in oculis, et pulſatio temporum et uenarum quæ ſunt poſt aures, cum calore capitis. Si uerò ſit à pituita, ſigna ſunt quæ dominium et abundantiam pituitæ in capite, ac reliquo corpore oſtendunt.

Methodus curationis eſt, ſi à cauſa externa prouenit, ut ea prohibeatur cauſa, quæ ſpiritus et humores in capite mouere poteſt. Si uerò ab interna cauſa prouenerit, methodus eſt, quum humores fuerint in capite, à quibus uapor mobilis eleuatur, ut illi humores auferantur minuitione, tũ per uenæ cephalicæ ſectionem, tum per tenuem diætam, ubi ſcilicet ſanguis ſuperabundans fuerit. Si uerò alij humores, purgatione deijciantur, diſtrahantur ad oppoſitum, cum frictionibus, lotionibus, & uentoſis, cum ſcarificatu, ſi fuerit opus, etiam clyſterium adminiſtratione. reprimantur etiam uapores quibuſdam auxilijs odoratis. Roboretur præterea caput cum temperantibus eius complexionem, & quatenus opus ſit, reliquiæ humorum maſticatorijs, naſipurgijs, atq; ſimilibus, particulariter euacuantibus educantur.

Quòd ſi alterius membri conſortio, uertigo & ſcotoma contingat, methodus eſt ut membrum à quo conſenſus prouenit,

prouenit ſufficientibus & congruis auxilijs curetur. In omni tamen uertigine conſulendum eſt ut abſtineatur ab omnibus uapores flatumq; generantibus, ſiue ea pertinentia ſint ad cibum & potum, ſiue ad uitæ regimen.

DE PHRENITIDE.

PHRENITIS propriè dicit mentis alienationẽ cum febre, & duplex eſt, uera, & non uera, utraque dicit corruptionem unius aut plurium facultatum principum, uidelicet imaginationis & cogitationis. Interdum enim qui phreneticus eſt male imaginatur & tamen bene cogitat, interdum econtra. Contingit etiam ut in utraque actione deficiat. Vera phrenitis oboritur ex eriſipelate miningum cerebri, & interdum ſubſtantiæ eiuſdem. Quare ſignificatur ex febre continua, rubore oculorum & uigilijs, eſtq; alienatio continua non intermittens. Non uera autem contingit à mala complexione calida & ſicca cerebri, à uaporibus eleuatis, & eius ſignificatio eſt intermiſſio alienationis in remiſſione febris.

Eius methodus medendi eſt per curationem febris atque retractionem uaporum aſcendentium, ad oppoſitum, cũ clyſteribus & frictionibus, & repercuſſiuis admotis capiti, etiam in hac præſtat odorare frigida.

Methodus uero uer æ phrenitidis eſt, quum fiat à ſanguine, ut ſanguis in primis mittatur per ſectionem cephalicæ, deinceps ut fiant omnes ſpecies reuulſionum, & cum uentoſis admotis ſcapulis, cum ſcarificatu & citra ſcarificatum, & cum ſcarificatione extremitatum aurium, & aſſiduatione clyſterium, quæ omnia item præſtant in phrenitide, quæ fit ab apoſtemate cholerico, in qua præterea ſoluendus eſt

uenter

uenter etiam ab ipſo principio non expectata concoctione. In utraque utendum eſt repercuſsiuis, tũ admouendo ea fronti capitis, tum etiam odorando ſicca in ſanguinea phrenitide. In cholerica autem frigida et humida. poſtremo leuibus digerentibus ſi proceſſerit apoſtema ad augmentum: nec tamen ea penitus ſpolianda ſunt ab aliqua facultate repercuſſiua, ut eius complementum ſi poſsibile eſt, inhibeatur.

DE LETHARGIA.

IN LETHARGIA *fit obliuio omnium, cum priuatione ferè omnium ſenſuum. Lethargicus enim uidebitur obliuiſci omnia, ita ut interrogatus de nomine proprio, non recordetur. Inſuper ferè nec ſentit, nec mouebitur, quoniam, etſi principaliter cerebri poſterior pars patiatur, atq; ob id principaliter lædatur memoria, nihilominus compatitur anterior pars, et ideo fit ut æger non perfectè ſentiat. Patet igitur quòd lethargia eſt ſymptoma pertinens ad actionẽ ablatam facultatis memoratiuæ principaliter. conſequenter ad actiones læſas ſenſus communis, et in hoc differt, ſubeth, in quo contingit principaliter lædi et auferri ſenſum, conſequenter memoriam, ob colligantiam et uicinitatẽ partium, quæ ſunt organa et inſtrumenta dictarum facultatum. Conſequitur autem morbum lethargia compoſitionis; quoniam fit ex apoſtemate phlegmatico partium poſteriorũ cerebri, et ſignum eſt proprium obliuio, cum graui ſomno, cũ febre continua, non tamen fortis caliditatis, et albedo linguæ, cum difficultate aperiendi palpebras, et quando aperiuntur, in diſpoſitionem redeunt uelociter, et clauduntur.*

Methodus curationis eſt, ut per clyſterium fortium, et acutorum iniectionem diſtrahatur materia quæ ad caput cõfluit, et

ſluit, & excitetur æger ligaturis, uentoſis atque frictionibus, & ſi opus eſt (quod ſanguis ſcilicet in corpore dominetur) in capite cephalica ſecetur. Et ſi poßibile eſt, dominãte phlegmate, ut aliquid per os adminiſtretur, illico per uentrem ſoluatur, ab ipſo principio ſtatim, hoc eſt, à prima die uſque ad tertiam, aliquo repercußiuo caput foueatur. poſt quartam diem repreßiuo addatur aliquid quod digerat. In proceſſu uerò ſolis reſoluentibus, & quidem fortibus præſertim in corpore purgato. Adhibeantur etiam odoramenta à principio ex aceto, cum rebus calidis & ſiccis, ſitq; cibatio ſatis ſubtilis & tenuis.

De apoplexia.

Apoplexia eſt ceſſatio, tam interiorum, quàm exteriorum ſenſuum, & motuum omnium qui fiunt ab imperio uoluntatis. Quamobrem apoplexia propriè eſt ſymptoma ablationis uirtutum motiuarum & ſenſitiuarum, totius corporis, quod ſymptoma ſequitur morbum officialem in uia, quoniam obſtructionem omnium uentriculorum cerebri, & hæc apoplexia eſt duplex, fortis, & debilis, fortis non curatur, debilis autem cum difficultate, & eget medico ſolerti, & diligenti, priuſquam aſſumatur curatio. Quoniam interdum uidentur mortui apoplectici, fiat periculum nunquid æger ſit cum uita, opponendo cotum carminatum naribus, uel tenuis candelæ flammulam aperto ori, aut aquæ plenum cyathum ſuper umbilicum, ut deprehendatur ex motu horum occulta ſpiratio, et nunquid æger ſit cum uita. Vtraquæ autem eſt duplex, ſanguinea ſcilicet, et pituitoſa, nam obſtructio fit interdum à ſanguine, ut plurimum à pituita, et ſigna ſunt, abundantia pituitæ uel ſanguinis in capite.

Methodus

Methodus curationis eſt, ut in utraque ſtatim fiat ſubtractio redundantis humoris, in ſanguinea, per ſectionem uenæ cephalicæ, in pituitoſa per ſolutionem uentris factam cum fortibus uel ſuperius adminiſtratis, uel inferius iniectis, quæ ad diſtractionem etiam fecerint, non prætermittendo reliquas diuerſiones quæ fiunt uentoſationibus, frictionibus, lotionibus, ligaturis, atque id genus omnibus, quibus nõ conferentibus, methodus eſt, ut capiti à naſipurgijs & ſternutamentis ea admoueantur, quæ fortiter digerunt, & abſumunt materiam. Debetur præterea apoplectico tenuiſsima diæta.

De caro.

Caros, ſomni eſt profundatio & prolixitas, quo in ſomno ſenſus omnes exteriores à ſuis functionibus impediuntur ne ullo modo fiant. Propterea patet, quod eſt ſymptoma illius facultatis, quæ ſenſus communis appellatur: quoniam eſt ſymptoma ablationis. Oboritur à morbo frigidæ & humidæ temperaturæ, cum materia, uel citra materiam, quæ uel genita eſt in cerebro, & tunc caros primario cerebri affectu fieri dicitur; uel aliunde uenit ea materia, & dicitur fieri per conſenſum, & tunc plurimum contingit à uentriculo.

Si proprio affectu cerebri fit, curationis methodus eadem quæ de apoplexia & cephalalgia pituitoſa ſcripta eſt. Si per conſenſum contingit, methodus eſt ut curetur membrum cui conſentit caput, ipſumq; caput roboretur, ne recipiat, atque retrahatur humor omni genere retractionis, atque tenuiſsima diæta in utraq; eſt utendum.

DE CONGELATIONE.

IN HAC ægritudine nullus motus neque ſenſus apparet, & ſpiratio inſenſibilis, ſed æger uidetur congelatus, eius oculi ſunt aperti, aliquando clauſi, ſecundum diſpoſitionem, qua reperiebatur hora inuaſionis. Differt ab apoplexia, caro, lethargia. Nam in his non ſunt membra rigida, ut in hac, & pertinet ad ſymptoma, quod eſt, actio ablata ſenſus & motus. Proficiſcitur à mala intemperie frigida & ſicca, materiali, interdum citra materiam. Signa huius ſunt, quòd remanent oculi in diſpoſitione qua caſu reperiuntur, aliquãdo aperti, & non palpitantes ſicut oculi intuentes in unum locum, ſine motu, uel oculi ſunt clauſi, & totum corpus eſt rigidum & congelatum.

Methodus curationis eſt, ut adhibeantur moderatè calefacientia & humectantia, & diſtrahantur omnibus generibus diſtractionum, leuibus quidem, & ut exhibeatur per os aliquid, quod ſpiritus ab intemperie frigida & ſicca, quaſi concretos ad priſtinum temperamentum reducat, ſiue ea naribus bene olentia admoueantur, ſiue ea per os inijciantur, quod maxime uinum, & quidem meracum efficere in hac ægritudine conſueuit.

DE PARALYSI.

IN paralyſi ſiue ſit uniuerſalis, à capite infra: ſiue corporis medietatis tantùm, uel unius partis particularis, fit totum corpus à capite infra, uel medietas altera ipſius, uel pars particularis reſoluta ſine ſenſu & motu. Propterea paralyſis adſcribenda eſt ſymptomati, quod eſt actio læſa. quia ablata, ſenſus & motus partium reſolutarum. Cauſa eius eſt obſtructio quæ fit ab intemperie frigida & humida

materiali,in uniuerſali, in origine nuchæ. In ea uerò quæ eſt alterius partis, obſtructio accidit medietati nuchæ, ſicut in particulari eſt obſtructio, in neruis deſeruientibus, pro ſenſu & motu illius partis. Signa autem ſunt, quæ dicta ſunt alias de dominio phlegmatis.

Methodus curationis, ut uictus ratio ſit calefaciens et deſiccans. Non tamen ab initio fluente materia ſit immodica calefactio, ita ut colliquet materiam. Concoquatur deinde pituita, & ad expulſionem paretur cum inciſiuis & tenuantibus & tergentibus, habita tamen ratione, quòd primo triduo aut quatriduo ea ſint omnia clementiora, mox exhibeatur purgatio corpori. Diſtrahatur præterea humor, qui ad partem reſolutam defluit, clyſteribus ſcilicet, ſternutatorijs, apophlegmatiſmis, gargariſmatis. digeratur poſtremo materia, quæ eſt in parte reſoluta, frictionibus & calidis unctionibus, ſimulq; cerebrum & aliæ partes reſolutæ roborētur. Præſtant multoties, ab his omnibus non conferentibus, balnea aquarum ſulphurearum & nitroſarum, atq; lutum horum. mirum in modum ualet in hac ægritudine theriaces de uiperis & mithridaticæ confectionis uſus.

De spasmo.

In ſpaſmo totum corpus conuellitur contrahiturq; uerſus cerebrum, quod eſt principium neruorum, & motus uoluntarij. Triplex autem eſt ſpaſmus, unus cùm ceruix unà cum reliquo corpore, ante & retro intenditur, ut immobilis maneat, et in neutram partem flecti ualeat. uocatur hic ſpaſmus diſtentio. Alius eſt cum contrahitur anterius, & dicitur tenſio ad anteriora. Tertius eſt cùm caput in ſcapulas cō

trahitur,

trahitur, & uocatur tenſio ad poſteriora: fit etiam aliquando particulari aliquo in membro. Manifeſtum eſt ergo, quòd tam uniuerſalis ſpaſmus quàm particularis pertinet ad ſymptoma deprauati motus. Eſt enim actio corrupta uirtutis uoluntariæ motiuæ. Nam uirtus in actione corrumpitur, non quòd ipſa non moueat, ſed quòd membrum non poßit continere à malo motu, quin ſcilicet non contrahatur ad ſuũ principium. Interdum iſtud ſymptoma morbum ſequitur ſiccum, & ſignum eſt, quòd accidit poſt uomitum aut ſolutionem uẽtris, uel aliam notabilem euacuationem aut laborem ſuperfluum, uel febrem uehementis caloris, fitq́; paulatim, cuius curatio difficilis eſt admodum. Nonnunquam etiam conſequitur morbum frigidum & humidum: ſigna autem hæc habet, quòd ſubito fit. Interdum etiam fit à flatibus, & agnoſcitur, quia cito fit & cito deſinit.

Methodus curationis eſt à ratione uictus calida & ſicca inſtituta, quòd concoquatur pituita cum ab humore eſt, & expulſioni paretur, primum clementibus ad quinque dies, deinde ab his uacuetur, & quidem leuibus: poſt, iterum ualentius apparetur, atq; deinde fortioribus uacuantibus expurgetur, & hoc ubi morbus moderatus ſit, neque ſymptoma inuehat multum formidinis. quòd ſi uehementior eſt morbus, ac dolorem afferat, qui uires uicturus ſit, ſtatim absque hoc quòd percoquatur, etiam potentioribus remedijs euacuandus eſt humor. Præterea methodus eſt, ut ſtetur in auertentibus, ut clyſteribus, frictionibus, ſternutatorijs, gargariſmatibus, apophlegmatiſmis, & ſimilibus. Poſtremò reliquiæ humoris quæ neruis infixæ ſunt digerantur unctionibus, fotibus & ſtrictionibus. Item ſi ſpaſmus leuis eſt, præſtat eidem cucurbitulas, ſeu uentoſas applicare. Vbi uero non contulerint

hæc, experienda ſunt balnea naturalia, ſulphurea, ſalſa, aluminoſa. Dentur inſuper quæ reſoluant & roborent, & ſi dolor uehemens fuerit, qui intolerabiliter cruciet, ponatur in balneo ex ſimplici oleo communi. Si à ſicco prouenerit ſpaſmus, methodus eſt, ut ab humida diæta & temperatè calida nutriatur, membraq; conuulſa humectentur linimento aliquo, uel etiam balneo. Si à flatibus contigerint, adhibeantur parti quæ flatum digerant & reſoluant.

De epilepsia.

In epilepſia fit conuulſio omnium membrorum, cum detentione functionũ, facultatum principum. quamobrem patet, quòd quantum ad conuulſionem ipſam pertinet ad ſymptoma, quod eſt de genere mali motus uoluntarij: quantum autem ad detentionem facultatum principum, pertinet ad actionem diminutam multum ſcilicet & quaſi ablatam earundem facultatum, pendet à morbo officiali in uiâ. quoniam ab obſtructione uentriculorum cerebri, quæ fit ipſo cerebro ſe contrahente à re nociua, ut expellat. Hæc autem eſt res, interdum humoralis, pituitoſa, uel melancholica: aliquando uaporoſa. quæcunque uerò ſit, à cerebro ipſo eſt, uel à ſtomacho, aut ab alijs partibus corporis. Quo fit, ut ex parte materiei, duplex ſit epilepſia. una humoralis, altera uaporoſa. Ex parte autẽ partium à quibus uenit hæc materia, triplex eſt epilepſia, à capite una, altera à ſtomacho, tertia quæ fit ab alijs partibus. Hæc uerò accidit & pueris & adultis & in omni ætate. Pueris etſi periculoſa ſit, eorum tamen plurimi, ſi uiuunt, ætatis permutatione liberantur: difficilis admodum in iuuentute curatu, in ſenectute uerò impoſſibilis

ſibilis. Afficit autem hæc periodicè, propterea aliud regimen debetur ægro, dum eſt in acceßione, aliud uerò tempore quietis: hoc enim tempore nõ curatur, ſed eget potius prouidentia, in tempore acceßionis propriè ei debetur curatio. De epilepſia quæ pueris accidit, nunc non agetur, ſed tantũ de curatione eius quæ accidit adultis, atq; alijs aliarum ætatum hominibus.

Methodus quidem eſt, ut inſtituatur prouidentia uitæ, regimen calefaciens & exiccans, ſi fuerit à pituita. Si uerò à melancholia, magis humectans & remißius calefaciens cum omnimoda uini abſtinentia. paretur ſubinde humor quicunque fuerit, proprijs concoquentibus, calidis & ſiccis in pituita ſcilicet, in melancholia autem aliquantum humidis, atq; euacuetur ſufficientibus iuxta exigentia humoris eam facientis. Præterea diſtrahatur à capite, & balanis ſeu glandibus, clyſteribus, frictionibus, maſticatorijs, omnibusq; id genus auertentibus. Poſtremo, qui humor in cerebro relinquitur, commodis reſoluentibus digeratur, & caput ipſum roboretur. Ego quandoq; uſu ſolius decocti ligni guaiaci cum additione herbarum capitalium, & agarici quantitate ex aqua peoniæ, uel ex aqua fumi terræ, ſecundum quòd unus uel alter humor erat cauſa affectionis, aliquos ab acceßione ſeruaui, interponendo quandoq; acceptionem, unius theriacæ de uiperis, uel confectionis mithridaticæ. quandoq; etiam idem operatus ſum ſola cauterizatione in ſummitate capitis loco commiſſuræ coronalis, excitando ibidem ulcus, quod diu dimiſſum eſt apertum. Si uerò contigerit epilepſia uitio partis, conſortium habentis cum capite, methodus eſt, ut affectus illius membri, ſecundum quòd exegerit, curetur. Vbi uerò fiat ab aliqua parte ſubiecta per conſenſum, elato ad ce-

rebrum ex ea uapore prauo ac uenenoſo, acceßionem committente, methodus eſt ut fiat ſtricta deligatura quæ uiam præcludat uapori, deinde materia à parte illa uacuetur ueſicatione & ulcere, in parte eadem excitatis. Tempore autem acceßionis & paroxyſmi, methodus eſt, ut immoretur in diuertentibus omnis generis, deinde digeratur (præſertim ſi ſit à uaporibus capiti communicatis) ſuffitu aliquo appropriato, puta caſtorei, aſſæ fœtidæ, peoniæ & ſimilibus. Methodus eſt tamen in omni epilepſia, ut caueatur à uaporoſis, iijsq; caput tentantibus, morbumq; hunc à proprietate mouentibus.

De incubo.

In *incubo, fit difficultas motus, & ſenſus uidetur torpidus, patientes dum dormiunt, ſe graui opprimi mole uidentur. ſymptoma eſt ergo actionis corruptæ ſenſus, diminutæ motus, quod in ſomno contingit. ſequitur morbum officialem in uia, nempe obſtructionem non omnino integrã uentriculorum cerebri, quæ fit à multitudine ſanguinis, fit etiam à phlegmate, à uaporibus craßis eleuatis, à cruditatibus uentriculi ex crapula, ob quam obſtructionem prohibentur integrè diffundi ſpiritus motiui et ſenſitiui per neruos partium corporis.*

Si à ſanguinis abundantia contigerit, methodus curationis eſt, ut ſtatim minuatur & ſectione uenæ, & diæta tenui. Si uerò à pituita, ea purgetur à corpore, atq; diſtrahatur à capite. Si à cruditatibus uentriculi ex crapula, prohibeatur cibatio ſuperflua, atq; ſtomachus uomitu euacuetur, roboreturq; caput, ne recipiat, moderetur item in utraque ſtomachus, & inſtituatur ut bona fiat concoctio.

De

De melancholia.

Melancholia *eſt mentis alienatio ſine febre cum triſtitia & metu. Patet igitur ſymptoma eſſe duarũ facultatum principum cerebri functionum, imaginationis ſcilicet, & cogitationis. In hac autem læditur una interdum, aliquando plures, ut uidere ipſa re eſt in melancholicis: quæ alienatio eſt ſine febre, ad differentiam eius quæ fit in phrenitide, quæ cum febre eſt, quæ apoſtema ſequitur uelaminum cerebri: Hæc autem ab intemperatura frigida & ſicca materiali, melancholica fit. & triplicem habet ſpeciem. Vna, quando totum corpus ſimul ac cerebrum melancholia abundat: alia fit, quando ſolum caput: tertia, quando hypochondria ipſa tali humore exuberant, & in conſenſum trahunt cerebrum, iſta uocatur hypochondriatica et flatuoſa. In omnibus autem ſpeciebus adeſt metus & triſtitia.*

Methodus curationis eſt, poſteaquàm monitum, ut cautè accedatur ad melancholicum, ne aliquid mali medico ab ipſo melancholico inferatur, quòd uictus ratio inſtituatur humectans, uerum non excedens, ſed temperata in calore, concoquatur mox melancholia aliquo conuenienti decocto, eãdem parante ad expulſionem: euacuetur, non quidem fortibus ſed leuibus & exoluentibus, clementer primo, tractu uerò temporis paretur medicamentis aliquanto fortioribus. auertatur inſuper humor à cerebro & corde, ligaturis, frictionibus, cucurbitulis, balanis, & clyſteribus acribus. Poſtremo reliquiæ reſoluantur, roborenturq; partes principes, cor ſcilicet, & cerebrum, & hoc tam in ea melancholia quæ eſt à capite, quàm à toto, in qua expedit mittere ſanguinem à iecoraria: cum conſideratione tamen, ut ſi niger exeat, co-

pioſtor fiat phlebotomia, ſi uerò minus ater uiſus fuerit, longe partior. Quum melancholia eius ſpeciei eſt, quæ flatuoſa dicitur, & hypochondriatica & mirachialis, non quia ſit propriè eius materia in mirach & in hypochõdrijs, ſed quia ſub mirach & hypochondrijs contenta eſt, ſcilicet in meſenterio & eius uenis, & ita uocatur, quoniam principium habet à partibus quæ ſunt ſub mirach, ſcilicet à iecinore & liene, quorum membrorum unum generat melancholiam & humorem atrabilarem, hepar ſcilicet, ob eius intemperiem: alterum, materiam melancholicam non attrahit, propter defectum aliquem in eius temperatura, uel natura officiali. & dicitur etiam flatuoſa, quòd in hac flatus plurimus abundet, ut ex rugitibus, continuisq; ferè ructuationibus, in his qui hanc patiuntur facilè deprehenditur.

Methodus curationis eſt, ut principaliter iecinori & lieni incumbatur. Propterea temperetur iecur ne calore excedat, & phlebotomia facta à iecoraria & alterantibus frigidis, ne humores adurant, à quibus hæc fit melancholia, ut plurimum. Prouideatur item ne cibis & potibus hæc pars caleſcat. In hoc enim plurimi medicorum aberrant, qui excellenter caleſacientia & exiccantia adminiſtrant, dum rugitibus & uentoſitatibus intendunt conſulere. Lien præterea roboretur & prohibeatur ab opilatione & induratione, cerebrum deinde, ne recipiat fumos. Poſtremo mirach ſiniſtroq; hypochondrio apponantur digerentia fortia & attractiua, ſicut uentoſæ & medicinæ rubificantes, ut materia exitum habeat atque digeratur per cutim inſenſibiliter, & per ulcera illis partibus excitata euacuetur, fumiq; eius à cerebro diſtrahantur.

De

De tortvra oris.

In tortvra accidit ægro,ut os contorqueatur, & ſecundum hoc patet, quòd oris tortura pertinet ad morbum deprauatæ figuræ oris, qui morbus cauſatur à materia frigida & humida, faciei muſculos alterius partis mollificante, uel ab eadem materia craßiori in muſculis alterius partis imbibita,& muſculos ipſos ſpaſmante & contrahente. Signa ſunt manifeſta ad ſenſum.

Methodus curationis eſt,ut à principio uſque ad ſeptimã diem nil ferè operetur, præterquàm ſi constricta fuerit aluus,ut leniatur, & quidem clyſteribus lenibus, tenuiq; diæta,eademq; mediocriter exiccante & calefaciente, & regimine regatur. A` ſeptima concoquatur materia clementibus lenibusq; præparantibus, deinde clementibus quoq; medicamentis euacuetur, niſi adeò uehemens fuerit affectus, ut apoplexiam minetur,quo caſu medicamentis fortioribus utẽdum, quibus in ipſa apoplexia. Procedatur præterea cum diuertentibus, roboreturq; caput,& digeratur materia quæ reſolutionem facit uel ſpaſmum, in faciei muſculis. In reliquis ut in paralyſi & ſpaſmo procedetur.

De stvpore.

Qui patitur ſtuporem in membris, ſentit hebetiori tactu quod tangit: propterea ſtupor eſt ſymptoma tactus, quod dicitur diminutio ipſius. Contingit autem à morbo in uia, quoniam ab obſtructione, quæ fit à ſanguine interdum, & ut plurimum à pituita. Signa ſunt quæ arguunt dominium ſanguinis uel pituitæ.

Methodus curationis eſt in cauſa ſanguinea, ut minuatur

ſanguis, & inedia, & ſectione uenæ. Non tamen *ſit diæta tenuiſsima, ſed mediocris & exiccans, uerum in calore & frigore temperata. Si uerò contigerit à pituita, curetur curatione paralyſis, de qua ſupra.*

De tremore.

In tremore, *membra quæ mouentur motu uoluntario, mouentur quidem, ſed tremule, & duplici motu contrario.* Patet ergo, *quòd tremor in quacunque parte fuerit, pertinet ad ſymptoma actionis læſæ uirtutis motiuæ uolũtariæ, membri trementis ſcilicet, ad actionem corruptam eius facultatis: mouentur enim membra quæ tremunt malo motu, quod naturaliter moueri non debent.* Et *pendet à morbo intemperaturæ frigidæ & humidæ, materialis ut plurimum.*

Methodus *curationis eius eſt, ut euitentur omnia quæ infrigidant, mollificant, humectant, & replent cerebrum, & neruos.* Mox *concoquatur, pareturq; humor ad euacuationem, calidis quidem & ſiccis, dein humor purgetur à cerebro & neruis, & excutiatur deinde maſticatorijs atq; gargariſmatibus.* Poſtremo *adminiſtrentur ea, quæ confortant & calefaciant cerebrum & neruos, materiasq; conſumant.* Et *ſi opus eſt (omnibus ſcilicet his non conferentibus balnea thermarum uel aquamaris experiantur.*

De catarrho.

Catarrhus *eſt defluxus capitis ad nares uel ad fauces, materiei quæ ad dictas partes deſtillat et extra mittitur.* Manifeſtum *eſt, quòd quantum ad materiam effluentem & extra miſſam, eſt ſymptoma de genere exeunti mutati:*

mutati: fluit enim & emittitur materia per os uel per nares à cerebro, quæ à ſano homine exire & emitti non conſueuit, quoniam materia calida aut frigida, acris aut ſalſa, aut inſipida aut aquoſa. fit autem ab actione læſa cerebri, ſcilicet contentiua uel expulſiva, à materia genita, propter actionẽ læſam uirtutis concoctricis eiuſdem, quæ ſequitur morbum intemperaturæ frigidæ aut calidæ. Et ſigna eius ſunt, caliditas ſeu frigiditas percepta in capite, & qualitas materiei effluentis.

Methodus curationis eſt, ut conſideretur primo, an indicatio cauſæ & catarrhi materiei coincidat, eademq́; remedia requirat catarrhus & cauſa. uel ſi indicatio amborum contrarietur, atque ob id poſtulet contraria. In hoc enim complexu auerſantium indicantium, maior eſt habenda ratio urgentioris, & propterea refrigeretur in calida materia, in frigida uerò adminiſtrentur ea quæ calefacere poſſunt, uitenturq́; omnia aduerſantia. apparetur deinde materia & concoquatur cum frigidis, ubi calida ſit et ſubtilis, eademq́; ſicca. Si uerò frigida ſit materia & craſſa, cum calidis et tenuantibus, & quidem in principio clementioribus: habita conſideratione, quòd ſi materia fluxerit ad pectus, ſint ea in utraque materia humectantia & lenientia. Si uerò ad nares uel ad os, magis ſicca à præparatione inſuper & concoctione purgetur humor, medicamento calidam materiam euacuãte uel frigidam. Et auertatur cum frictionibus ligaturis extremorum, cucurbitulis in natibus & ſcapulis, naſipurgijs, primo quidem debilibus, mox fortioribus. Præſtat in caſu frigidæ materiei ad eandem intentionem excitare ulcus cauterio potentiali uel etiam actuali, in commiſſura coronali uel poſt aures. Poſtremò ſiſtatur materia diſtillans, præſertim

ſi ex

ſi ex largiore & impetuoſa deſtillatione, ſuffocationis periculum immineat, aut excoriatio, aut tuſsis aſpera, aut inſomnia, quorum periculum ſi non affuerit, non conſtringatur, ne materia in cerebro reſtinguatur. fungatur tenui diæta cũ abſtinentia potus uini in calida. In frigida uerò cõcedatur uinum, ſed apud concoctionem. Habenda eſt conſideratio, quod ſi materia fuerit calida, & cum febre, immineatq; periculũ, ne infigatur in aliqua parte nobili, ut ſtatim ſanguis à cephalica mittatur. Sunt qui etiam in materia calida ſtante febre, & periculo imminenti fixionis, in aliqua parte nobili, ſtatim ſecta cephalica uena ſanguinem detrahunt.

De ophthalmia.

In ophthalmia inflãmatur cõiunctiua ſeu mẽbrana oculi, & interdum magis uel minus intumeſcit, ſecundum maiorem & minorem quantitatem materiei ipſam efficientis. Plerunq; tantum augetur tumor illius, quòd cornea & pupilla conſtringitur & obſtruitur, ita quòd ex obſtructione, immediatè uiſio læditur, quare tũc ophthalmia nõ refertur ad morbum oculi, ſed ad cauſam. Eſt enim cauſa, qua conſtringitur pupilla. Cùm uerò ophthalmia parua eſt, ita ut nocumentum efficiat uiſioni, tunc eſt morbus ipſius mẽbranæ oculi, cuius actio per ſe primo & principaliter læditur. Patet quòd ophtalmia eſt morbus compoſitionis, quoniam eſt apoſtema membranæ, quum ſcilicet eſt paruũ, quum uerò magnum, ut coanguſtet & conſtringat pupillam oculi, eſt cauſa morbi. fit autem ex ſanguine multo & billioſo confluente ad dictam membranam, ea ſcilicet quæ uera eſt ophthalmia. fit etiam non uera, & eſt intemperies oculi calida

cum rubore exiguo ſine tumore. Signa autem ueræ ophthalmiæ ſunt, rubedo & repletio oculi cum dolore & tumore. Methodus curationis ophthalmiæ non ueræ eſt, ut auferatur cauſa externa, à qua excitari ut plurimum conſueuit. Deinde quòd iniijciantur oculo quæ remittant eius intemperiẽ calidam & quòd caueatur ab omnibus oculum ipſum ad calidum alterantibus.

Methodus autem curationis ueræ ophthalmiæ eſt, ut inſtituatur uictus ratio refrigerans, eademq́; tenuis, prohibeanturq́; omnia quæ humores comminuunt, ſpiritusq́; reſoluũt: auertatur materia ſectione uenæ cephalicæ eiuſdem lateris, uel uentoſis, cum ſcarificatu, uel citra ſcarificatum, alijsq́; generibus diſtractionum, lotionibus ſcilicet, frictionibus & iniectione clyſterium. repellatur materia fluens, admouendo fronti frigida & ſicca, itemq́; oculo iniijciantur à principio eadem. Vbi etiam magnus uehemensq́; fuerit dolor, ad narcotica collyria tranſeatur. materia deinde apparata cum aliquo apparente frigido & ſicco euacuetur uel pilulis uel etiam decocto ex myrobalanis citrinis, quod maximè in caſu ophthalmiæ ueræ cõprobatum eſt. Poſtremo reliquiæ digerantur balneo, uel fotu, cum ſpongia ex decocto meliloti uel ſeminis fœnigræci. hoc enim in digerendo materiam præcipuum eſt, præſertim apud declinationẽ. à uino caueatur omnino à principio, neque concedatur niſi morbo declinante.

DE IMAGINATIONE ET SVFFVSIONE.

CONTINGIT *interdum, ut ante oculos obuerſari corpuſcula quædam uideantur caliginoſa, uel aliqua lucentia, aut tanquam puſilli pulices. & uocatur hoc accidens imagina-*

imaginatio, quæ præuia eſt & quaſi principium ſuffuſionis, quæ ubi completa eſt, ceſſant huiuſmodi omnia, & nil prorſus uidetur ab altero oculorum, aut ab ambobus. Secundum hoc patet, ſuffuſionem habere triplex tempus, principij ſcilicet, quod & augmentum comprehendit, quo fit, & tempus ſtatus quum facta eſt. Videtur autem, quo ad principiũ & augmentum eius, pertinere ad ſymptoma, quod eſt actio corrupta functionis uiſiuæ: uidentur enim præ oculis uerſari, quæ naturaliter non debent. In eius uerò ſtatu cum ex toto pereat uiſus, uidetur pertinere ad actionem ablatam uiſus. Vtrunque ſymptoma ſequitur morbum officialem in uia, obſtructionem ſcilicet à materia uaporoſa aut humorali cadente inter uueam & corneam: quæ generatur interdum in oculo, & in eo inſpiſſatur. aliquando eadem materia uenit aliunde, puta à cerebro uel à ſtomacho, uel ab alia parte corporis.

Vbi facta eſt ſuffuſio, methodus eſt, ut à corporis & capitis purgatione, acu puncto oculo, materia obſtruens deponatur. Pro hac tamen operatione aduertendum, ne ſit uiſcidior, tenacior, neque oculis adhæreat, ſed quòd mediocris ſit conſiſtentiæ. Verùm ubi nondum ſuffuſio eſt abſoluta, methodus curationis eſt, ut inſtituatur diæta tenuis, eademq; calida & ſicca, conſulaturq; membro, ſi per conſenſum fuerit, cui oculi conſentiunt, iuxta exigentiam illius affectus. Si uerò à cerebro eſt, concoquatur materia, pareturq; pituita, ut facilè à corpore educi poßit ſubtiliando eam ubi craſſa ſit, incidendo ubi uiſcida. Vacuetur deinde, præſertim pilulis à capite & oculis materiam ipſam educere efficacibus. Neque contentetur una ſolum euacuatione, ſed iteretur purgatio, donec in totum purgatus ſit affectus, auertatur clyſteri-

bus acribus, balanis, frictionibus, & ligationibus extremorum. Quibus omnibus non ſufficientibus, excitetur bulcus cauterio in coronali aut prope aures, aut ſetone ceruici affixo. Poſtremo diſſoluantur & diſsipentur reliquiæ humoris, partim his quæ hora ſomni aſſumuntur, puta cum electuario humani, quod plurimum laudatur in hoc caſu, uel cõfectione mithridatica, aut etiam theriaca de uiperis, hæc enim digerunt & diſſoluunt, nedum uaporem, uerum & aquam, præſertim ſi qua auxilia oculo admoueãtur, quæ priuſquàm inijciuntur, corporis & capitis purgationem requirunt.

De sanguinis narium fluore.

Est ſanguinis è naribus profluuium, quum exit ſanguinis quantitas multa, & hoc dupliciter accidit, criticè nempe, & non criticè. De non criticè exeunte intendimus, qui quantum ad ſanguinem, ſpectat ad ſymptoma, quod eſt de genere exeuntis mutati ex toto genere præter naturã: ſequitur autem actionem læſam contentiuæ uel expulſiuæ facultatis, propter morbum inſtrumentalem, hoc eſt apertionem orificiorum uaſorum terminantium ad radicem narium, qui morbus fit propter quantitatem ſanguinis, uel eiuſdem qualitatem malam, irritantem naturam ad expulſionem ſui. Cognoſcitur ſi eſt à quantitate exuberãti, ex plenitudine corporis & uenarum, & retentione alicuius uacuationis conſuetæ ſanguinis, aut ex dimiſsione exercitij conſueti. Si autẽ ſit à mala qualitate irritante ad expulſionem & apertionẽ uenarum, cognoſcitur tum calore tum acuitate ſanguinis uel aquoſitate.

Methodus curationis eſt, quum eſt ex quantitate ſanguinis:

nis, ut minuatur ſanguis uictu tenui ac refrigerante & aſtringente, atque ſectione uenæ, in maxima abundantia, ſecũdum habitum totius corporis à iecoraria uel communi, poſt à cephalica diſtrahatur. uentoſis admotis ſcapulis, uel parti lienis aut iecinoris: ſecundum quod ſanguis exierit, à parte ſiniſtra aut dextra narium, fiant & aliæ auerſiones frictionibus, & ligaturis fortibus, etiam lotionibus ex aqua calente. Siſtatur præterea ſanguis, inijciendo intra nares frigida ſiccaq́; & glutinantia, frontiq́; eadem admoueantur, et ad narcotica tranſeatur, tamen conſilium eſt, ut à mitioribus ſemper incipiatur. Si mala qualitas in cauſa fuerit, methodus eſt ut humor ſanguinem uel calidiorem uel etiam humidiorem efficiens expurgetur.

De sinanche.

In sinanche *fit difficultas anhelandi, & quaſi ſuffocatio, in uera. In non uera autem fit difficilis transglutitio. quare uera quantum ad id, eſt ſymptoma, quod pertinet ad actionem læſam attractiuæ uirtutis & expulſiuæ aëris pro cordis refrigerio. Pendet autem à morbo compoſitionis in uia, quoniam ab obſtructione uiæ ſpiritus, ab apoſtemate quod fit in gutture & eius partibus. Hoc autem apoſtema fit à materia reumatizante, interdum calida, interdum frigida. Si calida eſt, per febrem cognoſcitur, & per puncturam quæ fit in loco apoſtematis: ſi frigida, ut plurimum eſt ſine febre, apparetq́; in ore ægrotantis, multitudo ſaliuæ pituitoſæ. Si non fit uera ſinanche, pertinet ad ſymptoma actionis læſæ meri & ſtomachi propter eundem morbum.*

Methodus curationis eſt in uera, ut prohibeatur augmen-

tum

tum apoſtematis, uictu tenui eodemq́; refrigerante, & auertentibus, tum phlebotomia à cephalica, tum uentoſis & reliquis diſtrahentibus ad oppoſitum. Item auertatur materia, ubi ſcilicet ſinanche fiat à ſanguine mixto alijs humoribus, ſolutione uentris: repellatur item fluens ad partem cum frigidis & ſiccis gargariſmatis quidem. Quòd ſi à materia frigida contigerit, paretur ea & digeratur: uacuetur deinde ſectione uenæ & medicina expurgante. Poſtremo à repulſione & ſufficienti purgatione coquatur materia impacta parti, & diſsipetur gargariſmatibus ad opus hoc opportunis. Quòd ſi materia reſolui non poteſt, ſuppurantibus maturetur & rumpatur, mox hulcus mundificetur atque idem conſolidetur. Si autem fuerit non uera ſinanche, ijsdē remedijs curabitur. Hæc tamen non eſt ita periculoſa, ſicut uera, dummodo ſpirationem non intercipiat.

DE TVSSI.

IN TVSSI *mouentur partes pulmonis & pectoris, ad expellendum id quod ſentiunt nociuum. Tuſsis ergo eſt ſymptoma mali motus, qui fit à materia irritata à cauſa morbifera, quæ eſt inæqualis intemperatura, uel ſolutio continuitatis partium pectoris cum materia uel citra materiam. quando fit à materia, eſt reumatiſans aliunde, præſertim à capite, & cognoſcitur catarrhi deſcendentis indicijs. Methodus curationis eſt, ut primo curetur caput decenti purgatione, præmittendo ſcilicet maturantia & præparantia: deinde uacuetur materia eadem prædigeſta, & auertatur à pectore omnibus modis, quibus diſtrahi poteſt, ſæpe declaratis. ſiſtatur inſuper catarrhus ubi materia præcipitet nimis. Po-*

ſtremo quæ eſt recepta in pulmone, expulſionem facilem faciẽtibus educatur. Victus præterea tenuis inſtituatur, calida quidem in frigida materia, & frigida in calida. ut capite de catarrho methodo ante dictum eſt.

De asthmate.

In aſthmate fit crebra inſpiratio et expiratio, ſicuti his accidit, qui citatiore curſu defatigati ſunt. Et propterea, quantum ad hoc, uidetur aſthma eſſe ſymptoma, quod pertinet ad actionem corruptam uirtutis naturalis attractiuæ & expulſiuæ, pulmonis. Pendet autem à morbo officiali in uia, ſcilicet ab obſtructione contingente uijs & canalibus pulmonis, à materia frigida & humida, pituitoſa, craſſa & uiſcida, quæ, ut plurimum, reumatica eſt, à frigido defluens. Licet interdum poßit fieri à uentoſitate contenta in pulmone.

Methodus curationis eſt, ut ratio regiminis & uictus ſit calefaciens & exiccans: præterea à cerebro uel partibus alijs in pulmonem tranſmittentibus, materia paretur calefacientibus quidem & humectantibus, incidentibus, tenuantibus & tergentibus, hac tamen ratione. Ab initio ne ſint hæc multum eleuata in calore, & purgetur leui etiam medicamento: tempore tamen acceßionis procuretur magis purgatio per ſputum. Non dimittantur reuulſiones, quæ fiũt naſipurgijs, apophlegmatiſmis, & cæteris, de quibus in catarrho. Poſtremo dißipẽtur materiæ reliquiæ ſuffitu aliquo fortiter ſiccante: in quo etiam plurimũ ualere comperimus, uentoſam magnam appoſitam ei parti, quæ à tergo è directo cordis habetur. Et præcipuè ubi à materia uentoſa, aſthma contingat.

De

De plevritide.

Plevritis *eſt dolor lateris cum febre aßidua, difficultate ſpiritus, tußi, punctura, & pulſu ſerrino. Quamobrem quantum ad hoc quod dolor eſt, ſymptoma eſt tactus partium dolentium in latere, quæ ſunt membranæ, præcipuè coſtas ſuccingens, uel diſtinguens ſpiritualia à naturalibus, aut diuidens pectoris dextrum à ſiniſtro: & hoc præſertim in ea pleuritide quæ uera dicitur ſecundum locũ. ſunt etiam partes dolentes muſculi intercoſtales, in nõ uera ſecundum locum dicta. Sequitur morbum compoſitionis, quoniam apoſtema calidum earundem partium, ſi uera eſt pleuritis: quod apoſtema fit fluxu humorum ad illas partes. Poteſt fieri etiam non uera ratione materiei, ab humoribus, frigidis. Verùm illud raro contingit, quoniam humores frigidi, denſam membranalem ſubſtantiam, ut calidi, facilè penetrare non poſſunt. Hæc habet tempora, principij ſcilicet augmenti, ſtatus & declinationis. item habet uarias terminationes: nam præter cæteras, ut plurimum, reſoluitur per ſputum, uel maturatur.*

Methodus curationis eſt, ut conſideretur primo, an uera ſit, & qualem terminationem ſit facilius habitura. nam iuxta diuerſitatem horum, diuerſa ei debetur methodus. Si itaque in principio fuerit, tota intentio debet eſſe, ut eius augmentum & complementum prohibeatur. Quod commodè fiet mißione ſanguinis, primo à iecoraria lateris oppoſiti, præſertim ſi corpus ſanguine multo abundarit. Si non tanta fuerit plenitudo, uel ægritudo proceſſerit ſecundum augmentũ, mittatur ſanguis à parte eadem, ab eadem uena. Neque au-

diendi ſunt, qui ut intelligant an uera pleuritis ſit, uel dolor ſit ex uentoſitate, primo calefactorijs utuntur: non enim his opus eſt, ubi ſigna neceſſario conſequentia ueram pleuritidem, apparuerint. Neque etiam, ubi dolor pungitiuus cum his perſeuerauerit una die uel duabus, ſed intentior continuo factus fuerit: quia affectum pleuritidis euidentiſſimè demonſtret. Methodus quoque eſt, ut prohibeatur augmentum & complementum apoſtematis, tenuiſſimo uictu ad quatuor uſque dies, modo uires uictus rationem hanc patiantur: à quarto autem die ad ſeptimum procedatur non ita tenui uictu, & ſecundum quòd proceſſu temporis uiſa fuerit concoctio, & maior reſolutio materiei per ſcreatum aliquantulum magis incraſſatur, ita tamen quòd carnibus uiniq; potu abſtineat ſe æger, uſque ad finem, uel ſaltem ad declinationem, hoc fiat tamen habita ratione ſemper ad uires corporis. Prohibeatur etiam complementum cum auertentibus materiam, cucurbitulis ſcilicet affixis inguinibus & hypochondriis, frictionibus & ligaturis, fotibusq; calidis, balanis & clyſteribus, lenibus tamē, cùm alioqui fluor ſæpiſſimè morbo huic laterali ſuperuenire conſueuerit, idemq; periculoſius ſit. materia deinde apparetur cum his præſertim, quæ thoraci familiaria ſunt auxilia, ob id quòd ſputum facile reddunt. omnia quidem lenientia ſint, ne ſputum prohibeant, quod præſertim in hoc morbo facile reddi debet. Quòd ſi procedat morbus, neq; prohiberi poſſit eius complementum, ſtatim priuſquam maturatio apoſtematis tentetur, quæ prohibenda quantum poſſibile eſt, materia parti affixæ uacuetur, iterata plebotomia à parte eadem uſque ad ſanguinis coloris mutationem, præſertim ſi ſuperiorem partem thoracis dolor afflixerit. Si uerò inferiorem partem cruciauerit dolor, medicamento magis purgetur

getur, attamen fortia exoluentia fugiẽda ſunt, et cum lenibus procedendum. Præterea procuretur, ut materia pleuritidis, etiam ab ipſo principio per omne tempus ad pulmonem exudans, per ſputum eijciatur: dentur itaque ea, quæ facile & fluidum ipſum reddant, quæ ſi ore retineantur & paulatim deglutiantur, magis id perficient. foris quoque ea admoueantur quæ idem operentur, doloremq́; ubi uehementiſſimus fuerit, ſedent & mitigent, ſiue ſint linimenta, ſeu fotus ex temperatis anodinis & lenientibus. Si uerò pleuritis his omnibus nequiuerit prohiberi, quin ſuppuretur, iuuetur maturatio emplaſtris ad hoc opportunis, deinde procuretur eruptio tuſſi frequenti & uociferatione, & uomitu & ſternutamentis, atq; id genus uehementer corpus concutientibus. poſtremo tergatur ulcus, exhibito aliquo decocto mundificante: conglutinetur, & conſolidetur. Si autem pleuritis fuerit non uera, quia in parte extrinſeca, magis trahatur foras cucurbitulis, deinde maturetur, rumpatur, tergatur, et proprijs auxilijs glutinetur.

DE SPVTO SANGVINIS.

IN SPVTO ſanguinis, eijcitur ſanguis per os. qui, quantum ad ſanguinem exeuntem ſpectat ad ſymptoma, quod dicitur, exiens mutatum ex totóque præter naturam. Conſequitur morbum interdum communem, quia ſolutionẽ continui, interdum officialem, quia apertionem oſculorum uaſorum ſanguinis. Et cauſa iſtorum morborum aliquando eſt à ſanguine quali aut quanto peccante: quoniam à ſanguinis exuberantia, nonnunquam etiam à mala qualitate acri eiuſdem, contingit uaſa ſolui uel oſcula ipſa aperiri. Contin-

git etiam morbus ipſos fieri à materia alia humorali, puta acri & borachia reumatizante. Et *quoniam exiens hoc, eſt ex his quæ habent exitum à corpore præter naturam, accidentia quæ ſuperueniunt huic exitui, ſignant partem, & locum ex quo exit. nam ſi eijcitur cum tuſsi, à pectore eſt: ſi cum atractione inferius, à capite: ſi cum ſimplici ſputo ab ore*. Et *propterea debet modus exitus conſiderari, ut intelligatur pars à qua uenit*.

Methodus curationis eſt, ut ab inſtitutione & ratione uictus refrigerantis ſiccantis & adſtringentis, tenuiterq́; nutrientis, pro auerſione ſanguis mittatur à uena iecoraria, et quidē una uice, multæ quātitatis, ſi ſanguinis quātitas in cauſa fuerit. Si uerò magis qualitas peccauerit, partiatur phlebotomia, neq; una uice quātitas quæ mitti debet, ſed pluribus & iteratis uicibus mittatur. non prætermittantur reliquæ ſpecies auerſionum. Sanguis præterea temperetur & æquetur cum his quæ ſanguinem laudabilem in qualitate reddunt. Poſtremò glutinetur atq; conſtringatur etiam cum narcoticis ſtatim ab ipſo principio miſſo ſanguine per uenæ ſectionem. Si uehemens tuſsis fuerit in cauſa, ea ſedetur: ſi catarrhus, ea methodo curetur, ut de catarrho dictum eſt.

DE PHTHISI.

PHTHISIS *dicit abſumptionem totius corporis cū febre, præcipuè habituata, quæ conſecuta eſt hulcus in pulmone*. Et *propterea ſi conſideretur, quantum ad conſumptionem corporis, pertinet ad morbum compoſitionis, in quantitate diminuta ſcilicet. Cuius cauſa eſt, à mala complexione calida & ſicca, defectio oppoſitionis nutrimenti ad mēbra*.

bra. Si uerò conſideretur phthiſis quantum ad ulcus in pulmone, ſpectat ad morbum ſolutæ continuitatis, quod factum à uulnere contingente, uel à defluxu materiei catarrhalis acris, ut plurimum, & ſalſæ: uel à uehementi tuſsi: aut conſequitur hulcus iſtud apoſtema ruptum in pulmone. Quomodocunq; conſideretur, difficilè curatur.

Methodus curationis eſt, cum contraria expoſcant febris ſcilicet & emaciatio ulceris, quod cauſa eſt phthiſis, ut regatur regimine temperato in calido & frigido, uerum declinantę ad ſiccum gratia ulceris. Deinde, ut abigantur quæ ſunt cauſa phthiſis. Si enim eſt catarrhus, procuretur eius curatio: ſi uena rupta, ut in methodo curationis earum dictum eſt. Deinde tergatur hulcus, atque mundificetur & ſyrupis & decoctis dulcibus & amaris, attamen ubi febris urgeat, ea temperentur cum frigidis. Poſtremo hulcus carne impleatur & glutinetur. Adminiſtrentur ea quæ totius ſubſtantiæ proprietate prodeſſe conſueuerunt.

DE PALPITATIONE CORDIS.

IN PALPITATIONE *cordis, cor ipſum mouetur & pulſat frequentiore motu & inordinatiore, quàm naturaliter debet. Et conſtat quòd ſymptoma eſt, contineturq; ſub deprauato motu pulſatilis cordis, & ſequitur morbum conſimilem, quoniam malam & inæqualem intemperaturam cordis eſſentialem, uel ipſi aliunde communicatã. Et quando communicatur intemperies cordi, poteſt illa communicari ab aliqua parte, ut in febribus, in quibus loco uno determinato putreſcit materia uenenoſa, cor petens, uelut à matrice. aqua interdum, uapor uenenoſus eleuatus, ipſum*

cor intemperie mala afficit, unde ſequitur palpitatio.

Methodus curationis eſt, ut uictus ratio ſi eſt ab intemperie calida, ſit refrigerans: ſi uerò frigida, ſit calefaciens. inſtituaturq; cibatio proportionata regimini, apparetur deinde materia, ſi craſſa fuerit, tenuantibus: ſi calida, frigidis, atque ſi frigida fuerit, calidis. uerùm ambobus moderatis, ne ab immoderate alterantibus, cor princeps membrum in contrariam intemperiem præcipitetur. Vacuetur deinde materia, non quidem forti & exoluente medicamento, ſed benedicto atque leni. Et diſtrahatur materia ad partes ignobiles, auertentibus, frictionibus, uentoſis, atque id genus omnibus, clyſteribus maximè & cucurbitulis. Roboretur poſtremò cor ipſum, & intemperies corrigatur, & epithematibus, & unguentis, electuarijs, & confectionibus. Quòd ſi à parte aliqua, uel uapores communicante, uel etiam materiam, palpitatio contigerit, præter omnia quæ dicta ſunt, adhibeatur ratio eius partis, ut omnino non communicet, diſtrahēdo purgationibus, atq; partem illam temperando. Non prætermittatur tamē in palpitatione, à calida cauſa miſsio ſanguinis, nam ſolet ea in eo caſu ſola prodeſſe.

De syncope.

Syncope eſt præceps uirium lapſus, & quantum ad hoc patet, quòd ad ſymptoma referendum eſt, quod dicitur actio læſa facultatis principis, hoc eſt uitalis. In ſyncope enim exoluuntur uires uitales, & propterea dicitur, actio uitalis diminuta multum, uel quaſi ablata. Conſequitur iſtud ſymptoma morbum cordis primarium, aut communicatum habet enim cor commune cum alijs membris, quòd poteſt

teſt pati aut compati. Et propterea ſequitur accidens hoc malam intemperiem cordis, quæ interdum eſt calida, reſolnens ſpiritus, aliquando frigida extinguens et ſuffocans. Fiūt autem iſtæ intemperies interdum à plenitudine, aliquando ex euacuatione.

Methodus curationis eſt, ut euitentur exoluentia ſuperfluè ſpiritum uitalem, & uitentur omnia quæ eundem ſpiritum, totum ad cor retrahunt, uel ipſum prohibent ad membra diffundi, uel ipſum mortificant. Deinde roboretur cor cum his cordialibus, quæ ab intus & extra adminiſtrantur. Et confortentur ſpiritus bonis odoribus, atque horum fumigijs, frigidis, ſi corpus et cor æſtuauerint: calidis, ſi frigeāt. Cauenda tamen ſunt iſta, ubi fiat ſyncopis ex præfocatione matricis uenenoſa. In cuius curatione methodus eſt, ut mali odores naribus applicentur, & boni inferius uuluæ ſupponantur. præterea niſi ſyncopis cauſa fuerit, frigus & extrinſecum, aut ſolutio uentris uehementiſſima, inſpiſſetur cutis exterius frigidis aut ſtipticis. Inſuper irroretur uulnus cum frigida uel roſacea aqua. Vbi ſit à calida, epithemetur cor cum frigidis. In ſyncopi uerò ab euacuatione uel fame odorentur cibi deſiderati, & adminiſtrentur, qui ſunt facilis reſumptionis: fricentur & conſtringantur extrema, bibanturq́; & maſticentur cordialia reſtrictiua. In omni præterea ſyncope adminiſtretur uinum ſubtile & meracum uel limphatum, niſi uehemens febris, uel intentiſſimi dolores capitis, aut apoſtema intrinſecum, periculum adferat. Vbi ſit à materia uenenoſa, detur confectio theriaces, uel Mithridanea.

De cholera.

In cholera eodem tempore eijciuntur infra et ſupra ſuperfluitates, eæq; cibales corruptæ, uel humorales. quo fit ut quantum ad deiectionem ipſam pertinet ad malum motum facultatis expulſiuæ ſtomachi & inteſtinorum à cauſa morbifera, quia ab inæquali intemperatura & ſolutione continui, à materia humorali uel cibali, uel humorali.

Methodus curationis eſt, ne pacto aliquo conſtringatur huius euacuatio (niſi ea fiat cum uirium lapſu) uerùm materiæ corruptæ, ſiue ſint cibales ſiue humorales, aliquo abſtutiuo à ſtomacho mundentur, puta aquæ hordei exhibitione in multa quantitate, uel etiam brodij carnium pullorum, ita ut per ſuperius & inferius materia ſuperfluica à ſtomacho educatur. Roboretur deinde ſtomachus cum ſtipticis, & cibetur corpus cibis facilis concoctionis, paucæ ſuperfluitatis & boni nutrimenti, ijsdemq; paratis cum aliquibus, eis corruptionem prohibentibus. Si uerò in hoc affectu aliqua accidentia ſuperuenerint grauia, ijs incumbatur iuxta eorum exigentiam. Solent in hoc fieri ſymptomata grauia medicum perterrentia.

De imbecillitate ventriculi.

In imbecillitate uentriculi, poteſt lædi unaquæque ipſius actio: ſed propriè imbecillitas dicitur actionis alteratricis facultatis læſio, cum diminutione, ita ne perfectè conficiat nutrimentum, cibumq; integrè digerat & immutet. Secundum hoc pertinere uidetur ad actionem diminutam facultatis

tis concoctricis, quod ſymptoma pendet à morbo intemperaturæ frigidæ & humidæ, ut plurimum materiali. licet etiam poßit contingere à morbo intemperaturæ calidæ & ſiccæ, nam omnis immoderata diſcraſia actum uirtutis deijcit.

Methodus curationis eſt, ut perſpiciatur cauſa, quæ imbecillitatem efficit, ſi fuerit intemperies frigida & humida, primo uacuetur materia, ſi fuerit materialis, uel per uomitum uel per ſeceſſum, parata eadem aliquo inciſiuo, ſi fuerit uiſcida, & abſtergente, ſi fuerit adhærens. Deinde contrariis auxiliis & intus & extra adminiſtratis, tẽperetur uentriculus & roboretur ſtipticis. Idem dicatur, ſi fuerit ab intemperie calida humorali, ut humor ſcilicet purgetur. Deinde contemperetur & roboretur ſtomachus. Vbi tamen ab intemperie frigida proueniat, dãda ſunt cibaria ſubtilia, quæ facilis coctionis, neque flatuoſa. In calida autem intemperie, cibus aliquanto craßior conuenit cum uini abſtinentia, quod tamen in frigida conceditur meracum & odoratum.

DE DOLORE VENTRICVLI.

DOLOR *uentriculi, ſenſus eſt corruptelæ contingentis, organo tactus in uentriculo, & propterea ſymptoma eſt tactus, quod actio corrupta dicitur. Pendet autem à morbo intemperaturæ, uel ſolutionis continui, materiali uel immateriali, à materia quidem humorali uel uentoſa.*

Methodus curationis eſt, ut abijciatur materia quæ inæqualem intemperaturam facit, ſiue ſit humoralis, ſiue uentoſa, & hoc per uomitum uel per ſeceſſum, præparata primò, ſi fuerit opus, conuenienti præparante. ſedetur deinde dolor cum anodynis. Et ſi fuerit à uentoſitate, ea digerentibus abſumatur.

De phlegmone ventriculi.

PHLEGMON *uentriculi, apoſtem a eſt calidum, & propterea ſpectat ad morbum compoſitionis trium generum morborum, ſcilicet morbi in intẽperatura, in quantitate & unitate, fit à ſanguine ad ipſum irruente.*

Methodus curationis eſt, ut à principio auertatur repellaturq́; materia, & ſectione uenæ & reliquis auertentibus. Deinde digeratur in augmento: ſint tamen digerentia mixta cum repellentibus. quòd ſi reſolui non poteſt, quod tamen optatius eſt, coquentibus eſt ſuppurandum apoſtema, quod ubi eruptum fuerit, tergatur, ſiccetur, carne impleatur & cicatrice tegatur.

De singultu.

IN *ſingultu mouetur ſtomachus motu conuulſiuo ad expellendum aliquid noxij, non tamen conuulſio dici debet, quoniam ſtomachus caret motu uoluntario, cuius ſymptoma eſt cõuulſio, ſed pertinet ad ſymptoma naturalis expulſiuæ, quoniam eſt deprauatus eius motus, qui fit à mala & inæquali intemperatura, & ſolutione continui cum materia calida & interdum frigida, fit etiam interdum à uentoſitate.*

Methodus curationis eſt, ut inſtituatur uictus ratio contraria qualitati humoris ſingultum efficientis, & quòd apparetur materia ſi frigida ſit & craſſa & uiſcida, attenuantibus, incidentibus & abſtergentibus. Si uerò calida & tenuis, apparantibus non eſt opus, cum promptè euacuetur, niſi altius in tunicis uentriculi impacta ſit. ab hac præparatione methodus eſt, ut uacuetur & quidem clementibus medicamentis,

dicamentis, quorum uis hepar non tranſcendat. Præſtat ex*cutere materiam à uentriculo, uomitu uel ſtrenutamento.* Po*ſtremo, intemperies relicta à calido uel frigido humore, ſuis abijciatur contrarijs, tum intus tum extra adminiſtratis.* Si *uerò ſit à uentoſitate, ſi ea fota eſt à materia, ea primo è ſtomacho: ſin minus, digeratur, & abſumatur auxiliis diſsipationem facientibus.*

DE IMMODERATA APPETENTIA.

IMMODERATA *appetentia eſt inſatiabilis appetitus ciborum.* Et propterea *ſymptoma eſt actionis corruptæ appetitiuæ facultatis oris ſtomachi.* Sequitur morbum *inæqualis intemperaturæ ſiccæ, quæ interdum conſequitur abſumptionem factam à morbo, uel nimio corporis motu, aut ſimili alia cauſa.* Interdum *conſequitur morbum intemperaturæ frigidæ & ſiccæ, materialem oris ſtomachi.*

Methodus *curationis eſt ſi fuerit ab inanitione & ſiccitate membrorum, ut concedantur cibi pauci, ſed frequenter, et coctu faciles.* Atq; *reſumptioni corporis & membrorum omnino incumbatur.* Verum *ſi fuerit à materia frigida et ſicca, ea euacuetur, & ſpleni potiſsimum incumbatur, demum exhibeantur ea, quæ appetitum proſternunt, ut pinguia oleaginoſa.*

DE DOLORE HEPATIS.

IN *dolore hepatis, dolet hepar ratione panniculi ipſum cooperientis, alioquin enim ſenſu caret hepar.* Dolor eius, *ut aliarum partium dolores, ſpectat ad ſymptoma corrupti tactus, & ſequitur morbum intemperaturæ, uel ſolutæ unitatis, aut morbum compoſitionis, ut apoſtematis: fit*

interdum

interdum à materia humorali, interdum uentoſa.

Methodus curationis eſt, ut adhibeãtur remedia quæ cauſæ dolorificæ contrariæ ſint. Et ſemper mixta ſint his, quæ robur hepatis conſeruant. Si igitur dolor fuerit ab intemperie materiali, euacuetur materia, & corrigatur intemperies contrariis: ſi à uentoſitate, digeratur & diſsipetur.

DE PHLEGMONE HEPATIS.

IN *phlegmone hepatis, uiſcus hoc ſecundum partem in qua eſt phlegmon, intumeſcit, atque ſoluitur ſua unitate. quo fit ut pertineat ad morbum compoſitionis, qui comprehendit tria genera morborum. In intemperatura calida, & morbum in unitate. fit autem morbus hic compoſitionis, à ſanguine uel à cholera dominante in ſanguine, quum ſcilicet ad eam partem confluit, aut in ea congeritur.*

Methodus curationis eſt, quòd inſtituatur uictus ratio tenuis & refrigerans, quæ ſanguinem ad fluendum ineptiorem reddat: retrahatur materia quæ ad hepar fluere eſt parata, ſecta uena iecoraria. item ligaturis, frictionibus, & cucurbitulis in artus ipſos impactis. repellatur dein ab hepate frigidis & ſtipticis, hac tamen cautione, ut hoc mitioribus fiat, ne uiis hepatis contractis obſtructio in eo excitetur, ne etiam ex immoderatis frigidantibus phlegmon in ſinum tranſeat. Coquatur præterea materia, habita ſemper ratione, quòd coquentia nõ priuentur aliqua aſtringente facultate, ut robur partis principis ſeruetur. Ab his euacuanda eſt materia, uacuantibus lenibus, per ſeceſſum, ubi phlegmon imam hepatis partem obſederit: ſi uerò gibbam, magis per urinam. Inſuper reliquiæ materiæ digerantur mixtis tamen ſtipticis. Et

poſtremò

poſtremò intemperies derelicta, frigidis corrigatur, ubi ſcilicet phlegmon reſoluentibus eſt perſanata. Si uerò fieri non potuerit quin ſuppuretur, coctio adiuuanda eſt ex cataplaſmatibus, demum abſceſſus eruptio procuretur, ſaltu, uomitu, ſternutamento, poſtea ulcus tergatur & glutinetur.

De hepatis imbecillitate.

In hepatis imbecillitate, non inducit hepar perfectam formam ſanguinis in chylum, ſed dimittit ipſum aquoſum ſatis, & ſimilem aquæ loturæ carnis recens mactatæ. quo fit ut debilitas hepatis pertineat ad ſymptoma dimiinutionis, functionis alteratricis hepatis. Pendet autem à morbo intemperaturæ frigidæ. Verùm & hepatis, ut aliarum quoq; partiũ, imbecillitas à quauis intemperie inſigni effici poteſt.

Methodus curationis eſt, ut per cõtraria corrigatur, uacuata primum materia, e t addantur clementer aperientia et roborantia hepar.

De icteritia.

In icteritia, color totius corporis uergit ad citrinum, uel uiridem, uel nigrum. Et hoc quidem accidit, cum criſi uel citra criſin. Quum citra criſin fit, quantum attinet ad colorem, ſub ſymptomate ponitur de genere qualitatis uiſilis corporis mutatæ: quod ſymptoma ſequitur malã actionem totius corporis ab intemperie calida. Aut malam actionem membrorum nutrimenti, ſcilicet quæ nutrimentum faciunt, puta hepatis ob morbum conſimilem calidæ intemperaturæ, aut propter morbum compoſitionis, ſcilicet ob inflammationem. Vel ſequitur malam actionem membrorum, quæ nutrimentum

mentum purgant, & tunc eſt uel initio lienis, uel ueſicæ fellis, ſcilicet ex actiõe eius functionis attractiuæ læſæ propter intemperiem frigidam, uel propter obſtructionem, quæ accedit meatibus quibus attrahitur flaua bilis, ad ipſam ueſiculam, uel atra bilis ad ipſum lienem: fit etiam interdum icteritia, quum unum aut alterum iſtorum membrorũ plenum eſt, neque expurgatur propter malam intemperiem, aut obſtructionem meatuum, per quos unus, aut alter humor expurgatur.

Methodus itaque curationis eſt, ſi facta fuerit icteritia ex intemperie calida totius corporis uel iocineris, ut contrarijs contemperetur diſcraſia, ſubducta primum materia, & inſtituatur uictus ratio refrigerans & humectans. Si uerò contigerit propter obſtructionem, uictus ratio ſit tenuans, aperiens & admodum calefaciens, pareturq; materia in meatibus infarcta, cum incidentibus, tenuantibus, primò quidem leuioribus, & aperientibus. deinde euacuetur, & ab hac euacuatione meatus aperiãtur, uiſcusq; illud roboretur iuxta exigentiam eius defectus, ſi ex debilitate eius contigerit.

DE HEPATIS OBSTRVCTIONE.

IN *obſtructione hepatis, obſtruitur hepar in poris ſuis, uel in uaſis uel meatibus, per quos expurgatur ſanguis, à ſuis ſuperfluitatibus, & nunquam fit integra in uaſis, quin aliquid penetrare poßit, quod penetrare debet, licet fortaſſe id tenuius, & ſubtilius ſit, quod penetrat. Patet ſecundũ hoc quòd pertinet ad morbum officialem in uia, qui fit ob multã materiam uel craſſam uel uiſcidam retentam in uijs ac meatibus iecinoris, in quibus eſt obſtructio, interdum eſt materia*

uaporoſa

uaporoſa obſtruens, quæ cum difficultate ob eius craßitiem digeritur.

Methodus curationis eſt, ut à uictu tenui calefaciente & aperiente, ea adhibeantur, quæ obſtruentem materiam primo ſubtilient incidant & meatus abſtergant, dein quæ purgent & aperiant. Propterea euitentur craſſa, lenta, multa alimenta, motus, balneum, ſtudium, & ſomnus à cibo.

De hydrope.

In omni ſpecie hydropis errat alteratrix facultas iecinoris grandi errore. quoniam uel plurimam aquam, conficiendo ſanguinem, facit, uel flatum plurimum, aut ſanguinem plusquam deceat pituitoſum. Si aquam plurimam generat, una efficitur ſpecies hydropiſis, quæ aſcites dicitur, ſi flatus, ſpecies ſecunda, quæ tympanites uocatur. Quum autem ſanguinem pituitoſum, fit tertia ſpecies, quam hypoſarcam nominant. Vnaquæq; ſpecies ergo, quantum ſpectat ad errorem alteratricis hepatis, pertinet ad ſymptoma actionis eius corruptæ. ſequitur autem morbum conſimilem in intemperatura frigida ſemper, priuatiuè, ſcilicet quæ fit per priuationem naturalis caloris, licet præternaturalis abundet: aut ſequitur intemperaturam frigidã poſitiuè, & hoc præſertim in ſpecie hypoſarcæ. Si tamen particulariter unaquæq; conſideretur, Aſcites primò quantum ad uentris tumeſcentiam impedientem quoquo modo operationes corporis, dicitur hydrops morbus compoſitionis, in quantitate aucta, cuius cauſa eſt aquoſitas contenta in uacuitate uentris interdum inter ſiphac & mirach. Idem dicitur de ſpecie tympanitis. Hypoſarca autem poteſt referri ad duos affectus, &

ad affectum malæ compoſitionis in quanto, pro quanto ſcilicet aucta moles totius corporis plus æquo, lædit eius operationes proprias: poteſt etiam referri ad morbum, in intemperatura frigida & humida, materialem, ſi conſideretur, pro quanto hæc intemperatura naturalibus operationibus officit. Raro hydrops ſimplex, hoc eſt unius ſpeciei inuenitur. Imo, ut plurimum, complexum habet una ſpecies cum altera, præſertim aſcites cum tympanite, & econtra. Nomen tamen aſſumet à ſpecie ualentiori, id eſt, magis apparente. Si aliqua ſpecies hydropis curabilis eſt, præcipuè curatur hypoſarcha. Reliquæ duæ ſpecies difficillimæ habentur curationis.

Methodus curationis eſt in omni hydrope, ut materia eius euacuetur, in aſcite ſcilicet, aquoſitas per ſoluentia quæ tamen hepati non inimicentur: in tympanite, per digerentia, ſicuti & in hypoſarca purganda eſt materia pituitoſa. danda ſunt præterea quæ aperiant, & urinã prouocent, in duabus ſpeciebus, aſcite ſcilicet & hypoſarca. Temperandum eſt præterea hepar contrarijs eius diſcraſiæ. Inſtituatur in omni ſpecie uictus ratio calefaciens & exiccans, & aquæ potus interdicatur omnino, quum nil omnino malo huic magis, quàm ipſa aqua aduerſetur.

De dolore splenis.

DOLOR *ſplenis eſt ſenſus tactus nocitiui, contingens lieni ratione panniculi ipſum cooperientis. Ideo ad ſymptoma tactus corrupti pertinere uidetur, quum ſentiat quod naturaliter ſentire non debet, ſcilicet corruptionem quæ ipſi accidit propter morbum inæqualis intemperaturæ,*

mate-

materialem uel immaterialem, aut propter morbum commu-nem ſolutæ continuitatis, quæ fit uel à uentoſitate, uel hu-more.

Methodus curationis eſt, ut euacuetur humor miſsione ſanguinis per ſectionē uenæ iecorariæ, ſiniſtri lateris, ſi ſan-guis fuerit in cauſa. Si alter humor, purgatione educatur et digeratur uentoſitas, & anodinis dolor ſedetur.

De colico dolore.

DOLOR *colicus, eſt dolor inteſtinorū, præcipuè craſ-ſorum. nam qui fit in gracilibus, iliacus nominatur. Ma-nifeſtatur uterque dolor circa uentrem, & fit cum diffi-cultate exitus eorum, quæ egredi conſueuere per inteſtina. quare pertinet ad ſymptoma duarum facultatum, principa-liter tactiuæ inteſtinorum, conſequenter eorundem expulſi-uæ. Quantum enim ad dolorem, eſt actio corrupta tactus inteſtinorum. qui ſentit corruptionem contingentem ipſis in teſtinis, ob duplex genus morbi, ſcilicet inæqualis intempe-raturæ, & ſolutionis continui, qui fiunt à materia humorali pituitoſa, ut plurimum, uel à uentoſitate. Quantum ad diffi-cultatem exitus eorum, quæ egredi conſueuerunt, ſpectat ad actionem læſam diminutæ uirtutis expulſiuæ, uel etiam inter dum ablatam, à morbo in uia, quoniam ab obſtructione quæ fit à ſiccitate fæcum, uel etiam fit à mala complexione frigi-da pituitoſa.*

Methodus curationis, eſt in omni ſpecie colicæ, ut primo ſubducantur fæces cū adminiſtratione clyſterium. Dein ex-hibeantur quæ ſoluunt materiapituitoſam, non tamen à lon-ginquis attrahant, ſed ab inteſtinis leniendo atque flatum di-

 gerendo,

gerendo, quale eſt oleum amygdalarum dulcium, cum penidijs per os adminiſtratum, uel cum electuario de dactylis. Sunt præterea admouenda uentri anodina & doloris ſedatiua, caſu tamen uehementiſsimi doloris uires proſternentis, narcotica, quale eſt philonium aut theriaca noua, uel etiam Mithridatica confectio. & inſtituatur ratio uictus tenuis, calefaciens & exiccans, cum omnimoda aquæ abſtinentia.

De volvvlo.

In uoluulo, accidit dolor in gracilibus inteſtinis, ſimul ac per ſuperius expelluntur ea, quæ deorſum expelli conſueuerunt, quare patet quòd pertinet ad duarum facultatum ſymptomata, ſcilicet ad ſymptoma tactus, quantum ad dolorem, qui tactus eſt corruptus ipſorum inteſtinorum graciliũ, & eius cauſa eſt morbus in intemperatura, uel ſolutio continui. Quantum autem ad expulſionem materiei, per ſuperius, quæ deorſum expelli conſueuit, pertinet ad actionem corruptam expultricis facultatis eorundem inteſtinorum. Et fiunt utraque ſymptomata à materia, ut plurimum, frigida, uel à uentoſitate craſſa, quæ obſtruunt partes inferiores, & impediunt naturalem expulſionem deorſum.

Methodus curationis eſt, ut clyſteribus & glandibus fortiter attrahẽtibus ſubminiſtratis, deorſum materia trahatur.

De flvxv ventris.

In fluxu uentris fit excretio uiolenta, et ideo fit præter naturam, humorum ſcilicet, ciborum uel ſubſtantiæ inteſtinorum. Et propterea quantum ad ſubſtantiam excretam,

tam,pertinet ad ſymptoma, quod eſt exiens mutatum, quod morbum ſequitur mediante alio ſymptomate, quoniã mediante actione læſa inteſtinorum, ſcilicet expultricis uel retentricis eorum, quorum actiones læduntur à morbo inæqualis intemperaturæ & ſolutionis continui, materialibus quidem à materia defluente ab alijs partibus. Et propterea fluxus uẽtris differentiæ plures habentur, nec dũtaxat ex parte materiei, ſed etiam membrorum à quibus defluit materia ad inteſtina, unde ex parte materiei dicitur triplex fluxus, ſcilicet lientericus, diaricus & dyſentericus. Lientericus eſt fluxus materiæ cibalis, uel parum immutatæ à cibo: diaricus uerò, eſt fluxus humoralis: dyſentericus uerò, ſubſtantiæ inteſtinorum. Ex parte membrorum ſunt tot differentiæ, quot membra à quibus fluit hæc materia, interdum enim à cerebro, aliquando à ſtomacho, quandoque à iecore, quandoque à liene, & alijs membris defluit hæc materia.

Methodus curationis eſt, ut nullus fluxus cohibeatur ſtatim & à principio, præterquàm fluxus lientericus, qui & ab ipſo principio cohibendus eſt, quum ex eo nutrimentum corpori ſubtrahatur, uireſq; deijciantur. Propterea danda ſunt in fluxu iſto, quæ ſtatim ſtomachum à materia pituitoſa expurgent, atque ipſum roborent, atq; conſtringant. In fluxu autem diarico, purganda eſt materia, & contemperandum eſt membrum à quo fluit materia ad inteſtina, moxq; cõſtringentia ſunt adhibenda. In dyſenterico autem fluxu, cauſa ipſius à corpore eſt abijcienda, atque abluenda ſunt inteſtina, loricandaq; unctuoſis clyſteribus. quòd ſi facta ſint ulcera, ab excoriatione inteſtinorum, ea tergenda ſunt, mox ſolidanda. Si uerò fluxus contigerit ab aliquo membro, eius membri ratio prius habenda, demum contrarijs fluxus cu-

randus eſt. habita ſemper conſideratione, quód uictus ratio ſit contraria fluxui.

De tenesmo.

In teneſmo fit frequens & aßidua aſſellandi uoluntas. Quo fit ut pertineat teneſmus ad ſymptoma facultatis expulſiuæ inteſtini longonis, quia malus motus, qui fit cum irritatione nocitiui alicuius. Et propterea pendet à morbo inæqualis intemperaturæ, & ſolutionis continui, à materia acri borachia uel ſalſa, uel fit etiam à uentoſitate.

Methodus curationis eſt, ſi ſit teneſmus à materia humorali, quód abluantur ab ea inteſtina ex aliquo decocto abſtergente, per clyſtere, ſubminiſtrato. Si à uentoſitate, admoueantur ano quæ calefaciant & exiccent, flatúmque ipſum digerant.

De iscuria.

In iſcuria, urina in ſolidum ſupprimitur. quare pertinet hæc ſuppreßio ad malam actionem uirtutis naturalis ueſicæ expultricis: quæ mala actio fit ob morbum intemperaturæ frigidæ ueſicæ. interdum contingit ob morbum officialem in uia, quoniam propter obſtructionem meatus ceruicis ueſicæ, aut urinariæ fiſtulæ, quæ fit uel ab humoribus craſſis, ſanguine, ſanie, aut lapide. Signa, quód actio impedita ab intemperatura frigida, ſunt, quód, ſi manibus locus ueſicæ comprimatur, effluit urina. Quum ueró eſt ab obſtructione, cognoſcitur, quoniam præceßit mictus ſanguinis. Si à craſſis humoribus, cognoſcitur ex uictus ratione, quæ præceſſit. Si à lapide, ſunt notæ lapidis.

Si itaque ſupprimatur urina ab intemperie frigida, methodus

thodus eſt,ut purgatio adhibeatur corpori ab humore pituitoſo: demum contemperetur ueſica calidis & ſiccis. Si uerò ſit ab obſtructione, ea aſſumantur, quæ materiam craſſam ſubtilient, uiſcidam abſtergant atque incidant, & ſi opus fuerit, non ſolum pectini admoueantur hæc, uerùm etiam inſtrumento impoſito, obſtruens materia à collo ueſicæ, atque urinaria fiſtula amoueatur.

DE CALCVLO RENVM, ET VESICAE.

Ex calculo fit interdum obſtructio in uijs renum, neq; exit urina. tunc pertinet lapis renum & ueſicæ, ad cauſam morbi officialis in uia. Interdum nocet immediatè uirtuti expulſiuæ ueſicæ, tunc pertinet ad morbum in numero addito. fit lapis ex materia qualibet uiſcida, ſed potiſſimum pituitoſa. quare debet nedum curari, uerum etiam prouideri ne fiat.

Methodus autem prouidentiæ eſt, ut euitentur omnia quæ eius materiam in corpore augent, inſtituendo ſcilicet uictus rationem contrariã generationi pituitæ. Si qua uerò in corpore congeritur, prohibeatur ne ad renes deriuet, trahendo ipſam ad inteſtina, & clyſteribus ſæpe ſubminiſtratis, & leniente medicina ſuperius accepta. Si qua præterea materiæ portio ad renes tranſierit, methodus eſt ut aliquo abluente uretico expellatur. Et in ſumma in illa prouidentia tota intentio debet uerti ad duo membra, ſtomachum ſcilicet & renes, roborando ſcilicet ſtomachum ut bona fiat concoctio, et renes, ipſos contemperando, ne nimio calore lapidem ipſum ex materia efficiant. Curationis uerò methodus eſt, ut lapis iam concretus rumpatur atque expellatur, uiæq; aperiantur

dilatenturq́; & lubricentur, adminiſtrando primò caßiam cum oleo amygdalarum dulcium & etiam amararum, & ab his ea quæ attenuandi & frangendi lapidem uires habent.

De strangvria.

Strangvria *eſt urinæ ſtillicidium, & eſt quum paulatim & guttatim urina deſtillat, ac aßiduam ad meiendum irritationem facit. Quantum igitur ad deſtillantem urinam, & modum, quo effluit & ſtillat, pertinet ad ſymptoma, quod dicitur exiens mutatum, & ſequitur immediatè actionem læſam muſculorum ceruicis ueſicæ, quoniam reſolutionis, quæ contingit, propter morbum ipſis proprium, utputa, propter frigiditatem & humiditatem materialem uel immaterialem, uel propter morbum communicatum à ueſica, quoniam propter ulcus uel inæqualem intemperiem calidam, quæ inducitur ab acuitate urinæ in ueſica. Signum, quòd ſit à reſolutione, eſt quòd effluit urina ſine dolore. Quum uerò eſt ab ulcere, aut ab urinæ acrimonia, ſignum eſt dolor & urinæ mordacitas in exitu.*

Methodus curationis eſt, ut auferatur cauſa, ſi fuerit ſcilicet ex reſolutione ceruicis ueſicæ cum calidis, & ſiccis, et eadem uictus ratione, de qua in paralyſi, adhibita corpori purgatione pituitoſorum humorum. Si uerò fuerit ex acrimonia, puta ex admiſtione flauæ bilis, inſtituatur uictus ratio refrigerans & humectans & prohibeantur omnia acria, ſalſa & acetoſa, purgetur deinde flaua bilis leni medicina, non autem exoluente. & adhibeantur ea, quæ multam urinam faciunt, eandemq́; non mordicantẽ, & quæ urinæ acrimoniam obtundunt, narcotica ſcilicet in maxima urgentia et neceſ=

neceßitate. Si uerò fuerit ex ulcere, methodus eſt, ut ulcus primò tergatur ſero lactis aſinini uel caprini, donec pus excerni ceſſet, dein dentur ea quæ glutinent & ulcus ſolident.

De mictu sanguinis.

In mictu *ſanguinis eijcitur ſanguis per mictũ, qui quantum ad ſanguinem exeuntem, pertinet ad ſymptoma, quod dicitur exiens mutatum de toto genere præter naturã: ſequitur actionem læſam ueſicæ uel membrorum ſupra, quoniam ſequitur uirtutem contentiuam uenarum læſam, à morbo communi, ſcilicet ſolutione continui: conſequitur etiam actionem læſam renum, atque etiam iecinoris, quoniam debilitatem ſecretricis ipſorum.*

Methodus curationis eſt, quòd ſi fuerit ex quantitate ſanguinis, ut ſanguis uena ſecta iecoraria educatur: ſi ex qualitate, purgetur corpus ab humore, qui malum ſanguinem efficit, & diſtrahatur omnibus generibus diſtractionum. Si facultas ſecretrix imbecilla renum, ſanguinis mictum fecerit, illitis lumbis aliquo frigido & ſicco linimento uel unguẽto, renes roborentur. Inſtituatur dein uictus ratio quæ contrarietur cauſæ.

De diabete.

In *diabete fit ſitis pertinax, neque ſatiantur ægri ex aliqua liquoris exhibitione. quicquid tamen aſſumpſerint per potum, uel uinum ſit uel aqua, citißimè per urinam expellitur. quare quantum pertinet ad urinæ exitum, poteſt dici et connumerari inter ſymptomata quæ ſunt de genere exeuntium*

tium mutatorum, quoniam urina mutata eſt in eius exitu ſe-cundum quantitatem multam. Conſequitur iſtud ſymptoma actionem læſam ueſicæ, quoniam contentiuam à quantitate urinæ à renibus effluente. Poteſt conſiderari etiam, ut eſt uitio renum, quoniam uitio caloris eorundem, & ſic uidetur pertinere ad genus morbi conſimilis in intemperatura calida.

Methodus curationis eſt, ut adminiſtrentur ea, & admoueantur quæ refrigerant renes. & in hoc eſt ſumma curationis huius affectus.

De vermibvs.

Symptomata *quæ uermes comitantur, uaria & diuerſa. fiunt enim in quibuſdam morſus inteſtinorum & uentriculi, tuſsiculæq; tenues ac exiguæ, & frequenter irritantes, quum tamen nihil reijciatur. alijs accidit ſingultus & ſomnus cum tremore. à ſomno quidam exurgunt cum clamore, & iterũ ſopiuntur. ſic & uaria accidentia fiunt. Vermes autem poſſunt conſiderari, ut impediunt inteſtinorũ expulſiuam à proprio munere obſtruentes ſcilicet, & quãtum ad hoc, ſunt connumerandi inter cauſas morborum. Pro quãto autem immediate lædunt inteſtinorum cõſtrictionem quæ fit ad expulſionem fæcum, poſſunt reduci ad genus morbi in numero addito. Cauſa ipſa eſt, cruda materia craſſa & pituitoſa & putredini accommoda, quæ licet in pueris abundet, ex malo & inordinato regimine, & mala uictus ratione, poteſt etiam in adultis & cuiuſq; ætatis hominibus coaceruari. Propterea præcauendum eſt à generatione ipſorũ, curandaq; ſimul corpora, ubi ſunt geniti.*

Proui-

Preuidentiæ methodus eſt, ut ea corpori adminiſtrentur in ratione uictus & medicinarum, quæ prohibeant pituitæ generationem. Curationis autem methodus eſt, ut inſtituatur uictus ratio calefaciens & exiccans: & ea primo corpori concedantur, quæ uermes necant, dein quæ necatos expellant. Probibeatur etiam aſcenſus ipſorum ad uentriculū, cum ſtipticis & amaris ſumptis, et uentriculo admotis. Procuretur præterea, ut deorſum trahantur dulcibus ſcilicet iniectis per clyſtere, & balanis.

De haemorrhoidibvs.

In hæmorrhoidibus fluit ſanguis per uenas quæ ad anū terminantur. quantum autem ad ſanguinem fluentem, pertinet ad ſymptoma exeuntis mutati, quod conſequitur actionem læſam contentiuam uenarum hæmorrhoidalium, à morbo officiali, quoniam ab apertione oſculorum uenarum, quæ fit à ſanguine multo, uel qui ſua qualitate peccat.

Methodus curationis eſt, quum à ſanguine eſt multo, ut non conſtringantur antequam uires deficiant. Idem etiam, quum fuerit fluxus iſte ex mala ſanguinis qualitate, nam multoties fluxus iſte à morbis corpori imminentibus præſeruat. Quum uerò eius conſtrictione opus eſt, uacuetur primò ſanguis ſecta uena, qui ſuperabundans eſt, & auertatur omnibus generibus diſtractionum, corrigaturq́ ſanguinis uitium uictu tenui, ubi copioſior fuerit, & purgationibus, ſi uitio humoris alterius malam qualitatem habuerit. Contrahantur præterea ora uenarum, & incraſſetur ſanguis ſumptis refrigerantibus, & admotis ſtipticis conſtringantur, & ſi opus fuerit adminiſtrentur narcotica, in caſu quo ſcilicet uires

res deijciantur, nec alijs remedijs ſanguis ſupprimi poßit.

De ani procidentia.

In ani procidentia, quũ æger ad ſedem ſurgit, fit exitus extremæ longonis partis, quæ ſicteris dicitur. Et propterea quantum ad exitum partis à ſuo loco, pertinet ad morbum in ſitu: fit autem à mala intemperatura humida laxante muſculos, qui partem illam releuant.

Methodus curationis eſt, ut uictus ratio inſtituatur calefaciens & exiccans, dein introducto manibus ano, ea admoueantur quæ refrigerent & exiccent, eaq; ſub forma linimenti, uel fotus, uel inſeßionis quoque.

De vteri exitv.

Vtervs quandoq; deſcendit ad unum aut alterum latus, quandoq; etiam adeo procidit, ut extra uideatur & appareat. Hic ergo exitus pertinet ad morbum in ſitu, prouenit autem ab humiditate multa ligamentorum, uel abſceſſu ab ulcere, aut à partu infelici, uel à caſu ab alto.

Propterea methodus curationis eſt, ut cauſa auferatur & reſtituatur uterus ſuo loco natiuo. Solet aũt impedire reditũ hũc multotiens inflatio. hæc ergo fotu ex aliquo decocto flatũ digerente primo dißipetur, mox ne recidat, inſpergatur uterus pulueribus ſtipticis, & maleolentia ſupponantur, quæ uerò bonum odorem referunt, per ſuperius adminiſtrentur.

De

De mensivm flvore.

In mensivm *fluore exuberat ſanguis conſuetus effluere per uenas matricis, atque adeò ut corpus imbecillitatem ſentiat. quantum ad ſanguinem immodicè fluentem, pertinet ad ſymptoma exeuntis mutati ex toto genere præter naturam, quod ſymptoma ſequitur actionem læſam uenarum matricis à morbo officiali, quoniam ab apertione orificiorum uenarum matricis, & hoc ob ſanguinis multitudinē aut qualitatem.*

Methodus curationis eſt, ſi fluxerit ex copia ſanguinis, ut euacuetur distrahaturq; ſanguis ſecta uena hepatis, & minuatur uictu tenui, eodemq; refrigerante. Si fluxerit ex commiſtione bilis uel alterius humoris, humor ille à corpore ſubtrahatur, medicina tamen ſtipticitatem habente. ſiſtatur dein & cum his quæ per os aſſumuntur, quæ uentri & dorſo admouentur. Præſtat reuulſionis cauſa apponere uentoſas ſiccas ſub mamillis, atque reliquas facere diuerſiones, & interdum caſu neceßitatis exhibere narcotica.

De svppressione menstrvorvm.

Qvvm *non expurgatur mulier menſibus ſingulis, ſecundum quòd per ſanguinem naturaliter purgari debet, dicitur pati ſuppreßionem menſtruorum. quæ ſuppreſſio, quantum ſpectat ad ipſum ſanguinem non exeuntem, ſecundum morem pertinet ad ſymptoma, quod dicitur exiens mutatum, quoniam retentum. Et conſequitur actionem læſam uirtutis naturalis expulſiuæ matricis, quæ deficit in*

ſua

ſua actione propter morbum intemperaturæ conſimilem, ut plurimum frigidæ & ſiccæ. Aliquando conſequitur morbũ officialem, quoniam obſtructionem. Interdum etiam læditur expultrix uteri ob morbum compoſitionis; id eſt; propter apoſtema.

Methodus curationis eſt, ut cauſa ſuppreßionis abigatur. Si fuerit obſtructio ob multum ſanguinem, ſecetur uena poplitis aut maleoli, & inſtituatur uictus tenuis. Si à craſſo humore, tenuetur humor. Si à lento, incidatur, tergatur, deinde dentur ea quæ aperiant, & menſtrua prouocent. Si fuerit ex ſiccitate matricis, adminiſtrentur humectantia. Si à paucitate ſanguinis, reſtauretur corpus primò: deinde dentur ea quæ prouocent. ſi ab apoſtemate, curetur apoſtema & cætera.

DE GONORRHOEA.

IN gonorrhœa exit ſemen inuoluntariè, & quantum ad materiam exeuntem, dicitur gonorrhœa ſymptoma de genere exeuntis mutati, quod ſequitur actionem læſam contentiuæ uel expulſiuæ uaſorum ſeminis à ſpaſmo, propter inæqualem intemperiem, ab acuitate ſeminis, & tunc exit pene intento: aut malam actionem contentiuæ uirtutis eorundem, à reſolutione, propter malam intemperiem frigidam & humidam, pene reſoluto aut paralytico. Primæ ſpeciei curationis methodus eſt, ut adminiſtrentur frigida & humida, remittentia acuitatem ſeminis. In huius curatione ualet plurimum nenuphar. Alterius ſpeciei curationis methodus eſt, ut procedatur calidis & ſiccis tum intus aſſumptis, tum extra admotis, & in hoc ualet mirabiliter ſemen agni caſti à purgatione pituitæ, & inunctiones calidæ. Nota tamen,

quòd

quòd interdum effluit materia catarrhalis & uocatur iſte fluxus gonorrhicus. Et decipiuntur medici: nam ſi eſſet hic fluxus deberet perducere corporis debilitatem & maciem, ſi perſeueraret aliquot uel paucos etiam dies: ſed hic perdurat menſes & annos, nec corpus ſentit aliquam imbecillitatem. quare non debet appellari gonorrhicus, nec curari aliter quàm alij fluxus catarrhales. In hoc ergo conſiderandũ.

DE SVFFOCATIONE MATRICIS.

ACCIDIT mulieri interdum uitio uteri, ut quaſi ſuffocetur, ac ne mediocriter quidem etiam ſpirare uideatur, compatiente ſcilicet corde & cerebro, ad ipſum uterum eleuatis uenenoſis uaporibus, à ſpermate retento corrupto, uel à ſanguine menſtruo etiam corrupto. Et quantum ad ſuffocationem ipſam, pertinet ad ſymptoma actionis læſæ uirtutis cordis, propter ſcilicet morbum intemperaturæ frigidæ eiuſdem.

Methodus curationis eſt, ut in omni ſuffocatione matricis diſtrahantur fumi mali & uenenoſi à corde, frictionibus, omnibusq; alijs modis, qui deorſum uapores conuertunt: etiã phlebotomia à uena ſi fuerit ſuffocatio à ſanguine menſtruo retento, quo caſu adminiſtrentur ea ſuperius & inferius quæ menſtrua prouocent. Si uerò fit à ſpermate retento, fiat prouocatio ſeminis, & ſi nubilis eſt, nubat in domino, uel ea adminiſtrentur quæ ſperma exiccant. & in ſumma, in utraq; regimen & uictus ratio ſit attenuans.

De rhagadibus.

Rhagades ſunt rimæ quædam & fiſſuræ utero accidentes, quandoque extrinſecus apparentes in ore & collo, interdum interius, ita ne oculis conſpiciantur. Et omnes pertinent ad morbum ſolutæ continuitatis, & fiunt à ſiccitate.

Methodus curationis eſt, ut principio toti corpori purgatio, mox localia præſidia humectantia adhibeantur.

De mola matricis.

Interdum accidit mulieri ut ſeſe utero gerentem credat, quum tamen non ſit prægnans, & tamen uenter intumeſcit, ac ſi eſſet grauida, perſeueratq; uentris augmentũ ultra debitum pariendi tempus, quod eſt, quoniam interdum in utero earum generatur caro informis, ex ſpermate muliebri, & eiuſdem ſanguine menſtruo, uel cõcurrente etiam maris ſpermate, non tamen apto formationi propter cauſam aliquam. Aliquando etiam cauſa tumeſcentiæ uentris eſt aquoſitas, quæ in utero congeritur. Multoties etiam flatus idem efficit, & ante tempus pariendi quandoq;, plerunque etiam poſt tempus pariendi debitum; aquoſitas erumpit ex utero, uel flatus, aut mola, aut informis caro reijcitur non ſine periculo. Patet quòd pertinet diſpoſitio hæc quantum ad molam, ad morbum in numero addito. Diſcernitur autem mola ex eius grauitate, & quoad motum mulieris de latere ad latus mola ipſa itidem mouetur.

Ventoſitas autem deprehenditur eius ſonitu ad uteri percuſſionem:

cuſsionem: ſicut etiam aquoſitas deprehēditur eius motu inſtar uteri pleni aquæ.

Methodus curationis eſt, ut à principio prouideatur auxilijs menſes mouentibus, in proceſſu uerò adhibeantur ea, quæ & ad deducendum fœtum mortuum ſunt idonea, ubi ſcilicet fuerit tumeſcentia uentris ex carne informi, ſi uerò ſit ex aquoſitate uel flatu, ea adminiſtrentur quæ aquoſitatem exiccant & flatum digerunt. Et in ſumma dentur ea quæ corpus ab aquoſitate expurgant, eáque ratione procedatur, qua in hydrope aſcite & tympanite.

De ramice.

Duplex eſt ramex, mirachialis ſcilicet, & oſſealis. Eſt autem unaquæque, excreſcentia, & magnitudo ſcroti, uel partis mirach. Et ſic patet quòd eſt morbus compoſitionis, quoniam in quantitate aucta partis ramicatæ. & cauſam habet multiplicem, uidelicet zirbum, uel inteſtina, quæ in ſcrotum deſcenderunt, propterea quòd didimus eſt relaxatus, uel mollificatus aut ſolutus: aliquando aquoſitatem, quæ uitio hepatis, digeſtiuæ uel diſcretiuæ eiuſdem, ad eandem partem effluxit: interdum uentoſitatem, quæ eſt genita à cibis & calore debili.

Methodus curationis eſt, ſi ſit ex inteſtinis ramex, ut primò introducantur inteſtina in locum proprium, dein ligatura conuenienti, aliquo exiccante remiſſa intus ſeruentur. Si ab aquoſitate, methodus eſt ut conſulatur hepati, corroborando ipſum à ſufficienti purgatione, & aquoſitas exiccetur, uel etiam ſectione educatur. Si à uentoſitate, digeratur, uictusq; ratio inſtituatur calefaciens & exiccans.

De arthritide.

Arthritis eſt dolor, omnium uel plurium iuncturarum corporis, cuius ſpecies ſunt chiragra, podagra, dolor genus, & ſimiles dolores, ſunt omnes ſymptomata tactus, quoniam ſunt tactus corrupti partium dolentium. Oboriuntur ob duplex genus morbi, ſcilicet ob genus morbi inæqualis intemperaturæ, & ſolutionis continui: fiunt autem morbi arthritidis, à materia catarrhali ſemper, quæ ob debilitatem partium, & latitudinem uiarum, atque fortitudinem mandantium membrorum in expultrice, & licet poßint eſſe omnia principalia, tamen maximè eſt cerebrum, quòd ipſum ſit fons materierum catarrhalium, tum quòd propter ſuam frigiditatem, non cõcoquit perfectè proprium alimentum, tum quòd non digerit uapores, qui ab inferioribus partibus continuò ad ipſum feruntur. Et licet merito huius, arthritis ſemper deberet fieri à morbo, à frigida materia dependente, tamen ſtante in aliquibus corporibus caliditate iecinoris multa, fit etiam aliquando materia calida dominante. Et ſigna ſunt caliditas partium dolentium percepta ad tactum, & coloris rubedo, temperatura calida, ætas, regimen præcedens, intenſio doloris, ut plurimum, cum febre. Si uerò à frigida, ſigna ſunt frigiditas temperaturæ, regimen ad cruditatem faciens cum prolixitate.

Methodus curationis eſt, ut euacuetur, & diſtrahatur materia à parte ſectione uenæ, ſi ſanguinea fuerit, ſi uerò alij humoris, purgatione. repellatur dein materia à parte affecta, & remittatur qualitas materiei, & ſi dolor uehemens fuerit, anodinis ſedetur, deinceps diſſipetur quod fluxum eſt.

regimen

regimen inſtituatur, quo feruor materiei remittatur, et eiuſdem fluxus inhibeatur.

DE ISCHIATICO DOLORE.

ISCHIAS *idem eſt quod coxendicis dolor, qui ſpecies eſt arthritidis, quoniam iuncturæ iſchiæ, & eſt ſymptoma iſchiæ eius partis, quoniam actio eius corrupta, quum ſentiat, quod naturaliter ſentire non debet, ſcilicet corruptionem organis eius partis contingentem. Conſequitur morbum in inæquali intemperatura, & ſolutione continui eiuſdem partis, materialem quidem, à materia per modū catarrhi ad eam partem debilem naturaliter uel caſu aliquo. Et hæc materia, licet poßit ab omni parte corporis, præſertim principe, defluere, propterea quòd pars labefactata debilis, omnium ſuperfluitates partium apta eſt recipere, tamen potißimum hæc materia à capite defluit, & poteſt eſſe calida uel frigida, uel mixta, ut plurimum, tamen dominante frigida. Et ſigna ſunt à corporis habitudine, à regimine præcedente, & à modo doloris. nam ſemper in calida, uel in dominio calidæ, temperatura corporis calida eſt, regimen etiam præceßit proportionatum generationi humorum calidorum dominantium & dolor ſemper intenſior. In dominio autem frigido, complexior frigidior, regimen præceßit faciens magis ad cruditates, & dolor non ita intenſus. præterea longioris ſpatij eſt, quàm in calida.*

Methodus eſt, quòd cum iſte dolor pendeat à morbo fiente habente cauſam, ut priuſquam morbo ipſi uel ſymptomati uacemus, cauſam ipſam auferamus. Præterea capiti ipſo

tanquam malorum origini, & toti corpori purgationem adhibeamus, ut in arthritide. mox auxilijs topicis morbum ipſum curemus. adhibita tamen hac conſideratione, ne repellentia admoueamus parti, ſed ea quæ ualenter foras ex profundo cotyli trahant.

*

MEDI=

MEDICINALE COMPENDIVM ISAGOGICVM, CAMILLI THOMAI MEDICI Rauennatis, ad tyrones.

AGGRSSVRVS *aliquam artẽ, primò ſubiectũ circa quod operaturus eſt contemplatur, ſubinde quidnã in eo ſubiecto eſt operaturus. faber quidẽ lignarius lignũ primò cõſiderat, poſtremò quid in ligno facturus ſit. ſic et medicinæ ſubiectũ quidẽ corpus humanũ ſanabile, cuius ſanitatẽ conſeruat et ægritudinem curat. Eſt autem utraque, ſanitas ſcilicet & ægritudo in membris corporis, quæ duplicia ſunt, uidelicet compoſita ſeu inſtrumentalia, & ſimplicia ad ſenſum, quæ inſtrumentalium partes ſunt. Inſtrumentalia membra, ſeu compoſita ſunt, quæ corpori adminiculantur, qualia, manus, pedes, oculi, nares & huiuſcemodi partes. eæ nanque componuntur ex ſimplicibus, quæ etſi ſimplices uideantur ad ſenſum, eædem tamen ex ſimplicioribus partibus conſtituuntur, ut facilè ex intellectu comprehenditur. ſiquidem etſi ſim plex membrum uideatur ad ſenſum, ſecundum omnem ſuì partem eiuſdem rationis, puta neruus omnem partem, neruum habeat, caro itidem, & os ipſum. Ratio tamen & in tellectus diſcurrens, inuenit unumquodque eorum ex ſimpli cioribus partibus conſtitutum: quoniam ſi neruus frigiditatem habet, neque ea ſit in ſummo, quæ tantum elementis cõpetit, puta terræ & aquæ, eſſet enim ſic & ipſe neruus elementum, neceſſe eſt quòd qualitas remiſſa ſit per qualitatem contrariam ſolidi ſcilicet, quòd in eius generatione commi=*

ſcetur, unde ob hoc conſtat ratione, neruum (etſi ſimplicem cum partem ſenſus indicet) tamen intellectus iudicio compoſitum ex ſimplicioribus elementis, intelligatur. Sunt autem elementa quatuor, ignis, aër, aqua, & terra, quibus quatuor qualitates alteratiuæ in ſummo debentur. Caliditas quidem & ſiccitas igni, caliditas & humiditas aëri, frigiditas et humiditas aquæ, & frigiditas & ſiccitas terræ.

Eſt ergo ſanitas & ægritudo in utriſque membris tam ſimplicibus quàm compoſitis, ſeu inſtrumentalibus: quarum utraque quid ſit, primum nouicij medici intelligere intereſt.

Eſt ergo ſanitas in ſimplicibus temperantia quatuor elementorum qualitatum, quibus ſimplicia ipſa conſtituuntur, temperantia ſcilicet calidi, frigidi, humidi, ſicci, ſecundum exigentiam ipſorum, pro ſuis perficiendis actionibus & paſſionibus. Huius contrarium eſt in eiſdem ægritudo, intemperantia ſcilicet dictarum qualitatum, faciens pro operationum earundem læſione. Si ergo temperantia calidi ſanitas eſt unius partis ſimplicis, eiuſdem intemperantia per exceſſum uel defectum, eſt ægritudo. idem dicatur de alijs qualitatibus, ſi earum temperantia eſt ſanitas, earundem intemperantia per ſuperabundantiam & defectum, eſt ægritudo.

Conſtat itaque liquidò, prima genera morborum ſimplicium quatuor eſſe, totidem & compoſita, quæ omnia uel cũ materiæ fluore ſunt, uel citra materiæ confluxum. Sexdecim ergo fient morbi in genere, quatuor ſcilicet ſimplices, quatuor compoſiti, quatuor cum materia, quatuor itidem citra materiam.

Sanitas autem in membris compoſitis, debita eſt commoderatio eorundem, quo ad formationem, ſcilicet formam, numerum,

merum, quantitatem, ſitum, & poſitionem. Quoad quidem formam, quoniam conſiſtit in debita figura membri, debita ſuperficie, debita uia, & recenti receptaculo, pro inſtrumentalibus operationibus obeundis.

Huius contrarium debet eſſe ægritudo, quoniam incommoderatio eorundem faciens ad noxam operationum: puta ſi debita figura manus ſanitas eſt, indebita figura eſt ægritudo. ſi debita ſuperficies, debita uia, & decens receptaculum, bona ualetudo: indebitæ omnes, ex aduerſo erũt ægritudines. Si partium manus ſufficiens numerus, ſanitas eſt, ſi eius quãtitas conueniens, ſi partium ſitus & poſitio ut decet, pro ualetudine eſt: pro ægritudine eſt, excedens uel diminutus numerus earundem partium, ſicut exceſſus in quantitate per maius & minus ſic, & inconueniens partium ſitus, & poſitio pro ægritudine habentur.

Eſt item utriſque membris communis diſpoſitio. quæ unitas et continuitas dicitur ſanitas, cuius contrarium diuiſio ſeu ſolutio eſt ægritudo. Patet hoc, quoniam utraque membra ſanitate funguntur, quum debitam habent unitatem & partium unionem, quarum diſcontinuatio ægritudo neceſſario dicitur, quum ad functionum noxam, ſolutio continui utrarumq; partium faciat.

Quum ergo in membris corporis ſit ſanitas & ægritudo, quæ ex oppoſito diſtinguuntur, & utraque ad medicum pertineat, hæc quidem quæ ſanitas eſt, inculpata ſcilicet & optima, ut conſeruetur, altera uerò quæ eſt ægritudo, ut curetur, prima dimiſſa, tantum de ſecunda in hoc opere pertractabimus, non quòd ea ſit prior & nobilior, ſed quòd ea correpit frequentius medico occurrant. Dicemus itaq;, quod ægritudines quædam præcedunt, quædam iterum ſubſequuntur:

tur: quæ præcedunt, cauſæ appellantur, quæ ſubſequuntur, ſymptomata uel accidentia, id eſt, effectus ægritudinum.

Cauſæ duplices ſunt genere, extrinſecæ, ſeu præincipientes, quæ primitiuæ ſeu procatarcticæ dicuntur. ſunt & quæ antecedentes appellantur, extrinſecæ quidem, quæ corpori extrinſecus occurrentes ipſum alterant, & ad ægritudinem immutant. Huius generis ſunt, aër, cibus & potus, ſomnus, & uigilia, motus & quies, euacuatio & repletio, accidentia animi, atque uenereorum uſus, quæ ſcilicet neceſſario ferè omnia corpori occurrunt. Eæ ſiquidem debitè occurrentes ſicuti corpus ſeruant, ita indebitè, corpus ad ægritudinem promouent. Sunt & aliæ cauſæ extrinſecæ, quæ caſualiter corpori accidunt, de quibus ideo doctrina tradi minimè poteſt.

Antecedentes cauſæ, ſeu intrinſecæ, ſunt humorales omnes atque complexionales, quæ corpus atq; eius partes morbo laborare faciunt &c.

Quæ ſubſequũtur ſymptomata, id eſt, effectus, in triplici genere ſunt. enimuero genus unum eſt, quod noxa functionũ dicitur. ſecundum eſt, quod qualitas mutata. tertium, quod exiens mutatum appellatur. Ab ægritudine immediatè ſequitur actio læſa, ſeu functio læſa membri, cuius eſt ægritudo. Ab eadem, mediante eadem actione læſa, ſequuntur duo alia, ſcilicet qualitas mutata, & exiens mutatum.

Licet autem ex actione læſa, membrum & corpus ægrũ deprehendere, ex qualitate mutata, morbi eſſentiã: ſicut ex exeũte mutato, ut plurimũ, etiã morbi cauſam intelligimus.

Quum ergo ægritudinum quædam ſint immateriales, id eſt, citra materiam, quædam cum materia afficiant, utrarumq; non eſt una curatio. quæ namq; citra materiam ſunt,

una

una egent intentione, ut intemperantia cum contrario æquetur. Si uerò materiales fuerint, duplici quidem intentione habita eas curamus. Prima, ut materiam ipſam à corpore & parte ægrota educamus, ſecunda, ut corpus uel partẽ ipſam affectam contrarijs alteremus, temperemusq́; diſcraſiam, id eſt, diſtemperamentum.

Euacuamus autem multifariam, ſenſibiliter quidem, per miſsionem ſanguinis, ubi ſanguinis fluore ægritudo contingat, pharmacia alios humores à ſanguine educimus. Interdum uomitu, aliquando per ſeceſſum. Competit etiam interdum per urinæ prouocationem & per ſudorem ipſum, redũdantes humores à quibus morbi fiunt, euacuare. Inſenſibiliter quidem, per inediam & motum corporis, uel ipſas frictiones, modo redundantia infra mediocritatem humorum inſit corpori.

Expedit ergo ſcire, quotuplici uia ſanguinem euacuamus. Euacuetur ergo ſanguis per uenæ ſectionem, per ſcarificationem à uentoſis, atq; per admotas hirudines.

Venæ autem quæ ſecantur multiplices ſunt, iuxta affectæ partis diuerſitatem. Enimuerò in affectu capitis à ſanguine, cephalicam uenam dictam incidimus. ubi autem partes male habuerint quæ ſub capite ſunt, uel totum ipſum corpus, interdum communem ſeu nigram, aliquando iecorariã, nunc à dextro, nunc à ſiniſtro latere, ſecundum quod magis dextro uel ſiniſtro lateri inſederit ægritudo. Minuimus etiam interdum ſanguinem à uenis quæ ſunt ſub poplite, uel quæ iuxta malleolos habentur, quarum una ſciatica dicitur, à parte ſcilicet ſylueſtri, altera uerò parte domeſtica, quæ ſaphena uocatur, hoc quidem, ubi ægritudo à medio corpore infra extiterit. Aliquando etiam ſecatur uena quæ eſt ſub

lingua

lingua, ubi morbus œſophagum atque pharingen faucesq; ipſas occuparit.

Mittitur item ſanguis in morbis, ſcarificatione à uentoſis, quæ interdum ſcapulis admouentur, & natibus, & interdũ toti dorſo. nonnunquam ſub poplite licitum eſt ſcarificare iterum. ſuppletq; eiuſmodi euacuatio eam, quæ fit per ſectionem uenæ. Mittimus etiam ſanguinem per hirudines hæmorrhoidibus admotas, ubi præſertim capiti uel cordi, aliisq; ſuperioribus partibus ægritudo inſederit.

Si uerò à ſanguine morbi contigerint, ex aliis humoribus, ut pharmacia eos educere operæpretium ſit, eorum euacuationem multipliciter fieri contingit. Interdum ſcilicet uomitu, interdum ſeceſſu, interdum urinæ ſeu lotij prouocatione, aliquando ſudore, & hoc quidem, quum ſenſibiliter euacuare humores peccantes in morbis maluerimus.

Vomitus ergo interdum leuis fit, quando materiæ ſcilicet in ſtomacho ſupernatant, & à leni uomitiuo educi poſſunt, fortior autem quum ſunt adhærentes ſtomachi parietibus & imbibitæ, uiſcoſitatem habentes. utrunque tamen præcedere debet uentris ſubductio, ſi non naturalis, ſaltem artificiata cum clyſteri.

Si uerò per ſeceſſum humores euacuare maluerimus, primum quidem leniente medicina utemur, ubi uerò copia humorum in corpore fuerit, eos cum leniente medicina atque ſimul expurgante minorabimus, nulla etiam præeunte digeſtione, uerum uacuabimus medicina exoluente & eradicante humores facientes noxam corpori; ſemper præmiſſa concoctione, & eorundem alteratione, cum ſyr. uel decoctis, niſi materia turgida fuerit & mobilis, quo caſu nulla præeunte coctione, in ipſo etiam morbi initio euacuandum eſt.

Per urinam uerò nunquam expedit euacuare, niſi præmiſſa corporis lenitione uel minoratione humoris, atque etiam euacuatione facta cum exoluente. neceſſe enim eſt, ante urinæ prouocationem, quæ eſt ad euacuandum humores, qui ſunt in uenis, præmittere lenitionem uentris, euacuationem à ſtomacho & hepate: ſicuti etiam ubi opus fuerit uacuare per ſudorem humores qui ſunt in membris, neceſſe eſt ut omnes prædictæ euacuationes præceſſerint, quando regulariter atque canonicè operaturus ſit medicus.

Euacuatio autem inſenſibilis, per inediam & frictiones fit, ubi paucitas humorum ſit in corpore, uel ubi præceſſerint aliæ purgationes dictæ, & hi modi ſunt in genere euacuationum humorum, qui in corpore ægritudines efficiunt, à quibus euacuationibus expedit corpus alterare, atque idem temperare cum contrarijs auxilijs, interdum intra corpus adhibitis, interdum extra admotis. Quæ corpori intus administrantur alterantia ſunt uariarum formarum, quædam ſub forma ſyruporum, quædam ſub forma decoctorum: alia ſub forma ſublimatarum aquarum. Idem interdum efficiunt medici confectionibus, uel electuarijs, aliquando etiam cum pulueribus.

Quæ uerò extrinſecus admouentur, ſunt etiam diuerſarum formarum, ſunt enim olea quædam, unctiones quædam, & unguenta. Quædam rurſus emplaſtra & cerota, ad eadem perficienda. aliquando fomentis embrochis & lotionibus utuntur medici. De quibus omnibus in de morborum particularium curationibus particularibus, particulariter eſt agendum.

FINIS.

TROTVLAE CVRANDARVM AEGRITVDINVM MVLIEbrium, ante, in, & poſt partum Liber unicus, nuſquam antea editus, quo fœminei ſexus accidentes morbi & paſsiones, infantum & puerorum à partu, cura, nutricis delectus, ac reliqua ijſce adnata, diſpoſitiones utrique ſexui contingentes, experimenta denique uariarum ægritudinum, cum quibuſdam medicamentis decorationi corporis inſeruientia, edocentur.

PROLOGVS.

CVM *auctor uniuerſitatis* DEVS, *in prima mūdi conſtitutione, rerū naturas ſingulas, iuxta genus ſuū diſtingueret, naturā humanā ſupra cæteras creaturas ſingulari dignitate cōdidit.* Huic.*n. ſupra aliorū animaliū cōditionē, rationis et intellectus libertatem dedit.* P*ropterea uolēs eius generationē p̄petuo ſubſiſtere, in ſexu diſpari, maſculū & fœminā creauit, ut eorum fœcunda propagatione nunquam deſineret emergere futura ſoboles. Quorum quidem complexiones grata quadam commixtione contemperans, naturam maſculi calidam & ſiccam, fœmellæ uerò frigidam & humidam conſtituit: qua cuiuſque alterius complexionis exceſſus, mutua qualitatum contrariarum repugnantia coërceretur: adeo, ut uiri conſtitutio calida & ſicca, mulieris frigiditatem & humiditatem: & econtra huius natura frigida & humida, illius*

illius complexionem calidam & ſiccam remulceret. Similiter & maſculus qualitate fortiori dignus, in mulierem tanquam in agrum ſemen effunderet, ut mulier qualitate debiliore prædita, tanquam uiri officio ſubdita, ſemen effuſum in gremium naturæ ſuſciperet. Quoniam ergo mulieres natura ſunt uiris debiliores, hinc eſt quòd in eis ſæpius abundāt ægritudines, maximè circa membra operi naturæ debita. quæ cùm in loco ſecretiori accidant, ipſæ propter uerecundiam, & conditionis fragilitatem, non audent anguſtias ſuarum ægritudinum medico reuelare. Quapropter ego, miſeranda illarum calamitate, præſertim cuiuſdam matronæ inſtigatione, compulſus, incepi diligentius contemplari de ægritudinibus, quibus fœmininus ſexus ſæpiſsime moleſtatur. Cum itaque in mulieribus non tantus abundet calor, qui prauos & ſuperfluos, qui in eis quotidie congregantur, ſufficiat conſumere humores, nec tantum laborem ualeat earum debilitas tolerare, ut per ſudorē poſsit ad exteriora illos natura expellere, ſicut in uiris: ideo ipſa natura, propter defectum caloris, eis præcipuam quandam purgationem destinauit, ſcilicet menſtrua, quæ uulgus flores appellat. Nam ſicut arbores non producunt ſine floribus, ſic mulieres ſine proprijs floribus, conceptionis officio defraudantur. Hæc autem purgatio contingit mulieribus, ſicut de nocte uiris pollutio. Semper enim natura grauata quibuſdam humoribus, ſiue in uiris, ſiue in mulieribus, iugum ſuum nititur deponere, & laborem minuere. Solet præterea huiuſmodi purgatio mulieribus contingere circa decimumtertium, uel quartumdecimum annum, uel paulo citius, uel paulo tardius, ſecundum quòd in eis magis, uel minus abundat caliditas uel frigiditas. Durat autem uſque ad quinquageſimum annum, ſi

eſt

eſt macra: qñq; uſq; ad 60. aut 65. ſi eſt humida: in mediocriter pinguib. uſq; ad 45. Si aũt debito tẽpore et ordine cõtigerit talis purgatio, exonerat ſe cõpetẽter natura à ſupfluis humorib. Si uerò menſtrua plus uel minus exierint, q̃ debẽt, plures ægritudines inde emergunt. Quoniam inde minoratur appetitus tam cibi, q̃ potus. Qñq; fit uomitus: et qñq; appetũt terram, carbones, cretã, & ſimilia. Quandoq; ex eadẽ cauſa dolor ſentitur circa collum, dorſum, et in capite. Quandoq; adeſt febris acuta, cordis morſus, hydropiſis, uel dyſenteria. Hæc aũt contingunt, uel quia tempore longo deficiunt menſtrua, uel quia prorſus non habent: unde non ſolum hydropiſis, uel dyſenteria, uel morſus cordis accidunt, ſed & aliæ peiores ægritudines. Aliqñ. n. accidit diarrhœa, propter nimiã frigiditatem matricis: uel quia uenæ eius ſunt multum graciles, ut in extenuatis mulieribus: quia tunc humores ſpiſſi & ſuperflui nõ habent liberos meatus, p quos poſſint erumpere: uel quia humores ſunt ſpiſſi et uiſcoſi. ideo propter conglutinationem, eorũ exitus impeditur: uel quia delicioſe comedunt: uel quia ex aliquo labore multũ ſudant. Sicut teſtatur Galenus. Mulier quæ ſe non exercet multum, neceſſe eſt quòd abundet in multis menſtruis, ad hoc ut ſana exiſtat. Aliquando mulieribus deficiunt mẽſtrua, quia in corpore earum coagulatus eſt ſanguis: uel quia ſanguis per alia loca emittitur, ut per os, aut per nares, per ſputum, aut hæmorrhoides. Aliquãdo deficiunt menſtrua ex nimio dolore, uel ira, uel motu, uel timore. Si autem diu ceſſauerint, ſuſpicationem grauis ægritudinis futuræ arguunt. Nam urina earum uertitur in ruborem, uel in colorem loturæ carnis recentis: quandoq; in uiriditatem, uel humiditatem, aut in colorem, qualis eſt color graminis, facies earum mutatur.

TROTVLAE DE MVLIERVM PASSIONIBVS, ANte, in, & poſt partum, cum reliquis partui item inſeruientibus, liber experimentalis mirificus.

De retentione menſtruorum. Cap. I.

S I IGITVR *deficiunt menſtrua,et mulier ſit corpore extenuata,tūc phlebotometur ei uena quæ eſt ſub cauilla pedis interius,quæ dicitur Saphena,primo die de uno pede,ſequēti die de altero: & extrahatur ſanguis ſecundū quod uirtus expoſtulauerit. Quia in omni ægritudine generaliter cauēdū & reſpiciēdū eſt,ut nō nimis debilitetur ægrotans. Refert enim Galenus de quadā muliere, cui defecerunt menſtrua per nouem menſes, & in toto corpore conſtricta fuerat & extenuata,cui etiam penitus defecerat comedendi appetitus: unde ipſe extrahebat ei ſanguinem de prædicta uena per tres dies, de uno pede primo die li.* I. *ſecundo die li.* I. *de altero pede, tertio die de primo pede iterum unc.* VIII. *& ita in breui ſpatio redijt calor & color uiuificus, cum debita totius corporis habitudine. Cum autem uenter fuerit conſtipatus, ſicuti frequentiſsime reſtrictis menſtruis accidit, tunc accipe pilulas de quadam medicina competenti, & acue eas prout ipſum acumen poterit ſuſtinere: & ei tribue. Poſtea phlebotometur de ſaphena. Deinde balneetur: & poſt balneum bibat de calamento, uel de nepita, uel mentha coctis cum melle: ita tamen,ut ſeptem partes ſint aquæ, & nouem mellis.*

mellis. Et ſæpe balneum eſt intrandum. Et poſt balneum bibat de diateſſaron, cum decoctione mellis & aquæ. Cōferūt etiam omnia diuretica, ut fœniculus, ſpica, apium, ciminum, ameos, carui, petroſelinum, & ſimilia. Hæ omnes herbæ, uel ſingulæ, in uino coctæ, uel cum melle, & potatæ conferunt. Galenus ſic docet. Artemiſia trita cum uino, uel in eo cocta & potata multum confert. In balneo nō modicum iuuat, ſi bibatur nepita, uel in ipſo balneo coquatur: uel uiridis trita ligetur ſuper uentrem, uel ſub umbilico, uel ſuper umbilicum. Vel decoquatur in olla, & mulier ſupponat ſellam perforatam, & deſuper ſedeat cooperta undiq;, & per calamum, uel embotum fumus exeat: ut is interceptus penetret ad matricem. Valet etiam artemiſia cum his herbis admixta thapſia, ſiſeleos, ſaluia, origanum, ciminum, ameos, ſauina, meliſſa, pulegium, anethum, betonica, aniſum, ſatureia aleuiſticum: quæ omnes, uel quædam ex eis decoquantur in aqua: & impleatur ſacculus unus lana minutiſſimè carpinata, ut ſit in modū puluinaris: & intingatur in illa aqua, & calidus uentri apponatur: & hoc fiat frequenter. Item puluis optimus ad prouocanda menſtrua. Recipe flammulæ, cicutæ, caſtorei, artemiſiæ, betonicæ, myrrhæ, centaureæ, ſaluiæ ana, fiat puluis, & detur drac. 1. cum aqua decoctionis ſauinæ & myrrhæ, & in balneo bibat, & detur una uice ſcrup. 1. Si matrix indurauerit, adeo ut iſtis adiutorijs non poſſint educi menſtrua, Recipe fel tauri, aut aliud fel, & puluerem nitri, & cum ſucco apij uel hyſſopi miſceātur: & intingatur ibi lana carpinata: & poſt prematur ut ſit dura, rigida, & longa, ut in uuluam poſſit immitti: & intromittatur. Aut fiat aliud peſſarium in modum uirgæ uirilis: & ſit concauum: ibique imponatur medicina, & inijciatur.

De paucitate menſtruorum. Cap. II.

MVLIERES *autem quædam ſunt, quæ cum ueniunt ad tempus menſtruorum, nulla, uel modica habet. Quibus ſic ſubuenias. Accipe radices ſalicis rubeus, de quibus ligãtur dolia, & bene ab exteriori cortice munda, & piſta: & eas piſtatas cum uino uel aqua, decoquendo diſtempera, & mane de iſta coctione da ad potandum hauſtum tepidum. Si uerò grauius laborat, tunc dabis ei cibum iſtiuſmodi factum. Ruibam maiorem, & maluam teras: & cum farina hordei, & albumine ouorum miſce: & inde fac criſpellas. Valent etiam huiuſmodi herbæ ſuffumigatæ ad prouocanda menſtrua. Vel ad idem accipe uerbenam, rutam, & piſta fortiter, & coque cum larido: & da patiente ad comedendum. Poſtea radicem ſalicis ſubtilis, & radicem rubiæ maioris tere, & da ſuccum patienti cum uino. Mulieres item ſi pauca habent menſtrua, & cum dolore ea emittunt, Recip. betonicæ pulegij, centonicæ, artemiſiæ ana. M. I. decoquantur in aqua uel in uino uſq; ad conſumptionem duarm partium. Poſtea fiat colatura per pannum, & bibatur cum ſucco fumiterræ. Si uerò diu defecerint menſtrua, Recip. reu pontici drach. XI. artemiſiæ ſiccæ, piperis, ana drac. I. & fiat inde puluis: de quo bibat mane & ſero per tres dies: & cooperiat ſe ita ut ſudet. Item recipe menthæ, pulegij, rutæ ana. M. I. ſalis gemmæ drach. IIII. plantæ caulis rubeæ M. V. & tria capita porri. Hæc omnia coquantur ſimul in olla rudi: & bibat in balneo. Aliud, Recip. radicem ireos, leuiſticum, herbam nepitam, colloquintidam, fœniculum, rutam: coquantur in uino, & illud uinum potui detur. Vel*

decoquantur in uino, ſauina, apium, fœniculum, petroſelinum, leuiſticum, nepita: & bibatur. Item recipe tanacetum, trifolium, artemiſiam, frixa cum butyro, & pone ſuper umbilicum. Medicus quidam in regione Franciæ ſic fecit. Recipe zinziber, folia lauri, & ſauinam: trita ſimul in olla rudi ponantur ſuper carbones uiuos in ſede perforata, & deſuper ſedeat mulier, & fumum recipiat per inferiora: & ſic menſtrua redibunt, fit ter, uel quater, uel pluries. Mulier autem quæ huiuſmodi fomenta frequentat, uuluam ſuam abintra inungat unguentis frigidis, ne nimis calefiat. Valet etiam ad prædicta fumigatio de cimino, fœniculo, anetho, calamentho, mentha, urtica, omnibus ſimul cōmixtis, uel ſimplicibus. Valet ad idem ſcarificatio, & ſimiliter coitus. Nocet autem minutio facta in manu. Comedat, ſi ſit ſine febre, porros, cepas, piper, allia, ciminum, piſces ſquamoſos: & uinum forte bibat, ſi ſit ſine dolore capitis, & ſine defectione neruorum, & ſine febre: quia in omni febre nocet uinum.

De nimio fluxu menſtruorum. Cap. III.

SVNT *& aliæ mulieres prædictis contrariæ: quæ habent menſtrua inordinatè fluentia: quibus hoc modo ſuccurras. Accipe ſoleas ueteres, & pulueriza: & folia lauri fac decoqui: & his decoctis, fiat ſuffumigium. Vel accipe cineres calidos, & miſce cum uino rubeo calido, & confice in modum paſtæ, & malaxa, & inde accipe ad modum cunei mediocris, & inuolutum panno lineo nouo impone, adhuc tepidum. Vel accipe ſaluiam, & camphoram: piſta fortiter, & fac ſcripellas cum uino, & coque ſuper tegula: &*

da

da patienti ad conſtringenda menſtrua. Poſtea accipe ſemen urticæ, & cornu ceruí, & da patienti puluerem inde factũ, ad bibẽdum cum uino. Reſtringit etiam hoc aliud remedium quod ſic fit. Accipe cornu cerui pulueriżatum cum cinere urticæ mortuæ, & diſtempera cum aqua pluuiali: & da bibere, non omittendo prædictum ſuffumigium: quod confortat matrices frigidas. Confortantur etiam iſto fumigio. Recipe ſpicæ nardi, carioph. nucis muſcatæ ana, pulueriżata proijciantur ſuper prunas. Valent & cæteræ purgationes quas diximus. Abundant quoq; menſtrua præter naturam. Quod contingit, quia uenæ matricis ſunt amplæ, & apertæ. Vel quia quãdoq; crepantur, & fluit inde ſanguis in multa quantitate: & apparet ſanguis fluens rubeus, & clarus. Quia ex multitudine cibi et potus generatus eſt ſanguis multus, qui cum non poßit intra uaſa contineri, prorumpit extra. Vel contingit quandoq; propter nimiam ſanguinis calefactionem, ex cholera redundante ex felle, quæ facit ſanguinem ebullire: adeo ut non poßit in uenis contineri. Vel quia phlegma ſalſum admiſcetur ſanguini, & ipſum attenuat, & à uenis facit prorumpere extra. Si ſanguis, qui egreditur, ſit citrinus, aut uergat ad citrinitatem, ex cholera contingit. Si ad albedinem, ex phlegmate. Si ad ruborem, ex ſanguine. Huiuſmodi ægritudines emergunt propter humores interius corruptos: quam corruptionem natura dedignatur ſuſtinere. Quandoq; cõtingit propter diabroſim: ex qua ſæpißime ſequitur mors. His de cauſis mulier diſcoloratur, & macreſcit: & ſi diu durauerit, in hydropiſim de facili conuertitur. Epatis enim ſubſtãtia infrigidatur propter ſubtractionem ſanguinis, per quem deberent membra in ſuo calore naturali conſeruari. Vel quandoq; accidit propter defectum

caliditatis ſuccoſitatem digerere nequeuntis, & debito modo humores commutare non ualentis. Si ergo ſanguis eſt in cauſa, minuendus eſt de manu, uel brachio, ut ſanguis ſurſum prouocetur. Sumēdum eſt etiam aliquod leue catarticū. Si cholera ſit in cauſa, quæ à felle redundat, detur triſera Sarracenica, & roſata nouella cum ſucco uiolarum, & ſca riolæ. Si contingat ex abūdantia phlegmatis & choleræ nigræ, detur aliqua hierarum cum aqua calida, uel uino ſecundum alios, & bibat. Poſt purgationem uerò apponenda ſunt quædam conſtrictiua exterius & interius, quæ conſtringant. Potet ergo aquam in qua coctæ ſint cortices mali granati, pſidiæ, flores roſarum rubearum, gallæ, nux muſcata, folia quercus, bedegar, rubus, agrimonia, plantago. Hæc omnia immixta, uel ſimplicia iuuant. Poſt cibum, uel inter cibaria detur eis puluis lapidis hæmatitis cū aqua pluuiali diſtemperatus ad potandum: uel puluis coralli, & gummi balauſtiæ, ſeminis myrti, portulacæ, boli armeni: & puluis de cornu cerui, plantaginis, centinodij, ſanguinis draconis, ſpodij, ſeminis citoniorum. Comedat gallinas coctas in pane, piſces recentes in aceto coctos, panem hordeaceū. Bibat ptiſanam de hordeo factam, in qua primitus coquatur radix plantaginis, & bulliat cum ptiſana, & melius erit. Poſtea bulliat in aqua marina donec crepat, & corrugetur: & apponatur acetum, & coletur per pannum, & detur ad potandum. Bibat etiam uinum rubeum cum aqua marina lymphatum. Ponantur quoq; uentoſæ ignitæ inter mamillas, quæ ſanguinem ſuperius trahant. Inijciatur ſuccus plantaginis per peſſarium. Valet etiam ſuccus ſemperuiuæ, ſi cum uino bibatur albo. Similiter ſuccus perſicariæ ualet ſuper uentrem linitus. Item accipe duo fruſta laridi lata cum ſale,

&

& deſuper aſpergatur ſuccus coriandri cum ſemine eius, & puluis abſinthij, & unum fruſtum ligetur ſuper umbilicum, & alterum ſuper renes. Fiant etiam duo emplaſtra de abſinthio cum axungia, & ligentur ſuper renes & uentrē: quibus ſi addantur folia myrti trita, melius erit. Aliud. Accipe teſtas nucis maioris, & fac puluerem, & da in potu cum aqua marina. Poſtea fac emplaſtrum de ſtercoribus ouium, uel cati cum axungia, & ſuperponatur uentri & renibus. Vel fac puluerem de teſtis ouorum, & da in potu per tres dies cum aqua tepida, quantum poteris leuare cum duobus digitis.

De ſuffocatione matricis. Cap. IIII.

QVANDOQVE ſuffocatur matrix: quandoq; uidelicet ſurſum tollitur, unde prouenit ſubuerſio ſtomachi, et appetitus debilitatio ex debilitate cordis. Quandoq; patiuntur ſyncopen, & ita euaneſcit pulſus. quòd penitus nō ſentitur: ex eadem cauſa. Quandoque mulier contrahitur, ita quòd caput iungitur genibus, & uiſu caret, & uocis officium amittit, naſus diſtorquetur, labia cōtrahuntur, & dentes ſtringit, & pectus ſurſum præter ſolitum eleuatur. Galenus refert de quadam muliere, quæ ita patiebatur, & amiſerat pulſum & uocem, & erat quaſi defuncta: quia exterius nullum ſignum uitæ apparebat: ſed tamen circa cor natura adhuc parum caloris retinuerat. Vnde quidam iudicabant eam mortuam. Galenus uerò lanam bene campinatam naribus & ori eius appoſuit, cuius motu eam uiuam recognouit. Contingit autem hoc mulieribus, quia ſperma nimiū corruptum abundat in eis, & in uenenoſam naturam con-

uertitur. Et præcipue accidit illis, quæ uiris nõ utuntur, maxime uiduis, quæ antea conſueuerunt uti carnali commercio. Virginibus etiã ſolet euenire, quæ ad annos nubiles peruenerunt, & uiris uti non poſſunt: cum in eis maximè abundet ſperma, quod per maſculum natura uellet educere. Ex hoc autem ſemine ſuperabundante & corrupto, quædam fumoſitas frigida diſſoluitur, & aſcendit ad partes quaſdam, quæ à uulgo collaterales dicuntur: quia cordi & pulmoni ſunt uicinæ, & cæteris inſtrumentis uocalibus, unde ſolet fieri impedimentum uocis. Huiuſmodi morbus ſolet etiã principaliter oriri ex defectu menſtruorum. Ideo cum deficiant menſtrua, & ſemen ſuperabundet, tanto moleſtior & prolixior eſt ægritudo, maximè quando partes occupat altiores. Summum igitur remedium eſt, ut manus & pedes mulieris moderate fricentur cum oleo laurino, & naribus applicentur ea quæ ſunt grauis odoris, ut galbanum, opopanacum, caſtoreum, pix, lana combuſta, pannus lineus combuſtus, & pellis combuſta, & aſa fœtida. Sed tamen oleis & unguentis, quæ ſunt odoris aromatici, debent uuluæ earum inungi intus & extra: qualia ſunt oleum muſcellinum, & oleum nardinum: ſed ſuper omnia melior eſt inunctio facta cum zibeto. Hæc enim menſtrua attrahunt & prouocant. Præterea apponantur uentoſæ in inguine, & pectine. Item in ſero accipiat diaciminum cum ſucco apij, uel nepitæ, uel cum ſyrupo de calamento. Vel recipe caſtorei, piperis albi, coſti, menthæ, apij, ana drac. I. terantur, & diſtemperentur cum uino albo uel dulci, & da ſero drac. III. Iuſtianus medicus contra hunc morbum præcepit ciminum deſiccari, & in potu dari drac. I. uel cochlearia duo. Præcepit etiam uulpis priapum, uel capreoli accipi, & inde fieri puluerem,

ri pulucrem, & per peſſarium iniji. Ad idem multum ualet radix leuiſtici cocta & trita cum axungia, & ligata ſuper umbilicum.

De deſcenſu matricis. Cap. v.

Si contingat *poſt partũ matricem nimis de loco ſuo deſcendere inferius, calefiat auena prius humectata, & ſaccellata apponatur. Mouetur autem quandoq; matrix de loco ſuo, & quandoque deſcendit, & quandoque per uuluam egreditur foras. Et hoc contingit propter neruorum remollitionem, & frigidorum humorum abundantiã. Huiuſmodi uerò remollitio & infrigidatio contingit ex aëre frigido per orificia matricis ſubintrante, ut quando mulier detecta ſe directæ oppoſuerit aëri frigido. Vel ſi ſuper lapidem frigidum diu ſedeat. Quandoq; cõtingit ex balneo aquæ frigidæ. quia per hoc debilitatur matrix, ideo exit de loco ſuo. Interdum etiam contingit per conatum pariendi. Si deſcendit, & non exit foras, apponenda ſunt naribus aromatica, ut balſamus, muſcus, ambra, ſpica, ſtorax, & ſimilia. Sed inferius fumigetur rebus fœtentibus, ut eſt pannus lineus combuſtus, & ſimilia. Fomentetur umbilicus, lana uino & oleo infuſa. Si uerò matrix exierit, diſtemperentur aromatica cum ſucco abſinthij: & ex eis inungatur uenter cum penna. Poſtea recipe rutæ, caſtorei, artemiſiæ ana partes æquales, & decoquantur in uino uſq; ad conſumptionem duarum partium: deinde da in potu. Saccelletur uenter & umbilicus de frumento cocto. Poſtea matrix egreſſa manu appoſita reſtituatur uſq; ad locum ſuum cõcuſſa. Poſtea mulier intret aquam, in qua cocta ſint balauſtia, roſæ, cortices mali granati, gallæ, ſumach, myrtilli, glandes, folia & cortices quercus, & nuces cupreſſi, & lenticula. Deinde*

fiat ſtupha, quæ multum ualet. quia Galenus præcepit eis facere ſtuphā de buxo poſito in olla ſuper carbones uiuos: & mulier ſedeat deſuper cooperta, & fumum intra ſe recipiat. Diæta *ſit frigida & ſtiptica ſine cimino, pipere, & ſine omni acumine.* De *fructibus comedat coctana, meſpila, ſorba, mala acria, & ſimilia.* Bibat *uinum temperatum ſtipticitate participans.* Experimentum *probatiſſimum ad matricem egreſſam.* Recipe *pulueris de corde cerui, foliorum lauri, ana drach. 1. myrrhæ, ſcrup. 1. diſtemperentur trita cū uino, & dentur potanda: & ſic matrix reuertetur in ſuum locum.*

De motu matricis ex ſuo loco, quæ tamen nō eleuatur, neque deprimitur. Cap. VI.

ALIQVANDO *mouetur matrix de loco ſuo, non tamen ſurſum eleuatur uerſus ſpiritualia, nec per orificium egreditur foras, neq; deſcendit.* Cuius *ſignum eſt, quòd mulier ſentit dolorem in ſiniſtro latere, menſtruorum retentionem, diſtorſionem membrorum, difficultatem mingendi, tortiones & rugitus uentris.* Accipe *ergo econtra apium, & fœnum græcum. & trita cum uino da potui.* Aliud. Recipe *agaricum, ſemen plantaginis, atq; ſatureiæ: pulueriza, & da in potu cum uino, uel melle cocto.* Ad *hoc ut uulua nō moueatur de loco ſuo, & ut nulla duritia moleſtetur,* Recipe *medullæ cerui, adipis anſerini, ceræ rubeæ, butyri, ana unc. 11. quibus addendo fœnum græcū, ſemen lini: coquantur in aqua ad lentum ignem uſq; ad plenam decoctionē, & inijciatur per peſſarium.* Iſtud *enim eſt utile contra plures morbos oris matricis.*

De nimia caliditate matricis. Cap. VII.

CONTINGIT *quandoq; matricem diſtemperari in caliditate, ita quòd maximus ardor & calor ibi ſentiatur. Cura hoc modo. Recipe opij ſcr. 1. adipis anſeris, ſcrup. 1. ceræ, mellis, ana ſcr. IIII. olei unc. 1. albumina duorum ouorum, & lac mulieris: commiſceantur, & inijciantur per peſſarium.*

De apoſtemate matricis. Cap. VIII.

QVANDOQVE *naſcuntur in matrice inflationes & apoſtemata diuerſi coloris. Si à felle exiens cholera cauſa eſt apoſtematis, tunc febrem habet & cancrum. Si à frigidis humoribus cauſa fuerit, tumidum & durum eſt apoſtema, & ſentit mulier in coxis, anchis, & tibijs grauedinem cum multo dolore. Aliquando naſcuntur ibi apoſtemata ex uentoſitate, uel ictu, uel alijs læſionibus, uel ex eo, quòd nunquam menſtrua deficiunt. Si naſcuntur in eminentiori, uel anteriori parte matricis, dolor ſentitur circa uuluam, & inde naſcitur ſtranguria. Si apoſtema fuerit interius in orificio matricis, dolor ſentitur circa umbilicum & renes. Si in parte poſteriori, dolor ſentitur in dorſo ſub coſtis, & uenter conſtipatur. Si de ſanguine, uel cholera rubea ſit natum apoſtema, febris adeſt continua, uel acuta, ſitis, & dolor nimius. Si ergo ſit de calida cauſa, expedit ut ungantur muliebria, & trahatur ſanguis à uena quæ cadit ſub pede (ſicut aſſerit Galenus) non de manu. Quia nociuum eſſet in paßionibus matricis ſurſum trahere ſanguinem: auferrētur*

enim

enim menſtrua. propterea ab inferiori parte trahatur ſanguis iuxta uirtutem patiētis. Et ſi fortis fuerit mulier ut poſſit ſuſtinere, bis in die minuatur. Poſtea accipiat in potu aquam eorum quæ mitigant caliditatem, ut eſt ſuccus morellæ, plantaginis, ſemperuiuæ, caßilaginis, mandragoræ, & ſimilium. Fiat etiam emplaſtrum quod mitiget dolorem, & confortet uirtutem: ut de ſucco portulacæ, ſemperuiuæ, pſidiæ, plantaginis, ſcariolæ, & oleo roſato. Poſtea apponantur maturatiua, ut ſemen lini cum butyro, malua, & fœnugræcum, cocta cum adipe anſeris, uel gallinæ, albumen oui, melilotum. De his ſimplicibus, uel compoſitis fit peſſarium. Item dicit Galenus, quòd multum prodeſt ſedere in aqua, ubi cocta ſit ſpica. Paulus docet fieri peßarium ad duritiem matricis, & inuerſionem eiuſdem, & inflationem, & uentoſitatem à corpore eijciendam. Recipe medullæ uituli, adipis caponis, meliloti, taxonis ana ad pondus .x i i. denariorum, medullæ cornu cerui ſcr. i i i. adipis anſeris, gallinæ, ana drac. i i. mellis drac. i i. hyſſopi, ceroti ad pondus v i i. denariorum. Omnia terantur, & commiſceantur, & diſtemperentur cum lacte mulieris, & oleo roſaceo, & inijciatur per peſſarium, & fiat inde emplaſtrum. Si frigidum ſit, & generatum ex großis humoribus, Recipe fœnū græcum, melilotum, ſemen lini, & rutam: coquantur in aqua, & de ſubſtantia fiat emplaſtrum, & ſuccus peßarizetur. Sæpe utatur balneis & emplaſtris. Diæta ſit ſubtilis, ut großities humorum attenuetur. Et ſi ad ſaniem uolueris apoſtema ducere, apponantur maturatiua, & cutē rumpentia, ut ſanies effluat. ſicut ſemen lini, fœnum græcum, farina hordei, cocta ſimul cum farina tritici, uel fabæ cum fimo columbarum ſylueſtrium coctæ. Si autem apoſtema crepuerit,

puerit, & ſanies inde effluxerit in ueſicam, bibat lac caprinum, uel aſininum: & fiat peſſarium de ptiſana, & melle, & iniſciatur in matricem.

De vlceribus matricis. Cap. IX.

VLCERATVR *quandoq; matrix de acumine medicinæ, uel materiæ. Quandoq; ab exorſu, quod cognoſcitur per ſaniem egredientem, & dolorem, & punctionem matricis. Si uulnera ſint ex ſanie, uel corroſione uenæ, ſanies uergit aliquantulum in nigredinem cum fœtore horribili. Primo ergo debent apponi mundificatiua ſaniei, & dolorem mitigantia, ut eſt ſuccus morellæ, & plantaginis, cum oleo roſaceo, & albumine oui, cum lacte mulieris, & cum ſucco portulacæ, uel lactucæ, quæ ſint frigidæ naturæ. Diæta ſit frigida. Balneetur in aqua ubi cocta ſint, roſæ, myrtus, fœnugræcum, pſidia, lenticula, galla, balauſtia, & ſimilia. Si uerò uenæ putrefactæ ſint, detur ſanguis draconis, uel myrrha, uel bolus, uel thus, uel ariſtolochia longa, & de his ſimplicibus, aut compoſitis fiat clyſtere, uel peſſarium. Nec minus ualet acacia, cum lino per peſſarium iniecta.*

De pruritu uuluæ. Cap. X.

PRVRITVS *uuluæ ſi fuerit, accipe campheram, lithargyrium, baccas lauri, & albumen oui, & fiat peßariū, uel clyſtere. Galenus dicit, quod puluis fœnugræci cum ſanguine anſeris, ualet ad duritiem matricis, ſicut teſtatur Hippocrates.*

De impedimento conceptionis, & de his quæ faciunt ad imprægnationem. Cap. XI.

QVAEDAM *mulieres ſunt inutiles ad concipiẽdum: uel quia nimis tenues ſunt & macræ: uel quia ſunt nimis pingues, in quibus caro circunuoluta orificio matricis, conſtringit eam, nec permittit ſemẽ uiri in ipſam intrare. Quædam habent matricem ita lenem & lubricam, quòd ſemen receptum nequeat in ea retineri. Quod contingit quandoque uitio uiri, qui habet ſemen nimis tenue, quod infuſum matrici, liquiditate ſua foras labitur. Quidam etiã uiri teſticulos habent ualde frigidos ſiccos: illi raro, aut nunquã generant: quia ſemen eorum eſt inutile generationi. Manifeſtum eſt igitur quòd conceptio impeditur tam uitio uiri, quàm mulieris. Si uitio mulieris, hoc dupliciter contingit: uel ex nimia matricis caliditate, uel humiditate. Matrix enim quandoq; ſua lenitate præter naturam ſperma iniectum retinere non poteſt. Et quandoque præ nimia ſui humiditate ſperma ſuffocat. Et quandoque ex nimia caliditate matricis ſemen comburente, nequit concipere. Si ergo præ nimia caliditate & ſiccitate matricis mulier non poſſet concipere, hæc erunt ſigna. Labia uuluæ apparent ulcerata, & tanquam Boreali uento excoriata cum maculis rubeis. adeſt & ſitis aſsidua, & caſus capillorum. Hæc ergo cum uideris, & mulier 30. annos habuerit, incurabilem iudicabimus. Si autem fuerit iuuencula, neq; paſsio diurna, ſic ei ſubuenias. Accipe maluã, artemiſiam. & in aqua decoque, & cum tali decoctione ter uel quater fumiges patiẽtem: inter quas fumigationes, ſuppoſitoria, & etiam peſſaria uuluæ cum oleo muſcellino, &*

modico

modico muſco facies,ut matrix confortetur. Sed in die ſeptimo poſt purgationem, uel fumigationem factam, accipe de trifera magna ad modum glandis, & inuolue in bombace, & inde ſuppoſitorium facies uuluæ, ut beneficio talis ſuppoſitorij et tot fumigationibus recipiat aliquam confortationem, lenitatem, & ſanguinem. In *ſequenti uerò die eam facies cũ uiro coire.* Eadem *quoq; cura ſequenti ſeptimana, ſi expediat, utaris, faciendo ſuffumigationes prædictas, & alia, ut diximus, beneficia adhibendo.* Hoc *facies quouſq; prædicta ſymptomata remittantur: & eam bis, uel ter facies coire in hebdomada, quia ſic citius poterit impræguare. Si uerò præ nimia humiditate matricis concipere non poßit, hæc erunt ſigna.* Oculos *habebit lacrymoſos aßiduè. Cum enim matrix cerebro per neruos alligata ſit, neceſſe eſt ut cerebrum matrici compatiatur: unde ſi matrix nimiam in ſe habet humiditatem, ex ea cerebrum impletur, quæ ad oculos redundans, eos inuoluntarie cogit emittere lacrymas.* Et *quòd cerebrum matrici compatiatur, ſignum eſt alienatio mentis ex menſtruorum retentione.* Purgetur *ergo in primis cum* Theodorico *eruptio.* Tumq; *tres uel quinque pilulas de eodem* Theodoric. *uel* Paulino *præcipimus fieri etiam in bombace, ne diſſoluantur, inuolui, & quantum prudenter poßibile per pudẽda intromitti. Si uerò matrix non bene purgata fuerit, in alio die eodẽ modo peſſariũ de trifera, cum modico muſco ei facies.*Et *hoc tandiu cõtinuabis, donec à ſuperfluitate humiditatem euacuatã cognoueris.* Et *poſtea accipe parũ de muſco cũ oleo muſcatellino, uel alio odorifero: quod iterũ per uuluam intromittatnr.* Et *ſi bene purgata fuerit, ſentiet odorem in ore: unde ſi quis eam oſcularetur, crederet eam muſcum in ore tenere.* Item *ſi ſitim propter hanc purgationem*

nem habuerit, ſcias eam bene purgatam eſſe: quare ita purgata frequenter coëat, & concipiet. Quòd ſi uitio uiri impediatur conceptio, fit hoc aut defectu ſpiritus ſperma impellentis, aut defectu ſpermaticæ humiditatis, aut defectu caloris. Si ex defectu caloris, ſignum eſt quòd non appetit coitum. Vnde oportet talibus renes inungere cum arrogon. Vel accipe ſemen erucæ, & euphorbium, & in puluerem ſubtilem redige, & cum oleo muſcatellino & pulegino miſceas, & inde renes inungas. Si autem fiat defectu ſpirituum, ſignum eſt, quia appetit, ſed non erigitur uirga. Cui ſuccurrimus cum unguento multorum ſpirituum generatiuo. Si uerò defectu ſpermatis, ſignum, quia cum coit, nihil, aut parum ſeminis emittit. Huic ſubuenimus cum augmentantibus, & generantibus ſpermata, ut ſunt cepæ, paſtinacæ domeſticæ, & ſimilia. Si mulier fuerit ſterilis, aut uir, hoc modo percipies. Accipe duas ollas, & in utranque pone cantabrum, & in unam earum cum cantabro infundas de urina uiri, & in alterā de urina mulieris: & ſic ollæ permittantur per nouem uel decem dies. Et ſi ſterilitas ſit uitio mulieris, inuenio uermes multos, & cantabrum fœtidum in eius olla: & econtra habebis indicia ſimilia ex altera urina, ſi ſterilitas ſit uitio uiri. Si uerò in neutra urina talia ſigna uideris, neuter erit in cauſa ſterilitatis: ideo tunc poterunt medicinæ beneficio adiuuari ut concipiant. Vnde ſi uolunt concipere maſculum, uir accipiat matricem & uuluam leporis, & faciat exiccari, & pulerizatum diſtemperet cum uino, & bibat. Similiter mulier faciat de teſticulis leporis, & in fine menſtruorum iaceat cum uiro ſuo, & tunc maſculum concipiet. Aliud remedium eſt. Accipiantur hepar & teſticuli parui porci, quem ſolum ſcropha edidit, & ſiccentur: fiat inde

puluis

puluis, & detur in potu maſculo uel mulieri non potentibus generare, & concipient. Item *ſi mulier uult imprægnari, accipiat teſticulos uerris uel apri, & faciat deſiccari, & in puluerem redigi, de quo mulier cum uino bibat poſt purgationem menſtruorum: deinde coëat cum uiro, & concipiet.* Nota, *dicit* Galenus, *quòd mulieres, quæ habent uuluas anguſtas, & matrices ſtrictas, non debet uiris uti, ne concipientes moriantur. Sed cum non omnes illæ poſsint abſtinere, indigent noſtro auxilio.* Ideo *ſi illarum quædam ob periculum mortis non auderet concipere, illa ſecum carne nuda ferat matricem capræ, quæ nunquam habuit fœtum.* Inuenitur *lapis quidam dictus gagates, qui geſtatus in collo, uel etiam guſtatus, prohibet conceptionem.* Item *accipe muſtellam maſculum, & auferantur ei teſticuli, & relinquatur uiuus: hos teſticulos ferat ſecum mulier in ſinu ſuo, & liget eos in pelle anſerina, uel in alia pelle, & non concipiet. Si autem læſa fuerit in partu, & præ timore mortis non uult amplius concipere, ponat in ſecundina tot grana catapuciæ, uel hordei, quot annis uult ſterilis permanere. Et ſi in perpetuũ uult ſterilis permanere, plenam manũ imponat.*

De formatione ſeminis concepti. Cap. XII.

PRIMO *menſe fit purgatio ſanguinis. ſecundo fit expreſsio ſanguinis & corporis. tertio, ungulas & capillos producit. quarto motum, & ideo nauſeant mulieres. quinto accipit fœtus ſimilitudinem patris uel matris. ſexto, neruorum conſtrictionem. ſeptimo, oſſa & neruos confirmat. octauo, mouet natura, & infans rerum beneficio repletur. nono, è tenebris procedit in lucem.*

De ſitu fœtus in vtero matris. Cap. XIII.

REFERT Galenus, quòd ita ligatur fœtus in matricæ, ſicut fructus in arbore: qui cum procedit à flore, tenerrimus eſt, & ex qualibet occaſione corruit: ſed cum adultus fuerit, & aliquantulum maturior, & firmatus adhæſerit arbori, non de leui occaſione corruet. Cum autem totaliter maturior fuerit, per ſe, & non alia occaſione decidet. Sic cum primo educitur infans ex ſemine concepto, tenera & non firma ſunt eius ligamenta quibus alligatur matrici, et ideo de leui emittitur per aborſum. Vnde mulier propter tußim, diarrhœã, uel dyſenteriam, uel motum nimiũ, uel irã, uet minutionẽ ſanguinis poteſt fœtũ amittere. Cũ uerò infuſa eſt anima in puero, paulo firmius adhæret, neq; cito labitur. Sed cũ puer maturauerit, naturæ officio cito educitur. Vnde Hippocrates dicit, quòd ſi mulier indigeat purgatione, uel minutione, hæc non facias ante quartum menſem: ſed in quinto uel ſexto poteſt purgari, uel minui, ſi neceſſe fuerit: ſed tamen moderate cum cholagogo, uel apozimate, cum cautela prout uirtus patiẽtis poterit pati: ultra uerò & ante hoc tempus, periculoſa erit euacuatio. Maturato tandem tempore partus puer mouet ſe uehementius, & nititur ad egreſſum: cum ipſius temporis natura uuluam aperiri facit: ut fœtus inueniat ſui exitus libertatẽ: et ita fœtus de cubili ſuo, ſcilicet de ſecundina, naturæ uigore expellitur.

De ſignis imprægnationis. Cap. XIIII.

A D cognoſcendum utrum mulier geſtet maſculum, uel fœminam, accipe aquam de fonte, & mulier extrahat duas uel tres guttas ſanguinis, uel lactis de dextro latere, & infundantur in aquam: & ſi fundum petant, maſculum gerit: ſi ſupernatant, fœminam. Vnde dixit Hippocrates mulier quæ maſculum gerit, bene colorata eſt, & dextram mamillam habet groſsiorem: ſi pallida eſt, gerit fœminam, & ſiniſtram mamillam habet groſsiorem.

De regimine prægnantium. Cap. XV.

M V L I E R quando incipit imprægnari, cauendum eſt ne nominetur coram ipſa quod non poſsit haberi. quia ſi poſtulauerit, & non detur ei, dat occaſionem abortiendi. Quòd ſi appeteret argillam, uel cretam, uel carbones, dentur ei fabæ coctæ cum zuccharo. Inſtante autem tempore partus ſæpe balneanda eſt mulier: & inungatur uenter eius cum oleo oliuarum, uel cum oleo uiolarum: & comedat cibos leues, & digeſtibiles. Si uerò pedes eius tumuerint, inungantur cum oleo roſaceo, & aceto. Et poſt cætera cibaria comedat uolatilia, citonia, mala granata. Et ſi uenter eius uentoſitate diſtendatur, accipe ſeminis apij, ameos, menthæ, ana drach. iij. maſticis, garyophyllorum, cardamomi, radicis rubiæ maioris ana drach. iij. caſtorei, zedoariæ, ireos, ana drach. ij. zucch. drach. v. fiat puluis ſubtiliſsimus, & conficiatur cum melle: & dentur ei ſcrup. iij. cum uino, hoc enim materiæ aufert uentoſitatem, & aborſum prohibet, ſi prout decet recipiatur.

De regimine parturientibus Cap. XVI.

TEMPORE partus imminente, paret ſe mulier, ut mos eſt. obſtetrix ſimiliter. Fiat quoque cum magna cautela ſternutatio, conſtrictis naribus & ore: ut maxima pars uirtutis ſpirituum tendat ad matricem. Deinde detur ei decoctio fœnigræci, muſcilago lini, & pſyllii, uel parum theriacæ, uel diateſſaron cum decoctione artemiſiæ in uino. Item de galbano cum aſa fœtida, & mirrha, uel ruta fiant trociſci, & inde fiat fumigium ad nares. Super omnia caueat ſibi à frigore. Et non fiat ſuffumigatio aromatica ad nares, ſed ad orificium matricis tutius poteſt opponi: quia matrix ſequitur odorifera, et fugit fœtida. Ad hoc ualent ſpecies odoriferæ, ut muſcus, ambra, lignum aloës, & ſimilia pro diuitibus: item & herbæ odoriferæ, ut mentha, pulegium, calamentum, origanum, & ſimilia pro pauperibus. Notandum quòd ſunt quædam phyſicalia remedia, quorum uirtus eſt nobis obſcura, quæ ab obſtreticibus facta proferuntur. Teneat ergo patiens magnetem in manu dextra: & confert. Item raſuram eboris bibat. Item corallus in collo ſuſpenſus prodeſt. Similiter album illud quod inuenitur in ſtercore accipitris, datum in potu confert. Item in uentre hirundinis, ſiue in nido inuenitur lapis primogeniti, cuius lotura ad idem ualet, & ad alia multa.

De difficultate partus. Cap. XVII.

SVNT autem quædam mulieres ita anguſtioſæ in officio partus, ut uix, uel nunquam ſe expediant: quod ex di-

uerſis

uerſis cauſis ſolet prouenire. Quandoque enim calor extraneus ſuperuenit circa interiora: unde ipſæ nimis anguſtiantur in partu. Quandoque nimis paruus eſt exitus matricis: uel quia nimis pinguis eſt mulier: uel quia fœtus eſt mortuus, non iuuans naturam in ſuo motu. Et hoc multum contingit mulieri iuueni patienti in hyeme: cum naturaliter habeat orificium matricis ſtrictum, quod propter frigiditatem temporis & aëris plus conſtringitur. Quandoque ab ipſa muliere calor totus exhalat. unde ſine uiribus relinquitur, ideo deficit in expediendo ſe à partu. Primo ergò ſi acciderit difficultas partus, ante omnia recurrendum eſt ad Deum. deinde ad inferiora deſcendendo expedit mulieri difficile patienti, balneari in aqua, ubi coctæ ſint maluæ, fœnugræcum, ſemen lini, & hordeum. Inungantur latera, uenter, coxæ, & ilia cum oleo uiolarum, uel roſarum. Fricetur fortiter, & detur ei in potu oxyzaccaro, & puluere menthæ, & abſinthij, drach. i. Prouocetur ſternutatio cum puluere thuris naribus impoſito, uel cum puluere candidi, piperis, uel euphorbij. Ducatur mulier lento paſſu per domum. Et qui aßiſtunt, non recipiant eam in uultum: quia mulieres ſolēt inde uerecundari in partu, & poſt partum. Si autem puer non egrediatur eo ordine quo debet, ut ſi prius tibiæ, uel brachia exeant, aßit obſtetrix cum parua & ſuaui manu, humectata in decoctione ſeminis lini, & fœnugræci, reponendo puerum in locum ſuum, ordine recto. Si uerò puer ſit mortuus, accipe rutam, artemiſiam, abſinthium, piper nigrum: & hæc tria da in uino, uel aqua ubi cocti ſunt lupini. Vel teratur ſatureia, & ligetur ſuper uentrem: & exibit fœtus ſiue uiuus, ſiue mortuus. Item facit uerbena potata cum uino, uel aqua, uel aceto. Vel accipiatur a-

qua ſalſa, uel roſata, & lac aſinæ ana, & detur ad potandum. Vel accipiatur butyrum cum melle, & uino, & detur ad bibendum. Quòd ſi adhuc tardetur partus, uel ſi fœtus mortuus ſit in ea, & non liberetur: accipe rutam, artemiſiam, opopanacū, abſinthium cum modico oleo, & pauco zucc. terantur, & ponantur ſuper inguina, uel ſuper umbilicum: & melius ualet. Item cingatur mulier deſpolio ſerpentis, de quo ſerpens exiuit. Idem operatur lapis Aëtites, ligatus ad femur. Vel alligetur radix cucurbitæ renibus eius, & auferatur quàm cito fœtus exierit, ne matrix exeat poſt egreſſum pueri. Præterea difficulter parturientibus ſubueniendum eſt hoc modo. Paretur balneum, & intromittatur mulier: & poſt exitum fiat fumigium de ſpica, & ſimilibus aromatibus, ad confortandum, & aperiendum. Fiāt etiam ſternutatoria de elleboro albo in puluerem bene redacto. Dixit enim Copho: conquaſſentur membra, & rūpātur cotyledones, & ſic fœtus egredietur. Item his quæ multum laborant, pariendo fœtum mortuum, ſic ſuccurrendum eſt. Ponatur patiens in linteamine, & tendatur à quatuor fortibus hominibus per quatuor angulos, capite patientis aliquantulum eleuato huc & illuc, ab oppoſitis angulis fortiter trahatur linteamen, & ſtatim pariet, DEO fauēte. Si autem ſecundina intus remanſerit, properandum eſt ut exeat. Prouocetur ergo ſternutatio ore clauſo, & naribus. Aut fiat lixiuium de cinere facto de fraxino, cui admiſcendo pulueris ſeminis maluæ, drach. i. detur ei ad bibendum: & ſtatim uomet. Vel detur ipſe puluius de ſemine maluæ cum aqua calida: & ſi uomat, bonum eſt. Et ſuffumigetur ſubtus oculis de oßibus piſcium ſalſorum, uel de ungula caballina, uel ſtercore cati, uel agni: iſta enim ſecundinam educunt.

educunt. Valet etiam decoquere ſemen lini in aqua calida, & dare ad bibendum. Idem facit bdellium cum uino. Si uerò ſanguis non exierit poſt ſecundinam, fiant ea quæ dicta ſunt ad menſtrua prouocanda. Quòd ſi contingat difficultas partus ex cōſtrictione orificij matricis, cuius cura grauior eſt inter omnes, ideo tale ſubiungimus conſilium. Prouideat ſibi mulier in tribus ultimis menſibus in diæta, ita ut utatur lenibus cibis & digeſtibilibus, ut per ea membra dilatentur: qualia ſunt uitella ouorum, carnes, & iuſcula pullorum, & minorum auium, ſcilicet perdicum, phaſianorum, & piſcium ſquamoſorum cum bono condimento. Fiatq́; ei balneum ſæpius de aqua dulci, in qua ſi apponantur herbæ mollificatiuæ, ſicut maturæ, & huiuſmodi: & melius erit. Sed fugiat balneum aëreum, & ſtupham. Et cum de balneo exierit, inungatur unguentis calidis, ut oleo laurino, & oleo de ſemine lini, & axungia anſeris, uel anatis, uel gallinæ. & hæc inunctio fiat ab umbilico inferius cum prædictis unguentis calidis.

De regimine infantis. Cap. XVIII.

INFANTIS aures premendæ ſunt ſtatim: & hoc multotiens eſt faciendum. Poſtea obſeruandum ne lac ſubintret aures, aut nares, cum ablactatur. Et ligetur umbilicus tribus digitis à uentre menſuratis. Quia ſecundùm retentionem umbilici erit uirga uirilis maior, uel minor. Et ut rectius loquatur, unge palatum cum melle, & nares cum aqua calida. Et factis unctionibus, ſemper mundificetur, & muſcilagines ſemper emungantur & emundentur. Puer præterea ſæpe eſt fricandus & quælibet eius membra in

unaquaque parte faſcia ſunt retinenda, & iungenda: & rectificanda ſunt eius membra, caput uidelicet, frons, nares, uenter, & renes temperentur, ne multa ex eis exeat unctuoſitas, uel humiditas. Quòd ſi aliquid iſtorum appareat, diutius à ſolita faſciatione cogatur abſtinere, & diutius dormiat. Poſtea uerò in aqua calida balneetur, & ad ſuam cōſuetudinem reducatur: & ſi opus, de medicinis ſoporiferis parum detur, ut dormiat. Cutis eius æqualiter eſt mouenda: quod etiam conſueuit fieri poſt mamillarum ſuſceptionem. In principio natiuitatis oculi cooperiendi ſunt: & ſummopere cauendum, eſt ne ſit in loco lucido. Ante ipſum ſint diuerſæ picturæ, panni diuerſi coloris, margaritæ. Coram eo cantilenis, & facilibus utendum uocibus, nec aſperis uocibus cantandum, neque raucis, ſicut bombardis. Poſtquam hora loquendi appropinquarit, nutrix eius linguam frequenter cum melle & butyro ungat. Et hoc maxime faciendum eſt, cum loquela tardatur. Ante eum frequenter eſt loquendum, & facilia uerba proferenda. Cùm uero tempus natiuitatis dentium uenerit, gingiuæ ſingulis diebus cum butyro & axūgia gallinæ ſæpe fricandæ ſunt, & aqua hordei liniendæ, gula & ſphondilia inungenda. Quòd ſi uenter eius laxabitur, ſuperponatur emplaſtrum quod fit ex cimino & aceto: & admiſceatur zuccharum, gummi arabicum, bolus armenus, et ſimilia. Cum tempus aduenerit in quo comedere incipiet, dādæ ſunt infanti magdaleones ad modum glandis, facti de zuccaro, & ſimilia, ac lacte, quos poſsint in manu tenere, & cum eis ludere, & de eis ſugere, & aliquid transglutire. Caro, quæ eſt in pectore gallinarum & phaſianorum, & perdicum, eſt ei tribuenda. Et poſtquam bene capere cœperit, mamillarum ſubſtantiam mature incipiens, eas in no-

cte

cte ſugere permittas. Ita & in die ordinate ducendus eſt, bene obſeruando ne tempore calido à lacte remoueatur. Si unum membrum pueri ſit maius alio, ad bonam habitudinem ſic poteſt reduci, ſi talis diſpoſitio fuerit recens, quia inueterata nullo modo reducitur. Fomentetur ergo primo cum decoctione brancæ urſinæ, radicis althææ, foliorum apij, petroſelini, & marathri, diutius bulliendo in aqua, & membrum patientis ponatur ſuper uas, & cooperiatur panno lineo, ut ſudet. Poſtea camomilla & althæa incoquantur, & in illa uiſcoſitate malaxetur cera, & totum membrum inde cooperiatur. Poſtea ligetur faſcia linea ſtrictè, & ita membrum patientis ſudet per noctem unam: manè uerò fricetur, ut ſpiritus excitentur, & fluant ad locum doloroſum. Quo facto, fricetur ſtatim cum dialthæa, ita compoſita, ut ſint duæ partes dialthææ & tertia de oleo laurino: commiſceantur, & ungatur membrum prædicto modo ter uel quaier in die. Tunc quoque accipe diaceraſcos, ceroneum, oxycroceum, & adinuicem puluerizentur. Deinde decoquantur althæa, & puluis ille malaxetur cum illa uiſcoſitate, quouſq; bene adhæreat: & membrum totum patientis cooperiatur, & faſcia ligetur. Et ſic fomentando, & emplaſtra ponendo poterit alleuiari. Quibus factis iniungatur requies & otium, & utatur calida, & humida diæta, optimo uino, & mediocriter rubeo, quod bibat quouſq; curetur. Inſuper & balneo aquæ dulcis utatur.

De electione nutricis. Cap. XIX.

IVVENEM oportet eſſe nutricem, clarum colorem cum albedine, & rubore permixtum habentem, quæ non ſit

partui uicina, neque multum à partu remota. Non ſit maculoſa: nec infirmas, neque nimis groſſas habeat mammillas: pectus groſſum & amplum: pinguis ſit mediocriter. nō comedat ſalſa, nec acuta, nec ſtiptica, nec porros, aut cepas: neque cæteras ſpecies, quæ admiſcentur cibarijs pro ſapore, ut piper, allium, erucam: & præcipuè uitet allium, ſollicitudinem: ac ſibi à menſtruorum prouocatione caueat. Et ſi lac minuatur, pultes de farina fabarum, & ſimiliter riſi, & de pane ſimile cum lacte & zuccaro facto, dentur ei ad ſorbendum: quibus augmentetur lac: in quarum decoctione parum de ſemine fœniculi admiſceatur. Si autem lac eius fuerit groſſum, nutrimentum ipſius ſubtiliandum erit, & ita etiam cogatur laborare. Cui inſuper dandus eſt ſyrupus acetoſus, & uinum ſubtile. Si uerò lac eius fuerit ſubtile, nutrimenta ſint groſſa & fortia, & ſomnis utatur longioribus. Quòd ſi uenter pueri ſolutus ſit, dentur nutrici quæ conſtipant.

De his quæ mulieribus ſæpe poſt partum accidunt. Cap. XX.

ACCIDIT *mulieribus ſæpe dolor poſt partum. Matrix tunc tanquam fera ſylueſtris, propter ſubitam euacuationem quaſi uagando huc & illuc declinat. Vnde uehemens efficitur dolor. Accipe ergo cimas ſambuci, & tere: ac ſucco extracto; cum farina hordei, & albumine oui diſtempera. & inde fac criſpellas cum ſanguine ad comedendum: & uinum calidum in quo ciminum bullierit da ad bibendum. Vel ſi poſt partum matrix doleat, Accipe ſtoracis, calaminthæ, thuris, ſemen apij, ana drach.i. ſemen racemorum nigrorum, drach.ij. ponantur ſuper carbones uiuos, & ſuffumigetur.*

ſumigetur. quia multum confert. Sunt quædam quæ ex grauitate partus incidunt in rupturam pudendorum. Vnde recipe radicem conſolidæ maioris exiccatam, ciminum, & cynnamomum: fiat puluis, & inijciatur in uuluam, & conſolidabitur. Item quibuſdam mulieribus in pariendo male accidit, propter defectum aßiſtentium. Sunt enim quædam, quibus uulua & anus fiunt unum foramen, & idem curſus: inde iſtis exit matrix, & indureſcit. Quibus in reponendo ſic ſubuenimus. Matrici uinum calidum apponimus, in quo bullierit butyrum: & diligenter fomentamus, quouſq; matrix efficiatur mollis, & tunc ſuauiter eam reponimus. Poſtmodum rupturam intra anum & uuluam tribus locis uel quatuor ſuimus cum filo de ſerico: poſtea pannum lineum uuluæ imponimus ad quantitatem uuluæ. Deinde pice liquida linimus. hoc enim facit matricem retrahi, propter ſui fœtorem. Demum ſanamus rupturam cum puluere facto de conſolida maiori, & minori, & cimino. Huiuſmodi autem puluis ſuperaſpergendus eſt: & collocetur mulier in lecto, ita ut pedes altiores ſint, & ibi omnes operationes ſuas per octo uel nouem dies faciat: & quantum neceſſe fuerit, manducet: ibi egerat, & omnia aſſueta faciat. Hanc præterea oportet abſtinere à balneo, uſque quo uiderit quòd balneum ſuſtinere poßit. Debet quoque abſtinere ab omnibus quæ tußim faciunt, & ab indigeſtibilibus. Ad prædictum igitur periculum euitandum, eis in partu diligentiſsime ſic prouidendum eſt. Præparetur pannus in modum pilæ oblongæ, & ponatur in ano, ad hoc ut in quolibet conatu eijciendi puerum, illud firmiter ano imprimatur, ne fiat huiuſmodi cõtinuitatis ſolutio. Sunt quædam, quibus poſt partum retinetur ſecundina. Ad illius expulſionem accipimus ſuccum porri,

porri, & diſtemperamus cum oleo pulegino, uel muſcatellino. Vel damus ſuccum borraginis ad potandum, & ſtatim educitur. quia fortaſſe uomet, & ex conatu uomendi educitur. quia ſuccus ille uim habet talem, qua ſufficit ad eius expulſionem. Sunt quædam, quibus muliebria uentum ſuſcipiunt, qui incluſus dolorem & tumorem facit. Iſtas fomentamus cum decoctione ſinapis, uel cepæ. Quibus quandoq; partes illæ pruriunt: quas ſcalpendo excoriant: unde quandoque oriuntur puſtulæ, quæ maximam inferunt læſionem. Ideo partes illas ungamus cum unguento, quod ualet contra uſturas ex igne uel aqua calida factas. Vnde ad huiuſmodi excoriationes, Recipe pomum unum, bolum armenum, maſticem, olibanum, oleum, uinum calidum, ceram, & ſepum. Et conficiamus ſic. Pomum mundatum ab interioribus, & exterioribus corticibus, tritum ponimus ad ignem in olla cum oleo, cera, & ſepo: & cum bullierit, maſticem & olibanum puluerizata imponimus. Poſtea facimus colari per pannum. Notandum quòd ſi aliquis propter uſturam hoc unguento unctus fuerit, loco inuncto folium hederæ coctum in uino uel aceto, uel gladioli folium debet ſuperponere. hoc enim remedium eſt honeſtum. Idem uentus per uuluam ingreſſus, ut ſupra diximus, et receptus in dextram partem uel ſiniſtram matricis, tãtam generat uentoſitatem, quòd quaſi ruptæ uel iliacæ appareant. Vnde communiter Trotula uocata fuit, quaſi magiſtra operis. Cum enim quædam puella debens incidi propter huiuſmodi uentoſitatem, quaſi ex ruptura laboraſſet: cum eam uidiſſet Trotula, admirata fuit quamplurimum. Fecit ergo eam uenire in domum ſuam, ut in ſecreto cognoſceret cauſam ægritudinis. Qua cognita, quòd nõ eſſet dolor ex ruptura, uel inflatione matricis, ſed ex uento-

ſitate:

ſitate : fecit hoc modo ei fieri balneum, in quo coquebantur malua & parietaria : & eam intromiſit : ac eas partes frequenter & ſatis plane tractauit mollificando : & diu fecit eam in balneo commorari, & poſt exitum à balneo faciebat ei emplaſtrum de ſucco thapſi barbati, & rapiſtri, & farina hordei : & totum illud ad ipſam uentoſitatem conſumendam calidum appoſuit : & iterum balneo prædicto inſiſtere fecit, & ſic curata remanſit. Quibuſdam poſt partum accidit immoderatus fluxus ſanguinis. Quibus ſubueniendo extrahimus ſuccum artemiſiæ, ſaluiæ, pulegij, perſicariæ, & aliarum herbarum huiuſmodi : & facimus criſtpellas, damus ad comedendum : & collocamus eas frequenter ad balnea : & hoc modo reſtringendo ſanguinem eis ſubuenimus. Vel aliter. Accipe argillam, & diſtempera cum aceto : & fiat emplaſtrum ad hepar in dextro latere. Et ſi fluxerit ſanguis per nares, de hoc emplaſtro ponimus ſupra frontem & tempora, ex tranſuerſo tempora & frontem attingendo. Et nota quòd fluxus per nares non fit, niſi quando peperit filium. Sunt & aliæ quæ laborant exitu matricis poſt partum. Quibus bene ſuccurrendo, Recipe artemiſiam, publicariam, iuniperum, camphoram, abſinthium : decoquantur in aqua, & fiat balneum, in quo ſedat uſque ad mamillas. Poſtea ſuauiter ponatur ad lectum : & iaceat ſuſpenſa pedibus, ut matrix conuertatur in locum ſuum. Intromiſſaq; matrice, Recipe puluerem pulegij, galangæ, ſpicæ nardi, nucis muſcatæ, garyophyllatæ : miſce, & diſtempera cum oleo muſcellino, uel pulegino. Et accipe pannum lineum ueterem, rarum, & ſubtilem, & intus liga hos pulueres, formando ad modum pilæ. Et matrice intromiſſa, os uuluæ cum dicta pila obſtrue, ut matrix iterum non

exeat :

exeat: & pilam ibi cum faſcia ſuperliga, ut non poßit exire: et facias tranſire retro uſque ad renes et intra ilia, et ibi ligetur. Sed antequam ibi ligetur, fiat tale emplaſtrum ſuper renes. Recipe naſturtij, baccharum lauri, thuris, cinnamomi, ana q. s. omnibus pulueriżatis, & ad ignem calefactis, diſtemperatiſq; cum melle fiat emplaſtrum, quod adhuc calidum ſuper renes ponatur, ligando faſcia, cum qua ligata eſt pila uuluæ, firmãdo emplaſtrum et pilam fortiter, ut moueant. Et ipſa iaceat ſupina per nouem dies, & amplius ſi fuerit neceſſe. Neque ſe moueat, niſi cauſa magnæ neceßitatis. Et da ei talem diætam, ut per decem dies non eat ad ſellam, uel ad urinam faciendam ſæpe. Item in exitu uuluæ poſt partum imponimus plumaceolum, comprimendo ut non exeat, niſi cum mingit. Tertio uerò die facimus balneum: et in poſterioribus facimus inſufflari ſequentes pulueres ne tumeſcant. Recip. zinziber, pyrethri, cinnamomi, ana: fiat puluis. Ad hæmorrhoides innatas uitio partus. Recipe abſinthium, abrotonum, caßiam ligneam, corticem caßiæ fiſtulæ. coquantur fortiter in uino: & inde fiat balneum. Et cum exierit de balneo, accipe puluerem aloës: confice cum oleo muſcellino, uel pulegino, et intinge bombacem, et ſuppone. Quibuſdam accidit dolor mamillarum ex lacte. Accipe argillam, diſtemperetur in aceto, et fiat emplaſtrum: dolorem ſedat, et lac conſtringit. ſed prius locum aqua calida fomentabis. Item nota q; dolor, qui accidit in mamillis puellarum, de facili tranſit. Quoniam hæc paßio menſtruis erũpentibus ſanatur, quod in quibuſdam puellis morbo caduco laborantibus, fit ex ſuffocatione matricis compreßis ſpiritualibus. Contra apoſtema autem mamillarum fac emplaſtrum de malua, uiſco, abſinthio, artemiſia, & cum axungia diſtempe

diſtemperetur. Et *cum caput apparuerit, contere nucleos, & appone. & ſi non rumpitur, cum phlebotomo aperiatur: & exprime parum in principio, ne ex ſubita euacuatione fiat peius*. Et *tunc impone licinium ſingulis diebus bis uel ter illinitum uitello oui, aut, & melius, unguento facto ex butyro* Maij, *uitello oui, et terebinthina: quod eſt mirabile, et benignum*. Q*uòd ſi locus iſte fuerit fiſtulatus, cum cura hac poterimus ſubuenire*. R*ecipe radicem mundatam bellebori nigri, et intinctam oleo, uel melle impone, et puluerem de lappa combuſta ſuperaſperge: id enim omnem fiſtulam inundat, et mortificat, dummodo inter oſſa non fuerit*. Ideoq; *ibi debet poni, quouſque mortificetur, & deſiccetur*. P*oſtea uulnus curetur*.

De mala complexione calida, & frigida matricis. Cap. XXI.

VT *igitur à nobis de curatione mulierum compendioſa fiat traditio, notandum eſt quòd quædam mulieres ſunt calidæ, quædam frigidæ*. A*d quod tale fiat experimentum*. L*iciniũ cum oleo pulegino, uel laurino, uel alio oleo calido inungamus: & illud in quantitate parui digiti uuluæ intromittamus de nocte quando uadit dormitum: & ligetur cum filo forti circa crura*. Q*uòd ſi intus attractum fuerit, datum eſt nobis indicium, quòd laborat frigiditate*. S*i uerò expulſum fuerit, ſcimus eam laborare caliditate*. S*ed in utraque cauſa ſubueniendum eſt hoc modo*. S*i de cauſa laborat calida, ſupponatur ſuffumigium de herbis frigidis in hunc modum*. Q*uoniam contraria contrarijs curantur*. P*onamus igitur maluas, uiolas, & roſas in aqua, & iſtarum deco-*

ctione

ctione fumigemus. Si uerò frigiditate laborat, quòd melius eſt, de pulegio, folijs lauri, & perſicaria mulieri faciamus fumigium, ſimiliter peſſarium: & ſic abundantia humorum mundificata, habilis erit ad concipiendum. Poſtea *faciamus fumigium fœminis, quòd miro modo confortat.* Recipe *garyophyl. ſpicæ nardi, ſtoracis, calaminthæ, nucis muſcatæ, & ponantur in teſta oui ſuper carbones uiuos paucos, & paretur ſella perforata, ut totus fumus ad interiora redundet.*

De dolore matricis. Cap. XXII.

AD *dolorem matricis prouenientem ex duritie ipſius, Accipe ſaxifragiam, cretam marinam, caules ueteres, artemiſiam, maluam, radicē ſpargi: omnes herbas quoque in aqua fortiter, & fac in his ſedere patientem, uſque ad mamillas. Et cum exierit, piſta maluam, artemiſiam, camphoram, & eas piſtoratas in olla calefacias: & informa magdaleones cum pauco oleo laurino, uel pulegino: & ſuppone.* Contingit *& dolor matricis ex aborſu, uel ante tempus ex retentione menſtruorum.* Quod *fit ſæpius ex frigiditate, raro autem ex caliditate. Si ex frigiditate, ſignum eſt dolor & punctura ſiniſtri lateris.* Tunc *accipe pulegium, origanum, nepitam, lauri fondes, uel grana, & maluas, in aqua bene fac bullire: & inde patientem fomenta.* Poſtea *accipe garyophyllos, ſpicam nardi, nucem muſcatam, galangam: & fiat ſuffumigatio, & per embotum fumum recipiat.* Deinde *triferam magnam, uel potionem* S. Pauli *in modum auellanæ, ſuppone cum bombace. Si autem ex calore fit, tunc uſu* Veneris *matrix deſiccatur, & calefit. Signum huius eſt, quòd*

quòd dolor nimius circa partes illas eſt. Ideo accipe maluã, herbam uiolarum, flores roſarum, radices iunci: coquantur fortiter in aqua, & in eis fomentetur patiens, & eidem triſera Sarracenica omni die ſupponatur.

De fluxu matricis. Cap. XXIII.

SVNT quædam mulieres, quæ fluxum patiuntur matricis inſtar ſpermatis, ut ſunt quædam uetulæ fluxum ſanioſum emittentes. Quibus prouocando menſtrua ſubuenienđum eſt, cum ſunt ſteriles. Sunt & aliæ ſteriles, ſimili modo ſaniem educentes. Hoc itaq; eſt in conſueto tempore eis aduenie nte. Cum enim eis menſtrua negantur, loco menſtruorum, propter earum frigiditatem ſaniem emittunt, ac ſi ab hepate fluxus deſcenderet. Quibus ſic ſubueniendum eſt. Faciamus eis fumigium ex uino uel aqua. in qua coctæ ſint herbæ calidæ, quales ponemus infra de ſtranguria & lapide. Poſtea diſtemperemus triferam magnam in oleo pulegino uel muſcellino, & in panno lineo, uel lana ſuccida, uel bombace inuoluamus, & uuluæ imponamus. Sunt & aliæ iuuenes, quæ eodem modo laborant, propter defectum menſtruorum, ſed iſtæ liberantur menſtruis prouocatis. Et notandum quòd quædam mulieres calidæ, ſteriles factæ ſunt, nec laborant huiuſmodi fluxu, ſed ſiccæ tanquam uiri permanent. Sunt item quædam quæ fluxum ſanioſum habent ſimul cum menſtruis. Quas facimus ſedere ſuper maſſam erucæ agreſtis coctæ in uino, panno lineo interpoſito: dummodo ſit calida. Ad idem recipe pulegium pulueri zatum, & in ſacculo ponatur, qui intantum longus & latus fiat, ut utraque pudibunda ligari poſsint: quem patienti ferre debet ſuper

per uuluam ad fluxuum prohibitionem. Et priuſquam ligetur, debet ad ignem calefieri, ut confortetur tam anus, quàm uulua.

De carne in matrice exorta. Cap. XXIIII.

SVNT quædam mulieres quibus fruſta carnis pendent in matrice. Et nota quòd hoc eis contingit ex ſpermate intus retento, & inuuſcato: quia poſt coitum ſe mundificant. Has igitur ſemper cum decoctione calida herbarum fomentamus.

De tuſsi acerrima puerorum. Cap. XXV.

PASSIONI puerorum, quæ eſt quaſi tuſsis acerrima, ſic ſubuenimus. Accipe hyſſopum, ſerpillum, & in uino decoque, & da ad bibendum. Vel grana iuniperi diſtemperamus cum uino, & damus ad bibendum.

De ſudore fœtido. Cap. XXVI.

SVNT quidam, qui habent ſudorem fœtidum ultra modum. Iſtis facimus pannum in uino intinctum, in quo bullierint folia myrtilli, uel ipſa herba, uel ipſi myrtilli.

De dolore oculorum. Cap. XXVII.

CONTRA dolorem oculorum accipe maluam, herbam uiolariam, ſummitates rubi, roſas ſiccas, uerbenam, ſilerem montanum: & oculos inde fomenta in ſero, & fac emplaſtrum

emplaſtrum de eiſdem herbis cum albumine oui, et ſuper pone.

De tela oculorum. Cap. XXVIII.

Si tela ſit in oculo, accipe concham marinam, et olibanum, ana æqualibus partibus: combure, et os ſepiæ non combuſtum pulueriza: et oculis impone bis uel ter in hebdomada. Si de phlegmate fuerit, accipe polium montanum, pulegium, folia lauri, origanum, carui: et inde oculos fomenta. Vnguentum ad idem. Accipe aloë hepatici duas partes, olibani, gypſi, ana de his duobus quantum de aloë hepatico, pulueriza ſubtiliter, et confice cum axungia recenti. et locum inunge.

De maculis oculorum. Cap. XXIX.

Ad maculas oculorum, quæ remanent poſt ruborem, Recipe carnis marinæ unc. II. olibani, oßis ſepiæ, ana unc. V. carnem marinam, et olibanum in puluerem redige, et os ſepiæ ſubtiliter rade. fiat puluis, et oculis imponatur. Si patiens eſſet puer, diſtemperetur cum aqua roſacea, et oculis immittatur. Vnde quæ oculis præcipuè ualent, his uerſibus habes. Fœniculus, uerbena, roſa, chelidonia, ruta: ex his fiet aqua, quæ lumina reddit acuta.

De exitu matricis propter diſproportionem virgæ uirilis. Cap. XXX.

Svnt et aliæ mulieres quibus matricem contingit exire alia de cauſa. ut ſunt illæ, quæ non poſſunt pati uirgam uirilem, propter ſui longitudinem, uel magnitudinem, coactæ tamen patiuntur: ſed matrix poſtea exit de loco, et indureſcit. Quibus ſubuenimus, ut dictum eſt ſuprà Cap. 20. Vel accipe pannum, et intingatur oleo calido, pulegino, uel muſcellino, et imprimatur, uel illinatur, uel imponatur uul-

uæ: et ligetur quouſque matrix calefacta receßerit per ſe. Sed caueat ab omnibus, quæ tußim inducere poſſunt.

De inflatione vuluæ. Cap. XXXI.

VVLVA *mulieris quandoque inflatur ex coitu. Tunc ſedeat in aqua decoctionis maluæ, althææ, et pulegij, et liberabitur. Vel accipe pulegium, pulicariam, folia lauri: bulliant in aqua, in qua ſedeat mulier: deinde fiat ex prædictis ſuffumigatio.*

De ruptura vuluæ. Cap. XXXII.

Ad rupturam inferiorum partium poſt partum, accipe radicem conſolidæ maioris: deſicca eam bene, et puluериза: et puluerem cimini ſubtilem, et cinnamomi etiam in uuluam inijce: & conſolidabitur.

De dolore vuluæ. Cap. XXXIII.

AD *dolorem uuluæ poſt partum, accipe rutam, artemiſiam, camphoram: piſta bene, et cum oleo muſcellino uel pulegino conficiantur: & madefacta in olla inuoluantur panno, & ſuperponantur.*

De mulieribus mingentibus in lecto. Cap. XXXIIII.

MVLIERES *quædam ſunt, quæ nocte in lecto, uelint nolint, mingunt: quoniam meatus naturales paralyſim patiuntur. Has igitur cum herbis calidis fomentamus.*

De modo coartandi matricem, vt etiam corrrupta appareat virgo. Cap. XXXV.

NISI *de reſtrictione amplitudinis uuluæ propter honeſtam cauſam liceret tractare, nullam de ea mentionem faceremus: ſed cum per hanc impediatur aliquãdo conceptio, neceſſe eſt tali impedimento ſic ſubuenire. Recipe ſanguinis draconis, boli armeni, corticis mali granati, albuminis, maſticis,*

maſticis, gallarum, ana unc. 1. uel unc. 11. uel quantum uis ſingulorum, & in puluerem redige: & omnia ſimul in aqua calefacta conficiantur. & de hac confectione pone in foramen tranſiens in matricem. Vel, Recipe gallarum, ſumach, plantaginis, cōſolidæ maioris, aluminis, chamelææ, ana unc. 1. decoquantur in aqua pluuiali: & cum iſta decoctione fomententur pudibunda.

De craſsis mulieribus, & gracilibus. Cap. XXXVI.

SVNT *quædam mulieres, quibus non committitur carnale commercium: tum quia uoto, tum quia religione tenẽtur, tum quia uiduæ ſunt. Nam quibuſdam mulieribus non licet ad ſecunda uota tranſire: quæ cum uoluntatem habeãt coëundi, & non coëunt, ideo incurrunt grauem ægritudinem. Illis igitur fiat tale remedium. Accipe bombacem, & oleum muſcellinum, uel puleginum, & inunge, & uuluæ impone. Quòd ſi tale oleum non haberes, accipe triferam magnam, & cum modico uino calido reſolue, & cum bombace uel lana ſuccida uuluæ impone. Hoc enim bene caſtigat & refrænat luxuriam, dolorem eius & pruriginem ſedans. Nota quòd in hoc caſu nullum peſſarium eſt adminiſtrandum, ne matrix longa abſtinentia reſtricta lædatur: quoniam os matricis uuluæ coniungitur ut ori labia: niſi fiat conceptio. tunc enim retrahitur matrix. Alia enim eſt cura, qua reddimus matricem aptam ad concipiendum. Sed quoniam quædam ſunt craſſæ quaſi hydropicæ, & quædam graciles, tam illæ quàm aliæ ineptæ ſunt ad concipiendum. Vtriſque ergo diuerſo modo ſubueniendum eſt. Vnde ſi fuerit phlegmatica & craſſa, faciamus ei balneum de aqua marina & ſalſa. Ad moderationem tamen aquæ imponimus*

iuniperum, nepetam, pulegium, laureolam, abſinthium, artemiſiam, hyſſopum, huiuſmodiq; herbas calidas. In hoc balneo faciat moram, quouſque ſatis ſudet. Poſtea recipiatur caute in lectum, & bene cooperiatur. Et ſi aliquando cibum petierit, detur ei in principio roſata nouella. Detur etiā cibus bonus, calidus, ſani nutrimenti, & uinum optimum modicum ſumptum. Sic ter uel quater in die fac ei balneum, & in craſtino die ſimiliter. Tertio uerò die fiat fumigium optimum, & odoriferum, quòd ſuprà diximus. Hanc etiam curam uiris frigidis facimus. Sed loco fumigij damus eis confortatiua calida. Si uerò ſit craſſa, & quaſi hydropica, diſtemperamus ſtercus uaccinum cum uino optimo, & inde illinimus eam: quæ ſic linita intret ſtupham uſque ad collum, quæ ſtupha multum caliditatis habeat ab igne facto ex ſambuco, & ebulo: & in ea cooperta multum ſudorem emittat, & in ſtupha moretur donec quaſi aliquantulum per inferiora ſe purget. Et erit quaſi uiride illud quod exibit. Quæ poſtquam ſatis ſudauerit, abluat ſe cum aqua prioris balnei, & ſic caute intret in lectum. Et hoc fiat bis, uel ter, uel quater in hebdomada, & ſatis gracilis inuenietur. Iſtam cibabis, & bonum quoque, & odoriferum uinum potet. Viros etiam craſſos hac cura reddimus graciles. Curamus etiam aliter uiros craſſos multum ieiunando, & balneando. Similiter & faciendo eis ſepulchrum iuxta littus maris in arena, modo dicto illinimus eos: & cum calor eſt fortiſſimus, tanquam poſitos in ſepulchro, ſuffundimus arena calida, & inibi facimus multum & copioſe ſudare: & poſtea cum aqua prioris balnei optime lauamus.

De retentione ſecundinæ. Cap. XXXVII.

AD difficilem partum, & educendam ſecundinam, accipe

cipe radicem petroſelini, folia porrorum, & extrahe ſuccum, & admiſce pauco oleo: & da bibere patienti: & miſce acetum in uuluam, & liberabitur.

De aborſu. Cap. XXXVIII.

CONTRA *aborſum aſſuetum fieri quibuſdam mulieribus in ſeptimo menſe uel nono. Accipe oleum, ceram, puluerem thuris & maſticis: miſce, & inde ungatur mulier ante & retro in hebdomada bis uel ter: quia multum confortat matricem & cotyledones.*

De exitu ani. Cap. XXXIX.

ANI *exitus eſt morbus communis, tam uiris quàm mulieribus, & facit ſanguinem fluere. in reſtringendo igitur ſanguinem, & anum reponendo, ſubuenimus hoc modo. Primo fomentamus patientem cum decoctione uini, in quo bullierit abſinthium: & cum hac decoctione bene fomentetur anus, & liniatur per totum cum encauſto ad reſtringendũ. Poſtea cineres de ſalice, & eius radice, & ariſta alicuius piſcis ſalſi facti, ſuperaſpergantur, & reponatur anus cum pãno lineo. Et hoc fiat tribus diebus bis in die, & ſaluabitur. Sunt & alij, quibus non exit anus, tamen maximum dolorem patiuntur: & illis taliter ſubueniendum eſt. Pulueriz etur aloë hepaticum, et cum uino calido diſtemperetur: & cum adhuc eſt tepidum, intingatur in eo linum, uel lana, uel cotum, & ano imponatur: id enim dolorem mitigat, et inflationem ani aufert.*

De dolore iliorum. Cap. XL.

DOLOR *iliorum quibuſdam accidit: quibus ſic ſubuenire ſolemus. Solatrum decoquimus in aqua cum cinere, & loco dolenti apponimus. Ad idem ualet ſiſaminum crudum decoctum cum ſemine, et loco dolenti applicatum.*

De ſtranguria. Cap. XLI.

STRANGVRIAM patiuntur tam uiri, quàm mulieres. Viris autem ſuccurrimus decoquendo naſturtiũ aquaticum: facimus cataplaſma, & pectini ſuperponimus: & in eius decoctione iubemus ſedere patientem. Mulieribus uerò eadem paßione laborantibus, facimus ſuffumigium ex mentaſtro, nepita, & pulegio. Item tam uiris, quàm mulieribus, facimus ſtupham, in qua bullierint iuniperus, nepita, pulicaria, mentaſtrum, folia lauri, pulegium, abſinthium, & artemiſia: & in balneo damus benedictam ſimplicem: & ſic liberabitur patiens. Niſi fiat impedimentum per lapidem confirmatum eijciendo arenulas, & ſe purgando per urinam.

De lapide. Cap. XLII.

SI autem lapis adeſſet, decoquimus ſaxifragiam cum radice graminis in aqua ad conſumptionem medietatis: de qua decoctione damus lapidoſis id potandum. Et ſi uinum appetunt, concedimus eis ipſum lymphare cum huiuſmodi aqua. Et hoc facimus bis uel ter in die, continuando per quatuor uel quinque dies. Quòd ſi tunc non minxerit, erit ſignum lapidis confirmati. Tunc ergo, ſi fuerit in collo ueſicæ, accipe maluam, cretanum, cauliculum agreſtem, ſaxifragiam, parietariam, naſturtium aquaticum, ameos, & ſemen urticæ: et decoque iſta in liquore, cuius tertia pars ſit uinũ, et tertia oleum, et quarta aqua marina, uel ſalſa. Cum hac ergo decoctione fomentetur patiens bene, maxime circa partes illas, apponendo herbas. Hac cura fuit quidam liberatus habens lapidem in ueſica, quem poſt longam fomentationem fecit ſugendo extrahi per foramen factum circa peritoneon, et fecit inungi uirgam, et maxime caput uirgæ cum oleo laurino, uel unguento aureo.

De

De dyſenteria. Cap. XLIII.

FIT *dyſenteria quandoque ex cholera, quandoque ex phlegmate. Cura igitur dyſenteriæ phlegmaticæ eſt, ut primo ſuffumigemus cum thymo, epithymo, uel colophonia: poſtea fomentemus cum eruca agreſti. Contra dyſenteriam uerò ex cholera,* Recipe *flores roſarum rubearum, decoquantur in aqua pluuiali: in qua decoctione intingatur cotum, ſeu bombax, & ano imponatur.*

De pediculis naſcentibus in pectine, & ſub aſſellis, & circa oculos. Cap. XLIIII.

AD *pediculos, qui in pectine, & ſub aſſellis naſcuntur, diſtemperamus cineres cum oleo inungentes illa loca. Contra pediculos uerò generales circa oculos, facimus unguentum ſatis ualens ad expulſionem eorum, & ruborem oculorum, & ad mitigationem doloris eorum.* Recipe *aloës, unc.* I. *ceruſæ, olibani, ana unc.* V. *laridi quod ſufficiat, larido minutim contrito: cætera pulverizata imponantur, & fiat unguentum.*

De ſcabie coxarum, & aliarum partium. Cap. XLV.

AD *hanc infectionem cutis ualet tale unguentum.* Recipe *radicem enulæ, aceti, argenti uiui, olei ana ad placitū, cum axungia ſic conficiendo.* Radix *enulæ mundetur, & incidatur minutim: & poſtquam ſatis decocta fuerit in aceto, teratur in mortario cum axungia: poſtea argentum uiuum ponatur cum oleo & cum aceto in quo cocta ſit enula: diſtemperetur.* Valet *hoc unguentum illis, qui per pruritum ſe ſcalpendo excoriant.* Notandum *tamen quòd ſi quis hoc unguento ſe unxerit, aquam frigidam in ore teneat, ne dentes lædantur ab argento uiuo, quod circumquaq; fluit.*

De Cancro. Cap. XLVI.

CANCRVM, *ubicunque ſit in corpore, mundamus, & puluerem factum de cimino, & uiridi ære ſuperaſpergimus, ut decet. Poſtea locum infirmum deſiccatum inungimus hoc unguento.* Recipe *olibanum, maſticem, ceram, oleum, picem græcam, galbanum, aloën, abſinthium, artemiſiam, parietariam, rutã, ſaluiam. Conficiantur ſic.* Terantur *herbæ, & infundatur oleum, & miſceatur ſuper ignem: & cùm fuerit in ſupremo calidum, oleum coletur, & iterum igni apponatur hoc unguẽtum. Signum autem decoctionis eſt, cum gutta ſuper marmor poſita reſederit, & indurauerit.* Et *nota quòd loco cancroſo folia hederæ ſylueſtris ſatis ualent in uino decocta, & ſuperpoſita.*

De cancro naſi. Cap. XLVII.

AD *cancrum naſi,* Recipe *pallam marinam, ſaluiam, colophoniam, & hermodactylos, atramentum, id eſt, terram Campaniæ, omnia æqualiter: & pulueriza. Sed ante quàm puluerem iſtum ponas, ablue locum cum uino calido, in quo coctum ſit abſinthium: poſtea pone deſuper puluerem prædictum.*

De formicationibus & ſyronibus. Cap. XLVIII.

AD *formicationes & ſyrones ubicunq; ſint in corpore, maxime in faciei, & in fronte, frumentum diſtemperamus cũ uino, puluere olibani appoſito: & ad modum emplaſtri loco apponimus.*

De inflatione pedum. Cap. XLIX.

CONTINGIT *aliquando pedes inflari ex dolore matricis. Tunc accipe tribulos marinos, & coque in aqua*

marina

marina uel ſalſa, & fumiga ſæpe pedes: & poſt fumigium cum fomentum erit tepidum, lauabis pedes.

De inflatione uirgæ uirilis, & teſticulorum. Cap. L.

SVNT *quidam qui in uirga uirili patiuntur inflationem, ſub præputio foramina multa cum excoriatione: quibus ſic ſubuenimus. Maluam in aqua bullimus: & bullitam exprimimus, ut nihil aquæ remaneat. poſtea piſtamus cum ſanguine calido, uel butyro ſine ſale, uel oleo, & igni apponimus, ac calidum ſuper foliis caulium, & ſuper pannum lineum poſitum, membrum uirile circundamus. Et hoc tale ſit remedium ad inflationem tollendam. Deinde præputio euerſo, cum aqua calida lauamus collum præputij ulceroſum, & puluerem de pice græca, & carie lignorum, uel uermium, & roſarum, & de radice tapſi barbati, & myrtilli ſuperaſpergimus. Quòd ſi deeſſet myrtillus, alia quatuor ſufficiūt. Et hoc ſic fiat bis uel ter ſingulis diebus, donec ſanetur. Ad teſticulos uerò inflatos fiat talis fomentatio. Accipe maluā, abſinthium, uerbenam, biſmaluam, caſsilaginem, artemiſiam, & caules: hæc omnia coquantur in uino forti uel ueteri, & inde fomentabis bis uel ter in die: & eas herbas piſta, & miſce cum melle, & bulliant: & hoc totum cum uino ſuperpone.*

De puſtulis paruis puerorum. Cap. LI.

QVANDO *puſtulæ naſcuntur pueris paruæ, tunc illæ cum ſale trito ſolui debent, & cum faſcia ligari, ut reſoluantur: quibus pueris nec unctuoſa, neq; dulcia dari debent. Si uerò in corpore pueri anthrax aparuerit, detur nutrici aqua hordei, & quandoque ſcarificetur. Similiter & ipſa neque dulcia, neq; ſalſa comedat. Quo caſu lac nutricis hoc*

modo debet cognoſci. Si gutta una diſtillata ſuper unguem nec nimis ſubtile, nec nimis liquidum, nec nimis groſſum, nec nimis coagulatum apparuerit, habens bonum odorem, & puram dulcedinem. Salſum autem lac, aut male redolens, in fantis nutrimento non eſt conueniens.

De fœtore oris. Cap. LII.

A D *fœtorem oris uitio ſtomachi, ſummitates myrtæ terantur, & coquantur in uino, uſque ad medietatem: & ſtomacho mundato tale uinum propinetur.*

De caſu uuluæ. Cap. LIII.

H I S *qui caſum uuluæ patiuntur, ſic ſubuenimus. Puluerem zingiberis, pyrethri, & cinnamomi decoquimus in uino, & facimus gargarizare, & puluerem horum calidum uuluæ apponimus.*

De verme manuum, & pedum. Cap. LIIII.

A D *eijciendum uermem de manibus & pedibus, ſcilicet ſyronem. Accipe laterem calefactum, & aliquod uas plenum aqua: et poſtea ſuper laterem candentem ponatur ſemen iuſquiami: & patiens teneat pedes ſuper fumum, & uidebis uermes quaſi pilos in aquam cadentes. Item ad idem, accipe paleam auenæ et combure in cineres: poſtea apponatur aqua calida quantum patiens poterit ſuſtinere, & in ea teneat pedes quouſque infrigidentur. Poſtea coletur, ita quòd nihil aquæ remaneat, & ſtringantur bene cineres, ut aqua exeat, & ſeparentur paulatim, & inuenies uermes inſtar fili per fumum iuſquiami expulſos. Sic ſimiliter cadunt ſyrones manuum. Nota quòd ſi locus corrodatur à uermibus: accipe paleam, & incinera, & poſtea ponatur in aquam calidam: & in illam aquam, quantum calidam ſuſtinere poterit, collocet patiens membrum, & exibunt uermes: poſtea curetur locus, ut aliud uulnus.*

De ſurditate aurium. Cap. LV.

AD *ſurditatem aurium accipe pinguedinem anguillarũ recentium, quæ apparet poſt decoctionem illarum, & ſuccum caprifolij, & barbæ* Iouis, *& ouorum formicarum plenam palmam: tere, & cola: & hæc omnia ſimul cum oleo miſceantur, & decoquantur. Poſt decoctionem admiſceatur ei acetum: ut magis ſit penetratiuum, uel uinum quod ſufficit, & auri ſanæ infunde: & obturetur auris infirma, et ſuper ſanam iaceat partem: & mane caueat ne uento appropinquet.* Et *fac illum per aliquantulum tempus ſuper aurem ſanam iacere: & iterum ſuper infirmam.*

De glandulis. Cap. LVI.

AD *glandulas artemiſia calefacta ſimul trita & ſuperpoſita, glandulas diſſoluit. Quæ etiam in uino trita, & in melle cocta, glandulas faciei ſuperpoſita mollificat maturat, & attenuat.*

De hæmorrhoidibus. Cap. LVII.

AD *hæmorrhoides innatas uitio partus, accipe abſinthium, abrotonum, caßiam ligneam, caßiam fiſtulam, coquantur fortiter in uino, & facias mulierem ibi balneari: et cum exierit de balneo, accipe puluerem aloës cõfectum cum oleo muſcellino, uel pulegino: & intinge bombacem, & ſuperpone. Aliter, accipe ſotulares ueteres, & pineam herbam, & coquantur ea in uino, & inibi fac ſedere eam quàm diu pati poterit: & cum exierit de fomento, accipe alumen album pulueri zatum, & ſuppone. hoc enim ita conſolidat, ut reddat uiolatam pluſquàm uirginem.*

De dolore dentium. Cap. LVIII.

AD *dolorem dentium, & eos confortandos, ſi moti fuerint,* Recipe *ſalis ammoniaci drach.* XI. *coſti drach.* XIIII.

melon,

melon, piperis, drach. IIII.*folij, drach.* II. *confice ſic. Sal & furfur in ollam dimitte, donec carboneſcant: & cum infrigidatum fuerit, cum cæteris ſpeciebus tere, & in puluerem ſubtiliſſimum redige, & inde dentes & loca ulceroſa frica.* Item *aliud, & eſt pimpinella, uel ſuccus eius: dentes enim optime dealbat. Similiter herba eius trita, & appoſita tumorem gingiuarum emendat.*

De fiſtula. Cap. LIX.

EXPERIMENTVM *probatum ad Fiſtulam. Accipe foliorum caulis rubei, & ſeminis eiuſdem, radicis rubiæ maioris, ana partes æquales: terantur, & in uino optimo decoquantur uſque ad tres partes, fiat colatura, & addito melle coquatur ad ſpiſſitudinē: dentur quotidie duo cochlearia mane et ſero patienti.* Nota *quòd ſi fiſtula fuerit in aliquo loco, cuius cannale penetret ad oculos, ut iuxta naſum, incurabilis eſt: quia nec inciſionem, nec aliquam medicinam ibi adminiſtrare poſſumus, propter teneram ſubſtantiam oculorum.* Q*uidam tamen teſtantur, quòd talis fiſtula poſſit curari per ſolam agrimoniam, ex multo uſu habitam, ſiue in potu, ſiue in puluere.* A*d idem ualet filipendula, & grana in fine radicis eius inuenta.*

De ſcabie manuum. Cap. LX.

AD *ſcabiem manuum ſanandam accipe lapatium acutum, & fumum terræ, confice in modum unguenti cū axungia porcina, & butyro facto in* Maio, *quo inunge manus.*

De ornatu, & partium eius: adque faciem dealbandam. Cap. LXI.

RADICEM *accipe draconteæ, & munda, & radicem iari, ana, tere in mortario cum axungia, & diſtempera cum aqua calida, & cola per pannum, & poſtea bene mo-*

ueas

ueas & ſic ſtet per noctem: & in manè aquam ſuauiter re=moue, aliam infundendo aquam: ad cuius linimenti confe=ctionem optima eſſet aqua diſtillationis florum caprifolij. et hoc reiterando continua per quinque dies, ad reprimendam malitiam eorum, quæ poſſent inferre faciei læſionem. Sexta uerò die, abiecta aqua, expone, ut deſiccetur: Poſtea acci=pe prædictæ confectionis, unc. II. ceruſæ unc. I. camphoræ unc. V. boracis, gummi arabici, ana drach. I. Diſſoluatur bo rax in aqua roſacea, fricãdo inter manus: & poſtea diſtem=perentur hæc omnia cum aqua roſacea. De quo faciem de=albando accipe ad quantitatem fabæ, & diſtempera cũ pau ca aqua frigida inter manus fricando, & cum ambabus ma=nibus faciem illinias, prius facie lota cum aqua & ſapone, deinde cum aqua frigida aſpergatur, & pannus ſubtilis ſu=perponatur, ſiue mane, ſiue ſerò hoc fiat: & talis decoratio faciei per tres uel quatuor dies durat. Vnguentum ad fa=ciem dealbandam. Recipe ceruſæ optimæ unc. II. teratur, poſtea cribelletur per pannum, et quod in panno remane=bit abijciatur: et aqua pluuialis admiſceatur, et coqua=tur uſque ad conſumptionem aquæ, quod poteſt cognoſci, quando uidebimus id coctum ferè eſſe deſiccatum. tunc infri gidetur, et huic infrigidato et deſiccato addatur aqua ro=ſarum: & iterum bulliat quouſq; fiat durum & ſpiſſum, ita quòd inde poßint formari pilulæ minutæ. & cum uolueris inungi, accipe pilulam unam, et liqueſiat in manu cum aqua, et inde fricetur facies bene, ut deſiccetur: deinde cum aqua pura abluatur, et hoc durabit per octo dies. Secundo ad fa=ciem rubificandam, accipe radicem uiticellæ, et munda, et incide minutim, et deſicca. Poſtea pulueriza et diſtẽpera cũ aqua roſacea, et cum bombace, uel panno lineo ſubtilißimo

illinendo

illinendo inducit ruborem faciei. Mulieri autem ſatis albæ, ſi rubore careat, facimus colorem rubeum, ut ſubmentita uel palliata ſpecie albedinis color rubeus, quaſi naturalis appareat. Item ad rugas faciei uetularum, accipe ſpatulam, id eſt gladiolum, & ſuccum extrahe, & cum illo ſucco in ſero faciem inunge, & in mane erit cutis eleuata, et erumpetur. Quam rupturam curamus cum prædicto unguento, in quo radix lilij recipitur, et puluere cutim extrahendo, quæ poſt rupturam lota ſatis apparet ſubtilis. Item ad lentigines faciei, quæ ſunt ex accidenti, accipe radicem draconteæ, & in puluerem redige, & oſſa ſepiæ, & olibanum, & de omnibus iſtis fac puluerem, et cum pauca aqua miſce, & inde manus illinias fricando in mane cum aqua roſata, uel aqua furfuris, uel cum mica panis fricando, donec remoueas. Aliud. Pone in acerrimo aceto oua ſeptem integra, et tandiu dimitte ibi, donec exterior teſta in modũ interioris pelliculæ molleſcat, et cum eis admiſce pulueris ſinapis, unc. iiij. & ſimul tere, et inde faciem inunge frequenter. Item ad tollendos rubores faciei, Sanguiſugas, quæ uariæ ſunt, apponimus in calamo, loco prius loto cum uino, cui debent adhærere ſcilicet circa nares et aures ex utraque parte: aut uentoſas ponimus ſuper ſcapulas. Item ad uenas quæ apparent in facie, uel in naſo. Accipe de ſapone partes quatuor, et quartam partem de pipere, et puluerizata apponimus loco, et prædicto modo curamus. Item ad aſperitatem faciei ex ſole, uel uento, et ad eam dealbandam et clarificandam. Accipe ſepum ceruinum, bulliat in aqua, deinde in aliam aquam coletur, & colatum diu manibus malaxetur, & tunc adde puluerem criſtalli et uermis. Nota ſingulare unguentum ualens ad ſolis aduſtionem, et quamlibet fiſſuram, maxime ex uento, et contra

puſtulas

puſtulas faciei ex aëre, ſimiliter contra maculas, & excoriationes faciei, quo utuntur mulieres Salernitanæ. Recipe radicis lilij unc. i. ceruſæ unc. ij. maſticis, olibani, ana unc. v. camphoræ drach. i. axungiæ unc. i. aquæ roſatæ, q. ſ. Conficiantur ſic: radix lilij mundata decoquatur in aqua, & hæc extracta bene teratur, axungia uerò liquefiat ad ignem, & bene colata, & à ſale mundata: ſimul hæc duo diſtemperentur prius, addendo ceruſam in aqua roſacea diſſolutam: deinde reliqua ſecundum artem pulverizata, & fiat unguentum. Hoc igitur unguento ſolent prædictæ mulieres ſe ad ignem inungere in ſero, ut in mane à prædictis, ſcilicet à ſolis aduſtione, & fiſſuris, & puſtulis, & huiuſmodi, tam per aërem quàm per ſolis ardorem illæſæ de die permaneant. Id enim eleuat cutem, & pulchrè colorat. Neque mane lotionibus, uel aliquibus alijs eſt opus ad remouendum à facie: quoniam non derogat colori quoquo modo. Valet etiam ad repreßionem puſtularum in leproſis, & ſatis mundificatiuum eſt. Quoniam huiuſmodi ornatus mulieribus in frequēti uſu eſt. quia ſi fuerint deformes, paleat eas. Ideo notandum quādo uoluerint ſe ornare, primo abluant faciem cum ſapone gallico, & cum aqua calida, & cum colatura furfuris, & hoc fiat in balneo: poſtea inungant faciem prius deſiccatam cum oleo de tartaro, continuando per ſeptem noctes, & totidem dies, uel etiam per quindecim, ſi uultus multum fuerit pannoſus, & lentiginoſus. Et quando uerecundantur inungere faciem de die, tunc ſolent ſe inungere de nocte, & mane lauare cum aqua tepida, in qua reſoluta fuerit pinguedo ami di, ad mitigationem. Volens ergo mulier faciem ſuam decorare, uadat ad balneum, & intret ſtupham, ibiq; faciem inungat cum oleo tartarino, & ſic inuncta ſudet optimè: po-

ſtea

ſtea lauet faciem, ut patet ex ſupradictis. Et ſi uoluerit tollere pilos in facie, tunc poſt balneum faciem ſuam bene deſiccatam cum panno, illiniat hoc pſilothro. Recipe colophoniã & ceram, & in uaſe fictili reſolue: et his reſolutis addatur parua gutta galbani, et diu coquantur, mouendo cum ſpatula. Deinde accipe maſticem, olibanum, gummi Arabicum, et cæteris commiſceantur. hoc facto, ab igne deponatur: & cum fuerit tepidum, faciem ſuã liniat: ſed non tangat ſuper cilia. Dimittat per horam, donec ſit infrigidatum, poſtea remoueat illud: ſubtiliat enim cutem, & pulchram reddit faciem, et pilos remouet, et omnem ſpurcitiam reddit coloratam et lucidam. Item ad pannum remouendum poſt partum, illinias faciem cepa uel ſquilla, et inde cutis eleuabitur. eleuata autem cute ſepum hircinum recens faciei ſuperpone, et poſtea eleuatam cutem remoueas. Aliud ad pannum faciei remouendum. Accipe tartarum de uino albo fortiſſimo, et cum urina pueri madefactum ſtuppis inuolue, et cũ panno lineo per noctem ſub cinere calido dimitte: mane uerò proijcias pannum, et tartarum tere, et diſtempera cum melle, et unge faciem, ut ſupra diximus. Item ad cutem in facie ſubtiliandam. Accipe draconteam, uel maluam tere, uel bryoniam, piſta fortiter, et poſtea miſce cum melle albo, et fac bullire per duas horas, et in fine decoctionis adiunge puluerem camphoræ, boracis, ſalis gemmæ, cum ſpatula diu mouendo, et uſui reſerua, et utere facie lota in aqua tepida, uel furfure, ter in hebdomada, et in die Dominica de hoc unguento inunge. Recipe camphoram, radicem lilij in aqua elixam, et axungiam porcinam recentem, hæc omnia conſice cum aqua roſacea, et utere. Item ad uermes faciei delẽdos, qui depilant. Accipe lapatij acuti, olibani, draconteæ, oſſis ſepiæ,

ſepiæ, ana partes æquales: fac puluerem, & ter in hebdomada frica, prius tamen facie bene lota in aqua furfuris, & in die ſabbati faciem bene laua cum albumine oui, & amido, & per unam horam in facie remaneat: prius laua cũ aqua recenti, & illini eam. Item ad ſerpiginem faciei accipe lapatium paruum, id eſt, acutum: piſta fortiter, & frica locũ patientem diu: poſtea accipe furfur, & infunde in aqua bullienti, & inde laua locum patiẽtem, & poſtea deſiccetur, & fiat tale unguentum. Recipe enulam campanam bene inciſam, et in aceto diu decoque: poſtea piſta fortiter, & immiſce puluerem olibani, maſticis, lithargyrij, aloës, auripigmenti, cimini, argenti uiui extincti cum ſaliua, ana unc. III. oßis ſepiæ unc. I. ſaponis, & axungiæ, ana q. ſ. Confice cum aceto, in quo cocta ſit radix enulæ. Mulieres Salernitanæ ponunt radicem uiticellæ, id eſt bryoniæ, in melle, & cum tali melle inungunt faciem ſuam, & miro modo rubeſcit. Aliter mulieres ornant facies et labia ſua, accipientes mel deſpumatũ, cui addunt parum bryoniæ, uiticellæ, cucumeris agreſtis, & parum aquæ roſaceæ. Hæc omnia usq; ad medietatem bulliant: quo unguento inungantur labia in nocte, & mane lauentur cum aqua calida. conſolidat enim cutem labiorum, & eam ſubtiliat, & reddit tenerrimam, & ab omni ulceratione præſeruat, & ſi ulcerationes in eis fiant, ſanat. Si uerò mulier uoluerit ſe colorare, tunc optimè fricet labia cum cortice radicis arboris nucum, & ſuper dentes & gingiuas habeat bombacem, & intingat in colore compoſito, & cum tali bombace ungat labia & gingiuas interius. Color autem compoſitus ſic fiat. Accipe herbam marinam, de qua Sarraceni tingunt pelles in colore uiridi. hæc bulliat in uaſe fictili nouo cum albumine usque ad tertiam partem: colaturæ ad-

datur breſilium fruſtatim inciſum, et iterum bulliat, et iterum dimittatur infrigidari. Et cum tempus fuerit, apponatur puluis aluminis, et tunc in ampulla aurea uel uitrea ponatur, et uſui reſeruetur. Hoc igitur modo tingunt mulieres Sarracenæ facies ſuas, quibus unctis deſiccatis, ponunt ad dealbandam faciem aliquid prædictorum, ut cerotum, uel aliquid aliud, et apparet color pulcherrimus admixtus rubori & albedini. Item ad guttam oris lauamus os cum uino tepido, dentes bene fricando: & hoc in mane, & idem facimus in ſero, poſtea oleum roſatum circundamus per noctem, & liberabitur in breui. Item ad dentes nigros & male coloratos. Accipe cortices nucum maiorum bene mundatos ab interiori cortice, qui eſt uiridis, & fricamus ter in die dentes: & cum bene fuerint fricati, alluimus os cum uino calido & cum ſale admixto, ſi placet. Similiter dentes ſic dealbantur. Accipe marmor album combuſtum, & oſſa dactylorũ combuſta, & uitrum album, & tegulam rubeam, ſal, pumicem: & de his omnibus fac puluerem, in quo lana ſuccida inuoluta, in panno lineo ſubtili dentes interius & exterius frica. Aliud ad idem, quod dentes emundat & albiſſimos reddit. Patiens poſt prandiũ os lauet uino optimo: deinde bene exiccare debet, & abſtergere cum panno albo nouo: poſtea maſticet quotidie fœniculum, uel leuiſticum, uel petroſelinum, quod melius eſt maſticare, quia bonum reddit odorem, & bene gingiuas emundat, & dentes facit albiſſimos. Puluis item ad dentes nigros dealbandos, & confirmandas gingiuas corroſas, uel comeſtas, & ad os male olens optimè facit. Recipe cinnamomi, garyophil. ſpicæ nardi, maſticis, thuris, frumenti, abſinthij, pedum cancrorum, oſſium dactylorum & oliuarum, ana partes æquales, terantur omnia, & in puluerem

rem ſubtilem redigantur, et inde loca fricentur. Ad idem Recipe pumicis uſti, ſalis, ana drach. x. ci nnamomi antifolij ana drach. II. mi cellis, q. ſ. pumicem, et ſal cum ſufficienti melle commiſce, et in patella rudi ſuper carbones pone donec incendantur, et aliæ ſpecies in puluerem redigantur, et cum opus fuerit, dentes inde fricentur. Linimentum ad manus dealbandas, et leuigandas. Aphodilli decoquantur in aqua usque ad conſumptionem aquæ, et bene mouendo tartarum admiſce, et poſtea duo oua: et fiat linimentum, quo manus fricabis. Item ad fœtorem oris, nota, ſi mulier habeat os fœtidum cauſa putredinis gingiuarum, illi ſic ſubueniendum eſt. Accipe calcem uiuam, ſulphur uiuum, et auripigmentum de calce et ſulphure, et puluerem cucurbitæ combuſtæ, & piperis. Et habeas peciam unam ſcarletæ, uel alicuius panni rubei, eamq; minutim incidas, quanto plus poteris, & adde prædictis. Tunc habeas acetum fortiſsimum, & ponas in alio uaſe fictili, & aliquantulum dimitte bullire: & poſtea pone auripigmentum, deinde ſulphur, poſtea puluerē cucurbitæ & piperis per interualla, ad ultimum ponas peciam panni, & remoueas ab igne: & tunc extrahas ab olla, & ponas ſuper tabulas diuiſim per paſtilla, ad ſolem, & dimittas ſiccari: de his autem ſiccatis fiat puluis, & ponatur ſuper gingiuas cancroſas & putridas, eis tamen prius ablutis cum aceto tepido, in quo bullierit radix tapſi barbati. Putredine conſumpta, deſuper ſpargatur puluis cinnamomi, & roſarum rubearum. Ego autem uidi quandam Sarracenam cū hac medicina multas liberare, quæ accipiebat parum de folijs lauri, parum de muſco, & iubebat mulieres tenere ſub lingua, ne perciperetur ab eis grauis anhelitus. Id ego quoque laudo, ut mulier teneat hoc medicamen ſub lingua die & no-

cte, & maxime quando debet coire cum alio. Si autem fœtor oris fuerit cauſa ſtomachi, uel inteſtinorum, ſic curetur. Fiat puluis de meliori aloë quod inueniri poterit, & diſtemperetur in modum ſyrupi, cum ſucco abſinthij, de quo accipiat quotidie ſole oriente 4. cochlearia: quibus acceptis, accipiat totidem de melle, & ſanabitur. Item ad remouendas labiorũ fiſſuras, debent ipſa perungi cum oleo roſato, uel ſemine lini decocto iñ ciclamine concauato, & etiam ex ſemine ſaxifragiæ cum ſucco centaureæ, uel ariſtolochiæ rotundæ trito liniantur. Ad idem ualet ſuccus abſinthij. Contra fiſſuras autem labiorum, propter nimios amplexus, & oſculationes amantium, ualet inunctio facta de muſcilagine ſeminis pſyllij, uel unguento de lilio. Si uerò tales fiſſuræ fierent ex uento, uel aëre, & ſimilibus cauſis, tunc liniantur labia cum melle, & poſtea ſuper aſpergatur puluis colophoniæ. Vel accipe nucem magnam, et decoquatur ſub cinere calido, & nucleus teratur, & fiſſuris apponatur, admixto oleo tartarino: & ſanabitur. Item ad labiorum groſsitiem fiat eorum attenuatio cum unctione mellis, aut aqua, in qua bullierit radix draconteæ, ireos, uel ſcrophularia, uel etiam amidum, in mulſa diſſolutum, & puluis marmoris, & puluis pumicis aſsi, & oſsis ſepiæ: miſceantur, & ungatur locus mixto puluere algithiræ (id eſt draganti) cum maſtice ſiccatæ. De his ergo bene ſiccatis fiat puluis, & ponatur ſuper gingiuas cancroſas & putridas, prius bene ablutas cum aceto tepido, in quo bullierit radix tapſi barbati. Putredine autem conſumpta, habeat puluerem cinnamomi, & roſarum, et deſuper aſpergat. Item ad ſubitam inflationem faciei ſufficit ſola aquæ calidæ ſuffumigatio. Similiter ad inflationem eiuſdem, et oculorum, accipiatur axungia recens, et cum ſenatione teratur,

tur, et ſuperponatur. Et hæc de ornatu faciei et eius partium ſufficiant. Vnguentum ad capillos aureos faciendos: Recipe medianum corticem ſambuci, flores geniſtæ, crocū, uitella ouorum. hæc coquantur in aqua, et quod ſupernatauerit, colligatur, et inde capilli inungantur. Item ad capillos candidos faciendos, apes quàm plures in olla noua include, et ita incende, et cum oleo tere, et inde caput unge. Ad idem ualet agrimonia trita cum lacte caprino. Item ut capilli creſcant ubi uis, accipe panem hordeaceum cum cruſta, et ſale, et adipe urſino: tere, ſed prius combure panē hordeaceum, et ex tali mixtura unge locum, et creſcent capilli. Item ut capilli fiant flaui, Recipe corticem nucis exteriorem, et corticem interiorem ipſius arboris: et coque in aqua, et cum ipſa aqua alumen diſtempera, et gallas: et cum iſtis diſtemperatis caput prius lotum linias, folia ſuper ponēdo, et cum faſcia ligando per duos dies poteris ſic colorare. Et pectina caput ut quod capillis adhæret, tanquam ſuperfluum recedat. Poſtea appone tincturam quæ fit de croco orientali, ſandalis, alcanna, cuius maior erit pars diſtemperata cum decoctione breſilij, et ſic remaneat per tres dies, et quarta die abluatur cum aqua calida, et nunquam de facili remouebitur. Vel accipe radicem chelidoniæ et agrimoniæ, et raſuram buxi, et ſuperliga ſtramen auenæ: deinde cineres auenæ, uel uitis, et fac lixiuium, et caput laua. Vel recipe radicem chelidoniæ, et rubeæ maioris, ana partes æquales, tere, et cum oleo in quo diligenter ciminum, raſura buxi, chelidonia, et parum croci ſunt cocta, diſtempera: et caput unge, et unctum maneat die ac nocte, et laua cum lixiuio facto de cinere caulis, et paleæ hordei. Item fæcem uini albi coque ad ſpiſſitudinem ceroti cum melle, et

unge capillos. Si uis eos habere flauos, prius prædicto modo parentur, ut inueniantur habiles ad tincturam. Poſtea gallæ cum oleo ponantur in teſtam, & comburantur, deinde puluerizentur: & imponantur aceto, in quo poſitum ſit atramentum, quod fit in Gallia, & ſimul diſtemperentur. Item ad idem. Puluerem galangæ cum ſucco nucis miſce, & fac bullire, & inde fiat inunctio ad tincturam capillorum. Item flores myrtæ, & galitrici coquantur in aceto, & ungatur caput. ſed caueat à uino forti, & à forti lixiuio, quia capillos corrumpit, & corrodit. Item ad capillos criſpandos teratur radix ebuli cum oleo, & inde caput ungatur, & cum folijs eiuſdem ſuperligetur caput. Item ut capilli fiant ſpiſsi, accipe agrimoniam, & corticem ulmi, radicem uerbenæ, radicem ſalicis, abrotonum, ſemen lini combuſtum, & puluerizatum, radicem cannæ. hæc omnia decoque cum lacte caprino, uel aqua, & ablue inde locum prius raſum. Item ſtipites, & radices caulium pulerizentur, & cum eis admiſceatur raſura buxi uel eboris pulerizata, & ex iſtis pulueribus fiat lixiuium, quod facit capillos aureos. Item ad capillos longos faciendos, teratur radix althææ cum axungia porcina, & diu bulliant in uino: poſtea apponatur ciminum bene tritum, & maſtix, & uitella ouorum bene cocta, parum ſimul miſcendo: & poſtquam cocta fuerint, fiat colatura per pannum lineum, & dimittatur donec infrigidetur, deinde pinguedo ſupernatans accipiatur, & inde caput bene ablutum ungatur. Item ad ſyrones capillos rodentes, Recipe flores myrtæ, geneſtæ, gallitrici, coquantur in aceto uſque ad aceti conſumptionem, & inde extrema capillorum aſsidue fricentur. Hoc idem remouet fiſſuram capitis ex eo bene abluti. Item lupini amari pulerizentur, & in aceto

bulliant,

bulliant, & inde capilli fricentur intra manus, hoc enim ſyrones expellit & occidit. Cum autem ſingulare ſtudium ſit mulieribus ornare capillos, & poſt ornatum capillorũ ornare faciem (cuius ornatus ſi fuerit pulcher, deformes paleat mulieres) pro illarum explenda uoluntate recurre ad proxime narrata. Quòd ſi mulier uelit habere longos capillos, & nigros, accipiat lacertam uiridem, & remotis capite, et cauda, decoque in oleo communi: & tali oleo inũgat caput. reddit enim capillos longos, & nigros. Experimentum Sarracenicum ad denigrandos capillos. Accipe corticem mali granati, maxime dulcis: teratur, & bulliat in aceto, uel aqua, coletur: & huic colaturæ addatur puluis gallarum, et aluminis in multa quantitate, ut fiat ſpiſsum in modum pultis, & hoc tali quaſi quadam paſta capillos inuoluat. poſtea furfur diſtemperetur cum oleo, & ponatur ſuper ignem in aliquo uaſe, quouſque furfur totum fiat ignitum. hoc tale aſpergat radicitus ſuper caput, poſtea madefiat, & iterum caput in eadem colatura prædicta inuoluat, & dimittat per noctem, ut melius inungatur, poſtea abluatur, & erit totum nigrum. Ad idem. Si mulier multos, & nigros capillos habere uelit, accipe pomum coloquintidæ, abiectis carnibus, oleo lauri impleatur, addito ſemine iuſquiami, & modico auripigmenti, & adiungantur ſæpe cineres. Si uerò molles, & lenes, & ſubtiles habere uoluerit, abluat eos ſæpe cum aqua calida, in qua ſit puluis nitri, & orobi. Sed ut mulier ſuauiſsima, & planiſsima fiat, & ſine pilis à capite uſque inferius, in primis eat ad balnea: & ſi non conſueuerit, fiat ei ſtupha hoc modo. Accipe tegulas & lapides candentes, et eis in ſtupha poſitis ſedeat mulier in ea. Vel aliter. Accipe tegulas calidas, uel lapides nigros calidos, & ponas in ſtu-

pham, uel foueam factam in terra: tunc ſuperinfundatur aqua calida, ut fumus reſoluatur, & ſuperſedeat mulier bene circundata pannis, ut ſudet. Cumq; bene ſudauerit, intret aquam calidam, & abluat ſe optimè, & ſic exeat à balneo, & abſtergat ſe bene cum panno lineo. Poſtea inungat ſe totam hoc pſilothro. Recipe calcem uiuam bene cribellatam, & de ea pone in uaſe figuli, uncias IIII. & decoque in modum pultis: poſtea accipe auripigmenti unc. unam, & iterũ coque, & proba cum penna an ſit ſatis coctum: caue autem ne nimis coquatur, & ne nimis ſuper cutem moretur, quia maximum faceret ardorem. Sed ſi ex pſilothro accidat cutem uri, accipe populeon cum oleo roſaceo, uel uiolarũ, uel cum ſucco ſemperuiuæ, diſtempera applicando, donec ſedetur calor, poſtea inungatur unguento albo, donec ceſſauerit ardor. Aliud depilatorium. Calx uiua, & auripigmentum in ſacculo lineo poſita bulliant, donec decocta ſint: hanc decoctionem probabis ut ſuperiorem. Si autem depilatorium ſit nimis ſpiſſum, appone aquam recentem ut rarefiat, & attenuetur. Nota quòd puluis eius deſiccatus ualet ad carnes malas corrodendas, & etiam ad capillos reparandos in capitibus tineoſorum. Sed prius cum oleo uel melle capita eorum inungantur, deinde puluis ſuperaſpergatur. Item ut fiat perpetua ablatio capillorum, Recipe oua formicarum, auripigmentum rubeum, & gummi hederæ, cum aceto: miſce, & inde locum depilandum fricabis. Vnguentum pro nobilibus quod pilos remouet, cutim ſubtiliat, & maculas aufert. Recipe ſuccum foliorum cucumeris agreſtis, & lac amygdalarum: his in uaſe poſitis admiſce calcem uiuam, & auripigmentum, ſubtiliter puluerizata: poſtea galbanum contuſum diſtemperatum cum modico uino, per diem & noctem, &

cum

cum ipſo decoque . quo bene decocto remoueas ſubſtantiam galbani, & addas parum olei, uel uini, & argenti uiui. facta decoctione, remoueas ab igne, et puluerem iſtarum ſpecierum appone. Recipe maſticis, olibani, cinnamomi, nucis muſcatæ, garyophyllatæ, omnium iſtorum ana partes æquales. Iſtud unguentum ſuauiter redolet, & lene eſt ad mitigandum. Hoc pſilothro nobiles Salernitanæ uti conſueuerunt. Cum igitur mulier ſe totam hoc pſilothro inunxerit, ſedeat in ſtupha multum calida: nec fricet ſe, quoniam excoriarentur membra eius: ſed cum parum ſteterit, tentabit pilos euellere à pectine: ſi uerò leuiter non cadant, aquam calidam faciat ſuper ſe infundi, & abluat ſe totã trahendo palmam ſuauiter. ſi enim cum impetu fricaret, cum cutis ſit tenera, ex pſilothro cito excoriatur. Hoc facto intret aquam tepidam, & bene abluatur, deinde exeat: & tunc accipiat furfur diſtemperatum cum aqua calida, et poſtea colet, & ſuper ſe fundat. Iſtud carnem mundificat, & lenit. Deinde lauet ſe aqua tepida, et ſtet parum, ut cutis aliquantulũ deſiccetur. Poſtea accipiat alcannam cum albuminibus ouorũ, & inungat omnia membra. hoc enim carnẽ lenit: et ſi qua fuerit uſtura ex pſilothro, hanc remouet, et lucidam reddit et ſuauem. et ſic uncta ſtet parum, et tandem cum aqua calida abluat ſe, et poſtremo panno lineo albißimo inuoluta uadat ad lectum. Poſt exitum quoq; balnei ornet capillos ſuos, et in primis abluat eos cum tali lixiuio. Recipe cineres uitis combuſtæ, nodos paleæ hordei, et lignum liquiritiæ, ut melius liniant, et panem porcinum. paleam, et panem porcinũ bulliant in aqua, de pane, palea, et cinere repleatur olla, habens in fundo duo foramina, uel tria parua. aqua, in qua panis porcinus et palea prius decocta ſint ſuperducta fundatur

in

in olla, ut per foramina coletur. Tali lixiuio mulier abluat caput ſuum: poſt ablutionem dimittat ſiccari per ſe, unde capilli flaui et lucidi fiunt. Cum autem pectinauerit ſe, habeat hunc puluerem. Recipe *roſas ſiccas, garyophyl. nucem muſcatam, cardamomum, galangam. hæc omnia pulverizata diſtemperentur cum aqua roſarum, & tali aqua aſpergat capillos, & pectinet illos pectine eadem aqua intincto, ut melius redoleant: & faſciculos faciat, & prædictum puluerẽ ſuperaſpergat, & miro modo redolebunt.* Nobiles, *tam uiri quàm mulieres ferãt muſcũ in capillis ſuis, aut garyophyl. aut utrunque: caute tamen, ne ab aliquo uideatur: peplum etiam cum quo caput ligatur, ponatur cum garyophyllata, & muſco, & nuce muſcata, & alijs redolentibus.*

Pro couſeruatione corporis humani ab aliquot infirmitatibus, aqua mirabilis effectus. Cap. LXII.

R ECIPE *aquæ uitæ de uino meliore diſtillatæ, lib. IIII. ſalis uſti, lib. II. ſulphuris mortui, lib. II. tartari albi, unc. IIII. de carbonibus ligni auellanæ, unc. IIII. ſalis petræ, unc. III. Hæc omnia terantur, & cribellentur, & miſceantur inuicem: & ſuperinfunde aquam uitæ ſupradictæ: & ponatur totum ad diſtillandum.*

Operatio eiuſmodi diſtillationum.

Diſtillatio prima attrahit uirtutes omnium ſpirituum, ut nullum animal uenenoſum poterit appropinquare ei. In ea conſeruantur carnes, piſces ſicut in balſamo. Facit etiam recedere omnes lentigines, nec non & omnes maculas faciei: ipſamq; clarificat. Expellit *etiam omnem ſcabiem corporis: mundificat quoque omnes lacrymas oculorum.*

Secunda Diſtillatio expellit apoſtemata, & ſuperfluita-

tes corporis. Dentes inualidos expellit, & ſanat, Expellit etiam inflaturam hepatis.

Tertia Diſtillatio expellit omnes maculas, & omnem lepram. Anhelitum fœtidum, & omne phlegma ſtomachi purgat, utputa cibum indigeſtum.

Quarta Diſtillatio expellit ſanguinem coagulatũ in corpore, ſimiliter & ſanguinem refrigeratum.

Quinta Diſtillatio expellit morbum caducum à corpore humano.

Sexta Diſtillatio expellit omnes languores & infirmitates ex parte guttæ accidentes.

Septima Diſtillatio expellit podagram.

Octaua Diſtillatio præualet balſamo. Quod bene reſerues.

Nona Diſtillatio ualet & reſeruat hepar: ſi aurum in ea ſoluatur.

Decima Diſtillatio. Si una gutta iſtius aquæ ponatur in ſcyphum in quo ſit uinum, & quòd ſcyphus ſit deauratus: inuenitur ibi ſpuma natans ſupra uinum, quod eſt purum aurum. Et omne illud quod tingitur cum eo, eſt aurũ pulchrũ.

Notandum tamen, quòd poſt quamlibet diſtillationem, fæces debent teri & cribellari, ſicut in principio.

Aqua alia, ſeu Balſamus ad idem fermè.

Recipe Terpentinæ tribus uicibus diſtillatæ: ultimo coniunctim, lib. 1. ligni aloës ſimiliter tribus uicibus diſtillati, lib. 1. ambræ crudæ, lib. 1. muſcatæ tritæ ſuper lapidem ad modum liquidi unguenti, cum eiſdem ſuperaddito oleo, ut fiat unum corpus. Et diſtilla nouem uicibus. Balſamum hunc cõſerua. quoniam ipſum eſt perfectum, & ſuſtinet.

Primo, omne iudicium ignis & aquæ.

Secundo, manum penetrat.

Tertio, ungendo faciem, iuuentutem conſeruat.

Quarto, omnem inciſionem conſolidat.

Quinto, oculos mirè purificat.

Sexto, ungendo cum ea totum corpus, nunquam putreſcere ferunt: nec uermes ipſum aſcendere.

Hermes philoſophus poſuit. Et ego feci, & probaui: & eſt ueriſsimum.

Aqua alia per quam medicus mirabilia facit, & quaſi propheta reputabitur.

Recipe limaturam argenti, æris, ferri, plumbi, chalybis, auri, ſpumæ argenteæ & aureæ, ſtoracis, ſecundum diuitias & paupertates patientis. Ponantur primo in urina pueri uirginis primo die. Secundo die in uino albo calido. Tertio die in ſucco fœniculi. Quarto die in albumine oui. Quinto die in lac mulieris lactantis puerum. Sexto die in uino rubeo. Septimo in ſeptem albumina ouorum. Et hoc totum ponatur in Capellam ad lentum ignem: & quod diſtillauerit, ſerua in uaſe aureo, uel argenteo.

De laude aquæ huius eſt ſilendum. quia emi non poteſt. Virtus enim eius palliat leproſos. Lepram enim puram ſanat, & deſtruit, omnem maculam delet, conſeruat iuuentutem, oculum pulchrum facit. ſuper omnia taceo de ſecreto huius aquæ, quia timeo, ne habentes ſuperbia extollantur.

Puluis ad conſeruationem uiſus. Cap. LXIII.

RECIPE *betonicæ, rutæ, chelidoniæ, ſaxifragiæ, leuiſtici, pulegij, aniſi, cinnamomi, euphraſiæ, ana M. I. cardamomi, zingiberis, fœniculi, petroſelini, hyſſopi, origani, ſileris montani, ana drac. I. galangæ, unc. I. zuccari,*

unc. I

unc. I. *Ex iſtis fiat puluis, & cum cibo cõtinue ſumatur: & uiſus recuperatur, & ſeruatur.*

Puluis prædictus ordinatus eſt per magiſtrum Geraldum: cuius probam ſenex expertus eſt: qui annis duodecim uſus fuit ſpecillis uitreis, ita quòd groſſas literas ſine ipſis uidere nõ poterat: ſed poſtquam uſus eſt hoc ipſo puluere ſola una quadrageſima, liberatus eſt: intantum quòd toto tempore uitæ ſuæ uidit, & legit literas minutiſsimas.

Ad viſum item.

Recipe tutiæ præparatæ, drach. I. *maſticis, drach.* V. *charabe, ſcrup.* I. *camphoræ, ſcrup.* V. *uitrioli albi, ſcrup.* II. *fiat puluis omnino ſubtilis, ut athobol. ponatur in quartam partem aquæ roſatæ optimè diſtillatæ ad ſolem tribus aut quatuor diebus: ſerua in uitro bene obturato; & mane* I. *uel.* II. *guttas in hirquos oculorum impone.*

FINIS.

INDEX IN METHODVM CAMILLI THOMAII RAVENNATIS.

A

APOPLEXIAM *curandi methodus* pag. 399
Aſthma curandi methodus 418
Arthritidem curandi methodus 450

C

CARON *curandi methodus* 400
Congelationem curandi methodus 401
Catarrhum curandi methodus 410
Choleram curandi methodus 426
Colicum dolorem curandi methodus 435
Calculum renum & ueſicæ curandi methodus 439

D

DOLOREM *capitis curandi methodus* 393
Dolorem uentriculi curandi methodus 427
Dolorem hepatis curandi methodus 429
Dolorem ſplenis curandi methodus 434
Diabetem curandi methodus 441

E

EPILEPSIAM *curandi methodus* 404
Exitum uteri curandi methodus 444

F

FLVOREM *ſanguinis narium curandi methodus* 415
Fluxum uentris curandi methodus 436
Fluorem menſium curandi methodus 445

Gonorrhœam

G
GONORRHOEAM *curandi methodus* 446
H
HYDROPEM *curandi methodus* 433
Hæmorrhoides curandi methodus 443
I
INCVBVM *curandi methodus* 406
Imaginationem & ſuffuſionem curandi methodus 413
Imbecillitatem uentriculi curandi mthodus 426
Immoderatam appetentiam curandi methodus 429
Imbecillitatem hepatis curandi methodus 431
Icteritiam curandi methodus 431
Iſcuriam curandi methodus 438
Iſchiaticum dolorem curandi methodus 451
L
LETHARGIAM *curandi methodus* 398
M
MELANCHOLIAM *curandi methodus* 407
Mictum ſanguinis curandi methodus 441
Molam matricis curandi methodus 448
O
OPHTHALMIAM *curandi methodus* 412
Obſtructionem hepatis curandi methodus 432
P
PHRENITIDEM *curandi methodus* 397
Paralyſim curandi methodus 401
Pleuritidem curandi methodus 419
Phthiſim curandi methodus 422
Palpitationem cordis curandi methodus 423
Phlegmonem uentriculi curandi methodus 428

Phlegmo-

Phlegmonem hepatis curandi methodus 430
Procidentiam ani curandi methodus 444

R

RHAGADES curandi methodus 448
Ramicem curandi methodus 449

S

SPASMVM curandi methodus 402
Stuporem curandi methodus 409
Synanchem curandi methodus [illegible]6
Sanguinis ſputum curandi methodus [illegible]
Syncopem curandi methodus 42[illegible]
Singultum curandi methodus 428
Stranguriam curandi methodus 440
Suppreßionem menſtruorum curandi methodus 445
Suffocationem matricis curandi methodus 447

T

TORTVRAM oris curandi methodus 409
Tremorem curandi methodus 410
Tußim curandi methodus 417
Teneſmum curandi methodus 438

V

VERTIGINEM & ſcotoma curandi methodus 305
Voluulum curandi methodus 436
Vermes curandi methodus 442

FINIS.